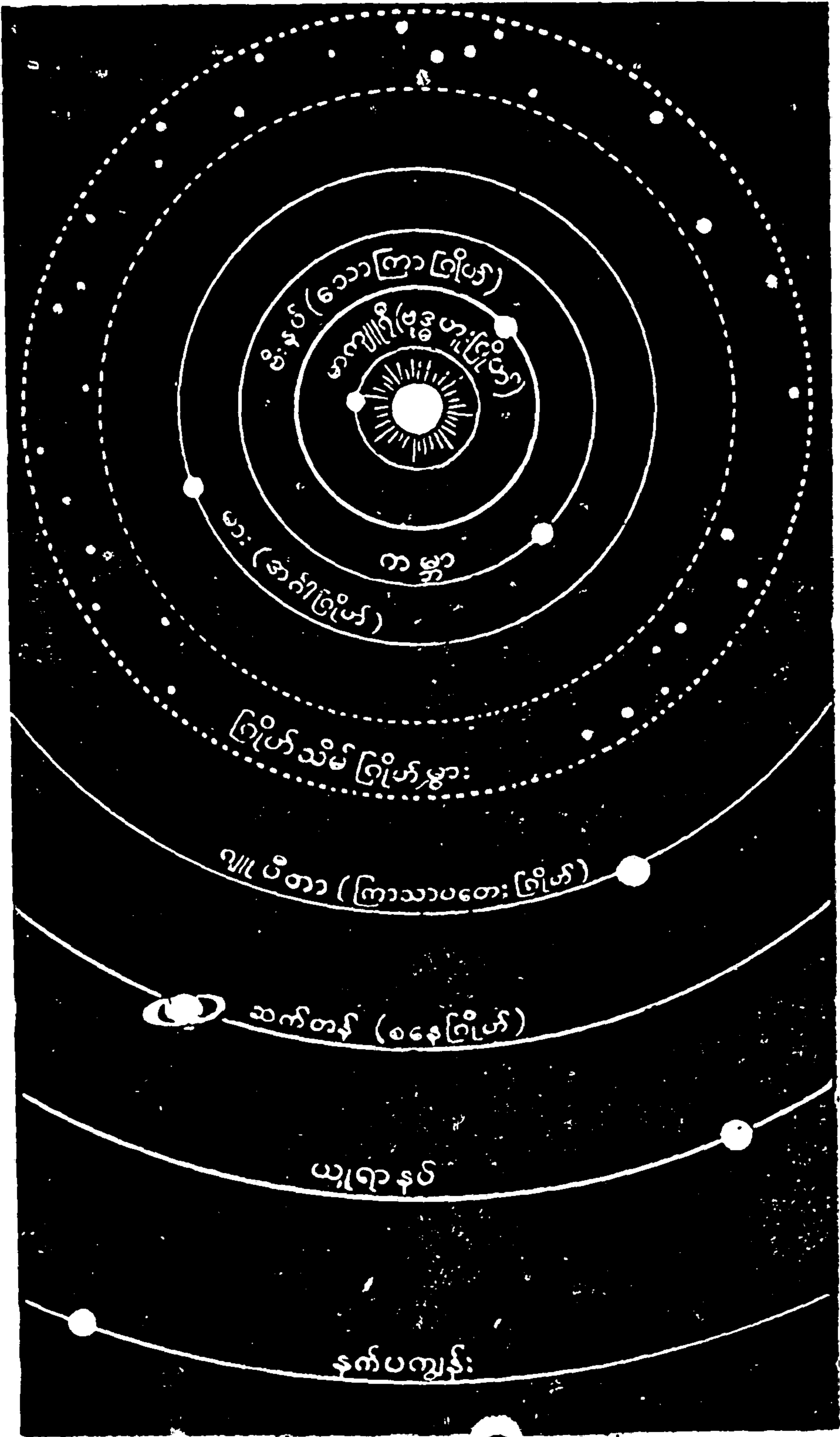

အတွဲ(၁)
ကမ္ဘာ နဲ့ သတ္တဝါအစ
ယဉ်ကျေးမှုအစ

ရုပ်စုံ
အခြေခံသမိုင်း
(ဦးနှု)

•ကြာဝဠာ

နေနဲ၊ နေကိုလှုပ်ပတ်နေတဲ့ (ဒီကမ္ဘာအပါအဝင်) ပြိုဟ်တွေ

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

မြို့စုရေးသားသူ-ဦးနု

အတွဲ - ၁

ကနောနဲ့ သတ္တဝါအစ၊
ယဉ်ကျေးမှု အစ၊
(အိဂျစ်နဲ့ အနောက်အာရှ)

အောင်လောက စာပေဓာနသာ ၂-(ပထမတွဲ)

ထုတ်ဝေသူ - မောင်အောင်
အောင်လောက စာပဒေသာ
၁၅၀-၄၅ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
မှတ်ပုံတင် အမှတ် (၀၅၄၄)

ပထမနှိပ်ခြင်း အုပ်ရေ- ၅,၀၀၀
၁၉၆၀ ခုနှစ်

ပုံနှိပ်သူ - ဦးဘကျော်
ကုသလဝတီပုံနှိပ်တိုက်
၆၀ - ရေကျော်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
မှတ်ပုံတင် အမှတ် (၀၀၂၂)

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

ပြုစုရေးသားသူ-ဦးနု

အတွဲ - ၁

ကမ္ဘာ နဲ့ သတ္တဝါအစ၊
ယဉ်ကျေးမှု အစ၊
(အီဂျစ် နဲ့ အနောက်အာရှ)

အောင်လောက စာပေဓာန ၂ - (ပထမတွဲ)

ထုတ်ဝေသူ - မောင်အောင်
အောင်လောက စာပေဒေသာ
၁၅၀-၄၅ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
မှတ်ပုံတင် အမှတ် (၀၅၄၄)

ပထမနှိပ်ခြင်း အုပ်ရေ- ၅,၀၀၀
၁၉၆၀ ခုနှစ်

ပုံနှိပ်သူ - ဦးဘကျော်
ကုသလဝတီပုံနှိပ်တိုက်
၆၀ - ရေကျော်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
မှတ်ပုံတင် အမှတ် (၀၀၂၂)

တင်ဆက်လွှာ

တိုင်းသူပြည်သား၊ရှင်လူများအတွက်၊
အထူးသဖြင့်၊ကျောင်းများတက္ကသိုလ်များတွင်
အထက်တန်းပညာကို မသင်ခဲ့ရဘူးသူများအတွက်
ဤရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်းကို၊မေတ္တာရှေ့ထား၍
လေးစားစွာတင်ဆက်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၆၈၅၇

၈ ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

လိုက သိမ်းပါ။ သမိုင်းစာအုပ်များနဲ့ သမိုင်းအကြောင်းကို ကျွန်တော် စပြီးရေးထားတဲ့ စာရွက်များကို ပြန်လိုချင်တယ်။ တတ်နိုင်သင် ဒါတွေကိုပြန်ရအောင် ဆောင်ရွက်ပေးပါလို့ ကိုခင်ဇော်နဲ့ မစောရင်တို့ကို ကျွန်တော်ပြောတယ်။ ပဲခူးတိုင်းမင်းကြီး မစ္စတာ-စွင်သင်ဘင့်ကို ဒီအကြောင်းပြောပါ့မယ်လို့ သူတို့ တာဝန်ယူသွားကြတယ်။

သူတို့ပြန်သွားပြီး မကြာခင် ပဲခူးတိုင်းမင်းကြီး၊ မစ္စတာ-စွင်သင်ဘင့် ထောင်ထဲကိုအလယ်လာတယ်။ သမိုင်းစာအုပ်တွေအကြောင်း ကျွန်တော်ကိုမေးတယ်။ ကျွန်တော်က အကြောင်းစုံ ပြောပြတဲ့အခါ သမိုင်းရေးတာကို တားဘို့မကောင်းဘူးလို့ပြောသွားပြီး၊ သူလဲ အပြင်ဘက်မှာ ကြီးစားပါသေးတယ်။ စစ်ရိပ်စစ်ငွေတွေဟာ အရှေ့တောင် အာရှတိုက်ဘက်မှာ၊ တနွေတခြားပိုမို ပြင်းထန်လာတာကြောင့်၊ သူလဲ ဆက်ပြီးမကြီးစားနိုင်တော့ဘူး၊ လက်လျှော့လိုက်ရတယ်။

အထိန်းသိမ်းခံရတဲ့ဘဝက၊ လွတ်မြောက် လာပြန်ပါတော့လဲ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းတွေကို တခုပြီးတခု ဆက်ပြီး လုပ်နေရတဲ့ အ တွက်၊ ကျွန်တော် အမတန်ရေးချင်နေတဲ့ သမိုင်းကိုဆက်ရေးဘို့ အခွင့်မရခဲ့ဘူး။

၁၉၆၂-ခု၊ မတ်လထဲမှာ တော်လှန်ရေးအစိုးရတို့ရဲ့ ထိန်းသိမ်းတာကိုခံရပြန်တဲ့အခါ၊ ကျွန်တော် အမတန် ရေးချင်နေတဲ့ သမိုင်းကို ရေးသားဘို့ အခွင့်ကောင်းတခုကို ကျွန်တော်ရခဲ့တယ်။

သမိုင်းရေးမယ်ဆိုရင်၊ မှီငြမ်းပြုဘို့စာအုပ်တွေ လိုလိမ့်မယ်။ အဲဒါကြောင့် မှီငြမ်းစာအုပ်တွေကို ရနိုင်သလောက်ရှာဖွေပြီး ပို့လိုက်စမ်းပါလို့ သမီးကြီး မိစန်းနဲ့ သားငယ်မောင်အောင်ကို မှာလိုက်တဲ့ အတွက်၊ သမိုင်းမှီငြမ်းစာအုပ်တွေကိုပို့ လိုက်ကြတယ်။

အဲဒီစာအုပ်တွေထဲက၊ ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း အတွဲ(၁)အတွက် မှီငြမ်းပြုခဲ့တဲ့ စာအုပ်စာရင်းကို၊ ဒီစာအုပ်ရဲ့ နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ ၃၃၄ မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဝန္တမိ ရတနုတ္တယော၊ ဝန္တနံ မာတာပိတရေ။
 ဝန္တေမယံ အာစရိယော၊ မေ ဘဝန္တု သဒါသုဒိ။

ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုးပါ၏။ မိဘ နှစ်ပါးကို ရှိခိုးခြင်းသည်
 ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ဆရာသမားများကို ရှိ ခိုး ပါ ကုန် ၏။
 အကျွန်ုပ်အား ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ အခါခပ်သိမ်း ချမ်းသာ
 ခြင်းသည် ဖြစ်ပါစေသတည်း။

နိဒါန်း

သမိုင်းထဲမှာ၊ စိတ်တက်ကြွစရာတွေ၊ ရှောင်ရှားစရာတွေ၊ အတု
 ယူစရာတွေ ပြည့်နှက်နေအောင်ပါတယ်။ ဒါတွေကို သမိုင်းရဲ့ သင်္ခန်း
 စာတွေလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီသင်္ခန်းစာတွေကို မြန်မာနိုင်ငံသူ နိုင်ငံသား
 တွေ၊ အထူးသဖြင့် နောင်တခေတ်မှာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်မယ် လူငယ်တွေ
 ဖတ်ရယင်၊ အများကြီးအကျိုးရှိလိမ့်မယ်လို့၊ ကျွန်တော် အထူး ယုံ
 ကြည်တယ်။

ဒီယုံကြည်ချက်နဲ့ အခြေခံသမိုင်းတစောင်ရေးဖို့၊ ၁၉၄၀-ခု
 နှစ်မှ ၁၉၄၂-ခုနှစ်အထိ၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရတို့ရဲ့ အထိန်းသိမ်းမှုခံနေရ
 စဉ်အတွင်း၊ ကျွန်တော်ကြိုးစားခဲ့ပါတယ်။ အခြေခံသမိုင်းကို ရေးလို့
 အတော်ကလေး အရှိန်ရလာတဲ့အခါ၊ ကျွန်တော်တို့ကို ဖမ်းထားတဲ့
 အင်းစိန်ထောင်တွင်းရှိ၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသမားအားလုံးဆီက စာအုပ်
 စာတန်းနဲ့ တကွ၊ ရေးပြီးသားစာရွက်တွေအားလုံးကို အာဏာပိုင်များ
 က သိမ်းယူသွားပါတယ်။

များမကြာခင်၊ ကောလိပ်ကျောင်းနေဘက် သူငယ်ချင်းတဦးဖြစ်
 တဲ့ ကိုခင်ဇော်နဲ့ ဇနီး မစောရင်တို့ ကျွန်တော်နဲ့တွေ့ရအောင်၊ ထောင်
 ကို အလယ်လာကြပါတယ်။ ကျွန်တော်ပိုင် တခြားစာအုပ်များကို သိမ်း

၈

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

လိုက သိမ်းပါ။ သမိုင်းစာအုပ်များနဲ့ သမိုင်းအကြောင်းကို ကျွန်တော် စပြီးရေးထားတဲ့ စာရွက်များကို ပြန်လိုချင်တယ်။ တတ်နိုင်သင် ဒါတွေကိုပြန်ရအောင် ဆောင်ရွက်ပေးပါလို့ ကိုခင်ဇော်နဲ့ မစောရင်တို့ကို ကျွန်တော်ပြောတယ်။ ပဲခူးတိုင်းမင်းကြီး မစ္စတာ-စွင်သင်ဘင့်ကို ဒီအကြောင်းပြောပါ့မယ်လို့ သူတို့ တာဝန်ယူသွားကြတယ်။

သူတို့ပြန်သွားပြီး မကြာခင် ပဲခူးတိုင်းမင်းကြီး၊ မစ္စတာ-စွင်သင်ဘင့် ထောင်ထဲကိုအလယ်လာတယ်။ သမိုင်းစာအုပ်တွေအကြောင်း ကျွန်တော်ကိုမေးတယ်။ ကျွန်တော်က အကြောင်းစုံ ပြောပြတဲ့အခါ သမိုင်းရေးတာကို တားဘို့မကောင်းဘူးလို့ပြောသွားပြီး၊ သူလဲ အပြင်ဘက်မှာ ကြိုးစားပါသေးတယ်။ စစ်ရိပ်စစ်ငွေတွေဟာ အရှေ့တောင်အာရှတိုက်ဘက်မှာ၊ တနေ့တခြားပိုမို ပြင်းထန်လာတာကြောင့်၊ သူလဲ ဆက်ပြီးမကြိုးစားနိုင်တော့ဘူး၊ လက်လျှော့လိုက်ရတယ်။

အထိန်းသိမ်းခံရတဲ့ဘဝက၊ လွတ်မြောက် လာပြန်ပါတော့လဲ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းတွေကို တခုပြီးတခု ဆက်ပြီး လုပ်နေရတဲ့ အတွက်၊ ကျွန်တော် အမတန်ရေးချင်နေတဲ့ သမိုင်းကိုဆက်ရေးဖို့ အခွင့်မရခဲ့ဘူး။

၁၉၆၂-ခု၊ မတ်လထဲမှာ တော်လှန်ရေးအစိုးရတို့ရဲ့ ထိန်းသိမ်းတာကိုခံရပြန်တဲ့အခါ၊ ကျွန်တော် အမတန် ရေးချင်နေတဲ့ သမိုင်းကို ရေးသားဖို့ အခွင့်ကောင်းတခုကို ကျွန်တော်ရခဲ့တယ်။

သမိုင်းရေးမယ်ဆိုရင်၊ မှီငြမ်းပြုဖို့စာအုပ်တွေ လိုလိမ့်မယ်။ အဲဒါကြောင့် မှီငြမ်းစာအုပ်တွေကို ရနိုင်သလောက်ရှာဖွေပြီး ပို့လိုက်စမ်းပါလို့ သမီးကြီး မိစန်းနဲ့ သားငယ်မောင်အောင်ကို မှာလိုက်တဲ့ အတွက်၊ သမိုင်းမှီငြမ်းစာအုပ်တွေကိုပို့လိုက်ကြတယ်။

အဲဒီစာအုပ်တွေထဲက၊ ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း အတွဲ(၁)အတွက် မှီငြမ်းပြုခဲ့တဲ့ စာအုပ်စာရင်းကို၊ ဒီစာအုပ်ရဲ့ နောက်ပိုင်း စာမျက်နှာ ၃၃၄ မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။

နိဒါန်း

သေးနှစ်ကျော်ကျော်လောက်၊ အထိန်းသိမ်း ခံနေရတဲ့အထဲက နှစ်နှစ်ခွဲလောက် အတွင်းမှာ၊ လောကုတ္တရာ စာပေ များကို ဘတ်ပြီး ‘အမြတ်ဆုံးသုံးဆူ’၊ ‘အမြတ်ဆုံးရွှေပြည်’၊ ‘အမြတ်ဆုံးအောင်နိုင်ခြင်း’ ဆိုတဲ့ လောကုတ္တရာ ကျမ်းသုံးစောင်ကိုလဲ ရေးနိုင် ခဲ့ တယ်။ ဘာသာ ရေးဝတ္ထု သုံးပုဒ်ကိုလဲ ရေးနိုင်ခဲ့တယ်။ နောက် နှစ်နှစ်လောက်အတွင်း မှာ အခြေခံသမိုင်းကို အတော်အတန်ရေးနိုင်ခဲ့တယ်။ အထိန်းသိမ်းခံ ဘဝက လွတ်မြောက် လာ တဲ့ အခါ၊ ကျန် အပိုင်းများကို ဆက် ရေး ရတယ်။

ဒီသမိုင်းကို ဘာကြောင့်အခြေခံသမိုင်းလို့ ခေါ်ရသလဲ။ ကမ္ဘာ့ သမိုင်းဆိုတာ၊ အမတန် ရှည်လျားတယ်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကို ပြည့်ပြည့် စုံစုံရေးမယ်ဆိုရင်၊ သမိုင်းဆရာ ၃၀ လောက် ပါဝင်တဲ့ အဖွဲ့ဟာ၊ အနဲဆုံး ၁၀ နှစ် လောက် ရေးရမယ်။ အခုလို ကမ္ဘာ့ သမိုင်းကြီး တစ်စောင်လောက် ပေါ်လာနိုင် မယ်ဆို ယင်၊ ပြည်ထောင်စု အတွက် အများကြီး အကျိုးရှိမယ်။ ကျွန်တော်ရေးတဲ့ သမိုင်း က တော့၊ အဲဒီ လောက်အထိ ကျယ်ပြန့်တဲ့သမိုင်းမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ ကမ္ဘာ့ သမိုင်း ဆိုတာဘာလဲလို့ မြော်ကြည့်နိုင်ရုံလောက်၊ အခြေခံ ကလေး ပေး မှ စာအုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ ဒီသမိုင်းကို အခြေခံသမိုင်း လို့ ခေါ်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ သမိုင်းထဲမှာ သက်ဆိုင်ရာ ရုပ်ပုံ ဓာတ်ပုံ၊ မြေပုံများကိုလဲ တတ်နိုင်သလောက် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားမှာ၊ ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ရှစ်စုံ အခြေခံသမိုင်း လို့၊ ထပ်မံပြီး အမည်ပေးထား ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဒီသမိုင်းဟာ ကျွန်တော်ရေးပြီးတဲ့အချိန်မှာ တွင်းထဲကတူးပြီး ခါစ ကျောက်တုံးအကြမ်းကြီးလို့ ဖြစ်နေသေးတယ်။ ဒီ ကျောက် တုံး ကြမ်းကြီးကို လူတွေသုံးစွဲနိုင်တဲ့ ဘဝရောက်အောင် အတော်ပြုပြင်ယူရ သလို၊ ကျွန်တော်ရေးတဲ့သမိုင်းကိုလဲ စက်ပေါ်တင်နိုင်တဲ့ဘဝကို ရောက် လာအောင် အတော်ပြုပြင်ယူရပါတယ်။ အသေးအဖွဲ့ကလေး တွေ ပါ မကျန်၊ များစွာအပင်ပန်းခံပြီး ပြုပြင်ပေးတဲ့၊ စာပေဗိမာန် အုပ်ချုပ် ရေးမှူးဟောင်း ဦးစံထွားကို အထူး ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဒီနေရာမှာ မှတ်တမ်းတင်ထားလိုပါတယ်။

၉

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

ပန်းချီ ပုံဆွဲတာဝန်ယူတဲ့ ဦးဘသန့်ကိုလဲ၊ ကျေးဇူးတင်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားလိုပါတယ်။

အဖက်ဖက်က ပိုင်းဝန်း ကူညီကြပြီး၊ နံမယ် မဖော်လိုကြတဲ့ ပညာရှင်များကိုလဲ ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါတယ်။

သမိုင်းကိုရေးတဲ့အခါ သားသမီးများကို ပုံပြောသလိုရေးထား ပါတယ်။

ဒီသမိုင်းကို ဖတ်သူတွေဟာ၊ သမိုင်းရှဲ့သင်္ခန်းစာတွေကို ရသင့် သလောက် ရနိုင်ကြသည်ဖြစ်၍၊ ပြည်ထောင်စုရဲ့ အကျိုးကို သယ်ပိုး ရွက်ဆောင် နိုင်ကြပါစေသော်။

မောင်နု။
၁၉-၇-၆၇။

အမှတ်စဉ်

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်းကို ရေးတဲ့နေရာမှာ၊ သမိုင်း ဖြစ်စဉ်တွေကို ကမ္ဘာသုံးသက္ကရာဇ်နဲ့ပဲ၊ ဖော်ပြထားတယ်။ ကမ္ဘာသုံးသက္ကရာဇ်ဟာ၊ ခရစ် ဖွားမြင် တဲ့ နှစ် က စပြီး ရေတွက်တယ်။ ဘီစီ၊ အေဒီ ဆိုတာကို အခက် ၂ အဆုံးမှာ ရှင်းပြထားတယ်။ သမိုင်းဖြစ်ရပ်တစ်ခုခုကို၊ ဗမာ သက္ကရာဇ်အရ သိလိုတဲ့အခါ၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် နဲ့ ဗမာသက္ကရာဇ် ကွာ ခြားတဲ့ (၁၉၆၇-၁၃၂၉) = ၆၃၈ နှစ်ကို အဲဒီကမ္ဘာသုံးသက္ကရာဇ်မှ နုတ်လိုက်ရင်၊ အလွယ်တကူ ရနိုင်ပါတယ်။

ရှေးခေတ်သမိုင်း အကြောင်းရပ် တချို့ရဲ့ ခုနှစ်သက္ကရာဇ် နဲ့ ပတ်သက်ပြီး၊ သမိုင်းဆရာအချင်းချင်း သဘောကွဲလွဲမှုတွေ ရှိကြတယ်။ ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း အတွဲ(၁)ရဲ့ခုနှစ်သက္ကရာဇ်တွေဟာ၊ ဂျွန်-ဟမ္မာတန် တည်းဖြတ်ပြီး၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် နယူးယောက်မြို့၊ ဒီပလိုမာ-အိတ်-စိုက်ကုမ္ပဏီ က ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ 'ရုပ်စုံကမ္ဘာ့သမိုင်းသစ်' က ယူထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ (စာမျက်နှာ ၃၃၄၊ မှီငြမ်းစာအုပ်-အမှတ် ၁၇။)

အောက်ခြေမှတ်စုမှာ (က) အသံလွယ်စကား နဲ့ ဝေါဟာရ တွေကို ဖော်ပြ ထား တယ်။ အင်္ဂလိပ် အခေါ်အဝေါ်ပေါ်မှာ မူတည် ထားတဲ့အတွက်၊ မူတည်ထားတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကား တွေကို ပေး ထား တယ်။ အင်္ဂလိပ်အခေါ်အဝေါ်ပေါ်မှာ မူတည်ထားတယ်လို့ဆိုပေတဲ့လဲ၊ ဗမာလူထုက လက်ခံ ထားပြီးဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံခြားစကား အသံလွယ်တွေ ကိုတော့၊ လက်ခံထားပြီးဖြစ်တဲ့အတိုင်းပဲ ထားတယ်။

- ပုံစံ—Mediterranean Sea = မြေထဲပင်လယ်။
- Asia = အာရှ။
- Christ = ခရစ်။
- The Jews = ရေဝတီလူမျိုး။

အင်္ဂလိပ်စကားကို ဖတ်တဲ့ပြောတဲ့အခါ၊ နောက်ဆုံးအက္ခရာကို လေးနက်စွာ ဖတ်မှ ပြောမှ ဝိသတယ်။ ဗမာစကား ဖတ်တဲ့ ပြောတဲ့ အခါကျတော့ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ အဲဒါကြောင့်၊ ဗမာစကားမှာမရှိတဲ့၊ နောက်ဆုံး အက္ခရာသံတွေကို ထဲ မပြောဘူး။ ဗမာ နှုတ် နဲ့ ပြော လွယ်အောင်ပဲ အနီးဆုံး အသံလွယ်ထားတယ်။

ည

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

အသံထွက်မှန်နိုင်သလောက်မှန်အောင်လဲ၊ စာအုပ်နောက်ပိုင်း အက္ခရာစဉ် အညွှန်းမှာ၊ အသံထွက် ပေးထားလေ့ရှိတဲ့ ကမ္ဘာ့သမိုင်း စာအုပ်တွေနဲ့ရော၊ သမိုင်းဝင်နာမည်ကြီးတွေရဲ့ အသံထွက်တွေပေါ်တဲ့ အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်တွေနဲ့ရော၊ စစ်ဆေးပြီး အသံလွယ်ကို ညှိထားပေး တယ်။ သို့သော် ဘာသာခြားအခေါ်အဝေါ်ဟာ၊ တဦးရဲ့နားမှာ ကြား ရတဲ့အသံနဲ့ အခြားတဦးရဲ့ နားမှာ ကြားရတဲ့အသံ မတူပဲ၊ ကွဲပြား နေတတ်တဲ့အတွက်၊ အင်္ဂလိပ်ကျမ်းတွေမှာရော၊ ဗမာကျမ်းတွေမှာပါ၊ ကြောင်းတူ သံကွဲများ တွေ့ရတတ်တယ်။

တဖန် ကြားရတဲ့ အသံတမျိုးတဲကိုပဲ၊ သတ်ပုံအမျိုးမျိုးနဲ့ ရေးနိုင် သေးတဲ့အတွက်၊ ကြောင်းတူ သတ်ပုံကွဲတွေကိုလဲ တွေ့ ရ တတ် တယ်။

ဝေါဟာရတွေကို၊ စာပေဗိမာန်ထုတ် ဝေါဟာရဘဏ်ရှိ ဝေါ ဟာရတွေနဲ့ ညှိထားပေးတယ်။

(ခ) ဗဟုသုတကုံလုံကြွယ်ဝလိုတဲ့ စာဖတ်ပရိသတ်အဖို့၊ သမိုင်း အကြောင်းရပ်တခုခုနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး၊ ထွေထွေထူးထူး၊ ထပ်မံလေ့လာ လိုသေးယင်၊ ဆက်လက်ပြီး နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် လေ့လာနိုင်ရအောင်၊ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းကို ရည်ညွှန်းပြီး၊ ဘယ်အတွဲ၊ ဘယ်မျက်နှာမှာ ဖတ်ရှု နိုင်သေးတယ်ဆိုတာကိုလဲ (ကွင်းပိတ်နဲ့) ဖော်ပြထားတယ်။

အဲဒါအပြင်လဲ၊ ‘စာလုံးတသောင်း၊ ရုပ်ကောင်းတခု’ဆိုတာလို၊ ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်းကို လေ့လာတဲ့အခါ၊ ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်း သိ မြင် မှတ်သားစေလိုတဲ့ စေတနာနဲ့ ရုပ်ပုံပေါင်း မြောက်မြားစွာကို ရှာဖွေ ထည့်သွင်းထားပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ် အကြောင်းရပ် ရုပ်ပုံအမှတ်ကို သူ့ နေရာနဲ့သူ၊ စာကိုယ်ထဲမှာပဲ (ကွင်းပိတ်နဲ့) ဖော်ပြထားပေတဲ့၊ စာအုပ် အကွက်ရိုက်တဲ့အခါမှာဘော့၊ ရှုချင်စဖွယ်ဖြစ်အောင်လဲ၊ သင့်တော်သလို နေရာချထားပေးရတယ်။

သမိုင်းဖြစ်ရပ်တွေဟာ၊ ဘယ်တိုင်းပြည်ဘယ်ဒေသမှာ၊ ဖြစ်ပျက် ခဲ့တယ်ဆိုတာ၊ သဲသဲကွဲကွဲသိနိုင်ရအောင်လဲ၊ လိုအပ်တဲ့ နေရာတိုင်းမှာ မြေပုံရေးဆွဲ ထည့်သွင်းယားပါတယ်။

အမှတ်စဉ်

အခင်းတစ်ခု ပြီးဆုံးတိုင်း၊ အခင်းမှာပါတဲ့ အကြောင်း
အချက်တွေထဲက 'အခွံကိုခွာ၊ အကာကိုပစ်၊ အနှစ်ကိုယူ' နိုင်ဖို့လဲ
မှတ်စရာ...ခု၊ ဂရုပြုဆိုပြီး၊ ဘောင်ခတ်ပြထားပါတယ်။

ခု-သက္ကရာဇ်အလိုက်၊ သမိုင်းစဉ်ကိုလေ့လာလိုယင်၊ ရုပ်စုံအခြေခံ
သမိုင်း ပြက္ခဒိန်ကို ကြည့်ပါ။

ခေတ်ကာလ အသီးသီးမှာ၊ စင်ပြိုင်ထွန်းကားနေတဲ့ တိုင်းပြည်
နိုင်ငံတွေကို၊ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြစ်ရအောင် လေ့လာလိုတဲ့အခါ၊
အချိန်ဇယားကို ရှုပါ။

အကြောင်းရပ်တစ်ခုခုကို စာအုပ်ထဲ ရှာဖွေလိုတဲ့အခါ၊ အလွယ်
တကူ ရှာတွေ့ရအောင်၊ စာအုပ် နောက်ဆုံးပိုင်းမှာ ထည့်သွင်းထားတဲ့
စာအုပ်စဉ်အညွှန်းကို အသုံးပြုပါ။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဓာတ်ပုံ၊ ရုပ်ပုံတွေကို၊ အောက်ပါ ကျမ်းတွေက ရရှိတဲ့ အတွက်၊
ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါတယ်။

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း အတွဲ(၁)မှာ ပါတဲ့
ဓါတ်ပုံ၊ ရုပ်ပုံစာရင်း

- ၁။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း (စာပေဗိမာန်)
ပုံ ၄၊ ၁၆၊ ၁၁၀၊ ၁၁၃၊ ၁၄၁
- ၂။ နှစ်ငါးဆယ် 'သိပ္ပံရေးရာ' (စာပေဗိမာန်)
ပုံ ၁၊ ၂၇
- ၃။ The Ancient World (R.B. Mowat & T. Kelly)
ပုံ ၃၁၊ ၃၉၊ ၄၁၊ ၅၁၊ ၆၆-က၊ ၁၀၃၊ ၁၃၀
- ၄။ The Pictorial History Book (Sampson Low)
ပုံ ၂၊ ၃၊ ၃၆
- ၅။ Man and His World (J. Mainwaring)
ပုံ ၂၂၊ ၁၂၃
- ၆။ General Zoology (T.I. Storer & R.L. Usinger)
ပုံ ၇၊ ၈၊ ၉၊ ၁၀၊ ၁၃
- ၇။ The Miracle of Life (edited by H. Wheeler)
ပုံ ၅၊ ၂၃၊ ၂၅
- ၈။ The Marvels and Mysteries of Science (E. Hawks)
မျက်နှာစာပုံ။
- ၉။ Britain's Food
ပုံ ၃၈၊ ၄၂
- ၁၀။ The New Practical Standard Dictionary
(C. E. Fung & Wagnall)
ပုံ ၁၁၊ ၁၂၀

၁

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

- ၁၁။ LIFE Nature Library 'The Universe'
(by David Bergamini and the editors of LIFE)
ပုံ ၂၀
- ၁၂။ World History (Hayes, Moon, Wayland)
ပုံ ၄၇၊ ၆၄၊ ၇၆၊ ၈၆
- ၁၃။ Tutankhamen (Cristiane Desroches-Noble Court)
ပုံ ၄၈၊ ၄၉
- ၁၄။ The Adventure of Man (H. P. Happold)
ပုံ ၅၀၊ ၁၄၇
- ၁၅။ The World's Greatest Wonders (Home Library Club)
ပုံ ၅၄၊ ၇၂၊ ၁၃၉၊ ၁၄၀
- ၁၆။ Outlines of The World's History (Sanderson)
ပုံ ၅၆၊ ၈၈၊ ၉၀
- ၁၇။ The New Illustrated World History
(John Hammerton)
ပုံ ၅၉၊ ၆၀၊ ၆၈၊ ၆၉၊ ၇၀၊ ၈၇၊ ၉၆၊ ၁၄၅၊ ၁၄၈
- ၁၈။ The Epic of Man (by editors of LIFE)
ပုံ ၆၅
- ၁၉။ World History in Picture & Story
(M.R. Cumberland)
ပုံ ၇၃၊ ၁၂၉၊ ၁၃၁၊ ၁၃၈-၉
- ၂၀။ The World's History (Lane, Goldman, Hunt)
ပုံ ၁၀၅၊ ၁၁၉၊ ၁၄၉
- ၂၁။ The Outline of History (H.G. Wells)
ပုံ ၆၊ ၁၂၊ ၁၄၊ ၁၅၊ ၁၆-၈၊ ၁၇၊ ၁၈၊ ၁၉၊ ၂၀၊ ၂၁၊ ၂၄၊
၃၀၊ ၃၂၊ ၃၃၊ ၃၇၊ ၃၈၊ ၃၉
- ၂၂။ Ancient Times—A History of the Early World
(J.H. Breasted)
ပုံ ၂၉၊ ၃၄၊ ၃၅၊ ၄၀၊ ၅၂၊ ၅၃၊ ၅၄၊ ၆၂၊ ၆၆၊ ၇၁၊ ၇၅၊ ၇၇၊
၇၈၊ ၇၉၊ ၈၀၊ ၈၁၊ ၈၂၊ ၈၃၊ ၈၄၊ ၈၅၊ ၉၅၊ ၁၀၀၊ ၁၀၈၊
၁၁၁၊ ၁၁၇၊ ၁၂၁၊ ၁၂၄၊ ၁၂၅၊ ၁၃၃၊ ၁၃၄၊ ၁၃၇၊ ၁၃၈၊
၁၄၄၊ ၁၅၀

ကျေးဇူးတင်လွှာ

- ၂၃။ The New Pictured Encyclopædia
(edited by Sir John Hammerton)
ပုံ ၂၆၊ ၂၆-က၊ ၅၈၊ ၆၁၊ ၆၃၊ ၆၆၊ ၆၇၊ ၆၄၊ ၁၀၄၊ ၁၀၆၊
၁၀၉၊ ၁၁၄၊ ၁၁၅၊ ၁၁၆၊ ၁၁၈၊ ၁၂၀၊ ၁၂၂၊ ၁၃၅၊ ၁၃၆၊
၁၄၃၊ ၁၅၁
- ၂၄။ The Historians' History of the World
(edited by H.S. Williams)
ပုံ ၄၆၊ ၉၁၊ ၉၂၊ ၉၃၊ ၉၇၊ ၉၈၊ ၉၉၊ ၁၀၁၊ ၁၀၂၊ ၁၀၇၊ ၁၁၂၊
၁၂၆၊ ၁၂၇၊ ၁၃၂၊ ၁၄၂၊ ၁၄၆

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း အတွဲ-၁ မှာပါတဲ့ မြေပုံစာရင်း

		စာမျက်နှာ
၁	ကမ္ဘာမှာ ဦးစွာပထမ ယဉ်ကျေးမှုအစပြုတဲ့ ဒေသတွေ....	၁၁၅
၂	အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာ	၁၂၈
၃	အနောက်အာရှ၊ မြေဩဇာကောင်းလှ၊ လခြမ်းဒေသ	၁၇၃
၄	အဆီးရီးယန် နဲ့ ဘက်ဘီလိုးနီးယန်အင်ပိုင်ယာ	၂၀၂
၅	ပယ်လက်စတိုင်း (ဟီးဘရူးတွေရဲ့ဒေသ)	၂၂၉
၆	ဒုတိယ-ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ	၂၇၆
၇	မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ	၂၉၈
၈	ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ	၃၁၂

မာတိကာ

အခန်း				စာမျက်နှာ
နိဒါန်း	၀
အမှာစကား	၈
ကျေးဇူးတင်လွှာ	၃

အပိုင်း (က) သမိုင်းမတင်မီခေတ်

၁။ ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

သိပ္ပံပညာအရ၊ ကမ္ဘာကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၂
သိပ္ပံပညာအရ၊ သတ္တဝါတွေဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၇
သက်မွဲကပ်ကျောက်လွှာ	၁၃
သက်စကပ်ကျောက်လွှာ	၁၆
သက်ဦးကပ်ကျောက်လွှာ	၁၈
သက်လယ်ကပ်ကျောက်လွှာ	၂၁
သက်နှောင်းကပ်ကျောက်လွှာ	၂၃
လူဘယ်လိုဖြစ်လာသလဲ	၂၈
ရှေးဟောင်းသုတေသနဗေဒ	၄၀
ဘုရားဟောအရ၊ ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ				
ကမ္ဘာကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၆၃
သတ္တဝါတွေဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၇၀

၂။ ကျောက်ခေတ်

ရှေးကျောက်ခေတ်	၈၀
အလယ်ကျောက်ခေတ်	၈၇
နှောင်းကျောက်ခေတ်	၉၄

အပိုင်း (ခ) ရှေးဟောင်းခေတ် အီဂျစ် နဲ့ အနောက်အာရှ

၃။ အီဂျစ်။

ပထမပြည်ထောင်စု	၁၁၉
စိုက်ပျိုးရေး	၁၂၃
အစိုးရဆည်မြောင်းဌာန	၁၂၅

B.

န

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

အခန်း

စာမျက်နှာ

ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ ၂၇၉
အုပ်ချုပ်ရေး ၂၈၂
တပ်မတော် ၂၈၄
လူမှုရေးရာ ၂၈၅
ပ - ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ ၂၈၉
ဒု - ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ ၂၉၀
ဘုရင်-စွပ်စီလူးယူမား ၂၉၀

၁၀။ အနောက်အာရှ - အာရိယန်လူမျိုး

မီးဒီးယန် နဲ့ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ

(က) မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ ၂၉၇
ဇိုရိုအက်စတာ ၂၉၉
(ခ) ပါရှန်သမိုင်း ၃၀၃
ဆိုင်းရပ်-ဘုရင်ခေတ် ၃၀၄
ပါရှန်အင်ပိုင်ယာနဲ့ ဒရိုင်းယပ်-ဘုရင် ၃၁၀
ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ် ၃၁၄
ဇပ်ဆီးဘုရင်နဲ့ ဆက်ခံတဲ့ဘုရင်တွေ ၃၂၁
ပါရှန်အင်ပိုင်ယာက ကျန်ရစ်တဲ့အမွေ ၃၂၄
ကမ္ဘာ့အနီးအရှေ့ပိုင်းရဲ့အမွေ ၃၃၁

မှိုငြမ်းစာအုပ်များ ၃၃၄
ပြက္ခဒိန် ၃၃၅
သမိုင်းအချိန်ဇယား ၃၄၀
ဖြည့်စွက်ချက် ၃၅၀
အမှားပြင်ချက် ၃၅၂
အညွှန်း ၃၅၃

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

အခန်း ၁။

သိပ္ပံပညာအရ၊ ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

မမြရီတို့၊ စန်းစန်းတို့၊ ဖိုးထိုက်တို့၊ ဖိုးအောင်တို့၊ သန်းသန်းတို့၊
ချိုချိုတို့၊ မြေးကြီးခင်ပြုံးတို့ လာကြဟေ့.....။

မင်းတို့ကို ဖေဖေဝတ္ထုတွေပြောခဲ့တာ (၁)ကမတဏှာ ဝတ္ထု
ရယ်၊ (၂) ငရဲဆိုဂျိုနဲ့လား ဝတ္ထုရယ်၊ (၃) ကျေးဇူးရှင် ဝတ္ထုရယ်
အားလုံး ဝတ္ထု ၃-ပုဒ်ရှိသွားပြီ။ ဖေဖေ ဝတ္ထုတွေဟာ ဘယ်လို ဝတ္ထု
တွေ မဆိုနိုင်ဘူး၊ ဝတ္ထုလို့သာ ဆိုရတယ်၊ ဖေဖေဟာ သူဟော ချင်
တဲ့တရားတွေကို လျှောက်ဟောနေတာပဲလို့ ဖေဖေ ကွယ်ရာမှာ မင်းတို့
အတင်းပြောနေကြတယ် မဟုတ်လား။

မင်းတို့ပြောယင်လဲ ခံရမှာပဲ။ ဖေဖေနားလည်နေတဲ့တရားတော်
တွေကို၊ ဖေဖေသိသလိုပဲ မင်းတို့ကိုလဲ သိပ်ပြီးသိစေချင်နေတယ်။ မင်းတို့
ကို တရားသက်သက်ဟောယင်၊ မင်းတို့ နားထောင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ
တော့ မင်းတို့ နားထောင်ချင်အောင်၊ ဖတ်ချင်အောင်၊ မင်းတို့အကြိုက်
ဝတ္ထုတွေကို ဖန်တီးပြီး၊ ဒီဝတ္ထုတွေထဲမှာ ဖေဖေဟောချင်တဲ့ တရား
တွေ ထဲ ပေးလိုက်ရတာပဲ။ ဆေးခါးကြီးကို စားချင်အောင်၊ အပေါ်ရံ
က သကြားအုပ်ပေးလိုက်ရသလိုပေါ့ကွယ်။

ဖေဖေအခုပြောမှာကတော့ ဝတ္ထုမဟုတ်ဘူး၊ အခြေခံ သမိုင်း
ဖြစ်တယ်။ ဒီကမ္ဘာထဲမှာကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတွေဖြစ်နေယင်၊ ဒီကမ္ဘာ
ရဲ့ သမိုင်းကိုသိသင့်တယ်။ သမိုင်းဆရာတွေသိသလောက် မသိနိုင်တောင်
အကြမ်းလောက်ကော့ သိသင့်တယ်။

၂

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

အခြေခံသမိုင်းဆိုတာ တခြား မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီကမ္ဘာကြီးမှာ ရှေးအကျဆုံးလူတွေကစပြီး၊ အခုခေတ် လူတွေအထိ၊ ကမ္ဘာသူကမ္ဘာ သားတွေဟာ ဘယ်လိုနေထိုင်ကြတယ်၊ သူတို့ ဘယ်လို စီးပွား ရှာကြ တယ်၊ သူတို့ ယဉ်ကျေးမှုဟာ ဘယ်လိုတိုးတက်လာတယ်၊ သူတို့ကိုဘယ် လို အုပ်ချုပ်တယ်၊ သူတို့တတွေ၊ တနိုင်ငံနဲ့ တနိုင်ငံ ဘယ်လို ဆက်သွယ် ကြတယ်၊ တနိုင်ငံနဲ့ တနိုင်ငံ ဘာကြောင့် စစ်ဖြစ်ကြတယ်၊ နိုင်ငံတွေဟာ ဘာကြောင့် တိုးတက်လာတယ်၊ ဘာကြောင့်ပျက်စီးသွားတယ်၊ အစ ရှိတဲ့ လူနဲ့ဆိုင်တဲ့ အကြောင်း အရာ တွေ ကို ရေး ထားတဲ့ စာ တန်း ကြီးပါပဲ။

အဲဒီတော့၊ ဒီသမိုင်းကို အကြမ်းလောက် သိယင် တောင်၊ ငါ့ သား ငါ့သမီးတို့မှာ ဗဟုသုတတွေတော်တော်တိုးလှပြီ။ ဗဟုသုတတွေ အပြင်၊ နိုင်ငံရေးသမားတွေ မကြာခဏ ပြောပြောနေကြတဲ့ ‘သမိုင်း သင်္ခန်းစာ’ဆိုတာတွေလဲ၊ ဒီအခြေခံသမိုင်းထဲမှာ ငါ့သားတွေ သမီး တွေ အများကြီးတွေ့ရမယ်။ မင်းတို့ သာ သုံးတတ် ကြ မယ် ဆို ယင်၊ ဒီသင်္ခန်းစာတွေဟာ မင်းတို့ရဲ့ တိုင်းပြည်နဲ့ လူမျိုးအတွက် အင်မတန် အတိုးတန်တဲ့ သင်္ခန်းစာတွေဖြစ်လာနိုင်တယ်။

ကမ္ဘာကြီး ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ကဲ-အခြေခံသမိုင်းကို ပြောမယ်ဆိုယင်၊ ဒီကမ္ဘာကြီး ဘယ်လို ဖြစ်လာတယ်ဆိုတာက စပြီးပြောရလိမ့်မယ်။ အခု ပြောမဲ့အချက်တွေ ဟာ၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ တွေးဆ ခန့်မှန်းတဲ့အချက်တွေ ဖြစ်တယ်ဆို တာ သေသေချာချာ မှတ်ထားကြစေချင်တယ်။

နေလ ကြယ်တွေအကြောင်းကို ဖော်ပြထားတဲ့ပညာကို နက္ခတ္တ ဗေဒ^၁ လို့ခေါ်တယ်။ ဒီပညာကို အထူးလေ့လာပြီး၊ အထူးတတ်ကျွမ်း တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို နက္ခတ်ပညာရှင်လို့ ခေါ်တယ်။ ဆာ-ဂျိမ်း-ဂျီအင်း^၂ဆိုတဲ့ (ပုံ-၁) နက္ခတ်ပညာရှင်ကြီး တဦးက ဒီကမ္ဘာကြီး ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို

၁။ နက္ခတ္တ ဗေဒ = အက်စထရိုနိုမီ(Astronomy
(မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၇၀)၊
၂။ ဆာ-ဂျိမ်း-ဂျီအင်း = Sir James Jeans
(မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၁၃၉)၊

နှစ်ပေါင်း ၃၀-ကျော် လောက်က ဒီလို ခန့်မှန်းပစ်ခဲ့တယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့နှစ် သန်းပေါင်း ၂,၀၀၀ (နှစ်ထောင်) ကျော်လောက် က၊ ကောင်းကင်မှာ မြင် နေ ရတဲ့ ကြယ် ၁ တွေ ထဲ က၊ ကြယ်ကြီး တစ်စင်းဟာ အာကာသ တစ်ခုမှာ လျှောက်လှဲ နေရင်း နေကြီး အနား ကို မတော် တ ဆရောက်လာတယ်။ နေနဲ့လ

(ပုံ-၁) ဆာ-ဂျိမ်း-ဂျီအင်း

ကြောင့်၊ ဒီကမ္ဘာမှာ တခါတခါ ဒီရေတက်လာသလို၊ ဒီကြယ်ကြီးကြောင့်၊ နေကြီးပေါ်မှာ ကြွတက်မှုကြီးတခု ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ဒီကြွတက်မှုကြီးဟာ၊ လကြောင့် သမုဒ္ဒရာထဲမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဒီရေမျိုးထက်၊ အဆပေါင်း အများကြီး ကြီးကျယ်တယ်။ ကြယ်ကြီးဟာ နေနဲ့ နီးကပ် လာလေလေ၊ ဒီ ကြွ တက် မှုကြီးဟာ ကြီးလာ လေလေ ဖြစ် ပြီး၊ နောက်ဆုံးမှာ အင် မ တန် ကြီးမားတဲ့ တောင်ကြီးလို ဖြစ်လာတယ်။ ဒီကြယ်ကြီးဟာ နေနားက ဖြတ်ပြီး တခြားကိုဆုတ်မသွားခင်ပဲ၊ ဒီ ကြွ တက် မှု ကြီးဟာ ပေါက်ကွဲ သွားတယ်။ ဒီပေါက်ကွဲရာက ထွက်လာတဲ့ အပိုင်း အစ တွေ ဟာ၊ အဲဒီအချိန်ကတဲကစပြီး နေကိုပတ်ချာလှဲနေကြတယ်။ ဒီအပိုင်းအစတွေ ဟာ၊ နှစ်ပေါင်း အတော်ကြာလာတဲ့အခါ၊ ဂြိုဟ်တွေ ဖြစ်လာကြတယ်။

၁။ ကြယ် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း တွဲ ၂၊ နှာ ၁၂၉)
၂။ နေ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၂၂)
၃။ ဂြိုဟ်များ = Planets (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၁၀၁)

အဲဒီဂြိုဟ်တွေထဲမှာ ဒီကမ္ဘာလဲ အပါအဝင်ဖြစ်တယ်လို့ ဆာ-ဂျိမ်း-ဂျီအင်းက ကမ္ဘာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အနှစ် ၃၀-လောက်က ခန့်မှန်း ပစ်ခဲ့တယ်။

သူခန့်မှန်းတဲ့ အချိန်လောက် တုန်းကတော့ ဒီခန့်မှန်းချက်ကို လက်ခံတဲ့လူတွေ တော်တော်များတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုခေတ် နက္ခတ် ပညာရှင်တွေ ခပ်များများကတော့ ဒီခန့်မှန်းချက်ကို လက်မခံကြတော့ ဘူး။ အခုခေတ် နက္ခတ်ပညာရှင်တွေက ကမ္ဘာကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အခုလို ခန့်မှန်းကြပြန်တယ်။

ကောင်းကင်မှာ မြင်နေရတဲ့ ကြယ်တွေထဲမှာ လုံးချင်းကြယ်တွေ ရှိသလောက် နှစ်လုံးစီ တွဲနေကြတဲ့ ကြယ်စုံတွဲ^၁တွေလဲ ရှိကြတယ်။

အဲဒီကြယ်စုံတွဲတွေဟာ တစင်းကိုတစင်းပတ်ပြီး လှဲနေကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ အကွာအဝေးဟာ အမျိုးမျိုးရှိတယ်။ တချို့ဟာ တစင်းနဲ့ တစင်း အလင်းရောင်နှစ်^၂ တနှစ်ရဲ့ ဆယ်ပုံတပုံလောက်ဝေးတယ်။ တချို့ကျတော့ အလင်းရောင်မိနစ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတပိုင်းလောက်ပဲဝေးတယ်။ အလင်း ရောင်ဟာ တစက္ကန့်ကို မိုင်ပေါင်း ၁၈၆,၀၀၀ (တသိန်း ရှစ်သောင်း ခြောက်ထောင်) လောက်အထိ သွားနိုင်တယ်။ အဲဒီတော့ အလင်းရောင် တမိနစ်ဆိုယင် ဘယ်နှစ်မိုင်၊ တနာရီ၊ တနေ့၊ တနှစ်ဆိုယင် ဘယ်နှစ်မိုင်စီရှိ မယ်ဆိုတာ တွက်ယူနိုင်ပါတယ်။ ကောင်းကင်မှာ ရှိကြတဲ့ကြယ်တွေဟာ တစင်းနဲ့ တစင်း အင်မတန် ဝေးလွန်းလို့ သူတို့ရဲ့ အကွာအဝေးကို နက္ခတ်ပညာရှင်တွေဟာ ရိုးရိုးမိုင်နဲ့ မပြကြတော့ဘူး။ အလင်းရောင် မိုင်နဲ့ပြကြတယ်။

၁။ ကမ္ဘာဖြစ်ပေါ်လာပုံ = The Mysterious Universe (Sir James Jeans) p. 2
၂။ ကမ္ဘာကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံ = The Nature of the Universe (Fred Hoyle), p. 86-93
၃။ ကြယ်စုံတွဲ = Binary Stars
၄။ အလင်းရောင်နှစ် = Light year (အဖြေသိချင်ယင်၊ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၃၁၉၊ စကြာဝဠာမှာကြည့်ပါ။)

(၁) နေကြီးဟာ အစတုန်းက ကြယ်စုံတဲ့ ဖြစ်တယ်။ သူနဲ့တွဲတဲ့ ကြယ်ကြီးဟာ သူနဲ့ အလင်းရောင် နာရီတနာရီလောက် ဝေးတယ်။ အဲဒီကြယ်ကြီးဟာ နေထက်ကြီးတယ်။ ပတ်နေကျအတိုင်း နေကိုပတ်ပြီး လှဲနေတယ်။ (ပုံ-၂)

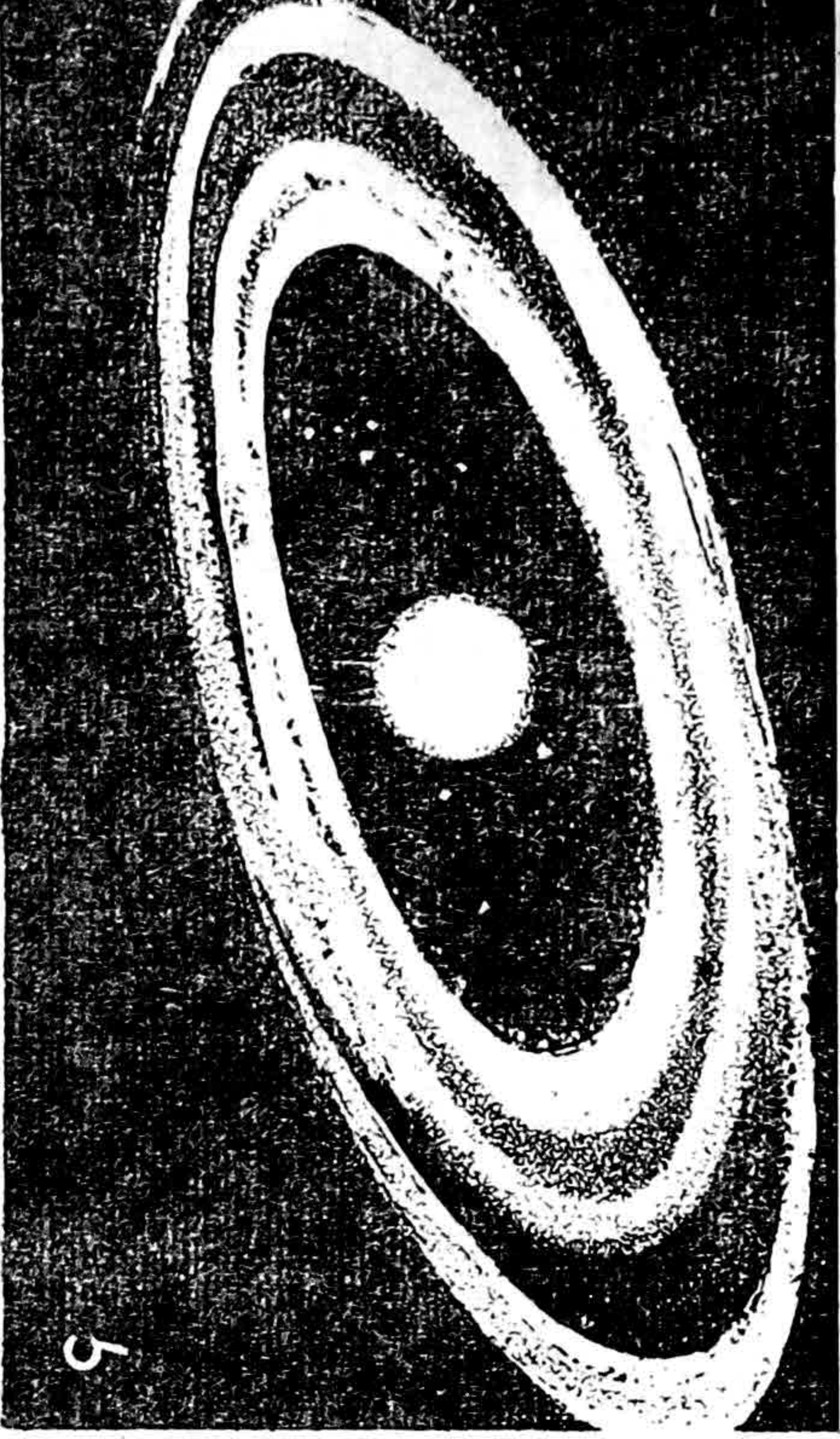
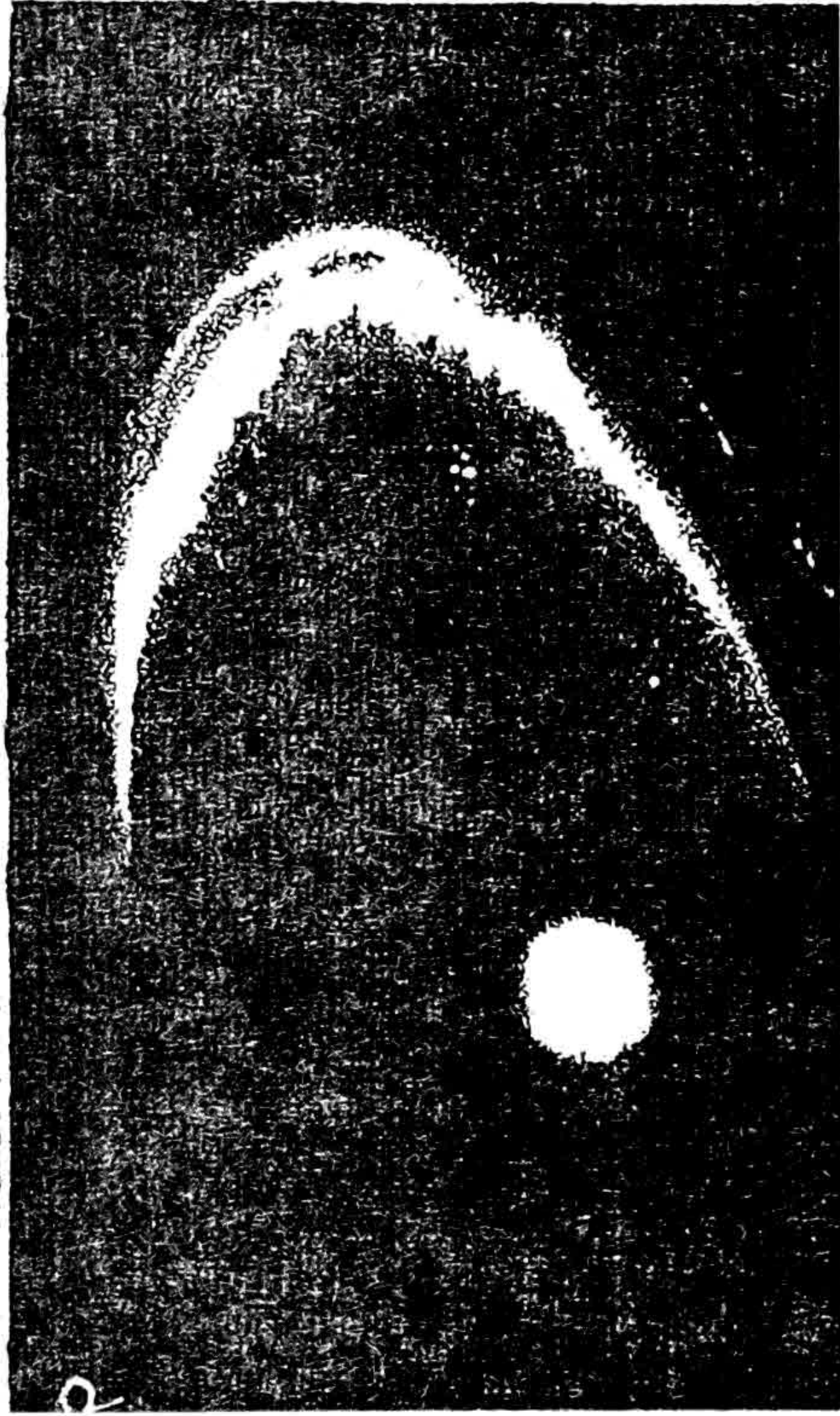
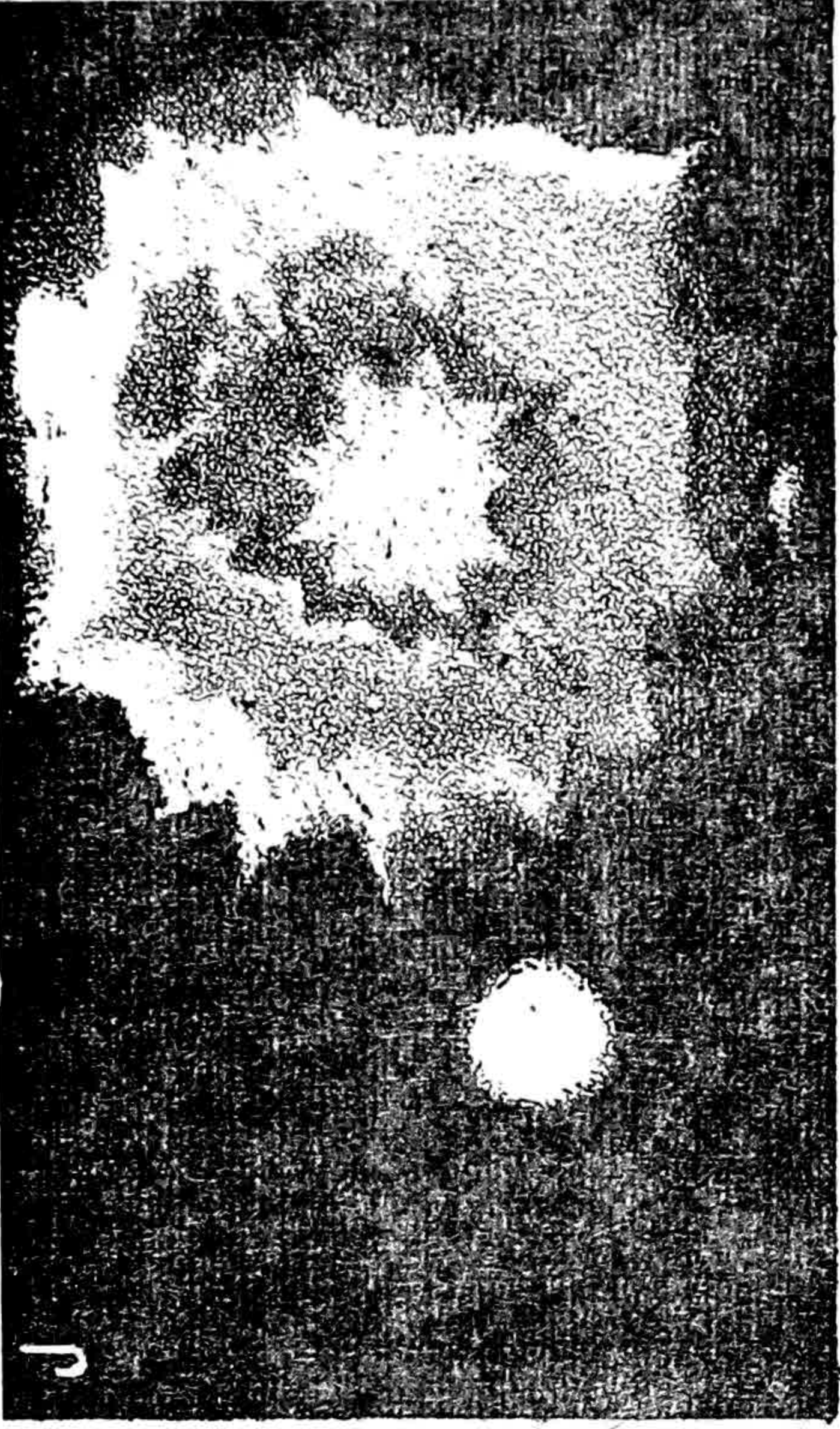
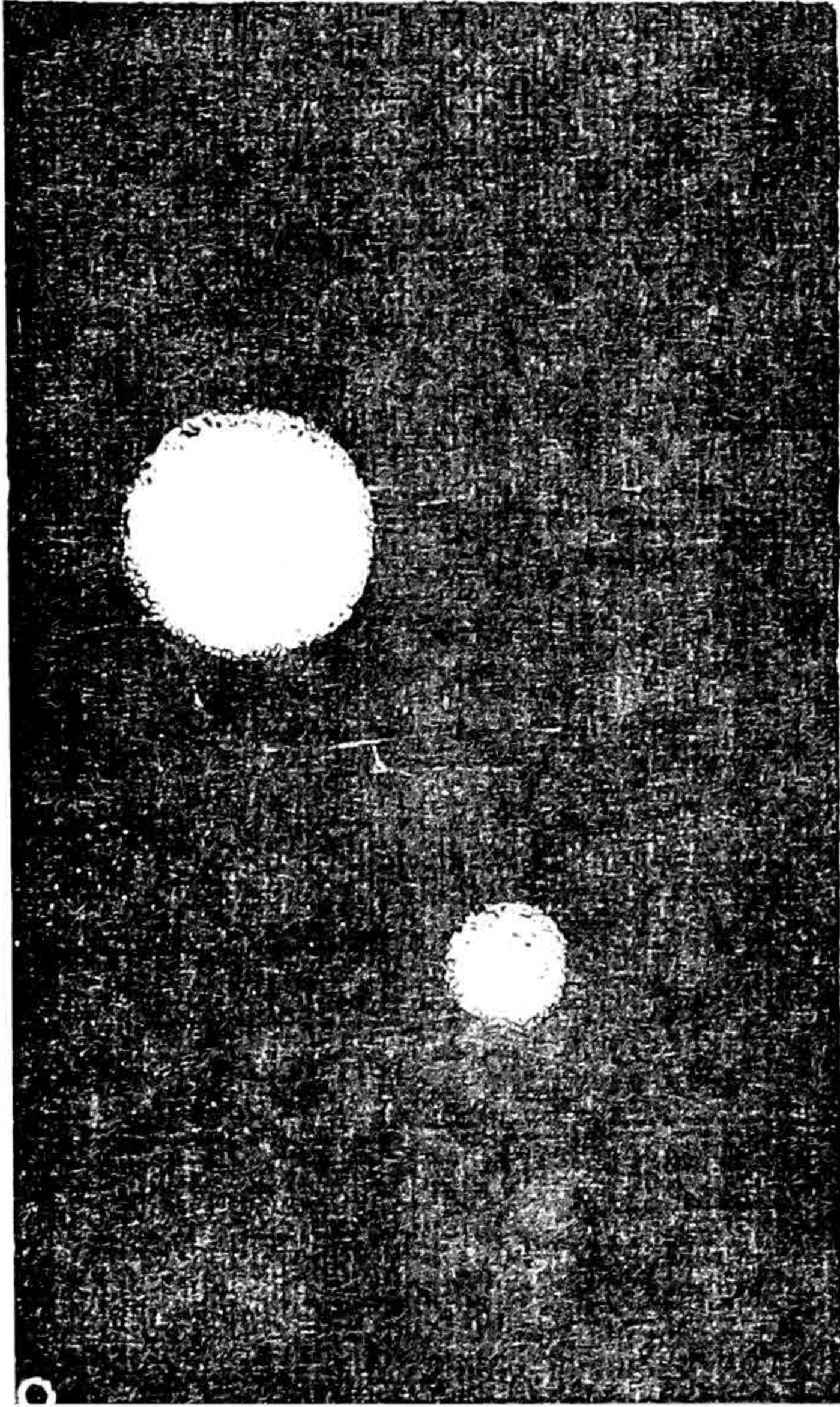
(၂) တနေ့ကျတော့၊ အဲဒီကြယ်ကြီးဟာ အကြီးအကျယ် ပေါက်ကွဲသွားတယ်။ အဲဒီလိုပေါက်ကွဲပြီးဆိုယင်ဒီပေါက်ကွဲမှုကြောင့်ဖြစ် ပေါ်လာတဲ့ အလင်းရောင်ကြီးဟာ၊ ကြယ်ပေါင်းသန်းပေါင်း ၁၀,၀၀၀ (တသောင်း)လောက်က ထွက်နေတဲ့ အလင်းရောင်လောက် လင်းပြီး ဒီအလင်းရောင်ကြီးကို ကောင်းကင်မှာ ရက်ပေါင်း အတော်ကြာကြာ မြင်နေရတယ်။

(၃) ဒီလို ပေါက်ကွဲရာကထွက်လာတဲ့ အပိုင်းအစ ခပ်များ များဟာ၊ နေနဲ့ အင်မတန်ဝေးတဲ့ အာကာသကြီးထဲမှာ၊ တနာရီကို မိုင် ပေါင်း သန်းပေါင်းများစွာ သွားနေတဲ့ အင်မတန်ကြီးကျယ်တဲ့ အရှိန် ကြီးနဲ့ လွင့်စင်ကုန်ကြတယ်။ ဓာတ်ငွေ့ အစိတ်အပိုင်း အချို့လောက်ပဲ နေရဲ့ အနီးအနားမှာ ကျန်ရစ်တယ်။

(၄) ဒီကျန်ရစ်တဲ့ ဓာတ်ငွေ့တွေဟာ ပန်ကန်ပြား ဝိုင်းကြီး လို၊ အတော်ကြာကြာ နေကို ပတ်ချာလွှဲနေကြတယ်။ နှစ်ပရီဒစ္စဒ အတော်ကြာတဲ့အခါ၊ ဒီဓာတ်ငွေ့တွေဟာ အပိုင်းပိုင်း ပြတ်ထွက်ကြ တယ်။

ဒီဓာတ်ငွေ့အပိုင်းကြီးတွေကမှ၊ ကမ္ဘာလုံးအရွယ်လောက်ရောက် အောင်၊ မူလဂြိုဟ်^၁တွေဟာ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း ၁၀၀၀ (တထောင်) လောက်ကြာတယ်။ အဲဒီနောက် အာကမုနသတ္တိ (ဒြပ်ဆွဲအား)အရှိန် တိုးလာတဲ့အတွက် ဂြိုဟ်ကြီးတွေအရွယ်အထိ ရောက်အောင် မူလဂြိုဟ် တွေဟာ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀,၀၀၀ (တသိန်း)လောက်ပဲ ကြာမြင့်တော့ တယ်လို့ဆိုကြတယ်။

၁။ မူလဂြိုဟ်တွေ = Primordial Planets. The Nature of the Universe. [Fred Hoyle] p.91-93 (The author is an outstanding American Astronomer.)

(ပုံ-၂) ၁။ ကြယ်စုံတွဲ (နေနဲ့တွဲတဲ့ ကြယ်ကြီးဟာ နေထင်ကြီးတယ်)။ ၂။ နေကို လှည့်ပတ်နေတဲ့ ကြယ်ကြီးဟာ အကြီးအကျယ်ပေါက်ကွဲသွားတယ်။ ၃။ ဓာတ်ငွေ့ အစိတ်အပိုင်းအချို့လေ့ကပ်ပါ။ နေရဲ့ အနီးအနားမှာ ကျန်ရစ်တယ်။ ၄။ ဓာတ်ငွေ့တွေဟာ ပန်ကန်ပြားပိုင်းကြီးလို၊ နေကို ပတ်ချာလှဲ့နေတယ်။

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

သူတို့ရဲ့ဝင်ရိုးပေါ်မှာလည်နေကြတဲ့ ဒီမူလဂြိုဟ်တွေ(ပုံ-၃)ရဲ့ အရှိန်ဟာ၊ အင်မတန်ပြင်းလွန်းတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ဟာ ကြာရှေ့မခံဘူး။ မကြာခင် ပေါက်ကွဲကုန်ကြတယ်။

ဒီလိုပေါက်ကွဲတဲ့ အခါ၊ အတုံးအတစ်တွေဟာ (ဂျူပီတာ၊ ဆက်တန်၊ ယူရာနပ်၊ နက်ပကျွန်းတို့လို) ဂြိုဟ်ကြီးတွေဖြစ်လာကြတယ်။ ခပ်ကြီးကြီး အစက်တွေဟာ၊ (မာကျူရီ၊ ဗီးနပ်၊ ကမ္ဘာတို့နဲ့ မားလို) ဂြိုဟ်ငယ်တွေဖြစ်လာကြတယ်။ ခပ်သေးသေးအစက်တွေကတော့၊ ဂြိုဟ်တွေကို ပတ်ချာလွှဲနေတဲ့ (လလို) အရံဂြိုဟ်တွေ ဖြစ်လာကြတယ်လို့ ခန့်မှန်းကြပြန်တယ်။ (မျက်နှာစာပုံ)

သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ဒီကမ္ဘာကြီး ဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊ သတ္တဝါတွေမပေါ်ပေါက်ကြသေးဘူး။ ဘယ်တုန်းကမှ စပြီး၊ ဒီကမ္ဘာကြီးထဲမှာ သတ္တဝါတွေ ပေါ်ပေါက်လာကြတယ်။ အဲဒီသတ္တဝါတွေဟာ ဘယ်လိုစပြီး ပေါ်ပေါက်လာကြတယ်၊ ဘယ်လို တိုးတက်လာကြတယ်၊ လူဆိုတာ ဘယ်ခေတ်လောက်တုန်းကမှ ဒီ ကမ္ဘာကြီးထဲမှာ ပေါ်လာတယ်၊ ပေါ်ခါစ လူတွေဟာ၊ ဘယ်လို လူစားမျိုးတွေဖြစ်တယ် ဆိုတာတွေကျတော့၊ နက္ခတ်ပညာနဲ့ မဆိုင်တော့ဘူး။ ဒါတွေကိုနားလည်ဖို့ အတွက် မြေကြီးထဲက တူးဖော် ရရှိတဲ့ အရိုးတွေကို လေ့လာကြရတယ်။ ဒီလို အရိုးတွေကို လေ့လာတဲ့ ပညာကို ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းဗေဒ^၉ လို့ ခေါ်တယ်။

ဒီအရိုး(ပုံ-၄) တွေကို လေ့လာတဲ့အခါ၊ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ရှေးအကျဆုံး ကျောက်လွှာကစပြီး ခုခေတ် ကျောက်လွှာ အထိ ကျောက်လွှာ

၁။ ဂျူပီတာ = Jupiter
 ၂။ ဆက်တန် = Saturn
 ၃။ ယူရာနပ် = Uranus
 ၄။ နက်ပကျွန်း = Neptune
 ၅။ မာကျူရီ = Mercury
 ၆။ ဗီးနပ် = Venus
 ၇။ ကမ္ဘာ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၁၊ နှာ ၄၀၂)
 ၈။ မား = Mars
 ၉။ ကျောက်ဖြစ် ရုပ်ကြွင်းဗေဒ = ပါလီအွန်တော်လောဂျီ(Paleontology) (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ အတွဲ ၂၊ နှာ ၅၅။ တွဲ ၈၊ နှာ ၃၁၈)

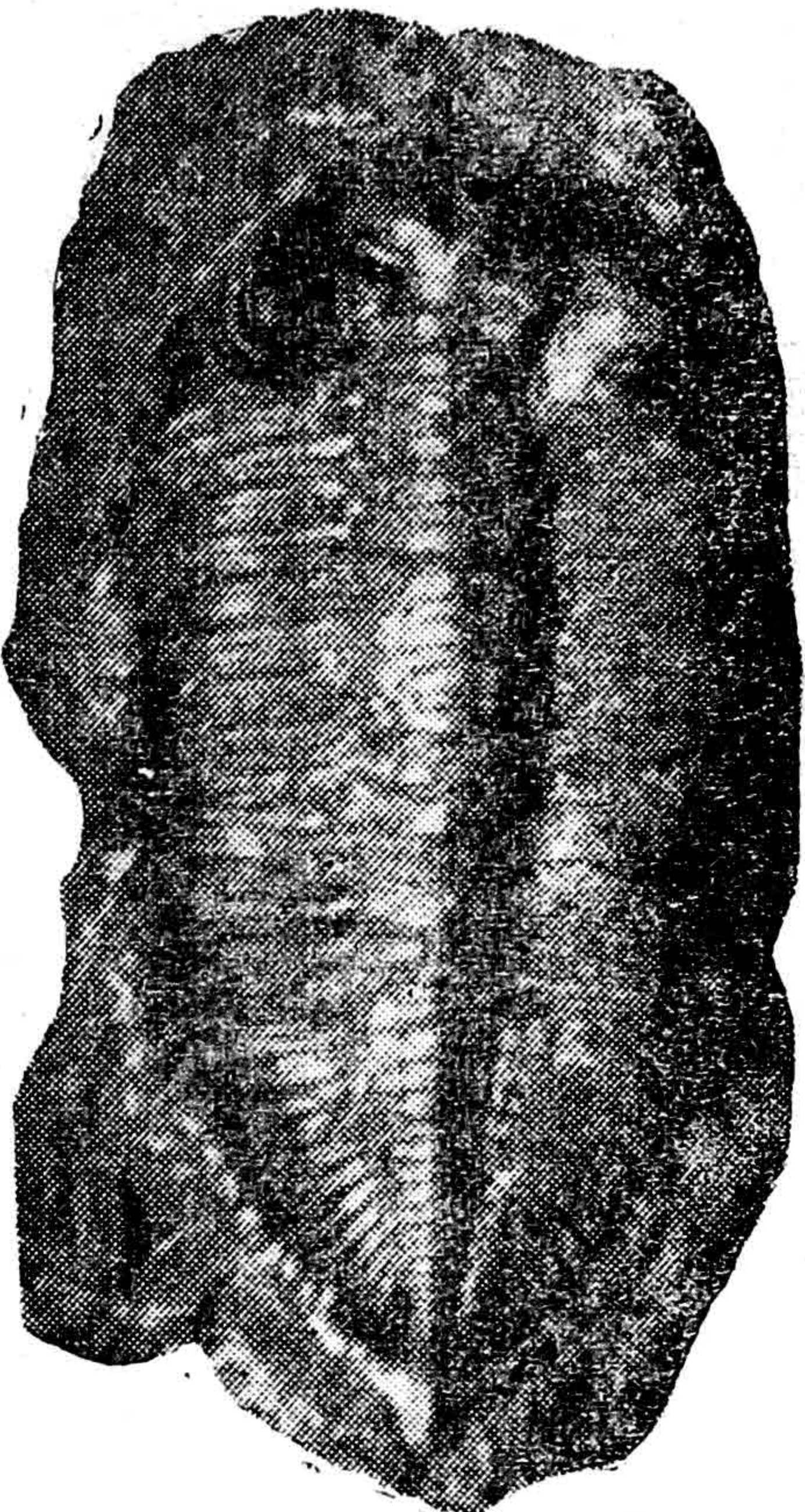

(ပုံ-၃) နှစ်တွေအတော်ကြာတဲ့အခါ၊ ခေါက်ငွေ အပိုင်းတွေကမှ အပိုင်အခဲတွေဖြစ်ပြီး နှစ်တွေ နောက်ထပ် အတော်ကြာတဲ့ အခါ မူလပိုက်တွေဖြစ်လာကြတယ်။

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

အထပ်ထပ်ကိုပါ လေ့လာ ရပြန်
တယ်။ ဒီလိုကျောက်လွှာအထပ်ထပ်
ကို လေ့လာတဲ့ ပညာကို ဘူမိဗေဒ^၁
လို့ ခေါ်တယ်။

အဲဒီလိုအရိုးနဲ့ကျောက်လွှာ
ကို လေ့လာပြီးတဲ့နောက်၊ သတ္တဝါ
တွေဟာ တကပ်က တကပ်ကို ဘယ်
လို တိုးတက်လာကြတယ် ဆိုတာကို
လေ့လာရ ပြန်သေးတယ်။ အဲဒီလို
သတ္တဝါတွေရဲ့ တိုးတက်မှုကို ဆင့်ကဲ
ဖြစ်လာခြင်း^၂ လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ
တော့ သိပ္ပံပညာအရ၊ သတ္တဝါတွေ
ရဲ့ အကြောင်းကို သိချင်ယင်၊ ကျောက်
ဖြစ် ရှင်ကြွင်း ဗေဒ၊ ဘူမိဗေဒ၊ သိပ္ပံ
ပညာနှစ်ရပ်နဲ့ ဆင့်ကဲဖြစ်လာ ခြင်း
အီဗော်လျူးရှင်းဆိုတဲ့ သိပ္ပံသီအိုရီ
ကိုလေ့လာကြ ရမယ်။ (ချား-ဒါဝင်
ပုံ-၅)

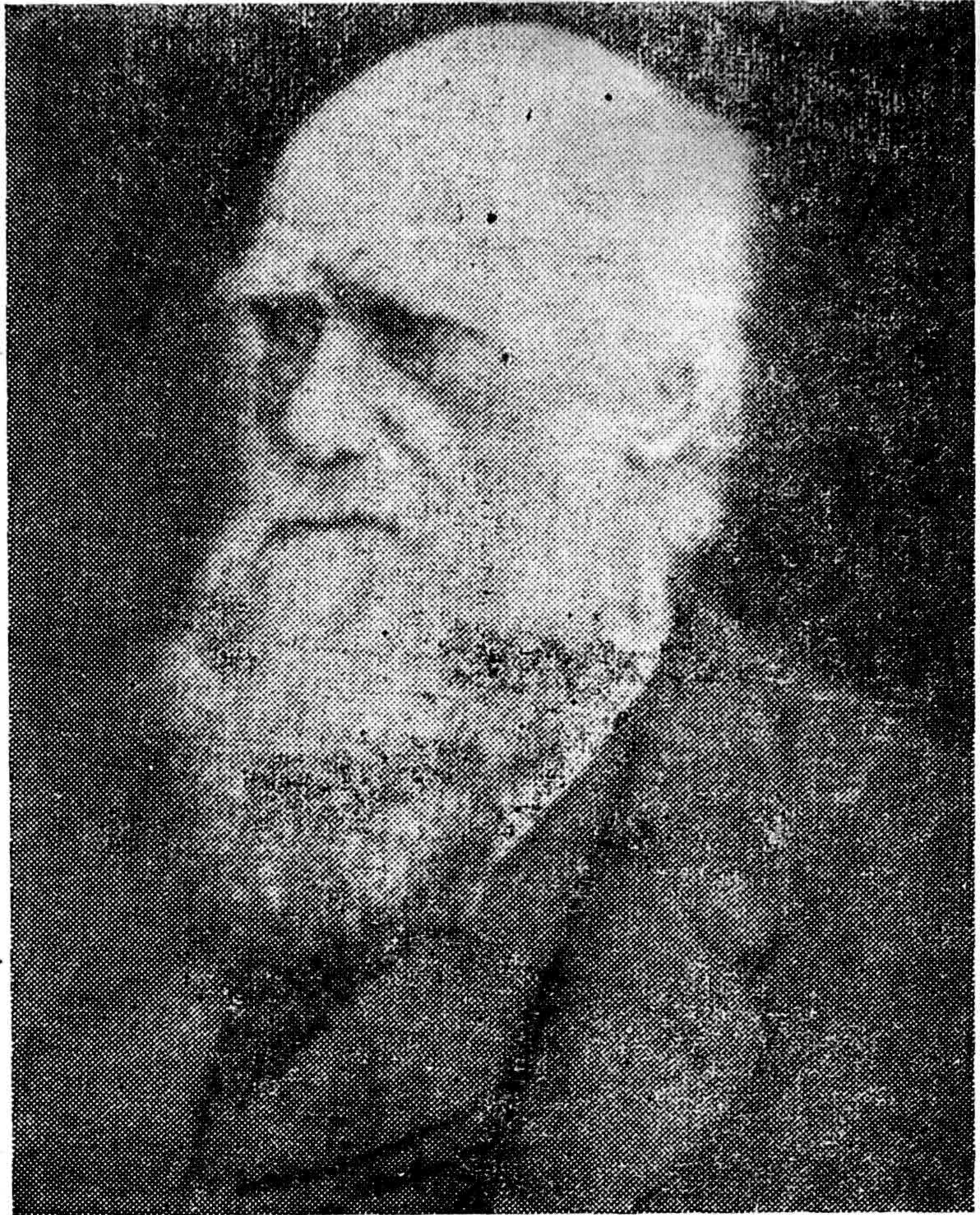
(ပုံ-၄) ‘ထရိုင်လိုဆိုက်’ရဲ့
ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း။

သတ္တဝါတွေ ဘယ်အချိန်လောက်တုန်းက စပြီး ဖြစ် လာကြ
တယ်၊ လူဆိုတာ ဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာတယ်ဆိုတာတွေကို၊ ဒီသိပ္ပံပညာ
ရှင်တွေက ဘယ်လိုပြောတယ်ဆိုတာ မပြောပြခင်၊ ဒီပညာရှင်တွေဟာ
ဘယ်လို လူစားတွေဖြစ်တယ်ဆိုတာကို နဲနဲရှင်းပြဖို့လိုလိမ့်မယ်။

အနောက်နိုင်ငံက သိပ္ပံပညာရှင်တွေအတော်ခပ်များများဟာ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင်တွေလို ကံ-ကံရဲ့ အကျိုးကို ယုံကြည်ကြတဲ့သူတွေမဟုတ်ဘူး။
သူတို့ဟာ ဥစ္စေဒဝါဒသမားတွေဖြစ်တယ်။ ဥစ္စေဒဝါဒသမားတွေဟာ
အရင်ဘဝတွေရှိတယ်ဆိုတာလဲ မယုံဘူး။ လူတွေသေယင် ဘဝတပါး

၁။ ဘူမိဗေဒ = ဂျီယိုလောဂျီ(Geology)
၂။ ဆင့်ကဲဖြစ်လာခြင်း = အီဗော်လျူးရှင်း (Evolution)
(ချား-ဒါဝင်-မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၅၊ နှာ ၂၆၁)

သို့ ပြောင်း
သွားတယ်ဆို
တာလဲမယုံ
ဘူး။ လူ့ဘဝ
ဟာ၊ ပြီးဆုံး
ရော၊ ပြတ်ရော
လို့လဲယုံကြည်
နေတယ်။

(ပုံ-၅) အီဗော်လျူးရှင်း သီအိုရီဆရာ ‘ချား-ဒါဝင်’
(မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၅၊ နှာ ၂၆၀)

အဲဒီသိပ္ပံ
ပညာရှင်တွေ
ဟာ၊ ကျောက်
လွှာတွေထဲမှာ
သူတို့တွေ့ရတဲ့
အရိုးတွေကို
လေ့လာပြီး၊ ခု
တင်က ပြောခဲ့
တဲ့ အချက်တွေ
ကို ခန့်မှန်းကြ
တာပါပဲ။ ဒီ

ပညာရှင်တွေ
ပြောတာနားလည်ဖို့အတွက် သူတို့လေ့လာတဲ့ကျောက်လွှာတွေဟာ
ဘယ်လိုဖြစ်လာတယ်၊ ဒီကျောက်လွှာတွေထဲမှာ အရိုးတွေ ဘယ်လို
ရောက်လာကြတယ်ဆိုတာတွေကို နဲနဲရှင်းပြဖို့ လိုလိမ့်မယ်။

ကမ္ဘာအစတုန်းက၊ ပူလောင်နေတဲ့ မိုးတွေရွာချတာ အင်မတန်
များလာတဲ့အခါ၊ ပူလောင်နေတဲ့ မြစ်တွေချောင်းတွေ ဖြစ်လာကြပြီး၊
ဒီမြစ်တွေချောင်းတွေဟာ ပင်လယ်ထဲစီးဆင်းကြတယ်။ အဲဒီလို စီးဆင်း

၁။ ဘူမိပညာရှင်တွေဟာ အပေါ်ရံ မြေလွှာထဲရှိတဲ့ ကျောက်တုံး၊ ကျောက်
ခဲ၊ ချော်တွေလို၊ မာကျောတဲ့အရာကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သဲ၊ ရွှံ့၊ နွဲ့တို့လို၊ ပွပျော့
နူးညံ့တဲ့ အရာကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အားလုံးကို ‘ကျောက်’ လို့ပဲ ခေါ်ကြတယ်။
(ကျောက် = မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၂၇)

တဲ့ အခါ ကုန်းပေါ်က ကျောက်တုံးအစအန သဲ၊ ရွှံ့အစရှိတာတွေဟာ မြစ်ရေ ချောင်းရေတွေထဲမှာပါသွားပြီး၊ ပင်လယ်ထဲမှာအနယ်ထိုင်ကြ တယ်။ ကမ္ဘာမှာသတ္တဝါတွေဖြစ်ပေါ်လာကြတဲ့အခါ၊ ဒီသတ္တဝါတွေထဲက သတ္တဝါအချို့ရဲ့ အရိုးတွေဟာ၊ သဲ၊ မြေကြီး၊ ကျောက်ခဲတွေနဲ့ အတူတူ ပင်လယ်ထဲမှာအနယ်ထိုင်ကြပြန်တယ်။ အဲဒီလိုအနယ်ထိုင်တာတွေဟာ ကျောက်လွှာတလွှာဖြစ်သွားတယ်။ နောက်ထပ်ပြီး အနယ်ထိုင်ကြတာ တွေလဲ၊ အဲဒီလိုပဲ နောက်ထပ်ပြီး ကျောက်လွှာတွေဖြစ်လာကြပြန်တယ်။

နှစ်တွေ အတော်ကြာတဲ့အခါ၊ ပင်လယ်အောက်က မီးတောင် တွေပေါက်ကွဲမှုကြောင့်လဲ၊ ဒီကျောက်လွှာတွေဟာ ပင်လယ်ရေအောက် မှာ မြုပ်နေရာက၊ ပင်လယ် ရေမျက်နှာပေါ်မှာ ပေါ်ထွက် လာတယ်။ ပင်လယ်ရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာရှိတဲ့ကုန်းတွေ နိမ့်ကျသွားပြီး၊ ပင်လယ်ရေ တွေ တခြားစီးသွားတာကြောင့်လဲ၊ အဲဒီလိုပင်လယ်အောက်မှာ အနယ် ထိုင်နေတဲ့ ကျောက်လွှာတွေဟာ၊ ကုန်းဖြစ်လာကြတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်းများစွာ အတွင်းမှာ၊ ဒီလို ပင်လယ်ထဲက ကုန်း ထဲမှာ ဖြစ်တာမျိုးတွေဟာ အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ဘူးတယ်။

ပင်လယ်အောက်က ကျောက်လွှာတွေဟာ ကုန်းဖြစ်လာတဲ့အခါ မိုးဒဏ်လေဒဏ်တွေကြောင့်၊ သူတို့ရဲ့ အပေါ်ရံကျောက်လွှာ တချို့ဟာ၊ လွင့်စင်ကုန်ကြတယ်။ အဲဒီအခါ၊ အောက်မှာရှိတဲ့ ကျောက်လွှာဟောင်း တွေရဲ့ တစိတ်တဒေသဟာ ပေါ်ထွက်လာတယ်။ အဲဒီလို နည်းမျိုးနဲ့ ကျောက်လွှာဟောင်းတွေကို တွေ့ရတယ်။

သိပ္ပံနည်းနဲ့ ဒီကျောက်လွှာတွေကို စမ်းသပ်ကြည့်တဲ့အခါ ကျောက်လွှာတလွှာရဲ့ အသက်ဟာ၊ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်းတယ်လောက် ကြာပြီဆိုတာ ခန့်မှန်းနိုင်ကြတယ်။ အဲဒီလို ခန့်မှန်းပြီး၊ ဒီကျောက်လွှာ တွေကို - (က) သက်မဲ့ကပ်ကျောက်လွှာ (ခ) သက်စကပ်ကျောက်လွှာ

၁။ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းတွေဟာ၊ အနည်ကျကျကျောက်လွှာတွေမှာတွေ့ရတာ များတယ်။
 ၂။ ကျောက်လွှာတွေကို စမ်းသပ်ကြည့်တဲ့ သိပ္ပံနည်း = Radio-active dating (LIFE Nature Library, THE EARTH. p. 132)

- ၁-သက်ဦး(ပထမ)ကပ်ကျောက်လွှာ
- ၂-သက်လယ် (ဒုတိယ)ကပ်ကျောက်လွှာ
- ၃-သက်နှောင်း (တတိယ)ကပ်ကျောက်လွှာ

ဆိုပြီး ကျောက်လွှာငါးမျိုး ခွဲထားတယ်။ ကျောက်လွှာကြီး^၁ တခုတခု ဖြစ်အောင် နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်းများစွာ ကြာတယ်။ ကျောက်လွှာ ကြီးတခုတခုမှာ ကျောက်လွှာငယ် ကလေးတွေ ရှိနေကြပြန်တယ်။

ရှေးအကျဆုံး ကျောက်လွှာကြီးဟာ အောက်ဆုံးမှာ ရောက် နေပြီး၊ နောက်အကျဆုံးကျောက်လွှာဟာ အပေါ်ဆုံးမှာရောက်နေမယ် ဆိုတာ၊ သဘောပေါက်ကြမှာပေါ့။ အဲဒီတော့ ဒီကျောက်လွှာတွေ နေပုံကို မျက်စိထဲမှာ မှန်းကြည့်နိုင်အောင်၊ အပေါ်ဆုံး ကျောက်လွှာ ကြီးကစပြီး အောက်ဆုံးကျောက်လွှာအထိ၊ သူတို့ရဲ့ ကျောက်လွှာငယ် ကလေးတွေနဲ့အတူတူ၊ ဒီလိုဖော်ပြချင်တယ်။ ပြီးတော့မှ ဒီကျောက်လွှာ တွေကို တခုစီရှင်းပြမယ်။

ကျောက်လွှာကြီးများ

ကျောက်လွှာငယ်များ

သက်နှောင်း(တတိယ)ကပ် ကျောက်လွှာ

- ပဉ္စမအလွှာ
- စတုတ္ထအလွှာ
- တတိယအလွှာ
- ဒုတိယအလွှာ
- ပထမအလွှာ

သက်လယ် (ဒုတိယ) ကပ်ကျောက်လွှာ

- စတုတ္ထအလွှာ
- တတိယအလွှာ
- ဒုတိယအလွှာ
- ပထမအလွှာ

သက်ဦး (ပထမ) ကပ်ကျောက်လွှာ

- ဆဋ္ဌမအလွှာ
- ပဉ္စမအလွှာ
- စတုတ္ထအလွှာ

သက်ဦး(ပထမ)ကပ်ကျောက်		တတိယအလွှာ
		ဒုတိယအလွှာ
		ပထမအလွှာ
သက်စကပ်ကျောက်လွှာ		ဒုတိယအလွှာ
		ပထမအလွှာ

သက်မဲ့ကပ်ကျောက်လွှာ

*(စာမျက်နှာ ၁၄၊ ၁၅ ရှု)

ကျောက်လွှာတွေဟာ၊ အခုပြုထားတဲ့အတိုင်း၊ သက်မဲ့ ကပ်
ကျောက်လွှာက အောက်ဆုံးမှာရှိပြီး၊ သက်နှောင်း (တတိယ)ကပ်
ကျောက်လွှာက အပေါ်ဆုံးမှာရောက်နေတယ်။ သက်နှောင်း(တတိယ)
ကပ်ကျောက်လွှာပြီးယင်၊ အခုကပ်ကျောက်လွှာကို ရောက်လာတာပဲ။
ကဲ-အခုဒီကျောက်လွှာတွေရဲ့အကြောင်းကို၊အောက်ဆုံးကနေပြီး၊တလွှာ
စီရှင်းပြလိုက်အုံးမယ်။

(က) သက်မဲ့ကပ်ကျောက်လွှာ

ရှေးအကျဆုံးဖြစ်တဲ့ သက်မဲ့ကပ်ကျောက်လွှာဟာ၊ ကျောက်
လွှာတွေရဲ့ အောက်ဆုံးမှာရောက်နေတယ်။ ဒီကျောက်လွှာမှာ သတ္တဝါ
နဲ့တူတာဆိုလို့ ဘာတခုမှ မတွေ့ရဘူး။ ဒီကမ္ဘာမှာ သတ္တဝါတွေဟာ
လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၆၀၀(ခြောက်ရာ)လောက်ကမှ စပြီး

၁။ The Outline of History (H.G.Wells) p. 19
 တချို့ကလဲ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၃၀၀ (သုံးရာ) လို့ ခန့်မှန်းကြတယ်။
 LIFE Nature Library. THE EARTH (Arthur Beiser and
 The Editors of LIFE) p. 133
 တချို့ကလဲ သက်ရှိပေါ်ခဲ့တာဟာ၊ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၁၅၀၀ မှ
 ၂၀၀၀ ထိလို့လဲ ခန့်မှန်းကြသေးတယ်။ သက်ရှိ ပေါ်လာတဲ့ ကာလကို
 အောက်ပါအတိုင်း နှစ်ပိုင်းခွဲကြပြန်တယ်။
 (က) Cryptozoic aeon (Hidden life) မထင်ရှားတဲ့ လျှို့ဝှက်သက်ရှိ
 ပေါ်လာတဲ့ နှစ်အသင်္ချေဟာ၊ ကျောက်လွှာဦးဆုံး ပေါ်လာကထဲက
 အစပြုပြီး၊ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း-၆၀၀ ထိလို့ဆိုတယ်။
 (ခ) Phanerozoic aeon (Visible life) ထင်ရှားမျက်မြင်ဖြစ်တဲ့ သက်
 ရှိပေါ်လာတာဟာ၊ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း ၆၀၀ လို့ဆိုတယ်။

*

သက်နှောင်း (တတိယ) ကပ် ကျောက်လွှာကြီး (ကင်ဒိုဇိုးအစ်ကပ်) - **Cainozoic Rocks/Era**

ပဉ္စမ ကျောက်လွှာငယ် -	(ပလိုင်စတိုဆင်းယုဂ်)	(၁-၀)	Pleistocene Period	} Tertiary Period တာရှီရီယုဂ်
စတုတ္ထ ကျောက်လွှာငယ် -	(ပလိုင်းဒိုဆင်းယုဂ်)	} (၆၃-၁)	Pliocene Period	
တတိယ ကျောက်လွှာငယ် -	(မိုင်ဒိုဆင်းယုဂ်)		Miocene Period	
ဒုတိယ ကျောက်လွှာငယ် -	(ဩလီဂိုဆင်းယုဂ်)		Oligocene Period	
ပထမ ကျောက်လွှာငယ် -	(အီဆိုဆင်းယုဂ်)		Eocene Period	

သက်လယ် (ဒုတိယ) ကပ် ကျောက်လွှာကြီး - (မက်ဆိုဇိုးအစ်ကပ်) - **Mesozoic Rocks/Era**

စတုတ္ထ ကျောက်လွှာငယ် -	(ရှေးခရီးတေးရှပ်ယုဂ်)	} (၁၃၅-၆၃)	Early Cretaceous Period
တတိယ ကျောက်လွှာငယ် -	(နှောင်းခရီးတေးရှပ်ယုဂ်)		Later Cretaceous Period
ဒုတိယ ကျောက်လွှာငယ် -	(ယူရဆစ်ယုဂ်)	(၁၈၁-၁၃၅)	Jurassic Period
ပထမ ကျောက်လွှာငယ် -	(ထရိုင်ယဆစ်ယုဂ်)	(၂၃၀-၁၈၁)	Triassic Period

သက်ဦး (ပထမ) ကပ် ကျောက်ဖွားကြီး - (ပါလီစိုင်းအင်ကပ်) Palaeozoic Rocks/Era

ဆဋ္ဌမ ကျောက်ဖွား -	(ပါမီယန်ယုဂ်)	(၂၀၀ - ၂၃၀)	Permian Period
ပဉ္စမ ကျောက်ဖွား -	(ကာဗွန်နီယုဂ်)	(၃၄၅ - ၂၀၀)	Carboniferous Period
စတုတ္ထ ကျောက်ဖွား -	(ဒီမိုနိုယန်ယုဂ်/ငါးယုဂ်)	(၄၀၅ - ၃၄၅)	Devonian Period
တတိယ ကျောက်ဖွား -	(ဆစ်လူရီယန်ယုဂ်)	(၄၂၅ - ၄၀၅)	Silurian Period
ဒုတိယ ကျောက်ဖွား -	(ဩဒိုဗစ်ရှင်ယုဂ်)	(၅၀၀ - ၄၂၅)	Ordovician Period
ပထမ ကျောက်ဖွား -	(ကမ်ဗရီယန်ယုဂ်)	(၆၀၀ - ၅၀၀)	Cambrian Period

သက်စကပ် ကျောက်ဖွားကြီး - (ပရိုတိုစိုင်းအင်ကပ်) - Proterozoic Rocks/ Era

ဒုတိယ ကျောက်ဖွား -	(တော်ရစ်ဒိုင်းနိုယန်ယုဂ်)	} (? - ၆၀၀)	Torridonian Period
ပထမ ကျောက်ဖွား -	(လူဝီစီးယန်ယုဂ်)		Lewisian Period

သက်မဲ့ ကပ် ကျောက်ဖွားကြီး - (အေဇိုင်းအင်ကပ်) - Azoic Rocks/ Era

ကပ် = Era. ယုဂ် = Period. ခေတ် = Age.
 (“ကပ်” လောကလဲမကြာမြင့်ပဲ၊ “ခေတ်” ထက်လဲပိုပြီး ကြာမြင့်တဲ့ ကာလ အပိုင်းအခြားကို “ယုဂ်” လို့ ခေါ်တယ်)။

LIFE Nature Library- “THE EARTH.” The Record of the Rocks p.136-137

ဖြစ်ပေါ်လာကြတယ်လို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။ အဲဒီ
တော့၊ သက်မဲ့ ကပ်ကျောက်လွှာရဲ့ အသက်ဟာ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း
၆၀၀(ခြောက်ရာ)ကျော်နေပြီလို့ မှန်းရတယ်။

(ခ) သက်စကပ်ကျောက်လွှာ

သက်မဲ့ကပ်ကျောက်လွှာအပေါ်မှာ သက်စကပ်ကျောက်လွှာကို
တွေ့ရတယ်။ ဒီကျောက်လွှာမှာ ကျောက်လွှာငယ်နှစ်ခုရှိတယ်။ ဒီကပ်မှာ
စပြီးဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သတ္တဝါတွေဟာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းတွေ
ပြည့်ပြည့်စုံစုံရှိတဲ့ သတ္တဝါမျိုးတွေမဟုတ်သေးဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီကျောက်
လွှာတွေထဲမှာ အရိုးတွေကိုတော့ မတွေ့ရဘူး။ အဲဒီလို မတွေ့ရတဲ့
အတွက် အဲဒီကပ်က ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တဲ့ သတ္တဝါတွေဟာ၊ ဘယ်လို ပုံပန်း
သဏ္ဍာန်ရှိတယ်ဆိုတာမသိနိုင်ဘူး။

ဒါပေမဲ့ ဒီခေတ်ရဲ့ ပထမကျောက်လွှာငယ်ပြီးတဲ့နောက်၊ ဒုတိယ
ကျောက်လွှာငယ်ထဲမှာ ရှုံပေါ်မှာဖြစ်ဖြစ်၊ ရှုံထဲမှာဖြစ်ဖြစ်၊ တီကောင်
တွေ ထွားသွားထားတဲ့ အရာမျိုးတွေအများကြီးတွေ့ရတယ်။ ဒီလိုအရာ
မျိုးတွေကိုတွေ့ရတဲ့ ကျောက်လွှာဟာ၊ ပေပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာ
ထူတယ်။ အဲဒီအရာတွေကိုကြည့်ပြီး၊ ဒီကပ်မှာ သတ္တဝါတွေပေါ်စပြုပြီ
လို့ ခန့်မှန်းကြတယ်။

နောက်ပြီးတော့လဲ ဒီအရာတွေရှိတဲ့ ကျောက်လွှာဟာ၊ ပေပေါင်း
ထောင်ပေါင်းများစွာ ထူတဲ့အတွက်၊ ဒီသက်စကပ်ဟာ သက်ဦး
(ပထမ)၊ သက်လယ်(ဒုတိယ)၊ သက်နှောင်း (တတိယ) ကပ်သုံးကပ်
ပေါင်းထားတဲ့ အချိန်ကာလထက်ပိုပြီး ကြာမယ်လို့ ခန့်မှန်းကြတယ်။

အဲဒီလို ပေပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာ ထူတဲ့၊ တွားသွားရာ
တွေနဲ့ ကျောက်လွှာတွေကိုကြည့်ပြီးတော့၊ အဲဒီကပ်အတွင်းမှာ သတ္တဝါ
တွေဟာ ကိုယ်အင်္ဂါမစုံလင်သေးပဲ ရေမှော်တဝက် သတ္တဝါတဝက်လို
လို သတ္တဝါမျိုးတွေက၊ ကိုယ်အင်္ဂါအတော်ကလေး ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရှိတဲ့
သတ္တဝါတွေဖြစ်လာအောင်၊ အတော်ကြီးကြီးပမ်းနေကြပုံ ရတယ်လို့လဲ
သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။

၁။ သတ္တဝါတွေပေါ်စပြုပြီး = (ကမ္ဘာဦး တိရစ္ဆာန်များ = မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း
တွဲ ၁၊ နှာ ၄၅၀-၄၅၄)။

(ပုံ-၆) သက်ဦးကပ် (ရှေးပိုင်း) သတ္တဝါတို့
စိစစ်ပုံစံ (၅-၆) ဂဟးဦးကပ် (ရှေးပိုင်း) သတ္တဝါတို့

ဒီကပ်ရဲ့နောက်၊ သက်ဦး (ပထမ)ကပ်ရဲ့ ပထမ ကျောက်လွှာ ငယ်မှာ၊ ကိုယ်အင်္ဂါများ တော်တော်ကလေး ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်လာတဲ့ သတ္တဝါတွေရဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တွေကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီ တွေ့ရတာ တွေဟာ၊ သက်စကပ်သတ္တဝါတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး သူတို့ရဲ့ ခန့်မှန်းခြေကို ထောက်ခံတယ်လို့၊ ဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေ ယူဆကြတယ်။

၁။ သက်ဦး (ပထမ) ကပ်ကျောက်လွှာ

အဲဒီ သက်စကပ်ကျောက်လွှာပေါ်မှာ၊ သက်ဦး(ပထမ) ကပ် ကျောက်လွှာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီကျောက်လွှာမှာ ကျောက်လွှာငယ် ခြောက်ခုရှိတယ်။ ဒီကျောက်လွှာငယ် ခြောက်ခုမှာ တွေ့ရတဲ့ သတ္တဝါ တွေရဲ့ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တွေဟာ၊ တလွှာနဲ့တလွှာ မတူကြဘူး။ တလွှာထက် တလွှာတိုးတက်လာတာကို တွေ့ရတယ် (ပုံ-၆)။ ဒီကပ်ရဲ့ ပထမကျောက် လွှာငယ်မှာပဲ (ကျောရိုးရှိတဲ့သတ္တဝါ မျိုးကလွဲပြီး) အခုအထိထင်ရှား ရှိနေတဲ့ သတ္တဝါ အမျိုးအစားတွေ ခပ်များများ တွေ့ရတယ်။ အဲဒီ ကျောက်လွှာမှာ ထရိုင်လိုဘိုက်^၂ (ပုံ-၇)နဲ့ ဘရက်ကီယာပေါ့^၃ (ပုံ-၈) ဆိုတဲ့ ရေသတ္တဝါတွေကို အများဆုံး တွေ့ရတယ်။

ဒုတိယကျောက်လွှာငယ်ရဲ့ သက်တမ်းကုန်ဆုံးခါနီးလောက်မှာ ပထမကျောက်လွှာငယ်မှာ တွေ့ခဲ့ရတဲ့ သတ္တဝါမျိုးတွေ အပြင်၊ ရှေး အကျဆုံး ငါးတွေလို့ ခေါ်နိုင်တဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေကို တွေ့ ရ တယ်။ နောက်ပြီးတော့ မော်လစ်စက^၄ သတ္တဝါများ (ပုံ-၉)၊ ပင်လယ်ငှက်

၁။ (ကျောရိုးရှိသတ္တဝါ = မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၂၅)

၂။ ထရိုင်လိုဘိုက် ရေသတ္တဝါ = Trilobites

ဖုဟိုက် ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း သုံးခုရှိပြီး ပျောက်ကွယ် သွား ပြီး ဖြစ်တဲ့ 'ကရပ်စတေးဆီး' ကောင်။

(ထားဝယ်) ဝိလား၊ (ရခိုင်) ရေကင်းမျိုးထဲကဖြစ်မယ်။

၃။ ဘရက်ကီယာပေါ့ ရေသတ္တဝါ = Brachiopods

ခရုအမျိုးအနွယ်ဖြစ်တယ်။

၄။ မော်လစ်စက သတ္တဝါမျိုး = Mollusca

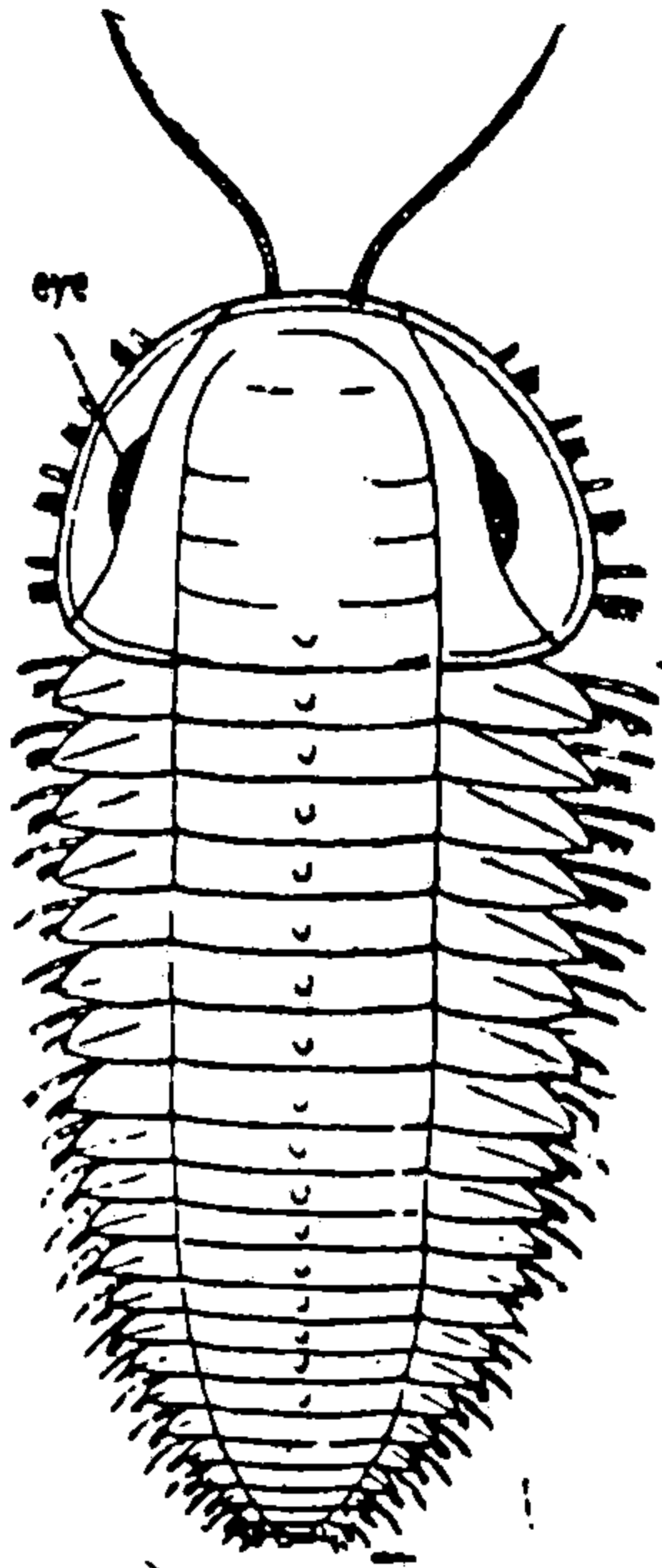
ခရုပက်ကျ၊ ယောက်သွား၊ ကမာ (မုတ်ကောင်)

ကင်မွန် (ထားဝယ်) ဆိုတာတွေဟာ၊ မော်လစ်စက သတ္တဝါမျိုးထဲ ပါဝင်တယ်။

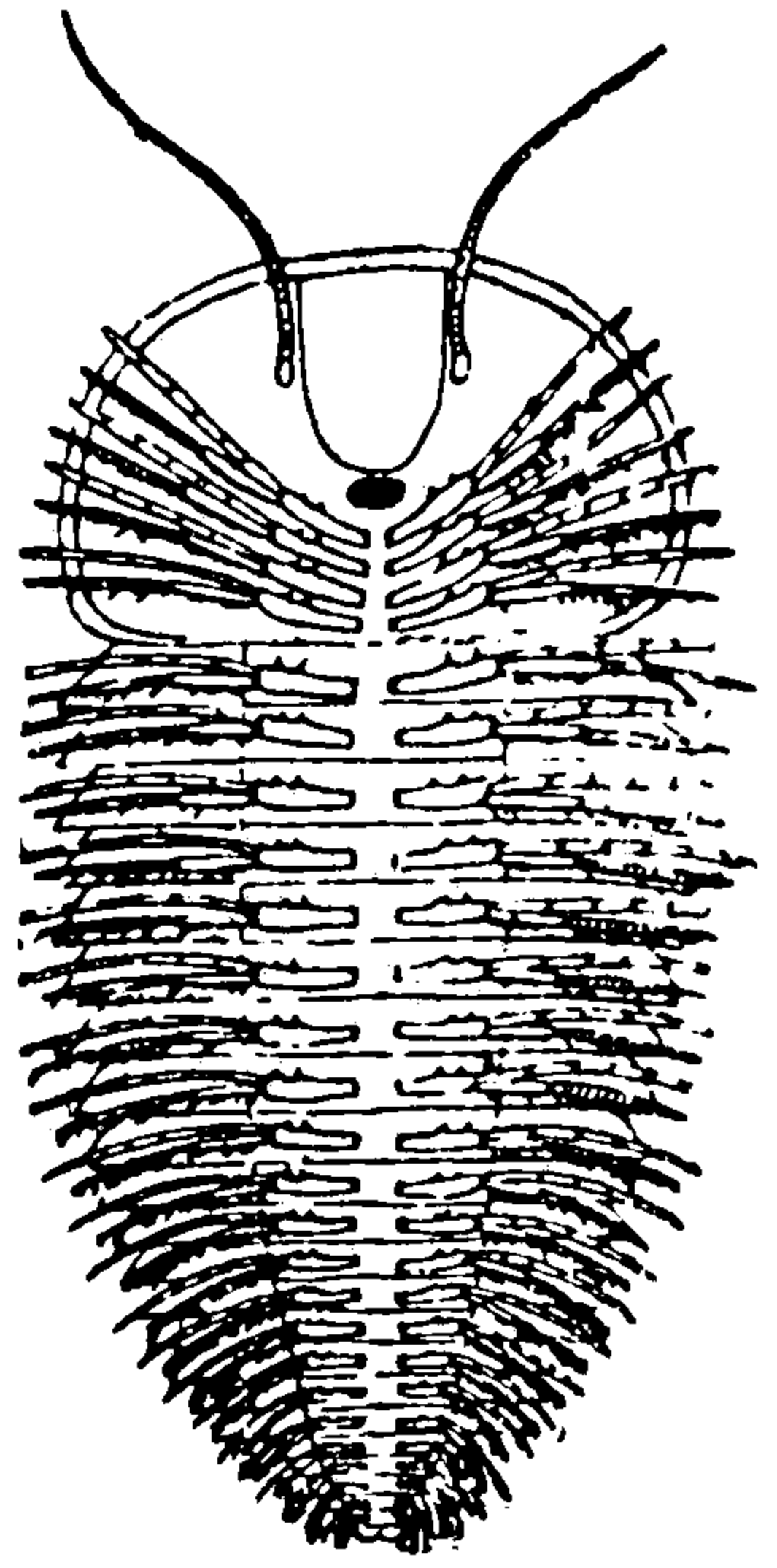
မွေးကောင် များ (ပုံ-၁၀)နဲ့ သန္တာ တွေ (ပုံ- ၁၁) တောင်ပုံ ရာပုံ ပွား များ လာတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။

ဒုတိယကျောက် လွှာငယ်ကို ရောက် တော့ ဒုတိယ ကျောက် လွှာငယ် တုန်းက တွေ့ခဲ့ရတဲ့ သတ္တဝါမျိုးတွေကိုပဲ ထပ်တွေ့ရတယ်။ ဒါ ပေမဲ့ ဒီသတ္တဝါတွေ ဟာ သူတို့ဆင်းသက် ပေါက်ဖွားရာ ဖြစ်တဲ့

ဒုတိယကျောက်လွှာငယ်က သတ္တဝါတွေနဲ့ ထပ်တူထပ်မျှ မတူကြတော့ ပဲ။ ထူးခြားချက်တွေ ပါနေတာကို ပါရဂူတွေ ထင်ထင်ရှားရှားတွေ့ကြ ရတယ်။

ကျောက်ဘက်

ဝမ်းဘက်

(ပုံ-၇) ထရိုင်လိုဘိုက်

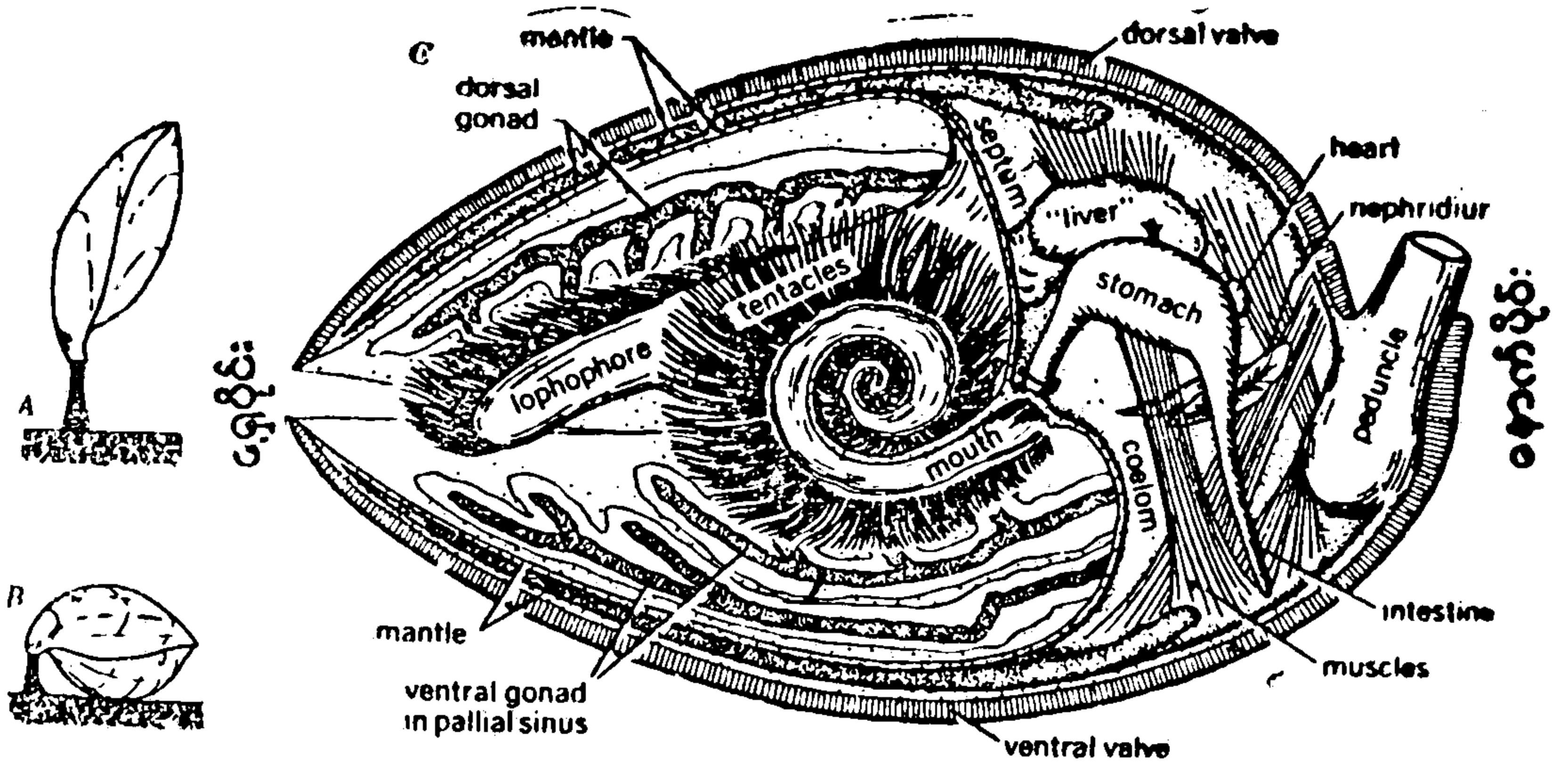
စတုတ္ထကျောက်လွှာငယ် ကို ရောက်တဲ့အခါ၊ ငါးတွေရဲ့ အရိ တွေကို အမြောက်အမြား စပြီးတွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီကျောက် လွှာငယ် ကာလကို ငါးခေတ်? (ပုံ-၁၂) လို့ ခေါ်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ငါး အမျိုးအစားကတော့၊ ခုခေတ် လောက်မများဘူး။ ဒီစတုတ္ထကျောက် လွှာငယ်ဖြစ်နေတဲ့ အချိန်အခါလောက်မှာ၊ ကုန်း သတ္တဝါတွေ စတင် ပေါ်ပေါက်လာကြတဲ့ သက်သေအထောက်အထားများကိုတွေ့ရတယ်။

၁။ ပင်လယ်ငှက်မွေးကောင် = Sea-Lilies

၂။ သန္တာ = Corals

၃။ ငါးခေတ် = (ငါး=မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ၃၊ နှာ ၂၂၅)

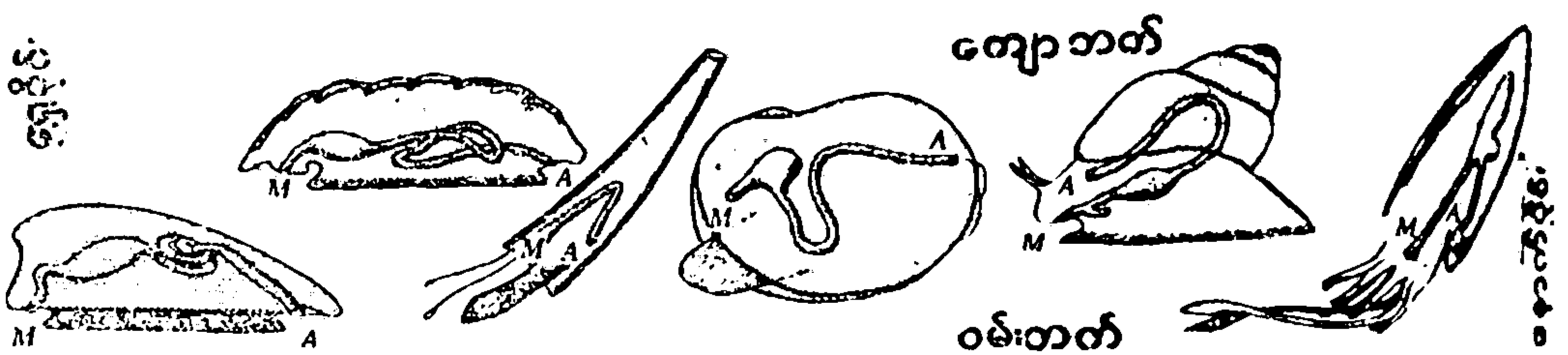
ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

(ပုံ-၁၃) ဘရက်ကီယာပေ

ဒီကုန်းသတ္တဝါတွေကတော့ တခြားမဟုတ်ပါဘူး။ ကင်းခြေများလို “အာသရီပေ!” သတ္တဝါတွေ (ပုံ-၁၃) ဖြစ်တယ်။

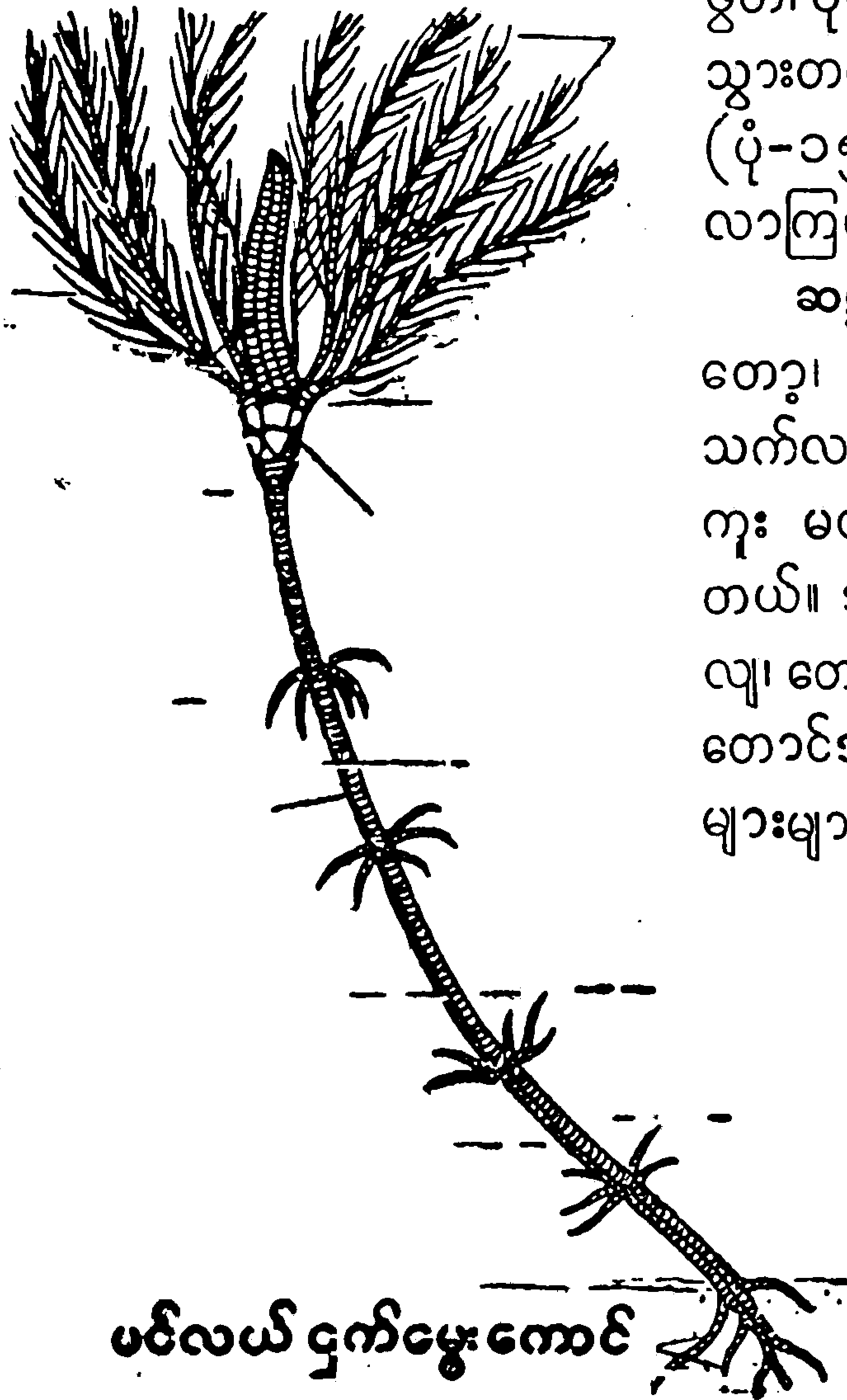
ပဉ္စမကျောက်လွှာငယ် အချိန်ကိုရောက်လာတော့၊ ကျောက်မီးသွေးဖြစ်တဲ့ အခြေအနေတွေ စတင်ပေါ်ပေါက်လာတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် အဲဒီအချိန်မှာ သစ်တောတွေ(ပုံ-၁၄)စတင်ပြီး

(ပုံ-၁၄) မော်လစ်စက

အကြီးအကျယ် ပေါ်ပေါက်လာပြီလို့ ယူဆရတယ်။ ဒါပေမဲ့ သစ်ပင်တွေကတော့ အခုကပ်ကမ္ဘာ သစ်ပင်တွေနဲ့မတူကြဘူး။ အဲဒီအချိန်မှာ ရေနဲ့ကုန်း နှစ်ခုလုံးမှာနေနိုင်တဲ့ သတ္တဝါမျိုးတွေနဲ့ မိကျောင်းလို

၁။ ကင်းခြေများလို အာသရီပေ! သတ္တဝါ = Centipede-like arthropods အင်ဆက်ပိုး၊ ပင့်ကူ၊ ကနန်း (ပုဇွန်လုံး) တွေဟာ ‘အာသရီပေ!’ သတ္တဝါမျိုးထဲ ပါဝင်တယ်။

ပင်လယ် ငှက်မွေးကောင်

(ပုံ-၁၀)

ဖွတ်၊ ပုတတ်လို^၁၊ မြေလို၊ တွား
သွားတတ်တဲ့ သတ္တဝါမျိုးတွေ
(ပုံ-၁၅)စတင်ပြီး ပေါ်ပေါက်
လာကြတယ်။

ဆဋ္ဌမကျောက်လွှာငယ် မှာ
တော့၊ အဲဒီ ကပ် ရဲ့ နောက်၊
သက်လယ် (ဒုတိယ)ကပ်နဲ့ စပ်
ကူး မတ်ကူး ကြားကာလ ဖြစ်
တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ၊ ဩစတြေး
လျ၊ တောင်အာဖရိက၊ အိန္ဒိယနဲ့
တောင်အမေရိကတို့ရဲ့ နေရာခပ်
များများမှာ ရေခဲတွေ လွှမ်းမိုး

တုန်း ရှိသေးတယ်လို့
သိပ္ပံ ပညာ ရှင် တွေ
ခန့်မှန်းကြတယ်။ အ
ခု ပြောခဲ့တဲ့ အချက်
တွေကို ထောက်ခြင်း
အားဖြင့်၊ ဒီသက်ဦး
(ပထမ) ကပ် မှာမှာ
သတ္တဝါတွေ အများ
ကြီး တိုးတက် ဖြစ်

ထွန်းလာတယ်ဆိုတာ ထူးထူးခြားခြားကြီး ထွေကြရတယ်။

၂။ သက်လယ် (ဒုတိယ) ကပ်ကျောက်လွှာ

အခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့ သက်ဦး (ပထမ) ကပ်ကျောက်လွှာပေါ်မှာ၊
သက်လယ်(ဒုတိယ)ကပ်ကျောက်လွှာကို တွေ့ရတယ်။

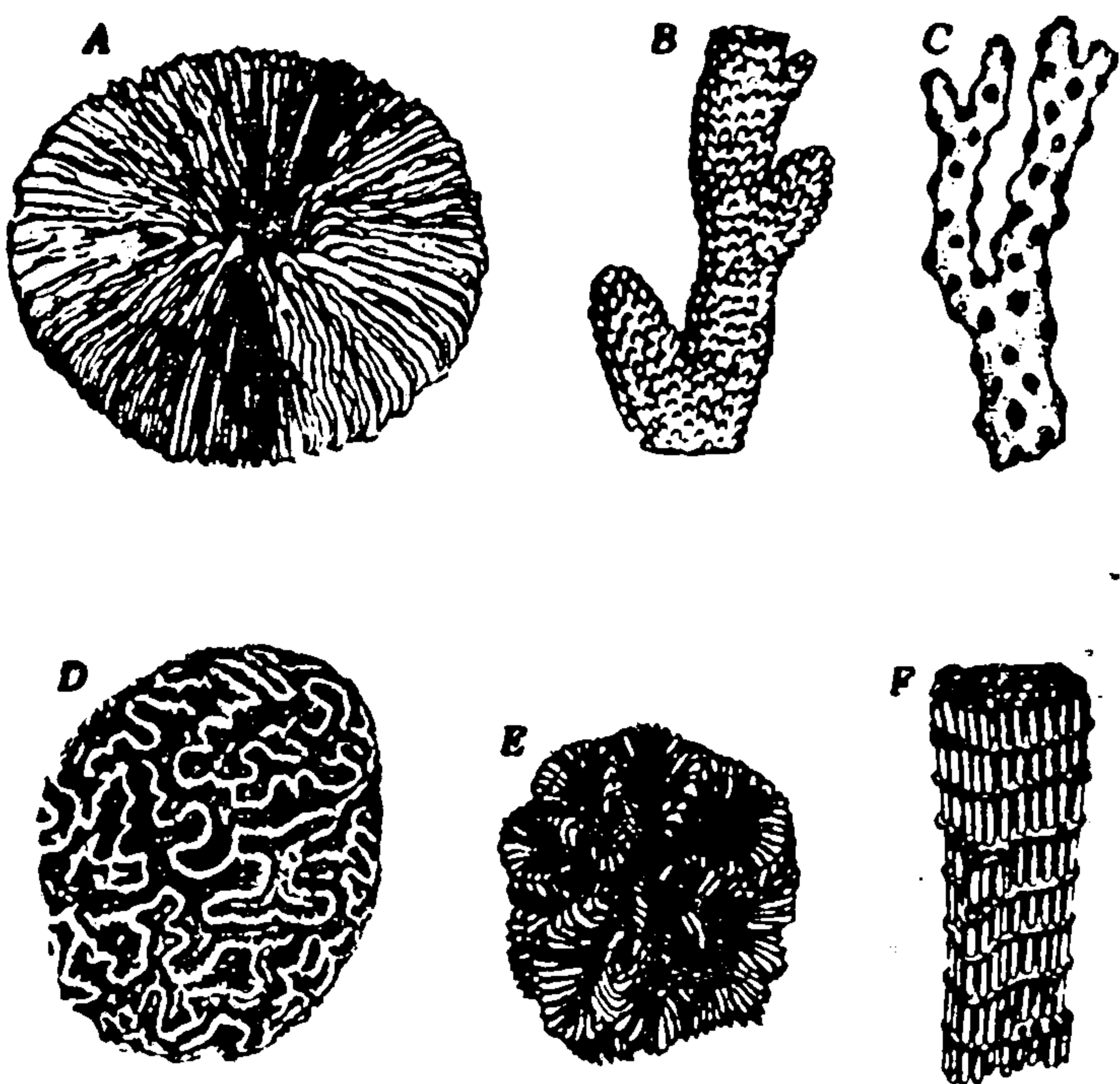
အဲဒီကပ်မှာ ကျောက်လွှာငယ်ပေါင်း လေးခုရှိတယ်။

ပထမကျောက်လွှာငယ်အချိန်မှာ ၊ တွားသွားတတ်တဲ့ သတ္တဝါ
တွေအများကြီး ပေါ်ပေါက် နေကြပြီ။ အဲဒီ အကောင် တွေ ထဲ မှာ

၁။ (ဖွတ်၊ပုတတ်=မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၇၊ နှာ ၃၂၇)

၂။ (တွားသွားကောင်=မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၅၊ နှာ ၁၀၁)

ဒိုင်နိုဆော့ လို့ခေါ်တဲ့ တွားသွားတတ်တဲ့ အင်မတန်ကြီးမားတဲ့ အကောင်ကြီးတွေ (ပုံ-၁၆) ကိုလဲတွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီကျောက်လွှာငယ် အချိန်ကာလကို 'ဒိုင်နိုဆော့ခေတ်' လို့ခေါ်ကြတယ်။ သားငယ်သမီးငယ်များကို နို့တိုက်တတ်တဲ့ သတ္တဝါမျိုးတွေလဲ ဒီအချိန်မှာ စတင်ပေါ်ပေါက်နေကြပြီ။ ပင်လယ်သတ္တဝါတွေလဲ အတော်များများပေါ်လာကြပြီ။ ဒီသတ္တဝါတွေဟာ သက်ဦး (ပထမ) ကပ်ကပ်ပင်လယ်သတ္တဝါမျိုးတွေနဲ့ သိသိသာသာကြီး ကွဲသွားကြပြီ။ မတူကြတော့ဘူး။

(ပုံ-၁၁) အသွင်အမျိုးမျိုးရှိတဲ့ သန္တာ

ဒုတိယ ကျောက်လွှာငယ်မှာ တွေ့ရတဲ့ ဒိုင်နိုဆော့ သတ္တဝါကြီးတွေဟာ (ပုံ-၁၆-က) ပထမကျောက်လွှာငယ်တုန်းက တွေ့ရတဲ့ သတ္တဝါကြီးတွေထက် အများကြီး ပိုပြီး ကြီးထွားနေကြတာကို တွေ့ရပြန်တယ်။ အဲဒီကျောက်လွှာငယ် အချိန်မှာ တွေ့ရတဲ့ ငှက်တွေဟာ ရှေးအကျဆုံး ငှက်တွေ (ပုံ-၁၇) ဖြစ်တယ်။

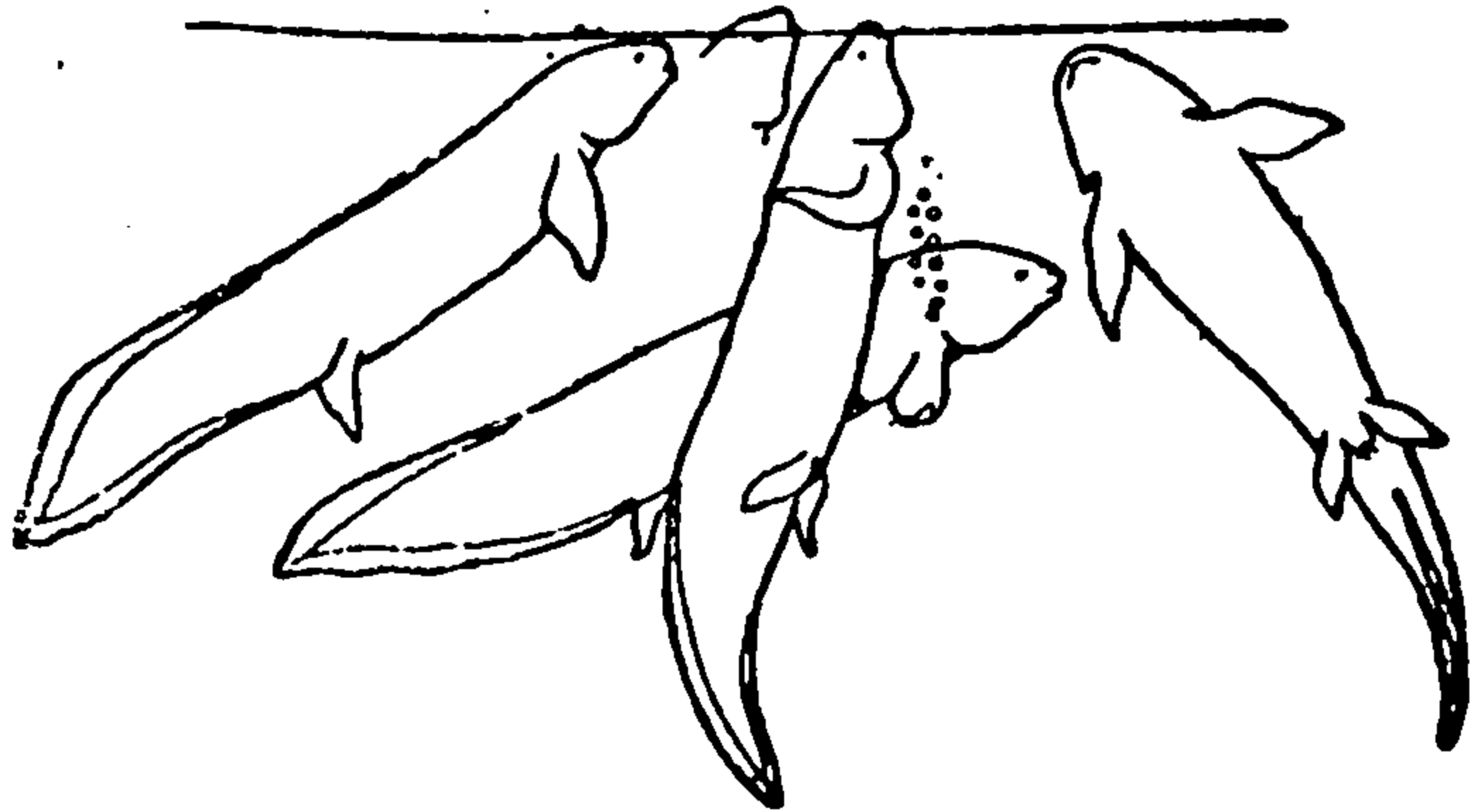
တတိယ နဲ့ စတုတ္ထ ကျောက်လွှာ ငယ်တွေမှာ သတ္တဝါနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပထမ နဲ့ ဒုတိယကျောက်လွှာငယ်တို့ထက် ဘာမှ ထူးထူးခြားခြားမတွေ့ရဘူး။ ဒါပေမဲ့ စတုတ္ထကျောက်လွှာငယ် အချိန်လောက်မှာ အခုခေတ်မှာ တွေ့နေရတဲ့ သစ်ပင်ငယ်တွေ၊ ငါးတွေနဲ့ အမျိုးချင်းတူကြတဲ့ သစ်ပင်ငယ်တွေ ငါးတွေစတင် ပေါ်ပေါက်နေကြပြီ (ပုံ-၁၈)။

၁။ ဒိုင်နိုဆော့ = Dinosaur
 (ဒိုင်နိုဆော့ = မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၅၊ နှာ ၃၁၃)
 ၂။ (ငှက် = မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၂၅၆)

၃။ သက်နှောင်း(တတိယ)ကပ်ကျောက်လွှာ

အခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့ သက်လယ် (ဒုတိယ) ကပ် ကျောက်လွှာ ပေါ်မှာ၊ သက်နှောင်း (တတိယ)ကပ် ကျောက်လွှာကို တွေ့ရတယ်။ ဒီကျောက်လွှာမှာ ကျောက်လွှာငယ်ပေါင်း ငါးခုရှိတယ်။ ပထမက

စထုတ္တအထိကျောက်
လွှာငယ် တွေက
တော့၊ သက်နှောင်း
(တ တိ ယ) ကပ်
ကျောက် လွှာကြီး ထဲ
မှာ လုံး လုံး ယား
ယား ရှိတယ်။ ပဉ္စမ
ကျောက်လွှာငယ် က
တော့၊ သက် နှောင်း

(ပုံ-၁၂) ငါးခေတ်

(တတိယ)ကပ် ကျောက်လွှာကြီးရဲ့ နောက်အကျဆုံး ကျောက်လွှာငယ် ဖြစ်တယ်။ ဒီကျောက်လွှာငယ်ရဲ့ အချိန်ကာလဟာ၊ အခုခေတ် အနီး အနားအထိ ရောက်လာတယ်။

အဲဒီ သက်နှောင်း(တတိယ)ကျောက်လွှာကပ်ကို ရောက်လာတဲ့ အခါ၊ လွန်ခဲ့တဲ့ကပ်တုန်းက၊ စတင် ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ခလေးတွေကို နို့တိုက်တတ်တဲ့ သတ္တဝါမျိုး (ပုံ-၁၉) တွေဟာ၊ တခြားသတ္တဝါတွေ ထက် ထူးခြားတဲ့ ကုန်းသတ္တဝါတွေ ဖြစ်နေတာကို တွေ့ရတယ်။ အရင်

ကပ် တုန်းက ထူး
ခြားခဲ့တဲ့၊ အင်မတန်
ကြီးမားတဲ့ ဒိုင် နို
ဆော အစရှိတဲ့တွား
သွားတတ်တဲ့ သတ္တ

(ပုံ-၁၃) ကင်းခြေများလို 'အာသရိပေါ့'

ဝါကြီးတွေဟာ၊ ဒီသက်နှောင်း (တတိယ) ကပ်မှာ ပျောက်သွားကုန် ကြပြီ။ ဒီကပ်မှာ တွေ့ရတဲ့ တွားသွားတတ်တဲ့သတ္တဝါတွေကတော့ သေး တယ်၊ မကြီးဘူး။

၁။ နို့တိုက်သတ္တဝါ = Mammals (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၆၂)

ငါတို့လူတို့ကလေးငယ်များအတွက် (၁၀-၁)

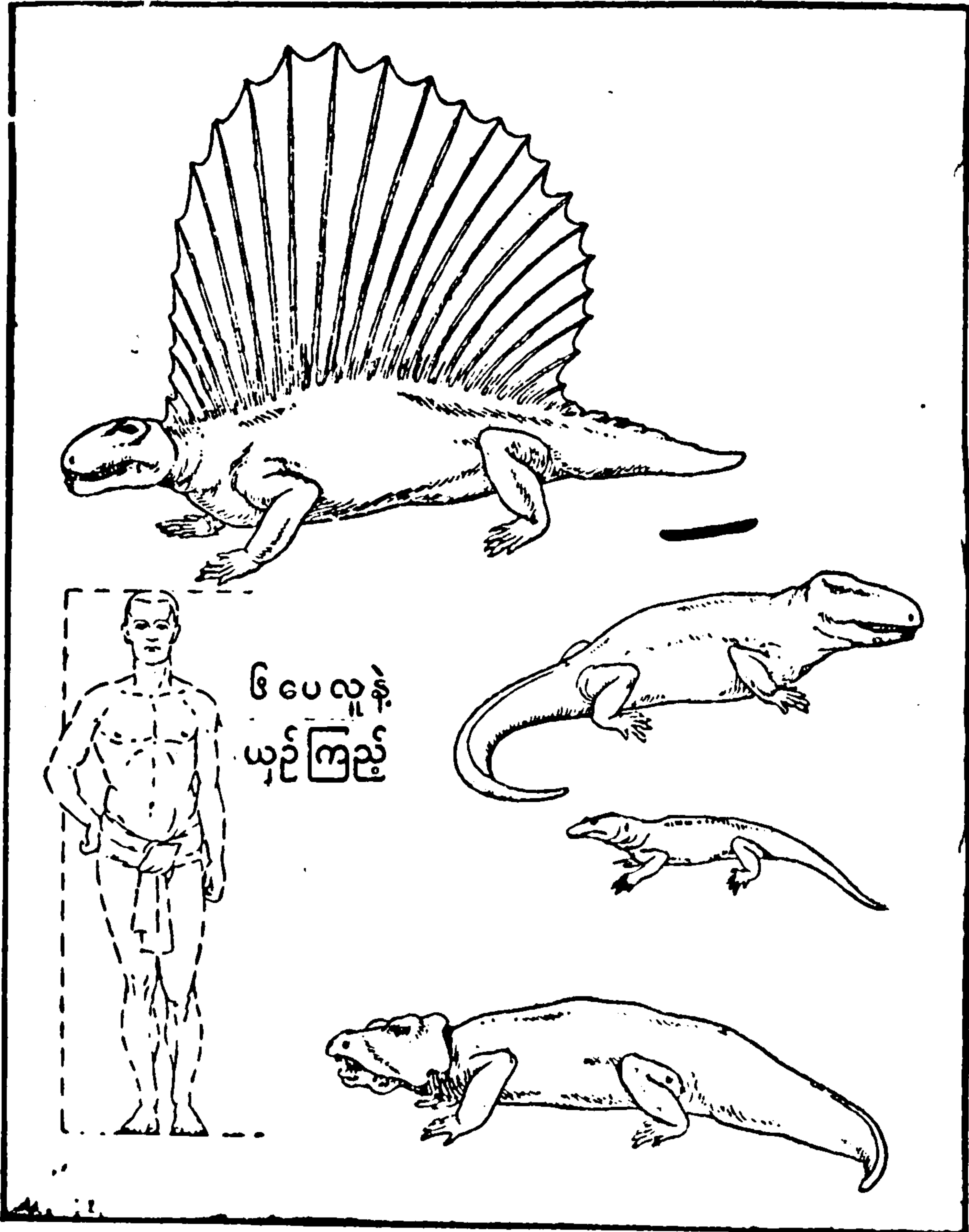
သက်နှောင်း(တတိယ)ကပ်ဟာ တဖြေးဖြေး ကြာလာလေလေ၊ သတ္တဝါတွေရဲ့ပုံသဏ္ဍာန်တွေဟာ၊ အခုခေတ်သတ္တဝါတွေရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေနဲ့ တူလာလေလေပဲ(ပုံ-၂၀)။ ဒီကပ်မှာ အထူးခြားဆုံး အချက်တချက်ကတော့၊ တခြားမဟုတ်ဘူး။ သတ္တဝါတွေရဲ့ ဦးနှောက်ဟာ၊ ရှေးကပ်တွေက သတ္တဝါတွေရဲ့ ဦးနှောက်ထက် တိုးတက်လာတဲ့အချက်ပဲဖြစ်တယ်။ ဒီတိုးတက်လာတဲ့ဦးနှောက်အရ၊ ဒီကပ်က သတ္တဝါတွေမှာ သိုမှီးစုဆောင်းချင်တဲ့ ဝါသနာတွေ၊ သင်ကြားယင် တတ်နိုင်တဲ့ ဝါသနာတွေ၊ ပေါ်ပေါက်လာကြပြီဆိုတာ ထင်ရှားတယ်။

ဒီသက်နှောင်း(တတိယ)ကပ်ရဲ့ ပစ္စမကျောက်လွှာငယ် ထဲမှာ ရေခဲတွေ လွှမ်းမိုးခဲ့ဘူးတဲ့ သက်သေအထောက်အထားတွေ ထင်ထင်ရှားရှားတွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီကျောက်လွှာငယ်ကာလကို ရေခဲခေတ်လို့ခေါ်ကြတယ်။ အဲဒီရေခဲခေတ်ဟာ၊ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း လေးသိန်းနဲ့ - ငါးသိန်း အတွင်းလောက်ကနေပြီး၊ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း လေးသောင်းလောက်အထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့တယ်လို့ ခန့်မှန်းကြတယ်။ အဲဒီရေခဲခေတ်တုန်းက ရေခဲတွေဟာ၊ ဥရောပတိုက်တွေမှာဆိုယင် ဘောလတစ်ပင်လယ်^၁ ကမ်းခြေအထိ၊ အင်္ဂလန်မှာဆိုယင် တင်းမြစ်^၂ အထိ၊ မြောက်အမေရိကတိုက်မှာဆိုယင် နယူးအင်္ဂလန်^၃ အထိ၊ မြောက်အမေရိကတိုက်နဲ့ အလယ်ပိုင်းခပ်ကျကျမှာဆိုယင် အိုဟိုင်းယိုး^၄ အထိ၊ အာရှတိုက်မှာဆိုယင် ဆိုင်ဘေးရီးယား^၅ နဲ့ ယူဖရေတီးတိုက် ဝရစ်မြစ်တွေရဲ့ အထက်ပိုင်းအထိ၊ ရေခဲလွှမ်းမိုးခဲ့ဘူးတဲ့ သက်သေ အထောက်အထားတွေကို တွေ့ရတယ်။

ဒီရေခဲတွေဟာ၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ဒေသတွေအထိ၊ နှစ်ပေါင်းထောင်ပေါင်းများစွာ ဆင်းလာလိုက်၊ နောက်ပြီးတော့ နှစ်ပေါင်းထောင်ပေါင်းများစွာ မြောက်ဘက်ကို ပြန်ဆုတ်သွားလိုက်နဲ့၊ လေးကြိမ်တိုင်တိုင်၊ အဲဒီလို ဆင်းလိုက် ဆုတ်လိုက်ဖြစ်နေတဲ့ သက် သေ အထောက်

၁။ ဘောလတစ်ပင်လယ်=The Baltic Sea
 ၂။ တင်းမြစ်=R. Thames
 ၃။ နယူးအင်္ဂလန်=New England
 ၄။ အိုဟိုင်းယိုး=Ohio
 ၅။ ဆိုင်ဘေးရီးယား=Siberia

အထားကွေ့ကိုလဲ၊ဘူမိဗေဒပညာရှင်တွေတွေ့ရတယ်။ ရေခဲပြင်ကြီးဟာ အခုလို လေးကြိမ်တိုင်တိုင် တက်လိုက်ဆုတ်လိုက်ဖြစ်ခဲ့တဲ့အတွက်၊ပထမ

(ပုံ-၁၅) ရေနဲ့ ကုန်းနှစ်ခုစလုံးမှာ နေနိုင်တဲ့ ကုန်းနေသတ္တဝါတွေ

ရေခဲခေတ်၊ ဒုတိယ ရေခဲခေတ်၊ တတိယ ရေခဲခေတ်၊ စတုတ္ထရေခဲခေတ် လို့၊ရေခဲခေတ်ကို လေးပိုင်းပိုင်းထားကြပြန်တယ်။

အဲဒီရေခဲခေတ်ထဲမှာ၊ မျောက်ဝံလဲမကတက လူလဲမကျတကျ သတ္တဝါတွေ(ပုံ-၂၁) ပေါ်လာကြပြီလို့၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေခန့်မှန်းကြ

ကမ္ဘာနဲ့သတ္တဝါအစ

တယ်။ အဲဒီမျောက်ဝံတဝက် လူတဝက် သတ္တဝါတွေဟာ သက်နှောင်း (တတိယ) ကပ်အစလောက်က ပေါ်လာတဲ့၊ သစ်ပင်ပေါ်မှာ မနေပဲ မြေပေါ်မှာအနေများတဲ့၊ မတ်တပ်ရပ်ပြေးနိုင်တဲ့ မျောက်ဝံ^၁တမျိုးက ဆင်းသက်လာတယ်။ ဒီမြောက်ဝံမျိုးကလဲ၊ သက်လယ်(ဒုတိယ)ကပ်ရဲ့ သစ်ပင်ပေါ်မှာနေတဲ့ မျောက်ဝံတမျိုးက ဆင်းသက်လာတယ်။ အဲဒီ မျောက်ဝံတဝက် လူတဝက်သတ္တဝါတွေဟာ၊ တစတစ တိုးတက်လာ လိုက်ကြတာ၊ နောက်ဆုံးမှာ လူတွေဖြစ်လာကြတယ်လို့ သိပ္ပံပညာရှင် တွေကယူဆကြတယ်။

သိပ္ပံလောကထဲမှာ အယူအဆတွေဟာ၊ တခေတ်ပြီး တခေတ် ပြောင်းနေတယ်ဆိုတော့၊ လူနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အယူအဆလဲ မခံနိုင်ဘူး။ တနေ့ကျယ်၊ ပြောင်းလဲရမှာပါပဲ။

၂၀ ရာစု အစလောက်အထိ၊ ရုပ်မှန်သမျှဟာ ခြစ်ဖြစ်တယ်၊ နောက်ဆုံးအထိ ဓာတ်ခွဲချလိုက်ယင်၊ အနုမြူ မှာ အဆုံးသတ်မယ်။ အနုမြူကို နောက်ထပ်ခွဲစိပ်လို့ မရတော့ဘူးလို့၊ သိပ္ပံလောက ထဲမှာ ယူဆကြတယ်။

၂၀ ရာစုအလယ်လောက်ကို ရောက်လာတဲ့အခါ၊ သိပ္ပံပညာဟာ အများကြီးတိုးတက်လာတယ်။ တိုးတက်လာတဲ့အလျောက်၊ ရှေးတုန်းက ခွဲလို့မရဘူးဆိုတဲ့ အနုမြူကို သိပ္ပံပညာရှင်တွေ ခွဲစိပ်လို့ ရသွားကြတယ်။

အဲဒီအခြေအနေက၊ တဖြေးဖြေး တိုးတက်လာလိုက်တာ ရုပ်ကို နောက်ဆုံးအထိ ဓာတ်ခွဲချလိုက်ယင်၊ တလောကလုံးမှာ၊ အရေ၊ အဖတ်၊ ခြစ်ဆိုတာမရှိဘူး^၂၊ သူသဘောကိုသူဆောင်နေတဲ့ သဘောမျှသာရှိတယ် ဆိုတာအထိ၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ တွေ့လာကြတယ်။ (ဘယ်လိုတွေ့လာ

၁။ မျောက်ဝံ = Ape (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၃၆၅)
 ၂။ The New Pictured Encyclopædia (edited by Sir John Hammerton,) Volume 1. ATOM. p: 345

In some of the latest theories of matter, the atom cannot be pictured or imagined; it is a string of mathematical symbols representing something which we cannot fathom, since it is no longer a concrete thing, but only an abstract idea.

ကြတယ်ဆိုတာ 'သိပ္ပံပညာနှင့် ဗုဒ္ဓတရားတော်' ဆိုတဲ့ မိန့်ခွန်းထဲမှာ အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြခဲ့ပြီးပြီ။ နောက်ထပ် အကျယ်ချဲ့ပြီး သိပ္ပံကျမ်း တစောင် သီးသန့်ထုတ်ဝေပါဦးမည်။)

အခုလိုတွေလာတဲ့ အချိန်ကစပြီး သိပ္ပံလောကကြီး တခုလုံးမှာ၊ အယူအဆတွေဟာ၊ တမျိုးတဖုံ ပြောင်းသွားခဲ့ကြတယ်။ ဒီပြောင်းလဲမှုဟာ သိပ္ပံလောကထဲမှာ၊ အကြီးဆုံးတော်လှန်ရေးကြီး ဖြစ်တယ်လို့ တောင် သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ကျေညာခဲ့ကြတယ်။

အဲဒီလိုပဲ သိပ္ပံပညာဟာ၊ အခုအခြေအနေမှာ၊ အဆမတန်တိုးတက်လာတဲ့အတွက်၊ လူနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဗဟုသုတအသစ်တွေကို၊ နောက်ထပ် တွေ့ရယင် သိပ္ပံလောကထဲမှာ အယူအဆတွေဟာ၊ တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလဲ သွားရမယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီကနေ့အထိကတော့၊ ဥစ္စေဒဝါဒကို ယုံကြည်နေကြတဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ၊ လူဟာ လူတဝက် မျောက်တဝက်ဘဝက တိုးတက်လာတယ်ဆိုတဲ့ ဝါဒကို၊ တန်းတန်းစွဲယုံကြည်နေကြတုန်းပဲ ရှိသေးတယ်။ သတ္တဝါတွေဟာ လူဖြစ်တဲ့ အထိ၊ တစတစ ဘယ်လိုတိုးတက်လာကြတယ်ဆိုတာကို၊ သူတို့ပြောပြတာ၊ အတော်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းတယ်။ သူတို့ဘယ်လိုပြောတယ်ဆိုတာ၊ နားထောင်လိုက်ကြအုံးစို့။

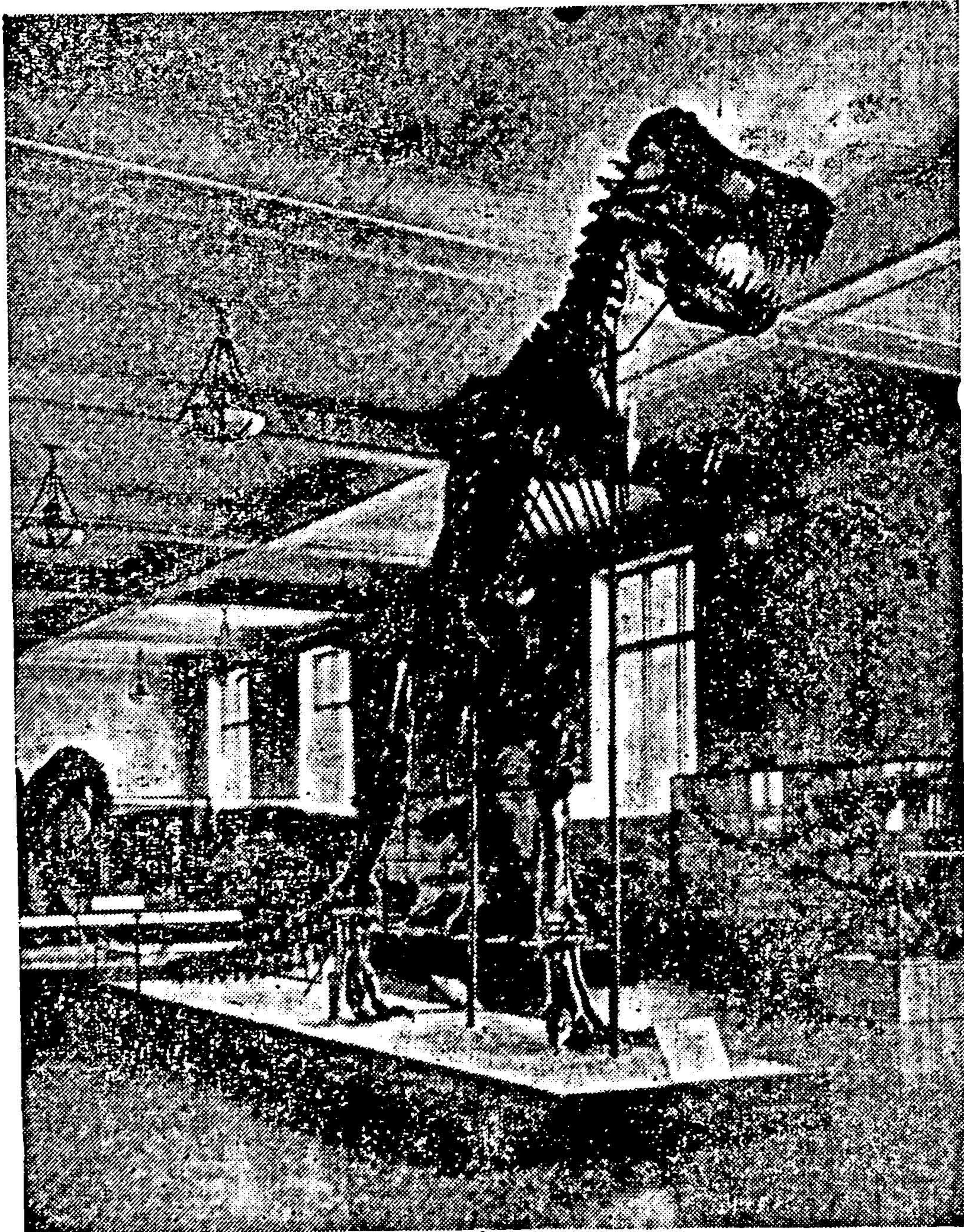
လူဘယ်လိုဖြစ်လာသလဲ

သိပ္ပံပညာရှင်တွေ အတော်ခပ်များများဟာ၊ ဥစ္စေဒဝါဒသမားတွေဆိုတာ အပေါ်နားဆီမှာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ အဲဒီလို ဥစ္စေဒဝါဒသမားတွေအနေနဲ့ လူဘယ်လိုဖြစ်လာတယ်ဆိုတာကို ကြံကြံ ဖန်ဖန် တွေးကြတယ်။ သူတို့ ဘယ်လိုတွေးတယ်ဆိုတာ ပြောပြအုံးမယ်။

ချင်းပန်ဇီး^၁၊ အိုရန်းဦးတန်း^၂၊ ဂိုရီးလ်^၃ ဆိုတဲ့ မျောက်ဝံတွေနဲ့လူတွေဟာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာတဲ့ အချိန်တုန်းက တိရစ္ဆာန်တမျိုးထဲက

၁။ The Limitations of Science (J.W.N. Sullivan), p. 66
၂။ ချင်းပန်ဇီး=Chimpanzee (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၃၇၀)
၃။ အိုရန်းဦးတန်း=Orang-Utan (Orang-outang)
၄။ ဂိုရီးလ်=Gorilla (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၇၇)

ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာကြတဲ့ သတ္တဝါတွေဖြစ်တယ်။ အဲဒီတိရစ္ဆာန်
မျိုးကလဲ ခလေးတွေကို နို့တိုက်မွေးတတ်တဲ့၊ အင်မတန် ရှေးကျတဲ့
တိရစ္ဆာန်တမျိုးက ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာကြတာဖြစ်တယ်။ အဲဒီ
နို့တိုက်မွေးတတ်တဲ့ တိရစ္ဆာန်မျိုးကလဲ၊ အဆိပ်မရှိတဲ့ တွားသွားတတ်

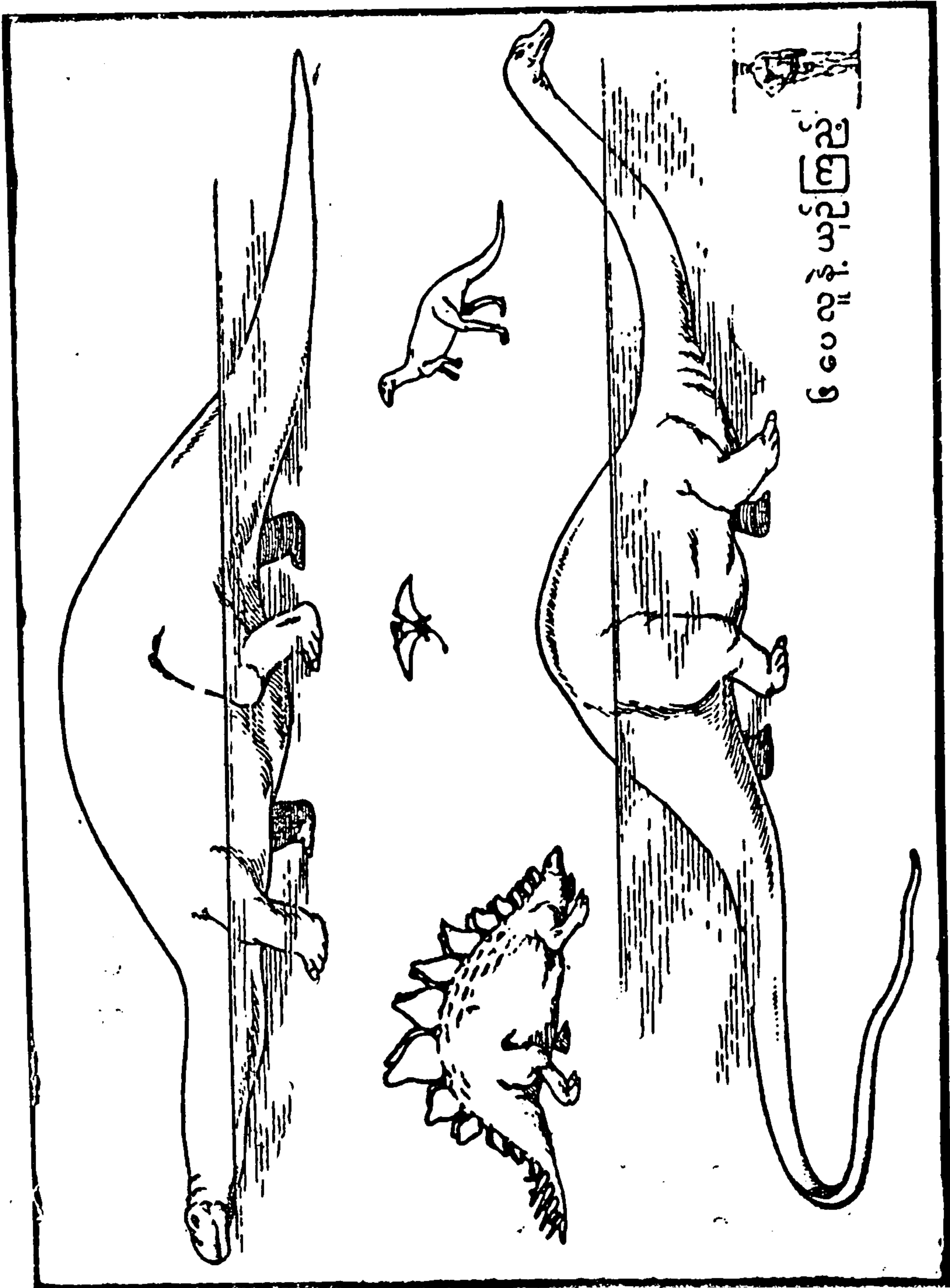
(ပုံ-၁၆) ‘ဒိုင်နိုဆောကြီး’ရဲ့ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း
(အမေရိကန် သဘာဝပြတိုက်မှာ တွေ့ရပုံ)

တဲ့ သတ္တဝါတမျိုးက ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာတယ်။ အဲဒီတွားသွား တတ်တဲ့ သတ္တဝါတမျိုးဆိုတာကလဲ၊ ရေရော ကုန်းပါနေနိုင်တဲ့ သတ္တဝါ အဆက်ဆက်က ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာတယ်။ အဲဒီသတ္တဝါတွေ ကလဲ၊ ရှေးအကျဆုံး ငါးအမျိုးက ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာကြတယ်။ အခုလိုလူရဲ့ မျိုးရိုးအစဉ် (ပုံ-၂၂) အဆက်ကို ရေးဆွဲတာဟာ၊ အရမ်း ရေးဆွဲတာမဟုတ်ဘူး။ ကျောရိုးရှိတဲ့ တခြားသတ္တဝါတွေရဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါ အစိတ်အပိုင်းနဲ့ လူရဲ့ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတွေကို ယှဉ်ကြည့်ပြီး (ပုံ-၂၃) ဆွဲတာလို့ ဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေက ဆိုကြတယ်။

လူဟာ ပဋိသန္ဓေတည်စကစပြီး မွေးတဲ့အထိ၊ အဆင့်အဆင့်တိုး တက်လာပုံဟာ၊ အခု သူတို့ရေးဆွဲထားတဲ့ လူရဲ့ မျိုးရိုးအစဉ်အဆက်ကို ထောက်ခံတယ်လို့ သူတို့က ပြောကြတယ်။ ကိုယ်ဝန်အတော်ရင့်လာတဲ့ အခါ၊ ကိုယ်ဝန်မှာ ငါးဘဟက်တွေလိုဘဟက်တွေပေါ်လာတယ်။ ကိုယ် ဝန်ရဲ့ ကျောက်ကပ်နဲ့ နှလုံးဟာ ငါးရဲ့ကျောက်ကပ်နဲ့ နှလုံးနဲ့တူတယ်။ အဲဒီနောက် ကိုယ်ဝန်ဟာ၊ တဆင့်ပြီးတဆင့် တိုးတက်လာပုံကို စစ် ဆေးကြည့်ယင် ရေရောကုန်းပါနေနိုင်တဲ့ သတ္တဝါမျိုးနဲ့ တွားသွားတဲ့ သတ္တဝါမျိုးတွေရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေနဲ့ တူလာပြန်တယ်။

ဒါထက် တိုးတက်ရင့်လာပြန်တဲ့အခါ၊ ဒီကိုယ်ဝန်မှာ ရှေးကျ တဲ့ နို့တိုက်သတ္တဝါတွေရဲ့ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတွေ ပေါ်လာပြန်တယ်။ ဒီကိုယ်ဝန်မှာ မမွေးဖွားခင် အတော်ကြာကြာ အမြီးကလေးတခုရှိ နေတယ်။ အဲဒီအချက်ကိုထောက်ပြီး လူအဖြစ်နဲ့ မွေးလာရမဲ့အချိန်မှာ တောင်မှ၊ လူဟာ လူအဖြစ်နဲ့ မစခဲ့ဘူး။ လူဖြစ်အောင် အဆင့်ဆင့်တိုး တက်လာခဲ့ရတယ်လို့ ဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေက ပြောကြတယ်။

တိုတိုပြောကြစို့၊ ငါးကနေပြီး အခုပြောခဲ့တဲ့ မျိုးရိုးအစဉ်အ ဆက်အတိုင်း တိုးတက်လာလိုက်တာ၊ နောက်ဆုံးမှာ မျောက်ဝံကနေ လူအထိတိုးတက်လာကြတယ်လို့ ဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေက ကြံကြံစည်စည် ယုံကြည်ကြတယ်။ ငါးကနေပြီး မျောက်ဝံအထိ၊ တဆင့်ပြီးတဆင့် တိုး တက်လာပုံကို သူတို့နည်းနဲ့ သူတို့ပြနိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ မျောက်ဝံကနေ ပြီး လူအထိ တိုးတက်လာပုံကို ပြဘို့ကတော့ သူတို့မှာ အခက်အခဲတခု

၆ ဝေလုနဲ ယုဉ်ကြည့် (ပုံ-၅ က) သာသနာ့ဌာန (၁၉၀၆)

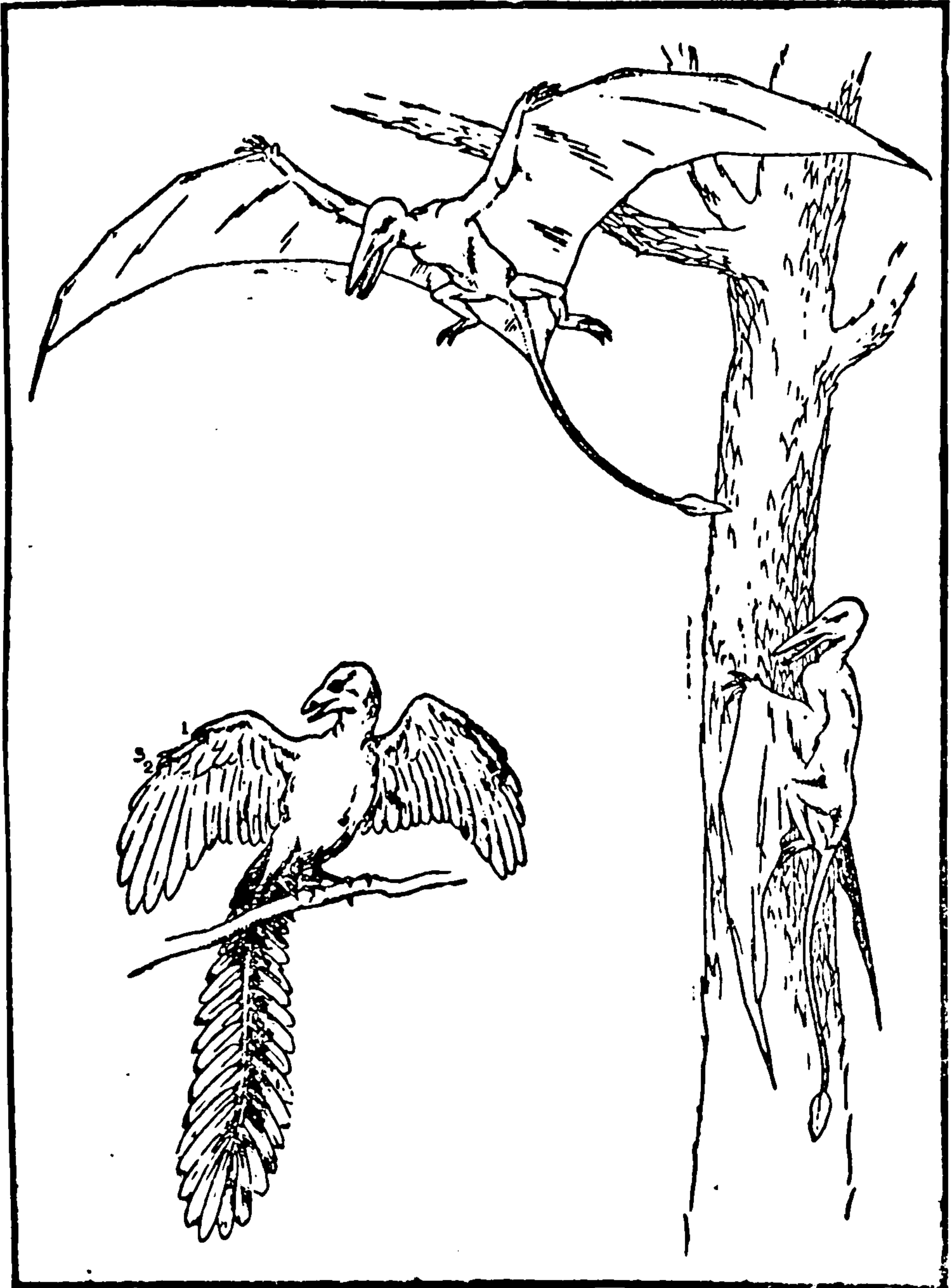
ရှိနေတယ်။ မျောက်ဝံကနေ တချက်ထဲခုန်ပြီး လူဖြစ်မလာနိုင်ဘူး။ မျောက်ဝံကနေပြီး လူတိုင်း-မြောက်ဝံတိုင်းဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါတမျိုး ဖြစ်ရအုံးမယ်။ အဲဒီအဆင့်ကိုရောက်ပြီးမှ လူဖြစ်လာနိုင်မယ်လို့ သူတို့ ယူဆတယ်။ အဲဒါကြောင့် မျောက်ဝံနဲ့ လူရဲ့ကြားမှာရှိတဲ့ မျောက်ဝံတိုင်း လူတိုင်းတတ္တဝါတမျိုးကို သူတို့ကြီးစားပြီး ရှာကြပြန်တယ်။

အဲဒီလို သူ့ရှိတဲ့အခါ၊ တခါတခါ ခေါင်းခွံတိုင်းကိုတွေ့ရ တယ်။ တခါတခါ သွားတချောင်းနှစ်ချောင်းကို တွေ့ရတယ်။ တခါ တခါ မေးရိုးအပိုင်းအစကို တွေ့ရတယ်။ ဒီဟာတွေကိုတွေ့ရတဲ့ မြေကြီးရဲ့ အသက်ဟာ၊ မျောက်ဝံကနေပြီး မျောက်ဝံတဝက်လူတဝက်သတ္တဝါမျိုး ဖြစ်လာနိုင်လောက်တဲ့ အချိန်နဲ့လဲ ကိုက်ညီမယ်။ တွေ့ရတဲ့ ခေါင်းခွံ တခြမ်းသွားတချောင်းမေးရိုးတိုင်းဟာလဲ၊ မျောက်ဝံရဲ့ခေါင်းခွံ၊ သွား၊ မေးရိုးလဲမက၊ လူခေါင်းခွံ၊ သွား၊ မေးရိုးလဲ မကျတကျ၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် မျိုးရှိနေမယ်ဆိုရင်၊ ဒီခေါင်းခွံ ဒီမေးရိုး ဒီသွားကို မူတည်ပြီး သူတို့နဲ့ သင့်တော်တဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေ ဖြစ်လာအောင် အရုပ်လုပ်ကြတယ်။

သူတို့မှာ သွားတချောင်းထဲ တွေ့ရပေတဲ့လဲ၊ အလဟဿမဖြစ်ဘူး ။ ဥပမာ သွားတချောင်းတွေရင်၊ ဒီလိုသွားမျိုးရှိတဲ့ သတ္တဝါရဲ့ခေါင်းဟာ ဘယ်လောက်ကြီးရမယ်၊ ဦးနှောက်ဟာ ဘယ်လိုနေရမယ်၊ မျက်လုံး အိမ်ဟာဘယ်လောက်ကျယ်ရမယ်၊ မေးရိုးဟာ ဘယ်လောက်ရှေ့ရမယ်၊ အရပ်ဟာ ဘယ်လောက်ရှေ့ရမယ်၊ ခြေလက်တွေဟာ ဘယ်လိုဖြစ်ရမယ် လို့၊ သူတို့တတ်သားတဲ့ ပညာတွေနဲ့ တွက်ချက်ပြီး၊ သွားတချောင်းကနေ သင့်တော်တဲ့ အရုပ်တရုပ်ဖြစ်အောင် လုပ်ယူတာပါပဲ။

အရုပ်ဖြစ်ပြီဆိုတော့မှ ဒီလိုသတ္တဝါဟာ သူတို့လိုက်ရှာနေတဲ့ မျောက်ဝံတဝက်-လူတဝက်သတ္တဝါ ဖြစ်နိုင်မဖြစ်နိုင်ကို သေ့လာကြ တယ်။ တော်တော်တော့ကြီးစားတဲ့လူတွေပါပဲ။

သိပ္ပံသမားမဟုတ်တဲ့လူတွေအဖို့ကတော့၊ ဒါတွေဟာ၊ **ရယ်စရာ** ကြီးတွေလိုဖြစ်နေမှာပဲ။ ဒါပေမဲ့၊ ဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေရဲ့ ရှေ့မှာတော့ သူတို့ရဲ့ ပညာကို ဒီလိုသွားပြီးရယ်လို့မရဘူး။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အခြားလူ တဦးဦးကရယ်ရယ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေ မခံနိုင်ဘူး၊ အစွမ်းကုန်

(ပုံ-၁၇) ရှေးအကျဆုံး ပျံနိုင်တဲ့ ငှက်တွေ

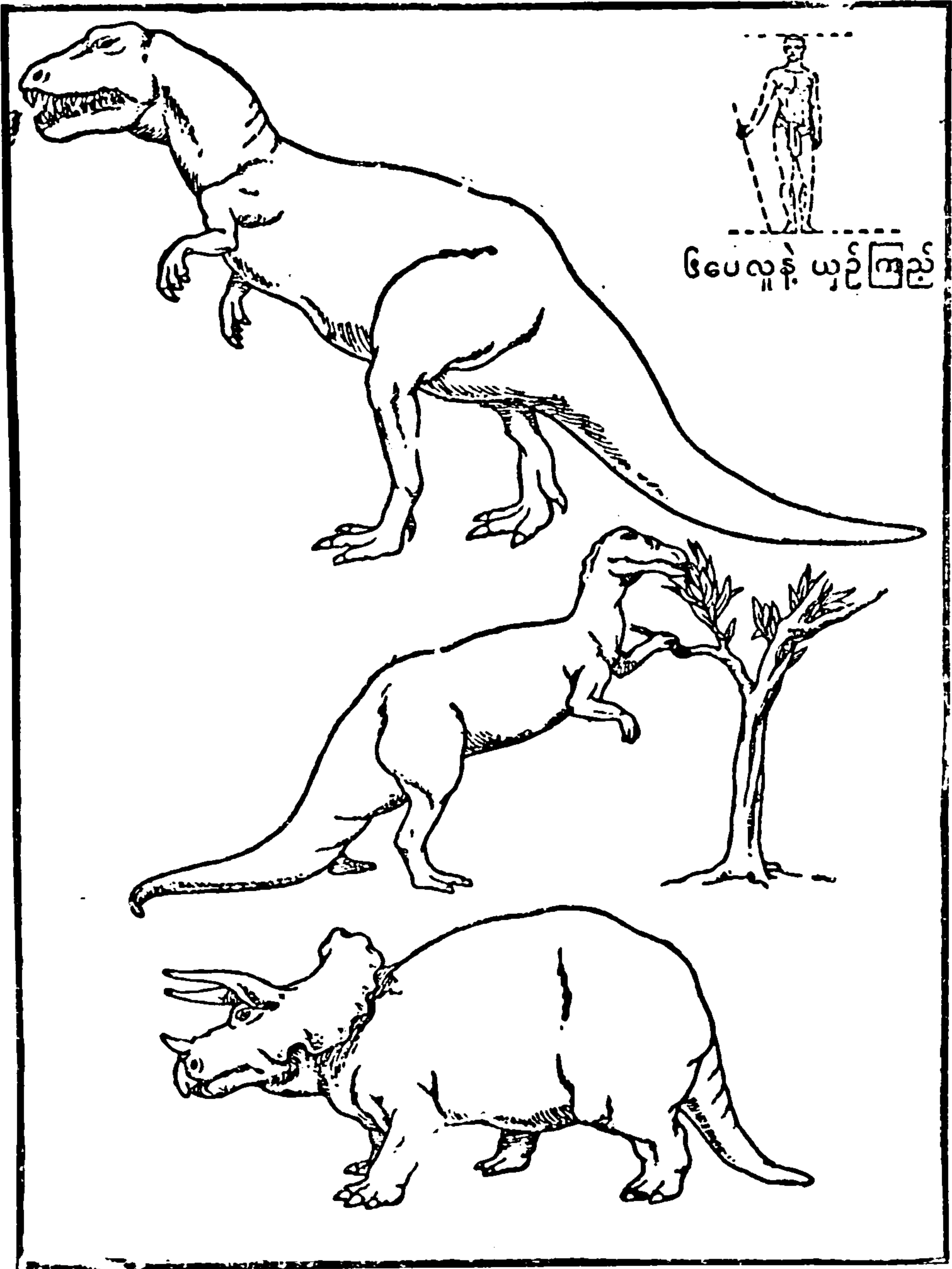
ကာကွယ်ကြမှာလို့ပဲ၊ ဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေကလဲ၊ ဘာသာတခု အနေနဲ့ ကိုးကွယ်ထားတဲ့ သူတို့ရဲ့ပညာကို၊ တယောက်ယောက်ကသွားပြီးရယ် ယင်၊ မခံဘူး။ အစွမ်းကုန်ကာကွယ်ကြမှာပဲ။ သူတို့အတွက်၊ သူတို့ရဲ့ ပညာဟာ၊ ကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာတခုလို ဖြစ်နေတယ်။

ဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေမှာ၊ ဒီအယူအဆနဲ့ ပတ်သက်ပြီး၊ ပြုစုရာ သက်သေအထောက်အထားတွေ၊ များများစားစား မရှိပါဘူး။ သူတို့ ကိုင်ထားကြတဲ့ အထောက်အထားတွေကို အကျဉ်းခြီးပြီးပြောပါမယ်။

မျောက်ဝံတဝက် လူတဝက်ရဲ့ အရိုးတွေအဖြစ်နဲ့ သိပ္ပံပညာရှင် တွေ ရထားခဲ့တဲ့ အရိုးတွေဟာ၊ အခုပြောပြခဲ့နေရာတွေက ရတဲ့အရိုး တွေဖြစ်တယ်။ ၁၈၉၁-ခုနှစ်က၊ ဂျာဗားကျွန်း၊ ထရီနီ^၁ ဆိုတဲ့ အရပ်မှာ၊ ခေါင်းခွံအပေါ်ပိုင်းတခု သွားတချို့နဲ့ ပေါင်ရိုးတချောင်းကိုတွေ့ရတယ်။ ဂျာမဏီပြည်၊ ဟိုင်ဒယ်လဗတ်^၂ အရပ်မှာ မေးရိုးတခုကို တွေ့ရတယ်။ အင်္ဂလန်ပြည်၊ ပစ်လဒေါင်း^၃ အရပ်မှာ ၁၉၁၂-ခုနှစ်က၊ ခေါင်းခွံတခြမ်း မေးရိုးနဲ့ သွားအချို့ကို တွေ့ရတယ်။

အဲဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ၊ ဂျာဗားကျွန်း ရလာတဲ့ ခေါင်းခွံကို စစ် ဆေးကြည့်တဲ့အခါ၊ ဦးနှောက်အိမ်ဟာ ချင်းပန်ဇီး^၄ လို့ခေါ်တဲ့ မျောက် ဝံရဲ့ ဦးနှောက်အိမ်လဲ မက၊ လူရဲ့ ဦးနှောက်အိမ်လဲ မကျတာကို တွေ့ရ တယ်။ ပေါင်ရိုးကတော့၊ လူလို မတ်တတ်ရပ်နိုင် ပြေးနိုင်ပြီး၊ သွားတဲ့ လာတဲ့ ပြေးတဲ့နေရာတွေမှာ၊ မျောက်ဝံတွေလို လက်တွေကို မသုံးရတဲ့ အတွက်၊ လက်တွေကို လူတွေလို လွတ်လွတ်လပ်လပ် သုံးနိုင်တဲ့သတ္တဝါ တမျိုးရဲ့ ပေါင်ရိုးဆိုတာကိုလဲ၊ သိပ္ပံပညာအရ တွေ့ကြရပြန်တယ်။ ဒီ အရိုးတွေကို တွေ့ရတဲ့ မြေကလဲ၊ ရေခဲခေတ်ရဲ့ ရှေးက ကုန်သွားခဲ့တဲ့ သက်နှောင်း(တတိယ)ကပ်၊ စတုတ္ထကျောက်လွှာနဲ့ တူတာကိုလဲ တွေ့ ရတယ်။ အဲဒီအချက်တွေကို မှီပြီး၊ ဒီသိပ္ပံ ပညာရှင်တွေဟာ ဒီအရိုး တွေက အရုပ်တရုပ် ဖြစ်အောင် လုပ်ယူကြတယ်။ ဒီလို လုပ်ပြီးတော့မှ ဒီသတ္တဝါတွေဟာ လူလဲမဟုတ်ဘူး၊ သစ်ပင်ပေါ်မှာနေတဲ့ ချင်းပန်ဇီး ဆိုတဲ့ မျောက်ဝံလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီသတ္တဝါကို (ပုံ-၂၄) ပီသီကန်သရိုပတ်-အီရက်တတ်^၅ လို့ အမည်ပေးကြတယ်။ လမ်းလျှောက် တတ်တဲ့ မျောက်ဝံတဝက်-လူတဝက်လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

၁။ ဂျာဗားကျွန်း၊ ထရီနီ = Trinil in Java
၂။ ဂျာမဏီပြည်၊ ဟိုင်ဒယ်လဗတ် = Heidelberg in Germany
၃။ အင်္ဂလန်ပြည်၊ ပစ်လဒေါင်း = Piltdown in England
၄။ ချင်းပန်ဇီး = Chimpanzee
၅။ ပီသီကန်သရိုပတ်-အီရက်တတ် = Pithecanthropus Erectus

(ပုံ-၁၈) သက်လယ်ကပ်-နှောင်းပိုင်း သတ္တဝါတွေ

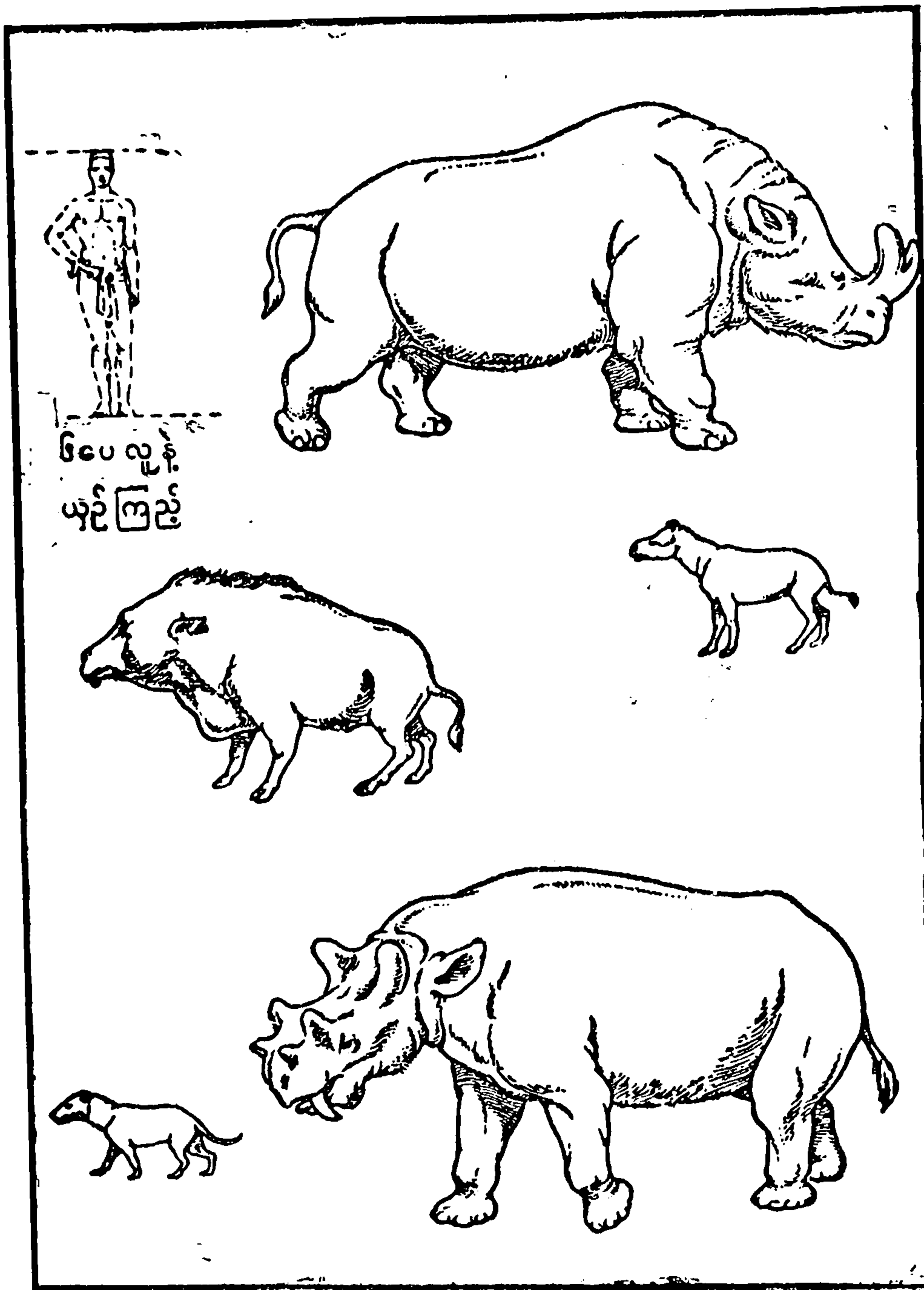
ဂျာမဏီပြည်၊ ဟိုင်ဒယ်လဘတ် ဒေသမှာ နောက်ထပ် တွေ့ရတဲ့ အရိုးကတော့ မများဘူး၊ မေးရိုးတခုထဲဖြစ်တယ်။ သဲတွင်း တတွင်းကို တူးလို့ ပေ-၈၀ လောက်ရှိတဲ့အခါ၊ ဒီမေးရိုးကိုတွေ့ရတယ်။ ဒီမေးရိုးကို လေ့လာကြည့်တဲ့အခါ၊ ဒီမေးရိုးဟာ လူ မေးရိုးနဲ့ တူတဲ့ မေးရိုးမျိုးပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီမေးရိုးရှင်မှာ လူတွေလို မေးစေ့ရှိဟန် မတူဘူး။ ဒီ

မေးရိုးဟာ အတွင်းဘက်မှာ ကျဉ်းနေတဲ့အတွက် ဒီမေးရိုးပိုင်ရှင်ဟာ၊ လူတွေလို စကားကို သွက်သွက်လက်လက် ပြောနိုင်ပုံလဲ မပေါ်ဘူးလို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။ ဒီမေးရိုးနဲ့ အတူ တွေ့ရတဲ့ ကျောက်ကရိယာ တန်ဆာပလာတွေရဲ့ လက်ရာဟာ၊ ရှေးအကျဆုံး ကျောက်ပေါက်ဆိန်တွေထက် ပိုပြီးတိုးတက်နေတာကို တွေ့ရတဲ့အတွက် ပထမ ရေခဲခေတ်က ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ မျောက်ဝံမက လူမကျ သတ္တဝါတွေထက်၊ ဒီမေးရိုးပိုင်ရှင်လို သတ္တဝါတွေက နဲ့နဲ့နောက်ကျပြီး ပေါ်လာတယ်လို့လဲ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ယူဆတယ်။

ဒီလို မျောက်ဝံမက လူမကျတဲ့ သတ္တဝါတွေရဲ့ အရိုးတွေကို ရှာကြရင်း၊ တခါတော့ ရယ်စရာတခု ဖြစ်သွားခဲ့ဘူးသေးတယ်။ ၁၉၁၂-ခုနှစ်ခလောက်မှာ ချား-ဒေါ်ဆင်^၁ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ် တဦးက၊ **အင်္ဂလန်** **တောင်ပိုင်း**၊ **ပစ်လဒေါင်း**အရပ်မှာ၊ မျောက်ဝံမက လူမကျတဲ့ သတ္တဝါ တဦးရဲ့ ဦးခေါင်းခွံတပိုင်းနဲ့ မေးရိုးတခုကို တွေ့ရတယ်လို့ ကျေညာတယ်။ ဒီခေါင်းခွံတခြမ်းမှာရှိတဲ့ ဦးနှောက်အိမ်က၊ လူရဲ့ ဦးနှောက်အိမ်ပဲ။ ဒါပေမဲ့ မေးရိုးကတော့၊ မျောက်ဝံရဲ့ မေးရိုးဖြစ်တယ်။ သွားတွေ ကျတော့ လူသွားတွေနဲ့ တူနေပြန်တယ်။ ဒီမေးရိုးကို တွေ့တွေ့ချင်း သွားစွယ်မပါဘူး၊ ပျောက်နေတယ်။ ဒီခေါင်းခွံနဲ့ မေးရိုးက၊ အရုပ်ဖြစ်အောင်လုပ်ပြီးမှ၊ ပျောက်နေတဲ့ သွားစွယ်ကို မူလတွေတဲ့ နေရာမှာပဲ ပြန်ထွက်တယ်။ အဲဒီသွားစွယ်နဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ အတူ လုပ်ထားတဲ့ သွားစွယ်ဟာ၊ တထရုတ်တူနေတယ်။ ဒီခေါင်းခွံတခြမ်းနဲ့ မေးရိုးကို သိပ္ပံနည်းနဲ့ စစ်ဆေးကြည့်တဲ့အခါ၊ သူတို့ရဲ့ အသက်ဟာ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀,၀၀၀ (ငါးသိန်း)ကျော်နေပြီဆိုတာကို တွေ့ရတယ်။ ဒီအချက်ကို ထောက်ပြီး၊ မျောက်ဝံက လူဖြစ်လာတယ်ဆိုတဲ့ ဝါဒကို ယုံကြည်တဲ့ လူတွေဟာ၊ အင်မတန်ကြီး ဝမ်းသာအားရဖြစ်ကြတယ်။

သူတို့ရဲ့ ဝါဒကို လက်မခံတဲ့ လူတွေက (အထူးသဖြင့် ခရစ်ယန် ဘုန်းကြီးတွေက) လူဟာ မျောက်ဝံက ဖြစ်လာတယ် ဆိုယင်၊ မျောက်ဝံနဲ့ လူကြားမှာရှိမဲ့၊ မျောက်ဝံမက လူမကျတဲ့ သတ္တဝါ တမျိုးကို ပြုပါလို့ပြောတိုင်း၊ ဒီဝါဒကိုယုံကြည်သူတွေဟာ လက်မှိုင်ချခဲ့

၁။ ချား - ဒေါ်ဆင် = Charles Dawson

(ပုံ-၁၉) သက်နှောင်းကပ်-ရှေးပိုင်း နို့တိုက်သတ္တဝါ

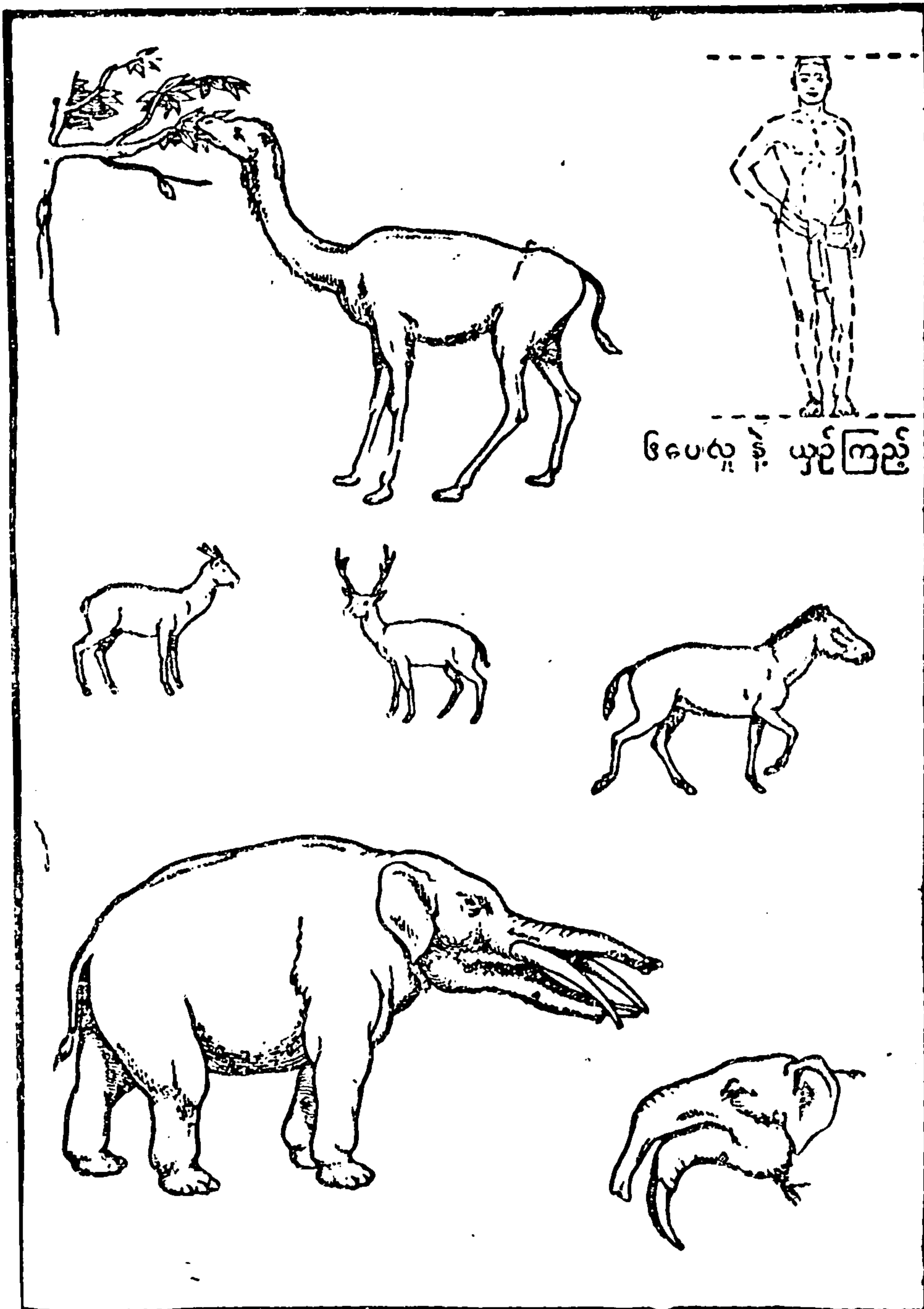
ရတာချည်းပဲ။ မယုံကြည်သူတွေက တောင်းဆိုတဲ့သတ္တဝါမျိုးကို သူတို့ မပြနိုင်ခဲ့ဘူး။ အဲဒါကြောင့် အခုပြောခဲ့တဲ့ ခေါင်းခွံတခြမ်းနဲ့ မေးရိုးကို တွေ့တဲ့အခါမှာ၊ သူတို့တတွေဟာ လက်ခမောင်းခတ်ပြီး၊ မျောက်ဝံနဲ့ လူကြားမှာရှိတဲ့၊ ပျောက်နေတဲ့အဆက်ကို ဒို့တတွေရှာနေတာ ဒီတခါ

တွေ့ရပြီလို့ ဟစ်အော်ကြွေးကြော်ကြတယ်၊ ကြီးဝါးကြတယ်။ မယုံကြည် တဲ့ဘက်က လူတွေကလဲ၊ ဒါဟာ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ယုံကြည်ကြသူတွေလိုပဲ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပြန်ပြီး ကြီးဝါးကြတယ်။ အဲဒီ ခေါင်းခွံတခြမ်းနဲ့ မေးရိုးကိုစွဲပြီး၊ ဒီ တွေ့စ အချိန်အခါက အင်္ဂလန်မှာ အတော်ကြီး ချောက်ချားသွားခဲ့ဘူးတယ်။

အနှစ်၄၀-တိုင်တိုင် ဒီခေါင်းခွံ ဒီမေးရိုး ဒီသွားတွေကိုမျောက်ဝံ တဝက် လူတဝက်ရဲ့ ခေါင်းခွံ၊ မေးရိုး၊ သွားတွေလို့ ယုံကြည်သူတွေက ယုံကြည်လာခဲ့ကြတယ်။ ၁၉၅၂-ခုလောက်ကျတော့၊ နောက်ဆုံးပေါ် လောကဓာတ်နည်းတွေနဲ့ စမ်းသပ်ကြည့်တဲ့အခါ၊ ခေါင်းခွံနဲ့ မေးရိုး ဟာ၊ သတ္တဝါတစ်ဦးထဲက ရတာမဟုတ်ဘူး။ ခေါင်းခွံက လူရဲ့ ခေါင်းခွံ ပါပဲ။ ဒီခေါင်းခွံရဲ့ အသက်ဟာ ငါးသိန်းမဖြစ်နိုင်ဘူး။ အလွန်ဆုံးငါး သောင်းလောက်ပဲရှိနိုင်မယ်။ မေးရိုးကတော့ အခုခေတ် မျောက်ဝံရဲ့ မေးရိုးပဲ။ ခေါင်းခွံနဲ့ မေးရိုးရဲ့ အသက်ဟာ အနှစ် ငါးသိန်းလောက် ရှိပြီလို့ ထင် ရ အောင်၊ အင်မတန် အထက်တန်းကျတဲ့ ဆေးတမျိုးနဲ့ ဆိုးထားတယ်။ သွားတွေဟာ လူရဲ့ သွားတွေနဲ့ တူအောင် သွေးထား တယ်ဆိုတဲ့ အချက်တွေကို၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ တွေ့ကြရတယ်။ အဲဒီလို အနှစ် ၄၀-ကြာတော့မှပဲ၊ မျောက်ဝံတဝက် လူတဝက် သတ္တဝါရဲ့ ခေါင်းခွံနဲ့ မေးရိုးဖြစ်တယ်ရယ်လို့ ယုံကြည်သူတွေက လက်သီး လက် မောင်းတန်းပြီး ကြီးဝါးခဲ့တဲ့ ခေါင်းခွံနဲ့ မေးရိုးဟာ ပျက်လုံးကြီးတခု အနေနဲ့ ဇာတ်သိမ်းသွားခဲ့ရတယ်။

ကျောက်လွှာတွေထဲမှာတွေ့ရတဲ့အရိုးတွေကိုကြည့်ပြီး တိရစ္ဆာန် ရော လူပါ သတ္တဝါမှန်သမျှ ဖြစ်ပေါ်လာကြပုံကို လေ့လာတဲ့ပညာကို ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းဗေဒလို့ ခေါ်တယ်လို့ ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ အဲဒီ သတ္တဝါ တွေထဲကမှ လူသတ္တဝါ သက်သက်ဖြစ်ပေါ်လာပုံအစရှိတဲ့ လူအကြောင်း တွေကို ဖော်ပြထားတဲ့ပညာကို မနုဿဗေဒ^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီပညာကို လိုက်စားတဲ့ ပညာရှင်တွေကို မနုဿဗေဒပညာရှင်^၂ လို့ ခေါ်တယ်။

၁။ မနုဿဗေဒ = အန်သရိုပေါ်လောဂျီ Anthropology (မြန်မာ့စွယ်စုံ ကျမ်း၊ တွဲ ၈၊ နှာ ၄၃၀)
၂။ မနုဿဗေဒပညာရှင် = အန်သရိုပေါ်လောဂျစ် Anthropologist

(ပုံ-၂၀) သက်နှောင်းကပ်-ရှေးပိုင်း-မို့တိုက်သတ္တဝါတွေ။
 (အခုခေတ် သတ္တဝါတွေရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်တွေနဲ့ တူလာတယ်)

ရှေးခေတ်ဟောင်း သမိုင်းကို ရေးဖွဲ့အတွက်၊ ဒီမနုဿဗေဒပညာဟာ အားကိုးလောက်အောင် မခိုင်ခန့်ဘူး။ ဒါကြောင့် ရှေးခေတ်ဟောင်း သမိုင်းဆရာတွေဟာ၊ မျောက်ဝံတပိုင်းလူတပိုင်းသတ္တဝါတွေရဲ့ သမိုင်းကို

ရေးဘို့အတွက် ဒီမနုဿပေဒတခုထဲကို အားကိုးလို့မဖြစ်ဘူး။ ဒီလိုဆို ယင်၊ ဒီသမိုင်းဆရာတွေ ဘယ်ပညာတွေကို နောက်ထပ်ပြီး အားကိုး ကြရသေးသလဲ။ ရှင်းပြပါမယ်။

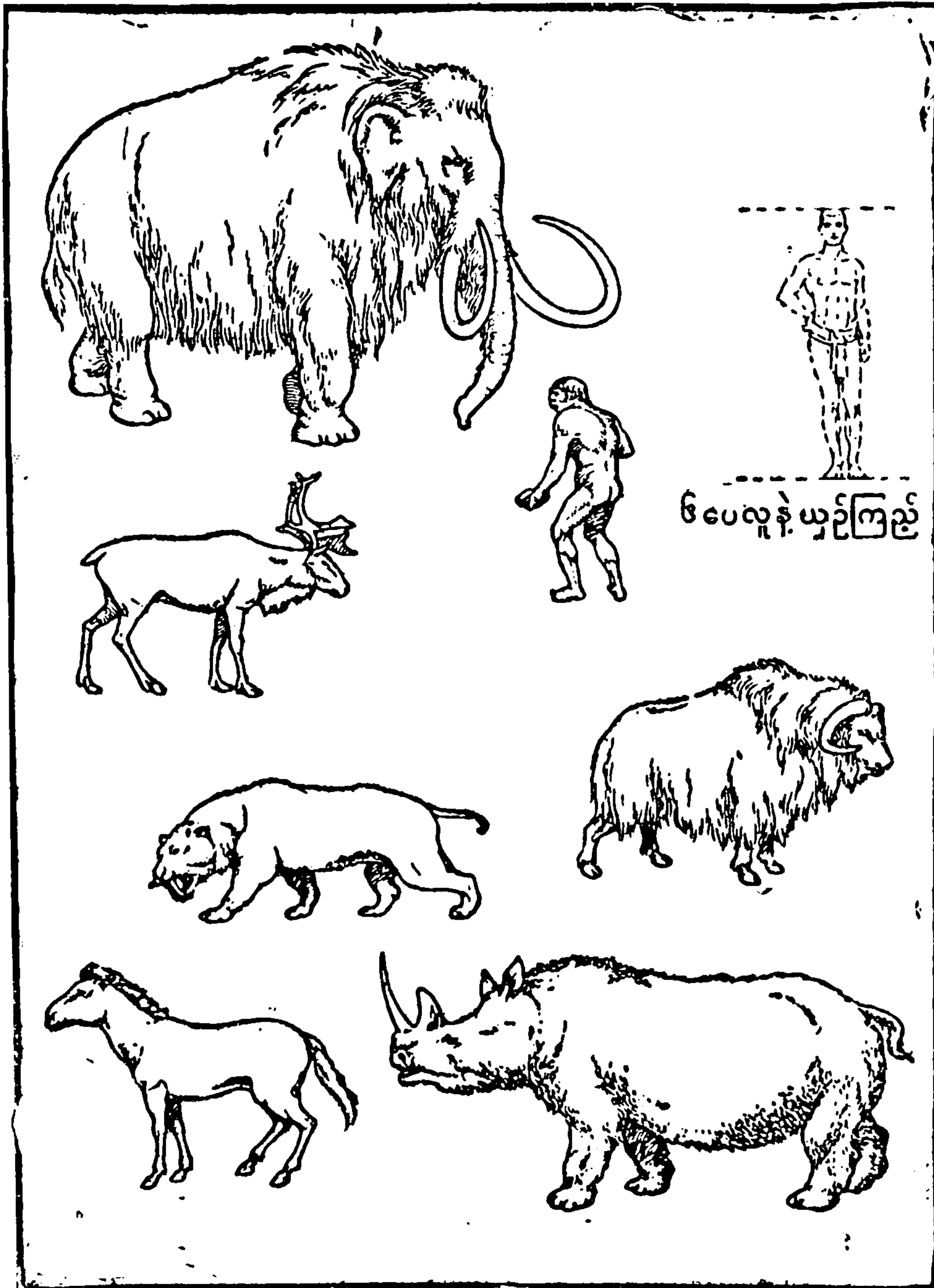
ရှေးဟောင်း သုတေသနဗေဒ

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းတွေကို လေ့လာဘို့ ဝါသနာပါတဲ့ သူတွေ ဟာ၊ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းတရာလောက်ကစပြီး ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းတွေကို လိုက်လံရှာဖွေကြတယ်။ အဲဒီလို လိုက်လံရှာဖွေ ကြရင်း၊ သူတို့ရဲ့ အမြင်အားဖြင့် ထူးနေတဲ့ ကျောက်တုံးတွေကို တွေ့ရ တယ်။ အဲဒီသူတွေက၊ ဒီကျောက်တုံးတွေဟာ၊ နဂိုကျောက်တုံးတွေ မဟုတ်ဘူး။ အင်မတန်ရှေးကျတဲ့ခေတ်တွေကလူတွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ ကရိယာ တန်ဆာပလာတွေ၊ လက်နက်တွေအဖြစ်နဲ့ အသုံးပြုသွားကြတဲ့ကျောက် ပစ္စည်းတွေ ဖြစ်မှာပဲလို့ယူဆကြတယ်။ ဒါပေမဲ့၊ သာမန်အမြင်နဲ့ ကြည့် မယ်ဆိုရင်၊ ဒီကျောက်တုံးတွေမှာ ဘာမှ ထူးခြားချက်မတွေ့ရပဲ၊ ခပ် ရိုးရိုး ခပ်ကြမ်းကြမ်းကျောက်တုံးအဖြစ်ကိုသာ တွေ့ရတဲ့အတွက် လူတွေ အတော်ခပ်များများက၊ ဒီကျောက်တုံးတွေကို ကြည့်ပြီးရယ်ကြတယ်။

ဒီကျောက်တုံးတွေရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်က ထိပ်ဘက်မှာကားပြီးအောက် ဘက်ကို ရှူးသွားတယ်။ အရှေ့က ခုနစ်လက်မခွဲလောက် ရှိတယ်။ ဒီကျောက်တုံးတွေကို ကျောက်ပေါက်ဆိန်သဘောမျိုး သုံးကြတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အခုခေတ် ပေါက်ဆိန်လို လက်ကိုင်ရိုး မရှိဘူး။ ထိပ်ဘက်က လက်နဲ့ ဆုပ်ကိုင်ပြီး အချွန်ဘက်နဲ့ ပေါက်တယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ ဒီကျောက်ပေါက်ဆိန်တွေကို ပြင်သစ်၊ အင်္ဂလန်၊ အယ်ဂျီးရီးယား^၂ က နေပြီး နိုင်းအောက်မြစ်ဝှမ်းအထိ နယ်မြေများနဲ့မြေထဲပင်လယ်ကမ်းခြေ တလျှောက်မှာ တွေ့ရတယ်။ တခြားနေရာ တချို့မှာလဲ အနဲအကျဉ်း တွေ့ရတယ်။ လက်ကိုင်ရိုးပါတဲ့ ကျောက်ပေါက်ဆိန်တွေကို ကျောက် ခေတ်ရဲ့ နောက်ပိုင်းကို အတော်ရောက်လာတော့မှ တွေ့ရတယ်။

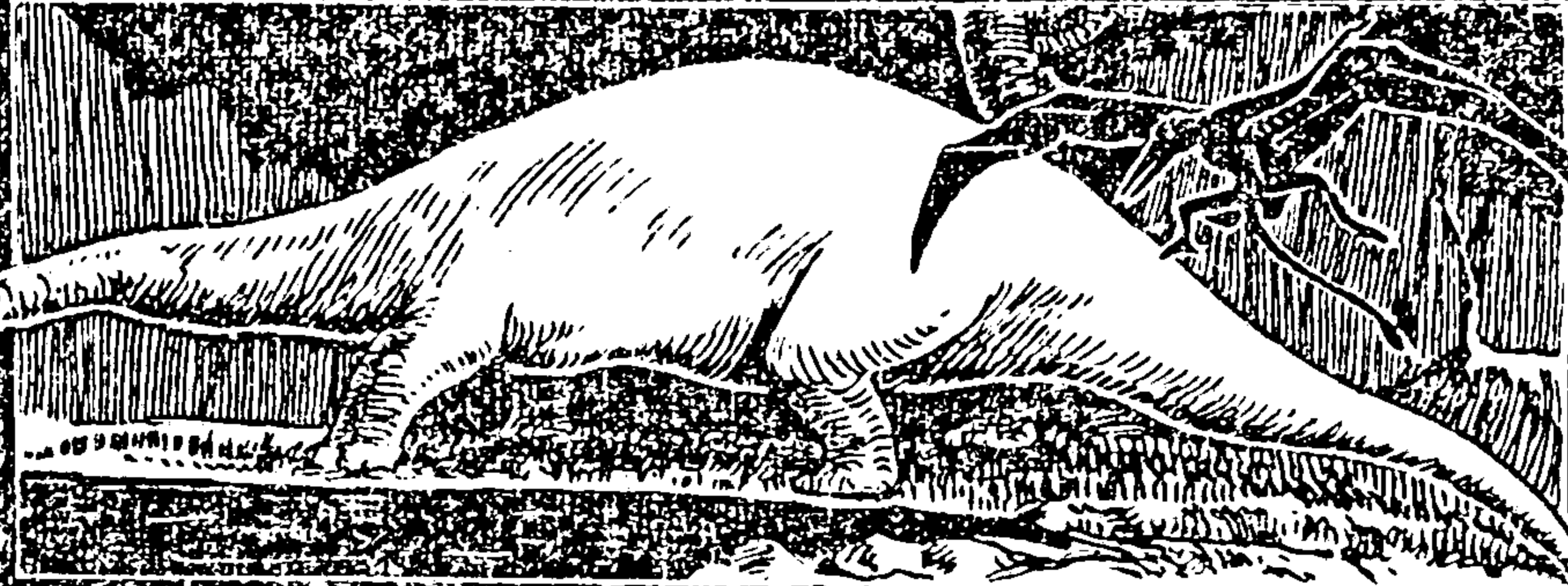
ဘူမိပေဒပညာရှင်တွေက ဒီကျောက်ပေါက်ဆိန်တွေကို သိပ္ပံနည်းအရ စစ်ဆေးကြည့်တဲ့အခါ ဒီကျောက်ပေါက်ဆိန်တွေထဲက ရှေးအကျဆုံး

၁။ ရှေးဟောင်း သုတေသနဗေဒ = အာကီယောလော်ဂျီ
Archaeology
၂။ အယ်ဂျီးရီးယား = Algeria

(ပုံ-၂၁) သက်နှောင်းကပ်-နှောင်းပိုင်း-သတ္တဝါတွေထဲမှာ
 မျောက်ဝံမက လူမကျသတ္တဝါ။

ကျောက် ပေါက်ဆိန်တွေဟာ ရေခဲခေတ်ရဲ့ ရှေးက ကုန်ဆုံး သွား တဲ့ သက်နှောင်း(တတိယ)ကပ် စတုတ္ထကျောက်လွှာက ကျောက်ပေါက်ဆိန် တွေဖြစ်နေတာကိုတွေ့ရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ပထမ ရေခဲခေတ်တခေတ်

(ပုံ-၂၂) ကျောက်လွှာအထပ်တပ်မှာ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ ယူဆချက်အရ၊ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဘူးတယ်ဆိုတဲ့ သတ္တဝါအမျိုးမျိုးပုံ။

လုံးရဲ့ ကျောက်လွှာငယ်ထဲမှာလဲ ဒီလို ကျောက်ပေါက်ဆိန်မျိုးတွေကို ထပ်မံပြီး တွေ့ရပြန်တယ်။

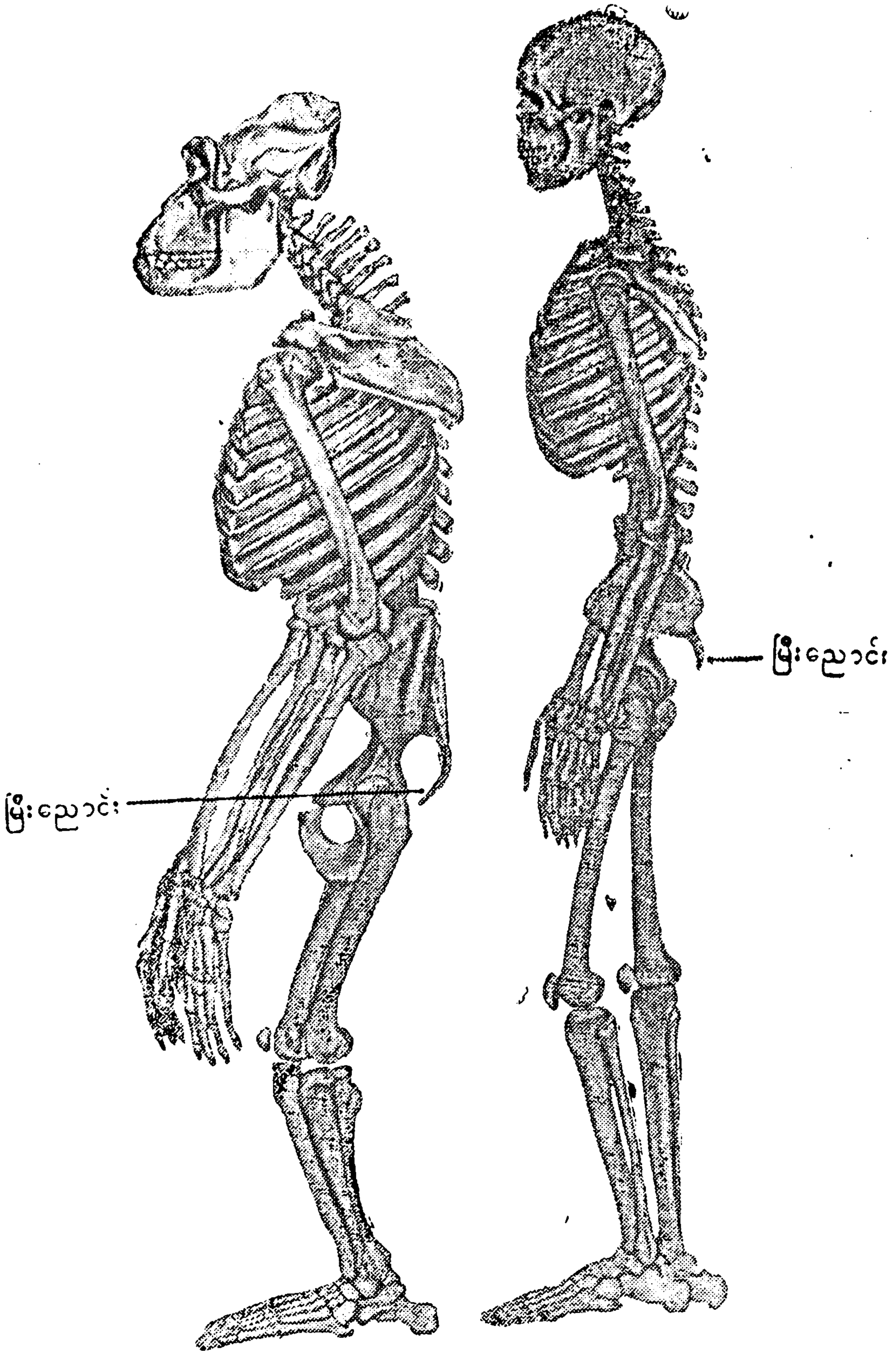
အဲဒီတော့မှ ဒီကျောက်ပစ္စည်းတွေကို လေ့လာပြီး၊ လူဆိုယင်လဲ ဒါတွေထက် ကောင်းတဲ့ ကျောက်ပစ္စည်းတွေကို လုပ်နိုင်ရမယ်။ အဲဒီတော့၊ ဒီကျောက်ပစ္စည်းတွေကို လုပ်သွားတာ၊ လူ မ ဖြစ် နိုင်ဘူး။ ဒီကျောက်ပစ္စည်းတွေဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ခေတ်တုန်းက၊ လူသားစင်စစ်တွေ ဖြစ်ပေါ်နေပြီဆိုတဲ့ အထောက်အထားတွေကိုလဲ မတွေ့ရဘူး။ တိရစ္ဆာန် စင်စစ်ဆိုပြန်ယင်လဲ၊ ဒီကျောက်ပစ္စည်းမျိုးကို ဘယ်နည်းနဲ့မှ မလုပ်နိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ ဒီကျောက်ပစ္စည်းတွေကို လုပ်သွားတဲ့ သတ္တဝါတွေဟာ တိရစ္ဆာန်လဲမက၊ လူလဲမကျ တဲ့ သတ္တဝါတွေဖြစ်ရမယ်လို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ယူဆကြတယ်။

ဒီ လက်လုပ် ကျောက်ပစ္စည်းတွေ ၊ လက်နက် တွေဟာ ၊ သဘာဝအတိုင်း သူ့အလိုလို ဖြစ်နေတဲ့ ကျောက်တုံးတွေ မဟုတ်ဘူး။ အသုံးပြုဘို့အတွက် တစုံတယောက်က ပြုပြင်ထားတဲ့ လက်လုပ်ကျောက်ပစ္စည်းတွေ ဖြစ်ရမယ်လို့ ယူဆကြတယ်။

အခုလို ရှေးဟောင်းပစ္စည်းတွေကို လေ့လာတဲ့ပညာကို ရှေးဟောင်း သုတေသနဗေဒ လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီပညာကို လေ့လာလိုက်စားတဲ့ ပညာရှင်တွေကို ရှေးဟောင်း သုတေသနပညာရှင်လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီရှေးဟောင်းပစ္စည်းတွေကို တခါတလေ လယ်ထွန်ရင်း၊ မြေဆွရင်းနဲ့ လွယ်လွယ်ကူကူ တွေ့ရတယ်။ တခါတခါကျတော့ ငွေတွေ အများကြီး အကုန်အကျခံပြီး လူတွေအများကြီးနဲ့ ရက်တွေ လတွေ အတော်ကြာကြာ မြေကြီးထဲမှာ တူးယူကြရတယ်။

ရှေးဟောင်းသုတေသနဗေဒပညာရှင်တွေကလဲ၊ ဒီကျောက်ပစ္စည်းဟောင်းတွေ ပေါ်လာတဲ့ခေတ်ကို ကျောက်ခေတ် လို့ အမည်ပေးကြပြန်တယ်။ ဒီကျောက်ပစ္စည်းတွေကို သေသေချာချာလေ့လာတဲ့အခါ ခေတ်ရဲ့ နောက်ဘက်ကို ရောက်လာလေလေ၊ ကျောက်ပစ္စည်းတွေမှာ မြင်ရတဲ့ လက်ရာတွေဟာ တိုးတက်လာလေလေဆိုတာကို တွေ့ရပြန်တယ်။ အဲဒီလို

၁။ လက်လုပ်ကျောက်ပစ္စည်း = Artifact
၂။ ကျောက်လက်နက် = Eolith

(ပုံ-၂၃) ဂိုရီးလနဲ့ လူရဲ့ ခန္ဓာကိုယ် အရိုးအိမ်နှစ်ခုကို ယှဉ်ကြည့်ရင်၊ ဂိုရီးလမှာရော လူမှာရော၊ အရိုးပေါင်း-၂၀၆ ချောင်းစီပဲရှိကြတယ်။ အရိုးအချင်းချင်း၊ တည်နေရာဟာလဲ တူကြတယ်။ အရိုးသွင်ပြင်ပဲ မြားနားတယ်။

ကမ္ဘာနဲ့သတ္တဝါအစ

လက်ရာတိုးတက်မှုကိုကြည့်ပြီး ရှေးဟောင်း သုတေသနဗေဒ ပညာရှင်တွေက ကျောက်ခေတ်ကို ရှေးကျောက်ခေတ်^၁၊ အလယ်ကျောက်ခေတ်^၂၊ နှောင်းကျောက်ခေတ်^၃ လို့ သုံးပိုင်းပိုင်းထားကြတယ်။

ရှေးခေတ်ဟောင်းသမိုင်းကိုရေးတဲ့အခါ၊ ရှေးဟောင်း သုတေသနဗေဒကို အများကြီးအားကိုးပြီး ရေးရတယ်ဆိုတာ မှတ်ထားကြစေချင်တယ်။ အခုခေတ်လူတွေဟာ၊ စုံထောက်ဝတ္ထုတွေကို ဖတ်ဘူးကြမှာပေါ့။ ဥပမာ-ပစ္စည်းချမ်းသာပြီး မြို့အစွန်နားမှာ ခြံကြီးနဲ့တယောက်ထဲနေတဲ့ ဒေါ်သင်းဆိုတဲ့ မိန်းမကြီးတဦးကို သတ်သွားတယ် ဆိုပါစို့။ သတ်တုန်းက ဘယ်သူမှ မမြင်လိုက်ရဘူး။

ဒါပေမဲ့ ပုလိပ်တွေရောက်လာပြီး ကြည့်တဲ့အခါ၊ ဒေါ်သင်းရဲ့ အိပ်ခန်းထဲမှာ၊ ဝတလုံး ဆေးပြင်းလိပ်တို တတို့ တွေ့ရတယ်။ သာမန်ခြေရာတွေထက်ကြီးတဲ့ ခြေရာတွေကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ ဒေါ်သင်းရဲ့အိပ်ခန်းဝမှာ၊ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးတခု ကျနေတာကိုတွေ့ရတယ်။ အခန်းထဲက သံသေတ္တာပွင့်နေတာကိုလဲတွေ့ရတယ်။

အိမ်ထဲက အစေခံမကလေးတွေကို စုံစမ်းတဲ့အခါ၊ ခြံထဲမှာ မာလီလုပ်တဲ့ ဖိုးထောင်ဟာ၊ ဝတလုံးဆေးပြင်းလိပ်ကို အားကြီးကြိုက်တယ်လို့သိရတယ်။ ပုလိပ်ဟာ ဖိုးထောင်ကို တွေ့တဲ့အခါ၊ ဖိုးထောင်ရဲ့ ခြေဆန်လက်ဆန်ကြီးတွေဟာ၊ ထွားကြိုင်းနေတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဖိုးထောင်ကိုဖမ်းပြီး သူ့ အိမ်ခန်းထဲကို ဝင်ရှာတဲ့အခါ၊ ရေချိုးခန်းထဲမှာ သွေးစွန်းနေတဲ့ ချည်လုံချည်တထည် တွေ့ရတယ်။ သူ့ သေတ္တာထဲက၊ လက်မှတ်မပါတဲ့ မိန်းမလက်ရေးနဲ့ ရေးထားတဲ့ စာတစောင်ကိုလဲ ပုလိပ်က တွေ့ရပြန်တယ်။ စာထဲမှာ “ဖိုးထောင်၊ နင်ထွက်သွားကထဲက ငါနေလို့မဖြစ်ဘူး၊ မြန်မြန်ပြန်လာပါ။ နင် သုံးချင်သလောက် ငါပေးပါမယ်” လို့ ရေးထားတယ်။

ပုလိပ်လဲ ဒီပစ္စည်းတွေကို သိမ်းလာပြီး၊ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးနဲ့ ဖိုးထောင်ရဲ့ လက်ပုံစုံတွေကို၊ လက်ပုံစံဌာနကို ပို့လိုက်တယ်။ သွေးစွန်း

၁။ ရှေးကျောက်ခေတ်	= Old Stone Age
၂။ အလယ်ကျောက်ခေတ်	= Middle Stone Age
၃။ နှောင်းကျောက်ခေတ်	= New Stone Age

နေတဲ့ ချည်လုံချည်ကို ဓါတုဗေဒဌာနကို ပို့လိုက်တယ်။ ဒေါ်သင်း ရေး ထားတဲ့ စာတွေနဲ့ ဖိုးထောင်သေတ္တာထဲကတွေ့တဲ့စာကို လက်ရေးဘက် ဆိုင်ရာဌာနကို ပို့လိုက်တယ်။

လက်နှိပ်ခတ်မီးပေါ်မှတွေ့ရတဲ့လက်ပုံစုံတွေနဲ့ဖိုးထောင်ရဲ့လက်ပုံစုံ တွေနဲ့အတူတူပဲလို့လက်ပုံစုံဌာနကအကြောင်းပြန်တယ်။ ဓါတုဗေဒဌာန ကလဲ ဖိုးထောင်ရဲ့ လုံချည်ပေါ်မှာတွေ့ရတဲ့အကွက်ဟာ လူသွေးကွက် ဖြစ်တယ်လို့ အကြောင်းကြားတယ်။ ဒေါ်သင်းရဲ့ စာတွေထဲက လက်ရေး နဲ့ ဖိုးထောင်သေတ္တာထဲကမိတဲ့စာထဲက လက်ရေးဟာ အတူတူပဲလို့လဲ လက်ရေးဘက်ဆိုင်ရာဌာနက အကြောင်းပြန်တယ်။

အဲဒီအချက်တွေ စုပေါင်းပြီးတော့မှ၊ ဒေါ်သင်းကို သတ်တာ ဖိုးထောင်ပဲလို့ ပုလိပ်ကဖိုးထောင်အပေါ်မှာလူသတ်မှုနဲ့စွဲချက်တင်လိုက် တယ်။ ဒါတင်မကသေးဘူး၊ ဖိုးထောင်သေတ္တာထဲကမိတဲ့ ဒေါ်သင်းရဲ့ စာကိုကြည့်ပြီး၊ ဒီဒေါ်သင်းဟာ ဖိုးထောင်နဲ့ တိတ်တိတ်ပုန်း ဖြစ်နေ တယ်။ ဒီအမယ်ကြီးဟာ ကပ်စေးနေတယ်။ ဖိုးထောင်က သူသုံးဘို့ ငွေတောင်းတာ မရတဲ့အတွက် စိတ်ကောက်ပြီး တခြားထွက်သွားတယ်။ အမယ်ကြီးက စာရေးပြီး ပြန်ခေါ်တယ်။ ဖိုးထောင် ပြန်ရောက်လာပြန် တော့လဲ၊ ဖိုးထောင်ဟာ သူလိုချင်တဲ့အတိုင်း ငွေတောင်းလို့မရဘူး။ အဲဒါ ကြောင့်၊ ပစ္စည်းယူရအောင် ဒေါ်သင်းကိုသတ်တယ်လို့တောင်၊ စိတ်ကူး၊ ကောင်းတဲ့ ပုလိပ်က စွဲချက်ထဲမှာ ထဲ ရေး ထားလိုက်သေးတယ်။

ဒီလိုသတ်ထာကို ဘယ်သူမှ မမြင်လိုက်ရတဲ့ လူသတ်မှု တမှုမှာ သက်သေခံအထောက်အထားတွေကို၊ ကိုယ်တိုင်လဲစုံစမ်း၊ သူတို့ မတတ် နိုင်တဲ့ အချက်တွေကျတော့ သက်ဆိုင်ရာတွေရဲ့ အကူ အညီကို ယူပြီးမှ၊ ပုလိပ်ဟာ စွဲချက်ကိုရေးရသလို၊ ဘယ်သမိုင်းဆရာမှ မမှီလိုက်တဲ့ ရှေး ခေတ်ဟောင်း သမိုင်းကို ရေးတဲ့ နေရာမှာလဲ၊ သမိုင်းဆရာတွေဟာ တွေ့ ရတဲ့ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းတွေကို သူတို့ကိုယ်တိုင်လဲ၊ စုံစမ်း၊ သူတို့မတတ် နိုင်တဲ့ အချက်တွေကျတော့၊ နက္ခတ်ပညာရှင်တွေ၊ ဘူမိဗေဒပညာရှင် တွေ၊ ရှေးဟောင်း သုတေသနပညာရှင်တွေရဲ့ အကူအညီကို ယူပြီး ရှေးခေတ်ဟောင်း သမိုင်းတစောင်ဖြစ်အောင်၊ သူတို့ဥာဏ်ရှိသလောက် ချဲ့ထွင်ပြီး ရေးသွားကြတာပဲ။

စုံထောက်ဝတ္ထုနဲ့ ယှဉ်ပြရတာက၊ သဘောပေါက်အောင်သာ ယှဉ်ပြရတာ။ အမှန်စင်စစ်မှာတော့ ရှေးခေတ်ဟောင်းသမိုင်းကို ရေးရ တာက၊ လူသတ်မှုပေါ်အောင် စုံထောက်ရတာထက်ခက်တယ်။ လူသတ်မှု မှာ များသောအားဖြင့် လူသတ်မှုကို တိုက်ရိုက် ထောက်ခံနေတဲ့ သက်သေအထောက် အထားတွေကို လုံလုံလောက်လောက် တွေ့နိုင် တယ်။ ရှေးခေတ်ဟောင်းသမိုင်းကိုရေးရတဲ့အခါ၊ ခိုင်လုံတဲ့ သက်သေ အထောက်အထားတွေကို လုံလုံလောက်လောက်မရနိုင်ဘူး။ ရှေးခေတ် ဟောင်းသမိုင်းအတွက် မှီငြမ်းပြုရတဲ့နက္ခတ်ပညာဆိုတာဟာ၊ အခုအခါ အတော် တိုးတက်နေတယ်လို့ ဆိုရပေမဲ့၊ ဒီကမ္ဘာကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဖော်ပြထားတဲ့အချက်တွေဟာ၊ နက္ခတ်ပညာရှင်တွေရဲ့ ခန့်မှန်းချက်တွေ သာ ဖြစ်တယ်။ ဒီကနဲ့အထိ၊ ဘယ်သိပ္ပံ ပညာရှင်ကမှ အတည်တကျ မပြောနိုင်သေးဘူး။

ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းပေဒနဲ့ ဘူမိဗေဒ၊ အီပေါလျူးရှင်း ဆိုတဲ့ သိပ္ပံသိအိုရီတွေ ပေါ်လာတာလဲ သိပ်မကြာလှသေးဘူး။ နှစ်ပေါင်း လေး ငါးဆယ်လောက်ပဲရှိအုံးမယ်။ အဲဒီအချိန် အတောအတွင်းမှာလဲ ဒီပညာကို လိုက်စားတဲ့လူတွေ နဲ့ပဲရှိသေးတယ်။ ဘူမိဗေဒပညာရှင် တွေ လက်ကိုင်လုပ်ပြီးပြောနေတဲ့ ကျောက်လွှာတွေဆိုတာလဲ ၊ ဥရောပ တိုက်၊ အာရှတိုက်တို့၊ အာဖရိကတိုက်တို့ရဲ့ နေရာအနဲအကျဉ်းမှာသာ တွေ့ရသေးတဲ့ ကျောက်လွှာတွေ ဖြစ်တယ်။ နောက်ပြီးတော့လဲ အခု စုံစမ်းနေတဲ့ ကျောက်လွှာတွေထဲမှာ ဟိုနေရာတစ၊ ဒီနေရာတစလောက် သာ တွေ့ရတဲ့ အားလုံးပေါင်း ၂၀၀(နှစ်ရာ)လောက်သာ ရှိသေးတဲ့ အရိုးတွေကိုဆက်ကြည့်ပြီး၊ အဲဒီကျောက်လွှာကပ်တွေတုန်းကဒီသတ္တဝါ တွေသာ ရှိတယ်၊ လူတွေလဲ မပေါ်သေးဘူး။ ကျောက်လွှာ ထဲမှာ

၁။ The EPIC OF MAN (by the editors of LIFE)
The Quest for Primitive Man, p. 28.

The whole history of man's evolution, as far as it is known, has been traced in the remains of about 200 skulls and other collections of bones that have been pieced together at scattered sites in Europe, Asia and Africa. The scientists who have studied these remains are the first to declare that their knowledge of early man is still highly imperfect and incomplete.

ဂီသီကန်သရုပ်ပတ်-အီရက်တတ်

(ပုံ-၂၄)

သာ နေထိုင်ခဲ့ကြဘူးတယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေကမှတ်ချက်ချခဲ့ကြတယ်။

ဒီလို မှတ်ချက်ချပြီးလို့ အတော်ကလေးကြာတဲ့အခါ၊ အိန္ဒိယ မြစ်ဝှမ်းမှာမိုဟန်ဂျီ-ဒါရီ၊ ဟာရပ္ပ အစရှိတဲ့ မြို့ဟောင်းတွေကို တူးဖော် တွေ့ရှိကြရတယ်။ လေ့လာကြည့်ကြတဲ့အခါ၊ မိုဟန်ဂျီ-ဒါရီရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဟာ၊ အင်မတန် အထက်တန်းကျတဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ဖြစ်တယ်။ ဒီ ယဉ်ကျေးမှုဟာ၊ အာရိယန်လူမျိုးစုတွေ အိန္ဒိယထဲကို ဝင်မလာခင် ကထဲက ရှိနေတယ်ဆိုတဲ့ အချက်တွေကို တွေ့ကြရတယ်။

တရုတ်ပြည်မှာလဲ ဒီလိုပဲ။ မူလတွေရသမျှ အထောက်အထား တွေးလောက်ကိုသာကြည့်ပြီး၊ ရှေးစာဟောင်းတွေထဲမှာ ပါတဲ့ ရှင်ဘုရင် တွေကို သမိုင်းဝင် ရှင်ဘုရင်တွေ အဖြစ်နဲ့ သမိုင်းဆရာတွေက လက် မခံကြဘူး။ ဒီရှင်ဘုရင်တွေဟာ၊ ရှေးဟောင်း ပုံပြင်တွေထဲက “ပုံပြင် ရှင်ဘုရင်”တွေသာ ဖြစ်တယ်လို့ သမိုင်း ဆရာတွေက မှတ်ချက်ချခဲ့ကြ တယ်။ ဒီလိုမှတ်ချက်ချပြီး အတော်ကလေးကြာတဲ့အခါ၊ အက္ခရာတွေ ထိုးထားတဲ့ အရိုးတွေနဲ့ လိပ်ခွံတွေကို တွေ့တော့မှ “ပုံပြင်ရှင်ဘုရင်”

အရိုးတွေ ရတဲ့ သတ္တဝါ မျိုးကလွဲပြီး တခြား သတ္တ ဝါတွေလဲမရှိဘူးလို့အတိ အကျ ပြောဆိုခက်တယ်။

အိန္ဒိယနဲ့ တရုတ်ပြည် မှာဆင်တူရိုးမှားကိစ္စမျိုး ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ။

လက်ဦး တွေရတဲ့ အ ထောက်အထားလောက် ကိုသာ ကြည့်ပြီး ‘အိန္ဒိယ ထဲကို အာရိယန်လူမျိုးစု တွေဝင်မလာခင်တုန်းက၊ အိန္ဒိယမှာ ယဉ်ကျေးမှု မရှိတဲ့ အရိုင်းအစိုင်းတွေ

တွေလို သူတို့မှတ်ချက်ချခဲ့ကြတဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေကို သမိုင်းဆရာတွေဟာ သမိုင်းဝင် ရှင်ဘုရင်တွေအဖြစ်နဲ့ လက်ခံလာခဲ့ကြတယ်။

ဒီအကြောင်းတွေ အစုံအလင်ကို အိန္ဒိယနဲ့ တရုတ် သမိုင်းကို ပြောတဲ့ အခါကျတော့မှ စုံစုံလင်လင်ပြောတော့မယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ ဒီလောက်နဲ့ပဲ လုံလောက်ပြီ။

အမှန်စင်စစ် ရှေးဟောင်းသုတေသနပေဒ၊ ကျောက်ဖြစ်ရုပ် ကြွင်းပေဒ၊ ဘူမိပေဒ၊ အီဗေဒလျှို့ဝှက်၊ မနုဿပေဒ အစရှိတဲ့ သိပ္ပံ ပညာ၊ သိပ္ပံ သိအိုရီတွေဟာ ဒီကနေ့အဘို့မှာ အတော်တိုးတက်နေပေ တဲ့။ ခိုင်လုံတဲ့ပညာ ခိုင်လုံတဲ့ အယူအဆတွေ မဟုတ်သေးဘူး။

ဒီပညာတွေဆိုင်ရာပါရဂူတွေ တကယ်လေ့လာရမဲ့ သက်သေ ပစ္စည်းအထောက်အထားတွေဟာ ဒီကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့ အောက်၊ နေရာ အတော်များများမှာ မြုပ်နေကောင်း မြုပ်နေပေလိမ့်အုံးမယ်လို့ ယူဆ နိုင်စရာ အကြောင်းရှိတယ်။

မမာတွေထဲမှာ လူတချို့ရှိတယ်။ သိပ္ပံက ဒီလိုဆိုတယ်ဆိုယင် ဒီအတိုင်း မှန်ရမယ်၊ ဒီအတိုင်းဖြစ်ရမယ်လို့ ဒီလူတွေဟာ မျက်စိမှိတ် ပြီး ဇွတ်အတင်း ပြောတာပဲ။ သိပ္ပံပါရဂူ အစစ်ကြီးတွေတောင် ဒီလို ဘယ်တော့မှ မပြောရဲကြဘူး။ ဒီလိုပြောရဲတဲ့ တို့ဗမာ တချို့ရဲ့ သတ္တိ ဟာ အာယသတ္တိပဲ။ အင်မတန် အံ့ဩအံ့ဩကောင်းတယ်။ သိပ္ပံပါရဂူကြီး တွေက သိပ္ပံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘယ်လို ပြောတယ်ဆိုတာ သက်ဆိုင်တဲ့ နေရာရောက်တော့ ထဲ ပြီး ပြောသွားပါမယ်။

တယ်လီစကုပ်^၁ ဆိုတဲ့ အဝေးကြည့် မှန်ပြောင်းကြီးတွေနဲ့ ကြယ် ကြီးတွေကို အဝေးလှမ်းပြီး ကြည့်ရတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ သာမန်အားဖြင့် မမြင်ရအောင် သေးလှတဲ့ အမှုန်အမွှားတွေကို မိုင်ကရီစကုပ်^၂ လို့ ခေါ်တဲ့ မှန်ဘီလူးနဲ့ အနီးကပ်ကြည့်ရတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ ဖန်ပြွန်ထဲမှာ ထဲ ပြီး စမ်းသပ်နိုင်တဲ့ ကိစ္စတွေမှာ သိပ္ပံပညာဟာ ရှေးကနဲ့ မတူဘူး။ ပို ပြီး တိတိကျကျ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြောလာနိုင်တယ် ဆိုတာ မှန်တယ်။

၁။ တယ်လီစကုပ် = Telescope - အဝေးကြည့် မှန်ပြောင်း
၂။ မိုင်ကရီစကုပ် = Microscope - အဏုကြည့်မှန် (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၂၄)။

သိပ္ပံပညာနဲ့ လေယာဉ်ပျံတွေ၊ သင်္ဘောတွေ၊ မီးရထားတွေ၊ စက်ရုံတွေ၊
ဂြိုဟ်တုတွေကို လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတာလဲ မှန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ကမ္ဘာကြီး
ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ပေါ်လာပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး၊ ဒီအချက်
ဟာ အမှန်ပဲလို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ လက်ညှိုးထိုးပြနိုင်တာ တခုမှ မရှိ
သေးဘူး။

ခေတ်တခေတ်မှာ ရှိနေတဲ့ သိပ္ပံကရိယာ တန်ဆာပလာတွေကို
သုံးပြီး၊ သိပ္ပံပညာရပ်တမျိုး ပေါ်လာတယ်။ နောက် တခေတ်ကျပြန်
တော့ သိပ္ပံကရိယာ တန်ဆာပလာတွေဟာ အင်မတန် တိုးတက်လာ
ပြန်တဲ့အတွက်၊ အရင်ခေတ်က အမှန်ပဲလို့ ယူဆထားတဲ့ သိပ္ပံပညာရပ်
တချို့ရဲ့ အမှားတွေကို တွေ့ရပြီး၊ သိပ္ပံပညာရပ်တမျိုး နောက်ထပ်ပေါ်
လာပြန်တယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀-ကျော်အတွင်းမှာပဲ၊ အခုပြောခဲ့
တဲ့နည်းအတိုင်း၊ ကြက်ပျောက် ငှက်ပျောက် ပျောက်သွားခဲ့ကြရတဲ့ သိပ္ပံ
သဘောတရားတွေဟာ၊ အတော်များလှပြီ။ ‘အက်တမ်-သီအိုရီ’^၁ ဟာ
အခုပြောတဲ့အချက်အတွက် အင်မတန်ကောင်းတဲ့ သာဓကတခု ဖြစ်
တယ်။ ဒီ အက်တမ်-သီအိုရီအကြောင်းကို ရှေးနားဆီက ရှင်းပြခဲ့ပြီ။
(စာမျက်နှာ ၂၇-၈)

သိပ္ပံပညာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး၊ သိပ္ပံပါရဂူကြီးတဦးဖြစ်တဲ့ ဆာ-ဂျိမ်း
ဂျီအင်း ပြောတာကို နားထောင်ကြရအောင်။

“အခု နောက်ဆုံးတွေနေရတဲ့ သိပ္ပံပညာအရ၊ သတ္တဝါတွေဟာ
ဒီကမ္ဘာကြီးထဲမှာ မတော်တဆ ဖြစ်ပေါ်လာကြတယ်ဆိုတဲ့ သိပ္ပံပညာ
ရှင်တွေ အရင်တုန်းက အရင်စလို ယူဆခဲ့တဲ့ အယူအဆကို မပြင်ပဲ မနေ
နိုင်ဘူး။ ပြင်ရမယ်လို့ ဆာ-ဂျိမ်း-ဂျီအင်းကပြောတယ်။ ဒီလိုပြောပြီး
တဲ့နောက်မှာ အခုလို ဆက်ပြောပြန်တယ်။

(က) ကျွန်ုပ်တို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ (လူသတ္တဝါတွေ၊ ကမ္ဘာ
တွေဖြစ်ပေါ်လာပုံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး) စာပိုဒ်တိုင်းမှာ အရေးကြီးတဲ့အချက်
အဖြစ်နဲ့ ကြားညှပ် ထဲ့ခဲ့သမျှ၊

(ခ) ကျွန်ုပ်တို့ ပြောပြီးခဲ့သမျှ၊

၁။ အက်တမ်-သီအိုရီ = Theory of Atom

(၈) အစမ်းသဘောမျိုးနဲ့ တင်ပြခဲ့တဲ့ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ယူဆချက်တွေ မှန်သမျှဟာ၊ ခပ်ရှင်းရှင်းပြောရယ်၊ အတွေးတွေသာ ဖြစ်သေးတယ်၊ မသေချာသေးဘူး။

လူတွေရဲ့ အသိဉာဏ်နဲ့၊ ဘယ်တော့မှ မမှီနိုင်လောက်အောင် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နေတဲ့ အင်မတန် နက်နဲလှတဲ့ ပြဿနာတချို့ကို၊ ယခု နောက်ဆုံးပေါ် သိပ္ပံပညာက၊ ဘယ်လိုများ ဖြေရှင်းပေးနိုင်မယ်ဆိုတာ ကို သိရအောင် ကျွန်ုပ်တို့ ကြိုးစားကြည့်ပါသေးတယ်။ အလွန်တကား အလွန်ဆုံး အလင်းရောင် မှန်မှန်ကလေးမျှထက် ပိုပြီး မြင်ရတယ်လို့ ကျွန်ုပ်တို့ မပြောနိုင်ဘူး။ ကျွန်ုပ်တို့မြင်ရတာဟာ၊ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ မျက်စိကို လှည့်စားနေတာမျိုးလို ဖြစ်နေတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့၊ ဒီမှန်မှန် မွှားမွှားကလေးလောက် မြင်ရဖို့ကိုပဲ၊ ကျွန်ုပ်တို့ဟာ ကျွန်ုပ်တို့ မျက်စိကို တအားကုန်စိုက်ထားရတယ်။

အဲဒါကြောင့်၊ ဒီကနေ့ သိပ္ပံပညာမှာ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သဘောတရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကျေညာဖို့ အချက်တချက် ရှိနေပြီလို့ ကျွန်ုပ်တို့ပြောဖို့ ခဲယဉ်းတယ်။ အမှန်စင်စစ်ဆိုရင်၊ သိပ္ပံပညာဟာ ဒီလို ကျေညာချက်မျိုးတွေကို မလုပ်ပဲ ရပ်ပစ်လိုက်ရင် ပိုကောင်းမယ်။ အသိ ဉာဏ်ဆိုတဲ့ မြစ်ကြီးဟာ၊ မကြာခဏနောက်ဘက်ကို ပြန်ပြီး စီးခဲ့ဘူးပြီ” လို့ ဆာ-ဂျိမ်း-ဂျီအင်း က ပြောခဲ့ဘူးတယ်။ အဲဒီစကားတွေကိုလဲ ကောင်း ကောင်း မှတ်ထားစေချင်တယ်။

“သိပ္ပံပညာဟာ၊ ဘယ်တော့မှ ပြည့်စုံမှာ မဟုတ်ဘူး။ တချိန်ချိန် မှာ သိရတဲ့ အချက်တွေထက်၊ နောက်ထပ်ပြီး သိနိုင်စရာ အကြောင်းတွေ အမြဲတမ်း ရှိနေအုံးမှာပဲ။ သိပ္ပံပညာဟာ၊ သူပြောသမျှ လုံးဝမှန်ပြီလို့ ဘယ်တော့မှ မဆိုနိုင်ဘူး။ သိပ္ပံလောကမှာ အမှန်အဖြစ်နဲ့ လက်ခံထား တယ်ဆိုတဲ့ သိပ္ပံပညာရပ်တွေဟာ၊ ဘယ်တော့မှ မဖောက်မပြန် မှန်ကန် ပြီဆိုတဲ့ သိပ္ပံပညာရပ်တွေ မဟုတ်သေးပါဘူး။ အခုအချိန်အထိ သိရ သလောက် အချက်တွေကို အကောင်းဆုံး ရှင်းပြနိုင်တဲ့ ပညာရပ်တွေ မျှသာဖြစ်တယ်” လို့၊ အင်ဒရာဒေး^၁နဲ့ ဟပ်စလီ^၂ (ပုံ-၂၅) ဆိုတဲ့ သိပ္ပံ

၁။ အင်ဒရာဒေး = Andrade

၂။ ဟပ်စလီ = Huxley

(ပုံ-၂၅) ဟင်စလီ

မယ်။ ပါရဂူကြီး နယူတန်^၁ ဆိုယင်(ပုံ-၂၆၊ ၂၆-က) သိပ္ပံလောကမှာ မသိတဲ့လူ မရှိပါဘူး။ ဒီပါရဂူကြီးက အာကဗုနသတ္တိ^၂ ဆိုတာ ရှိတယ် လို့ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀-လောက်တုန်းက ပြောသွားဘူးတယ်။ ဒီသတ္တိကို အင်္ဂလိပ်လို 'ဂရဲဗီးတေးရှင်း' လို့ ခေါ်တယ်။ ရုပ်မှန်သမျှမှာ ဒီသတ္တိရှိ နေတယ်။ ဒီသတ္တိကြောင့်၊ ရုပ်တခုဟာ တခြားရုပ်တခုကို ဆွဲထားနိုင် တယ်။ ဥပမာ၊ သစ်သီးဟာ သစ်ပင်က ကြွေတဲ့အခါ၊ လေထဲမှာ တံ့မ နေပဲ မြေကြီးပေါ်ကို ကျလာတာ၊ တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး။ မြေကြီး မှာရှိတဲ့ ဒီသတ္တိက ဆွဲလိုက်တာကြောင့်ဖြစ်တယ်။ ဒီကမ္ဘာမြေကြီးနဲ့ တခြားဂြိုဟ်တွေဟာ၊ တခြားကို ထွက်မသွားနိုင်ပဲ၊ နေကိုပတ်နေကြတာ

၁။ နယူတန် = Newton (1642—1727) (မြန်မာ့ စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၁၅၀)
၂။ အာကဗုနသတ္တိ = ဂရဲဗီးတေးရှင်း Gravitation- ဖြစ်ဆွဲအား

ပညာရှင်ကြီး နှစ် ဦးက၊ သူတို့ နှစ်ဦး ရေးထားတဲ့ သိပ္ပံ ပညာ မိတ်ဆက် စာအုပ်ရဲ့၊ သိပ္ပံ သမိုင်း အခန်း မှာ၊ အတိအလင်း ပြော ထား တဲ့ စ ကား တွေ ကို လဲ ကောင်း ကောင်း မှတ် ထား ကြ စေ ချင်တယ်။

ဒီပညာရှင်ကြီး နှစ်ဦး ပြောတဲ့ စ ကားကို သဘော ပေါက်အောင် ထင်ရှားတဲ့ သာဓ က တခုကိုပြောပြ

ဟာလဲ၊တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး၊ နေမှာရှိ တဲ့ ဒီသတ္တိက ဆွဲထားတာကြောင့် ဖြစ်တယ် လို့ ပါရဂူကြီး နယူတန်က ရှင်းပြတယ်။

ဒီသဘောတရားမှာ၊ မကျေနပ်စရာ ကောင်းတဲ့ အချက်တွေ အများကြီး ရှိ တယ်။ ဥပမာ၊ တလောကလုံးမှာ အမြန် ဆုံး သွားနိုင်တဲ့သတ္တိရှိတဲ့ အလင်းရောင်တို့ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားတို့တောင်၊ ၁၀၆,၀၀၀ မိုင်ရှိတဲ့ အကွာအဝေးကို တစက္ကန့် ကြာ အောင် သွားရတယ်။ အာကဗုဒ္ဓ သတ္တိက တော့၊ မိုင်ပေါင်း ကုဋေပေါင်းများစွာ ကွာ ဝေးနေပေတဲ့၊ စက္ကန့်မခြားပဲ တရှိန်ထဲဆွဲ နိုင်တဲ့ သတ္တိရှိတယ်လို့ဆိုတယ်။ ဒီအချက်ကြောင့်လဲ၊ အာကဗုဒ္ဓသတ္တိ သဘောတရားကို သိပ္ပံ ရှင်တွေခပ်များများက၊ သဘောမကျဘူး၊ အတွေး ရခက်နေတယ်။

(ပုံ- ၂၆ - က) နယူတန်ရဲ့ အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်း

နောက်တချက် ရှိသေးတယ်။ အလင်းရောင် မလာနိုင်အောင် ကာထားနိုင်တယ်၊ အပူမလာနိုင်အောင် ကာထားနိုင်တယ်၊ လျှပ်စစ် ဓာတ်နဲ့ သံလိုက်ဓာတ်တွေ မလာအောင်လဲ ကာ ထားနိုင် တယ်။ ကုန်ကုန်ပြောလိုက်မယ်၊ ဖောက်ထွင်းဝင်နိုင်တဲ့သတ္တိရှိတဲ့ ဓါတ်တွေထဲမှာ အပြင်းဆုံး ဓာတ်တခုလို့ဆိုတဲ့ အိတ်စရေး^၁ ကိုတောင်၊ မလာအောင် ကာထားနိုင်တယ်။ အာကဗုဒ္ဓသတ္တိ မလာနိုင်အောင်တော့၊ ဘာနဲ့မှ ကာထားလို့မရဘူး။ ဥပမာ၊ ဆယ် ပီ သာ လေး တဲ့ အလေး တခုကို အပေါ် မြှောက် ပြီး ကြီးနဲ့ ဆွဲထား။ နောက်ပြီးတော့ ကမ္ဘာမှာရှိတဲ့ သတ္တုအမျိုးမျိုး၊ ကျောက်အမျိုးမျိုးကိုယူခဲ့။ တခြားပစ္စည်းတွေ ရှိသေး ယင်လဲယူခဲ့။ နောက်ပြီးတော့၊ မြေကြီးရဲ့ အာကဗုဒ္ဓသတ္တိက မဆွဲနိုင်အောင် ဒီ အကာ အကွယ် ပစ္စည်းတွေကို ဆယ်ပီသာ အလေးနဲ့ မြေကြီးရဲ့ ကြားမှာ အထပ်ထပ်ပုံထား။ လေထဲမှာ ဆွဲထားတဲ့ ဆယ် ပီသာ

၁။ The Limitations of Science (J. W.N.Sullivan) p. 58-60
၂။ အိတ်စရေး = X-ray

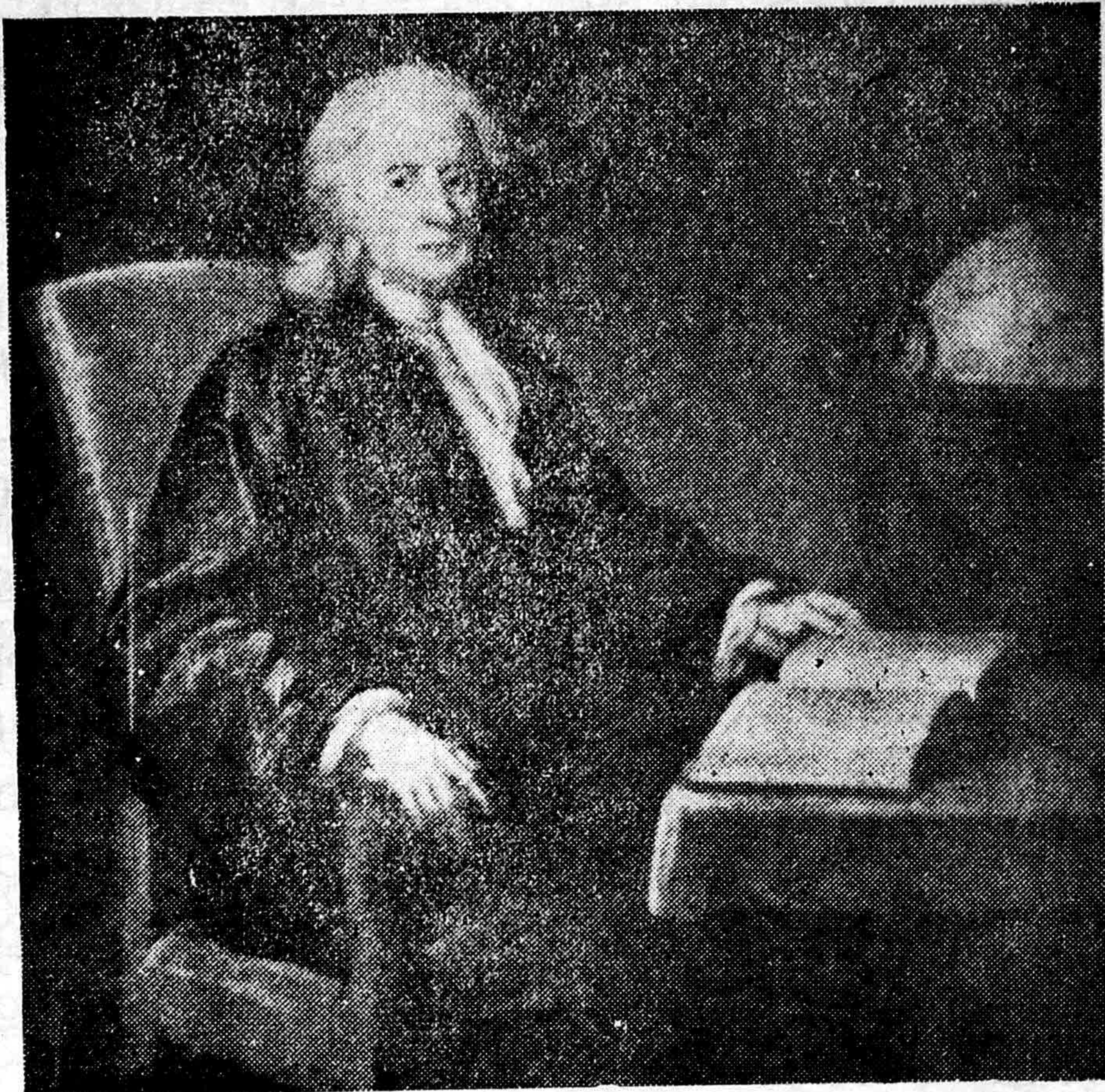
အလေးဟာ ဆယ်ပိဿာပဲလေးတာပဲ။ နဲနဲကလေးမျှ မလျော့သွားဘူး။ ဒီအချက်ကြောင့်လဲ အာကမုနသတ္တိ သဘောတရားကို သိပ္ပံပညာရှင် ခပ်များများက သဘောမကျဘူး။

ဒါပေမဲ့ သစ်သီးကြွေတဲ့အခါ၊ ခဲကို မြှောက် ပစ်လိုက်တဲ့အခါ၊ တခြားကို ထွက်မသွားပဲ၊ လေထဲမှာ တံ့မနေပဲ၊ မြေကြီးပေါ်ကို ကျလာ တာဟာ ဘာကြောင့်လဲဆိုတာ ရှင်းပြဖို့အတွက်၊ ဒီနည်းထက်ကောင်း တဲ့နည်းကို အဲဒီအခါက ဘယ်သူမှ မစဉ်းစား မကြံစည်နိုင်တဲ့အတွက် ပါရဂူကြီး နယူတန် ပြောတဲ့သတ္တိကိုပဲ။ သိပ္ပံလောကက လက်ခံခဲ့ကြရ တယ်။ ဒီကမ္ဘာကြီးနဲ့ ဂြိုဟ်တွေဟာ နေကို ဘာကြောင့်ပတ်နေကြတယ် ဆိုတာကို ရှင်းပြဖို့အတွက်လဲ၊ ဒီနည်းထက်ကောင်းတဲ့နည်းကို အဲဒီ အခါက ဘယ်သူမှ မစဉ်းစား မကြံစည်နိုင်တဲ့အတွက်၊ နယူတန် ပြောတဲ့ ဒီသတ္တိကိုပဲ သိပ္ပံလောကက လက်ခံခဲ့ကြရတယ်။

ဒီသတ္တိကိုပဲ အကိုးအကားလုပ်ပြီး ရှာဖွေခဲ့တဲ့အတွက်၊ လီဗား ရီးယား^၁ ဆိုတဲ့ ပြင်သစ် သင်္ချာ ပါရဂူ တဦးဟာ၊ ဟိုအခါတုန်းက ဘယ်သူမှ မတွေ့ရသေးတဲ့ နက်ပကျွန်^၂ ဆိုတဲ့ ဂြိုဟ်ကိုတောင်၊ ရှာတွေ့ ခဲ့သေးတယ်။

ရှာတွေ့ပုံကလေးကို နဲနဲပြောပြလိုက်အုံးမယ်။ အဲဒီအခါတုန်းက နေကို ပတ်နေကြတဲ့ ဂြိုဟ်ကိုးလုံးထဲက ခုနစ်လုံးကိုသာတွေ့ရသေးတယ်။ အဲဒီ ဂြိုဟ်ခုနစ်လုံးထဲမှာ ယူရာနပ်^၃ ဂြိုဟ်က အပြင်ဘက် အကျဆုံးပဲ။ အဲဒီဂြိုဟ်ရဲ့ အသွားအလာကို လေ့လာတဲ့အခါ၊ ဖောက်ပြန်နေတာ ကလေးတွေကို နက္ခတ်ပါရဂူတွေ တွေ့နေရတယ်။ အဲဒီ ဖောက်ပြန်မှု ကလေးတွေကို သင်္ချာနည်းနဲ့ တွက်ကြည့်တဲ့အခါ၊ ဘယ်နေရာမှာရှိနေ တဲ့၊ ဘယ်လောက် ကွာဝေးတဲ့၊ တစက္ကန့်ကို ဘယ်နှစ်မိုင်လောက်သွား နေတဲ့၊ ဘယ်လောက်ကြီးတဲ့ ဂြိုဟ်တလုံးရဲ့ အာကမုနသတ္တိက၊ ဒီယူရာနပ် ကို ဆွဲထားတဲ့အတွက် ယူရာနပ်ရဲ့ အသွားအလာဟာ၊ ဒီလို ဖောက်ပြန်

၁။ လီဗားရီးယား = Leverrier, French Mathematician
၂။ နက်ပကျွန် = Neptune (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၇၀)
၃။ ယူရာနပ် = Uranus (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၁၀၊ နှာ ၄၆၀)

(ပုံ-၂၆) နယူတန်

နေတာလို့ တွက်ရတယ်။ အဲဒီလိုတွက်ပြီး ကောင်းကင်ကိုမှန်ပြောင်းနဲ့ ကြည့်တဲ့အခါ၊ တွက်ထားတဲ့ နေရာတိတိကျကျမှာပဲ၊ နက်ပကျွန်ပြိုဟ်ကို သွားတွေ့ရတယ်။

အဲဒီလိုဆိုတော့၊ ဒီအာကခူနသတ္တိဆိုတဲ့ သဘောတရားဟာ မှန်သလို ဖြစ်မနေဘူးလား။ မှန်တယ်ဆိုယင်၊ အလားတူအခြားပြဿနာတွေကိုလဲ ဒီနည်းနဲ့ ဖြေရှင်းနိုင်ရမယ်။ ဒါပေမဲ့ အလားတူ တခြားပြဿနာတခုကို ဖြေရှင်းကြည့်တဲ့အခါ၊ ဖြေရှင်းလို့ မရပြန်ဘူး။

မရပုံကလေးကိုလဲ ပြောပြလိုက်အုံးမယ်။ နေနဲ့အနီးဆုံးဂြိုဟ်ကို မာကျူရီ^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီဂြိုဟ်ရဲ့ နေကို ပတ်နေတဲ့လမ်းဟာ၊ ဘဲဥပုံသဏ္ဍာန်လို မနေပဲ နဲ့နဲ့ဖောက်ပြန်နေတယ်။ နယူတန်ရဲ့သတ္တိ သဘောတရားအရဆိုယင်၊ ဒီလိုဖြစ်ရတာ တခြားကြောင့်မဟုတ်ဘူး။ တခြားဂြိုဟ်

၁။ မာကျူရီ = Mercury - ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်

တွေ့ရဲ့ အာကဗုဒ္ဓသတ္တိတွေက ဒီမာကျူရီကို ဆွဲထားတာကြောင့် ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီသတ္တိတွေက မာကျူရီကို ဆွဲထားလို့ မာကျူရီရဲ့ အသွားအလာဖောက်ပြန်တယ်ဆိုရင်၊ ဘယ်လောက် ဖောက်ပြန်နိုင်မလဲလို့ သင်္ချာပရိုဂရမ်တွေတွက်ကြည့်ကြတယ်။ သူတို့ရတဲ့အဖြေနဲ့ တကယ်ဖောက်ပြန်နေတာနဲ့ အတော်ကွာနေတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီအချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး သင်္ချာပရိုဂရမ်တွေ လက်မှိုင်ချခဲ့ရတာ နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာသွားခဲ့တယ်။

ဒါပေမဲ့၊ နက်ပကျွန်ကို ရှာတွေ့ခဲ့တဲ့ ပြင်သစ် သင်္ချာပရိုဂရမ်ကြီး လီဗားရီးယားကတော့၊ လွယ်လွယ်နဲ့ အရှုံးမပေးချင်ဘူး။ သူဟာ အာကဗုဒ္ဓသတ္တိ သဘောတရားကို သိပ်ယုံတယ်။ အဲဒါကြောင့် မာကျူရီရဲ့ အသွားအလာ ဖောက်ပြန်မှုဟာ၊ တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး။ နေနဲ့ မာကျူရီတို့ရဲ့ ကြားထဲမှာရှိတဲ့ အတွင်းပြိုဟ်တခုရဲ့ အာကဗုဒ္ဓသတ္တိကြောင့် ဖြစ်ရမယ်လို့၊ တထစ်ချဆုံးဖြတ်တယ်။ ဒီပြိုဟ်ကိုတွေ့ယင်၊ ဗာလကန်^၁ လို့ နာမည်ပေးမယ်ဆိုပြီးတောင် ကျေညာတယ်။ အဲဒီကထဲက စပြီး ဒီအတွင်းပြိုဟ်ကို ရှာလိုက်ကြတာ၊ ဒီနေ့သဘာဝရော ရှာမတွေ့ကြဘူး။

အဲဒီလို အာကဗုဒ္ဓသတ္တိသဘောတရားကို ယုံရမှာလဲ အခက်၊ မယုံရမှာလဲ အခက်ဖြစ်နေကြတုန်း၊ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၅၀-လောက်က အိုင်စတိုင်း^၂ ဆိုတဲ့ (ပုံ-၂၇) သိပ္ပံပရိုဂရမ်ကြီးတစ်ခု ပေါ်လာတယ်။

* အိုင်စတိုင်းက အာကဗုဒ္ဓ သဘောကိုတော့ လက်ခံတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ အာကဗုဒ္ဓသဘောက နယူတန်တို့လူစုံယူဆတဲ့ အရာတခုက အခြားအရာတခုကို ဆွဲယူထားနိုင်တဲ့ အားသဘောမျိုး မဟုတ်ဘူး။ အရာတခုက အခြားအရာတခုကို ဆွဲယူထားသလို မြင်နေရတာဟာ၊ တခြားမဟုတ်၊ မျက်စိရဲ့ လှည့်စားမှုမျှသာ ဖြစ်တယ်လို့ အိုင်စတိုင်းကဆိုတယ်။

ဒီလှည့်စားမှုဟာလဲ၊ တခြားအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတာ မဟုတ်ဘူး။ အနန္တစကြာဝဠာ^၃ ကြီးကို စက်ကြီးတခုလို မှားမှား

၁။ ဗာလကန် = Vulcan
 ၂။ အိုင်စတိုင်း = Einstein (1879—1955)
 ၃။ အနန္တစကြာဝဠာ = The Universe
 * The Universe and Dr. Einstein (Lincoln Barnett) p. 84

(ပုံ-၂၇) အိုင်စတိုင်း

ယွင်းယွင်း ယူဆထားမှုကြောင့်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီလို အမှားမှားအယွင်း ယွင်း ယူဆနေသရွေ့ကာလပတ်လုံး၊ ဒီစက်ကြီးထဲက အစိတ်အပိုင်းတွေ ဟာ၊ တခုကိုတခု ဆွဲယူထားနိုင်ကြတယ်လို့ပဲ မှတ်ထင်နေကြမှာပဲလို့ အိုင်စတိုင်းက ပြောတယ်။

အိုင်စတိုင်းရဲ့ အာကမုန သဘောထဲမှာ၊ အား^၁ သဘောမျိုးဟာ နဲနဲကလေးမှ မပါဘူး။ သူ့ အာကမုနသဘောရဲ့ အတိုချုပ် ကဒီလို။

ခြင်^၂ တိုင်းမှာ၊ အာကမုနနယ်^၃ ရှိတယ်။ ဒီနယ်ရဲ့ အင်အား ကတော့၊ ခြင်ပစ္စည်းပေါ်မှာတည်တယ်။ တချို့ခြင်တွေမှာ၊ ပြင်းထန်တဲ့

၁။ အား = Force

၂။ ခြင် = Matter

၃။ အာကမုနနယ် = Gravitational Field

သတ္တိရှိတဲ့ အာကုနနယ်ရှိတယ်။ တချို့မှာ၊ ဖျော့တော့တဲ့ သတ္တိရှိတဲ့ အာကုနနယ်ရှိတယ်။

အဲဒီ အာကုနနယ်အပြင်၊ ခြင်တိုင်းမှာ အင်နားရှား^၁ ဆိုတဲ့ သတ္တိလဲ ရှိသေးတယ်။ ဒီသတ္တိကို နှစ်မျိုးခွဲထားတယ်။

ပထမတမျိုးဟာ၊ ခြင်ကို တခြားသို့ ရွှေ့မသွားစေပဲ တနေရာထဲ မှာ တည်ငြိမ်နေစေတယ်။ ဒုတိယအမျိုးကတော့၊ ခြင်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ရွှေ့သွားနေအောင် လုပ်ပေးနိုင်တယ်။

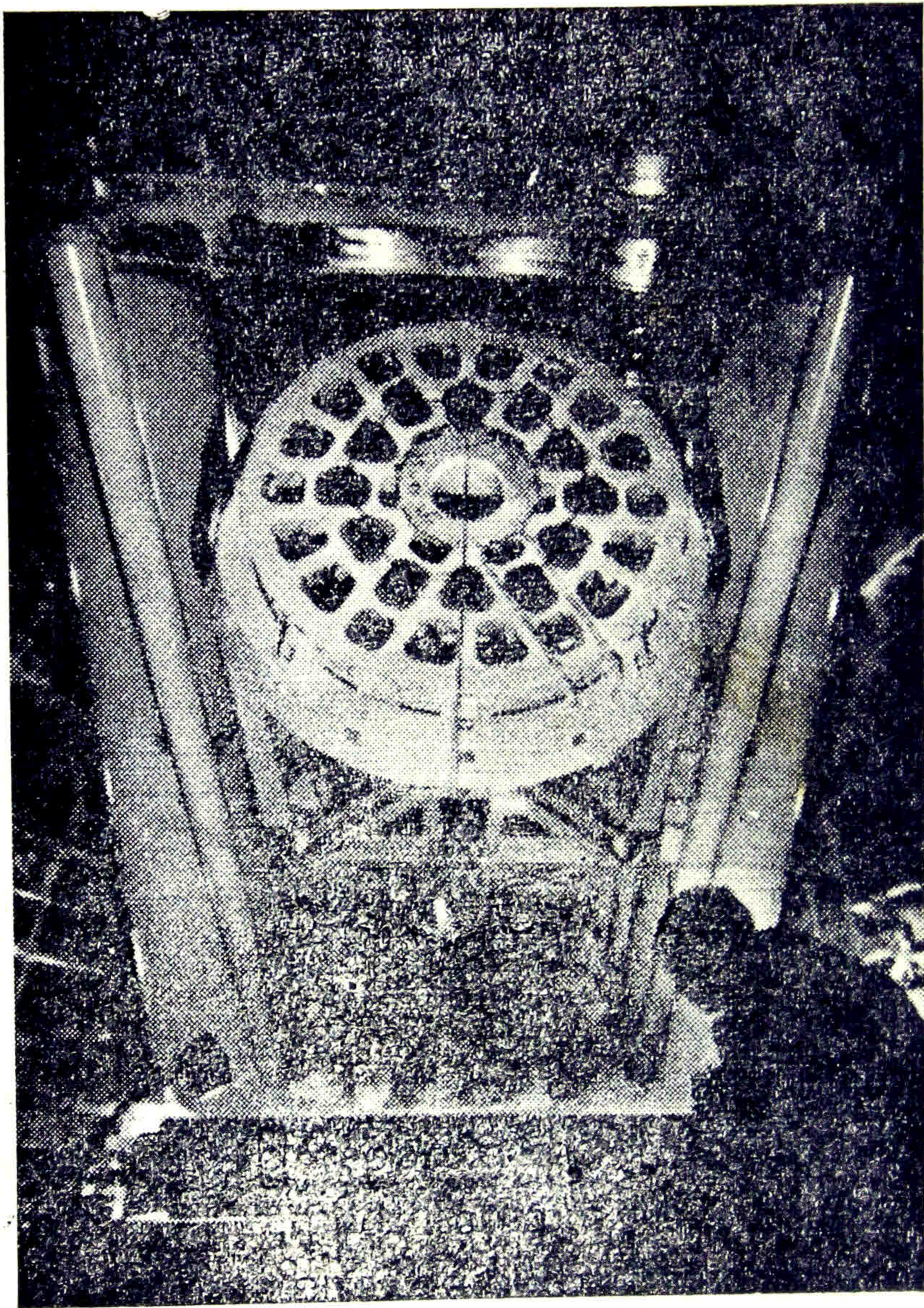
ကြယ်တွေနဲ့ ဂြိုဟ်တွေဟာ၊ တနေရာက တနေရာကို ရွှေ့သွားနေတာ တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး။ ဒီကြယ်တွေနဲ့ ဂြိုဟ်တွေမှာ ရှိနေတဲ့ အင်နားရှားရဲ့ ဒုတိယသတ္တိကြောင့် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ကြယ်တွေ ဂြိုဟ်တွေဟာ၊ အခုပြောခဲ့သလို ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး သွားနေရာက ပြင်းထန်တဲ့ သတ္တိရှိတဲ့ အာကုနနယ်တခုထဲကိုရောက်တဲ့အခါ၊ ဖြောင့်ဖြောင့်မသွားနိုင်တော့ပဲ၊ အဲဒီနယ်ရဲ့ အနေအထားကိုလိုက်ပြီး ကွေ့ကောက်သွားရတယ်။ နေကို ဂြိုဟ်တွေပတ်ပြီး သွားနေတာဟာ၊ နေရဲ့ ဆွဲအားကြောင့် မဟုတ်၊ နေရဲ့ အာကုနနယ်ကို လိုက်ပြီး၊ ဂြိုဟ်တွေ သွားနေရတာကြောင့်ပဲ ဖြစ်တယ်လို့ အိုင်စတိုင်ကဆိုတယ်။

အဲဒီ အိုင်စတိုင်ရဲ့ အာကုနနယ်သဘောဟာ၊ ခြင်တခုက အခြား ခြင်တခုကို ဆွဲယူထားတယ်ဆိုတဲ့၊ နယူတန်ရဲ့ အာကုန အားမျိုးနဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီးဆန့်ကျင်နေတယ်။

နယူတန်ရဲ့ အာကုနအားသဘောအရ(၁)မာကျူရီဟာနေနဲ့ အနီးကပ်ဆုံးဖြစ်တယ်။ (၂) သိတ်သေးပြီး၊ သူ သွားနေတဲ့ အရှိန်ဟာ သိတ်ပြင်းတယ်။ (၃) နေရဲ့ အာကုနနယ် တခုလုံးအတွင်း၊ မာကျူရီ သွားနေတဲ့ လမ်းကြောင်း တလျှောက်မှာ၊ အာကုနနယ်ဟာ အား အကောင်းဆုံး ဖြစ်တယ် ဆို တဲ့ အ ချက် သုံး ချက် ကို ထဲတွက်ဘို့ မလိုဘူး။

ဂြိုဟ်အားလုံးဟာ၊ နေရဲ့ ဆွဲအားကြောင့် နေကို လှည့်ပတ်နေကြ ရတာဖြစ်တဲ့အတွက်၊ တခြားဂြိုဟ်အားလုံးဟာ သူတို့ရဲ့ လမ်းကြောင်း အတိုင်း မှန်မှန်သွားယင်၊ မာကျူရီလဲ သူ့ လမ်းကြောင်းအတိုင်း မှန်မှန်

၁။ အင်နားရှား = Inertia (နေမြဲ)

(ပုံ-၂၀) အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၊ ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ် မောင့်-ပလိုမာတောင်ပေါ် နက္ခတ်မျှော်စင်က ကြည့်မှန်ခွက် အချင်း လက်မ နှစ်ရာရှိတဲ့ အလွန်ဝေးလံတဲ့ ကြယ်တွေ နက္ခတ်တွေ ကိုပင် ကြည့်မြင်နိုင်တဲ့ အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်းကြီး။

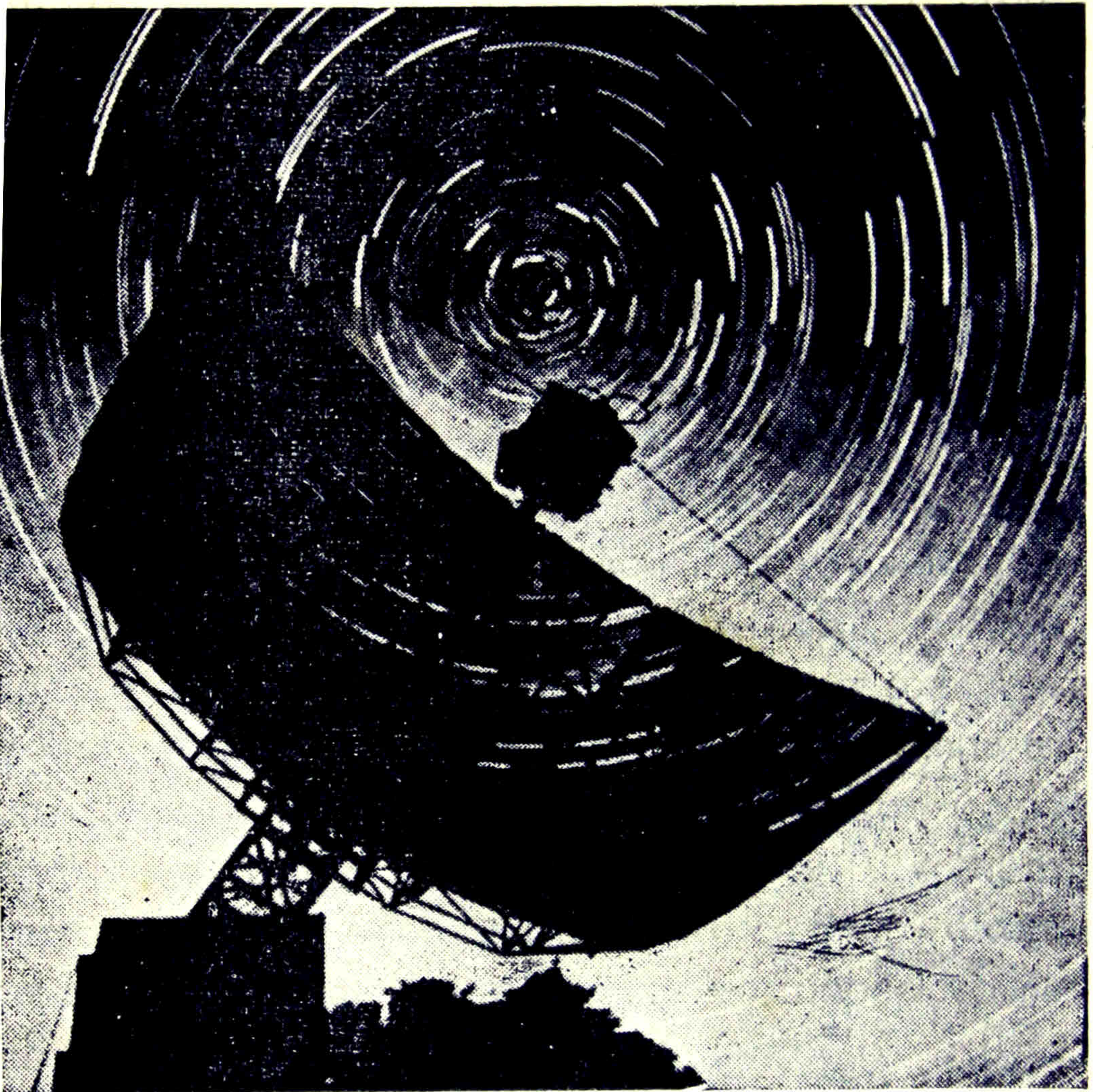
သွားရမယ်။ နယူတန်ရဲ့ ဂိုဏ်းတော်သားတွေက၊ အဲဒီလို ယူဆတယ်။
 ဂြိုဟ်ရဲ့ အသွားအလာကို အကဲခတ်ကြည့်တဲ့ အခါ၊ မာကျူရီဟာ တခြား
 ဂြိုဟ်တွေလို မဟုတ်ပဲ၊ သူ့လမ်းကြောင်းက နဲနဲ နဲနဲ ရွေ့ရွေ့ သွားနေ
 တာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် နယူတန်ရဲ့ ဂိုဏ်းတော်သားတွေဟာ
 ဒီပြဿနာကို မဖြေရှင်းနိုင်ပဲ လက်မှိုင်းချခဲ့ကြရတာဖြစ်တယ်။

* အိုင်စတိုင်းရဲ့ အာကခုနသဘောအရဆိုယင်တော့၊ မာကျူရီရဲ့ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းတဲ့အခါ၊ ခုနကပြောခဲ့တဲ့ အချက် သုံးချက်ကို ထဲပြီး စဉ်းစားရမယ်။ မစဉ်းစားလို့မဖြစ်ဘူး။ အဲဒီလိုစဉ်းစားတဲ့အခါ မာကျူရီရဲ့ သိတ်ပြင်းတဲ့ အရှိန်နဲ့ အာကခုနနယ်ရဲ့ အင်အားကြီးမှုကြောင့် မာကျူရီရဲ့ လမ်းကြောင်း တရွေ့ရွေ့ ပြောင်းသွားတာ၊ နှစ်ပေါင်း သုံးသန်းကြာတဲ့အခါ၊ နေကို တပတ် ပတ်မိမယ်လို့၊ အိုင်စတိုင်းရဲ့ သဘောတရားအရ တွက်လို့ရတယ်။ မာကျူရီလဲ ဒီအတိုင်းပဲ တရွေ့ရွေ့ပြောင်းနေတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီတော့မှပဲ၊ နယူတန် သဘောတရားနဲ့ ဖြေရှင်းလို့မရတဲ့ မာကျူရီပြဿနာဟာ၊ အိုင်စတိုင်း သဘောတရားနဲ့ ဖြေရှင်းလို့ ပြေရှင်းသွားတယ်။

ဒီလို စာရွက်ပေါ်မှာ တွက်ပြီး ဖြေရှင်းတာလောက်နဲ့၊ သိပ္ပံပညာ ရှင် တွေက မကျေနပ်ဘူး။ နေရဲ့ အာကခုနနယ်ထဲကို ဖြတ်သွားတဲ့အခါ၊ ဒီလို ဖြတ်သွားတဲ့ အရာဝတ္ထုဟာ၊ သူရဲ့ ဖြောင့်ဖြောင့်သွားနေတဲ့ လမ်းကြောင်းက၊ ကောက်ပြီး သွားမသွားဆိုတာကို၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက လက်တွေ့ စမ်းကြည့်ချင်တယ်။ † အဲဒီလို စမ်းချင်ယင်၊ နေရဲ့ အာကခုနနယ်ထဲကို ဖြတ်သွားတဲ့ ကြယ်အလင်းရောင်ကို ဓာတ်ပုံရိုက်ကြည့်ကြလို့၊ အိုင်စတိုင်းက အကြံပေးတယ်။ ဒီလို ဓါတ်ပုံရိုက်ကြည့်ယင်၊ ကြယ်အလင်းရောင်ဟာ ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး လာနေရာက နေရဲ့ အာကခုနနယ်ထဲကို ဖြတ်တဲ့အခါ၊ နေရှိရာဘက်ကို ၁.၇၅ စက္ကန့်လောက် ကောက်နေတာတွေရလိမ့်မယ်လို့ လဲ၊ အိုင်စတိုင်းက ဟောကိန်း ထုတ်ပေးလိုက်တယ်။ ဒီအတိုင်း မဖြစ်ယင်၊ သူ ထူထောင်ထားတဲ့ ရီလေတစ်ဗစ်တီ သဘောတရား^၁ တခုလုံးဟာ၊ မှားနေပြီလို့ လဲထပ်ပြီး ပြောလိုက်ပြန်သေးတယ်။

အိုင်စတိုင်းပြောသလို ဓာတ်ပုံ ရိုက်ဖို့ဆိုတာ၊ အခါခပ် သိမ်း မဖြစ်နိုင်ဘူး။ နေကြတ်^၂ တဲ့အခါမှ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ၊ ၁၉၁၉-ခုနှစ်၊ မေလ ၂၉-ရက်နေ့အထိ စောင့်နေကြရ

၁။ ရီလေတစ်ဗစ်တီ သဘောတရား = Principle of Relativity
 ၂။ နေကြတ်ခြင်း = Solar Eclipse
 * The Universe and Dr. Einstein (Lincoln Barnett) p. 88-89
 † p. 94

(ပုံ-၂၈-က) မောင့်-ပလိုမာ နက္ခတ်မျှော်စင်မှာ တပ်ဆင်ထားတဲ့ နက္ခတ် အသံဖမ်း ရေဒီယို တယ်လီစကုတ်ကြီး

တယ်။ အဲဒီနေ့ရောက်တဲ့အခါ၊ အာဖရိကတိုက်မှာ ဓာတ်ပုံတွေနဲ့ အသင့်စောင့်နေတဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ၊ ကြိတ်နေတဲ့ နေနဲ့ တကွ၊ အနီးဆုံးကြယ်တွေကိုပါ ဓာတ်ပုံရိုက်ယူကြတယ်။ ဓာတ်ပုံတွေကို စစ်ဆေးကြည့်တဲ့အခါ၊ ကြယ်အလင်းရောင်တွေဟာ၊ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် ၁.၆၄ စက္ကန့်လောက် နောက်ကို ကောက်နေတာ တွေရတယ်။

အဲဒီ အချိန်က စပြီး၊ နယူတန်ရဲ့ ‘ဆွဲ’ အား သဘောဟာ (အခြေခံ သိပ္ပံပညာသင်ကြားတဲ့ဆီမှာ အသုံးချတာက လွဲလို့) သိပ္ပံ အထက်တန်းလောကထဲက ပျောက်ကွယ်သွားတယ်။ အခုအခါမှာ

ဆိုယင်၊ သံလိုက်က သံကိုဆွဲတယ်ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းမျိုးဟာလဲ၊ သိပ္ပံ အထက်တန်းလောကထဲမှာ မသုံးတော့ဘူး။ အဲဒီ အသုံးအနှုန်းအစား၊ သံလိုက်စက်ကွင်း^၁ အရ၊ သံက လိုက်ပြီး လှုပ်ရှားပေးရတယ် ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းမျိုးကိုသာ သုံးတော့တယ်။

* နယူတန်နဲ့ အိုင်စတိုင်းတို့ နှစ်ဦးကို သိပ္ပံပညာရှင် တဦးက ဒီလို နှိုင်းယှဉ်ပြထားတယ်။ ခလေးတယောက်ဟာ၊ ချိုင့်တွေ ကမူ တွေ့ရှိတဲ့ မြေပြင်ပေါ်မှာ ကျောက်ဒိုးတွေကို လှိမ့်ပြီး ကစားနေတာကို ဆယ်ထပ်တိုက်ပေါ်က လူတယောက်၊ ခလေးနားက မြေပေါ်မှာ ရပ်နေတဲ့ လူတယောက်၊ အဲဒီ လူနှစ်ယောက်က ကြည့်နေတယ်။ ဆယ်ထပ်တိုက်ပေါ်က လူက၊ မြေမျက်နှာမှာ ချိုင့်တွေ ကမူတွေ့ရှိနေတာကို မမြင်ရဘူး။ မြေပေါ်က လူက မြင်နေရတယ်။ အဲဒီလို ချိုင့်တွေ ကမူတွေ့ရှိနေတဲ့ အတွက်၊ လှိမ့်လိုက်တဲ့ ကျောက်ဒိုးတချို့ဟာ၊ ရံဘန်ရုံခါ ကမူတခုကို ဝင်တိုက်မိတဲ့အတွက်၊ ရှေ့တွဲတွဲကို ဆက်ပြီး မလိမ့်နိုင်တော့ပဲ၊ အခြားဘက်ကို လွင့်စင်သွားတယ်။ အဲဒါကိုကြည့်ပြီး၊ ဆယ်ထပ်တိုက်ပေါ်က လူက၊ ကျောက်ဒိုးဟာ ရှေ့တွဲတွဲမသွားပဲ၊ တခြားဘက်ကို လွင့်စင်သွားတာဟာ၊ တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး၊ ဆွဲအားတခု ခုကြောင့်ဖြစ်ရမယ်လို့ တွေးတောကြံဆတယ်။ မြေပေါ်က လူကတော့၊ မြေပြင်ရဲ့ မညီညွတ်မှုကို၊ သူကိုယ်တိုင် မြင်နေရတဲ့အတွက်၊ ဒီလို မတွေးဘူး။ ကျောက်ဒိုးဟာ တွဲတွဲ မသွားပဲ၊ တခြားကို လွင့်သွားတာဟာ၊ တခြားကြောင့် မဟုတ်၊ ကမူနဲ့ တိုက်မိတာကြောင့်ပဲဖြစ်တယ်လို့၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကို ပြောနိုင်တယ်။

အဲဒီလူ နှစ်ဦးထဲက၊ နယူတန်ဟာ ဆယ်ထပ်တိုက်ပေါ်က လူနဲ့ တူတယ်။ အိုင်စတိုင်းဟာ၊ မြေပေါ်မှာ ရပ်ကြည့်နေတဲ့ လူနဲ့ တူတယ်လို့၊ သိပ္ပံပညာရှင်တချို့က ဝေဖန်တယ်။

အိုင်စတိုင်းရဲ့ သဘောတရားဟာလဲ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တဲ့ သဘောတရားမဟုတ်ဘူး။ နောက်တခေတ်ခေတ်ကျယ်၊ သူ့ သဘောတရားထက် ပိုပြီး တိကျမှန်ကန်တဲ့ သဘောတရားတွေ ပေါ်လာပြီး၊

၁။ သံလိုက်စက်ကွင်း = Magnetic Field
* The Universe and Dr. Einstein (Lincoln Barnett) p. 87.

အာကုနသတ္တိ ရေစုံမျောသလို၊ သူ့ သဘောတရားတွေလဲ ရေစုံမျော နိုင်စရာအကြောင်းရှိတယ်။

အဲဒီသာမကကလေးနဲ့ပဲ“သိပ္ပံပညာဟာ၊ ဘယ်တော့မှ ပြည့်စုံ မှာ မဟုတ်ဘူး။ တချိန်ချိန်မှာ သိရတဲ့အချက်တွေထက်၊ နောက်ထပ် မံပြီး သိနိုင်စရာအကြောင်းတွေ အမြဲတမ်းရှိနေအုံးမှာပဲ။ သိပ္ပံပညာ ဟာ၊ သူပြောသမျှ လုံးဝမှန်ပြီလို့ ဘယ်တော့မှ မဆိုနိုင်ဘူး။ သိပ္ပံလောက မှာ အမှန်အဖြစ်နဲ့ လက်ခံထားတယ်ဆိုတဲ့ သိပ္ပံပညာရပ်တွေဟာ ဘယ်တော့မှ မဖောက်မပြန်၊ မှန်ကန်ပြီဆိုတဲ့ သိပ္ပံပညာရပ်တွေ မဟုတ် သေးပါဘူး။ အခုအချိန်အထိ သိရသလောက်အချက်တွေကို အကောင်း ဆုံး ရှင်းပြနိုင်တဲ့ ပညာရပ်တွေမျှသာ ဖြစ်တယ်”လို့ အင်ဒရာဒေးနဲ့ ဟပ်စလီတို့ ပြောတဲ့စကားကို သဘောပေါက်လောက်ပါပြီ။

အဲဒါကြောင့်၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေရဲ့ တွေးဆချက်အရ၊ ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါတွေ ဘယ်လိုဖြစ်လာကြတယ်ဆိုတာကို ရှောက်ပြောနေတာ ဟာ၊ ကြားရသူတွေ ဗဟုသုတ ဖြစ်ရုံလောက်အတွက်ပဲ။ ဒါတွေကို လက်ခံဘို့အတွက် မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ အချက်ကိုလဲ၊ ကောင်းကောင်း မှတ် ထားကြစေချင်တယ်။

ဘုရားဟောအရ၊ ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော် မူထားတာ ရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟာ၊ သာမန်အားဖြင့်ဆိုရင်၊ ကမ္ဘာ အကြောင်း၊ သတ္တဝါအကြောင်းဆိုတဲ့၊ လောကီ အကြောင်းတွေကို ဟောတော်မူဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဒီအကြောင်းတွေဟောလို့ နာရတဲ့သူတွေ မှာ ကုသိုလ်ဖြစ်မယ်၊ သံသရာဝတ်ဆင်းရဲတွေကို ကြောက်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်မယ်ဆိုရင်၊ ဒီတရားမျိုးကို ရံဖန်ရံခါ ဟောတော်မူတယ်။

ကမ္ဘာကြီး ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်အရ၊ ၃၁ ဘုံဆိုတာ ရှိတယ်။ ဒီ-၃၁ဘုံကို ဒီလိုရေရတယ်။ ငရဲ^၁ သားတွေနေတဲ့ ဘုံကတဘုံ၊ တိရစ္ဆာန်

၁။ ငရဲ= (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ ဗွဲ့ ၃၊ နှာ ၂၀၄)

တွေနေတဲ့ဘုံက တဘုံ၊ ပြိတ္တာတွေနေတဲ့ဘုံကတဘုံ၊ အသူရကာယ်တွေ
နေတဲ့ဘုံက တဘုံ၊ လူတွေနေတဲ့ဘုံကတဘုံ၊ နတ်^၁တွေနေတဲ့ဘုံကခြောက်
ဘုံ၊ ဗြဟ္မာ^၂တွေနေတဲ့ဘုံက ၂၀၊ အားလုံးပေါင်း ၃၁ ဘုံဖြစ်တယ်။

ဒီ ၃၁ ဘုံကို စကြာဝဠာတခုလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီလို စကြာဝဠာ
တွေဟာ အာကာသကြီးထဲမှာ အနန္တရှိတယ်။ မရေမတွက်နိုင်အောင်
များတယ်။ ဒီစကြာဝဠာတွေထဲမှာလဲ သတ္တဝါတွေ အနန္တရှိကြတယ်။

ဒီတရားတော်ကို နှစ်ပေါင်း ၃၀-လောက်တုန်းက အနောက်
နိုင်ငံတွေမှာ သွားဟောယင်၊ အနောက်နိုင်ငံသားတွေက ရယ်ကြမှာပဲ။
အခုတော့၊ အမေရိကန်ပြည် မောင့်ဝီလဆင်^၃ နဲ့ မောင့်ပလိုမာ^၄
ဆိုတဲ့ တောင်တွေပေါ်မှာ အလင်းနှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၁၀၀၀
(တထောင်)လောက်အထိ မြင်နိုင်တဲ့၊ အဝေးကြည့် မှန်ပြောင်းကြီးတွေ
ကို(ပုံ-၂၀) (ပုံ ၂၀-က) တပ်ဆင်ပြီးကထဲက နက္ခတ်ပညာဟာ တမျိုး
ပြောင်းသွားတယ်။

အလင်းရောင်ဟာ၊ တစက္ကန့်ကို မိုင်ပေါင်း ၁၀၆,၀၀၀(တသိန်း
ရှစ်သောင်း ခြောက်ထောင်)အထိ သွားနိုင်တယ်။ တနှစ်ဆိုယင် မိုင်
ပေါင်း ၆,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀,၀၀၀ (ကုဋေခြောက်သိန်း)အထိ
သွားနိုင်တယ်။ အလင်းရောင် နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း တထောင်မှာ
ဘယ်နှစ်မိုင်ရှိမယ်ဆိုတာ တွက်သာကြည့်ပေတော့။

- ၁။ နတ်= (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၁၂၀)
- ၂။ ဗြဟ္မာ=(မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၈၊ နှာ ၂၃၁)
- ၃။ မောင့်ဝီလဆင်-နက္ခတ်မျှော်စင်= Mt. Wilson Observatory
- ၄။ မောင့်ပလိုမာ-နက္ခတ်မျှော်စင် = Mt. Palomar Observatory

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၊ ပဆာဒီးနား
အရပ်မှာရှိတယ်။ ဝီလဆင်တောင်ကုန်းပေါ်ရှိ နက္ခတ်မျှော်စင်က အဝေးကြည့်
မှန်ပြောင်းကြီးရဲ့ ကြည့်မှန်ခွက်အချင်းဟာ၊ လက်မတရာရှိတယ်။ ပလိုမာ တောင်
ကုန်းပေါ်မှာရှိတဲ့ နောက်ဆုံးပေါ် မှန်ပြောင်းကြီးရဲ့ ကြည့်မှန်ခွက် အချင်းက
တော့၊ လက်မ နှစ်ရာရှိတယ်။ (နက္ခတ်မျှော်စင် = မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊
နှာ ၇၅)

အဲဒီ မှန်ပြောင်းကြီးတွေနဲ့ ကြည့်တဲ့အခါ၊ ကောင်းကင်မှာ ညတိုင်းလိုလို မြင်နေရတဲ့ ကြယ်အုပ်စုကြီး^၁ မျိုးတွေ ၁၀ ကုဋေ လောက်ကိုတွေ့ရတယ်။^၂ ဒီမှန်ပြောင်းကြီးတွေနဲ့ မမြင်နိုင်တဲ့ အာကာသ ကြီး တစ်ခုမှာလဲ၊ ဒီကြယ်အုပ်စုကြီးမျိုးတွေ အနုနုရှိကြလိမ့်အုံးမယ်လို့ နက္ခတ်ပညာရှင်တွေ ယုံကြည်ကြတယ်။ ဒီလိုရှိတယ်ဆိုတာကိုလဲ၊ သူတို့ မှာရှိတဲ့ ရေဒီယိုကရိယာတမျိုးနဲ့ စမ်းကြည့်လို့ ရတယ်။(ပုံ ၂၀-က)

နောက်ပြီးတော့လဲ ကြယ်အုပ်စုကြီးတစ်ခုမှာ၊ ကြယ်ပေါင်း ၁၀ ကုဋေကနေပြီး၊ ကုဋေ ၁၀၀၀ (တထောင်) လောက်အထိ ရှိတာ ကို တွေ့ကြရပြန်တယ်။^၃ ကြယ်အုပ်စုတိုင်းမှာလဲ၊ ဂြိုဟ်အဖွဲ့ တွေဟာ တသန်းကျော်လောက်က တကုဋေလောက်အထိ ရှိမယ်လို့ ခန့်မှန်း ကြတယ်။

အဲဒီတော့ အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်းကြီးတွေနဲ့ မြင်ရတဲ့ စက် ဝိုင်းအတွင်းမှာရှိနေတဲ့ ကြယ်အုပ်စုကြီး ၁၀ ကုဋေမှာဆိုရင်၊ ဂြိုဟ် အဖွဲ့တွေဟာ ကုဋေကုဋေရှိနေပြီ။^၄

အနှစ်သုံးဆယ်လောက်က၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ဂြိုဟ်တိုင်းမှာ သတ္တဝါတွေရှိနိုင်တယ်လို့ မပြောဘူး။ သူတို့လက်ထက်တုန်းက ထွန်း ကားနေတဲ့ နက္ခတ်ပညာအရ၊ သတ္တဝါရှိနိုင်တဲ့ ဂြိုဟ်တွေဟာ၊ အင် မတန် အင်မတန်နဲ့နေတယ်။ အခုခေတ် တိုးတက်နေတဲ့ နက္ခတ် အစ ရှိတဲ့ သိပ္ပံပညာတွေအရ၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ ဂြိုဟ်တွေထဲမှာ သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ထွန်းနိုင်တယ်ဆိုတာကို တွေ့ရတယ်။

ဂြိုဟ်အဖွဲ့^၅ ဆယ်ဖွဲ့တဖွဲ့မှာပဲ၊ သက်ရှိတွေရှိတယ်ဆို ယင်တောင်၊ ကြယ်အုပ်စုတိုင်းမှာရှိတဲ့ ဂြိုဟ်အဖွဲ့တသန်းလောက်မှာ သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ထွန်းနိုင်တယ်။^၆ ဘာပဲပြောပြော သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ထွန်းနိုင်တာ၊

၁။ ကြယ်အုပ်စုကြီးတွေ = Galaxies
၂။ The Nature of the Universe (Fred Hoyle) p. 100
၃။ p. 98-99
၄။ p: 101
၅။ ဂြိုဟ်အဖွဲ့ = Planetary System
၆။ The Nature of the Universe (Fred Hoyle) p. 95

ဂြိုဟ်အဖွဲ့ တသိန်းအောက်ကိုတော့ ဘယ်နည်းနဲ့မှ မလျော့နိုင်ဘူးလို့၊ ဒီပညာရှင်တွေက အမတန် ခိုင်ခိုင်မာမာကြီးပြောနေကြတယ်။

အဲဒီလိုဆိုရင်၊ ဒီဂြိုဟ်အဖွဲ့ ကုဋေ ကုဋာမှာ သတ္တဝါတွေ အနန္တ ရှိကြလိမ့်မယ်။ အဲဒါဟာ အဝေးကြည့် မှန်ပြောင်းကြီးတွေနဲ့ ကြည့်လို့ မမြင်နိုင်တဲ့ ကြယ်အနန္တ၊ ဒီကြယ်တွေမှာရှိကြတဲ့ ဂြိုဟ် အနန္တနဲ့၊ ဒီဂြိုဟ်တွေမှာရှိကြတဲ့ သတ္တဝါအနန္တ မပါသေးဘူး။

နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-ကျော်လောက်က မြတ်စွာဘုရားဟောကြား ထားတော်မူခဲ့တဲ့ “စကြာဝဠာအနန္တ၊ သတ္တဝါအနန္တ” ဆိုတဲ့ တရား တော်ကို သိပ္ပံပညာရှင်တချို့ အခုလို သဘောပေါက် လာကြတာဟာ အင်မတန် ဝမ်းသာစရာကောင်းတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်အရ၊ ဒီ စကြာဝဠာတွေ ဖြစ်ပေါ် လာတာဟာ အင်မတန်ကြီးကြာလာတဲ့အခါ၊ သူတို့လဲ အနိစ္စသဘော ကို မလွန်ဆန်နိုင်တဲ့ အတွက် ပျက်ကြရတယ်။

မပျက်ပဲတည်နေတာ ဘယ်လောက်အထိကြာပါသလဲ ဘုရား လို့၊ ရဟန်းတပါးက လျှောက်မေးတဲ့အခါ၊ မြတ်စွာဘုရားက ဘယ် လောက်ကြာတယ်ဆိုတာ နှစ်အပိုင်းအခြားနဲ့ ပြောဖို့ မလွယ်ဘူးလို့ အမိန့်ရှိတော်မူတယ်။

ဒီလိုဆိုရင် ဥပမာနဲ့ကော ပြုလို့ ဖြစ်ပါ့မလားဘုရားလို့ ထပ် လျှောက်တဲ့အခါ၊ ဥပမာနဲ့တော့ ပြနိုင်တယ်လို့ ဖြေကြားပြီး^၁ အမြင့် တယူဇနာ၊ အရှေ့တယူဇနာ၊ အကျယ်တယူဇနာရှိတဲ့ ကျောက်တောင်

LIFE Nature Library, THE EARTH (Arthur Beiser and the Editors of LIFE) p. 132

၁။ ကမ္ဘာ့ရဲ့ သက်တမ်းဟာ၊ ဘယ်လောက် ကြာမြင့်ပြီ ဆိုတာကို နှစ် ပေါင်း သန်းပေါင်းတွေနဲ့ ဖော်ပြရမယ်။ သဘောပေါက်ချင်မှပေါက်မယ်။ ‘အိတ်-ဗင်-လွန်း’ ရေးသားတဲ့ ‘လူတို့ဇာတ်’ ခေါ် ကမ္ဘာ့သမိုင်းစာအုပ်က ဥပမာတခုကို တင်ပြရမယ်။ ပိုပြီးသဘောပေါက်လွယ်မယ်ဆိုပြီး၊ ဥပမာတခုကို အဲဒီစာအုပ်မှာ ကောက်နုတ်တင်ပြထားတယ်။

ဒီတင်ပြထားတဲ့ ဥပမာဟာ၊ ဘုရားဟောဥပမာနဲ့ တထေရာထဲ ဖြစ်နေ တဲ့အတွက်၊ ယာဘက်မျက်နှာအောက်ခြေမှတ်စုမှာ၊ မူရင်းအတိုင်း ကောက်နုတ် ဖော်ပြထားပါတယ်။

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

ကြီးကို အနှစ်တရာကြာတိုင်း ကြာတိုင်း၊ အင်မတန် နူးညံ့တဲ့ ကတ္တီပါနဲ့ တကြိမ်တကြိမ် ပွတ်ပေးတဲ့အတွက် ဒီကျောက်တောင်ကြီးဟာ ကုန်သွားတဲ့တိုင်းအောင် ဒီကမ္ဘာကြီးဟာ မပျက်သေးဘူး။

အမြင့်တယူဇနာ၊ အရှေ့တယူဇနာ၊ အကျယ်တယူဇနာ ရှိတဲ့ မြို့ရိုးကြီးနဲ့ အပြည့် မုန်ညှင်းစေ့တွေထဲ ထား။ အနှစ်တရာကြာယင် တခါ အဲဒီ မုန်ညှင်းစေ့ပုံကြီးထဲက မုန်ညှင်းစေ့ တစေ့ တစေ့ကိုကောက်ပြီး တခြားမှာ သွားပစ်။ အဲဒီမုန်ညှင်းစေ့တွေဟာ ကုန်သွားသည့်တိုင် အောင်၊ ဒီကမ္ဘာကြီးဟာ မပျက်သေးဘူး။ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ အသက်ဟာ၊ ဒါလောက်အထိ ရှေ့တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက မိန့်တော်မူတယ်။

အဲဒီကမ္ဘာကြီးအပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ စကြာဝဠာဟာ၊ အင်မတန် အင်မတန်ကြီး ကြာလာတဲ့အခါ ပျက်ကြတယ်။ ပျက်ယင်၊ စကြာဝဠာ ကုဋေတသိန်း အတူတူပျက်ကြတယ်။ ပြန်ဖြစ်တဲ့အခါ၊ စကြာဝဠာကုဋေ တသိန်း အတူတူပြန်ဖြစ်ကြတယ်။

ကမ္ဘာကြီးဟာ၊ အခုလို အင်မတန် အင်မတန်ကြီး အသက်ရှေ့တယ်ဆိုတာ၊ အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ သိလာတာ တယ်မကြာသေးဘူး။ အင်္ဂလန်မှာ ၁၈၈၉-ခုနှစ်က ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာ့ သမိုင်း^၁ ဆိုတဲ့ စာအုပ်ထဲမှာဆိုယင်၊ ဒီကမ္ဘာကြီးကို ခရစ်တော် မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၄၀၀၄-နှစ်တုန်းက အော်တမ်ရာသီ^၂ မှာ ဖန်ဆင်း ပြီးစီးခဲ့တယ်လို့

(ဝဲဘက်အောက်ခြေမှတ်စုမှ အဆက်)

We toss millions and thousands of millions about very glibly. And yet they are such staggering large units of time that it is worth pausing to try to emphasize just how long 4.5 thousand million years really is. Hendrik Van Loon did it with his fanciful paragraph to his famous book, 'The Story of Mankind.'

“High up in the North in the land called Svitjod, there stands a rock. It is a hundred miles high and a hundred miles wide. Once every thousand years a little bird comes to this rock to sharpen its beak,

When the rock has thus been worn away, then a single day of eternity will have gone by.”

၁။ ကမ္ဘာ့သမိုင်း = Universal History

၂။ အော်တမ် = Autumn (ဆောင်းဦးရာသီ)

တောင်ဖော်ပြထားခဲ့ဘူးတယ်။ ဒီဖော်ပြချက်အရ ဒီကမ္ဘာကြီးရဲ့အသက်ဟာ ငါးထောင်ကျော်လောက်ပဲ ရှိသေးတယ်။

၂၀-ရာစုထဲကိုရောက်လာတော့မှ၊ သိပ္ပံပညာ တိုးတက်လာပြီး ဒီကမ္ဘာကြီးရဲ့အသက်ကိုခန့်မှန်းတဲ့ သိပ္ပံနည်းတွေ ပေါ်လာတယ်။ စမ်းတဲ့နည်းတွေကတော့ အများကြီးပဲ။ အဲဒီနည်းတွေထဲမှာ တနည်းကတော့၊ ဒီလို။ ယူရေးနီယမ်သတ္တု^၁ဟာ၊ သူ့ဟာသူအလိုလို ခဲ^၂သတ္တုအဖြစ်ကို တဖြည်းဖြည်းဘဝပြောင်းသွားတယ်။ အဲဒီဘဝပြောင်းတဲ့အချိန်ကာလဟာ၊ ဘယ်ရာသီမှာပဲဖြစ်ဖြစ် ဘယ်လောက်အတိမ်အနက်မှာပဲဖြစ်ဖြစ် တမျိုးထဲပဲ။ အဲဒါကြောင့် ယူရေးနီယမ်ဟာ ခဲဖြစ်တဲ့အထိ အချိန်ဘယ်လောက်ကြာအောင် ဘဝပြောင်းရတယ်ဆိုတာ၊ သိပ္ပံပညာအရ အတိအကျသိရတယ်။

ကမ္ဘာရဲ့အသက်ကိုခန့်မှန်းဖို့အတွက်၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ တွေ့ရတဲ့ ကျောက်လွှာတွေထဲမှာ ရှေးအကျဆုံးဆိုတဲ့ ကျောက်လွှာ တွေကို စုံစမ်းကြည့်တဲ့အခါ၊ တချို့ ကျောက်လွှာတွေထဲမှာ ယူရေးနီယမ် နဲ့ ခဲသတ္တုကိုတွေ့ရတယ်။ ယူရေးနီယမ်ဟာ၊ ကျောက်လွှာစပြီး ဖြစ်လာတဲ့ အခြေအနေထဲက ဒီကျောက်လွှာထဲမှာ ပါလာတယ်။ ယူရေးနီယမ်က ခဲဘဝကိုပြောင်းသွားတယ်ဆိုပေမဲ့၊ ခဲတိုင်းဟာ ယူရေးနီယမ် ဘဝကပြောင်းလာတာမဟုတ်ဘူး။ ယူရေးနီယမ်က ဘဝပြောင်းလာခဲ့တဲ့ ခဲဟာ တခြားခဲတွေနဲ့ မတူဘူး။ ပိုပြီးပေါ့တယ်။ အဲဒီ အလေးချိန်ကိုကြည့်ပြီး တွေ့ရတဲ့ခဲဟာ ယူရေးနီယမ်က ဖြစ်လာတဲ့ခဲလား၊ တခြားနည်းနဲ့ ဖြစ်လာတဲ့ ခဲလားဆိုတာ ပြောနိုင်တယ်။ အဲဒီအချက်တွေကို စုပေါင်းပြီး တွက်ကြည့်တဲ့အခါ၊ ကမ္ဘာရဲ့ သက်တမ်းဟာ၊ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၁၄၀၀ (တထောင်လေးရာ) ထက် မလျော့နိုင်ဘူးလို့ တွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့်မယုတ်မလွန်အောင် ဒီကမ္ဘာရဲ့ သက်တမ်းကို နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၂၀၀၀ (နှစ်ထောင်) ခန့်လို့^၃ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။

၁။ ယူရေးနီယမ် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၁၀၊ နှာ ၄၆၆)
Uranium (The Principle of radio-active dating)
၂။ ခဲ = Lead (LIFE Nature Library THE EARTH) p. 132
၃။ The Nature of the Universe (Fred Hoyle) p. 72.

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

ဒီခန့်မှန်းချက်ကို ထောက်ခံနေတဲ့ တခြားနည်းတနည်းရှိသေးတယ်။ ဒီနည်းကတော့ ကျောက်လွှာတွေ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အချိန်ဘယ်လောက်ကြာတယ်ဆိုတာကို တွက်တဲ့နည်းဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလန်မှာကျောက်လွှာ တပေ ဖြစ်အောင် နှစ်ပေါင်း ၃,၀၀၀ ခန့်ကြာတယ်။ မြောက်အမေရိကမှာ နှစ်ပေါင်း ၉,၀၀၀ လောက်ကြာတယ်။ အီဂျစ်ပြည်မှာတော့ နှစ်ပေါင်း ၄၀၀-၅၀၀ လောက်ပဲကြာတယ်။ အဲဒါတွေကိုကြည့်ပြီး ပျမ်းမျှခြင်း အားဖြင့် ကျောက်လွှာ တပေ ဖြစ်အောင် နှစ်ပေါင်း ၄,၀၀၀ လောက်ကြာတယ်လို့ သိပ္ပံပညာရှင်တချို့က ခန့်မှန်းကြတယ်။

ဒီကနေ့အထိ ဘူမိဗေဒ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ စမ်းသပ် ပြီးခဲ့တဲ့ အတိုင်းအထွာတွေအရ အောက်ဆုံးကျောက်လွှာက အပေါ်ဆုံးအထိ ပေပေါင်း ၅၂၉,၀၀၀ (ငါးသိန်း နှစ်သောင်း ကိုးထောင်) ထူတယ်။ တပေကို နှစ်ပေါင်း ၄,၀၀၀ (လေးထောင်) ခန့် ကြာတယ်ဆိုရင် ပေပေါင်း ၅၀၀,၀၀၀ (ငါးသိန်း) ကျော်မှာ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၂,၀၀၀ (နှစ်ထောင်) ကျော် ခန့်ကြာတယ်။ အဲဒီနည်းနဲ့ ကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့ အသက်ဟာ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၂,၀၀၀ (နှစ်ထောင်) ခန့်ရှိပြီလို့လဲ ခန့်မှန်းကြတယ်။ ကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့ အသက်ဟာ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၄,၅၀၀ (လေးထောင် ငါးရာ) ကျော်ပြီလို့ ခန့်မှန်းတဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်တချို့လဲ ရှိကြသေးတယ်။

၁။ The Limitations of Science (J.W.N. Sullivan) p. 80-81
၂။ သိပ္ပံပညာရှင် တချို့ကတော့လဲ၊ ကမ္ဘာရဲ့ သက်တမ်းဟာ၊
(က) ကမ္ဘာ့ အပေါ်ရံမြေလွှာ၊ အစိုင်အခဲ မဖြစ်ခင်က နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၁,၀၀၀။
(ခ) ကမ္ဘာ အပေါ်ရံ မြေလွှာ၊ အစိုင်အခဲ ဖြစ်ပြီးခါမှ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၃,၀၀၀။
(ဂ) ကျောက်လွှာတွေထဲ ရုပ်ဖြစ်ကျောက်ကြွင်းကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့ ကာလက နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၆၀၀၊ အစုစု နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၄,၆၀၀ ရယ်လို့ တွက်ချက် အဖြေပေးကြတယ်။
The Reader's Digest GREAT WORLD ATLAS p. 112
LIFE Nature Library THE EARTH p. 132

ကမ္ဘာတွေဟာ အင်မတန် အိုလာပြီး ပျက်ချိန် ရောက်တဲ့အခါ၊ နေတွေဟာ တစင်းပြီး တစင်း ခုနှစ်စင်းအထိ ထွက်လာတယ်။ အဲဒီလို ထွက်လာတဲ့ နေခုနှစ်စင်းရဲ့ အပူရှိန်ကြောင့် ပထမဈာန် ဗြဟ္မာဘုံလို့ ခေါ်တဲ့ အောက်ဆုံး ဗြဟ္မာဘုံ သုံးဘုံအထိ၊ ၃၁-ဘုံထဲက ဘုံတွေဟာ အားလုံး မီးလောင်ကုန်တယ်။ အဲဒီလို မီးလောင်ခံရတဲ့ ကမ္ဘာကို မီးဖျက်တဲ့ ကမ္ဘာ^၁လို့ ခေါ်တယ်။

တခါတခါ နေခုနှစ်စင်း မထွက်ပဲ၊ မိုးအကြီးအကျယ် ရွာပြီး ပျက်တဲ့ကမ္ဘာမျိုးလဲ ရှိသေးတယ်။ အဲဒီ မိုးရေတွေဟာ ရေရိုးရိုးမဟုတ်ဘူး၊ သူတို့နဲ့ ထိလိုက်ယင် သံတုံးကျောက်တုံးဆိုတဲ့ အမာဆုံး ပစ္စည်းတွေတောင် အရည်ပျော်ကြရတယ်။ အဲဒီလို မိုးရေနဲ့ အဖျက်ခံရတဲ့ ကမ္ဘာကို ရေဖျက်တဲ့ကမ္ဘာ^၂လို့ ခေါ်တယ်။ မိုးဖျက်တဲ့အခါ ပထမဈာန် ဗြဟ္မာဘုံသုံးဘုံအထက်က ဒုတိယဈာန် ဗြဟ္မာဘုံလို့ ခေါ်တဲ့ဗြဟ္မာဘုံ သုံးဘုံအထိ ပျက်ကုန်ကြတယ်။

တခါတခါ၊ လေ အကြီးအကျယ်တိုက်တာကို ခံရပြီး ပျက်တဲ့ ကမ္ဘာမျိုးလဲ ရှိသေးတယ်။ အဲဒီလိုလေအဖျက်ခံရတဲ့ကမ္ဘာ^၃ကို၊ လေဖျက်တဲ့ကမ္ဘာလို့ ခေါ်တယ်။ လေဖျက်တဲ့အခါ၊ ဒုတိယဈာန် ဗြဟ္မာဘုံတွေရဲ့ အထက်က တတိယဈာန် ဗြဟ္မာဘုံလို့ ခေါ်တဲ့ ဗြဟ္မာဘုံသုံးဘုံအထိ ပျက်ကုန်ကြတယ်။

၁။ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း ၅-သိန်း၊ ၆-သိန်းကြာတဲ့အခါ၊ ကမ္ဘာကြီးဟာ မီးလောင်ကျွမ်းပြီး ပျက်စီးသွားမယ်လို့၊ အခုခေတ် သိပ္ပံပညာရှင်တွေကလဲ သူတို့နည်းနဲ့ သူတို့ သေချာစွာ တွက်ချက်ပြီး၊ ဟောက်နန်းထုတ်လာကြပြီ။ သူတို့ရဲ့ ဟောစာတန်းကို မူရင်းအတိုင်း အောက်တွင် တင်ပြထားပါတယ်။

LIFE Nature Library THE EARTH (by Arthur Beiser and the Editors of LIFE) p. 165.

“ Between about five and six hundred thousand million years from now, the sun will swell from its present size until it fills most of the volume between itself and the innermost planet, Mercury Its outpouring of energy will raise the terrestrial temperature to about 1000° F, a heat so grilling that tin, lead and zinc will long since have melted, the oceans will form an enveloping cloud of steam and sulphur—the Bible’s brimstone--will boil on the earth’s surface.”

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

အဲဒီလို ကမ္ဘာ ပျက်ခါနီးတဲ့ အခါ၊ ငရဲသူ - ငရဲသားတွေ၊ တိရစ္ဆာန်တွေ၊ အသူရကာယ်တွေဆိုတဲ့ အပေါယ် လေးဘုံသားတွေဟာ ရှေးဘဝတွေတုန်းက သူတို့ လုပ်ခဲ့ဘူးတဲ့ ကုသိုလ် ကံ တခုက ဝင် ပြီး အကျိုးပေးတာကို ခံရတဲ့အတွက်၊ ရှေးဦးစွာ နတ်တွေဖြစ်ကြတယ်။ အဲဒီလို နတ်တွေဖြစ်ပြီး၊ ဈာန်တရားတွေလို့ ခေါ်တဲ့ စိတ် တည်ငြိမ်အောင် လုပ်တဲ့ တရားတွေကို အားထုတ်ကြပြန်တယ်။ အဲဒီ ဈာန်တရားတွေ ကြောင့် သူတို့သေတဲ့အခါ၊ မပျက်ပဲ ကျန်နေတဲ့ ဗြဟ္မာဘုံတွေမှာ ဗြဟ္မာ တွေ သွားဖြစ်ကြတယ်။ လူတွေ၊ နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေလဲ၊ ဈာန်တရားတွေ အားထုတ်ကြပြီး၊ မပျက်ပဲ ကျန်နေတဲ့ ဗြဟ္မာဘုံတွေမှာ ဗြဟ္မာတွေ သွားဖြစ်ကြတယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာပျက် မီးတွေလောင်နေတဲ့ အချိန်ကာလ၊ ကမ္ဘာပျက် မိုးတွေ ရွာနေတဲ့ အချိန်ကာလ၊ ကမ္ဘာပျက်လေတွေ တိုက် နေတဲ့ အချိန်ကာလဟာ၊ ကမ္ဘာကြီး တည်မြဲနေတဲ့ သက်တမ်းလောက်ပဲ ကြာတယ်။ မီးအလောင်၊ မိုးအရွာ၊ လေအတိုက် ရပ်သွားပြီးတဲ့နောက်၊ ပျက်သွားတဲ့ဘုံတွေနေရာမှာ ဘာမှမရှိပဲ ဟာလာဟင်းကြီးဖြစ်နေတယ်။

ဒီလို ဟာလာ ဟင်းလင်းကြီး ဖြစ်နေတဲ့အချိန်ကာလလဲ၊ ကမ္ဘာ ကြီးတည်မြဲနေတဲ့ သက်တမ်းလောက်ပဲ ကြာတယ်။ အဲဒီလို ဟာလာ ဟင်းလင်းကြီး ဖြစ်နေတဲ့နောက်၊ ကမ္ဘာပြုမိုးရွာချတယ်။ အဲဒီ ကမ္ဘာပြု မိုးကြီးရွာချတဲ့ အချိန်ကစပြီး၊ ဘုံတွေပြန်ဖြစ်လာတဲ့အထိ အချိန်ကာလ လဲ၊ ကမ္ဘာကြီးတည်မြဲနေတဲ့ သက်တမ်းလောက်ပဲ ကြာတယ်။ ဘုံတွေ ပြန်ဖြစ်လာတဲ့အခါ၊ ပျက်သွားတဲ့ ဗြဟ္မာဘုံတွေကစပြီး ပြန်ဖြစ်လာ တယ်။ ဗြဟ္မာဘုံတွေ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးတဲ့အခါ၊ နတ်ဘုံ လေးဘုံ ဖြစ်ပေါ် လာတယ်။ နတ်ဘုံ လေးဘုံ ဖြစ်ပေါ်ပြီးတဲ့အခါ၊ စတုမဟာရာဇ်နတ်တွေ၊ တာဝတိံသာနတ်တွေ၊ လူတွေ၊ အသူရကာယ်တွေ၊ ပြိတ္တာတွေ၊ တိရစ္ဆာန် တွေ၊ ငရဲသားတွေနေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ဒီကမ္ဘာကြီးဖြစ်ပေါ်ခါစ၊ ကုန်းပေါ်မှာရှိနေတဲ့ ရေတွေတောင် လျှောက်ကျသွားသေးခင် အချိန်လောက်မှာ၊ ဥပစာ ဈာန်^၁ စိတ်နဲ့ သေတဲ့

၁။ ဈာန် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၃၆၉)

ဗြဟ္မာတွေဟာ လူ့ပြည်မှာ လူလာဖြစ်ကြတယ်။ ဈာန်အကြောင်းကို၊ ဒီ
မှာ ရှင်းမပြတော့ဘူး သိပ်ရှေ့သွားလိမ့်မယ်။ ‘အမြတ်ဆုံး သုံးဆူ’ ဆို
တဲ့ စာအုပ်မှာ ကြည့်ကြပေတော့။

ဥပစာဈာန်ဆိုတာ၊ ပထမဈာန်လောက်လဲ မတည်ငြိမ်ဘူး၊ ဒါ
ပေမဲ့ စိတ်ရိုးရိုးထက်လဲ ပိုပြီး တည်ငြိမ်တယ်။ ပထမဈာန်စိတ်နဲ့ သေ
တဲ့ ဗြဟ္မာဆိုယင်၊ ပထမဈာန် ဗြဟ္မာဘုံမှာ ဗြဟ္မာပြန်ဖြစ်မယ်။ ဥပစာ
ဈာန်စိတ်နဲ့ သေတဲ့အတွက်၊ ဗြဟ္မာပြန်မဖြစ်ပဲ၊ လူ့ဘုံမှာ လူလာဖြစ်ရ
တယ်။ အဲဒီလို လူလာဖြစ်တဲ့အခါ၊ ဥပစာဈာန်ရဲ့ အကျိုးကြောင့် ဒီလူ
တွေမှာ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါတွေရှိတယ်။ ကောင်းကင်မှာ သွားလာနေ
နိုင်တဲ့ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်တွေလဲရှိတယ်။ ဈာန်ကြောင့် သူတို့မှာ ဖြစ်ပေါ်
လာတဲ့ ပီတိတွေဟာ၊ သူတို့ အတွက် အာဟာရတွေ ဖြစ် နေတယ်။
ဒါကြောင့် သူတို့ဟာ အစာမစားပဲ နေနိုင်ကြတယ်။

ဒီလို ကမ္ဘာဦးလူတွေ ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီး အတော်ကြာတဲ့အခါ၊
ရေတွေလျှောကျသွားပြီး၊ ရသာပထဝီလို့ ခေါ်တဲ့ မြေဆီ အလွှာကြီး
ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ ကုန်းပေါ်လာတယ်။ ဒီမြေဆီလွှာကြီးကို ကြည့်ရတာ၊
နွားနို့ကြိုတဲ့အခါ နွားနို့အထက်မှာ တက်နေတဲ့ မလိုင်ပြင်ကြီးနဲ့ တူ
တယ်။ အနံ့ကလဲ သိပ်မွှေးတယ်။ အရသာကလဲ သိပ်ကောင်းတယ်။
ဒါကြောင့် ကမ္ဘာဦးလူတွေထဲက အတော်များများဟာ ဒီမြေဆီတွေကို
စားကြတယ်။ ဒီလိုစားမိတဲ့အတွက် ကမ္ဘာဦး လူတွေမှာ ကိုယ် ရောင်
ကိုယ်ဝါတွေ ကွယ်ပျောက်ကုန်ကြတယ်။

နောက် အတော် ကြာ တဲ့ အခါ ကမ္ဘာဦး သူတွေမှာ၊ ကိုယ်
အကုသိုလ်တွေ၊ နှုတ်အကုသိုလ်တွေ၊ စိတ်အကုသိုလ်တွေ များလာကြတဲ့
အတွက်၊ မြေဆီလွှာကြီး ကွယ်ပျောက်သွားတယ်။ အဲဒီ မြေဆီလွှာကြီး
အစား၊ ဘူမိပဗ္ဗဒကလို့ ခေါ်တဲ့ မြေလွှာတမျိုး ပေါ်လာတယ်။ ဒီမြေ
လွှာလဲ တော်တော် အရသာရှိတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ပထမလောက် မြေဆီ
မရှိဘူး။ လူတွေရဲ့ အကုသိုလ်တွေကြောင့်၊ ဒီမြေလွှာလဲ ကွယ်ပျောက်
သွားတဲ့အခါ၊ ပဒါလတာလို့ ခေါ်တဲ့ နွယ်တမျိုး ပေါ်လာပြန်တယ်။
ဒီနွယ်လဲ တော်တော် အရသာရှိတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ မြေလွှာလောက် မရှိဘူး။
ဒီနွယ်လဲ လူတွေရဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေကြောင့် ကွယ်ပျောက်သွားပြန်တဲ့
အခါ၊ သလေးကောက်ပင်တွေ ပေါက်လာကြပြန်တယ်။

ကမ္ဘာနဲ့သတ္တဝါအစ

ကမ္ဘာဦးလူတွေဟာ မြေဆီလွှာနဲ့ နွယ်တွေကို စားနေတုန်းက ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်သွားဘို့မလိုဘူး။ သလေးထမင်းကို စားတဲ့အခါ၊ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် သွားဘို့လိုလာတယ်။ အဲဒါကြောင့် ပြုဟောတွေမဖြစ်ခင်က၊ ယောက်ျား ဖြစ်ခဲ့ဘူးတဲ့ သူတွေမှာ ယောက်ျား အင်္ဂါတွေ ပေါ်လာတယ်။ မိန်းမ ဖြစ်ခဲ့ဘူးတဲ့ သူတွေမှာ မိန်းမအင်္ဂါတွေ ပေါ်လာတယ်။ ဒီယောက်ျားနဲ့ မိန်းမတွေဟာ၊ တယောက်အင်္ဂါကိုတယောက် တစ်ဖုံစိမ့်ကြည့်ကြယင်းက ကာမရာဂစိတ်တွေ ပေါ်လာကြတယ်။ ဒီစိတ်တွေ ပြင်းထန် လာတဲ့အခါ မချုပ်တီး နိုင်ကြတော့ပဲ။ ဒီယောက်ျားတွေနဲ့ ဒီမိန်းမတွေ ကာမရာဂစပ်ယှက်ကုန်ကြတယ်။ ဒီကိစ္စဟာလူတွေမြင်လို့ မကောင်းတဲ့အတွက်၊ ဒီကမ္ဘာဦးသူတွေဟာ အိမ်တွေကို စပြီး ဆောက်ကြရတယ်။

သလေးကောက်ပင်တွေလဲ တနေ့စာတနေ့စာ ရိတ်ယူကြတုန်းက ရိတ်ပြီးသားနေရာမှာ အလိုအလျောက် ကောက်ပင်အသစ်တွေ ပေါက်လာတယ်။ နောက်တော့ ကမ္ဘာဦးလူတွေဟာ လောဘကြီးပြီး သုံးလေးရက်စာလောက် ရိတ်ယူတဲ့အခါ၊ သလေးကောက်ပင်တွေလဲ ကွယ်ပျောက်ကုန်ပြန်တယ်။ အဲဒါကြောင့် လူတွေဟာ မြေတွေကိုဝေယူကြပြီး ကိုယ်ဟာကိုယ် ကောက်ပဲသီးနဲ့ စိုက်စားကြတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ လူရှုပ်လူပွေတွေက သူများလယ်တွေယာတွေထဲက ကောက်ပဲသီးနဲ့တွေကို လိုက်ခိုးကြတယ်။ လယ်ပိုင်ယာပိုင်တွေက တကြိမ်နှစ်ကြိမ် သတိပေးပါသေးတယ်။ တတိယအကြိမ်ကျတော့ သူခိုးတွေကို ဝိုင်းရိုက်ကြတယ်။ ဒီကမ္ဘာဦးသူတွေမှာ ဒီလိုခိုးမှုတွေ ရိုက်မှုတွေပေါ်လာကြတဲ့အတွက် သူတို့ကို အုပ်ချုပ်ဘို့ သူတို့အထဲက အရည်အချင်းနဲ့ ပြည့်စုံသူတဦးကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြတယ်။ လူတွေက ဒီလိုဝိုင်းပြီး ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြတဲ့အတွက် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို ‘မဟာသမ္မတ’လို့ ခေါ်တယ်။ လယ်မြေတွေကို အုပ်ချုပ်ရပြီး တောင်သူလယ်သမားတွေဆီက ဆယ်ခိုင်တခိုင်ရတဲ့အတွက် ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို ‘ခတ္တိယ’လို့လဲခေါ်တယ်။ တိုင်းသူပြည်သားလူအများကို နှစ်သိမ့်အောင် စောင့်ရှောက်တတ်တဲ့အတွက်၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို ‘ရာဇ’လို့လဲ ခေါ်တယ်။ သူက ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာတဲ့ အဆက်အနွယ်တွေဟာခတ္တိယလူတန်းစား ဖြစ်လာတယ်။

အဲဒီခတ္တိယလူတန်းစား ဖြစ်ပေါ်လာ ပြီးတဲ့နောက်၊ ဗြဟ္မဏ ဆိုတဲ့ လူတန်းစားတမျိုး ပေါ်ပေါက်လာပြန်တယ်။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ တိုင်းသူပြည်သားတွေကို လက်ရှိဘဝနဲ့ နောင်ဘဝ ကောင်း စား ရေး အတွက် ဆုံးမတယ်။ လိုတဲ့အခါ ဂါထာမန္တရားကိုမန်းမှုတ်ပေးတယ်။ ယတြာချေပေးတယ်။ နောင်ဘဝမှာ ကောင်းရာ မွန်ရာ ရောက် အောင် အစီအရင်တွေကို လုပ်ပေးတယ်။ လူတွေမေးတဲ့အခါ ဗေဒင်ဟောတယ်။ အဲဒီအလုပ်တွေကြောင့် ဗြဟ္မဏတွေဟာ တိုင်းသူ ပြည် သား တွေ ရဲ့ အကြည်ညို ခံကြရတယ်။ အပူဇော် ခံကြရတယ်။ တိုင်းသူပြည်သားတွေ အပေါ်မှာ သူတို့ဟာ သိပ်ပြီး ဩဇာရှိတယ်။ ဒီဗြဟ္မဏ လူတန်းစားပြီး တဲ့နောက် ဝေဿဆိုတဲ့ လူတန်းစားတမျိုး ပေါ်ပေါက် လာပြန်တယ်။ ဒီလူတန်းစားဟာ တခြားမဟုတ်ဘူး။ လယ်ပိုင်ရှင် ယာပိုင် ရှင် တွေ၊ ကုန်သည်တွေပဲဖြစ်ကြတယ်။ ဝေဿ လူတန်းစားပြီးတဲ့နောက် သုဒ္ဓ ဆိုတဲ့ လူတန်းစားတမျိုး ပေါ်ပေါက် လာပြန်တယ်။ ဒီလူတန်းစားက တော့ အလုပ်ကြမ်းသမားတွေပဲဖြစ်ကြတယ်။ ဒီကနေ့ ကမ္ဘာ အရပ်ရပ် မှာရှိနေကြတဲ့ ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတွေဟာ ဒီလူတန်းစား လေးမျိုးက ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာကြတဲ့ လူ တွေဖြစ်ကြတယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ပျက်ခဲ့ရတဲ့စကြာဝဠာ^၁ တွေဟာ တသိန်း ရှိပြီ၊ တသန်းရှိပြီ၊ တကုဋေရှိပြီ၊ တသင်္ချေရှိပြီလို့ ဂဏန်းနဲ့ ရေတွက်မပြ နိုင်တော့ဘူး။ မရေမတွက်နိုင်အောင် များနေပြီ။ အခုလို ဖြစ်လာလိုက်၊ ပျက်သွားလိုက်။ ဖြစ်လာလိုက်၊ ပျက်သွားလိုက်နဲ့ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အစဉ် ကြီးဟာ အစမထင်တဲ့ အတိတ်ကာလကြီး တခုလုံးမှာလဲ ဖြစ်ပျက်ခဲ့ပြီး၊ နောင်ကိုလဲ ဒီလိုပဲအဆုံးမရှိအောင် ဆက်ပြီးဖြစ်နေအုံးမှာပဲလို့၊ မြတ်စွာ ဘုရားက ဟောကြားတော်မူတယ်။

၂၀ ရာစု အလယ်ပိုင်း အနီးလောက်အထိ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ ယူဆလာခဲ့ကြတဲ့ အယူအဆဟာ၊ အခုဘုရားဟောနဲ့ ဆန့်ကျင်နေတယ်။ သူတို့က ဒီကြယ်တွေ ဒီဂြိုဟ်တွေဟာ၊ ဒီဘဝါပဲ ဒီလိုဖြစ်ရမယ်။ တနေ့ သောအခါ သူတို့ပျက်သွားပြီးယင်၊ ဒီလိုကြယ်မျိုးတွေ၊ ဂြိုဟ်မျိုးတွေ

၁။ စကြာဝဠာ = Solar System

နောက်ထပ် မမြင်ရတော့ဘူးလို့ ယူဆတယ်။ ဒီသိပ္ပံပညာရှင်တွေရဲ့ သဘောတရားကို ‘စူပါဒင့်-သီအိုရီ’^၁ လို့ ခေါ်တယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်လေးငါးနှစ်လောက်ကစပြီး၊ သိပ္ပံသဘောတရား တမျိုး ပေါ်ပေါက်လာပြန်တယ်။ ဒီသဘောတရားတမျိုးအရ ကြယ်အုပ်စု ကြီးတွေဟာ၊ အစမထင်တဲ့အတိတ်ကာလကြီးတလျှောက်လုံးမှာ အကြိမ် ပေါင်းမရေမတွက်နိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့ဘူးကြပြီ၊ ဖြစ်ပြီးပျက်ခဲ့ဘူးကြပြီ။ အဲဒီ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အစဉ်ကြီးဟာ ဘယ်တော့မှမဆုံးဘူး။ နောင်ကိုလဲ ဒီလို ပဲဆက်ပြီး ဖြစ်ပျက်နေအုံးမှာပဲလို့ ယူဆကြတယ်။ ပျက်သွားတဲ့ ကြယ် အုပ်စုကြီးတွေ နေရာမှာ၊ ကြယ်အုပ်စုကြီးတွေ နောက်ထပ် ပြီး ဖြစ်ဖို့ အတွက် များများမလိုဘူး။ အာကာသကြီးထဲ အထပ်ထပ်ရှိတဲ့တိုက်ကြီး တနေရာစာ လောက်မှာ တနှစ်ကြာမှ အနုမြူမှုန် တ မှုန် လောက် တမှုန်လောက် ဖြစ်ယင်၊ လုံလောက်ပြီ^၂ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ အတိအလင်း ဆိုကြတယ်။ ကြယ်အုပ်စုကြီးတွေဟာ တခါထဲဖြစ်ပြီး ပျက်သွားတဲ့အခါ နောက်ထပ် မဖြစ်တော့ဘူးဆိုတာ၊ သဘာဝတရားကြီးနဲ့ ဆန့်ကျင်နေ တယ်လို့ ဒီပညာရှင်တွေက အတိအလင်းဆိုကြတယ်။ ဒီ သိပ္ပံပညာရှင် တွေရဲ့ သဘောတရားကို ‘စတယ်ဒီစတိတ်-သီအိုရီ’^၃ လို့ ခေါ်တယ်။

သိပ္ပံပညာဟာ တိုးတက်လာတာနဲ့အမျှ၊ ဘုရားဟောနဲ့ ဆန့် ကျင်တဲ့ ‘စူပါဒင့်-သီအိုရီ’ ဟာ သိပ္ပံလောကထဲက ကွယ်ပျောက်သွား ပြီး၊ ဘုရားဟောနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ ‘စတယ်ဒီစတိတ်-သီအိုရီ’ သာ ကျန်ရစ် လိမ့်မယ်။ ရှေးတုန်းကလဲ ဒီလိုပဲ၊ ဘုရားဟောနဲ့ မကိုက်ညီတဲ့ သိပ္ပံသဘော တရားတခုဟာ၊ သိပ္ပံလောကကြီးထဲက ကွယ်ပျောက် သွားခဲ့ရဘူးပြီ။ ဘုရားဟောနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ သိပ္ပံသဘောတရားသာ ကျန်ရစ်ခဲ့ဘူးတယ်။ အဲဒီအဖြစ်အပျက်ကလေးကို ဒီနေရာမှာ အကျဉ်းချုံးပြီး နဲ့နဲ့လောက် ပြောလိုက်ရအုံးမယ်။

၁။ စူပါဒင့်-သီအိုရီ = The Super Dense Theory
Introducing Science by Alan Isaacs p. 226
LIFE Nature Library THE UNIVERSE p: 175
၂။ The Nature of the Universe (Fred Hoyle) p. 114
၃။ စတယ်ဒီစတိတ်-သီအိုရီ = The Steady State Theory
Introducing Science by Alan Isaacs p. 227
LIFE Nature Library THE UNIVERSE p. 174

နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ကျော်လောက်က၊ မြတ်စွာဘုရားကတလောကလုံးမှာ ရှိတဲ့ရုပ်မှန်သမျှကို နောက်ဆုံးအထိ ဓာတ်ခွဲကြည့်မယ်ဆိုရင် နောက်ဆုံးမှာ အရေဆိုတာလဲမရှိ။ အဖတ်ဆိုတာလဲမရှိ။ အစိုင်အခဲဆိုတာလဲမရှိ။ မာစေတတ်တဲ့သဘော၊ ယိုစီးတတ်တဲ့သဘော၊ ဇေယျစေတတ်တဲ့သဘော၊ လှုပ်ရှားတွန်းကန်တတ်တဲ့သဘော၊ ဟာလာဟင်းလင်းဖြစ်စေတတ်တဲ့သဘော ဆိုတဲ့သဘောငါးမျိုးကိုသာ တွေ့ရမယ်လို့ ဟောတော်မူတယ်။ သိပ္ပံပညာက ၁၉ ရာစုကုန်ခါနီးအထိ 'အက်တမ်-သီအိုရီ' ကို သိပ္ပံသီအိုရီကြီးတခုအဖြစ်နဲ့ လက်ကိုင်ထားတုန်း ရှိသေးတယ်။ အက်တမ်-သီအိုရီအရ၊ ရုပ် မှန် သ မျှ ကို နောက် ဆုံး အ ထိ ဓာတ်ခွဲကြည့်လိုက်ရင်၊ အက်တမ်ဆိုတဲ့ အနုမြူမှုန်တွေကို တွေ့ရမယ်။ အနုမြူဟာ နောက်ဆုံးပဲ။ သူ့ကို ထပ်ပြီး ဓာတ်ခွဲလို့ မရဘူးလို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ဆိုကြတယ်။

၂၀-ရာစု အစလောက်မှာ၊ အနုမြူကို ထပ်ပြီး ဓာတ်ခွဲလို့ ရလာကြတယ်။ အဲဒီလို ဓာတ်ခွဲလို့ ရတဲ့အခါ၊ တလောကလုံးမှာ အစိုင်အခဲ အရေအဖတ်မရှိ၊ သဘောသက်သက်မျှသာ ရှိတယ်' ဆိုတဲ့ အချက်ကြီးကို သွားပြီးတွေ့ကြတယ်။ ဒီလိုတွေတာနဲ့ တပြိုင်နက်၊ သိပ္ပံလောကကြီး တခုလုံး တုန်လှုပ်သွားတယ်။ သိပ္ပံလောကကြီးတခုလုံးမှာ ရှေးအယူတွေကို တော်လှန်ပစ်နိုင်တဲ့ တော်လှန်ရေးမှန်သမျှထဲမှာ ဒီတော်လှန်ရေးကြီးဟာ အကြီးဆုံးထိပ်ခေါင်တင်ကြီး ဖြစ်တယ်လို့ သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးတွေ ကိုယ်တိုင်က တခဲနက် ဟစ်အော် ကြွေးကြော်ခဲ့ကြရတယ်။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး၊ အက်တမ်-သီအိုရီဆိုတဲ့ ဘုရားဟောနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ သီအိုရီဟာ၊ ကြက်ပျောက် ငှက်ပျောက် ပျောက်သွားပြီး၊ ဘုရားဟောနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ သီအိုရီသာ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ အားလုံး လက်ခံနိုင်တဲ့ သီအိုရီအဖြစ်နဲ့ ကျန်ရစ်တယ်။

အနုမြူကို ဘယ်လို ဓာတ်ခွဲတယ် အစရှိတာတွေကိုတော့ ဒီမှာ မပြောနိုင်တော့ဘူး၊ သိတ်ရှေ့သွားလိမ့်မယ်။ ဒါ့ကြောင့် 'အမြတ်ဆုံး ရှေ့ပြည်' ဆိုတဲ့ စာအုပ်ရဲ့ သိပ္ပံနဲ့ ဗုဒ္ဓဝါဒ အခင်းကိုပဲ ဖတ်ကြပေ

၁။ The New Pictured Encyclopædia, Vol. I, ATOM, p. 345
 Limitations of Science (J.W.N. Sullivan) p. 68

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

တော့။ အခုပြောခဲ့တဲ့ အချက်တွေကို ထောက်ထားပြီးတော့၊ ပြိုဟ်တုတွေ၊ ဒုန်းပုံတွေ၊ အနုမြူဗုံးတွေကို လုပ်နိုင်တဲ့ သိပ္ပံပညာဟာ၊ ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါတွေ ဘယ်လို ဖြစ်လာကြသလဲဆိုတဲ့ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းဖို့ အတွက်၊ အခု အချိန်အထိ အားမကိုးလောက်သေးဘူးဆိုတာ အမတန် ကြီး ထင်ရှားနေပါပြီ။

အခန်း ၁။

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

မှတ်စရာ ၀၁၊ ၀၂၊ ၀၃

(၁) အပါယ် ၄၁၊ လူ့ဘုံ ၁၊ နတ်ဘုံ ၆၊ ဗြဟ္မာဘုံ ၂၀၊ စုစုပေါင်း ၃၁-ဘုံရှိတယ်။ ဒီ ၃၁-ဘုံကို စကြာဝဠာလို့ ခေါ်တယ်။

စကြာဝဠာတွေ အနန္တ၊ သတ္တဝါတွေအနန္တရှိတယ်။

စကြာဝဠာတွေဟာ ဖြစ်လာလိုက် ပျက်သွားလိုက်နဲ့ ဆုံးစမရှိဘူး ရယ်လို့၊ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော်မူခဲ့တယ်။

(၂) အခုအခါ၊ ရောမ အဝေးကြည့် မှန် ပြောင်းကြီး တွေ နဲ့ ကောင်းကင်ကို နက္ခတ်ပညာရှင်တွေ ကြည့်တဲ့အခါ၊ ညအချိန်မြင်ရတဲ့ ကြယ်အုပ်စုကြီးတွေဟာ ၁၀-ကုဋေ လောက်ရှိတယ်။

မှန်ပြောင်းကြီးတွေနဲ့ ကြည့်လို့ မမြင်နိုင်တဲ့၊ ဒီလိုကြယ်အုပ်စုကြီးမျိုး တွေဟာ၊ အာကသကြီး တစ်ခုမှာ အနန္တရှိကြလိမ့်မယ်လို့လဲ နက္ခတ် ပညာရှင်တွေက ယုံကြည်ကြသေးတယ်။

ကြယ်အုပ်စုတိုင်းမှာ၊ ကြယ်ပေါင်း အနဲဆုံး ၁၀-ကုဋေက၊ ကုဋေ ၁,၀၀၀ လောက်အထိ၊ များပြားတာကိုလဲ မြင်ကြရပြန်တယ်။

ကြယ်အုပ်စုတိုင်းမှာ၊ ဂြိုဟ်အဖွဲ့တွေဟာ တသန်းကျော်က တကုဋေ လောက်ထိရှိကြတယ်လို့ နက္ခတ်ပညာရှင်တွေက ဆိုကြတယ်။

အဲဒီတော့၊ အခင်းကြည့် မှန်ပြောင်းကြီးတွေနဲ့ မြင်ရတဲ့ စက်ဝိုင်း အတွင်းမှာ ရှိနေတဲ့ ကြယ်အုပ်စုကြီး ၁၀-ကုဋေမှာဆိုယင်၊ ဒီဂြိုဟ်အဖွဲ့ တွေဟာ၊ ကုဋေဟုတ်ရှိနေပြီ။ ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတော် မူခဲ့တဲ့ “စကြာဝဠာတွေ အနန္တ” ဆိုတာကို၊ အခုခေတ် နက္ခတ်ပညာ ရှင်တွေဟာ၊ လုံးဝပေးခံနေကြပြီ။

(၃) ကြယ်အုပ်စုကြီးတွေဟာ၊ ဖြစ်ခဲ့ပျက်ခဲ့ဘူးကြပြီ။

ပျက်သွားတဲ့ ကြယ်အုပ်စုကြီးတွေ နေရာမှာ၊ ကြယ်အုပ်စုကြီးတွေ နောက်ထပ်ဖြစ်ဖို့၊ အာကာသကြီးထဲ၊ မိုးမျှော်တိုက်တနေရာစာလောက် မှာ၊ တနှစ်ကြာမှ အနုမြူမှုန် တမှုန်ဖြစ်ယင်၊ လုံလောက်ပြီလို့ ဆိုပြန် တယ်။

နောင်ကိုလဲဒီလိုပဲ၊ ကြယ်အုပ်စုကြီးတွေဟာ ဆက်လက်ပြီး ဖြစ်ပျက် နေဦးမှာပဲလို့ ဆိုတဲ့ ‘စတယ်ဒီစတီတ်-သီအိုရီ’ ကို နက္ခတ်ပညာရှင် တွေက လက်ခံလာကြတယ်။

ဒီအချက်မှာလဲ၊ ခေတ် နက္ခတ်ပညာရှင်တွေဟာ၊ ဘုရားဟောကို တိုက်ရိုက်ထောက်ခံရာရောက်တယ်။

(၄) မျက်မြင်လောကမှာ၊ သတ္တဝါတွေ ထင်ရှား ပေါ်ပေါက် လာတာ၊ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၆၀၀-ကျော်ရှိပြီ၊ မထင်မရှားသက်ရှိ ပေါ်ခဲ့ပြီးတဲ့ကာလပါ ထည့်ပေါင်းလိုက်ယင်၊ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၁,၅၀၀ မှ ၂,၀၀၀ ထိရှိပြီလို့၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက တွက်ချက် ခန့် မှန်းကြတယ်။

သက်ရှိတွေဟာ၊ အဆင့်ဆင့် လူ့ဘဝတိုင်အောင် ‘ဆင့်ကွဲတိုးတက် လာတယ်’ လို့ အီဗေလျူးရှင်း- သီအိုရီ ဆရာ၊ ချား- ဒါဝင် က အဆိုပြုတယ်။

ကမ္ဘာနဲ့သတ္တဝါအစ

ဒီကမ္ဘာမှာလိုပဲ၊ ဂြိုဟ်တွေအသီးသီးမှာလဲ၊ သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ထွန်း နိုင်တယ်လို့၊ အခုခေတ် နက္ခတ်ပညာရှင်တွေက ဆိုကြပြန်တယ်။ ဒီကမ္ဘာ မှာပဲ သတ္တဝါတွေဟာ၊ မခရ တွက်နိုင်အောင် ရှိနေတာမြင်နေရတော့၊ စကြာဝဠာမှာ သတ္တဝါတွေ အနန္တရှိမှာမလွဲဘူး။ ဂြိုဟ်အဖွဲ့ကုဋေကုဋာ မှာ ဆိုယင်တော့၊ စဉ်းစားသာ ကြည့်ပေတော့၊ သတ္တဝါ တွေဟာ အနန္တောအနန္တရှိနေမှာကို ယုံမှားဘွယ်မရှိတော့ဘူး။

ဒီတော့၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့တဲ့အတိုင်း၊ “သတ္တဝါ တွေအနန္တ” ဆိုတာကိုလဲ၊ အခုခေတ်သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ၊ အကြွင်းမဲ့ ထောက်ခံနေကြပြီ။

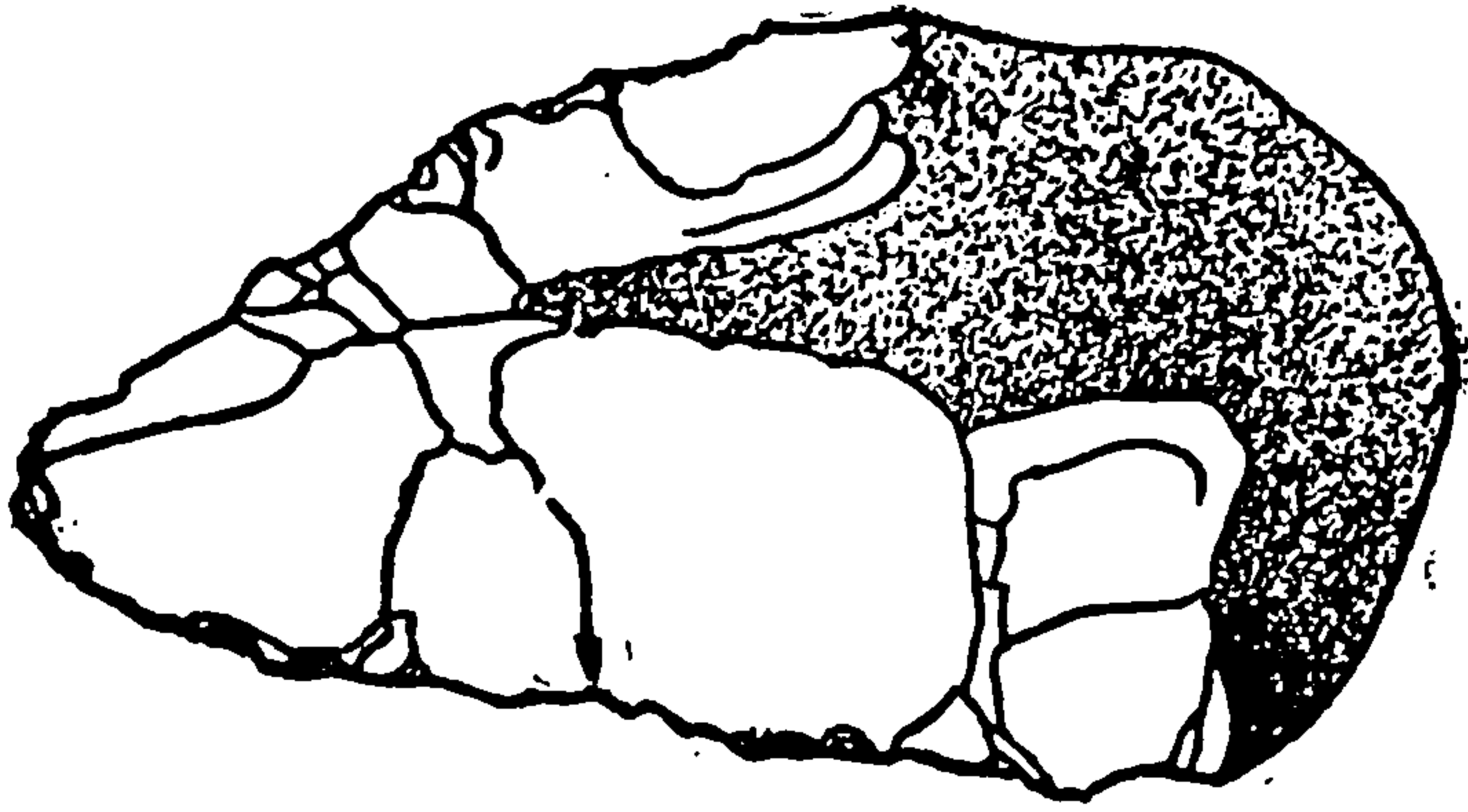
(၅) သိပ္ပံပညာအရ၊ ကမ္ဘာအစကို သိချင်ယင်၊ ရုပ်ပုံ ၂၊ ၃ နဲ့ မျက်နှာစာပုံ၊ သုံးပုံကိုရှုပြီး ခေါင်းစည်းနဲ့အတူ၊ လေ့လာပါ။

ကမ္ဘာရဲ့ သက်တမ်းဟာ -

(က)	ကမ္ဘာရဲ့အပေါ်ရံလွှာဟာ အစိုင်အခဲမဖြစ်မီ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း	၁,၀၀၀
(ခ)	ကမ္ဘာရဲ့အပေါ်ရံလွှာဟာ အစိုင်အခဲဖြစ်ပြီး နောက်နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း	၃,၀၀၀
(ဂ)	ကျောက်လွှာတွေမှာ ကျောက်ဖြစ်ရုပ် ကြွင်း ကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့ ကာလက နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း		၆,၀၀
	အစုစုနှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း	<u>၄,၆၀၀</u>

လို့ဆိုတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်တချို့ကတော့လဲ၊ နှစ်ပေါင်း သန်းပေါင်း ၂,၀၀၀လို့ အဖြေပေးကြတယ်။

အဲဒါကြောင့်၊ သိပ္ပံပညာဟာ၊ ကမ္ဘာနဲ့သတ္တဝါအစ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးဖို့၊ ခုအချိန်ထိ အားမကိုးလောက် သေးဘူးဆိုတာ၊ ထင် ရှားနေပါပြီ။

(ပုံ-၂၉)

အခဏ်း ၂။

ကျောက်ခေတ်

ရှေးဟောင်း ကျောက်ပစ္စည်းတွေမှာ တွေ့ရတဲ့ လက်ရာတွေကို ကြည့်ပြီး၊ ကျောက်ခေတ်ကို ရှေးကျောက်ခေတ်၊ အလယ်ကျောက်ခေတ်၊ နှောင်းကျောက်ခေတ်ရယ်လို့ သုံးခေတ် ခွဲထားတဲ့အကြောင်း၊ အရင် အခဏ်းတုန်းက ပြောခဲ့ပြီးပြီ။

ရှေးကျောက်ခေတ်

ရှေးကျောက်ခေတ်က၊ မျောက်ဝံလဲမကလူလဲမကျတကျသတ္တဝါ တွေဟာ မြေထဲပင်လယ်^၁ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ နေထိုင်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီ အခါက ရာသီဥတုဟာ အင်မတန် အေးတဲ့အတွက်၊ သူတို့မှာ ရာသီ ဥတုဆိုတဲ့ ရန်သူလဲရှိတယ်။ အဲဒီ ခေတ်က သူတို့နေတဲ့ ဒေသတွေမှာ၊ အမွှေးရှေ့ကြီးတွေ၊ အစွယ်ရှေ့ကြီးတွေနဲ့ ဆင်ကြီး^၂တွေ၊ အမွှေးရှေ့ကြီး တွေ သုံးပေလောက်ရှိတဲ့ ချိုကြီးတွေနဲ့ ကြံကြီးတွေ၊ အစွယ်ကြီးတွေ အပြင်ထွက်နေတဲ့ ကျားကြီးတွေ၊ ဝံပုလွေကြီးတွေရှိနေတဲ့အတွက်၊ သူတို့ မှာ သားရဲတိရစ္ဆာန် ရန်သူတွေလဲရှိတယ်။

ဒီသားရဲတိရစ္ဆာန် ရန်သူတွေရဲ့ ဘေးက သူတို့ကိုယ်ကို ကာကွယ် ဘို့အတွက်၊ သူတို့တတွေဟာ ကျောက်ပေါက်ဆိန်ဆိုတဲ့ (ပုံ-၂၉) လက်

(ပုံ-၂၉) ရှေးကျောက်ခေတ်- ကျောက်ပေါက်ဆိန်၊ နိုင်းမြစ် (ရှေး) အောက်ခင်းတထပ်က ရရှိတယ်။

၁။ မြေထဲပင်လယ် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၃၉၃)
၂။ မမွတ်ဆင်ကြီး = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၃၃၇)

နက်ကို တီ ထွင် ကြရ
 တယ်။ ဒီလက်နက်နဲ့ သူ
 တို့ကိုယ်ကိုလဲ ကာကွယ်
 ကြတယ်။ အမဲလိုက်တဲ့
 နေရာတွေမှာလဲ အသုံး
 ပြုခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီ
 အချိန် အခါ တုန်းက၊
 အခုခေတ် ခွေး^၁မျိုးတွေ
 မပေါ်သေးဘူး။ ဒီခွေး
 တွေ ဆင်းသက် ပေါက်
 ဖွားရာ မျိုးရိုးဖြစ်တဲ့ ဝံပု
 လွေတွေသာ ပေါ်သေး
 တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီ
 လူလိုလိုလူကြီးတွေဟာ
 အမဲလိုက်တဲ့နေရာမှာ ခွေးကိုသုံးမသွားနိုင်ခဲ့ဘူး။

(ပုံ-၃၀) နီအန်ဒါသယ်-လူ

ဒီရှေးကျောက်ခေတ်ထဲမှာ ပေါ်ခဲ့ဘူးတဲ့ လူမဖြစ်တဖြစ် သတ္တဝါ
 တွေထဲမှာ၊ အထင်ရှားဆုံးလို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ ယူဆတဲ့ သတ္တဝါတွေ
 ကို နီအန်ဒါသယ်-လူ^၂ (ပုံ-၃၀) လို့ ခေါ်တယ်။ ဂျာမဏီပြည်၊ ဒပ်
 ဆယ်ဒေါ့^၃ အနားက နီအန်ဒါသယ်အရပ်မှာ အရိုးတွေကိုတွေ့ရတယ်။
 အဲဒီအရပ်ကို အစွဲပြုပြီး ဒီအရိုးတွေပိုင်ရှင်ကို 'နီအန်ဒါသယ်-လူ'
 လို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက အမည်ပေးကြတယ်။ ဒီအရိုးတွေဟာ စတုတ္ထ
 ရေခဲခေတ်အတွင်းလောက်က အရိုးတွေဖြစ်တယ်။ သူတို့နဲ့ အတူ တွေ့ရ
 တဲ့ ကျောက်ပစ္စည်းတွေရဲ့ လက်ရာတွေကတော့၊ တတိယ ရေခဲခေတ်
 လောက်မှာတွေ့ရတဲ့ ကျောက်ပစ္စည်းတွေရဲ့ လက်ရာနဲ့ တူကြတယ်။ အဲ
 ဒါကြောင့် တတိယရေခဲခေတ်တုန်းက ကျောက်ပစ္စည်းတွေကို လုပ်သွား
 ကြတဲ့ လူလိုလိုသတ္တဝါတွေကိုလဲ 'နီအန်ဒါသယ်-လူ' လို့ ဝဲ သိပ္ပံပညာ

၁။ ခွေး = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၄၄၆)
 ၂။ နီအန်ဒါသယ်-လူ = (ဟိုမို-နီအန်ဒါ-သယ်လင်စစ်) Homo Neanderthalensis
 ၃။ ဒပ်ဆယ်ဒေါ့ = Dusseldorf

ရှင်တွေက ခေါ်ကြတယ်။ တတိယ ရေခဲခေတ်က ‘နီအန်ဒါသယ်-လူ’ တွေရဲ့ အရိုးတွေကိုတော့၊ ဘယ်နေရာမှာမှ အခုထက်ထိ ရှာမတွေ့ကြ သေးဘူး။

သိပ္ပံပညာရှင်တွေရဲ့ ခန့်မှန်းချက်အရ၊ သူတို့ရဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် ဟာ ပုတယ်၊ တောင့်တယ်၊ မဖြောင့်ဘူး၊ ခပ်ကိုင်းကိုင်းနေတယ်။ မျက် နှာထားကတော့၊ လူယက် တိရစ္ဆာန်နဲ့ ပိုတူတယ်။ ဒီသတ္တဝါတွေရဲ့ ဦးနှောက်ဟာ၊ အခုခေတ် လူတချို့ရဲ့ ဦးနှောက်ထက် ပိုကြီးတယ်။ ဒါ ပေမဲ့ ဦးနှောက်ရဲ့ အပေါ်ပိုင်းတွေမှာတော့၊ အခုခေတ် လူတွေရဲ့ ဦး နှောက်တွေလို တိုးတက်နေတာ မတွေ့ရဘူး။ ဒီ ‘နီအန်ဒါသယ်-လူ’ တွေဟာ၊ ရေခဲခေတ်အစက မျောက်ဝံတဝက်- လူတဝက် သတ္တဝါတွေ ထက် ကျောက်ပစ္စည်းတွေကို လုပ်တဲ့နေရာမှာ ပိုစွမ်းတယ်။ မီး^၁ကိုလဲ သုံးတတ်လာတယ်။ သေတဲ့အခါ အလောင်းတွေကိုလဲ အခမ်းအနား နဲ့ မြှုပ်တတ်လာကြတယ်။ ဒီ ‘နီအန်ဒါသယ်-လူ’ တွေဟာ၊ နှစ်ပေါင်း နှစ်သိန်းလောက်ခံတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၄၀,၀၀၀ လောက်က စပြီး၊ ဒီ ‘နီအန်ဒါသယ်-လူ’ တွေ ဟာ တခါထဲ ကွယ်ပျောက်သွားကြ တယ်။ အခုခေတ် လူတွေရဲ့ အစဖြစ်တဲ့ လူတွေက သုတ်သင်ပစ်လိုက် ထာကို ဒီ ‘နီအန်ဒါသယ်-လူ’ တွေ ခံသွားကြရတယ်လို့၊ တချို့ သမိုင်း ဆရာတွေက ယူဆကြတယ်။

စိတ်ကူးကောင်းတဲ့ ဝါသင်တန်-စမစ်^၂ ဆိုသူ ပညာရှင်တဦးက၊ ဒီ ‘နီအန်ဒါသယ်-လူ’ တွေ အကြောင်းကို ရေးထားတာ ဖတ်လို့ အတော်ကောင်းတယ်။ သူရေးထားတဲ့အထဲက နဲ့နဲ့ထုတ်ပြီးပြောမယ်။

ရှေးခေတ်ဟောင်းက လူတွေမှာ၊ ရေသယ်စရာ ရေအိုးတို့ ခွက် တို့ မရှိဘူး။ အဲဒါကြောင့် ဒီရှေးခေတ်ဟောင်းက လူတွေနုယင်၊ များ သောအားဖြင့် အနီးအနားမှာ သူတို့ သုံးချင်တဲ့ ကျောက်ပစ္စည်းတွေ လုပ်ဘို့၊ ကျောက်တုံးတွေရနိုင်တဲ့ ကျောက်တောင်ရှိတဲ့ မြစ်တို့ချောင်း တို့ ကမ်းဘေးမှာ နေတတ်ကြတယ်။

၁။ မီး = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၃၆)
၂။ ဝါသင်တန်-စမစ် = Worthington Smith

ဒီလူတွေအတွက် မီးဟာ သိတ်အရေးကြီးတယ်။ မီးဟာ သူတို့ကို တွဲရာသီဥတုနဲ့ သားရဲတိရစ္ဆာန်တွေရဲ့ ဘေးက ကာကွယ်ပေးတယ်။ ညအိပ်တဲ့အခါ သူတို့ဟာ မီးဖိုပြီး အဲဒီမီးနားမှာပဲ စုအိပ်ကြရတယ်။ ဒီခေတ်က မီးတခါသေသွားယင် လွယ်လွယ်နဲ့ ပြန်မွေးလို့ မရဘူး။ အဲဒါကြောင့် ဒီလူတွေဟာ မီးမသေအောင် အမြဲသော်လဲ မီးထိုးပေးနေရတယ်။ မီးကို အရှင်း မလိုချင်တဲ့ အခါမျိုးကျတော့ မီးခဲတွေကို ပြာနဲ့ ဖုံးထားကြတယ်။ လိုတဲ့ထင်းအတွက် မိန်းမတွေက အမြဲတမ်း ထင်းခွေပေးရတယ်။ မီးဖြစ်အောင် ဒီလူတွေဟာ သစ်ရွက်ခြောက်တွေပေါ်မှာ သံဒိုက်ကျောက်^၁ တမျိုးကို မီးခတ်ကျောက်နဲ့ ခတ်ကြဟန် လက္ခဏာရှိတယ်။ လေမတိုက်အောင် သူတို့စခန်းချတဲ့နေရာ တဘက်မှာ သစ်ကိုင်းသစ်ခက်တွေနဲ့ ကာထားကြလိမ့်မယ်။ သူတို့ဟာ တိရစ္ဆာန်သားရေကို အဝတ်အဖြစ်နဲ့ ဝတ်ကြတယ်။ တခါတရံ အခင်းအဖြစ်နဲ့လဲ သုံးကြတယ်။

သူတို့ဟာ အုပ်နဲ့ နေကြတယ်။ တအုပ်တအုပ်မှာလဲ များများ စားစားမရှိပါဘူး။ ယောက်ျားကြီးဆိုလို့ တယောက်လောက်ပဲ ရှိမယ်။ သူကတော့ ဒီအုပ်မှာ အကြီးအကဲပဲ။ မိန်းမတွေကတော့ တော်တော်ကလေး များမယ်။ သားတွေ သမီးတွေလဲရှိကြတယ်။ သားတွေ လူလားမြောက်တာနဲ့ တပြိုင်နက်၊ သူ့မိန်းမတွေနဲ့ ရှုပ်ရှုပ်ပွေ့ပွေ့ဖြစ်မှာစိုးလို့ သူ့အုပ်ထဲမှာ မထားဘူး။ နှင်ချင်လဲ နှင်ပစ်လိုက်တယ်။ သတ်ချင်လဲ သတ်ပစ်လိုက်တယ်။ နှင်ပစ်လိုက်တဲ့အခါ သူ့ သမီးတချို့လဲ ဒီသူငယ်တွေနဲ့ လိုက်ချင်လိုက်သွားတတ်တယ်။ တခါတခါကျတော့လဲ သားတယောက်ယောက်က အဖေကိုသတ်ပြီး ဒီအုပ်ထဲမှာ အကြီးအကဲလုပ်တတ်တယ်။

ဒီလူတွေဟာ သစ်သီးသစ်ဥတွေကိုလဲ စားတယ်။ အသားကိုလဲ စားတယ်။ တခါတလေ သားကောင်ကြီးတွေ သေနေတာ တွေယင် အသားဟာ ပုပ်သိုးနေပေစေ ဒီလူတွေ မရှောင်ဘူး စားကြတာပဲ။

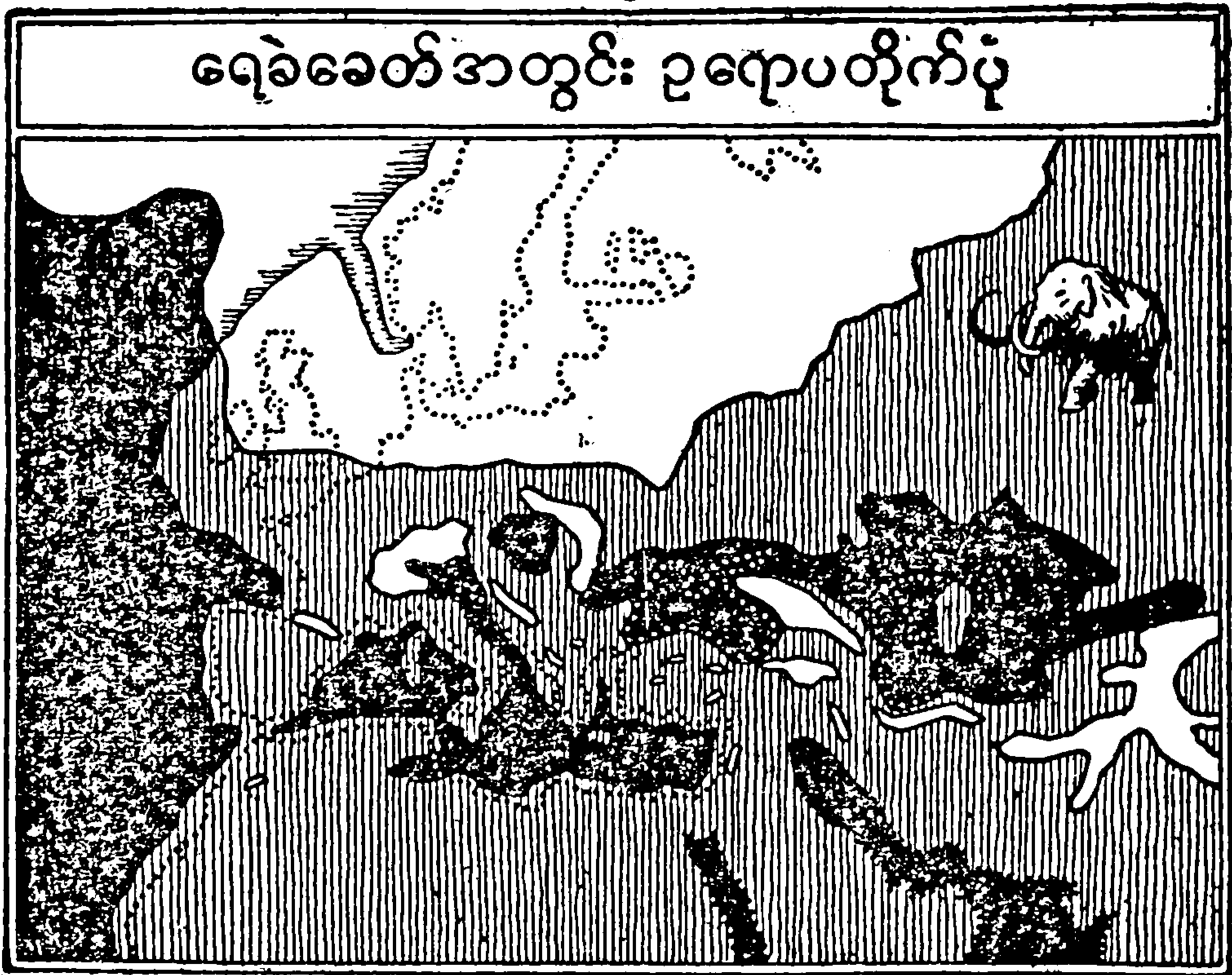
၁။ သံဒိုက်ကျောက် = Iron Pyrites = (အိုင်ယန်-ပီရိုင်းတီး)
 ဗ ဟန်း ကျောက်၊ ဗဟန်း ရွှေဝါ = (မြန်မာ့ စွယ် စုံ ကျမ်း၊ တွဲ ၇၊ နှာ ၃၈၇)

တခါတလေ သိပ်ပြီးတော့လဲ ငတ်နေမယ်၊ အစာကလဲ ရှာမတွေ့ဘူး ဆိုယင်၊ ဒီလူတွေဟာ သူတို့အုပ်ထဲက အားအင်ချိနဲ့နေတဲ့ သူတယောက် ယောက်ကိုဖြစ်စေ၊ ချူချာပြီး သူတို့အပေါ်မှာ တာဝန်ကြီးတခု ဖြစ်နေ တဲ့ ခလေးတွေကိုဖြစ်စေ သတ်စားကြတယ်။

ရှေးကျောက်ခေတ်တုန်းက ရေခဲတွေဟာ မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ မြောက်ပိုင်း အထိ ရောက် တယ်။ ဥရောပ မြောက်ပိုင်းမှာ ရေခဲဖြစ် သွားတဲ့ ရေခိုးရေငွေ့တွေဟာ၊ အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းက အခု အခါ ဆဟာရ^၁ သဲကန္တာရလို့ခေါ်တဲ့ ဒေသတဝိုက်မှာ မိုးရေဖြစ်ပြီး ရွာချတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ အဲဒီဒေသကြီးဟာ အခုအခါလို သဲကန္တာရ ကြီး မဟုတ်သေးပဲ၊ စိမ်းလန်းစိုပြေတဲ့ တောအုပ်ကြီးတွေရှိနေတဲ့ ဒေသ ကြီး ဖြစ်တယ်။ ဥရောပတိုက် မြောက်ပိုင်းမှာ ရေခဲကြောင့် အင်မတန် ကြီးအေးလာတဲ့အတွက်၊ အဲဒီဥရောပတိုက်မြောက်ပိုင်းရဲ့ တောနက် တွေထဲမှာရှိတဲ့ ရေမြင်းတို့၊ သုံးပေလောက်ရှိတဲ့ ချိုကြီးတွေရှိတဲ့ ကြံ့တို့၊ အင်မတန်ကြီးတဲ့ အစွယ်ရှိတဲ့ ဆင်ကြီးတို့၊ ပြောင်တို့၊ ဒရယ်တို့၊ မြင်း ရိုင်းတို့ အစရှိတဲ့ တောကောင် သားကောင်တွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ နေရာ ဟောင်းတွေကို စွန့်ပြီး၊ ဆဟာရဒေသမှာရှိတဲ့ တောနက်ကြီးတွေထဲ ကို ရွှေ့ပြောင်းသွားကြတယ်။

အဲဒီအချိန်အခါက ဥရောပတိုက်ရဲ့ အနေအထားဟာ၊ အခု အနေအထားနဲ့ မတူသေးဘူး (ပုံ-၃၁)။ ဥရောပတိုက်ရဲ့ အနောက်နဲ့ အနောက်မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ အခုအခါ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာဖြစ် နေတဲ့ ဒေသတချို့ဟာ၊ အဲဒီအခါက ကုန်းတွေဖြစ်နေသေးတယ်။ နောက် ပြီးတော့လဲ ဒီကမ္ဘာကြီးရဲ့ မြောက်ဝင်ရိုးစွန်းနဲ့ တောင်ဝင်ရိုးစွန်း နှစ်ခုစလုံးကို လွှမ်းမိုးထားတဲ့၊ အင်မတန် ကြီးမားလှတဲ့ ရေခဲပြင်ကြီးက အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာထဲက ရေတွေ အတော်ခပ်များများကို နုတ် လိုက်တဲ့အတွက်၊ မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ ရေမျက်နှာဟာ နိမ့်ကျသွားတယ်။ မြေထဲပင်လယ်ဟာ၊ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာနဲ့ အဆက်ပြတ်သွားပြီး တချို့နေရာတွေမှာ ကုန်းပေါ်လာတယ်။ တချို့ နက်တဲ့ နှစ်နေရာမှာ

၁။ ဆဟာရသဲကန္တာရ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၁၃၂) မြင်း = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၄၄၂)

(ပုံ-၃၁) အဖြူရောင်ဟာ ရေခဲပိုင်း၊ မျဉ်းမတ်ဟာ ရေခဲခေတ်တုန်းက ကုန်းပိုင်း၊ အမဲရောင်ဟာ ရေပိုင်း၊ အစက်စက်ဟာ ကနေ ဥရောပတိုက် ပိုင်းကို ပြတယ်။

မြေထဲ ပင်လယ်ငယ်နှစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်စရာအကြောင်းရှိတယ်လို့၊ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။

အဲဒါကြောင့် အအေးမခံနိုင်လို့ ဥရောပ မြောက်ပိုင်းမှာရှိတဲ့ နေရာဟောင်းတွေကို စွန့်ပြီး၊ ဆဟာရဒေသကို ပြောင်းပြေးကြတဲ့ တောကောင် သားကောင်တွေဟာ၊ အိတ်လီနဲ့စွလီကတလမ်း၊ ဂျီဘရော်လတာကတလမ်း၊ ဒီ ကုန်းလမ်းနှစ်လမ်းနဲ့ သွားကြတယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။

မြေထဲပင်လယ်မြောက်ပိုင်းမှာနေတဲ့ မျောက်ဝံတပိုင်းလူတပိုင်း သတ္တဝါတချို့လဲ၊ တောကောင် သားကောင်တွေကို အမဲလိုက်ရင်းနဲ့ ဆဟာရ ဒေသကို တဖြေးဖြေးရောက်လာကြတယ်။

ရေခဲခေတ်ရဲ့ အလယ်လောက်ကို ရောက်တဲ့အခါ၊ ဆဟာရ ဒေသတိုက်မှာ အစဉ်ရွာချပေးနေကျမိုးဟာတဖြေးဖြေးခေါင်းပါးပြီး

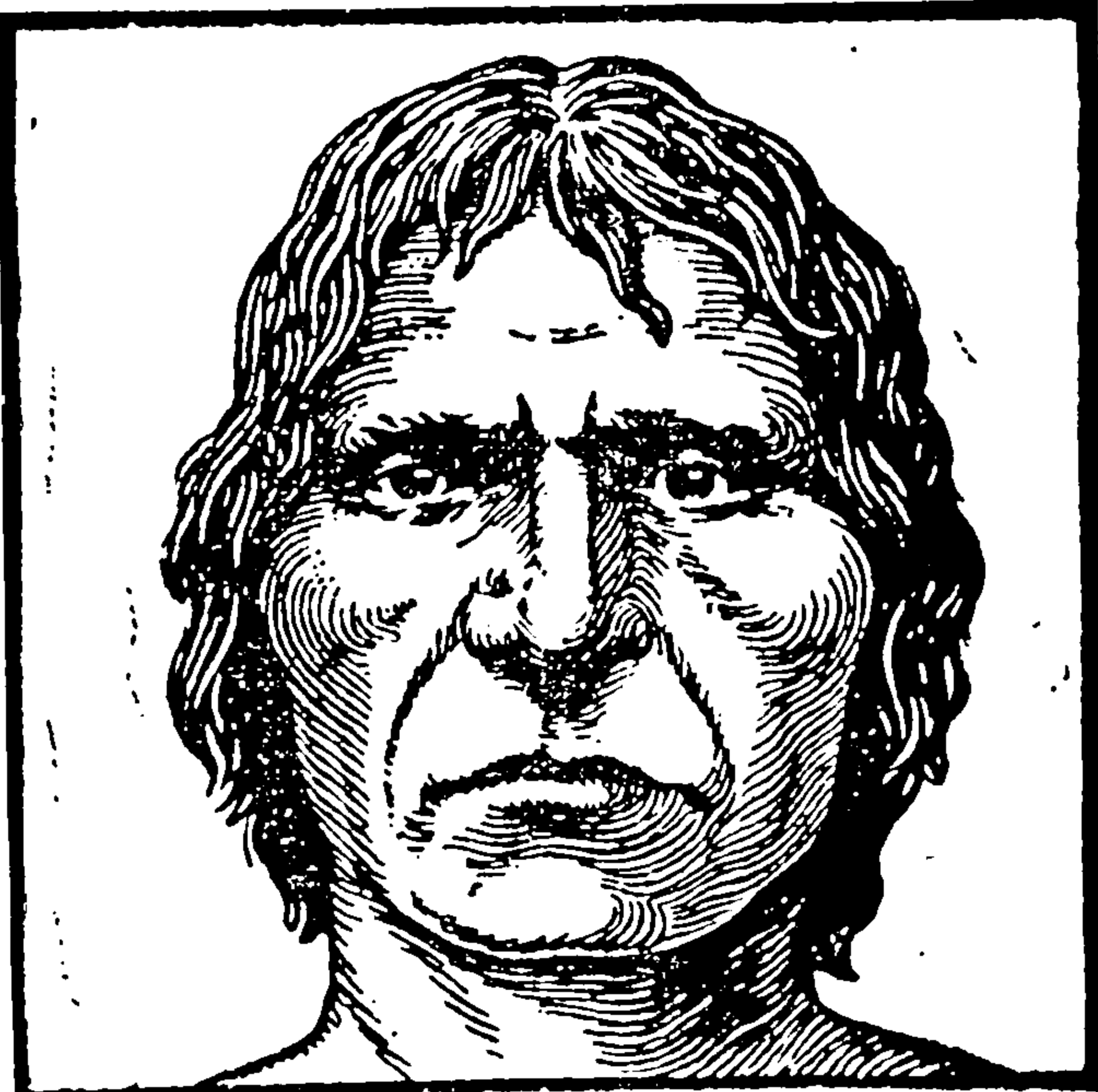
နောက်ဆုံးမှာ ပြတ်သွားတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ ဒီလို ဖြစ်ရတယ် ဆိုတာ တော့၊ ဘယ်ပညာရှင်မှ ခန့်မှန်းလို့ မရကြသေးဘူး။ အဲဒီလို မိုးပြတ် သွားတာကို အကြောင်းပြုပြီး၊ တောအုပ်ကြီးတွေနဲ့ စိမ်းလန်းစိုပြေခဲ့တဲ့ ဆဟာရ ဒေသကြီးဟာလဲ၊ နှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာ ကြာလာ တဲ့အခါ သဲကန္တာရကြီးဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါကြောင့် တောကောင် သားကောင်တွေဟာ၊ ဆဟာရသဲကန္တာရကြီးကိုစွန့်ပြီး နိုင်းမြစ်ဝှမ်းကို ပြောင်းရွှေ့လာကြတယ်။ သူတို့ကို အမဲလိုက်ရင်း ရှေးကျောက်ခေတ်က လူတိုင်းမျောက်ဝံတိုင်းတွေလဲ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းကို ရောက်လာကြတယ်။

နိုင်းမြစ်ဝှမ်းရဲ့ အကျယ်ဟာ မိုင် ၃၀ ကျော်ကျော်လောက်ရှိလိမ့် မယ်။ ဒီ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းမှာလဲ၊ ဆဟာရ သဲကန္တာရမှာလိုပဲ မိုးမရွာဘူး။ ဒါပေမဲ့ နိုင်းမြစ်မှာ ရေထဲတဲ့အခါ၊ မြစ်ရေဟာ မြစ်ဝှမ်းတခုလုံးကို ရေလွှမ်းမိုးတယ်။ ရေထဲမှာပါလာတဲ့ နှုံးမြေတွေကလဲ သစ်ပင်ဝါးပင် တွေအတွက် အင်မတန်ကောင်းတဲ့ မြေဩဇာ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် နိုင်းမြစ်ဝှမ်းဟာ သစ်ပင်ဝါးပင်တွေနဲ့ စိမ်းစိမ်းလန်းလန်း စိုစိုပြေပြေ ဖြစ်နေတယ်။ မြစ်ဝှမ်းရဲ့ နှစ်ဘက်စလုံးကို ဆဟာရသဲကန္တာရကြီးကလဲ ကာပေးထားတယ်။ နောက်ပြီးတော့လဲ ဒီမြစ်ဝှမ်းဒေသဟာ၊ ဥရောပ မြောက်ပိုင်းလိုလဲ မအေးဘူးဆိုတော့၊ အဲဒီဒေသဟာ ဘုမ္မိနက်သန် မှန်တဲ့ နေရာတခု ဖြစ်နေတယ်။

စတုတ္ထရေခဲခေတ်ဟာ၊ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၅၀,၀၀၀ လောက် မှာ စခဲ့ပြီး နှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာ ကြာတဲ့အခါ ပြန်ဆုတ် သွားတယ်။ အဲဒီလို စတုတ္ထရေခဲခေတ် ကုန်ဆုံးသွားတဲ့ အချိန်လောက် ကစပြီး၊ ရှေးဟောင်းကျောက်ပစ္စည်း အကြမ်းစားကြီးတွေကို မတွေ့ ရတော့ဘူး။ အဲဒါကြောင့်၊ အဲဒီအချိန်လောက်ကစပြီး ဒီမျောက်ဝံ မက လူမကျသေးတဲ့ ရှေးလူဟောင်းတွေ ကွယ်ပျောက်ပြီး၊ ဒီကမ္ဘာရဲ့ ပထမဆုံး လူစင်စစ်လို့ ခေါ်နိုင်တဲ့ ခေတ်လူသားတွေပေါ်လာတယ်လို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။ အဲဒီ လူစင်စစ်တွေ ပေါ်လာတဲ့ အချိန်ကို၊ အလယ်ကျောက်ခေတ်လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ စတုတ္ထ ရေခဲခေတ်ဟာ ကုန်ဆုံးသွားပြီဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ဥရောပတိုက်ရဲ့ ရာသီဥတု ဟာ အတော်ကလေး နေသာထိုင်သာ ဖြစ်လာတယ်။

အလယ်ကျောက်ခေတ်

အခုလူတွေ ဆင်းသက် ပေါက်ဖွားရာဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ခေတ် လူ သားတွေရဲ့အစလို့ ခေါ်တဲ့လူတွေဟာလွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၄၀,၀၀၀နဲ့ ၂၅,၀၀၀ အတွင်းမှာ ပေါ်ပေါက်လာ တယ် လို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ ခန့်မှန်း ကြတယ်။ ဒီလူ တွေကစပြီး၊ ဒီကနေ့အ ထိ လူတွေ မှန်သမျှကို သိပ္ပံပညာ ရှင် တွေ က ခေတ်လူသား^၁ ‘ဟိုမို စေးပီးယန်း’ လို့ ခေါ် တယ်။ ‘ဟိုမို’ က ‘လူ’လို့ အဓိပ္ပါယ် ရ တယ်။ ‘စေးပီးယန်း’ က ‘ဥာဏ် ရှိ သော’ လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

(ပုံ-၃၂) ကရို-မဂ္ဂနန် လူ

ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဒေါ်ဒွန်းယယ်^၂ အရပ်က(ပုံ-၃၂)၊ ကရို-မဂ္ဂနန်^၃ ဆိုတဲ့ဂူနဲ့အီတလီနိုင်ငံ မင်တုန်းနဲ^၄ အနီးက ဂရီမောလဒီး^၅ဆိုတဲ့ဂူထဲမှာ ဒီအလယ်ကျောက်ခေတ်တုန်းကလူတွေရဲ့အရိုးတွေကို အတော်ကလေး ပြည့်ပြည့်စုံစုံတွေ့ရတယ်။

ကရို-မဂ္ဂနန်ဂူထဲမှာဆိုယင်၊မိန်းမတဦးရဲ့ အရိုးတစ်စုံ၊ ခပ်အိုအို အရွယ် လူတစ်ယောက်ရဲ့အရိုးတစ်စုံ၊ ခလေးတယောက်ရဲ့ အရိုးအပိုင်း

၁။ ခေတ်လူသား = Homo Sapiens (ဟိုမို - စေးပီးယန်း)
 ၂။ ဒေါ်ဒွန်းယယ် = Dordogne
 ၃။ ကရို-မဂ္ဂနန် = Cro-Magnon
 ၄။ မင်တုန်းနဲ = Mentone
 ၅။ ဂရီမောလဒီး = Grimaldi

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

အစတွေ၊ လူရွယ်ရွယ်နှစ်ယောက်ရဲ့ အရိုးတစ်စုံကို တွေ့ရတယ်။ မိန်းမရဲ့ ခေါင်းခွံမှာ၊ ခပ်ပြင်းပြင်းအရိုက်ခံထားရတဲ့ ဒဏ်ရာတွေကိုတွေ့ရတယ်။ ဒီမိန်းမရဲ့ ဦးနှောက်အိမ်အရ၊ သူ့ ဦးနှောက်ဟာ အခုခေတ်ယောက်ျား တချို့ရဲ့ ဦးနှောက်ထက်ကြီးတယ်။ ခပ်အိုအိုအရွယ်ရဲ့ အူရပ်ဟာ ခြောက် ပေလောက်ရှိတယ်။ သူတို့ကို မြှုပ်တဲ့နေရာမှာ ဒီအလယ် ကျောက်ခေတ် က ရှေးဟောင်း ကျောက်ပစ္စည်းတွေကိုလဲ တွေ့တယ်။ ရှင်စဉ်တုန်းက ရတနာတွေအဖြစ်နဲ့ သူတို့ဝတ်ဆင်သွားတယ်လို့ ယူဆနိုင်တဲ့ ဖောက် ထားတဲ့ ပင်လယ်ခရုခွံ တွေကိုလဲ တွေ့တယ်။

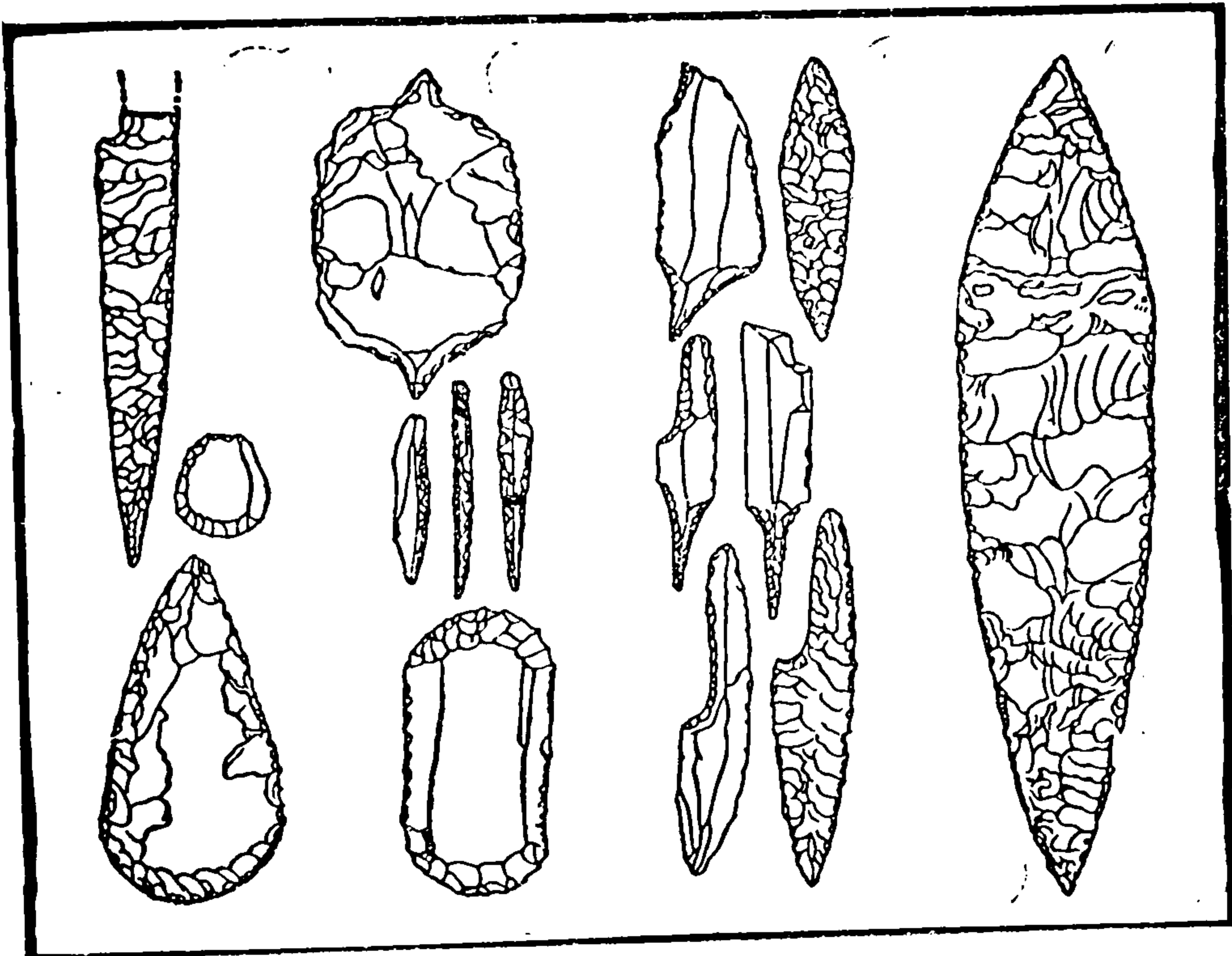
ဒီပစ္စည်းတွေနဲ့ ဒီလိုမြှုပ်ထားတာကိုထောက်ပြီး အဲဒီ အလယ် ကျောက်ခေတ်က လူတွေဟာ သေပြီးယင် နောက်ဘဝရှိသေးတယ် ဆို တဲ့ အယူဘာသာကို ယုံကြည်ဟန် လက္ခဏာ ရှိတယ်လို့ တချို့ ပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။ နောက်ပြီးတော့ သူတို့ရဲ့ အရိုးတွေကို ကြည့်ပြီး ဒီလူတွေဟာ အရပ်ရှေ့တယ်၊ မျက်နှာပြန့်တယ်၊ နှာခေါင်း မြင့်တယ်လို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ ခန့်မှန်းကြတယ်။

မင်တုန်းနဲ့အနီးက ဂရိမောလဒီးဂူထဲမှာကတော့ အရိုးနှစ်စုံကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီအရိုးတွေဟာ ကရို-မဂ္ဂနွန် အရိုးတွေနဲ့ တခေတ်ထဲ ဖြစ်ပေမဲ့ တမျိုးနဲ့ တမျိုး မတူကြဘူး။ လုံးလုံး ဆန့်ကျင်နေကြတယ်။ ဂရိမောလဒီးအရိုးတွေမှာ ကပ္ပလီ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်တွေ ပါနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီနှစ်မျိုးစလုံးရဲ့ ဦးနှောက်အိမ်တွေ၊ လက်ရိုးတွေ၊ လည်ရိုး တွေ၊ သွားတွေဟာ အခုခေတ် လူအစစ်တွေရဲ့ ဦးနှောက်အိမ်၊ လက်ရိုး၊ လည်ရိုး၊ သွားတွေနဲ့ အတူတူပါပဲ။

ပီကင်းမြို့ အနီး ဂူတစ်ခုထဲကလဲ လူခေါင်းခွံတစ်ခုကို မပျက်မစီး တူးဖော်ရရှိတယ်။ ခေါင်းခွံတွေရှိတဲ့ ကျောက်လွှာဟာ နှစ်ပေါင်း ငါး သိန်း၊ သို့မဟုတ် နှစ် တသန်းလောက် ကြာပြီလို့ မှန်းဆ ကြတယ်။

အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်း ရိုဒီးရှီးယားပြည် ဘရိုးကင်းဟီ^၂ တောင်ကုန်းက ဂူတစ်ခုထဲမှာလဲ အောက်မေးရိုးမရှိတဲ့ ဦးခေါင်းခွံတစ်ခုနဲ့ အရိုးတွေကို ရတယ်။

၁။ ပီကင်းမြို့ = Peking
၂။ ဘရိုးကင်းဟီ၊ ရိုဒီးရှီးယားပြည်၊ အာဖရိကတိုက် တောင်ပိုင်း (Broken Hill, Rhodesia, South Africa)

(ပုံ-၃၃) အလယ်ကျောက်ခေတ် ကျောက်ကရိယာတန်ဆာနဲ့ လက်နက်တွေ။ (ခါး၊ လှံစွပ်၊ မြားခေါင်း၊ ခြစ်၊ စူးနဲ့ အသွား မျိုးစုံရှိတဲ့ ကျောက်ကရိယာတန်ဆာတွေ။)

အဲဒီ အလယ်ကျောက်ခေတ်က လူတွေဟာ ဒီ အမျိုးတွေအပြင် တခြားအမျိုးတွေလဲ အများကြီး ရှိလိမ့်အုံးမယ်လို့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ က ခန့်မှန်းကြတယ်။

ဒီလူတွေရဲ့ခေတ်မှာ ကျောက်ပေါက်ဆိန်တွေကို မသုံးကြတော့ဘူး။ ရှေးခေတ်တုန်းက ကျောက်ပေါက်ဆိန်တွေကို လုပ်တဲ့အခါ အချွန် ဖြစ်လာအောင် ကျောက်တုံးချင်း ထုပြီး ဖဲ့ကြရတယ်။ အလယ်ခေတ်က လူတွေလက်ထက်မှာတော့ ကျောက်ကို အရိုးမာမာနဲ့ ရွှေပေါ်တိုက်သလို တိုက်ပစ်ထားတဲ့ လက်ရာမျိုးတွေကို တွေ့ရတယ်။ ဒီ နည်းကို သုံးတဲ့ အတွက် ကျောက်တွေရဲ့ အသွားဟာ အင်မတန်ထက်လာပြီး၊ မာတဲ့ အရိုးတို့၊ ဆတ်ချိုတို့၊ ဆင်စွယ်တို့ကိုတောင် ဖြတ်လို့ရလာတယ်။ ကျောက်ပစ္စည်းတွေကို လုပ်တဲ့အတွက် အခုခေတ် စူး ဆောက်တွေ၊ တူတွေလို ကျောက်ကရိယာ တန်ဆာပလာမျိုးတွေကိုတောင် ဒီလူတွေ လုပ်နိုင်လာတာကို တွေ့ရတယ်။

အဲဒီ ကရိယာတန်ဆာပလာတွေကိုသုံးပြီး၊ သစ်သား အရိုးရှေ့တွေ မှာ ဆင်စွယ်အသွားတွေတပ်ထားတဲ့ လှံတွေ၊ နောက်ပြီးတော့ သူတို့ရဲ့ ခါးမှာ အမြဲဆောင်ထားလေ့ရှိတဲ့ ကျောက်ခေးမြှောင် တွေကိုတောင် လုပ်နိုင်လာကြတယ်။ (ပုံ-၃၃)

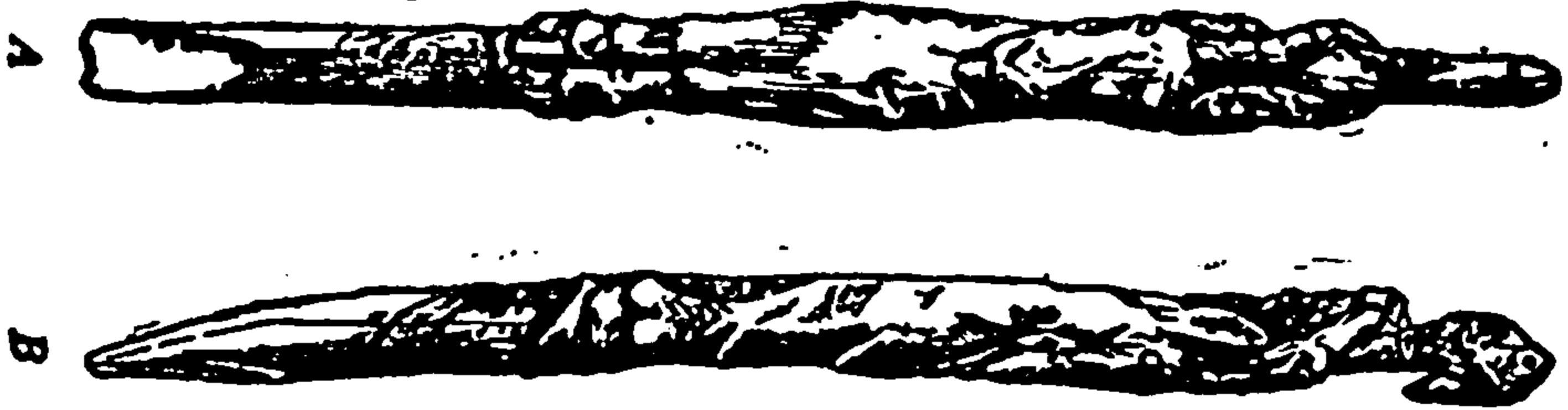
လှံရိုးကိုဖြောင့်အံ့အတွက် ဆတ်ချိုနဲ့ လုပ်ထားတဲ့ အတော် ချိုးမွမ်းဘို့ကောင်းတဲ့ ကရိယာ တွေကိုလဲ သူတို့ လုပ်နိုင်လာကြတယ်။ သူတို့ထွင်သွားတဲ့ ချိုးမွမ်းဘို့ကောင်းတဲ့ ကရိယာတခုလဲ ရှိသေးတယ် (ပုံ-၃၄)။ ဒီကရိယာကို ဆင်စွယ်နဲ့ဖြစ်ဖြစ်၊ ဆတ်ချိုနဲ့ဖြစ်ဖြစ်လုပ်တတ် ကြတယ်။ အဲဒီ ကရိယာထဲမှာ လှံထဲ ပြီးပစ်လိုက်ယင်၊ လက်နဲ့ရိုးရိုးပစ် တာထက် လှံရဲ့အရှိန်ဟာ ပိုလဲမြန်တယ်၊ ပိုလဲသွားတယ်။ (ပုံ-၃၅)။

သူတို့လုပ်ခဲ့တဲ့ ပစ္စည်းတွေထဲမှာ၊ ဆင်စွယ်နဲ့လုပ်တဲ့ အပ် တွေကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ အမဲလိုက်လို့ ရတဲ့ သားရေတွေကို ဒီအပ်တွေနဲ့ အဝတ် အဆည်ချုပ်ပြီး ဝတ်ပုံပေါ်တယ်။ အဲဒီနည်းနဲ့ လူတွေဟာ အပူ အအေးနဲ့ သစ်ပင်ဝါးပင်တွေရဲ့ ဆူးညှောင့်တွေရဲ့ဘေးက သူတို့ကိုယ်ကို ကာကွယ်သွားကြဟန် လက္ခဏာရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီ လူ တွေ ဟာ များသောအားဖြင့် ကိုယ်တုံးလုံးနေကြဟန် ကူတယ်လို့၊ တချို့ သမိုင်း ဆရာတွေက ယူဆကြတယ်။

သူတို့ရဲ့အဓိက အလုပ်ကတော့ တခြား မဟုတ်ဘူး၊ အမဲလိုက်တဲ့ အလုပ်ပဲ (ပုံ-၃၆)။ သူတို့ လိုက်လေ့ရှိတဲ့ အမဲကတော့၊ အစွယ်ကြီး တွေနဲ့ဆင်ကြီးတွေ၊ မြင်းရိုင်းတွေ၊ ဆတ်တွေ၊ ပြောင်တွေ၊ ‘အောရော့’^၁ လို့ ခေါ်တဲ့ နွား တမျိုးတွေပါပဲ။ သူတို့ရဲ့လက်နက်တွေဟာ ရှေးခေတ်က ကျောက်ပေါက်ဆိန်ထက် ပိုပြီး ထူးခြား လာကြတဲ့အတွက်၊ ဒီလူတွေ အမဲလိုက်တဲ့နေရာမှာ ရှေးခေတ်က လူတွေထက်ပိုပြီး ခရီးရောက်တယ်။ အမဲတွေထဲမှာ သူတို့အကြိုက်ဆုံးကတော့ မြင်းရိုင်းသားပဲ။ ပြင်ဆစ် ပြည် ဆော်လူးတေး^၂ဆိုတဲ့ သူတို့တတွေ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် နှစ်စဉ် ပွဲလမ်းသဘင်လုပ်လေ့ရှိတယ်လို့ယူဆရတဲ့အရပ်တခုမှာ၊ ဆတ်ရိုး

၁။ အောရော့ = Auroch
၂။ ဆော်လူးတေး = Solutre
တန်ဆာပလာ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၅၊ နှာ ၁၃၀)

ကျောက်ခေတ်

(ပုံ-၃၄) အလယ်ကျောက်ခေတ်လှံထဲပစ်ကရိယာနှစ်ဘက်ကိုမြင်ရပုံ ဆင်ကြီးရိုး၊ ပြောင်ရိုးတွေအပြင်၊ မြင်းရိုင်း အကောင်ပေါင်း တသိန်း လောက်ရဲ့ အရိုးတွေကိုပါ တွေ့ရတယ်။

ဒီလူတွေဟာ အင်မတန်ကြီး ရိုင်းနေသေးပေတဲ့ သူတို့ခေတ်မှာ ပန်းချီ^၁ ပညာကို စသွားနိုင်ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့အရုပ်တွေကို ခြစ်ပစ်ခဲ့တဲ့ ကျောက်တုံးကလေးတွေကို တွေ့ရတယ်။ လက်ရာကတော့ ပန်းချီပညာ သင်စလူတွေ၊ တောင်ခြစ်မြောက်ခြစ်နဲ့ခြစ်ထားတဲ့ လက်ရာမျိုးပါပဲ။ တချို့ ကျောက်တုံးတွေမှာတော့ မတတ်တတ် အရမ်းခြစ်ထားတဲ့ ခြစ်ရာ တချို့ကို လက်ရာကောင်းကောင်းနဲ့ ပြင်ထားတာတွေ့ရတယ်။ စပိန် ပြည်က ဂူထုရဲ့ မျက်နှာကျက်မှာ အဲဒီအလယ်ခေတ်က ဆေးနဲ့ဆွဲပစ်ခဲ့ တဲ့ ပြောင်ရုပ်၊ (ပုံ-၃၇) တွေရဲ့ လက်ရာဟာ အတော်ထူးတယ်။

(ပုံ-၃၅)
လှံထဲပစ် ကရိယာနဲ့ ယခုခေတ် အက်စကီမို မုဆိုး လှံပစ်ပုံ။

မြင်သစ်ပြည်ရဲ့ ဂူ တချို့တွေထဲမှာလဲ အလယ်ခေတ်ကလူတွေ^၂ ဆွဲပစ်ခဲ့တဲ့ ပန်းချီကားတွေကို တွေ့ရတယ်။ အာဖရိကမြောက်ပိုင်းမှာဆို ယင်လဲ၊ အယ်ဂျီးရီးယားပြည်က ဆဟာရသဲကန္တာရကိုဖြတ်ပြီး နိုင်းမြစ် အထက်ပိုင်းအထိ တချို့ဒေသတွေမှာလဲ ဒီအလယ်ခေတ်လူတွေရဲ့ ပန်း ချီကားတွေကိုတွေ့ရတယ်။ ဒီအလယ်ကျောက်ခေတ်ကလူတွေဟာ ပန်းချီ

၁။ ပန်းချီ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၇၊ နှာ ၂၂)
၂။ ဂူနေ ရှေးလူ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၆၅)

(၅-၃၆)

ကမ္ဘာနဲ့ သတ္တဝါအစ

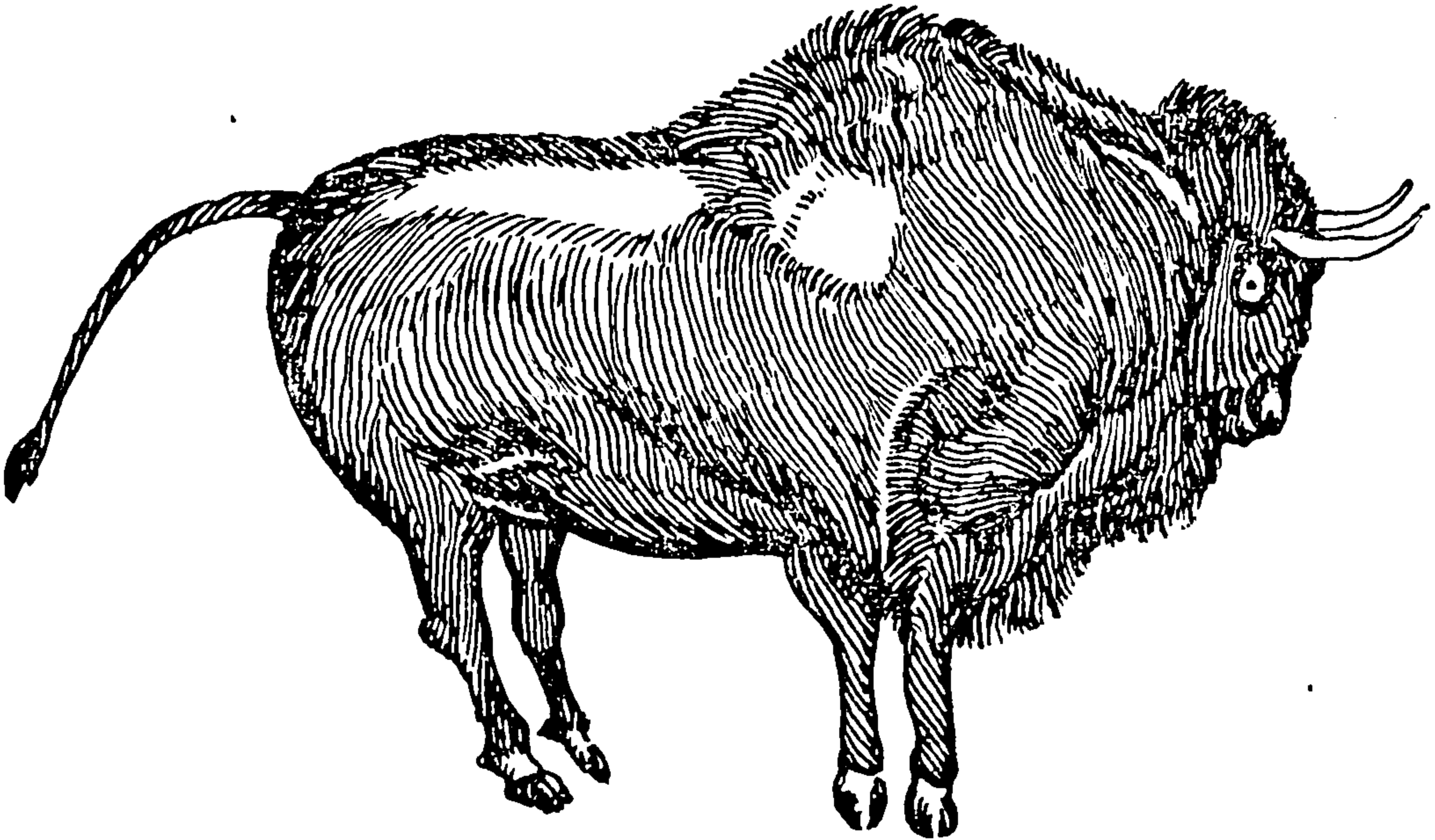
ကားတွေကို ဂူတွေထဲမှာသာမဟုတ်ဘူး၊ အပြင်ဘက်က ကျောက်တွေ ပေါ်မှာလဲ ရေးဆွဲပစ်ခဲ့ကြတာကို တွေ့ရတယ်။ ဒီပန်းချီကားတွေဟာ မြေထဲပင်လယ်တဝိုက်မှာ ဒီလူတွေ နေသွားကြတယ်ဆိုတာကို ဖော်ပြ ထားတဲ့ ထင်ရှားတဲ့အထောက်အထားတွေ ဖြစ်တယ်။

ဒီလူတွေဟာ၊ မြင်းကလွဲပြီး တခြားတိရစ္ဆာန်တွေကို ယဉ် အောင် မွေးမသွားနိုင်ကြဘူး။ သူတို့မှာ အမဲလိုက်ဘို့ ခွေးလဲ မရှိသေး ဘူး။ သူတို့ရဲ့ တခေတ်လုံးမှာ၊ အမဲလိုက်ပြီး သူတို့ရဲ့ ငမ်းစာကို ရှာသွား ကြရတယ်။ သူတို့မှာ အစားအသောက်ချက်ဘို့၊ အိုးတို့၊ ခွက်တို့ မရှိဘူး။ အဲဒါကြောင့် သူတို့ဟာ အမဲလိုက်လို့ ရလာတဲ့ အသားတွေကို မီးကင် မီးမြှိုက်ပြီးစားကြ မှာပဲ။

သူတို့ဟာ ကျောက်ကရိယာ တန်ဆာပလာတွေကို လုပ်တဲ့နေရာ မှာ အတော်တိုးတက်လာပေမဲ့၊ သစ်ခုတ်တဲ့ပေါက်ဆိန်ကိုတော့ လုပ်မ သွားနိုင်ကြဘူး။ အဲဒါကြောင့် ဒီလူတွေဟာ၊ သစ်တွေကို ခုတ်ပြီး သူတို့ နေထိုင်ဘို့အတွက် အိမ်တွေဆောက်သွားနိုင်တဲ့အထိ မတိုးတက်ခဲ့ကြ ဘူး။ အလွန်တကား အလွန်ဆုံး သူတို့မှာ တိရစ္ဆာန်သားရေနဲ့ လုပ်တဲ့ တဲမျိုးတွေ ရှိကောင်း ရှိမယ်။

ရှေးကျောက်ခေတ်တုန်းက၊ လေးနဲ့ မြားကို လုံးဝမသုံးခဲ့ကြဘူး။ ဒီအလယ်ခေတ်မှာလဲ၊ လေးနဲ့ မြားကို သုံးရမှန်း မသိကြသေးဘူးလို့ တချို့ ပညာရှင်တွေက ယူဆကြတယ်။ တချို့ ပညာရှင်တွေကတော့၊ အဲဒီ အလယ်ကျောက်ခေတ်မှာ တွေ့ရတဲ့ ပစ္စည်းတချို့ ဟာ၊ မြားကို ဖြောင့် အောင်လုပ်တဲ့ ကရိယာတွေဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအလယ်ကျောက် ခေတ်မှာ၊ လေးနဲ့ မြားကို စပြီးသုံးပြီလို့ ယူဆကြတယ်။

ဒီအလယ်ကျောက်ခေတ်မှာ လယ်တို့ ယာတို့ကို မစိုက်တတ်ကြ သေးဘူး။ လူတွေဟာ အမဲလိုက်ပြီး သစ်သီးသစ်ဥ ရှာဖွေပြီးစားသောက် ကြတုန်းပဲ ရှိသေးတယ်။ သူတို့ရဲ့ မိန်းမတွေဟာ မထွားကြိုင်းဘူး၊ ညှက်တယ်။ ယောက်ျားတွေထက် အမျိုးကြီး ငယ်တယ်။ ဒီလိုညှက်နေ တာဟာ တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး။ အရွယ်မရောက်ခင် အိမ်ထောင်ကျ ပြီး ငယ်ငယ်နဲ့ သားမွေးရလို့ ဖြစ်ဟန်တူတယ်။ ရှေးခေတ်က မိန်းမ တွေဟာ ယောက်ျားတွေထားရာက နေရတဲ့ ကျွန် သဘော မျိုးမျှသာ ဖြစ်တယ်။

(ပုံ-၃၇) စပိန်ပြည် ဂူတဒုထဲ၌ ရှေးလူဟောင်းတွေ ရေးဆွဲထားတဲ့ ဆေးရောင်ခြယ် ပြောင်ရဲ့ပုံ။

ဒီလူတွေဟာ ရှေးကျောက်ခေတ်က မျောက်ဝံတဝက်-လူတဝက် တွေနဲ့ စာလိုက်ယင်တော့၊ အတော်တိုးတက်လာတာမှန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သိပ်တော့ မယဉ်ကျေးလှသေးဘူး။ ဒီလူတွေဟာ၊ မြေထဲပင်လယ်တဝိုက် မှာ နှစ်ပေါင်း ၂၀,၀၀၀ လောက် ဘယ်သူမှ အပြိုင်အဆိုင်မရှိပဲ မင်းမူခဲ့ကြရတယ်။ အဲဒီလောက်ရှေ့လျားတဲ့ အချိန်အတွင်းမှာ ဒီလူ တွေဟာ တိုးတက်လာအောင် ကြိုးစား၍ အခွင့်အရေးတွေ အများကြီး ရခဲ့တယ်။

နှောင်းကျောက်ခေတ်

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၁၀,၀၀၀ နဲ့ ၁၂,၀၀၀ လောက်အတွင်း မြေထဲပင်လယ်တဝိုက်မှာ လူသစ်တွေ ပေါ်လာကြတယ်။ ဒီလူသစ်တွေ ဟာ အလယ်ကျောက်ခေတ်က လူတွေထက် အရည်အချင်းသာတယ်။ အလယ်ကျောက်ခေတ်က လူတွေဟာ နှစ်ပေါင်း ၂၀,၀၀၀ အတွင်း တနေရာမှာ စွဲစွဲမြဲမြဲ နေတယ်လို့ မရှိလှဘူး။ ‘ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ’ ဆိုသလို အမဲကောင်တွေ သွားတဲ့နောက် အမဲလိုက်ရင်း လျှောက်သွား နေကြတာပဲ။ လူသစ်တွေကတော့ ဒီလိုမဟုတ်တော့ဘူး။ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးတဲ့ အတတ်ကို တတ်တယ်။

လယ်ယာ စိုက်ပျိုးတယ် ဆိုတော့၊ မုဆိုးတွေလို တတောင် တတောင်တက်ပြီး အမဲလျှောက်လိုက်နေလို့ မဖြစ်တော့ဘူး။ သူတို့ရဲ့ လယ်တွေ ယာတွေနားမှာ အတည်တကျနေရတော့မယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီလူသစ်တွေဟာ မြို့ရွာတွေကိုလဲ တည်ထောင် တတ်လာကြတယ်။ ဒီလို တနေရာရာမှာ မြို့ရွာတည်ပြီး အတည်တကျ နေထိုင်ကြတယ်ဆိုတော့ မုဆိုးတွေလို လျော့ရဲရဲနေလို့ မဖြစ်ပြန်ဘူး။ မြို့ရွာ အုပ်ချုပ်ရေးတို့၊ ကာကွယ်ရေးတို့ ဆိုတဲ့ကိစ္စတွေ ပေါ်ပေါက်လာပြန်တယ်။ အဲဒီတော့ ဒီလူသစ်တွေဟာ အုပ်ချုပ်ရေး တို့ ကာကွယ်ရေး တို့ကိုလဲ အထိုက် အလျောက် တတ်လာကြပြန်တယ်။

လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရတာနဲ့ မြို့ရွာ အုပ်ချုပ်ရတာ၊ ကာကွယ် ရတာနဲ့ အမဲလိုက်ဖို့အချိန်လဲ မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့ အသားကိုလဲစားချင် သေးတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီလူသစ်တွေဟာ တောနေ တိရစ္ဆာန်အရိုင်း တွေကို အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန် အယဉ်တွေ ဖြစ်လာအောင် လုပ်ကြရပြန် တယ်။ အဲဒီလိုလုပ်ရင်းနဲ့ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူတဲ့ အတတ်ကို ဒီလူတွေ တတ်လာကြပြန်တယ်။

အဲဒီလို တိုးတက် တဲ့ လူ သစ် တွေ ပေါ်လာတဲ့အခါ၊ အလယ် ကျောက်ခေတ်ကလူတွေဟာ အနှစ် ၂၀,၀၀၀ လောက်ပတ်လုံး သူတို့ ချည်းပဲ အပြိုင်မရှိ မင်းမူခဲ့ရတုန်းက နေခဲ့ကြတဲ့အတိုင်း၊ ကိုယ်တုံးလုံး မုဆိုးကြီးတွေလို၊ ကိုယ်တုံးလုံး မုဆိုးကတော်ကြီးတွေလို နေလို့ မဖြစ်ကြ တော့ဘူး။ ပြောင်းလဲလာတဲ့ခေတ်ကိုမှီအောင် သူတို့ကိုယ်ကိုသူတို့ ပြုပြင် ကြရလိမ့်မယ်။ မပြုပြင်နိုင်ယင်၊ သူတို့တတွေဟာ ရှေးကျောက်ခေတ်က သူတို့ရဲ့ နောင်တော် အစ်မတော်တွေလို သူတို့တတွေ တိမ်ကောပပျောက် သွားမယ်။

နှောင်းကျောက်ခေတ်ဟာ၊ ဥရောပတိုက်မှာ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၁၀,၀၀၀ နဲ့ ၁၂,၀၀၀ အတွင်းလောက်မှာ စခဲ့တယ်။ ဒီနှောင်း ကျောက်ခေတ်မှာ၊ ရှေးနဲ့ အလယ်ကျောက်ခေတ်တွေထက် ထူးတဲ့အချက် ငါးချက်ကို တွေ့ရတယ်။ ဒီအချက် ငါးချက်ကို တချက်စီပြောပြမယ်။

စိုက်ပျိုးရေး = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၄၆၁)

၁) ဒီခေတ်မှာ ကျောက်တွေကိုသွေးပြီး အရောင်တင်ထားတဲ့ ကျောက်ပစ္စည်းတွေကို တွေ့ရတယ်။ သစ်သားရိုးတင်ထားတဲ့ ကျောက်ပေါက်ဆိန်ကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ ဒီကျောက်ပေါက်ဆိန်ဟာ မူလတုန်းက လက်နက်အဖြစ်နဲ့ သုံးခဲ့ဘူးဟန်ရှိပေတဲ့။ နောက်တော့ သစ်ခုတ်တဲ့နေရာမှာ များသောအားဖြင့် သုံးတာကို တွေ့ရတယ်။ မြားခေါင်းတွေကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် အဲဒီခေတ်မှာ လေးနဲ့မြားကို စသုံးပြီလို့ ယူဆရမယ်။ ဒီခေတ်က အရောင်တင်မထားတဲ့ ရိုးရိုးကျောက်ပစ္စည်းတွေရဲ့ လက်ရာတောင်မှ၊ ရှေးကျောက်ခေတ်က လက်ရာထက်၊ အများကြီး ထူးတာကို တွေ့ရတယ်။

၂) ဒီခေတ်မှာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး စပြီ။ ဒါပေမဲ့ ဒီခေတ်ရဲ့ အစမှာတော့ မိန်းမတွေကသာ လယ်ယာစိုက်ပျိုးကြတယ်။ ယောက်ျားတွေကတော့ အမဲလိုက်ကြတုန်း ရှိသေးတယ်။ နောက်မှ အမဲလိုက်တာကိုစွန့်ပြီး လယ်ယာကို အတည်တကျ လုပ်လာကြတယ်။

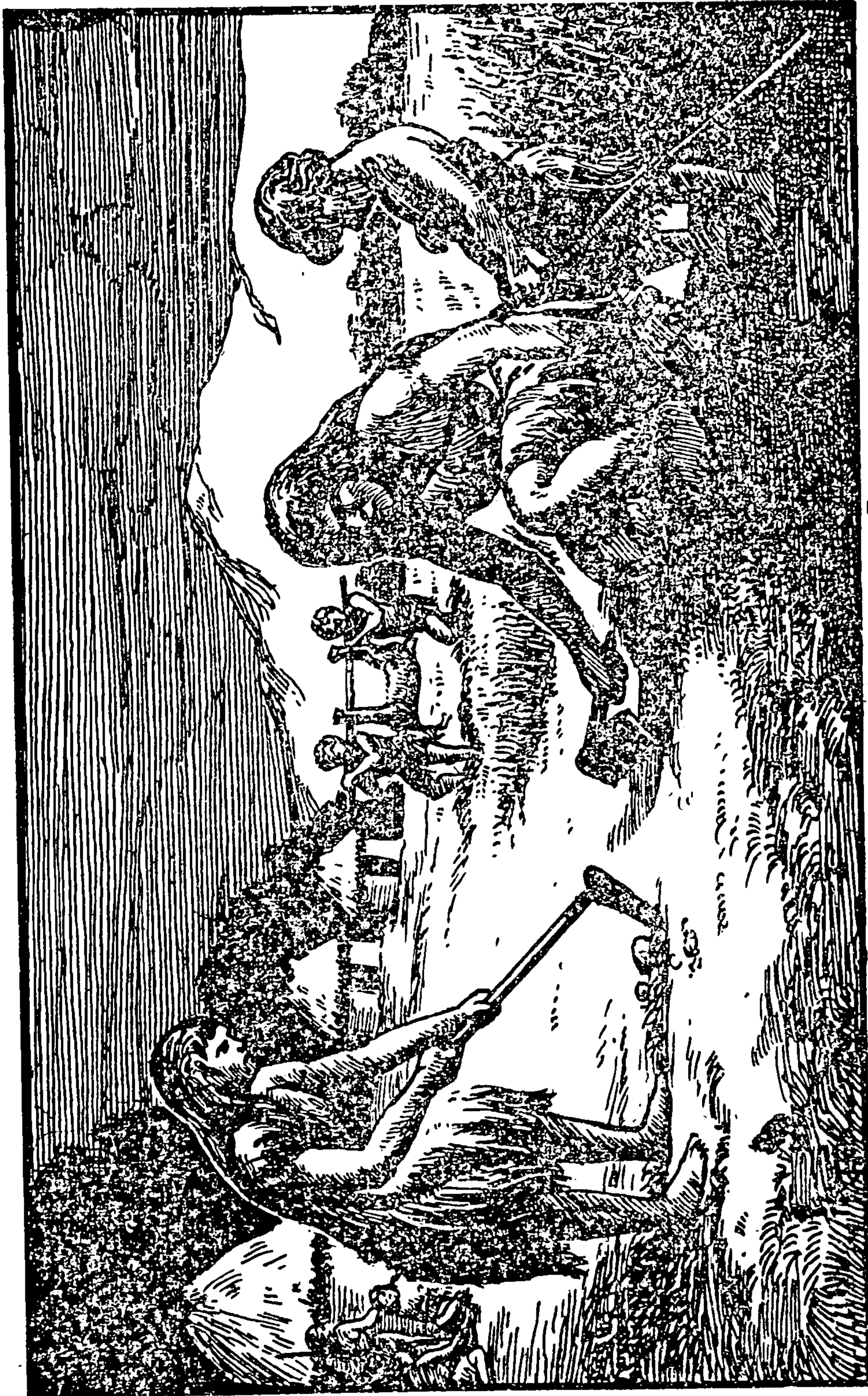
၃) ချက်ပြုတ်အိုးတွေ ပေါ်လာကြပြီ။ အဲဒါကြောင့် ဒီခေတ်က လူတွေဟာ၊ အလယ်ခေတ်တုန်းက လူတွေလို အသားကိုမီးမြှိုက်မီးကင်ပြီး မစားကြတော့ပဲ၊ ကျကျနန ချက်ပြုတ်စားကြတယ်ဆိုတာ သိရတယ်။ ဒီခေတ်မှာ အလယ်ခေတ်ကလို မြင်းသားကို မစားကြတော့ဘူး။

၄) တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးစပြီးပေါ်လာပြီ။ ခွေးလဲပေါ်လာပြီ။ ဒီလူတွေမှာ နွားတို့၊ သိုးတို့၊ ဆိတ်တို့၊ ဝက်တို့ မွေးထားတာ တွေ့ရတယ်။

၅) ရက္ခန်းလဲစပြီ။

အဲဒီအချက် ငါးချက်ဟာ၊ ဒီနှောင်းကျောက်ခေတ်ရဲ့ ထူးခြားတဲ့ အချက် ငါးချက်ပဲ။

ဒီနှောင်းကျောက်ခေတ်က ရှေးလူတွေဟာ၊ ဥရောပတိုက်ကို တောင်ဘက်နဲ့ အရှေ့တောင်ဘက်က ဝင်လာကြတယ်။ ဥရောပတိုက်မှာ ဒီကနေ့ရှိနေကြတဲ့ ဥရောပတိုက်သားတွေဟာ၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ လူတွေက ဆင်းသက်လာကြတယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေ ယူဆကြတယ်။

(ပုံ-၃၀) ကမ္ဘာမြေလှေ့ လာလာကုလား စာပေးမြင်နာမည်

ဒီခေတ်က လူတချို့ဟာ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းတလျှောက်မှာ တိုးတက်လာ ပုံကို သမိုင်းဆရာကြီး ဘရက်စတက်^၁က ဖော်ပြထားတာ အင်မတန်စိတ် ဝင်စားစရာကောင်းတယ်။ အဲဒီသမိုင်းကို အကျဉ်းချုပ်ပြီး ဖော်ပြမယ်။

အဘစ်ဆီးနီးယားကုန်းပြင်မြင့်^၂တွေကို ဖြတ်ပြီး စီးလာတဲ့ နိုင်း မြစ်ရေထဲမှာ နုံးလို့ခေါ်တဲ့ ရွှံ့နက်တွေ ပါလာတယ်။ နှစ်စဉ် နွေရာသီ တိုင်း အဘစ်ဆီးနီးယား တောင်ကုန်းတွေပေါ်ကို မိုးရွာချယင် နိုင်းမြစ် ရေတွေဟာ ကမ်းနှစ်ဘက်ပေါ်ကို လျှံတက်လာတယ်။ မြစ်ရေတွေ ပြန် ကျသွားတဲ့အခါ ကမ်းတွေပေါ်မှာ နုံးတွေကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ နုံးမြေ တွေပေါ်မှာ အင်မတန်ထူထပ်တဲ့ ကိုင်းတောကြီးတွေ ပေါက်နေတယ်။

တခါက သစ်ပင်ဝါးပင်တွေနဲ့ စိမ်းလန်းစိုပြေနေတဲ့ ဆဟာရ ဒေသကြီးဟာ မိုးပြတ်သွားတဲ့ အတွက် ကြောင့် ခြောက်သွေ့လာတဲ့ အခါ၊ အဲဒီဆဟာရတောတွေတောင်တွေထဲမှာနေကြတဲ့ တိရစ္ဆာန်ရိုင်း တွေဟာ၊ အစာရေစာအတွက် နိုင်းမြစ်ဝှမ်းက ကိုင်းတောကြီးတွေထဲကို ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ကြရတယ်။ ဒီကိုင်းတောကြီးတွေဟာ ထူထပ်တယ်ဆို ပေတဲ့၊ ဆဟာရဒေသနဲ့ ဥရောပတိုက်မှာ ရှိတဲ့ တောကြီးတွေ တောင် ကြီးတွေလောက် မကျယ်ပြန့်ဘူး။ အဲဒါကြောင့် ဒီကိုင်းတောတွေထဲမှာ နေကြတဲ့ တောတိရစ္ဆာန်တွေဟာ လူတွေကို အကြာကြီး ရှောင်နေလို့ မရတော့ဘူး။

လူတွေကလဲ ဒီအချက်ကို အခွင့်ကောင်း ယူတဲ့ အနေနဲ့ ဒီတော တိရစ္ဆာန်တွေကို အုပ်လိုက် မပြီး ကျုံးသွင်းထားကြတယ်။ စားချင် တော့မှ ဒီတိရစ္ဆာန်တွေထဲက စားချင်တဲ့အကောင်တွေကို အသာဘမ်း ပြီးသတ်စားကြတယ်။ ဒီအထဲက ခိုင်းကောင်းမဲ့ အကောင်တွေကိုလဲ အသာဘမ်းပြီး ယဉ်အောင် မွေးတယ်။ ယဉ်လာတဲ့အခါ သင့်တော် တဲ့ အလုပ်ကို ခိုင်းကြတယ်။ ဒီလို လူတွေနဲ့ နီးနီးစပ်စပ် နေလာတာ ဟာ ကြာလာတော့ ဒီတောတိရစ္ဆာန်တွေဟာ လူတွေကို ကြောက်တဲ့ စိတ်တွေပျောက်ပြီး ယဉ်ပါးလာကြတယ်။

ဒီလို အသားကို အိမ်မှာ အလွယ်တကူနဲ့ မရခင်၊ ယောက်ျား တွေ အမဲလိုက်တဲ့အခါ၊ **မိန်းမတွေက အလေ့ကျပေါက်နေတဲ့ကိုင်းပင်**

၁။ သမိုင်းဆရာကြီး-ဘရက်စတက် = Historian J. H. Breasted
၂။ အဘစ်ဆီးနီးယားကုန်းပြင်မြင့် = Abyssinian Plateau

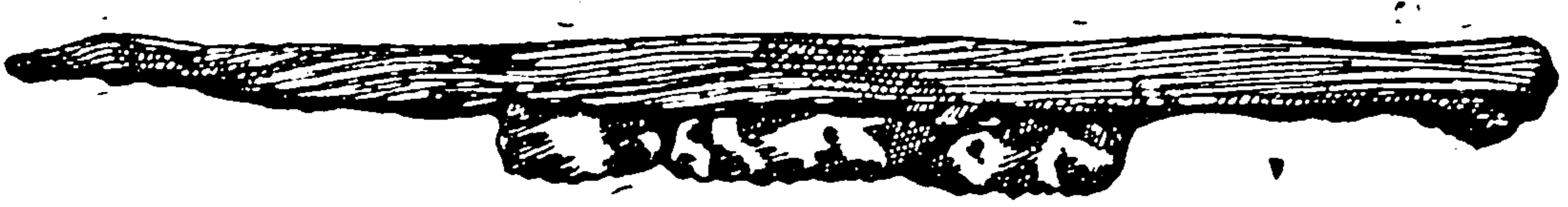
ကျောက်ခေတ်

မြက်ပင်တွေက အစေ့တွေကို လိုက်ပြီး ခူးကြ ကောက် ကြ တယ်။ ဒီအစေ့တွေကိုရပြီဆိုတော့၊ အမှုန့်ထောင်းပြီး စားကြတယ်။ အဲဒီလို စားလာကြရင်း ဒီအစေ့တွေကို ဒီလို အမှုန့်ထောင်းပြီး စားပစ်ကြတာ ထက် မြေကြီးမှာ ပြန် စိုက်ယဇ်၊ အလေ့ကျပေါက်ထာထက် ပိုလဲပေါက် တယ်။ အစေ့တွေလဲ ပိုထွက်တယ်ဆိုတာကို သူတို့ တွေ့သွားကြတယ်။ အဲဒီခေတ်က လူတွေ စိုက်တုန်းက ဘာရယ်လို့သိပြီး စိုက်ကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ စားလို့ရတဲ့ အစေ့တွေအနေနဲ့ စိုက်သွားကြတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီအစေ့တွေဟာ ပြောင်းစေ့တွေ၊ ဘာလီစေ့တွေ၊ ဂျုံစေ့တွေ ဖြစ်နေတယ်။

အဲဒီလို တိရစ္ဆာန်တွေကို မွေးမြူပြီး လယ်ယာ စိုက်ပျိုးတတ်တဲ့ အချိန်ကစပြီး၊ အမဲလျှောက်လိုက်နေကြတဲ့ အလေ့အထတွေဟာ ဒီလူ တွေမှာ တစတစ ပျောက်ကုန်ကြတယ်။ များသောအားဖြင့် ဒီလူတွေ ဟာ တိရစ္ဆာန်တွေကို မွေးလို့ကောင်းမဲ့ နေရာတွေ၊ လယ်ယာ စိုက်လို့ ကောင်းမဲ့ နေရာတွေမှာ အခြေစိုက်ကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီလူတွေ ဟာ၊ မုဆိုးတွေဘဝက တောင်သူ လယ်သမားဘဝ၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူ ရေးသမားဘဝကို တဖြေးဖြေး ပြောင်းလာကုန်ကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် အမဲလိုက်၊ သစ်သီး သစ်ဥတွေကို လိုက်ကောက်ပြီး အသက်မွေးခဲ့ရတဲ့ ရှေးကျောက်ခေတ်နဲ့ အလယ်ကျောက်ခေတ်ကို 'အစာရှာခေတ်' လို့ အချို့သမိုင်းဆရာတွေက ခေါ်ကြတယ်။ အဲဒီခေတ် နှစ်ခေတ်က လူတွေ ဟာ၊ အစာကို လိုက်လံရှာဖွေ စားသောက်ကြရတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ နှောင်းကျောက်ခေတ်ကိုတော့ 'အစာထုတ်ခေတ်'လို့ ခေါ် ကြ တယ်။ ဒီနှောင်းကျောက်ခေတ်က လူတွေဟာ၊ အစာကို လိုက်မရှာတော့ပဲ၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးပြီး၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူပြီး၊ သူတို့အတွက် အစာရအောင် ထုတ်လုပ်ကြတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးဟာ ကမ္ဘာ့ သမိုင်းမှာ အင်မတန်အရေးကြီးတဲ့ အဓိကအချက်ကြီး တချက် ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ဒီ နှောင်းကျောက်ခေတ်ကို တချို့သမိုင်းဆရာတွေက စိုက်ပျိုးရေးခေတ်လို့ တောင် ခေါ်ကြတယ်။

ရှေးဟောင်း သုတေသန ပညာရှင်တွေကတော့၊ ရှေးကျောက် ခေတ်နဲ့ အလယ်ကျောက်ခေတ်ကို 'ပါလီစတိုလစ်သစ်-ခေတ်'^၁ လို့

၁။ ပါလီစတိုလစ်သစ်-ခေတ် = Paleolithic Age

(ပုံ-၃၉) သစ်သားမှာ ကျောက်သွားတွေတပ်ထားတဲ့ တံစဉ်

ခေါ်တယ်။ ရှေးဟောင်း ကျောက်ခေတ်လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ နှောင်း ကျောက်ခေတ်ကိုတော့ ‘ နီယိုလစ်သစ် - ခေတ် ’^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ ကျောက်ခေတ်သစ်လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

ဒီကျောက်ခေတ်သစ်ကလူတွေရဲ့ ရှေးအကျဆုံး အိမ် တွေဟာ ခပ်ရိုးရိုး အိမ်ကလေးတွေပါပဲ။ အကာနဲ့ အမိုးပဲရှိတယ်။ ဒီအကာနဲ့ အမိုးဟာလဲ၊ သစ်ခက် သစ်ကိုင်းတွေကို ယှက်ပြီး အတွင်းနဲ့ အပြင်က ရွံ့အုံ့ထားတဲ့ အကာနဲ့ အမိုးပဲဖြစ်တယ်။ အိမ်တွင်းသုံးပစ္စည်းတွေမှာလဲ ရှေးဟောင်း ကျောက်ခေတ်ကနဲ့ မတူတော့ဘူး။ မြေခွက်တွေ မြေ ပန်းကန်ပြားတွေ၊ မြေအိုးတွေ၊ မြေအိုးကြီးတွေကို ဒီလူတွေ လုပ်တတ် လာကြတယ်။ လျှော်ပင်တွေကို စိုက်ပြီး၊ ဒီလျှော်မျှင်တွေနဲ့ အဝတ် အထည်တွေ ဖြစ်အောင် ရက်တတ်လာကြတယ်။

ဒီလူတွေ နေသွားတဲ့ခေတ်ဟာ၊ အင်မတန်ကြာပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီလူတွေ တည်သွားတဲ့ ရွာတွေ၊ ဆောက်သွားတဲ့ ရွံ့အိမ်တွေဟာ ပျက် စီးပြီး၊ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဖို့ဖို့လာတဲ့ နိုင်းမြစ်နဲ့ နုံးမြေတွေ အောက်ကို ရောက်နေတဲ့အတွက်၊ အခုအခါမှာ ဒါတွေကို တွေ့ဖို့ဆိုတာတော့ မဖြစ် နိုင်တော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ နိုင်းမြစ်ရေ မရောက်နိုင်တဲ့၊ ခပ်မြင့်မြင့် ကုန်း မြေတချို့မှာတော့၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ အချက်တွေရဲ့ အထောက်အထားတွေ ကို အနဲအကျဉ်း တွေ့ကြရတယ်။ ဒီတွေရတဲ့ အထောက်အထားက တော့၊ တခြားမဟုတ်ပါဘူး။ သစ်သားမှာ ကျောက်သွားတွေတပ်ထား တဲ့ တံစဉ် (ပုံ-၃၉) အကျိုးအပဲ့တွေ၊ ကောက်ပဲသီးနဲ့ သိုလှောင်ဖို့ အတွက် အသုံးပြုတဲ့ မြေကြီးထဲမှာ တူးထားတဲ့ မြေတွင်း ကျီ တွေနဲ့ ကောက်ပဲသီးနဲ့ တချို့ ဖြစ်တယ်။ ဒီဟာတွေဟာ၊ အဲဒီ ခေတ်တုန်းက လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး စပြီဆိုတဲ့ အင်မတန် ကောင်းတဲ့ ရှေး အကျဆုံး အထောက်အထားတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီအထောက်အထားတွေနဲ့ အတူတူ

၁။ နီယိုလစ်သစ်-ခေတ် = Neolithic Age

ဗျင် အပိုင်းအစတွေနဲ့ မြေအိုး မြေခွက်တွေကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ ဒီဟာ တွေကလဲ ဒီခေတ်က ရက္ခန်းစပြီ။ မြေအိုးမြေခွက်တွေကို စသုံးကြပြီဆိုတဲ့ အင်မတန်ကောင်းတဲ့ ရှေးအကျဆုံး အထောက်အထားတွေဖြစ်တယ်။

နိုင်ငံမြစ်ဝှမ်းနဲ့ ဆဟာရသဲကန္တာရ စပ်နေတဲ့ နေရာတွေဟာ အဲဒီအခါတုန်းက၊ နိုင်ငံမြစ်ရေ မလွှမ်းမိုးနိုင်တဲ့ နေရာတွေ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနေရာတွေကို ရွာသူရွာသားတွေဟာ သင်္ချိုင်းအဖြစ်နဲ့ အသုံးပြုကြ တယ်။ နောက်ပိုင်းကျကော့ ဒီနေရာတွေကို နိုင်ငံမြစ်ရေလွှမ်းမိုးပြီး၊ နှစ် ပေါင်းအတော်ကြာကြာ နုံးတွေတက်လာတဲ့အတွက် ဟိုအခါက မြှုပ် ပစ်ခဲ့ကြတဲ့ ရွာသူရွာသားတွေရဲ့ အလောင်းတွေကို ရွာတွေဘို့ အတော် ကြီးခက်သွားပြီ။

ဒါပေမဲ့ မကြာမီက ရွာတွေရတဲ့ သင်္ချိုင်းတခုမှာ၊ လူသေတွေနဲ့ အတူ မြှုပ်ထားတဲ့ပစ္စည်းတွေက ‘ဗူးမားရင်း’ လို့ခေါ်တဲ့ ပစ်ပြီးယင် ပစ်တဲ့လူဆီကို ပြန်လာတဲ့ သစ်သားနဲ့ လုပ်ထားတဲ့ လက်နက်တမျိုး၊ အသွားက လွှလို့ဖြစ်နေတဲ့ ကျောက်ခဲ၊ ကျောက် နဲ့ လုပ် ထား တဲ့ မြားခေါင်းတွေကို တွေ့ရတယ်။ လေးကိုတော့ မတွေ့ရဘူး။ လေးဟာ အင်မတန်ရှားတဲ့အတွက် ဒါကိုတော့ လူသေနဲ့ ထဲ မမြှုပ်ဘူးလို့ ယူဆ ကြတယ်။ မြေအိုး၊ မြေခွက်၊ နံ့သာထဲ တဲ့ ဆင်စွယ်ဗူး၊ ဇွန်း၊ အပ်နဲ့ ကရိယာတန်ဆာပလာ၊ ကြေးနီချိတ် အစရှိတာတွေကိုလဲ လူသေတွေနဲ့ အတူ မြှုပ်ထားတာတွေ့ရတယ်။ (ပုံ-၄၀)

မြေအိုးနဲ့ မြေခွက်ရဲ့ လက်ရာဟာ သိတ်ကောင်းတယ်။ နောက် ခေတ်က အီဂျစ်အိုးလုပ်သမားတွေလိုက်လို့ မမှီနိုင်ဘူး။ ဒီ သင်္ချိုင်း ရဲ့ တွင်းတတွင်းမှာ၊ ဆင်စွယ်ဇွန်းကို လူသေရဲ့လက်ထဲမှာထဲ ပြီး၊ သူ့ မျက်ခွက်နားမှာ ချထားတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒါကတော့ တခြား မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီသေတဲ့လူဟာ နောင်ဘဝမှာ အစာစားယင်၊ ဒီဆင် စွယ်ဇွန်းနဲ့ စားနိုင်ဖို့ဆိုတဲ့ သဘောပါပဲ။ အပ်တွေကတော့ အရိုးနဲ့လုပ် ထားတဲ့ အပ်တွေဖြစ်တယ်။ လျှော်နဲ့ ရက်ထားတဲ့ ချည်ထည်တွေကိုဖြစ် ဖြစ်၊ တိရစ္ဆာန်တွေက ရတဲ့သားရေကိုဖြစ်ဖြစ်၊ အဝတ်အထည် ချုပ်ချင် ယင်၊ ဒီအပ်တွေနဲ့ ချုပ်နိုင်တယ်။ ဒီအပ်တွေကတော့ အလယ်ကျောက် ခေတ် တုန်း က တွေ့ရတဲ့ အပ်တွေနဲ့တူတယ်။

၁။ ဗူးမားရင်း = Boomerang

ကြေးနီချိတ်ကလေးတချောင်းကို အထောက်အထား ပြုပြီး စိတ်ကူးကောင်းတဲ့ သမိုင်းဆရာကြီး ဘရက်စတက်ကဒီလိုစိတ်ကူးကြည့်တယ်။ အီဂျစ်နိုင်ငံရဲ့ အရှေ့မြောက်က ကြေးနီသတ္တုတွင်းတွေ ရှိတဲ့ ဆိုင်းနိုင်းကျွန်းဆွယ်^၁ ထဲကို အီဂျစ်နိုင်ငံသားတယောက်ဟာ ခရီးလွှဲရင်း ရောက်သွားတယ်။ သူစခန်းချတဲ့ မြေကြီးပေါ်မှာ ကြေးနီ သတ္တုရိုင်း အပိုင်းအစတွေ ပြန့်ကြဲနေတယ်။ ညကျတော့ ဒီအပိုင်းအစတွေပေါ်မှာ သူမီးဖိုဘယ်။ အဲဒီလိုမီးနဲ့ အမြှိုက်ခံရတဲ့အခါ ကြေးနီဟာ အရည်ပျော်ပြီး သတ္တုရိုင်းထဲက ထွက်လာတယ်။

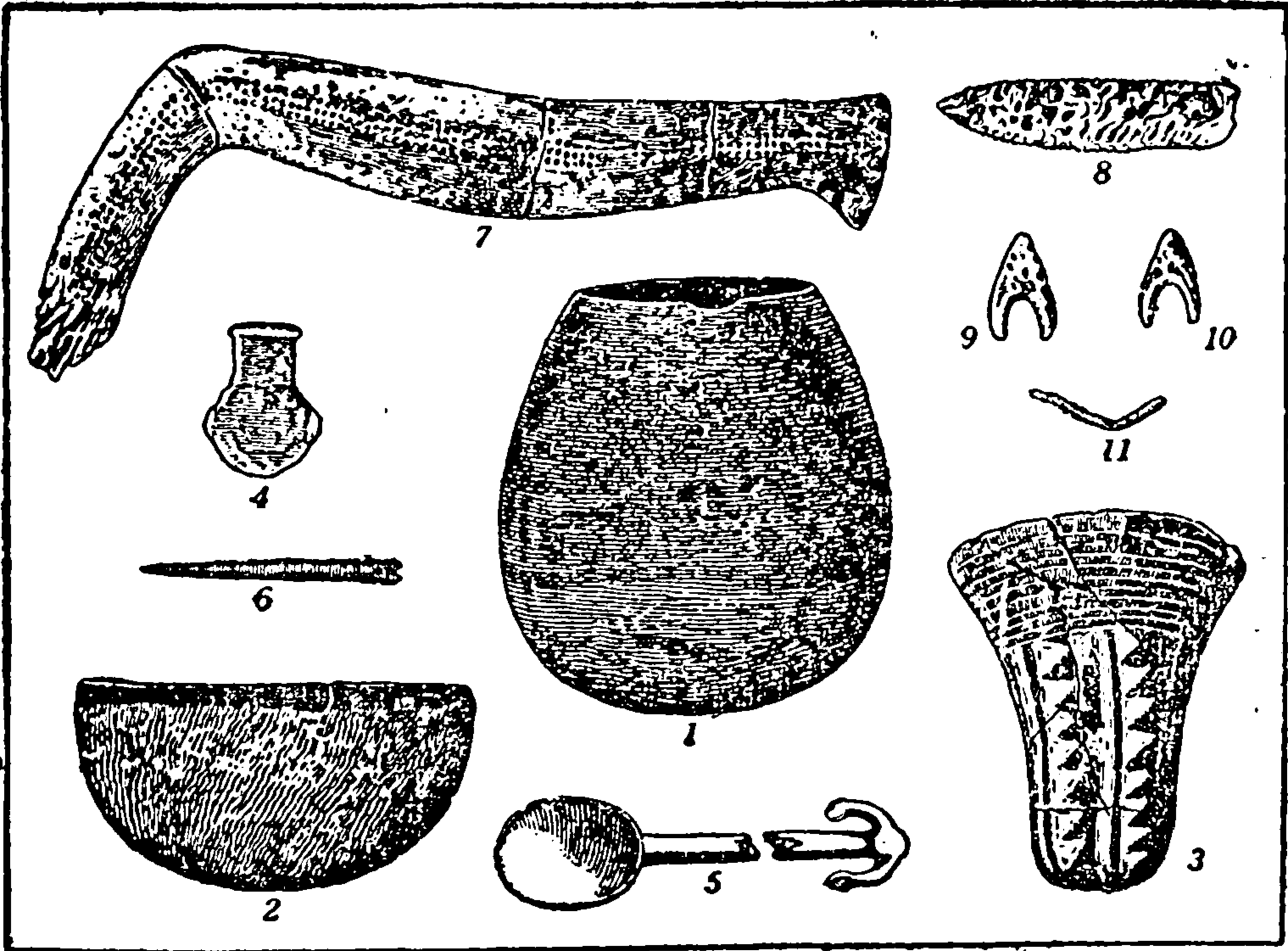
မနက်မိုးလင်းလို့ ဒီလူဟာ ပြာတွေကို ရှောက်ဆွဲတဲ့အခါ ဘောက်ပြောင်နေတဲ့ ကြေးနီအခဲကလေးတွေကို တွေ့ရတယ်။ ဒီလူဟာ ဒီအခဲကလေးတွေ ကောက်ယူပြီး အံ့ဩတဲ့အနေနဲ့ နေရောင်မှာ ထောင်ကြည့်တယ်။ အဲဒီလို လေးငါးကြိမ်လောက် မီးဖိုပြီးတဲ့အခါ မီးဖိုရဲ့ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ရှိတဲ့ ကျောက်တုံးကျောက်ခဲလိုလို သတ္တုရိုင်းတွေက၊ တောက်တောက်ပြောင်ပြောင် အခဲကလေးတွေ ထွက်လာတယ်ဆိုတာ သူတွေ့လာတယ်။

ဒီလူဟာ သူ့ဟာသူတော့သိသွားရှာမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အခုလိုကြေးနီကိုသူတွေ့သွားတဲ့အချိန်က ဒီကမ္ဘာမှာ သတ္တုခေတ်^၂ စခဲ့တယ်။ ဒီလူသာ မြော်မှန်း ကြည့်နိုင်မယ်ဆိုရင်၊ ဒီကြေးနီ^၃ခဲကလေးတွေကစပြီး၊ နောင်သောအခါမှာ သံတိုင်တွေနဲ့လုပ်ထားတဲ့အဆောက်အဦတွေ၊ သံတံတားကြီးတွေ၊ စက်သံတွေနဲ့ ဆူညံနေတဲ့ စက်ရုံကြီးတွေ၊ မီးရထားတွေ တဝိုင်းဝိုင်းနဲ့ ပြေးနေတဲ့ သံလမ်း ရှေ့ကြီးတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတော့မယ်ဆိုတာကို သူမြင်ရမှာပဲ။

အကယ်၍သာ အဲဒီနေ့က ဒီကြေးနီခဲကလေးတွေကို ဒီလူတွေ မသွားဘူးဆိုရင်၊ အခုမြင်နေရတဲ့ သံတိုင်နဲ့ အဆောက်အဦကြီးတွေ၊ သံတံတားတွေ၊ စက်ရုံကြီးတွေ၊ မီးရထား သံလမ်းကြီးတွေ အစရှိတဲ့

၁။ ဆိုင်းနိုင်းကျွန်းဆွယ် = Sinai Peninsula
 ၂။ သတ္တုခေတ် = The Age of Metal
 ၃။ ကြေးနီ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၁၂၀)

ကျောက်ခေတ်

(ပုံ-၄၀) နှောင်းကျောက်ခေတ် အိဂျစ်သင်္ချိုင်းတခုကရရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေ (၁။ မြေအိုး၊ ၂။ မြေဇလုံ၊ ၃။ မြေခွက်၊ ၄။ ဆင်စွယ်မူး၊ ၅။ အရိုးဇွန်း၊ ၆။ အရိုးအပ်၊ ၇။ သစ်- မူးမားရင်း၊ ၈။ လွှသွားရှိကျောက်ခါး၊ ၉-၁၀။ သစ်နဲ့ ကျောက်မြားခေါင်း၊ ၁၁။ ကြေးနီအပ်။)

အခုခေတ်ရဲ့ တိုးတက်မှုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာချင်မှ ဖြစ်ပေါ်မယ်။ ရှေးကျောက်ခေတ်တွင်းမှာ၊ မျောက်ဝံတဝက်-လူတဝက် သတ္တဝါတွေဟာ မီးဖြစ်အောင်လုပ်တဲ့နည်းကိုတွေ့ခဲ့တဲ့အချိန်ကစပြီး၊ ဒီကြေးနီခဲကလေးကို တွေ့တဲ့အချိန်အထိ၊ ဒီကြားကာလအတွင်းမှာ အဲဒီခေတ်တွေက ရှေးလူတွေဟာ ဒီကြေးနီခဲကလေးတွေတွေ့တာနဲ့ ယှဉ်ပြိုင် လောက် အောင် အရေးပါအရာရောက်တဲ့ အောင်မြင်မှုကို၊ တခုမှ တွေ့မသွားကြဘူးလို့ သမိုင်းဆရာကြီး ဘရက်စတက်က အားရပါးရ ဖော်ပြထားတယ်။

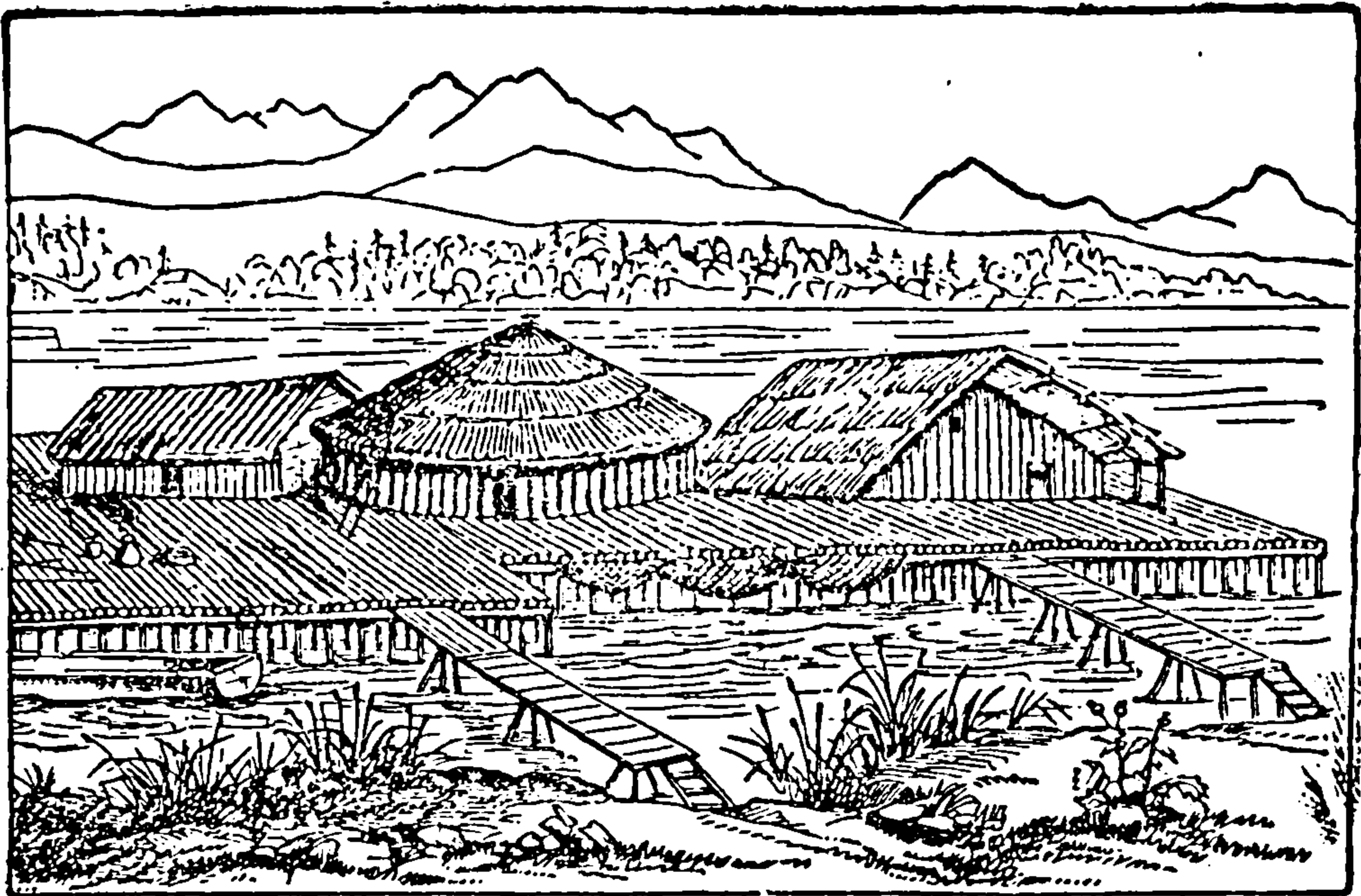
ဒီကြေးနီကို စပြီးတွေ့တာ၊ နှစ်ပေါင်း ၇၀၀၀-လောက်ရှိသွားပြီလို့ ရှေးဟောင်းသုတေသနပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းကြတယ်။ ဒီလို ကြေးနီကို စတွေ့တွေ့ချင်း လူသုံး မများသေးဘူး။ နောက်နှစ်ပေါင်း ရာပေါင်းအတော်ကြာလာတော့မှ၊ ကြေးနီကရိယာ တန်ဆာပလာတွေ ကြေးနီလက်နက်တွေ ပေါ်လာကြတယ်။

ဥရောပတိုက်မြောက်ပိုင်းက စတုတ္ထရေခဲပြင်ကြီး ဆုတ်သွားပြီး အခုရှိနေတဲ့ နေရာကို ရောက်နေတာ နှစ်ပေါင်း ၉,၀၀၀ နီးပါးခန့်ရှိပြီ လို့ ဘူမိဗေဒပညာရှင်တွေက ခန့်မှန်းတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီနှောင်း ကျောက်ခေတ်မှာ မြေထဲပင်လယ် မြောက်ပိုင်းရဲ့ ရာသီဥတုဟာ၊ ဒီ ကနေ ရာသီဥတုလို နေသာ ထိုင်သာ ဖြစ်နေပြီ။ ဒါပေမဲ့ လူတွေက တော့၊ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းက လူတွေလို တိုးတက်မှု မရှိကြသေးဘူး။ နိုင်းမြစ် ဝှမ်းက လူတွေဟာ ‘အစာထုတ်ခေတ်’ကို ရောက်နေတဲ့အခါ၊ ဒီလူတွေ ကတော့ ‘အစာရှာခေတ်မှာ’ပဲ ရှိကြသေးတယ်။ သူတို့မှာ၊ အိမ် မွေး ကျွဲနွားလဲ မရှိသေးဘူး။ ကောက်ပဲသီးနှံ၊ အိုးခွက်၊ သွေးထား တဲ့ ကျောက်ကရိယာတန်ဆာပလာ၊ လျှော်ချည်အဝတ်အထည် ဆိုတာတွေ လဲ မရှိကြသေးဘူး။

အဲဒီအချိန်တုန်းက၊ ဂျီဘရော်တာ^၁ နဲ့ စစ်စလီကျွန်း^၂ တဝိုက်မှာ ကုန်းပေါ်ပြီး၊ ဥရောပတိုက်နဲ့ အာဖရိကတိုက်ကို ကုန်းလမ်း ပေါက်နေ သေးတယ်။ အဲဒီ ကုန်းလမ်း နှစ်လမ်းက နေပြီး၊ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းကတိုးတက် မှုတွေဟာ ဥရောပတိုက်ကို ပြန့်ပွားလာကြတယ်။ ဒီကုန်းလမ်း နှစ်လမ်း အပြင် ကရိကျွန်းဘက်က ရေလမ်း တလမ်းလဲ ရှိသေး တယ်။ ဒီရေ လမ်းကနေပြီးတော့လဲ၊ နိုင်းမြစ်ရဲ့ တိုးတက်မှု တွေဟာ ဥရောပတိုက်ကို ရောက်လာကြသေးတယ်။

ဒီကရိကျွန်းမှာ ရှေးဟောင်း နန်းတော်နေရာကို တူးကြတုန်းက၊ ဒီနန်းတော်တွေရဲ့အောက်မှာ အိမ်ဟောင်းတွေကို တွေ့ရတယ်။ ဒီအိမ် တွေထဲမှာ၊ နှောင်းကျောက်ခေတ်က လူတွေ သုံးသွားကြတဲ့ သွေးထား တဲ့ ကျောက်ပေါက်ဆိန်တွေကို တွေ့ရတယ်။ အိမ်တအိမ် ရဲ့ အခန်း တခန်းထဲမှာ၊ အီဂျစ်က ကြေးနီပေါက်ဆိန် တခုကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ ဒီ ကြေးနီပေါက်ဆိန်ကို ထောက်ထားပြီး၊ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းက ပင်လယ်ကူး လှေတွေဟာ၊ ကရိကျွန်းကို ဘာတွေယူလာတယ်၊ ဥရောပတိုက်မှာ တွေ့ ရတဲ့ ရှေးအကျဆုံး သတ္တုပစ္စည်းတွေဟာ၊ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းက ဘယ်လိုရောက်

၁။ ဂျီဘရော်တာ = Gibraltar
 ၂။ စစ်စလီကျွန်း = Sicily

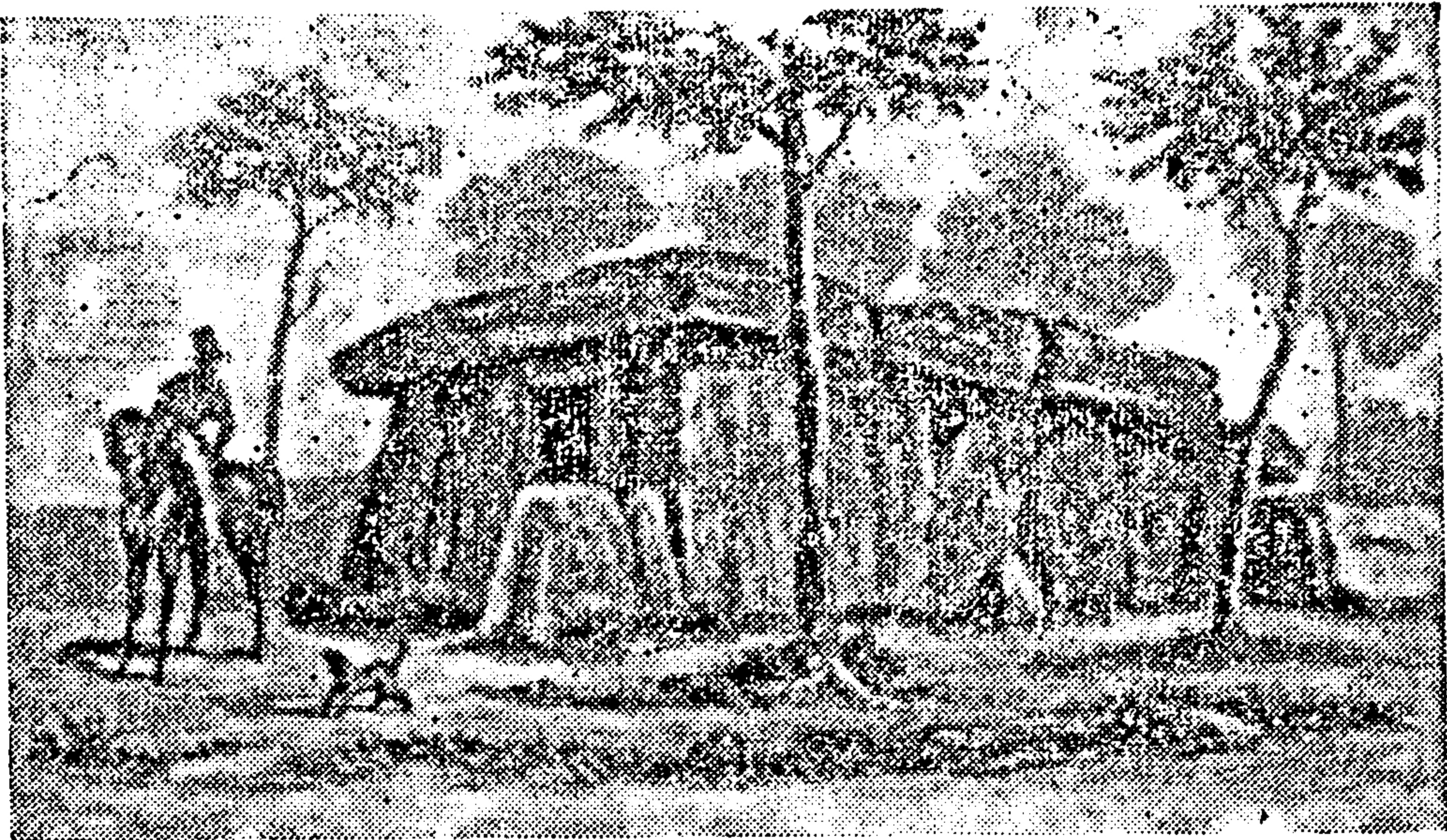
(ပုံ-၄၁) နှောင်းကျောက်ခေတ်-ကန်ရွာ (ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ကန်ကြီးတကန်ထဲမှာ)

လာကြတယ်ဆိုတာတွေကို ခန့်မှန်းနိုင်တယ်။ လေး၊ မြားနဲ့၊ ဝံပုလွေက ဆင်းသက်လာတဲ့ အိမ်ခွေးဆိုတာတွေဟာလဲ၊ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းက ဥရောပ တိုက်ကို ပြန့်ပွားလာတယ်လို့၊ ရှေးဟောင်း သုတေသနပညာရှင်တွေ ယူဆကြတယ်။

နိုင်းမြစ်ဝှမ်းရဲ့ တိုးတက်မှုတွေ ပြန့်ပွားလာတဲ့ အချိန်က စပြီး ဥရောပတိုက်မှာ နှောင်းကျောက်ခေတ်က လူတွေဟာ၊ အမဲလိုက်တာ ကို စွန့်ပြီး၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးလို့ ကောင်းမဲ့ မြစ်နီးချောင်းနီးနေရာတိုက် မှာ အခြေစိုက်ကြတယ်။ ဒီလို အခြေစိုက်သွားတဲ့ နေရာတွေ ထဲမှာ အထင်ရှားဆုံးကတော့ ဒဲဗျူမြစ်^၁ ဝှမ်းပဲ။

အဲဒီ နှောင်းကျောက်ခေတ် အစက၊ လယ်ယာတွေကို ဘယ်သူမှ မပိုင်ကြသေးဘူး။ ဒီလူတွေရဲ့ မိသားစုတွေ အင်အားရှိသလို၊ ဆင်းပြီး ထွန်ယက်ကြတာပဲ။ ဒီလို ထွန်ယက်နေကြရင်းက ကြာလာတဲ့အခါ၊ လက်ရှိ လုပ်ကိုင်နေတဲ့ လူတွေက ဒီလယ်ယာတွေကို ကိုယ်ပိုင်အဖြစ်နဲ့ သိမ်းလိုက်ကြတယ်။ အဲဒီ အချိန်ကစပြီး လယ်ပိုင်ရှင် ယာပိုင်ရှင် လူ တန်းစားဆိုတာ ပေါ်လာတယ်။ ဒီ လယ်ပိုင်ရှင် ယာ ပိုင်ရှင်တွေဟာ

၁။ ဒဲဗျူမြစ် = R. Danube

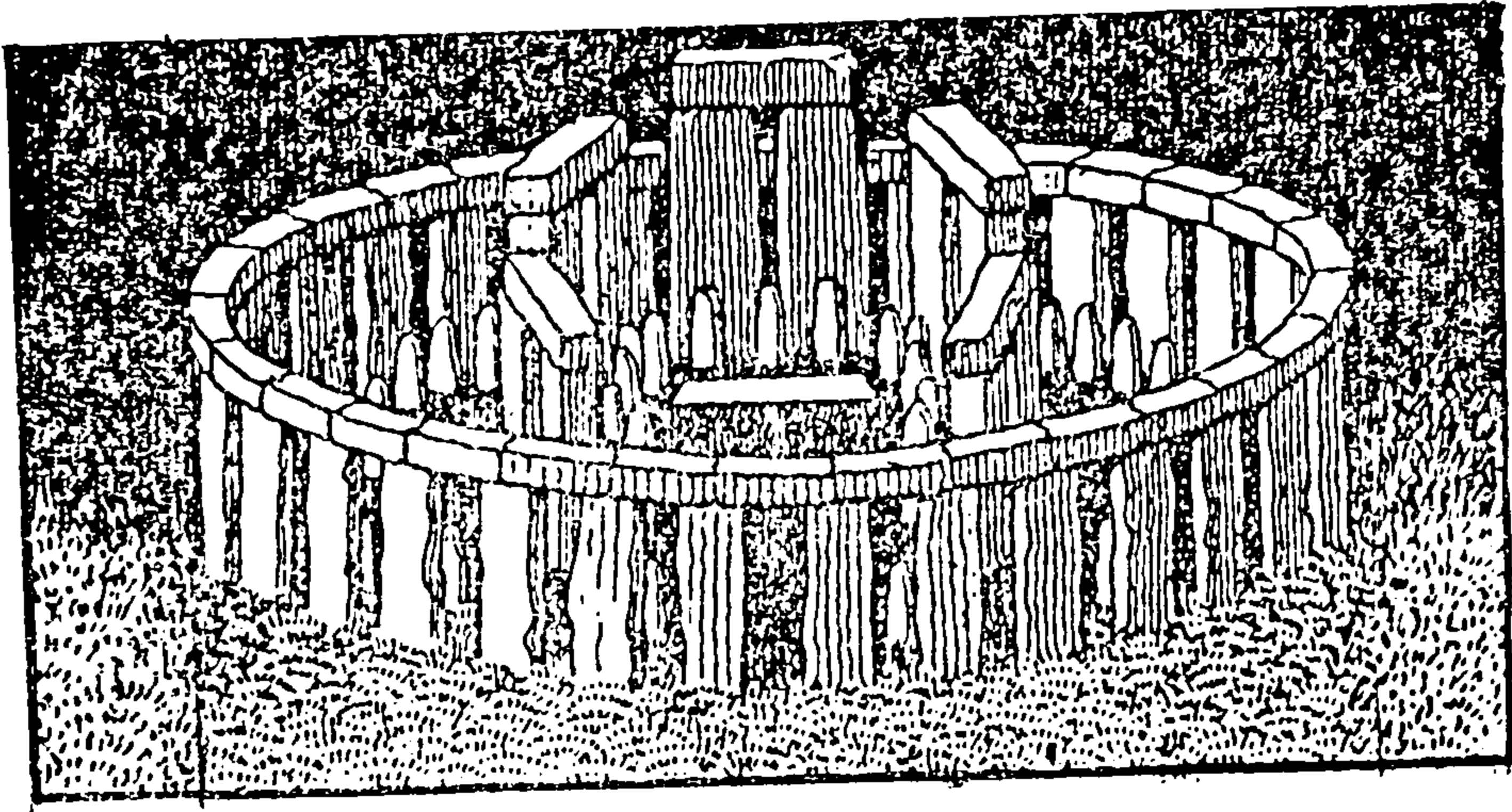

(ပုံ-၄၂) ကျောက်ခေတ်သစ် ပြင်သစ်ပြည်က ကျောက်ဂူသင်္ချိုင်းကြီး (ရှေးလူတွေဟာ သေဆုံးတဲ့သူတို့ရဲ့ အကြီးအကဲတွေကို ကိုးကွယ်တဲ့ အနေမျိုးနဲ့ တရိုတသေမြှုပ်နှံတတ်လာကြတယ်။)

အတော်ကလေး တောင့်တောင့် တင်းတင်းရှိလာတဲ့အခါ၊ သူတို့ လယ်တွေကို သူတို့ကိုယ်တိုင် မလုပ်ကြတော့ပဲ၊ လယ်ကူလီတွေနဲ့ လုပ်ကြတယ်။ လယ်ပိုင်ရှင် ယာပိုင်ရှင်တွေဟာ လောဘသားတွေ ဖြစ်ကြတဲ့အတိုင်း၊ လယ်ကူလီတွေ ရသင့်ရထိုက်တာတွေကို မပေးကြတဲ့အတွက် လယ်ပိုင်ရှင် ယာပိုင်ရှင်တွေနဲ့ လယ်ကူလီတွေရဲ့ ရန်ပွဲတွေဟာ၊ အတော်ကလေး ကြာတဲ့အခါ ဥရောပတိုက်မှာ ပေါ်ပေါက်လာကြတယ်။

အဲဒီခေတ်က ဥရောပတိုက်သားတွေရဲ့ အိမ်တွေလဲ၊ အစတုန်းကတော့ သစ်ကိုင်း သစ်ခက်တွေကို ရွှံ့နဲ့အုံ့ပြီး ကာမိုးထားတဲ့အိမ်မျိုးပါပဲ။ နောက်တော့ ဒီလူတွေဟာ အိမ်ဆောက်ကရိယာ တန်ဆာပလာတွေကို တီထွင်လာနိုင်ကြတဲ့အတွက် သူတို့ရဲ့အိမ်တွေဟာ၊ သစ်သားအိမ်တွေဖြစ်လာကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ အိမ်ဆောက် ကရိယာတန်ဆာပလာတွေ ထဲမှာ၊ စူး၊ဆောက်၊လျှာ၊တူ၊လွန်၊ဓား၊ ဓားသွေးကျောက် အစရှိတဲ့ လက်သမားကရိယာ တန်ဆာပလာတွေ စုံစုံလင်လင် ရှိနေတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီ နှောင်းကျောက်ခေတ်က ဆောက်သွားကြတဲ့ သစ်သားအိမ်တွေကို၊ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ^၁က ဆွစ်ဇာလန် ကန်ကြီးထဲမှာ အများကြီးတွေ

၁။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ = Switzerland

(ပုံ-၄၃) 'စတုန်းဟင့်' ခေါ် ကျောက်တုရှင်။ 'ဒရူးအစ်' ခေါ် ရှေးရသေ့ကြီးတွေ နေနတ်ပူဇော်ပွဲ ကျင်းပရာဒေသလို့၊ တချို့က ယူဆကြတယ်။ (ဂူနေရှေးလူတွေဟာ ဂူမှောင်အတွင်းက နေရောင် အလင်းကို မျက်နှာမူစပြုလာကြပြီလို့ ဆိုရပေမယ်။)

ရတယ်။(ပုံ-၄၁) ဒီအိမ်တွေဟာ ရေအောက်မှာ မြုပ်နေတဲ့ အတွက် ၁၀၅၄-ခုနှစ်လောက်အထိ ဘယ်သူမှ မမြင်ကြရဘူး။ ၁၀၅၄-ခုနှစ်မှာ ဆွစ်ဇာလန် ရေကန်ကြီးဟာ ရေခန်းခြောက်သွားတော့မှ ဒီအိမ်တွေ ပေါ်လာကြတယ်။

ဒီလို သစ်သားအိမ်တွေကို ဆောက်ပြီးလို့ အတော်ကလေးကြာ လာတဲ့အခါ၊ ဒီလူတွေဟာ ကျောက်နဲ့လုပ်တဲ့အဆောက်အဦတွေအထိ တိုးတက်ပြီး ဆောက်နိုင်ကြတာကို တွေ့ရတယ်။ သူတို့ရဲ့ အကြီးအကဲ တွေ သေတဲ့အခါမြှုပ်ဘို့အတွက်၊ သူတို့ဆောက်သွားကြတဲ့ ကျောက်ဂူ တွေဟာ၊မြေထဲပင်လယ်ကမ်းခြေက စပိန်ပြည်ကိုပတ်ပြီး ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ တောင်ပိုင်းအထိ၊ ဥရောပ အနောက်ဘက် ကမ်းတလျှောက်မှာ အများ အစား တွေ့နိုင်တယ်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ(ပုံ-၄၂)နဲ့ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ(ပုံ-၄၃) တွေမှာလဲ အတော်များများ တွေ့နိုင်တယ်။ ဒီနှစ်နိုင်ငံမှာ တွေ့ရတာ တွေက၊ ပိုပြီးကြီးကျယ်တယ်။ ကျောက်ဂူတွေမှာတွေ့ရတဲ့ လက်ရာတွေ ကတော့။မသေသပ်လှပါဘူး။ အစလက်ရာတွေဆိုတော့ ခပ်ကြမ်းကြမ်း ဝဲ ရှိကြသေးတယ်။ (ပုံ-၄၄)

ကျောက်ဂူတွေများများစုနေတဲ့နေရာတွေမှာ၊ ဒီကျောက်ဂူတွေကို ဆောက်သွားကြတဲ့ လူတွေနေတဲ့မြို့တွေ ရှိခဲ့ဘူးတယ်ဆိုတာ သိနိုင်တယ်။

(ပုံ-၄၄) ကျောက်တူရိုင်းကို အခုအခါတွေ့မြင်ရပုံ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၊ အိမ်းစတာရီအရပ်၊ ဆော့စတာရီလွင်ပြင်မှာ ရှိတယ်။

တချို့ နေရာတွေမှာဆိုယင် ဒီမြို့တွေရဲ့ အစအနတွေကို တွေ့ရတယ်။ ဒီလိုလူတွေ အများကြီးစုဝေးပြီး မြို့တွေတည်နိုင်ဖို့အတွက်၊ ဒီလိုမြို့တည်ပြီးပြန်ယင်လဲ မြို့ကို ကာကွယ်ဖို့ မြေမြို့ရိုးတွေ လုပ်ဖို့အတွက်၊ အကြီးအကဲတွေသေယင် မြှုပ်ဖို့ ကျောက်ဂူကြီးတွေ တည်ဆောက်ဖို့အတွက်၊ အလားတူ အလုပ်ကြီး အကိုင်ကြီးတွေကို မြို့သူမြို့သားတွေ စုပေါင်းပြီး လုပ်ကြဖို့အတွက် မြို့သူမြို့သားတွေရဲ့ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး၊ ပဋိပက္ခမှုများကို ဖြေရှင်းပေးရေး၊ ကာကွယ်ရေး တို့အတွက် ဒီမြို့သူမြို့သားတွေ အပေါ်က အုပ်ချုပ်တဲ့ စီမံခန့်ခွဲတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတခုခု ရှိရ လိမ့်မယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီလိုမြို့တွေတည်တဲ့ အချိန် လောက်မှာ ခေါင်းဆောင် တယောက်ဦးစီးတဲ့ အစိုးရအဖွဲ့မျိုးတွေ စပြီးပေါ်လာကြပြီ။ ၇

ဒီလို အကြီးအကဲတဦးက အုပ်ချုပ်ပြီး၊ မြို့သူမြို့သားတွေပိုင်တဲ့ လယ်ယာတွေ ခြံရံနေတဲ့ မြို့ရိုးနဲ့ မြို့တမြို့ဟာ၊ မြန်မာ့သမိုင်းမှာ မကြာခဏပေါ်ခဲ့ဘူးတဲ့ မြို့စားတွေ အုပ်ချုပ်ရတဲ့ ပြည်နယ်တွေနဲ့ တူ တယ်။ အဲဒီလို ပြည်နယ်တွေဟာ၊ နှောင်းကျောက်ခေတ်မှာ အများကြီး ပေါ်လာခဲ့ဘူးတယ်။ စွမ်းရည် သတ္တိနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ခေါင်းဆောင် ကောင်းတယောက်လောက် ပေါ်လာတဲ့အခါ၊ အ နော် ရ ထာ၊ ဘု ရင့် နောင်၊ အလောင်းဘုရားတို့ မြန်မာနိုင်ငံတော် ထူထောင်သွားကြသလို၊ ဒီခေါင်း

ကျောက်တူရိုင်း = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၄၃)

ဆောင်ကောင်းဟာ၊ ပြည်နယ်တွေကို စုပေါင်းပြီး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သွား
အောင် ထူထောင်လိုက်တယ်။

တောင်သူလယ်သမားတွေရဲ့အကြောင်းကို ပြောပြီးလို့၊ တိရစ္ဆာန်
မွေးမြူပြီး အသက်မွေးကြတဲ့ လူတွေ(ပုံ-၄၅) အကြောင်းကို ဆက်ပြော
ရအုံးမယ်။ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူတဲ့ လူတွေဟာ၊ လူတန်းစားတမျိုး ဖြစ်လာ
ကြတယ်။ သူတို့ဟာ ရွာနဲ့ အိမ်နဲ့ အတည်တကျနေလို့ မဖြစ်ဘူး။ သူတို့
မွေးထားတဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေ အစာဝဝလင်လင် စားနိုင်ကြတဲ့အတွက်
ရေကြည်ရာ မြက်နုရာကို လိုက်လံရှာဖွေကြရင်း၊ သူတို့ဟာ တနေရာပြီး
တနေရာ ပြောင်းနေကြရတယ်။ ဒီလူတန်းစားမျိုးကို သမိုင်းဆရာတွေက
ခြေသလုံး အိမ်တိုင်သမားတွေလို့ ခေါ်ကြတယ်။ တနေရာပြီး တနေရာ
လွဲလည်သွားလာနေကြသူတွေလို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။

ဒီနည်းအားဖြင့်၊ ကောက်ပဲသီးနှံ မျိုးစေ့က တောင်သူ လယ်
သမားတွေကို ဖန်တီးပေးပြီး၊ ကျွဲ၊ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ်တွေက ခြေသလုံး
အိမ်တိုင်သမားတွေလို့ ခေါ်တဲ့ ကျွဲကျောင်းသား၊ နွားကျောင်းသား၊
ဆိတ်ကျောင်းသား၊ သိုးကျောင်းသားတွေကို ဖန်တီးပေးလိုက်တယ်။
ဒီအချက်ကို အထူးမှတ်ထားဖို့ လိုတယ်။ သမိုင်းရဲ့ နောက်ဆက် ပြော
ရမဲ့အခန်းတွေမှာ၊ ဒီခြေသလုံးအိမ်တိုင်သမားတွေဟာ ရေကြည်ရာ
မြက်နုရာတွေကို လျှောက်သွားနေကြရင်းက၊ တခါတခါ အင်အားတောင့်
တင်းလာတဲ့အခါ၊ တောင်သူလယ်သမားတွေနေတဲ့ မြို့တွေ ရွာတွေကို
ဝင်ဝင်ပြီး စီးတဲ့အကြောင်းတွေ ပါလာလိမ့်မယ်။

ဒီနှောင်းကျောက်ခေတ်မှာ အရောင်းအဝယ်စပြီ။ ဒါပေမဲ့
ရွှေငွေ မပေါ်သေးတဲ့အတွက် ကုန်ချင်း လဲလှယ်တဲ့စနစ်နဲ့ အရောင်း
အဝယ်လုပ်ကြရတယ်။

အဲဒီနှောင်းကျောက်ခေတ်က ဥရောပတိုက်သားတွေဟာ၊ မုဆိုး
ဘဝက တောင်သူလယ်သမားဘဝကို ကူးပြောင်းလာကြပြီးတဲ့နောက်
သူတို့မှာ တိုးတက်မှုဆိုလို့ မရှိသလောက်ပဲ။ ဒီနှောင်းကျောက်ခေတ်
ဟာ၊ ခရစ်တော်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၃,၀၀၀-လောက်မှာ ကုန်ဆုံးသွား
တယ်။ အခုအချိန်က ဆိုယင်၊ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၅,၀၀၀-လောက်
ရှိသွားပြီ။ အဲဒီခေတ် မကုန်ဆုံးမီ နှစ်ပေါင်းများစွာကထဲက၊ အာဖရိက

ပုံ-၄၅) ဝိသုဒ္ဓိဇာတိ (၂-၄၅)

မြောက်ပိုင်းနဲ့ ဥရောပတိုက်နဲ့ ဆက်ထားတဲ့ ဂျီဘရော်တာ ကျွန်းဆက်
နဲ့ စစ်စလီကျွန်းတိုက်က ကုန်းလမ်း နှစ်လမ်းဟာ၊ ရေမြုပ် ကုန်
ကြပြီ။ အဲဒါကြောင့် နိုင်းမြစ်ဝှမ်းက တိုးတက်မှုတွေဟာ၊ ရှေးတုန်းကလို
ဥရောပတိုက်ကို မပြန့်ပွားနိုင်တော့ဘူး။

ဒီနှောင်းကျောက်ခေတ်သာ ကုန်သွားရော၊ ဥရောပ တိုက်သား
တွေမှာ အရေးအသား စာပေ မရှိသေးဘူး။ သတ္တုကို မသုံးတတ်ကြ
သေးဘူး။ ရွက်လှေတွေ ရှိသေးဘူး။ အခု ပြောခဲ့တာတွေမရှိပါ။ တိုး
တက်မှုမဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒီခေတ်နဲ့ တခေတ်ထဲလောက်မှာ၊ အီဂျစ်နိုင်ငံနဲ့
မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်ဖျားဆီက နိုင်ငံတွေဟာ၊ အတော် တိုး
တက်နေကြပြီ။

ဒီနိုင်ငံတွေကို သမိုင်းအသုံးအနှုန်းအရ ကမ္ဘာ့ အနီးအရှေ့ ပိုင်း^၁
လို့ ခေါ်တယ်။ ဥရောပတိုက်နှင့်နီးတဲ့ ကမ္ဘာ့အရှေ့ပိုင်းလို့ အဓိပ္ပာယ်
ရတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံတွေကတော့၊ ဥရောပတိုက်နဲ့ဝေးနေတဲ့
ကမ္ဘာ့ အရှေ့ပိုင်း တွေ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် သူတို့ကို ကမ္ဘာ့ အဝေး
အရှေ့ပိုင်း^၂လို့ ခေါ်တယ်။

အဲဒီ ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်း နိုင်ငံတွေမှာဆိုလင်၊ ခရစ်တော်
မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၄,၀၀၀-က၊ ခရစ်တော်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၃,၀၀၀
အထိ၊ နှစ်ပေါင်းတထောင်အတွင်းမှာ၊ ယဉ်ကျေးမှုဟာ အတော် တိုး
တက်လာတာကို တွေ့ရတယ်။

ခရစ်တော်ပေါ်တာ နှစ်ပေါင်း ၂,၀၀၀-ခန့်ရှိသွားပြီ။ အဲဒါ
ကြောင့် ခရစ်တော်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၄,၀၀၀-နဲ့ ၃,၀၀၀-အတွင်း
ဆိုတာဟာ၊ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၆,၀၀၀-နဲ့ ၅,၀၀၀-အတွင်းက
အချိန်ကို ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီ အချိန်အတွင်းမှာ၊ ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်း
နိုင်ငံတွေမှာ၊ ဘယ်လို တိုးတက်လာတယ်ဆိုတဲ့ သမိုင်းကို ရှေ့အခင်း
တွေမှာ ဆက်ပြောမယ်။

၁။ ကမ္ဘာ့ အနီး အရှေ့ ပိုင်း = အရှေ့ အနီး ပိုင်း = အနောက် အာရှ
The Near East
၂။ ကမ္ဘာ့ အဝေး အရှေ့ပိုင်း = ကမ္ဘာ့ အရှေ့ တိုင်းဖျား = အရှေ့အာရှ
The Far East

[မှတ်ချက်။ ။ခရစ်တော်ပေါ်တာ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀-ခန့်ရှိသွားပြီ။ ဒါကြောင့် ခရစ်တော်မပေါ်မီနှစ်လို့ဆိုရမည်။ အဲဒီနှစ်နဲ့နှစ်ပေါင်း ၂,၀၀၀-နဲ့ အမြဲပေါင်းရမယ်။ အဲဒီလိုပေါင်းရမယ်။ ခုအချိန်အထိ ဘယ်နှစ်နှစ် ရှိပြီဆိုတာ သိရမယ်။ ဥပမာ - ခရစ်တော် မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၆၀၀၀-လို့ ဆိုရမည်။ ခုအချိန်အထိ နှစ်ပေါင်း ၈၀၀၀-ရှိသွား ပြီလို့ ဆိုလိုတယ်။ ခရစ်တော် မပေါ်မီ* ဆိုတဲ့စကားကို အတို ကောက်အားဖြင့် (ဘီ.စီ) လို့ ခေါ်တယ်။ ခရစ်တော် ပေါ်ပြီး နောက်† ဆိုတဲ့စကားကို အတိုကောက် (အေ.ဒီ) လို့ ခေါ် တယ်။]

အခန်း ၂။

ကျောက်ခေတ်

မှတ်စရာလေးခု ရှိပြီ။

(၁) ရှေးကျောက်ခေတ်မှာ လူမဖြစ်တဖြစ် သတ္တဝါတွေဟာ ကျောက်ပေါက်ဆိန်လို ကရိယာမျိုး အလွယ်တကူလုပ်နိုင်ဖို့ ကျောက် တောင် ရှိတဲ့ ကျောက် တုံးတွေ ပေါ် တဲ့ မြစ်ချောင်းကမ်းဘေးတွေမှာ နေကြတယ်။ အလွန် နေတဲ့ ရာသီဥတုနဲ့ သားရဲတိရစ္ဆာန်ဘေးတို့က ကာကွယ်ဖို့ မီးကို တဖြေးဖြေး အသုံးပြု တတ်လာ ကြ တယ်။ မိန်းမ

* ခရစ်တော်မပေါ်မီ = ဘီ.စီ = B. C. = Before Christ
 † ခရစ်တော်ပေါ်ပြီးနောက် = အေ.ဒီ = A. D. = Anno Domini
 (In the year of our Lord)

တွေက ထင်းခွေပြီး၊ ယောက်ျားတွေက အမဲလိုက်ကြတယ်။ အုပ်စုနဲ့ နေကြပြီး၊ အုပ်စုတစုမှာ ဆို ယင် ယောက်ျားကြီးတဦးနဲ့ မိန်းမတွေ ခပ်များများ ရှိကြတယ်။ သစ်ဥသစ်ဖုနဲ့ အမဲသားကို (တခါတလေ လူ့အသားကိုတောင်) စားကြတယ်။ တိရစ္ဆာန်သားရေကို အဝတ် အထည်အဖြစ် သုံးတတ်လာပြီ ဆိုရသော်လည်း ကိုယ်တုံးလုံးပဲ အနေ များကြသေးတယ်။ ရှေးကျောက်ခေတ်ကို 'အစာရှာခေတ်' လို့လဲ ခေါ်ကြတယ်။

(၂) အလယ် ကျောက်ခေတ်မှာ စူး၊ ဆောက်၊ တူ၊ ဓားမြှောင် တွေကို ကျောက်နဲ့လုပ်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျောက်ကရိယာတန်ဆာ တွေရဲ့ အသွားဟာ အမတန် ထက်လာတာကို တွေ့ရတယ်။ ဆင်စွယ် အပ်၊ ဆင်စွယ်အသွား တပ်ထားတဲ့လှံတွေအပြင် ချီးမွမ်းဘို့ကောင်းတဲ့ လှံထဲ ပြီးပစ်လို့ရတဲ့ ကရိယာကိုလဲ လုပ်တတ်လာကြပြီ။ သို့သော် သစ် ခုတ်တဲ့ ပေါက်ဆိန်ကို ထွင် မသွားနိုင် ကြတဲ့ အတွက် အိမ်ကိုတော့ မဆောက်နိုင်ကြဘူး။ လိုဏ်ဂူတွေထဲမှာ နေရတုန်းရှိသေးတယ်။ အမဲ လိုက်ခြင်းဟာ အဓိကလုပ်ငန်း ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ သမိုင်း ဆရာတွေက အလယ် ကျောက်ခေတ်ကိုလဲ 'အစာရှာခေတ်' ထဲကိုပဲ သွင်း ရ လိမ့် မယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ အစားအစာအဖြစ် သစ်ဥသစ်ဖုနဲ့ အမဲသားကိုပဲ အားထားကြရတယ်။ အိုးခွက် မလုပ်တတ်ကြသေးတဲ့အတွက်၊ မီးကင် မီးမြှိုက် စားကြတယ်။ အဝတ် အထည် အဖြစ် တိရစ္ဆာန်သားရေကို သုံးကြတယ် ဆိုသော်လည်း အများအားဖြင့် ကိုယ်တုံးလုံးပဲ နေထိုင်ကြ သေးတယ်။ မိန်းမတွေဟာ အရွယ် မရောက်ခင် အိမ်ထောင် ကြတဲ့ အတွက်၊ ထွားထွားကြိုင်းကြိုင်းမရှိကြဘူး။ သူတို့နေတဲ့ လိုဏ်ဂူ မျက် နှာကျက်နဲ့ နံရံတွေပေါ်မှာရော၊ အပြင်ဘက်က ကျောက်တုံးကြီးတွေ ပေါ်မှာရော၊ ပန်းချီလက်ရာတွေ ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။

(၃) နှောင်းကျောက်ခေတ်မှာ (က) သစ်သားရိုး တပ်ထားတဲ့ ကျောက်ပေါက်ဆိန်ကို လုပ်တတ်ကြပြီဖြစ်တဲ့အတွက်၊ သစ်ခုတ်နိုင်ပြီး တဖြေးဖြေး အိမ်ဆောက်တတ်လာကြတယ်။ နှောင်အခါ ကျောက် အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်နိုင်တဲ့အထိ တိုးတက် လာခဲ့ကြတယ်။ လေးနဲ့မြှားကိုလဲ အသုံးပြုလာကြပြီ။

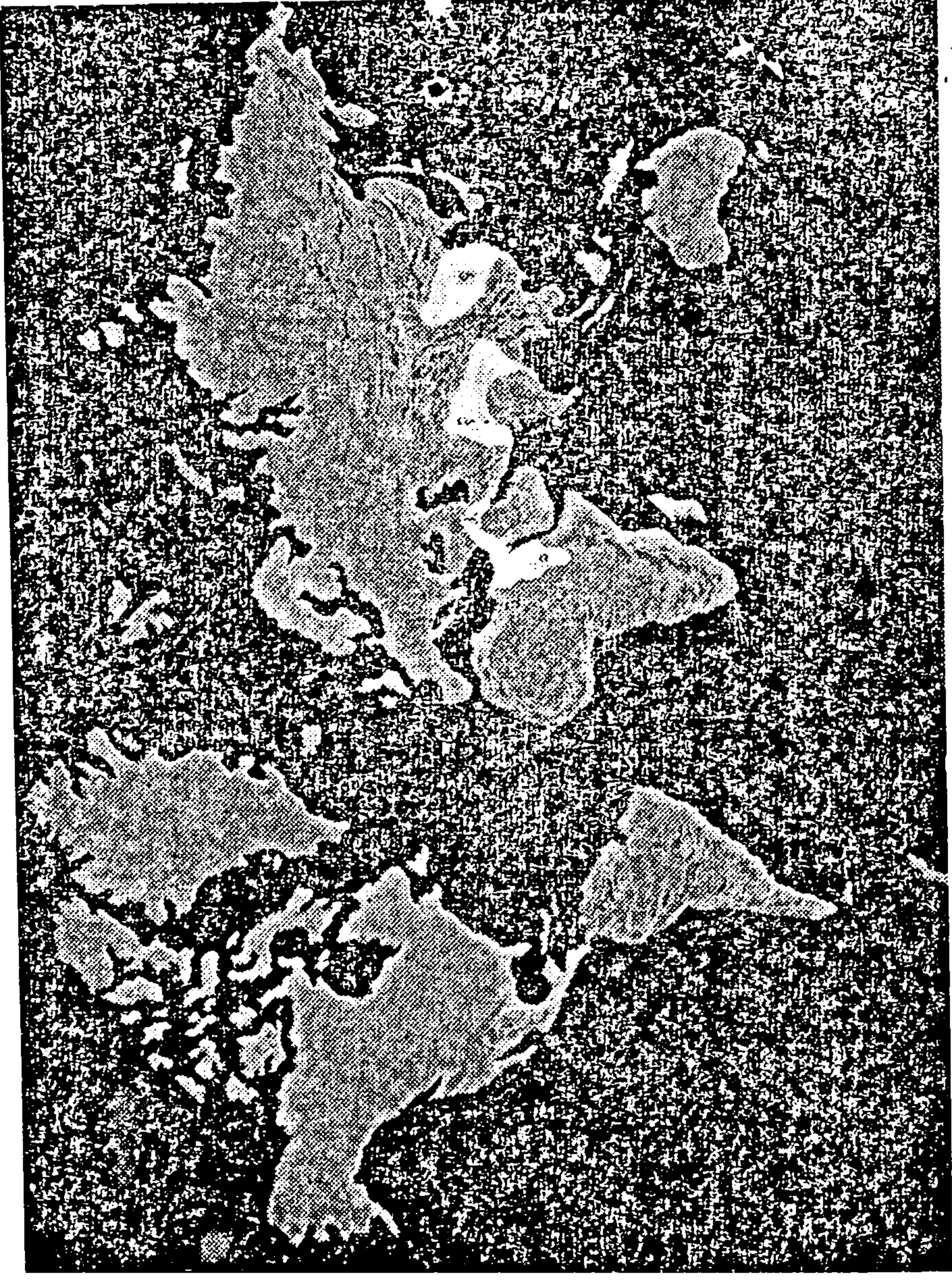
(ခ) အလေ့ကျပေါက်နေတဲ့ ဂျုံ၊ ဘာလီ၊ ပြောင်းစေ့တွေကို လိုက်လံရှာဖွေယူတာထက်၊ ဒါတွေကို စိုက်ပျိုးယူတာက ပိုကောင်း တယ်ဆိုတာကို သိရှိလာတဲ့အတွက်၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းအစပြုပြီးလို့ ဆိုရမယ်။

(ဂ) ချက်ပြုတ် စား သောက် ဘို့ လဲ မြေအိုး၊ မြေခွက်၊ မြေ ပန်းကန်တွေ လုပ်တတ်လာကြပြီ။

(ဃ) တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလဲ စတင်ကြပြီ။

(င) လျှော်နဲ့ ရက်တဲ့ အထည်များကိုလဲ ရက်လုပ် နိုင်ကြပြီ။ ကုန်ချင်းဖလှယ်ပြီး အရောင်းအဝယ်လုပ်ကြပြီ။ အဲဒါကြောင့် နှောင်း ကျောက်ခေတ်ကို 'စိုက်ပျိုးရေးခေတ်'၊ 'အစာထုတ်ခေတ်'လို့လဲ သမိုင်း ဆရာများက ခေါ်ကြတယ်။ သင်္ချိုင်းတခုထဲက တူးဖော်ရရှိတဲ့ ပစ္စည်း တွေထဲမှာ ကြေးနီချိတ်ကိုလဲ တွေ့ရတဲ့အတွက် 'သတ္တုခေတ်'အစပြုပြီးလို့ ဆိုရပေမယ်။

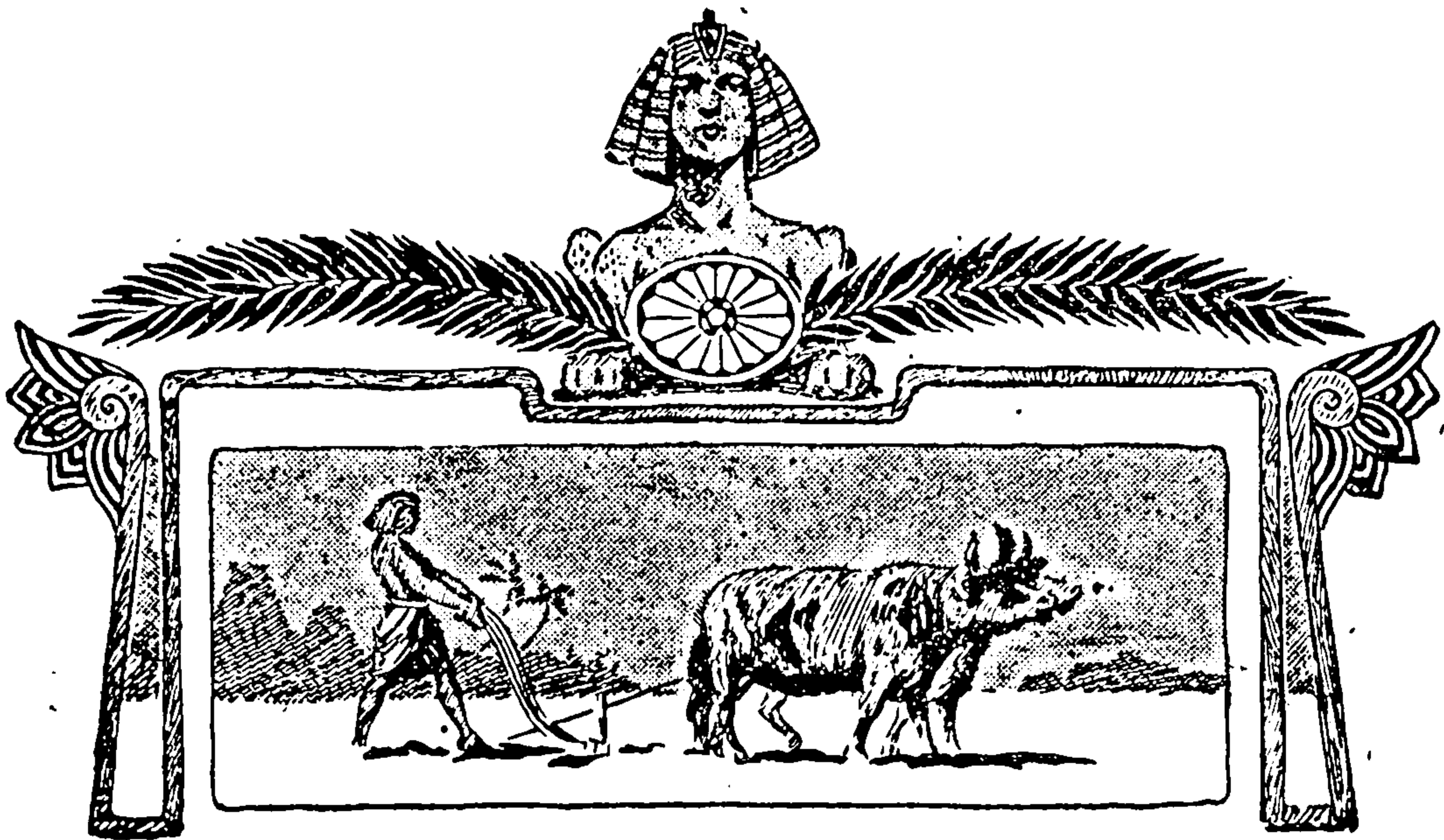
(၄) သို့သော် ကမ္ဘာမှာ တိုက်ကြီးခြောက်တိုက်ရှိတဲ့ အထဲက၊ တတိုက်က ကျောက်ခေတ်နဲ့ အခြားတတိုက်က ကျောက်ခေတ်ဟာ၊ တပြိုင်ထဲ တချိန်ထဲ တွန်းကားတာ မဟုတ်ဘူး။ တချို့ကရှေးကျတယ်။ တချို့က နှောင်းတယ်ဆိုတာကိုလဲ သတိပြုရပေမယ်။

(မြေပုံ-၁) ကမ္ဘာမှာ ဦးစွာပထမ ယဉ်ကျေးမှု အစပြုတဲ့ ဒေသတွေ

၁။ နှင်း မြစ်ဝှမ်း ၂။ ယူရော့တီးနဲ့ တိုက်ဝရမ်မြစ်ဝှမ်း ၃။ အိန္ဒိယ နဲ့ ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်း

၄။ ဟွမ်ဟိုနဲ့ ယမ်စီမြစ်ဝှမ်း ၅။ ကရိကျွန်း (အိဂျီအန်ဒေသ)

(ပုံ-၄၆)
အခန်း ၃။
အီဂျစ်

အီဂျစ်တနိုင်ငံလုံး၊ မြေထဲပင်လယ်^၁ နဲ့ ထိနေတဲ့ ဒေသအနဲငယ်
လောက်မှာသာ ဆောင်းတွင်းအခါ မိုးအနဲငယ် ရွာတယ်။ ကျန်တဲ့
ဒေသတွေမှာ မိုးအလျဉ်းမရွာဘူး။

အဲဒါကြောင့် အီဂျစ်နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတွေဟာ စိုက်ပျိုးရေး
အတွက်၊ နိုင်းမြစ်^၂ကို မှီခိုအားထားနေကြရတယ်။ နိုင်းမြစ်ဟာ အီဂျစ်
နိုင်ငံရဲ့ တောင်ဘက်ကနေပြီး မြောက်ဘက်ရှိ မြေထဲပင်လယ်ထဲကို စီး
ဆင်းသွားတယ်။ နိုင်းမြစ်မှာ ရေတံခွန် ခြောက်ခုရှိတယ်။ ပထမ ရေ
တံခွန်ဟာ ပင်လယ်က မိုင် ၆၀၀ လောက် ဝေး တယ်။ အဲဒီ ပထမ
ရေတံခွန်အထိ၊ လှေနဲ့ သင်္ဘောတွေ သွားလာလို့ရတယ်။ ရှေးနှစ်ပေါင်း
များစွာကထဲက၊ အီဂျစ်ရဲ့တောင်ပိုင်းမှာရှိတဲ့ အဘစ်ဆီးနီးယားနိုင်ငံမှာ
ပူအိုက်တဲ့ရာသီတိုင်း ရွာလေ့ရှိတဲ့ မိုးကြောင့်၊ နိုင်းမြစ် ရေ တွေ ဟာ
ကမ်းနှစ်ဘက်ကို အမြဲလျှံတက်လေ့ရှိတယ်။ အဲဒီလိုလျှံတက်ပြီးမြစ်ရေ
လျှောကျသွားတဲ့အခါ၊ မြစ်ရေနဲ့ အတူပါလာတဲ့ အဘစ်ဆီးနီးယား
ကုန်းမြင့်တွေက ရွံနက်တွေဟာ၊ နိုင်းမြစ်ရဲ့ အရှေ့နဲ့ အနောက်ကမ်း
နှစ်ဘက်စလုံးမှာ နုံးမြေတွေအဖြစ်နဲ့ကျန်ရစ်ကြတယ်။

၁။ မြေထဲပင်လယ် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၃၉၃)
၂။ နိုင်းမြစ် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၁၁၆)

အီဂျစ်နိုင်ငံထဲက နိုင်းမြစ်တလျှောက်လုံးမှာ နုံးတက်နေတဲ့ မြေ ရဲ့အကျယ်အဝန်းဟာ၊ အရှေ့ဘက်အစွန်က အနောက်ဘက် အစွန် အထိ ၁၀-မိုင်ခန့်ပဲ ရှိလိမ့်မယ်။ အဲဒီမြေတွေကို စတုရန်းမိုင် အဖြစ်နဲ့ တွက်ကြည့်တဲ့အခါ၊ အီဂျစ် တနိုင်ငံလုံးမှာမှ စတုရန်း မိုင်ပေါင်း ၁၂,၀၀၀ လောက်ပဲ ရှိတာကို တွေ့ရတယ်။

နိုင်းမြစ်ရဲ့ အရှေ့အနောက် နှစ်ဘက်စလုံးမှာ၊ နုံးမြေဆုံးတာနဲ့ မြင့်မားတဲ့ ကျောက် ကမ္ဘား ကြီးတွေကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီ ကျောက် ကမ္ဘားကြီးတွေ အလွန်မှာ၊ ဆဟာရသဲကန္တာရ^၁ ကြီး စတာပဲ။ အရှေ့ ဘက်မှာရှိတဲ့ သဲကန္တာရဟာ သိပ်မကျယ်ဘူး၊ နိုင်းမြစ်ဝှမ်း (ပုံ-၄၇) က ပင်လယ်နီအထိပဲ ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ အနောက်ဘက်က သဲကန္တာရ ကဒတာ့၊ မိုင်ပေါင်း ရာပေါင်းများစွာ ကျယ်ပြန့်တယ်။

အီဂျစ်နိုင်ငံဟာ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ လေးပုံ တပုံလောက်အထိ ကျယ် ဝန်းပေမဲ့၊ ဆဟာရသဲကန္တာရကြီးက အင်မတန် ကျယ် ပြန့် နေတဲ့ အတွက်၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၂,၀၀၀ ခန့်ရှိတဲ့ နိုင်းမြစ် ဝှမ်းတလျှောက်မှာပဲ လူနေလို့ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် အီဂျစ်နိုင်ငံရဲ့ ရှေးသမိုင်းကို ပြောရမယ်ဆိုရင်၊ အခုပြောခဲ့တဲ့နိုင်းမြစ်ဝှမ်းမှာနေသွား ခဲ့ကြတဲ့ အီဂျစ်လူမျိုးတွေရဲ့ အကြောင်းကိုပဲ ပြောရမှာပဲ။

အီဂျစ်မှာ၊ အထက် အီဂျစ်နဲ့ အောက် အီဂျစ်ဆိုပြီး၊ အပိုင်း နှစ် ပိုင်းရှိတယ်။ နိုင်းမြစ်ရဲ့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသကို 'အောက်အီဂျစ်' လို့ ခေါ်တယ်။ 'အီဂျစ်မြောက်ပိုင်း' လို့လဲ ခေါ်တယ်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသရဲ့ တောင်ဘက်အစွန်က နေပြီး နိုင်းမြစ်ရဲ့ ပထမရေတံခွန်အထိ မိုင်ပေါင်း ၅၀၀ ခန့်ရှိတဲ့ ဒေသကို 'အထက်အီဂျစ်' လို့ ခေါ် တယ်။ 'အီဂျစ် တောင်ပိုင်း' လို့ လဲ ခေါ်တယ်။ (မြေပုံ-၂)

ရှေးခေတ် အီဂျစ်လူမျိုးတွေဟာ၊ ကိုယ် လူအုပ်နဲ့ ကိုယ် နေကြ တယ်။ အဲဒီ လူအုပ်တအုပ်မှာ၊ အမှတ်အသား အဖြစ်နဲ့ တိရစ္ဆာန်ရုပ် တရုပ်စီရှိကြတယ်။ ဒီတိရစ္ဆာန်ဟာ ကြာလာတော့၊ ဒီလူအုပ် ကိုးကွယ် တဲ့နတ်ဖြစ်လာတယ်။ ဒီနတ်တွေထဲက ထင်ရှားတဲ့နတ်တွေဟာ 'သော့'^၂

၁။ ဆဟာရသဲကန္တာရ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၁၃၂)
၂။ သော့ = (သစ်တောက်ငှက်နတ်) Thoth

(ပုံ-၄၇) နိုင်းမြစ်ဝှမ်း

လို့ခေါ်တဲ့ သစ်တောက်ငှက်နတ်၊ 'ဆီဘက်'^၁လို့ ခေါ်တဲ့ မိကျောင်းနတ်၊ 'အနုဘစ်'^၂လို့ ခေါ်တဲ့ ခွေးအနတ်၊ 'ဘက်'^၃လို့ ခေါ်တဲ့ ကြောင်နတ်တို့ပဲဖြစ်တယ်။ ဒီလူအုပ်တွေဟာ၊ တအုပ်နဲ့တအုပ် အမြဲတိုက်ခိုက်နေကြတယ်။ တအုပ်က နောက်တအုပ်ကို နိုင်ယင်၊ နိုင်တဲ့လူအုပ်ကိုးကွယ်တဲ့နတ်ကို ရှုံးတဲ့လူအုပ်က ကိုးကွယ်ရတယ်။ သူတို့ရဲ့ မူလနတ်ကိုလဲ ကိုးကွယ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ရဲ့ မူလနတ်တွေဟာ၊ နိုင်သူတွေရဲ့ နတ်တွေလောက် အတန်းအစား မမြင့်တော့ဘူး။

၁။ ဆီဘက် (မိကျောင်းနတ်) = Sebet
 ၂။ အနုဘစ် (ခွေးအနတ်) = Anubis
 ၃။ ဘက် (ကြောင်နတ်) = Bast (Bes)
 ကြောင် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၁၇၄)

ဘီစီ ၄၃၀၀ လောက်မှာ ဒီလူအုပ်စုတွေထဲက အားအကောင်းဆုံး အုပ်စုကြီး နှစ်စုပေါ်ထွက်လာတယ်။ ပထမအုပ်စုက သူတို့တိုက်မှာရှိတဲ့ အုပ်စုတွေကို သိမ်းသွင်းပြီး၊ မြောက်ပိုင်း အိဂျစ်လို့ခေါ်တဲ့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ကို အုပ်စိုးကြတယ်။ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့နတ်က၊ မြေ ဟောက်နတ်ဖြစ်တယ်။ ဒီ နတ်ရုပ်ကို မြောက်ပိုင်းရှင်ဘုရင်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ သရဖူမှာ အမြဲတပ်ထားတယ်။

ဒုတိယအုပ်စုကလဲ၊ သူတို့တိုက်မှာရှိတဲ့ အုပ်စုတွေကို သိမ်းသွင်းပြီး၊ တောင်ပိုင်းအိဂျစ်ကို အုပ်စိုးကြတယ်။ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ နတ်က 'ဟောရပ်'^၁ လို့ ခေါ်တဲ့ သိမ်းငှက်ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ရဲ့ အထိမ်းအမှတ် အရုပ်ကတော့ 'နီဒီဘက်'^၂ လို့ ခေါ်တဲ့ ငှက်တန်ဆီဖြစ်တယ်။ ဒီ နတ်တွေဟာ လူထုကိုးကွယ်တဲ့ လူထုနတ်တွေ ဖြစ်တယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့ မြောက်ပိုင်းနဲ့ တောင်ပိုင်း နှစ်ပိုင်းစလုံးမှာ၊ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၇၀၀၀ လောက်ကစပြီး၊ ထီးပိုင်နန်းပိုင် ရှင်ဘုရင်တွေ အုပ်စိုးခဲ့ကြဘူးတယ်ဆိုတဲ့ သက်သေ အထောက်အထားတွေကို တွေ့ရတယ်။ ဒီနှစ်ပိုင်းစလုံးမှာ၊ မင်းဆက်တွေ အတော်များများ အုပ်စိုးသွားခဲ့ကြပေမဲ့၊ တောင်ပိုင်း မင်းဆက်ထဲက ဘယ်မင်းရဲ့ နာမည်ကိုမှ ရှာမတွေ့ဘူး။ မြောက်ပိုင်း မင်းဆက်ထဲက မင်းခြောက်ပါးရဲ့ နာမည်ကိုသာ ရှာတွေ့ရတယ်။ မင်းခြောက်ပါးထိ ဖြစ်ပေမဲ့၊ သူတို့ဟာ သမိုင်းရဲ့ ရှေးအကျဆုံးမင်းတွေဖြစ်နေတဲ့အတွက် သူတို့ရဲ့နာမည်တွေဟာ၊ အင်မတန် တန်ဖိုးရှိတယ်။ အောက်အိဂျစ်ရဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေဟာ၊ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ မြေဟောက်နတ်ရုပ်တပ်ထားတဲ့ သရဖူအနီကို ဆောင်းတယ်။ အထက် အိဂျစ်ရဲ့ ဘုရင်တွေကတော့၊ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ ငှက်တန်ဆီရုပ်တပ်ထားတဲ့ သရဖူအဖြူ အရှည်ကြီးကို ဆောင်းတယ်။

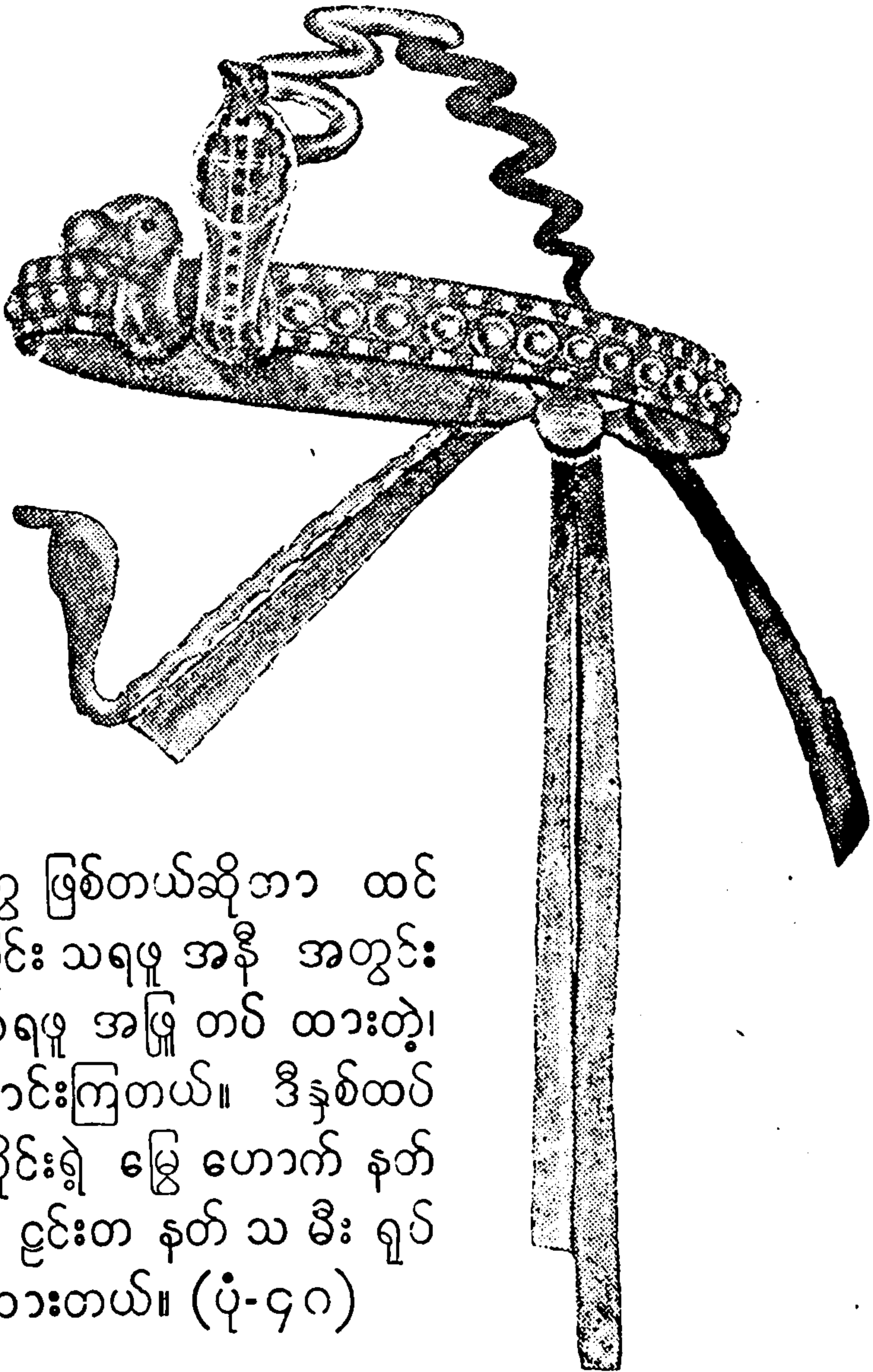
ပထမပြည်ထောင်စု (ဘီစီ ၄၃၀၀-၃၅၀၀)

ဒီအိမ်နီးချင်း နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံဟာ၊ တကျက်ကျက်နဲ့ ရန်ဖြစ်နေကြမှာ ဓမ္မဘာပဲ။ အဲဒီလို ရန်ဖြစ်နေကြရင်း၊ သက္ကရာဇ်တော့ အသေအချာ

၁။ ဟောရပ် (သိမ်းငှက်) = Horus
 ၂။ နီဒီဘက် (ငှက်တန်ဆီသမီး) = Nekhebet
 မြေ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၁၀၊ နှာ ၄၂၀)

မပြောနိုင်ဘူး၊ ခန့်မှန်းခြေအရ ဘီ.စီ ၄၃-ရာ စု အတွင်း လောက မှာ (အခု အချိန် က ဆို ယင်၊ နှစ်ပေါင်း ၆,၀၀၀-ကျော် လောက မှာ)

ဒီ နှစ် နိုင်ငံ စစ် ဖြစ် ကြ ပါ လိမ့် မယ်။ အဲဒီလို စစ် ဖြစ် တဲ့ အခါ၊ အောက်အီဂျစ် က အထက်အီဂျစ်ကို နိုင်တဲ့ အ တွက်၊ ဒီ နှစ်ပိုင်းကို ပေါင်းပြီး အီဂျစ်ပြည်ထောင်စု ထူ ထောင် လိုက် တယ်။ ဒီပြည်ထောင် စုကို အုပ်စိုးတဲ့ ရှင် ဘုရင် တွေ ဟာ၊ အီဂျစ်နိုင်ငံ နှစ်ပိုင်း

စလုံးရဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ထင် ရှားအောင်၊ မြောက်ပိုင်း သရဖူ အနီ အတွင်း မှာ တောင် ပိုင်း သရဖူ အဖြူ တပ် ထားတဲ့ နှစ်ထပ် သရဖူကိုဆောင်းကြတယ်။ ဒီနှစ်ထပ် သရဖူမှာမှ မြောက်ပိုင်းရဲ့ မြွေ ဟောက် နတ် ရုပ်နဲ့ တောင်ပိုင်းရဲ့ ငွင်းတ နတ် သ မီး ရုပ် နှစ်ရုပ်စလုံးကို တပ်ထားတယ်။ (ပုံ-၄၀)

ဒီ ပ ထ မ ပြည် ထောင် စု ဟာ၊ နှစ် ပေါင်း ၈၀၀-ကျော် ခံတယ် လို့ ခန့် မှန်း

(ပုံ-၄၀) မြောက်ပိုင်းရဲ့ မြွေဟောက်ရုပ်နဲ့၊ တောင် ပိုင်းရဲ့ ငွင်းတနတ်သမီးရုပ် တပ်ဆင်ထားတဲ့၊ အီဂျစ် နိုင်ငံ နှစ်ပိုင်းစလုံးရဲ့ ရှင်ဘုရင်ဆောင်းတဲ့ သရဖူ။

ကြတယ်။ ဒီပြည်ထောင်စုရဲ့ နန်း စိုက် ရာ နေပြည်တော်ကို ဟယ်လီယို ပိုလစ် လို့ ခေါ် တယ်။ (မြေပုံ ၂-၅) 'အာဒီစ္စ ပူရ'၊ သို့မဟုတ်

၁။ ဟယ်လီယိုပိုလစ် (အာဒီစ္စပူရ) = Heliopolis (The Sun City)

‘နေ-နေပြည်တော်’ လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ ဒီနေပြည်တော်ဟာ အီဂျစ် ရဲ့ ပထမဆုံး နေပြည်တော်ဖြစ်တယ်။

ဒီလို ပထမပြည်ထောင်စု အီဂျစ်နိုင်ငံတော် ဖြစ်ပေါ်လာပြီးတဲ့ နောက်၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရကိုးကွယ်တဲ့ နိုင်ငံတော်နတ်နှစ်ပါး ပေါ်လာ ကြပြန်တယ်။ ပထမ နိုင်ငံတော်နတ်က ‘ရေး’^၁ (ရကောက်သံ) လို့ ခေါ်တဲ့ နေနတ် ဖြစ်တယ်။(ပုံ-၄၉) ဒီနေနတ်ဟာ အီဂျစ်နိုင်ငံသူ နိုင်ငံ သားတွေကို အလင်းရောင်နဲ့ အပူငွေ့ပေးတယ်။ ဒုတိယနတ်က ‘အို ဆိုင်းရစ်’^၂ လို့ ခေါ်တဲ့ နိုင်းမြစ်နတ်ဖြစ်တယ်။ ဒီနိုင်းမြစ်နတ်က ရေနဲ့ နုံးမြေပေးတယ်။ ဒီနိုင်ငံတော် နတ်နှစ်ပါးကို နိုင်ငံအတွင်းမှာ အကြီးဆုံး နတ်နှစ်ပါးအဖြစ်နဲ့ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတွေက ကိုးကွယ်ကြတယ်။

ရှင်ဘုရင်တွေဟာ သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်တွေ ဖြစ် တယ်။ အင် မတန် တန်ခိုးကြီးတယ်။ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတွေက သူတို့ကို ‘ဖေးရီး’^၃ လို့ ခေါ်ရတယ်။ (ပုံ-၅၀) ‘ဖေးရီး’ ဆိုတာ၊ အီဂျစ်ဘာသာ စကား အရ ‘အိမ်ကြီး’ သို့မဟုတ် ‘နန်းတော်’ လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ အဲဒီ တော့ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတွေက ဒီရှင်ဘုရင်ကို ‘ရွှေနန်းရှင်တွေ’ လို့ ခေါ်ရတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။

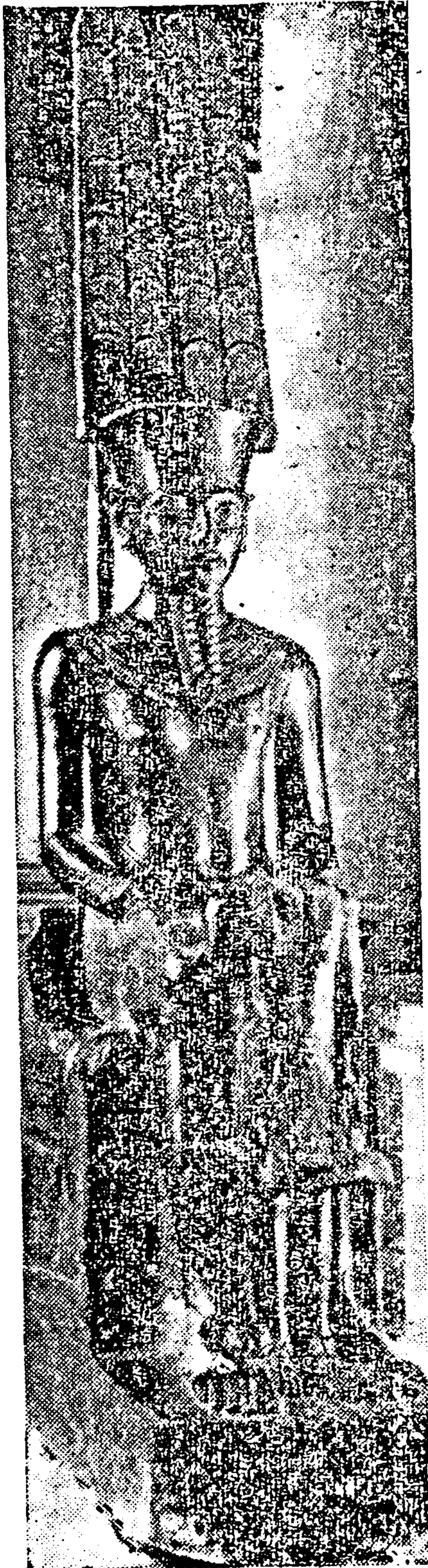
ဒီရှင်ဘုရင်တွေရဲ့ အာဏာနဲ့ရော၊ ရှင်ဘုရင်တွေက ထောက်ပံ့ ထားတဲ့ ဘုန်းကြီးတွေရဲ့ဟောပြောချက်တွေနဲ့ရော စိုင်းပြီးမှိုင်းတိုက်လိုက် ကြတာ၊ နှစ်ပေါင်း အတော်ကလေးကြာတဲ့အခါ ဒီဖေးရီးတွေကို နိုင်ငံ တော်ရဲ့ အကြီးဆုံးနတ်ဖြစ်တဲ့ နေနတ်က၊ ဆင်းသက် ပေါက် ဘွား လာကြတဲ့ သားတော်တွေ ဖြစ်တယ်လို့၊ ပြည်သူလူထုက ယုံကြည်လာ ကြတယ်။

အဲဒီလို နေနတ်ရဲ့ သား စဉ် မြေး ဆက် တွေ ဖြစ် ကြ တာ က တကြောင်း၊ ထီးမွေ နန်း မွေ ကို ဆက်ခံတဲ့ နေရာမှာလဲ အကုအညီ ဖြစ်တာက တကြောင်းကြောင့်၊ မင်းညီမင်းသားတွေ၊ အိမ်ရှေ့ မင်း သားတွေ၊ ဖေးရီးတွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ နှစ်မအရင်း၊ ဖအေတူ မအေကွဲနှစ်မ၊

၁။ ရေး (နေနတ်) = Re (The Sun-god)
အမွန်ရေး (Amon Re) လို့လဲ ခေါ်တယ်။
၂။ အိုဆိုင်းရစ် (နိုင်းမြစ်နတ်) = Osiris (The Nile-god)
၃။ ဖေးရီး = Pharaoh

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

အဒေါ်၊ လိုလာယင်မိဒွေးတွေကိုတောင်ပြန်ယူကြတယ်။ အပြင်ဘက်က မိန်းမတွေကို မယူကြဘူး။ ဒီလို အတွင်းမှာပဲလဲ ယူတဲ့ စနစ်ကြောင့်

မင်းမျိုး မင်းနွယ်တွေရဲ့ ကိုယ်ကာယကြီး ခိုင်ရေးဟာ၊ အများကြီး ယိုယွင်း ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးလာတာကို တွေ့ရတယ်။

ဒီဖေးရိုးတွေပြီးတော့၊ နိုင်ငံတော်မှာ တန်ခိုးကြီးတဲ့ သူတွေဟာ တခြားမဟုတ်ဘူး၊ မင်းညီ မင်းသားတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီမင်းညီ မင်းသားတွေဟာ၊ နိုင်ငံတော်အတွင်းမှာ ဖေးရိုးတွေပိုင်သလောက်ပဲ လယ်ယာတွေကိုပိုင်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ကို 'နယ်စားတွေ' လို့လဲ ခေါ်တယ်။ ဒီနယ်စားတွေဟာ အစိုးရရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ဌာနကြီးတွေကိုလဲ အုပ်ချုပ်ကြတယ်။

ဒီ နယ်စားတွေပြီးတော့၊ နိုင်ငံတော်အတွင်းမှာ တန်ခိုးကြီးသူတွေဟာ ဘုန်းကြီးတွေဖြစ်တယ်။ ဘုန်းကြီးတွေအောက်မှာမှာ အမှုထမ်း အရာထမ်းတွေ၊ စာရေးစာချိတွေ၊ စာရင်းထိန်းတွေရှိတယ်။ ဒီသူတွေအောက်မှာမှာ ထူးချွန်တဲ့ လက်မှုပညာသည်တွေ ရှိတယ်။ ဒီပညာသည်တွေအောက်မှာမှာ တောင်သူလယ်သမားတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီအတိုင်း နိုင်ငံတော်အတွင်းမှာ လူတန်းစားတွေကို ခွဲခြားထားတယ်။

ဖေးရိုးတွေရဲ့ နန်းတော် တွေဟာ အင်မတန် ခမ်းနားကြီးကျယ်တယ်။

(ပုံ-၄၉) 'အမွန်ရေး' က တူးတင်ခမွန်ကို စောင့်ရှောက်နေပုံ။ (နတ်မင်းမှာလက်များမရှိတော့ဘူး၊ ဘုရင်မှာလဲ ဦးခေါင်းနဲ့ လက်တွေ မရှိတော့ဘူး)

နန်းတော်သူ နန်းတော်သားတွေရဲ့ နေရေး ထိုင်ရေး အဆင့် အတန်း ဟာလဲ သိပ်မြင့်တယ်။ နယ်စား တွေရဲ့ အဆင့် အတန်းကလဲ ဖေးရီး တွေရဲ့အဆင့်အတန်း နီးနီးလောက် ရှိတာပဲ။ သူတို့ရဲ့ ဥယျာဉ်ကြီး တွေနဲ့ ဒီဥယျာဉ်ကြီးတွေထဲမှာ ဆောက်ထားတဲ့ သူတို့ရဲ့တိုက်ကြီးတွေ ကလဲ အင်မတန်ခမ်းနားကြီးကျယ်တယ်။ တချို့တိုက်ကြီးတွေရဲ့ အတွင်း ဘက်ကို တန်ဆာဆင်တဲ့နေရာမှာ၊ ရွှေတွေကိုတောင် ရက်ရက်ရောရော သုံးထားနိုင်ကြတယ်။ သူတို့တတွေ ဇိမ်ခံချင်တဲ့အခါမှာ၊ အဆိုကျော် အကကျော်တွေ၊ စောင်း^၁ တူရိယာသမားတွေက ဖျော်ဖြေကြရတယ် (ပုံ-၅၀-က)။ ဒါပေမဲ့ ပြည်သူလူထုကတော့၊ ဖေးရီးတွေ နယ်စားကြီး တွေနဲ့ ပြဒါးတလမ်း သံတလမ်း ဖြစ်နေတယ်။ သိပ်ဆင်းရဲကြတယ်။

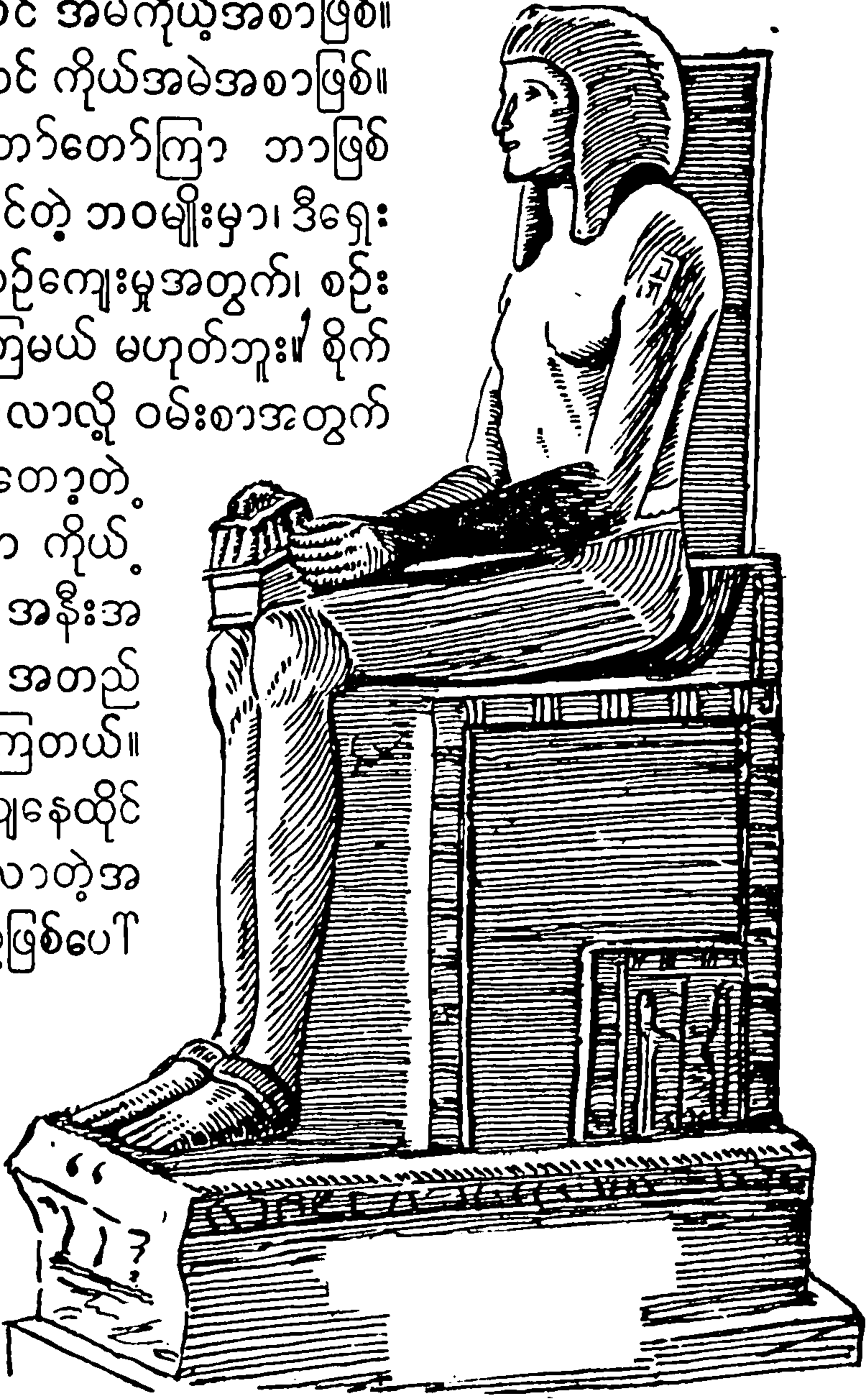
ဒီ ပထမပြည်ထောင်စုခေတ်အတွင်းမှာ၊ တိုးတက်မှုတွေ တီထွင် မှုတွေကို အတော်များများတွေ့ရတယ်။ အခု ကမ္ဘာ့ ယဉ်ကျေးမှုဟာ အခုပြောခဲ့တဲ့ တိုးတက်မှုတွေ တီထွင်မှုတွေကိုမှီပြီး ဖြစ်လာရတယ်။ ဒီတိုးတက်မှုတွေ တီထွင်မှုတွေသာ ဒီခေတ်တုန်းက မပေါ်ထွန်းခဲ့ယင်၊ အခုကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှုဟာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ အဲဒါကြောင့် ကမ္ဘာ့သမိုင်းကြီး တခုလုံးမှာ၊ ဒီပထမ ပြည်ထောင်စုသမိုင်းဟာ အရေးအကြီးဆုံးအခန်း ကြီးဖြစ်တယ်လို့ သမိုင်းဆရာ ခပ်များများက ယူဆကြတယ်။ ဒီလိုဆို ယင် ဒီတိုးတက်မှုတွေ တီထွင်မှုတွေဟာ၊ ဘာတွေလဲဆိုတာ ကြည့်ရ အောင်။

စိုက်ပျိုးရေး^၂

လူ့ယဉ်ကျေးမှုမှာ၊ စိုက်ပျိုးရေးဟာ အတော်အရေးပါ အရာ ရောက်တယ်။ စိုက်ပျိုးရေး အောင်မြင်လာတဲ့အချိန်ကစပြီး၊ ရှေးခေတ်က လူတွေဟာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် အမဲလိုက်ရတော့ဘူး။ အမဲလိုက်ရတုန်းက၊ လူတွေဟာ တနေရာရာမှာ အိမ်ခြေ ယာခြေနဲ့ တည်တည်ကျကျမနေနိုင်ကြဘူး။ နောက်ပြီးတော့လဲ၊ အမဲလိုက်ရတာ ဟာ စစ်တိုက်နေရသလိုပဲ။ ကိုယ်နိုင်တဲ့အခါ အမဲကိုဖိလိုက်။ အမဲနိုင်တဲ့ အခါ ကိုယ်ထွက်ပြေး။ တခါတခါ ကိုယ် နဲ့ အမဲ လုံးရင်း ထွေးရင်း

၁။ စောင်းကောက် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၁)
 ၂။ စိုက်ပျိုးရေး = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၄၆၁)

ကိုယ်ကအနိုင်ရယင် အမဲကိုယ့်အစာဖြစ်။
 အမဲက အနိုင်ရယင် ကိုယ်အမဲအစာဖြစ်။
 အဲဒီလိုနောက် တော်တော်ကြာ ဘာဖြစ်
 မယ်ဆိုတာ မသိနိုင်တဲ့ ဘဝမျိုးမှာ၊ ဒီရှေး
 လူတွေဟာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုအတွက်၊ စဉ်း
 စားဘို့ အချိန်ရကြမယ် မဟုတ်ဘူး၊ စိုက်
 ပျိုးရေးအောင်မြင်လာလို့ ဝမ်းစာအတွက်
 အမဲလိုက်ဘို့မလိုတော့တဲ့
 အခါ၊ လူတွေဟာ ကိုယ်
 လယ် ကိုယ်ယာ အနီးအ
 နားတဝိုက်မှာ၊ အတည်
 တကျ နေနိုင်လာကြတယ်။
 ဒီလို အတည်တကျနေထိုင်
 တဲ့ လူတွေ များလာတဲ့အ
 ခါ၊ ရွာကလေးတွေဖြစ်ပေါ်
 လာတယ်။ အဲဒီ
 ရွာသူ ရွာသား
 တွေထဲမှာ၊ အ
 သစ် ထွင်တတ်
 တဲ့ ဥာဏ်ရှိသူ
 တွေ၊ အ တော်
 များ များ ရှိ
 တယ်။ အရင်

(ပုံ-၅၀) ဖေးရီးဘုရင်တပါး ကျောက်ရုပ်ပုံ

တုန်းက အမဲလိုက်ရင်း အချိန်ကုန် နေရတာကြောင့် ဒီဥာဏ်တွေကို
 မသုံးခဲ့ကြရဘူး။ အခု အတည်တကျနေလာရတဲ့အခါ၊ ဒီ လူတွေဟာ
 ဒီဥာဏ်တွေကို အသုံးပြုလာကြတယ်။

ဒီလိုဥာဏ်တွေကို သုံးလာကြတဲ့အတွက်၊ ဘယ်လို တိုးတက်မှု
 တွေ ဖြစ်လာတယ်ဆိုတာ ကြည့်ရအောင်၊ စိုက်ပျိုးရေး စခါစက၊ လူ
 ကိုယ်တိုင် ထယ်ထိုးရတယ် (ပုံ-၅၁)။ ထယ်ထိုးတယ်ဆိုတာ တခြား
 မဟုတ်ပါဘူး၊ မျိုးစေ့စိုက်လို့ရအောင် ဒုတ်ချွန် တချောင်းနဲ့ မြေကြီး

မှာ အကြောင်းတွေလျှောက်ဆွဲရင်း မြေကြီးကို ဆွပေးတာပါပဲ။ ဒီလို နည်းနဲ့ လယ်တွေ ယာတွေကို စိုက်ရတာ၊ အင်မတန် ပင်ပန်းတယ်။ စိုက်တဲ့နေရာမှာလဲ များများမစိုက်နိုင်ဘူး။ မကြာခင်ပဲဒီစံနစ်ဟာပျောက် ကွယ်သွားတယ်။

အဲဒီစနစ်နေရာမှာ၊ နွားနှစ်ကောင်ကို ထွန်တုံးတပ်ပြီး ထွန်တဲ့ စနစ် ပေါ်လာတယ် (ပုံ-၄၆၊၅၂)။ ဒီစနစ်သစ်ကြောင့် လူတွေဟာ လယ်တွေ ယာတွေကို တိုးချဲ့ပြီး စိုက်ပျိုးလာနိုင်တယ်။ အဲဒီလို တိုးချဲ့ပြီး စိုက်ပျိုးလာနိုင်တဲ့အတွက်၊ လူတွေဟာ ချိုချို တဲ့တဲ့ စားသောက်နေရာက ပေါ့ပေါ့သီသီစားနိုင်လာကြတယ်။ လူတွေ အတော်ခပ်များများဟာလဲ ချိုချို တဲ့တဲ့လူတွေ မဟုတ်ကြတော့ပဲ၊ ဓနရှင်ကလေးတွေ ဖြစ်လာကြ တယ်။ ဒီကောက်ပဲသီးနှံတွေကို ထုတ်ပြီး ချေးနိုင်တယ်။ အစိုးရအခွန် ပေးစရာရှိယင်လဲ၊ ဒီကောက်ပဲသီးနှံတွေကိုပဲ ပေးနိုင်တယ်။ ကြွေး ဟောင်းဆပ်စရာရှိယင်လဲ၊ ဒီကောက်ပဲသီးနှံတွေနဲ့ပဲ ဆပ်နိုင်တယ်။ လူအသုံးအဆောင်ပစ္စည်း တခုခုဝယ်ချင်ယင်လဲ၊ ဒီကောက်ပဲသီးနှံနဲ့ပဲ ဝယ်နိုင်တယ်။

အစိုးရဆည်မြောင်းဌာန

ဒါတွေဒင် မကသေးပါဘူး။ လယ်တွေယာတွေကို တိုးချဲ့ပြီး စိုက် ပျိုးလာနိုင်ကြတဲ့အတွက်၊ ရေကို ရှေးကထက်ပိုပြီး လိုလာပြီ။ ဒီကိစ္စကို တသီးပုဂ္ဂလ လယ်ပိုင် ယာပိုင်ရှင်တွေချည်းပဲ မတတ်နိုင်ဘူး။ အဲဒါ ကြောင့် ဒီကိစ္စမှာ ဗဟိုအစိုးရက ဝင်ပြီး ကူရတယ်။ အစိုးရက ဆည် မြောင်းဆိုင်ရာ ဗဟိုဌာနတခုဖွဲ့ပြီး၊ ပေါင်းလို့ရတဲ့နေရာမှာ ဆည်မြောင်း တွေကို ပေါင်းပစ်လိုက်တယ်။ ဒီနည်းနဲ့ ရေတွေ အလဟဿ ဖြစ်မှုကို ပိတ်ပင်တားဆီးတယ်။ အသစ်တိုးချဲ့ပြီး တူးပေးသင့်တဲ့ နေရာတွေမှာ ဆည်မြောင်းအသစ်တွေကို တိုးချဲ့တူးပေးတယ်။ ဒီဆည်မြောင်းအုပ်ချုပ် ရေး ဗဟိုဌာနကို၊ ရှင်ဘုရင်ကိုယ်တိုင် အုပ်ချုပ်တယ်။

အဲဒီအရင်ကဆိုယင်၊ ဗဟိုအစိုးရတွေဟာ ကာကွယ်ရေး ငြိမ်ဝပ် ပိပြားရေးတွေမှာသာ ခေါင်းဆောင်လေ့ရှိတယ်။ အဲဒါကြောင့် ငြိမ်း ချမ်းနေတဲ့ အချိန်အခါမျိုး ဆိုယင်၊ ဗဟို အစိုးရတွေမှာ အလုပ် မရှိ သလောက်ဖြစ်နေတယ်။ ဒါပေမဲ့ လယ်ယာတွေ တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးကြလို့

(ပုံ-၅၀ -က) အိရုဗ်နယ်စားကြီးတစ်ဦး ရဲ့ ဥယျာဉ်

နယ်စားကြီးရဲ့ မိသားစုဟာ၊ စွန့်ပလ္လံပင်ရိပ်အောက်မှာ အေးအေးလူလူ ထိုင်ပြီး အနားယူနေကြတယ်။ ကျေးကျွန်တွေက အတီး အမှုတ် အကနဲ့ ဖျော်ဖြေနေကြတုန်း၊ အိမ်ဖော်မကလေးဟာ သူ့သခင်တွေသုံးဆောင်တဲ့ သစ်သီးခြင်းကို ရှက်ပြီးယူလာတယ်။ နယ်စားကြီး နဲ့ သူ့ကတော်ဟာ ဖွတ်မြီးပုံထိုးထားတဲ့ ဖျဉ်ထည်ကို ရိုးရိုးနဲ့ ယဉ်ယဉ်ကလေး ဝတ်ဆင်ပြီး သူတို့ရဲ့ ထုံးစံက ခေါင်းရိပ်မှ သန့်ရှင်းတယ်လို့ ယူဆကြတဲ့ အတွက် ခေါင်းရိပ်ပြီးဦးခေါင်းမှာ ဆံပင်တုကို စွပ်ဆောင်းထားကြတယ်။

ဗဟိုအစိုးရတွေဟာ စိုက်ပျိုးရေးမှာ အခု ပြောခဲ့သလို ဝင်ပြီး ကြံတဲ့အတွက်၊ ဗဟိုအစိုးရ ဆိုတာဟာ ရှေးကလို မဟုတ်တော့ပါ။ နိုင်ငံအတွင်းမှာ ရှေးတုန်းကထက် အများကြီးပိုပြီး အရေးပါ အရာရောက်လာကြတယ်။ ဒီဆည်မြောင်း အုပ်ချုပ်ရေးဟာ၊ ဒီကနေ့အထိ သမိုင်း

တလျှောက် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့တဲ့ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားတွေထဲ မှာရှေးအကျဆုံး အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရား ဖြစ်တယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေ က ယူဆကြတယ်။

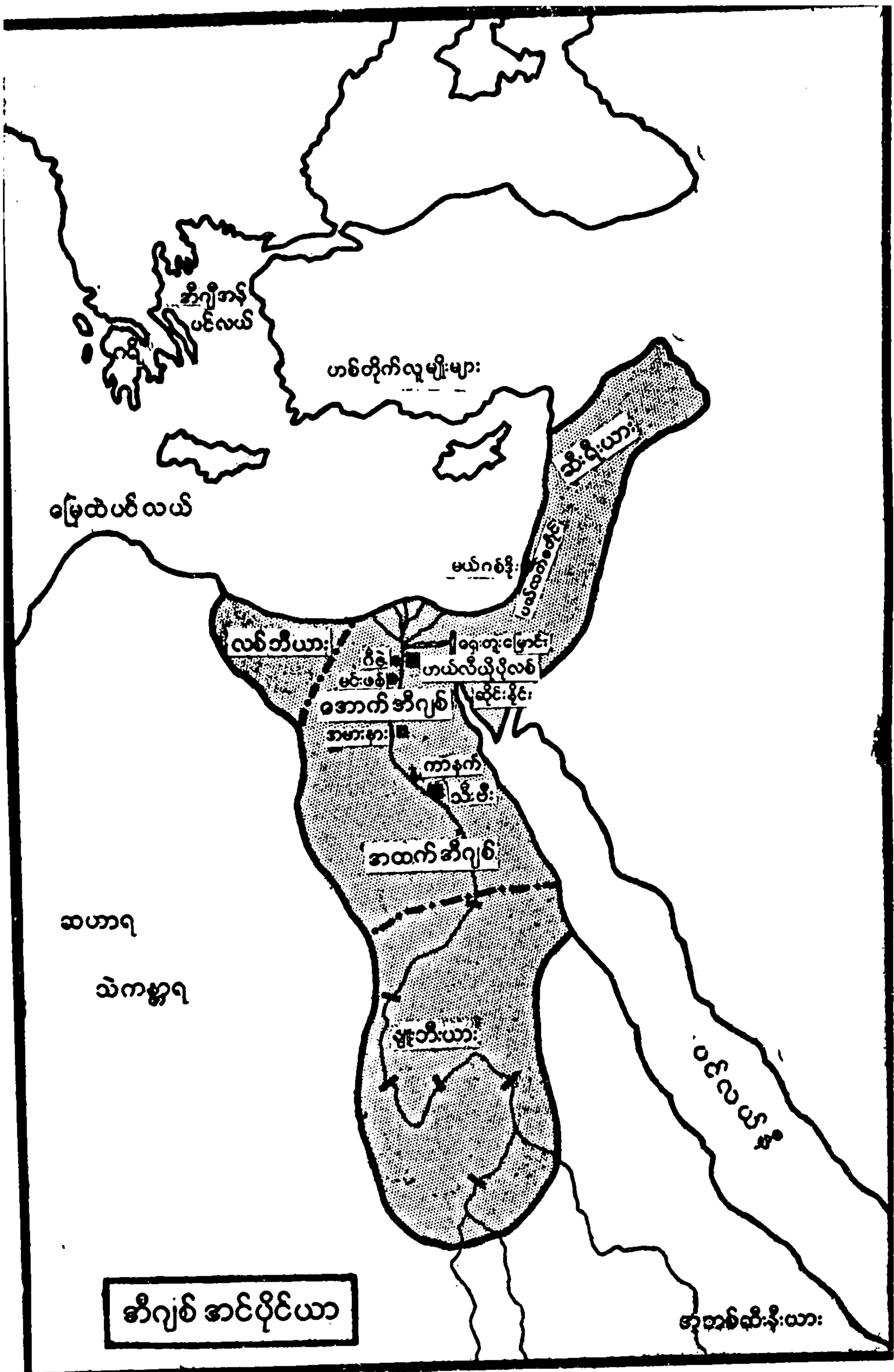
စိုက်ပျိုးရေးမှာလူအင်အားကိုသုံးနေရာက၊ တိရစ္ဆာန်အင်အား ကို သုံးလာနိုင်တဲ့စနစ်ဟာ၊ အခု လူတွေရဲ့ မျက်စိနဲ့ ကြည့်ယင်၊ ဘာ မှ ကြီးကျယ်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဟိုအခါတုန်းကဆိုယင်၊ ဒီစနစ် သစ်ဟာ လူ့ခေတ် တခေတ်လုံးကို အခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ပြောင်းသွား စေနိုင်လောက်အောင် ကြီးကျယ်တဲ့ တိုးတက်မှုကြီး ဖြစ်သွားတယ်။

ဗမာတွေမှာ နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းဆိုပြီး ရာသီဥတု သုံးမျိုးရှိသလို၊ အိဂျစ်လူမျိုးတွေမှာလဲ ရာသီဥတု သုံးမျိုးရှိတယ်။ ဒီရာသီဥတုတွေကို ၁) ရေလွှမ်းဥတု၊ ၂) ကုန်းပေါ်ဥတု၊ ၃) ကောက်ရိတ်ဥတုလို့ ရှေး အိဂျစ်လူမျိုးတွေ နံမယ်ပေးထားတာတွေရတယ်။ ဒါကို ထောက်ခြင်း အားဖြင့် အိဂျစ်လူမျိုးတွေမှာ စိုက်ပျိုးရေးဟာ ဘယ်လောက် အရေး ကြီးတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားတယ်။

ပြက္ခဒိန် တီထွင်ခြင်း

စိုက်ပျိုးရေးအကြောင်းကို ပြောပြီးတော့၊ ဒီပထမ ပြည်ထောင်စု ခေတ်က အိဂျစ်လူမျိုးတွေဟာ ပြက္ခဒိန်^၁ ကို ဘယ်လို ထွင်သွားကြတယ် ဆိုတာ နဲ့နဲ့ပြောအုံးမယ်။ ပထမ ပြည်ထောင်စုခေတ်ကို မရောက်ခင်ကထဲ က၊ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းမှာနေကြတဲ့ အိဂျစ်လူမျိုးတွေဟာ၊ တနှစ်မှာ ရက်ပေါင်း ၃၆၅-ရက် ရှိတယ်လို့ မှတ်ထားကြဟန်တူတယ်။ ဒီပထမ ပြည်ထောင် စုခေတ်က အိဂျစ်လူမျိုးတွေဟာ၊ တနှစ်အတွင်းမှာရှိတဲ့ ရက် တွေ ကို တွက်တဲ့အခါ၊ ဗမာတွေလိုပဲ လကိုကြည့်ပြီး တွက်ကြတယ်။ ပထမ ပြည် ထောင်စုကို တည်ထောင်ပြီး ဘီစီ ၄၂၄၁-ခုနှစ်ကို ရောက်တဲ့အခါ၊ ပထမ ပြည်ထောင်စုရဲ့ အိဂျစ်လူမျိုးတွေဟာ၊ ပြက္ခဒိန်^၂ အသစ် တခုကို တီထွင်ကြတယ်။ သူတို့ဟာ၊ တနှစ်မှာ လပေါင်း ၁၂-လ ရှိ တယ်။

၁။ ပြက္ခဒိန် (ပက္ခဒိန် = မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၄၀၅)
၂။ The New Pictured Encyclopædia, p. 4675
The New Illustrated World History, p. 10
(John Hammerton)

အိဂျစ် အင်ပိုင်ယာ

(မြေပုံ-၂)

ရက်ပေါင်း ၃၆၅-ရက်ရှိတယ်ဆိုတဲ့ ရှေးလူကြီးများရဲ့အမှတ်အသားကို လဲမပယ်ချင်ကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ ရှေးအမှတ်အသားအတိုင်း ဆိုယင်၊ ရက်စုံတဲ့လတွေနဲ့ ရက်မစုံတဲ့လတွေ ရှိနေတဲ့အတွက်၊ အမှတ်ရခက်နေတယ် ဆိုတာကိုလဲ သူတို့တွေ့နေကြရတယ်။ အဲဒါကြောင့် လွယ်လွယ်နဲ့ မှတ်နိုင်အောင်၊ တနှစ်မှာ ၂-လရှိတယ်ဆိုတဲ့ ရှေးအမှတ်အသားကို လက်ခံပြီး၊ လတိုင်းမှာ ရက်ပေါင်း ၃၀-စီ ရှိရမယ်လို့ သူတို့သတ်မှတ်ကြတယ်။ အဲဒီတော့ တနှစ်မှာ ရက်ပေါင်း ၃၆၀-သာ ရှိသေးတဲ့အတွက်၊ ၃၆၅ ရက်ပြည့်အောင် ၁၂-လ စေ့တဲ့အခါ ပွဲတော်ရက် ငါးရက်လို့ ထပ်ပြီး သတ်မှတ်ကြပြန်တယ်။ နောက် နှစ်ပေါင်း ရာပေါင်း အတော်ကြာတဲ့ အခါ၊ ရောမတိုင်းသားတွေဟာ ဒီပြက္ခဒိန်ကိုပဲ ဆက် သုံး ကြ တယ်။ အဲဒါကြောင့် အခုအခါ ဥရောပတိုက်သားတွေသုံးနေကြတဲ့ ပြက္ခဒိန်ဟာ ပထမပြည်ထောင်စု အိဂျစ်လူမျိုးတွေ သုံးသွားတဲ့ ပြက္ခဒိန်က ဆင်းသက်လာတာ ဖြစ်တယ်။

စာအရေးအသား တီထွင်ခြင်း

ပြက္ခဒိန်တီထွင်ပုံကို ပြောပြီးတဲ့နောက်၊ ဒီအိဂျစ် လူမျိုးတွေဟာ၊ စာအရေးအသား၊ ကလောင်တံ^၁ မင်^၂ စက္က^၃ တွေကို တီထွင်သွားကြပုံကိုလဲ နဲနဲပြောပြအုံးမယ်။

ပထမ ပြည်ထောင်စုခေတ်က အိဂျစ်လူမျိုးတွေမှာ စာဆိုတာ မပေါ်သေးတော့၊ သူတို့ပြောချင်တာ မှတ်ချင်တာတွေကို အရုပ်ကလေးတွေဆွဲပြီး ပြောကြတယ်၊ မှတ်ကြတယ်။ အဲဒီ အရုပ်ကလေးတွေက နေပြီး ရှေ့ကို ဒီလိုတဆင့်တက်ကြပြန်တယ်။ အရုပ်ကားကလေးတွေကို အသံတပ်ပေးလိုက်တယ်။ ဥပမာ- တခုခုကို(ခေါက်)တဲ့အခါ လက်ချောင်း တွေဟာ ကွေးနေတယ်။ အဲဒီကွေးနေတဲ့ လက်ချောင်း ရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်အဖြစ်နဲ့ (>) ဒီပုံကိုဆွဲမယ်။ ပြီးတော့မှ ဒီပုံကို(ခေါက်)ဆိုတဲ့ အသံတပ်ပေးလိုက်တယ်။ ဒီပုံကိုမြင်တိုင်း၊ တနိုင်ငံလုံးမှာ(ကွေး)

၁။ ကလောင်တံ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၁၊ နှာ ၁၄၀)
 ၂။ မင် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၂၁၂)
 ၃။ စက္က = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၄၄၃)

(ပုံ-၅၁) လူကိုယ်တိုင် ထယ်ထိုးနေပုံ နဲ့ လယ်ထဲရေခပ်သွင်းနေပုံ

လို့ မဖတ်ရဘူး။ လက်ချောင်းလို့ မဖတ်ရဘူး။ (ခေါက်)လို့ ဖတ်ရတယ်။ (၂) အဲဒါဟာ တခုခုကို(ဆွဲ)နေတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ။ ဒီပုံကိုမြင်ယင် (ဆွဲ)လို့ဖတ်ရတယ်။ (၃) အဲဒါဟာ ပါးစပ်ထဲကို စားစရာ တခုခုထဲ နေတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ။ ဒီပုံကိုမြင်ယင် (စား)လို့ ဖတ်ရတယ်။ (၄) အဲဒါဟာ လူတယောက်လာနေတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ။ ဒီပုံကိုမြင်ယင် (လာ)လို့ ဖတ်ရတယ်။ (၅) အဲဒါဟာ လူတယောက် (သွား) နေတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ပဲ။ ဒီပုံကိုမြင်ယင် (သွား)လို့ ဖတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ရုပ်ပုံတွေမှာ အသံတပ်ပြီးတော့မှ၊ စာရေးတဲ့အခါ ဒီရုပ်ပုံတွေကို လိုသလိုကြည့်ပြီး တွဲပေးကြတယ်။ အဲဒီတော့ ဟိုအခါတုန်းက အီဂျစ် နိုင်ငံသားတယောက်က မိတ်ဆွေတယောက်ဆီကို (၆ ၅ ၄ ၃ ၂ ၁) ဒီလိုစာရေးလိုက်ရင်၊ စာရတဲ့မိတ်ဆွေက သူ့ကိုခေါက်ဆွဲစားရအောင် လာဘို့ဘိတ်တယ်ဆိုတာ ဒီစာကိုဖတ်ပြီးတာနဲ့ ချက်ခြင်းသိတယ်။ အီဂျစ် လူမျိုးတွေမှာ ဒီလိုအသံထွက်တဲ့ အရုပ် ကားပေါင်း ၆၀၀- ကျော် လောက်ရှိတယ်။ ဒီ ၆၀၀ ကျော်ကို မိမိတို့ အလိုရှိတဲ့အတိုင်း အမျိုးမျိုး တွဲပြီး ဒီပထမ ပြည်ထောင်စု အီဂျစ် လူ မျိုး တွေဟာ၊ တယောက်နဲ့

(ပုံ-၅၂) လူကိုယ်တိုင် ထယ်ထိုးရတဲ့စနစ်မှ နွားနှစ်ကောင်ကို ထွန်တဲ့တပ်ပြီး ထွန်တဲ့စနစ်သို့

တယောက်စာပေးစာယူလုပ်ကြတာပဲ။ မှတ်တမ်းတွေကိုလဲမှတ်ကြတာပဲ။ အစိုးရဆီကို အစီရင်ခံစာတွေဆက်သွင်းကြတာပဲ။ သမီးရည်းစား စာတွေရေးကြတာပဲ။ ဒီ အရေးအသားပေါ်တဲ့အခါ၊ ကမ္ဘာ တဝှမ်းလုံး ဘယ်နေရာမှာမှ အရေးအသားတွေ မပေါ်သေးဘူး။ အဲဒါကြောင့် ဒီအရေးအသားဟာ၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ရှေးအကျဆုံး အရေးအသား ဖြစ်တယ်လို့ အနောက်နိုင်ငံသမိုင်းဆရာတွေက ယူဆကြတယ်။ ဒီရေးနည်းကို ဟီအာရိုဂလစ်^၁ ရေးနည်းလို့ ခေါ်တယ်။

စာကို ဒီလိုရေးနိုင်လာတဲ့အခါ ပထမ ပြည်ထောင်စု အီဂျစ် လူမျိုးတွေဟာ၊ စာရေးစရာ စက္ကူ၊ မင်၊ ကလောင်တံတွေကို တီထွင်ဖန်တီး လိုလာကြပြန်တယ်။ ပေစာတွေကိုမြင်ဘူးကြတယ် မဟုတ်လား။ စက္ကူ မပေါ်ခင်တုန်းက၊ ပေရွက်တွေကို စက္ကူအဖြစ်နဲ့ ဒီလို သုံးရတာပဲ။ အဲဒီလိုပဲ ပထမပြည်ထောင်စုခေတ်က အီဂျစ်လူမျိုးတွေလဲ မြစ်ထဲမှာ အလွေကျပေါက်တဲ့ 'ပပိုင်းရပ်'^၂ လို့ ခေါ်တဲ့ ကျွဲတမျိုးကိုခွဲစိပ်ပြီး စက္ကူ အဖြစ်နဲ့ သုံးရတယ်။ ယခုအခါ စက္ကူကို 'ပေးပီး' လို့ ခေါ်တဲ့ အင်္ဂလိပ် စကားဟာ၊ ဒီ 'ပပိုင်းရပ်' က ဆင်းသက်လာတဲ့စကားဖြစ်တယ်။ စက္ကူ ရပြန်တော့ အိုးတွေမှာကပ်နေတဲ့ အိုးမဲနဲ့ သစ်စေးတမျိုးနဲ့ ရေဖျော်ပြီး မင်လုပ်ကြပြန်တယ်။ မင်နဲ့ စက္ကူရတဲ့အခါ ကလောင်တံကမခက်တော့ ဘူး။ ကျွဲရိုးကို အဖျားချွန်လိုက်ယင် ကလောင်တံ ဖြစ်တာပဲ။

ဒီလို အရေးအသားနဲ့ စက္ကူပေါ်မှာလွယ်လွယ်မှတ်သားနိုင်တဲ့ စနစ်ကို တီထွင်နိုင်တာဟာ၊ လူတွေကို မြင့်တင်ပေးလိုက်တဲ့နေရာမှာ အင်မတန်ခရီးရောက်တယ်။ လူ့တိုးတက်ရေးအတွက်၊ ဒီကနေ့အထိ လူတွေအမှတ်တရ လုပ်သွားခဲ့ကြတဲ့ တခြားလုပ်ငန်းတွေထက် ပိုပြီး ခရီးရောက်တယ်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းတလျှောက်လုံးမှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့စစ်ပွဲတွေ၊ ဒီကနေ့အထိ ရေးဆွဲပြီးခဲ့တဲ့ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေတွေ ထက်၊ ဒီတီထွင်မှုက လူတွေကို မြင့်တင်ပေးတဲ့နေရာမှာ ပိုပြီး အရေးကြီးတယ်လို့ သမိုင်းဆရာကြီး 'ဘရက်စတက်'^၃ က အတိအလင်းဆို ထားတယ်။

၁။ ဟီအာရိုဂလစ် = (အရုပ်စာရေးနည်း) = Hieroglyphs
 ၂။ ပပိုင်းရပ် = (ကျွဲ) = Papyrus (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၂၃၂)
 ၃။ သမိုင်းဆရာကြီး ဘရက်စတက် = Historian J. H. Breasted.

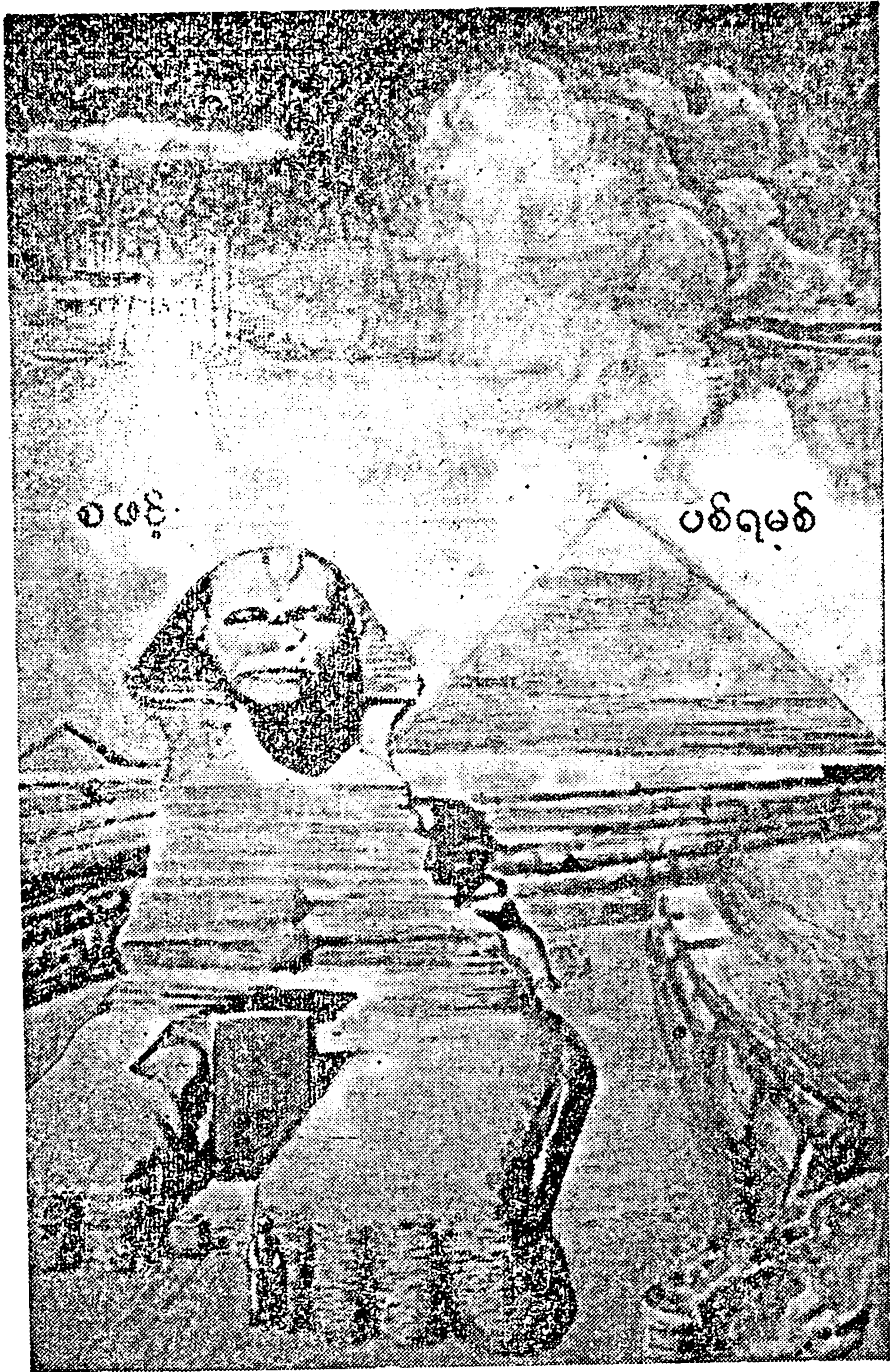
(ပုံ-၅၃) ဒီသတ္တုတွင်းတွေဟာ အိဂျစ်ဘုရင်ပိုင်၊
 ခိုးတူးတဲ့ လူမှန်သမျှ ဒုက္ခရောက်သွားမယ်ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးနဲ့ ဆိုင်းခိုင်း
 ကျွန်းဆွယ်သားတဦးကို ဆံပင်ဆွဲပြီး၊ ကျောက်တင်းပုတ် နဲ့ ရိုက်နေပုံ။

ဒုတိယ ပြည်ထောင်စု (ဘီ.စီ ၃၄၀၀-၂၄၀၀)

ပထမပြည်ထောင်စုဟာ ကြာရှည်မခံဘူး။ နှစ်ပေါင်း ၈၀၀-ကျော်
 လောက်ရှိတဲ့အခါ ပြည်ထောင်စုပျက်သွားပြီး ရှေးတုန်းက အတိုင်းပဲ
 အထက်အိဂျစ်နဲ့ အောက်အိဂျစ်ဆိုတဲ့ နှစ်နိုင်ငံပြန်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီ
 လိုပေါ်ပြီး အတော်ကြာတဲ့အခါ အထက်အိဂျစ်မှာ မီးနီး^၁ ဆိုတဲ့ လက်
 ရုံးရည်နှလုံးရည်နဲ့ပြည့်စုံတဲ့ ခေါင်းဆောင်တဦးပေါ်လာတယ်။ ဒီခေါင်း
 ဆောင်ဟာ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်လို့မကြာခင်ပဲ အောက်အိဂျစ်ကို သိမ်းလိုက်ပြီး
 ဒုတိယပြည်ထောင်စုကို ထူထောင်ပြန်တယ်။

ပထမပြည်ထောင်စုရဲ့ အင်အားတောင့်တင်းမှု စည်ပင်သာယာ
 ဝပြောမှုတွေဟာ တိရစ္ဆာန်အင်အားကိုအသုံးပြုတဲ့ လယ်ထွန်စနစ်ပေါ်
 မှာ အခြေစိုက်ခဲ့သလို၊ ဒုတိယပြည်ထောင်စုရဲ့ အင်အားတောင့်တင်းမှု
 စည်ပင်သာယာဝပြောမှုတွေဟာ သတ္တုတွင်းတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းပေါ်
 မှာ အခြေစိုက်ခဲ့တယ်။ ဒီသတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းကို ပထမပြည်ထောင်စု
 ခေတ်တုန်းက စရုံလောက်သာ စသွားနိုင်ကြတယ်။ ဒုတိယပြည်ထောင်စု
 ခေတ်ကို ရောက်တော့မှ ဆိုင်းခိုင်းကျွန်းဆွယ်မှာ ကြေးနီသတ္တုတွင်းကို

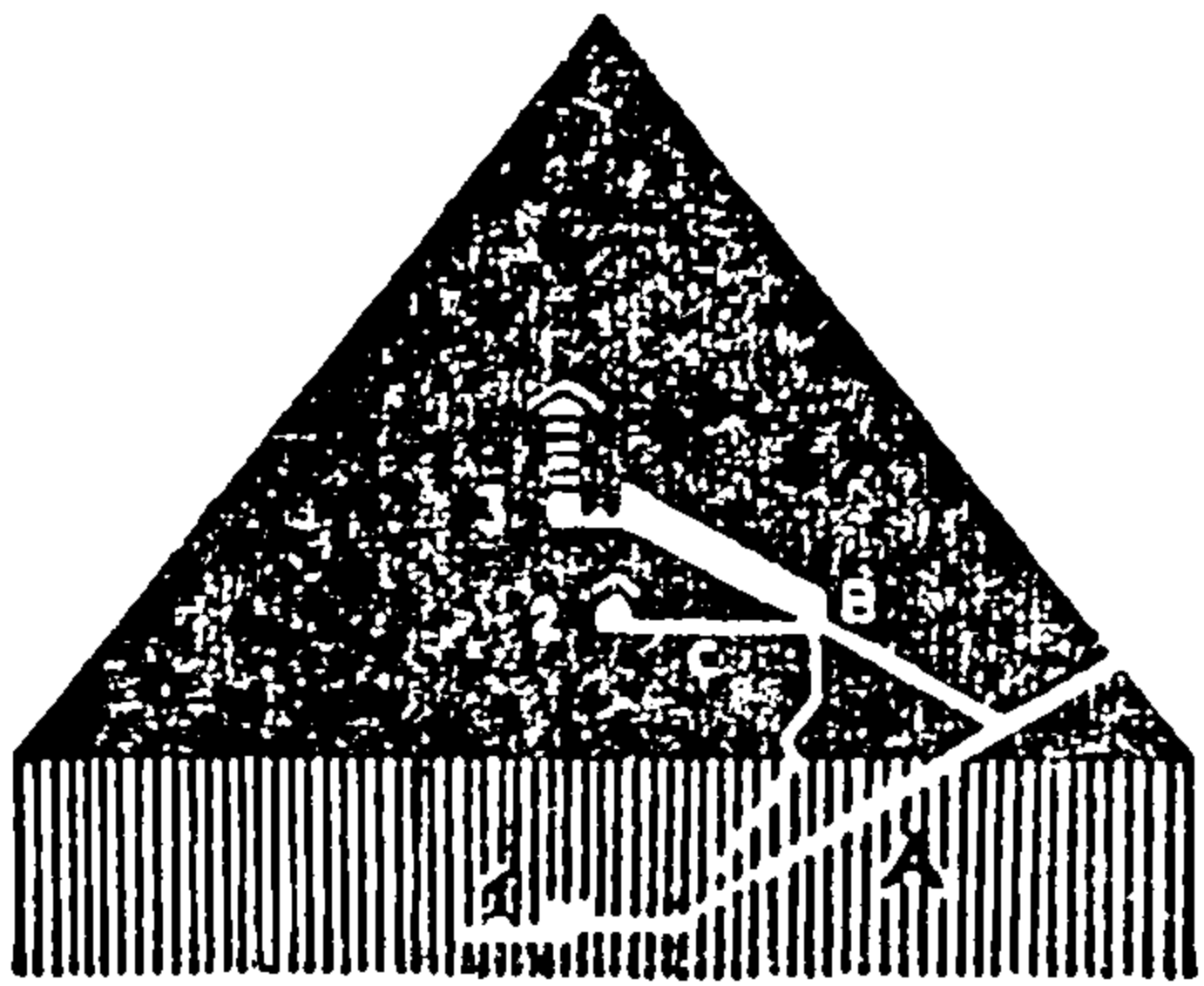
၁။ မီးနီး = Menes

(ပုံ-၅၄) ကိုင်ရိုမြို့ကို မျက်နှာမူနေတဲ့ ဂိဇအရပ်၊
 မဟာပစ်ရမစ် ရဲ့ မလှမ်းမကမ်းမှာ၊ ဘုရင်ခေရာ (ခက်ဖရင်) ရဲ့ ပစ်ရမစ်
 ကြီးရှိသေးတယ်။ အဲဒီ ပစ်ရမစ်ကြီးရှေ့မှာ၊ အစောင့်အနေမျိုး စမင့်ရုပ်ကြီးတခု
 ရှိတယ်။ အရင်က ဘာရယ်လို့ တတ်တတ်အပ်အပ် မသိကြဘူး။ အရပ်စာကို

တွေ့ကြပြီးကြေးနီ သတ္တုတွေကို အမြောက်အမြား တူးဖော်နိုင်ကြတယ်။

ကြေးနီ သတ္တုတွင်းတွေမှာ အဲဒီခေတ်က တူးထားတဲ့ လက်ရာ တွေကို တွေ့ရတယ်။ နောက် ပြီးတော့ ဒီသတ္တုတွင်းတွေဟာ အီဂျစ် ဘုရင်ပိုင်တဲ့ တွင်းတွေဖြစ်တယ်။ ဒိုးတူးတဲ့ လူမှန်သမျှ ဒုက္ခရောက်သွားမယ်ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးပါတဲ့၊ အီဂျစ် ရှင်ဘုရင်က ဆိုင်းနိုင်း ကျွန်းဆွယ် သားတဦးကို ဆံပင်ဆွဲပြီး ကျောက် တင်းပုတ်နဲ့ ရိုက်နေပုံ အရုပ်ကြီး တွေကို အနီးအနားက ကျောက် နံရံပေါ်မှာ ထွင်း ထားတာကို လဲ တွေ့ရတယ်။ ဒီအရုပ်ကြီးတွေဟာ၊ သမိုင်းရှုရှေးအကျဆုံးမှတ်တမ်းတွေ ဖြစ်တယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေက ယူ ဆကြတယ်။ (ပုံ-၅၃)

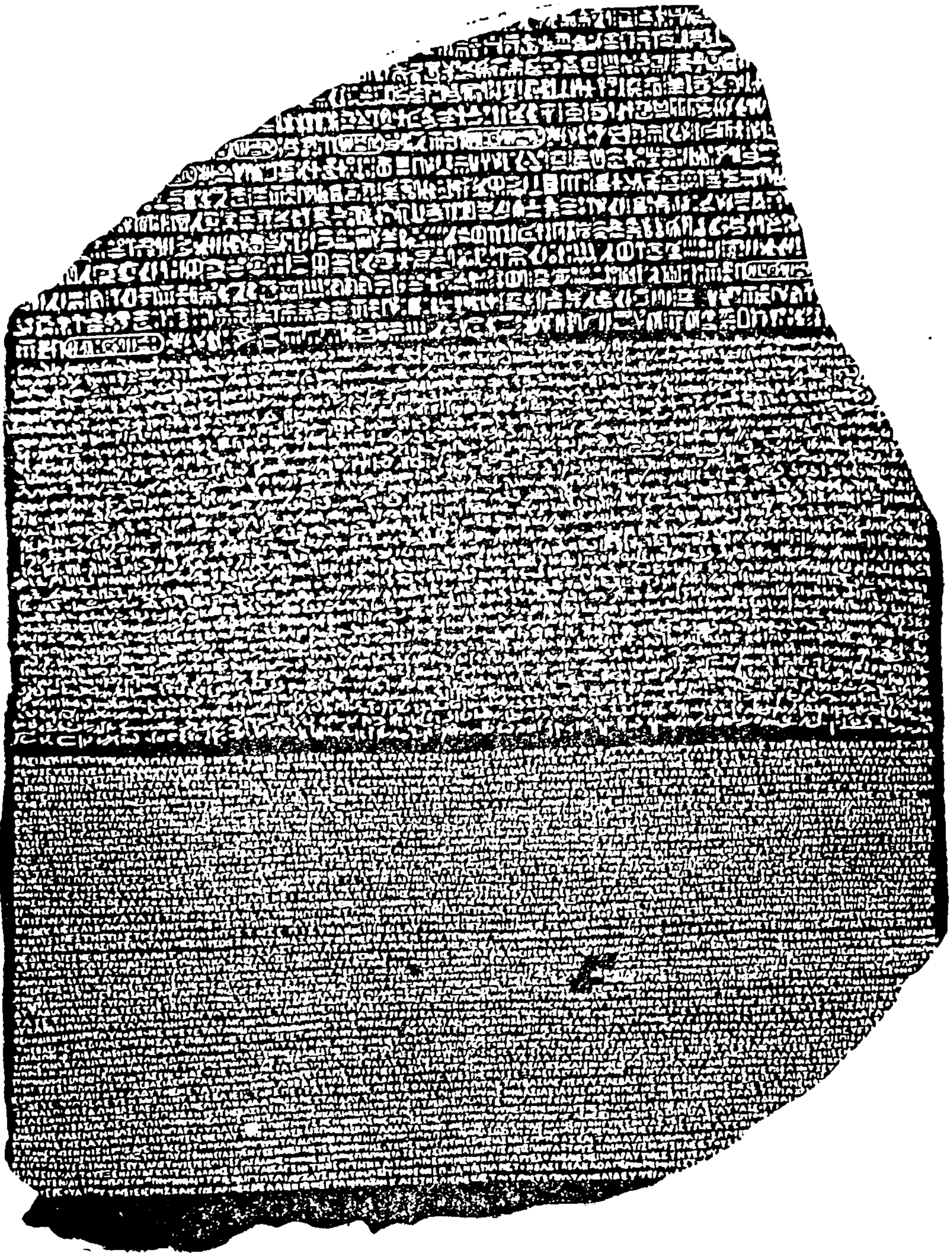
(ပုံ-၅၄က) မဟာပစ်ရမစ်ရဲ့ စနစ်ပုံ အဝင် လမ်းပေါက် (A) ဟာ၊ မြေ အောက်အခန်း(1)ကို သွားတယ်။ လမ်းခွဲတွေက သွား ယင်၊ မိဖုရား ဆောင်(2)နဲ့ ဘုရင်ဆောင်(3) ကို ရောက်တယ်။

ဒုတိယပြည်ထောင်စုရဲ့ ခေတ်အစလောက်မှာ၊ ဆီးရီးယား နိုင်ငံ နဲ့ ပင်လယ် လမ်းခရီး အားဖြင့် ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်မှု ရှိတယ်ဆိုတဲ့ သက်သေ အထောက်အထားများကို တွေ့ရတယ်။ ဆီးရီးယားနိုင်ငံက သစ်တွေကို လိုချင်သလောက်ရတာကို အကြောင်းပြုပြီး၊ အီဂျစ်မှာ သစ် သားအိမ်တွေ၊ သစ်သားလှေတွေ၊ သစ်သားအိမ်ထောင်ပရိဘောဂတွေ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာကြတယ်။

ဒုတိယပြည်ထောင်စုကို တည်ထောင်ပြီးတဲ့နောက် နှစ်ပေါင်း ၄၀၀-လောက်အတွင်းမှာ၊ ရှင်ဘုရင်တွေရဲ့ ဂူတွေကို အုတ်နဲ့ လုပ်ထား

ဖတ်နိုင်တော့မှပဲ၊ ဒီစဖင့်ရုပ်ကြီးဟာ ဘုရင် ခမရာရဲ့ ဦးခေါင်းကို ခြင်္သေ့ကိုယ် မှာတပ်ထားတဲ့ ကျောက်ရုပ်ကြီးဖြစ်တယ်ဆိုတာသိရတယ်။ (အခြားစဖင့်ရုပ်တွေ ဟာလဲ၊ ဆိုင်ရာဘုရင်ရဲ့ ဦးခေါင်းကို တပ်ထားကြတယ်)။ ဒီစဖင့်ရုပ်ကြီးဟာ အမြင့် ၆၅-ပေ၊ အလျား ၁၀၉-ပေ ရှိတယ်။

စဖင့်ရုပ်များ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၃၆၀)
၁။ ဆီးရီးယား = Syria

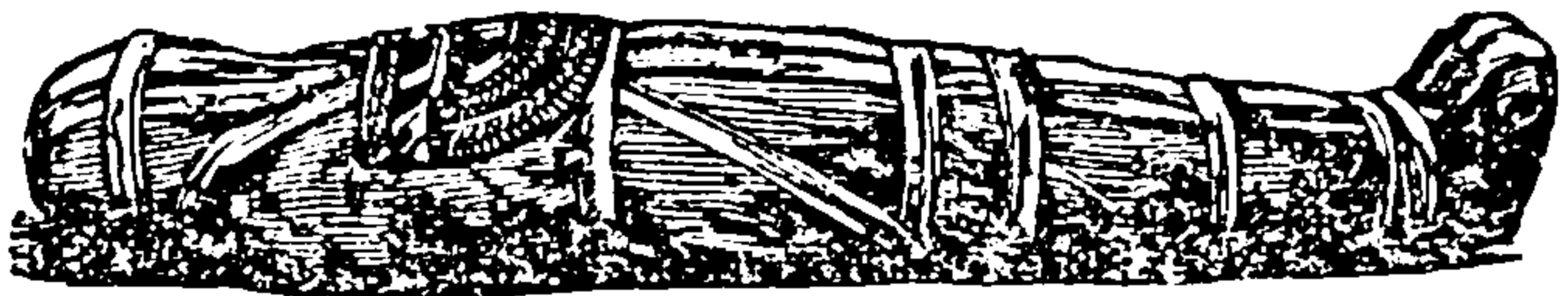
(ပုံ-၅၅) ရှိဇက်တာကျောက်စာ

အိဂျစ် အရုပ်စာတွေကို၊ အဓိပ္ပာယ်ဖော်နိုင်သွားတာက၊ ဒီလို။ နပိုလီယန် ခေတ်က၊ ပြင်သစ်စစ်တပ်ဟာ ‘ရှိဇက်တာ’ လို့ ခေါ်တဲ့၊ နိုင်းမြစ်ဝကျွန်းပေါ် မြစ်ခွဲတခုအနားမှာ စခန်းချနေတယ်။

ပြင်သစ်စစ်ဗိုလ်တဦးဟာ၊ ခပ်ပျင်းပျင်းရှိတာနဲ့ မြစ်ကမ်းပါးပေါ် ပျက်စီး ယိုယွင်းနေတဲ့ အဆောက်အဦတခုထဲ လျှောက်ကြည့်တဲ့အခါ၊ ချော်နက်ပြား ကျောက်တုံးတခုကိုတွေ့ရတယ်။ ဒီကျောက်ပြားပေါ်မှာ၊ စာသုံးမျိုးနဲ့ ရေးမှတ်

တာ တွေရတယ်။ အုတ်တွေဟာ ရွှံ့ကို နေပူလှန်းထားတဲ့ အုတ်တွေဖြစ် တယ်။ ဒီဂူတွေဟာ၊ ဒီကနေ့ အထိ တွေ့ရတဲ့ မင်းနဲ့ ပတ်သက် တဲ့

အဆောက်အဦတွေထဲ မှာ ရှေးအကျဆုံး ဖြစ် တယ်။ ဘီ.စီ ၃၀၀၀

လောက် ဆီ ကို ရောက် လာတဲ့အခါ၊ ဒီ အုတ်ဂူ

(ပုံ-၅၆) ဦးနှောက်၊ အူ၊ အသဲတွေထုတ်ပြီး ဆေးစိမ်ကြပ်စည်းထားတဲ့ အလောင်း - မိမိ။

တွေထဲက ဂူဘုရင်မှာ ရှင်ဘုရင်အလောင်း မြုပ်ထားတဲ့ အခန်းကို သဲကျောက်အုတ်ကြီးတွေနဲ့ လုပ်ထားတာ တွေရတယ်။ အဲဒါဟာ အ ဆောက်အဦတွေမှာ ကျောက်ကိုရှေးဦးစွာ စပြီးအသုံးပြုသွားခဲ့တာပဲ။ ဒီလိုအသုံးပြုနိုင်တာလဲ တခြားကြောင့် မဟုတ်ဘူး၊ ဒီသဲကျောက်အုတ် ကြီးတွေကို လိုချင်တဲ့ အတိုင်းဖြတ်နိုင်တဲ့ ကြေးနီကရိယာတန်ဆာပလာ တွေ အဲဒီအခါတုန်းက ပေါ်လာလို့ပဲဖြစ်တယ်။

အဲဒီ အချိန်လောက်ကစပြီး ရှင်ဘုရင်တွေဟာ၊ ဂူတွေနဲ့ ဘာသာ ရေးအဆောက်အဦတွေကို ကျောက်တွေနဲ့ ဆောက် လာ ကြ တယ်။

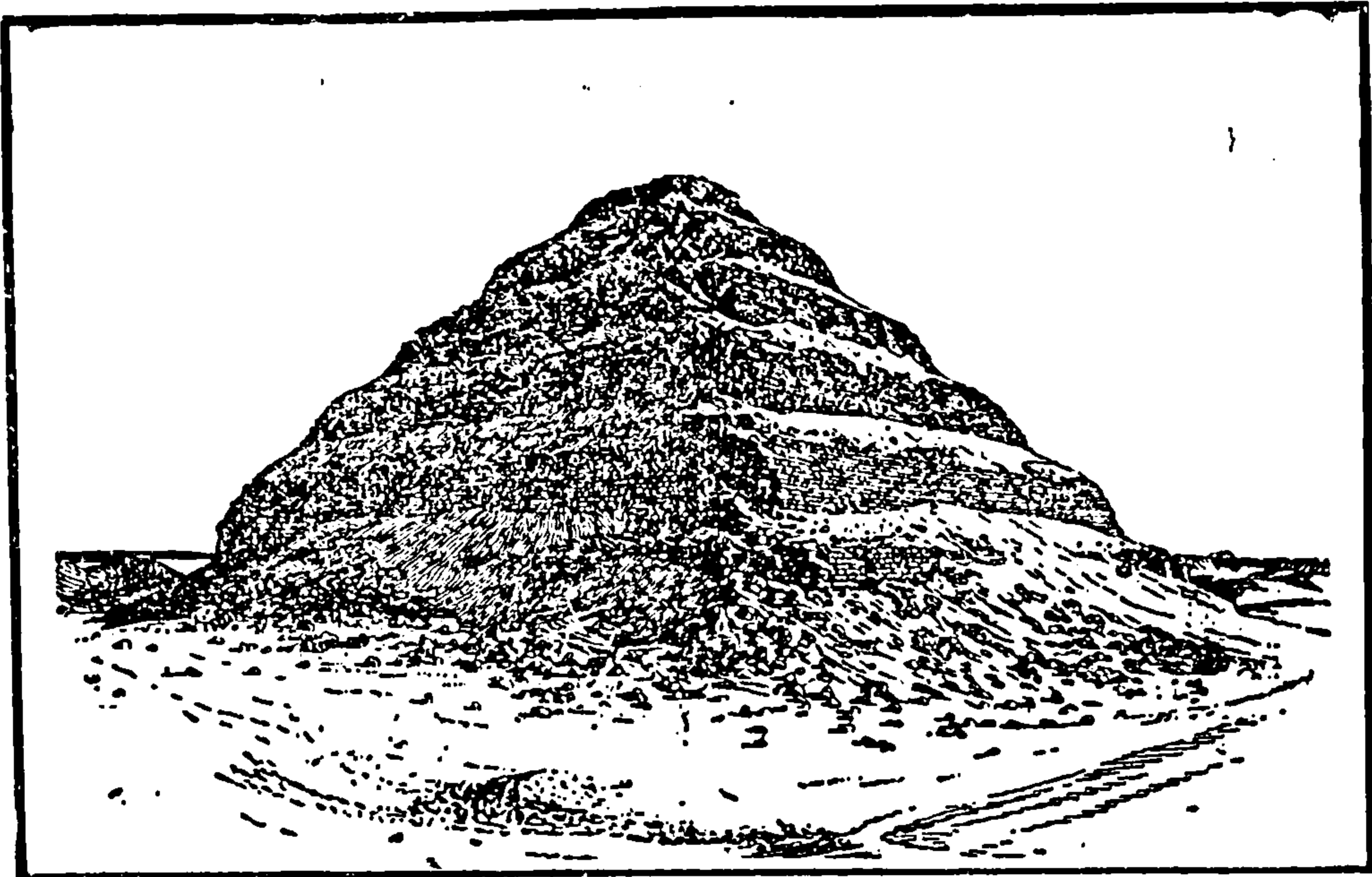
ထားတာကို တွေ့ရတယ်။ စာတမျိုးက ‘ဟီရာဂိုလစ်’ ခေါ်တဲ့ အီဂျစ် အရုပ်စာ၊ အခြားတမျိုးက အရုပ်စာကိုပဲ၊ ဟိုစဉ်အခါက အီဂျစ်နိုင်ငံသားတွေ အမြန်ရေး တဲ့စာ၊ ကျန်တမျိုးကတော့ ဂရိစာဖြစ်နေတယ်။ ဘာသာစကားနှစ်မျိုးဖြစ်တဲ့ ‘ဟီရာဂိုလစ်’ အီဂျစ်အရုပ်စာနဲ့ ဂရိစာကိုယှဉ်ပြီးဖတ်ကြည့်ရယ်၊ အီဂျစ်အရုပ် စာရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်နိုင်ကောင်းရယ်လို့၊ ပြင်သစ်စစ်ဗိုလ်ကစဉ်းစားမိတယ်။

၁၈၀၂ -အေဒီ မှာ ပြင်သစ်ပါမောက္ခရှာပိုလီအွန် (Champollion) ဟာ ‘ဟီရာဂိုလစ်’ အီဂျစ်အရုပ်စာကို အဓိပ္ပာယ်ဖော်နိုင်အောင် မနားမနေကြိုးစား ဘူးတယ်။ အနှစ် ၂၀-ကြာမှ အောင်မြင်ပြီး ဝိရိယလွန်တဲ့ ပါမောက္ခကြီးလဲ အနိစ္စရောက်ရှာတယ်။

‘ရိုဇက်တာ-ကျောက်’ ဟာ၊ ၃ ပေ၊ ၉ လက်မ x ၂ ပေ ရှိပြီး၊ ပဉ္စမမြောက် တောလဲမီဘုရင် (ဘီ.စီ ၂၀၅—၁၈၁) နန်းတက်တဲ့အကြောင်း ကမ္ပည်းထွင်း ထားတယ်။ အခုအခါ လန်ဒန်မြို့ မြိတ်သျှပြတိုက်မှာထားရှိတယ်။

ရှေးခေတ် အီဂျစ်သမိုင်းကို အခု လောက် သိရ တာ၊ ပါမောက္ခကြီး ရှာပိုလီအွန်ရဲ့ ကျေးဇူးအများကြီးပါတယ်။

ရိုဇက်တာကျောက်စာ = Rosetta Stone (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၃၈)

(ပုံ-၅၇) ပထမဆုံး ပစ်ရမစ်

လှေခါးထစ်ပုံ ဆောက်လုပ်ထားတယ်။ အမြင့် ပေ - ၂၀၀ ရှိတယ်။

ဒီကျောက်ဂူတွေနဲ့ ကျောက်ဝတ်ကျောင်းတွေဟာ၊ သမိုင်းဆရာတွေ အတွက် အင်မတန်အဘိုးတန်တဲ့ မှတ်တမ်းတွေဖြစ်တယ်။

ပစ်ရမစ်ခေတ် ၁

ပစ်ရမစ်ဆိုတာ ကျောက်ဂူကြီးတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီကျောက်ဂူကြီး တွေရဲ့ခေတ်ဟာ၊ ဘီ.စီ ၃၀၀၀-လောက်က ဘီ.စီ ၂၅၀၀-လောက်အထိ ကျယ်ပြန့်တယ်။ ဒီခေတ်ဟာ နိုင်းမြစ်ရဲ့ မြောက်ပိုင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်။ အထင်အရှားဆုံး ပစ်ရမစ် (ပုံ-၅၄) တွေကို ကိုင်ရိုမြို့အနီး ဂီဇ ၁ ဆိုတဲ့ အရပ်ဒေသမှာ တွေ့နိုင်တယ်။ ဂီဇဟာ ဒုတိယပြည်ထောင်စုရဲ့ မြို့တော် ဟောင်း ဖြစ်တယ်။ ဒီမြို့တော်ဟောင်းကို နောက်ခေတ်တွေမှာ မင်းဖစ် ၃ လို့ ခေါ်ကြတယ်။ (မြေပုံ-၂)။ မြို့တော်ရဲ့ အဆောက် အဦ တွေ ကို မြေအုတ်နဲ့ သစ်သားနဲ့ ဆောက် သွား ကြတဲ့ အတွက်၊ အခုအခါမှာ သမိုင်းအတွက် တန်ဖိုးရှိတာဆိုလို့ ဘာ တခုမှ မကျန်တော့ပါဘူး။ ပျက်စီးကုန်ကြပြီ။ ဂူကြီးတွေသာ ကျောက်တွေနဲ့ ဆောက်ထားလို့ ကျန်

၁။ ပစ်ရမစ်=Pyramid (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၃၁၀)

၂။ ဂီဇ=Gizeh

၃။ မင်းဖစ်=Memphis

ရစ်တယ်။ အဲဒီဂီဇဲမှာရှိတဲ့ အကြီးဆုံးကျောက်ဂူကြီးပေါ်ကနေပြီးတောင်
 ဘက်ကို ကြည့်လိုက်ရင်၊ ကျောက်ဂူတွေ တခု ပြီးတခု စီတန်း နေ
 တာကို မျက်စိတဆုံး
 အထိ မြင်နိုင်တယ်။
 ဒီကျောက်ဂူတန်းကြီး
 ဟာ၊ အလျား မိုင်
 ပေါင်း ၆၀-လောက်
 ရှိတယ်။ ဒီကျောက်ဂူ
 ကြီးတွေနဲ့ ပတ်ဝန်း
 ကျင် ကျောက် အ
 ဆောက် အဦတွေမှာ
 ထွင်းထားတဲ့ အရုပ်
 ကားတွေ၊ ကျောက်
 စာ^၁ (ပုံ-၅၅)တွေ
 ကို လေ့လာပြီး၊ ဒုတိ
 ယ ပြည်ထောင်စု
 ခေတ်အတွင်း ဖြစ်တဲ့
 နှစ်ပေါင်း ၅၀၀-
 လောက် ရှည်လျားခဲ့
 တဲ့ ပစ်ရမစ်ခေတ်မှာ
 နေသွားတဲ့အိဂျစ်နိုင်ငံ
 သူ နိုင်ငံသားတွေရဲ့
 သမိုင်း တစောင်ဖြစ်
 လာ အောင်၊ အခု
 ခေတ် သမိုင်း ဆရာ
 ကြီး တွေက ဖွဲ့နွဲ့ရေး
 သားထားကြတယ်။

(ပုံ-၅၀) ရှင်ဘုရင် ဇိုးဆာ

၁။ ကျောက်စာ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၃၇)

ဒီပစ်ရမစ်တွေက ရှင်ဘုရင်တွေရဲ့ ကျောက်ဂူကြီးတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီကျောက်ဂူကြီးတွေရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာမှ ကျောက်ဂူကလေးတွေကိုတွေ့ရမယ်။ ဒီကျောက်ဂူ ကလေးတွေက ရှင်ဘုရင်ရဲ့ အမျိုးအနွယ်တွေနဲ့ နန်းတော်တွင်းမှာ ထင်ရှားတဲ့ မှူးကြီး မတ်ကြီးတွေ ရဲ့ ဂူ တွေ ဖြစ် တယ်။ အသက်ရှင်စဉ်တုန်းက ဒီသူတွေဟာ ရှင်ဘုရင်ကိုဝိုင်းပြီး ခ စား ကြ သ လို၊ သေပြီးတဲ့နောက်မှာလဲ သူတို့ရဲ့ ဂူကလေးတွေဟာ ရှင် ဘု ရင် ရဲ့ ကျောက်ဂူကြီးကို ဝိုင်း ထားကြတယ်။

(ပုံ-၅၉) ဘုရင်ခုခူးဖူး

ဒီလိုကြီးကျယ်တဲ့ကျောက်ဂူကြီးတွေကိုတည်ဆောက်ကြတာဟာ တခြား ကြောင့်မဟုတ်ဘူး။ သေပြီးတဲ့နောက် အသက် ပြန်ရှင်တယ် ဆိုတဲ့ သူတို့ရဲ့ ယုံကြည်မှုကြောင့်ပဲဖြစ်တယ်။ ဒီယုံကြည်မှုကြောင့် အသက်ပြန်ဝင်လာတဲ့အခါကိုယ်ကာယဟာမပျက်မစီးပဲတည်ရှိနေအောင်ဦးနှောက်တွေ အူတွေ အသဲတွေကို ထုတ်ပြီး၊ အလောင်းကို ဆေးစိမ်ကြတယ်။ ကျောက်ဂူတွေကိုတော့ သူတို့သေတဲ့အခါ အသင့်ရှိနေအောင် မသေခင်ကထဲက တည်ဆောက်ထားကြတယ်။

ဆေးစိမ်ထားတဲ့အလောင်း (ပုံ-၅၆)တွေကို ဒီကျောက်ဂူတွေထဲမှာထားပြီး၊ ဒီကွယ်လွန်သူတွေဟာ ဘဝသစ်မှာသုံးစွဲနိုင်အောင်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ သူတို့တတွေ အသက်ရှင်စဉ်က အမြတ်တနိုးသုံးစွဲသွား

၁။ (ဦးနှောက်၊ အူ၊ အသဲထုတ်ပြီး) ဆေး စိမ် ထား တဲ့ အ လောင်း = Mummy (မံမီ) = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၃၃၆)

ကြတဲ့ လက်ဝတ်လက်စား ရတနာတွေ၊ အိမ်ထောင် ပရိဘောဂတွေ၊ အစားအသောက်တွေကို ဒီကျောက်ဂူကြီးတွေထဲမှာ ထားကြတယ်။ ဒီမင်းဆက်ရဲ့ အစလောက် တုန်းက၊ ကွယ်လွန်သူတွေ နောင်ဘဝမှာခိုင်းစေ ဘို့အတွက်ဆိုပြီး၊ အစေခံတချို့ကို သတ်ပြီးတော့တောင် ကွယ်လွန် သူတွေ နဲ့ အတူတူမြှုပ်ထား ခဲ့ကြသေးတယ်။

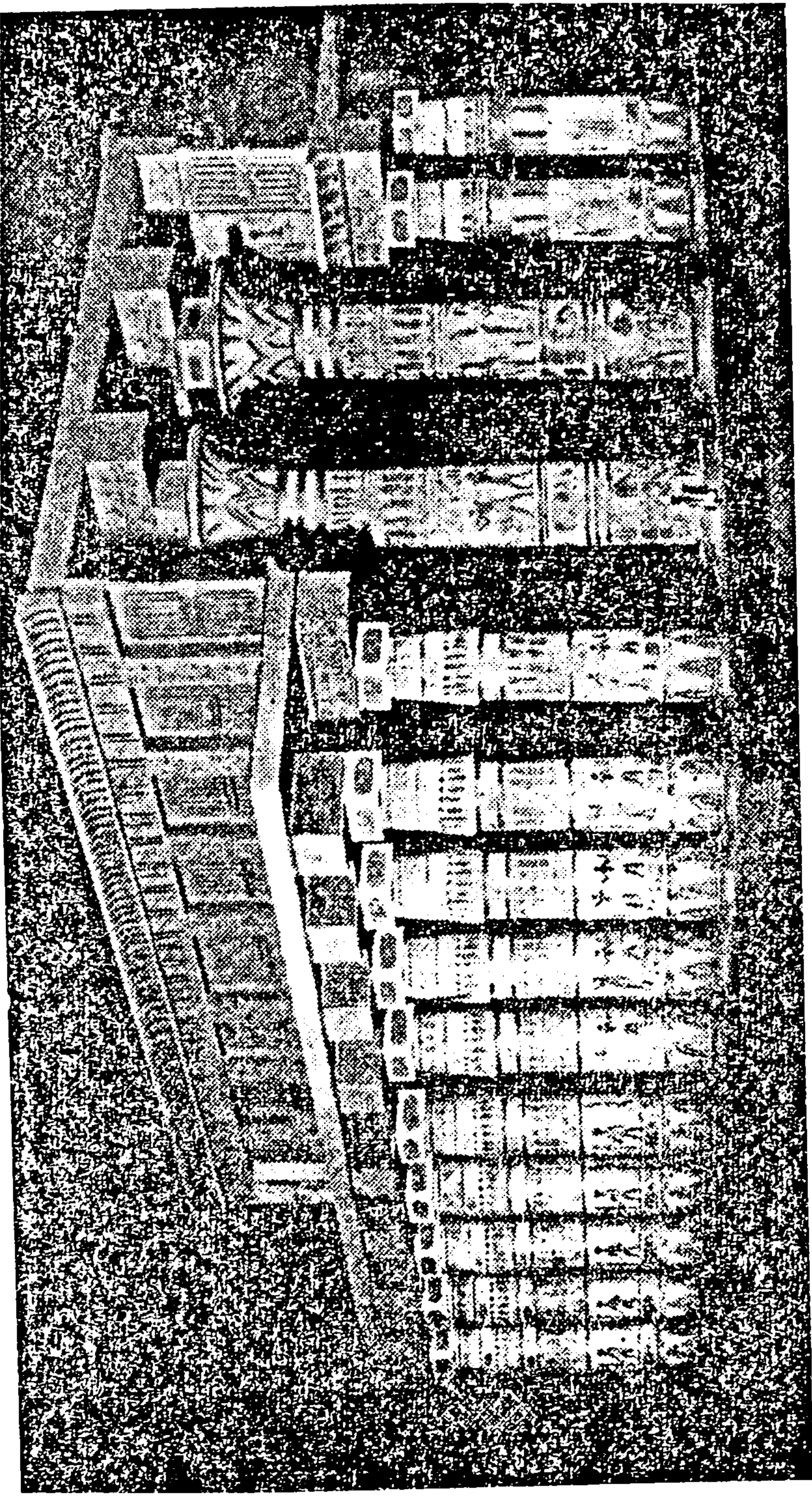
(ပုံ-၆၀)

တတိယမြောက်-ဆေနုဆရက်

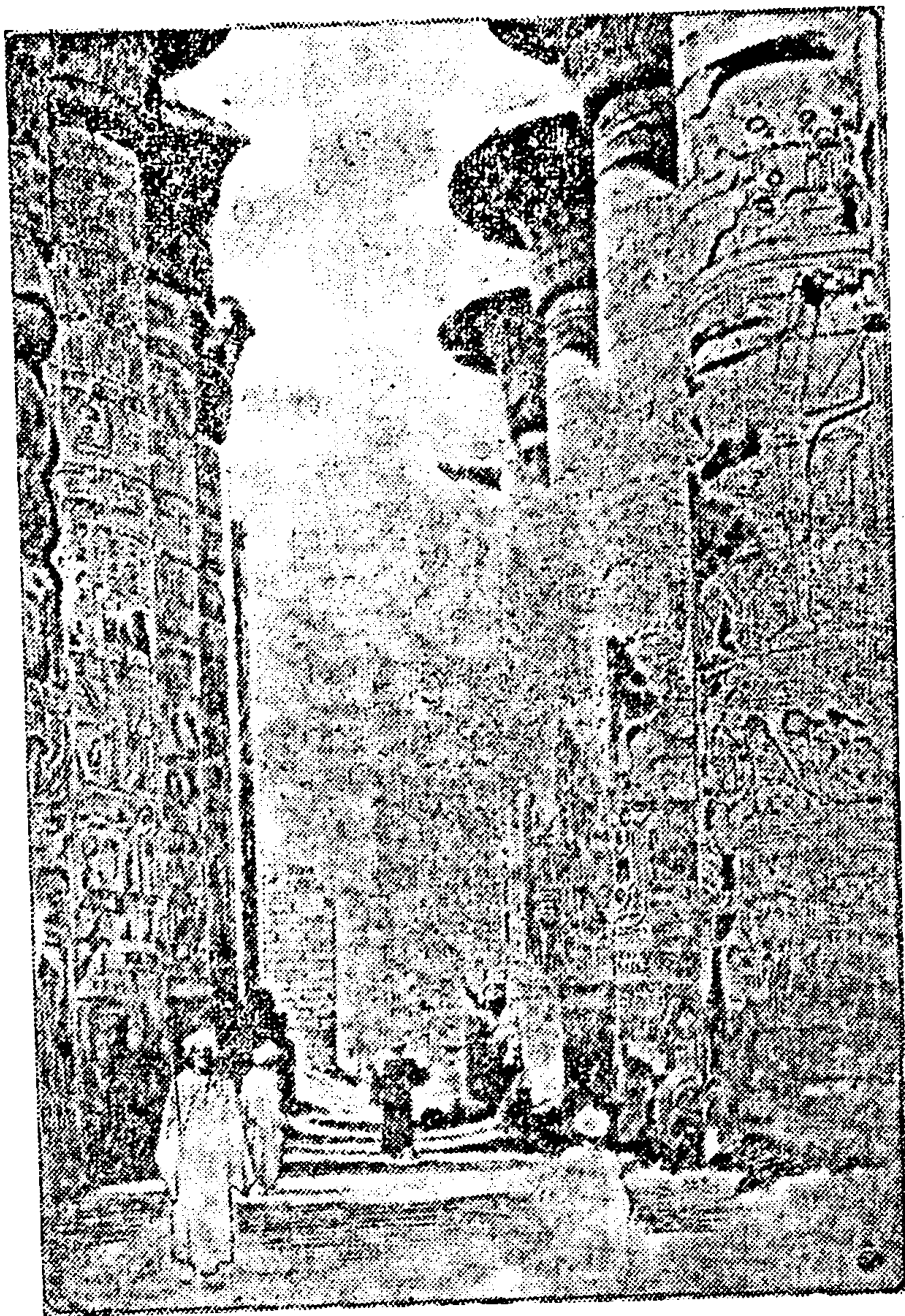
ဒါပေမဲ့ နောက် အတော်ကြာ လာတော့၊ ဒီလို မသတ်တော့ပါဘူး။ အစေခံ အရုပ်တွေလုပ်ပြီး ကျောက်ဂူ တွေထဲမှာ ထားကြတယ်။ အလောင်းကောင် မပုပ်မသိုးရအောင် ထုတ်ထား တဲ့ အူတွေအသဲတွေ ဦးနှောက်တွေကို လဲ၊ အိုးကောင်းကောင်းထဲမှာ ချိပ်ပိတ်ပြီး ကွယ်လွန်သူတွေရဲ့ အလောင်းနားမှာ ထားကြတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဒီကွယ်လွန်သူတွေ အသက်ရှင် စဉ်က လုပ်ခဲ့ သမျှ အကုသိုလ်တွေ အတွက် အပြစ်ဒဏ်မခံရအောင်၊ ပပိုင်းရစ်စက္ကူ

တွေပေါ်မှာ ဂါထာ မန္တန်တွေကို ဘုန်းကြီးတွေကိုယ်တိုင် ငံရေးပြီး၊ ဘုန်းကြီးတွေကိုယ်တိုင် မန်းမှုတ်ထားတဲ့စက္ကူလိပ်တွေကိုလဲ၊ အလောင်းတွေ နားမှာ ထားကြသေးတယ်။

ပထမဆုံး ပစ်ရမစ်ဟာ၊ ကျောက်သက်သက် မဟုတ် သေးဘူး။ အလယ်မှာသဲပုံ၊ အဲဒီသဲပုံကို ကျောက် အုတ် ချပ် ကြီး တွေ နဲ့ ကာ ပြီး ကျောက်အုတ်ချပ်ကြီးတွေနဲ့ မိုးထားတယ်။ အဲဒီပထမ အဆောက်အဦ ပေါ်မှာမှ၊ တဆင့် ပြီး တဆင့် သေး သေး သွားတဲ့ အလားတူ သဲနဲ့ ကျောက်နဲ့ အဆောက်အဦတွေကို ထပ်ဆောက်သွားတယ်။ အိမ်က လှေခါးထစ်တွေကို ကြည့်လိုက်ယင်၊ ဒီကျောက်ဂူကြီးရဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ခန့်မှန်းနိုင်ပါတယ်။ (ပုံ-၅၇)။ ဒီပထမ ကျောက်ဂူကြီးရဲ့ အမြင့်ဟာ ပေပေါင်း ၂၀၀-လောက် မြင့်တယ်။ ဒီကျောက်ဂူကြီးကို တည်ဆောက်

(ပုံ-၆၁) ကာနက်အရပ်က ကျောင်းတိုက်ကြီး
 (ညာဘက်ကစပြီး ရေတွက်ယင်၊ စတုတ္ထမြောက်မြစ်တံ၊ ကျောက်တိုင်ဘေးမှ
 ရပ်နေတံ၊ လူရပ်နံ့ယှဉ်ကြည့်ပါ။)။

(ပုံ-၆၂) ကာနက်အရပ်က ကျောင်းတိုက်ကြီးရဲ့ ဗဟိုမှာ ရှိတဲ့ ရောမ ကျောက်တိုင်လုံးကြီးတွေ။

သွားတဲ့ ဗိသုကာကြီးကို အင်ဟိုးတက်^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ အင်ဟိုးတက်ဟာ ဒီကျောက်ဂူကြီးကို သူ့ရှင်ဘုရင် ဇိုးဆာ^၂ (ပုံ-၅၀) အတွက် တည်ဆောက်ပေးသွားတာ ဖြစ်တယ်။

ဒီပထမကျောက်ဂူကြီးကို တည်ဆောက်ပြီးတဲ့ အချိန်က စပြီး ကျောက်ဗိသုကာပညာဟာ တမဟုတ်ချင်း တိုးတက်လာတယ်။ အဲဒါ

၁။ အင်ဟိုးတက် = Imhotep

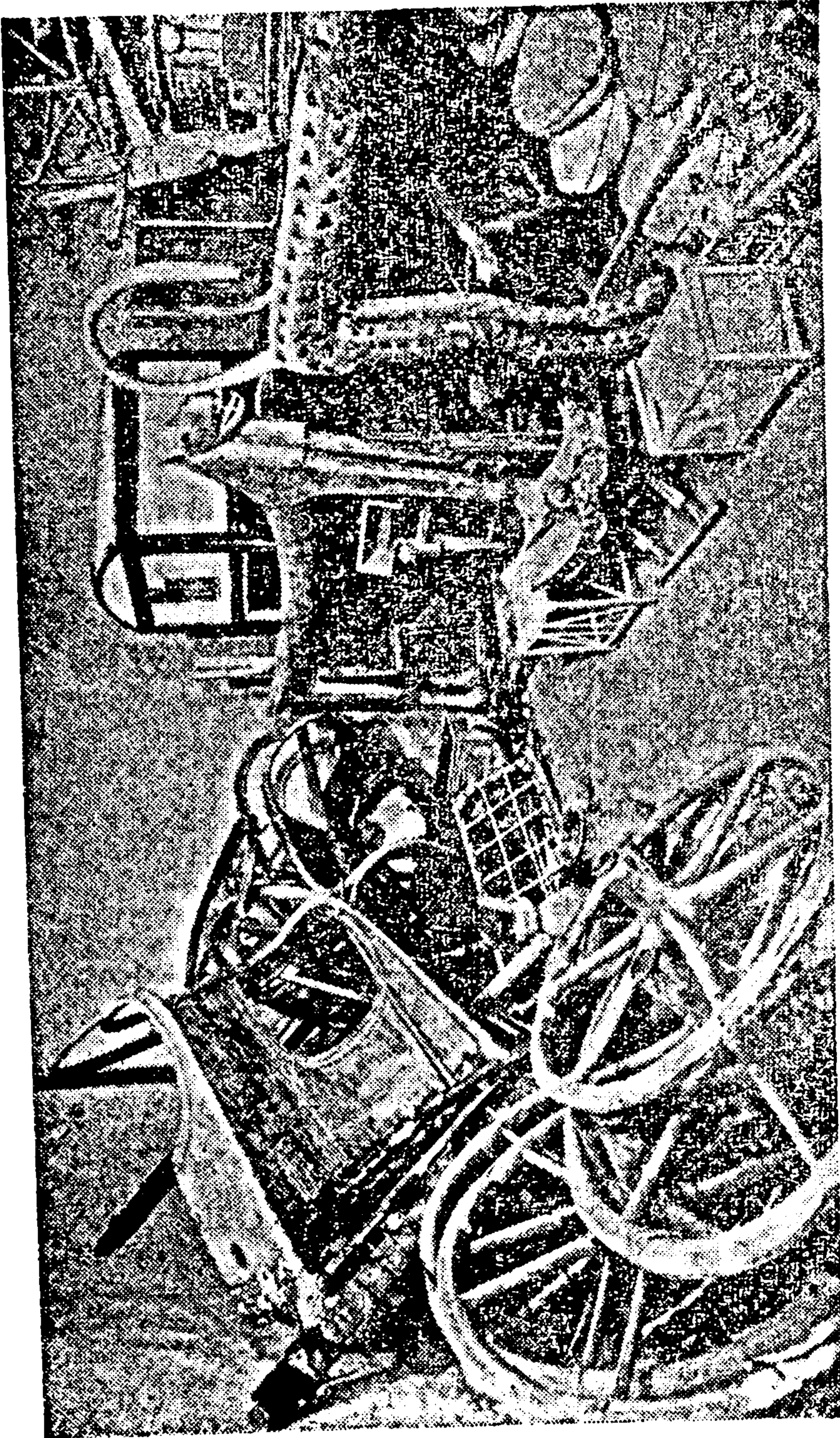
၂။ ရှင်ဘုရင်ဇိုးဆာ = King Zoser

ကြောင့် နောက် အနှစ် အစိပ် လောက် ကြာတဲ့အခါ၊ သဲမပါတော့ပဲ ကျောက် သက် သက် နဲ့ ဆောက်ထားတဲ့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံး ဖြစ်တဲ့ ကျောက်ဂူကြီးကို ရှင်ဘုရင် ခုနစ်^၁ (ပုံ-၅၉) အတွက် တည်ဆောက်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီကျောက်ဂူကြီး တည်ရှိနေတဲ့မြေကွက်ဟာ ၁၃-ကေကျယ်တယ်။ ဒီကျောက်ဂူကြီးရဲ့ အောက်ခြေဟာ လေးဒေါင့်ဖြစ်တယ်။ တဒေါင့်ကတဒေါင့်ကို ပေပေါင်း ၇၅၆-ပေ ရှိတယ်။ အမြင့်ဟာ မူလတုန်းက ပေပေါင်း ၄၈၀-ကျော်ရှိတယ်။ အခုတော့ ပေ ၄၅၀ ကျော်ပဲ ရှိတော့တယ်။ အောက်ခြေကနေပြီး ပျမ်းမျှ ခြင်း အားဖြင့် တချပ်ကို နှစ်တန်ခွဲလောက်လေးတဲ့ ကျောက်အုတ်ကြီးတွေကို တခုပေါ်တခုဆင့်ပြီး စီသွားတာပဲ။ ကျောက်ဂူကြီးဟာ အောက်ခြေကကားပြီး အပေါ်ကို ရှူးတက်သွားတယ်။ ကျောက်ဂူကြီးမှာ လေးဘက်ရှိတဲ့အနက် ဘယ်ဘက်ကပဲ ကြည့်ကြည့် ကျောက်ဂူကြီးဟာ သုံးမြောင့်ပုံသဏ္ဍာန် ဖြစ်နေတာကို တွေ့ကြရမယ်။ ဒီကျောက်အုတ်ဂူကြီးမှာ သုံးတဲ့ ကျောက်အုတ်ချပ်ပေါင်းဟာ နှစ်သန်းနဲ့ သုံးသိန်းရှိတယ်။ ဒီကျောက်ဂူကြီးကို လူပေါင်း တသိန်း၊ အနှစ် ၂၀-ဆောက်ရတယ်လို့၊ ရှေးခေတ်ဟောင်း သမိုင်းဆရာကြီး ဟီရော့ဒိုးတပ်^၂က မှတ်တမ်းတင်ပစ်ခဲ့တယ်။

ဒီပစ်ရမစ်ကြီးတွေကို တည်ဆောက်သွားတဲ့ မင်းဆက်ရဲ့ နောက်ဆုံး မင်း ဟာ၊ ဒုတိယမြောက် ပက်ပီဘုရင်^၃ ဖြစ် တယ်။ ဒီ မင်း ဟာ အသက်တရာ ရှည်တယ်။ ခြောက်နှစ်သားကထဲက ရှင်ဘုရင်ဖြစ်တယ်။ ၉၄-နှစ် အုပ်စိုးရတယ်။ ရှင်ဘုရင်တပါး အဲဒီလောက်အထိ အကြာကြီး အုပ်စိုးနေတာ တိုင်းပြည်အတွက် နာတယ်။ ဒီရှင်ဘုရင်ဟာ သိတ်အိုလာတဲ့အတွက် တိုင်းပြည်ကို ပြန်မကြည့်နိုင်တော့ဘူး။ အဲဒါကြောင့် နယ်စားတွေရဲ့ အင်အားဟာ အင်မတန်ကြီးမားလာတယ်။

ရှင်ဘုရင် နတ်ရွာစံတဲ့အခါ မင်းလောင်းတွေ အများကြီးပေါ်လာပြီး အချင်းချင်း ပဋိပက္ခဖြစ်လာကြတယ်။ ပြည်သူ လူထုလဲ မင်းလောင်း ရှိသလောက် အစိပ်စိပ် အမွှာမွှာ ကွဲပြီး၊ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့

၁။ ရှင်ဘုရင် ခုနစ် = King Khufu
 ၂။ ဟီရော့ ဒိုးတပ် = Herodotus
 ၃။ ဒုတိယမြောက် ပက်ပီဘုရင် = King Pepi II
 မိသုကာပညာ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၇၊ နှာ ၄၃၀)

(ပုံ-၆၃) တူးတင်ခမ္ဘာနဲ့၊ ကျောက်ပုဆိုးတင်ပွဲတွေရတဲ့၊ တူးတင်ခမ္ဘာနဲ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းတွေ
(ပုံထဲမှာအတိုင်း၊ သင်သင်ယင်ယင်မဟုတ်ပဲ ဖရိုဖရဲ ပုံထားတာကို ကျောက်ပုဆိုးတင်ပွဲတွေရတာ)

မင်းလောင်းကိုပိုင်းပြီးထောက်ခံကြတယ်။ အခွန်အတုပ်တွေပေးစရာရှိတဲ့ သူတွေကလဲ၊ အခွန်တွေ မပေးကြတော့ဘူး။ အဲဒီအထဲမှာ ကပ္ပလီတွေ က၊ တောင်ပိုင်းက ဝင်ပြီး တိုက်လိုက်ပြန်တယ်။ အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာ ကွဲ နေတဲ့ နိုင်ငံဟာ၊ အပြင်ရန်သူကို တလုံးတစည်းထဲ မခုခံနိုင်တော့ဘူး။ ဟို ကထတိုက်၊ ဒီကထတိုက်နဲ့ ဖြစ်သရွေ့ပဲ ခုခံနိုင်တော့တယ်။ အဲဒီလို အကြပ်အတဲနဲ့ တွေ့နေတုန်း၊ တောင်ပိုင်း အီဂျစ်က ပြည်ထောင်စုထဲ က ခွဲထွက်သွားပြန်တယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ပဲ၊ ပစ်ရမစ်တွေကို တည်ဆောက် သွားတဲ့ မင်းဆက်ဟာ ပြတ်သွားခဲ့ရတယ်။

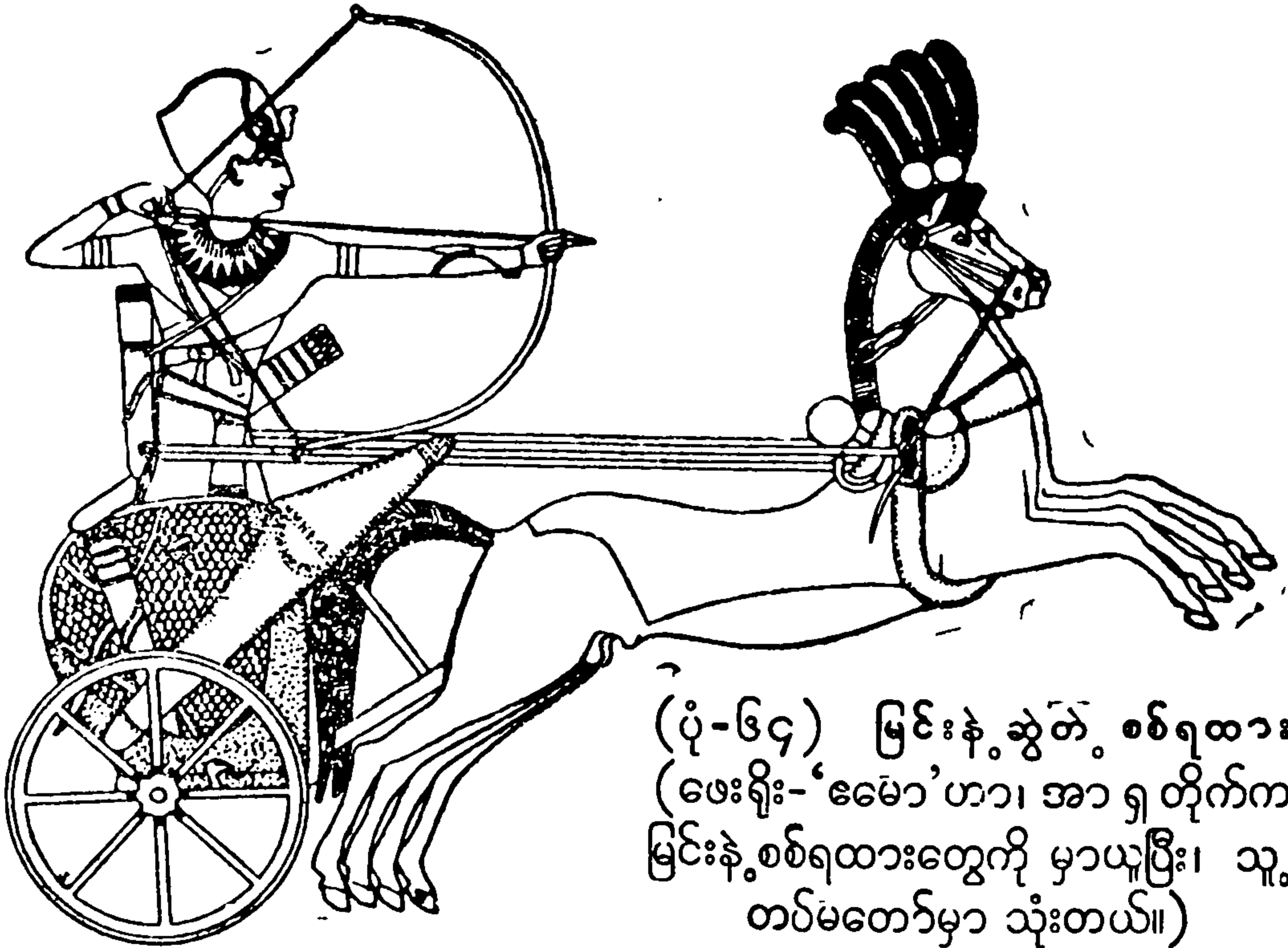
နယ်စားခေတ်^၁ (ဘီစီ ၂၄၀၀-၁၀၀၀)

ပစ်ရမစ် မင်းဆက် ပြတ်သွားပြီး အီဂျစ်ပြည်တွင်းမှာ၊ နှစ်ပေါင်း အတော်ကြာကြာ ဘယုတ်ဘယက် ဖြစ်နေသေးတယ်။ တနိုင်ငံလုံးကို ထိန်းသိမ်း အုပ်ချုပ်နိုင်တဲ့ ဘုန်းလက်ရုံးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ မင်းတွေ မရှိဘူး။ ကိုယ်နယ်မှာ ကိုယ် ဖေးရီးအမည်ခံပြီး အုပ်စိုးနေကြတဲ့ သူတွေဟာ အတော်များတယ်။ အဲဒီလို အတော်ကြာကြာ ဘယုတ်ဘယက် ဖြစ်နေ ရာက၊ ဒီဖေးရီးတွေထဲမှာ ဘုန်းလက်ရုံးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ဖေးရီး တဦးက ကျန်တဲ့ ထီးပြိုင်နန်းပြိုင်တွေကို အနိုင်ရလိုက်ပြီး ဖရိုဖရဲဖြစ်နေတဲ့ အီဂျစ် နိုင်ငံကို ပြန်လည် စည်းရုံးနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီမင်းဆက်ထဲက မင်းတွေဟာ၊ တောင်ပိုင်းသားတွေဖြစ်တဲ့အတိုင်း **နယ်စားခေတ်ဟာ အီဂျစ် တောင် ပိုင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်။** နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ လောက် ရှည်လျားတဲ့နယ် စားခေတ် သမိုင်းဆိုတာလဲ၊ တခြားမဟုတ်ဘူး၊ ဒီမင်းတွေရဲ့ ဂူတွေကို လေ့လာပြီး ရေးထားတဲ့ သမိုင်းပဲဖြစ်တယ်။

သူတို့ရဲ့ အလောင်းတွေကို လေ့လာကြည့်တဲ့အခါ၊ သူတို့မှာ ကပ္ပလီသွေး ပါနေတာကို တွေ့ရတယ်။ ဖေးရီးတပါး နတ်ရွာစံယင် နန်းလုပွဲတွေ ဖြစ်တတ်တဲ့အတွက်၊ ဒီဖေးရီးတွေဟာ သူတို့ရဲ့ သားတော် တပါးပါးကို ထီးမွေ နန်းမွေ ဆက်ခံခဲ့သူ အဖြစ်နဲ့ ရော၊ တွဲဘက်ဘုရင် အဖြစ်နဲ့ ရော၊ ကျေညာတဲ့စနစ်ကို တီထွင်ကြတယ်။ သားတော်တွေဟာ တွဲဘက်ဘုရင်တွေ လုပ်ရတဲ့အတွက် ဖေးရီးမဖြစ်ခင်ကထဲက ပြည်သူ

၁။ နယ်စားခေတ် = The Feudal Age

လူထုနဲ့ အရာရှိတွေဟာ နောင်တနဲ့ သူတို့ရဲ့ ဖေးရီးဖြစ်မဲ့ သူရဲ့ အအုပ် အချုပ်ကို အစောကြီးကထဲက ကျင့်သားရပြီးသား ဖြစ်နေကြတယ်။

(ပုံ-၆၄) မြင်းနဲ့ ဆွဲတဲ့ စစ်ရထား (ဖေးရီး- 'မော' ဟာ၊ အာ ၅ တိုက်က မြင်းနဲ့ စစ်ရထားတွေကို မှာယူပြီး၊ သူ့ တပ်မတော်မှာ သုံးတယ်။)

ဒီဖေးရီးတွေဟာ၊ ရှေးတုန်းက ဖေးရီးတွေထက် နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေးကို ပိုပြီး ဂရုစိုက်တယ်။ သူတို့လက်ထက်မှာ၊ ပင်လယ်ခြားနိုင်ငံတွေနဲ့ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဟာ တိုးတက်လာတယ်။ သူတို့ လက်ထက်မှာပဲ၊ ပင်လယ်နီရဲ့ မြောက်ဘက်အကျဆုံး အပိုင်းနဲ့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်မှာရှိတဲ့ အနီးဆုံး နိုင်းမြစ်လက်တက်နဲ့ ဆက်မိအောင်၊ တူးမြောင်း ဖောက်သွားခဲ့ကြဘူးတယ်။ (မြေပုံ- ၂)

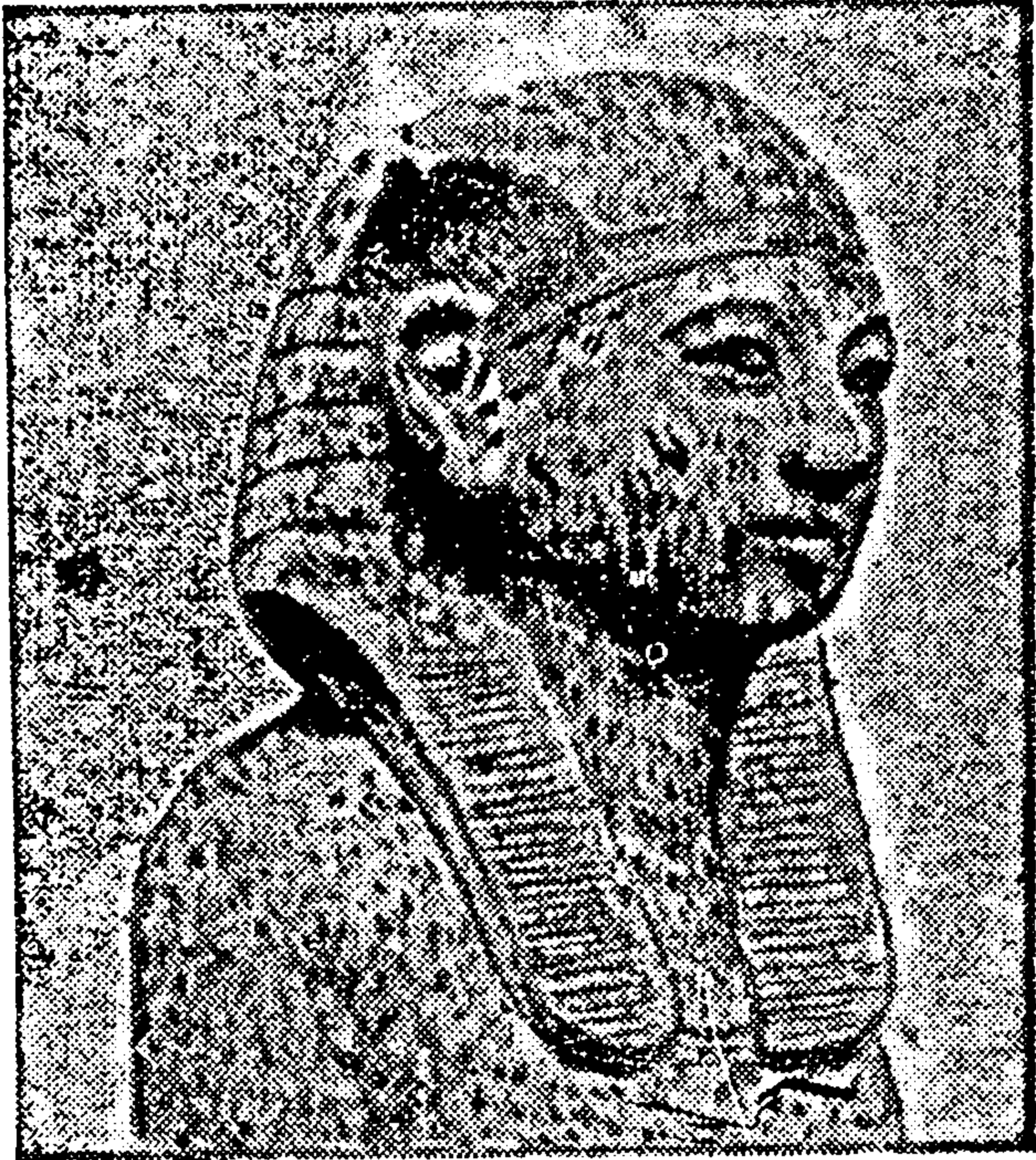
ဘီစီ ၁၉-ရာစု လောက်မှာ အုပ်စိုးသွားတဲ့ တတိယမြောက်-ဆေနုဆရက်^၁ (ပုံ-၆၀) လက်ထက်မှာ၊ အိဂျစ်ရဲ့ တောင်ဘက်မှာရှိတဲ့ ချူးဘီးယား^၂ နယ်မြေကို နိုင်းမြစ်ရဲ့ ဒုတိယ ရေတံခွန်အထိ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့တယ်။

ပစ်ရမစ်ခေတ်တုန်းက အဆောက်အဦကြီးတွေ၊ အနုပညာတွေ၊ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အင်အားတွေ၊ တိုးတက်လာတာကိုတွေ့ကြရတယ်။ နယ်စား

၁။ တတိယမြောက် ဆေနုဆရက် = King Senusret III
၂။ ချူးဘီးယား = Nubia

ခေတ်မှာတော့ ဒီလို တိုးတက်မှုတွေကို မတွေ့ရဘူး။ ဒါပေမဲ့ စာရိတ္တ မဏ္ဍိုင် ကြိုခိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းမှုတွေကို တွေ့ရတယ်။

နယ်စားတွေရဲ့ ဂူတွေ ထဲမှာ၊ စာကြည့်ခန်းတွေရှိ တယ်။ ဒီစာကြည့်ခန်းတွေ ဟာ၊ ကမ္ဘာပေါ်မှာရှေးအ ကျဆုံးစာကြည့်ခန်းတွေပဲ။ ဒီစာကြည့်ခန်း တွေ ထဲက စာအုပ်တွေဟာလဲ၊ ရှေးအ ကျဆုံး စာအုပ်တွေပဲ။ စာ အုပ်ဆိုပေမဲ့ အခုခေတ်စာ အုပ်မျိုးတော့ မ ဟုတ် ရှာ ဘူး။ ဟိုခေတ်က ပေါ်တဲ့ ပ ပိုင်း ရုပ် စက္ကူ လိပ်တွေ ပေါ်မှာ လက်ရေးနဲ့ ရေး ထားတဲ့ စာအုပ်တွေ ဖြစ် တယ်။

(ပုံ-၆၅) ဘုရင်မကြီး၊ ဟက်ရှက်စု

ဒီစာအုပ်တွေထဲမှာ၊ တချို့စာအုပ်တွေဟာ တခြား မဟုတ်ဘူး။ အုပ်စိုးသူ အာဏာပိုင်များရဲ့ စိတ်တွေဟာ၊ ပြုပြင် ပြောင်းလဲသွားပြီး ဆင်းရဲသားလူထုအပေါ်မှာ တရားသဖြင့် အုပ်စိုးအောင်၊ သနားညှာ တာလာအောင်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဆင်းရဲသား လူထုအနှိပ်စက် ခံရပုံ၊ အညှဉ်းဆဲခံရပုံ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေပုံတွေကို ဖော်ပြ ရေးသား ထားတဲ့စာအုပ်တွေပဲဖြစ်တယ်။ တချို့ စာအုပ်တွေမှာ လူတွေရဲ့ ယုတ် မာပုံတွေ၊ ရှေးအဘို့ မြှော်လင့်စရာ မရှိပုံတွေကိုရေးသားထားတာတွေ ရတယ်။ တချို့စာအုပ်တွေမှာတော့ ဗမာတွေ စကြာမင်းကို မြှော်လင့် ကြသလို ‘မက်ဆိုင်းယား’ ဆိုတဲ့ (ကယ်တင်မည့်သူ)ကို မြှော်လင့်နေ ကြပုံတွေ ရေးထားတာတွေရပြန်တယ်။

သူတို့ ပေါ်ခဲ့တဲ့ခေတ်နဲ့ နှိုင်းစာကြည့်လိုက်ရင်၊ ဒီစာအုပ်တွေ ဟာ အင်မတန် အံ့ဩစရာကောင်းတဲ့ စာအုပ်တွေဖြစ်တယ်။ ဒီစာအုပ်

၁။ မက်ဆိုင်းယား = Messiah

တွေဟာ၊ အာဏာပိုင်တွေနဲ့ လူထုရဲ့ စိတ်ကို၊ အတော် ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင် ခဲ့တယ်။ ဒီစာအုပ်တွေရဲ့ အရှိန်ကြောင့်၊ ဒီဘဝမှာ ကောင်းတဲ့ လူသားလျှင် နောင်ဘဝမှာ ကောင်းရာ ကို ရောက် နိုင် မယ် ဆို တဲ့ သဘောတရားကို၊ အိဂျစ် လူမျိုးတွေဟာ ဒီနယ်စား ခေတ်ကို ရောက်တော့မှပဲ လေးလေးစားစား ယုံကြည် လာကြတယ်။ ဒီခေတ်မှာ စာရိတ္တ မဏ္ဍိုင်ကြီး ခိုင်ရေး ဟာ ဘယ်လို တိုးတက်လာ တယ်ဆိုတာ မှန်းဆကြည့် နိုင်အောင် အောက်ပါစာ တမ်းကလေးကို ဖတ်ကြည့် စမ်းပါ။

(ပုံ-၆၅) ယောက်ျားအသွင် ဘုရင်မကြီး ဟက်ရှက်စု

(ဘုရင်မကြီးရဲ့ ဝတ်ကျောင်းနံရံပေါ်ကပုံ)

ဖေးရီးတွေကို နိုင်ငံတော်ရဲ့ အကြီးဆုံးနတ်၊ နေနတ်သားက ဆင်းသက် ပေါက်ဖွားလာ တဲ့ သားတော်သမီးတော်တွေရယ်လို့ ပြည် သူလူထုက ယုံကြည်ကြတဲ့အတိုင်း အသွင် အမျိုးမျိုးနဲ့ ရုပ်ကြွထုထားကြတယ်။

“တိုင်းသူပြည်သားထဲ က မည်သူ၏ သမီးပျိုကိုမှ ကျွန်ုပ် မဖျက်ဆီးခဲ့ဘူးပါ။ မည် သည့် မု ဆိုး မ ကိုမှ ကျွန်ုပ် မနှိပ်စက် ခဲ့ဘူးပါ။ မည်သည့် တောင်သူ လယ် သမားကိုမှ ကျွန်ုပ် နှင်မထုတ် ခဲ့ဘူးပါ။ မည်သည့် သိုး ကျောင်းသမားကိုမှ ကျွန်ုပ် အလုပ် မ ဖြုတ် ခဲ့ ဘူး ပါ။ ကျွန်ုပ်၏ လူစုံထဲမှ မည်သူမျှ မဆင်းရဲပါ။ ကျွန်ုပ်၏ လက် ထက်အတွင်း မည်သူမှစား ရမဲ့ သောက်ရမဲ့ မဖြစ်ခဲ့ဘူးပါ။ အစာရေစာ ငတ်မွတ်ခေါင်း ပါး သည့် အချိန်ခါမျိုးမှာ၊ ကျွန်ုပ်၏ နယ်အတွင်းရှိ လယ်ယာများကို ကျွန်ုပ် ထွန်

ပေးခဲ့သည်။ ဤသို့ကောက်ပဲသီးနှံထွက်အောင်လုပ်ပေးခြင်းဖြင့်ကျွန်ုပ်၏ နယ်ထဲတွင် မည်သူမှ မငတ်ရအောင် ကျွန်ုပ်လုပ်ပေးခဲ့သည်။ ငတ်ပြီးသေ ရမည့်ဘေးက ဤသူများကိုကျွန်ုပ်ကယ်ခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်သည် လင်ရှိသော မိန်းမကို ပေးသလို မုဆိုးမကိုလည်း ပေးသည်။ ကျွန်ုပ် ပေးကမ်းခဲ့ဘူး သမျှတွင် နိမ့်ကျသူထက် တန်ခိုးရှိသူကိုပိုပြီး ပေးလေ့မရှိခဲ့ဘူးပါ။” နယ် စားကြီးတဦးရဲ့ ဂူမှာ အခုလို ကမည်းထိုးထားတာတွေရတယ်။

ဟစ်ဆိုးတွေ ရောက်လာခြင်း

နယ်စားခေတ်က ဖေးရီးတွေဟာ အမြော်အမြင်နဲ့ အတော် ပြည့်စုံသူတွေ ဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံးမှာ အီဂျစ်နိုင်ငံဟာ ရှေ့တန်း ခေါင်းဆောင်နိုင်ငံဖြစ်လာအောင် ဒီဖေးရီးတွေဟာ အများကြီး လမ်းစ ထွင်ပေးသွားခဲ့ကြတယ်။

ဘီ.စီ ၁၇၀၀ နောက်လောက်ကျတော့ ဟစ်ဆိုး^၁ လို့ ခေါ်တဲ့ အာရှ တိုက်သားတွေဟာ အရှေ့မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ ဆီးရီးယားနိုင်ငံ ကို ဖြတ်ပြီး အီဂျစ်နိုင်ငံကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြတယ်။ ဒီဟစ်ဆိုးတပ်တွေ မှာ မြင်းနဲ့ ဆွဲတဲ့စစ်ရထားတွေကို အသုံးပြုကြတယ်။ နောက်ပြီးတော့ သံနဲ့လုပ်တဲ့လက်နက်တွေကိုလဲ အသုံးပြုကြတယ်။ အဲဒီအခါက အီဂျစ် နိုင်ငံမှာ မြင်းဆိုတာကြားတောင် မကြားဘူး သေးဘူး။ အဲဒါကြောင့် အီဂျစ် လူမျိုးတွေဟာ စစ်ရေးရာမှာ ကျွမ်းကျင်ရက်သားနဲ့ ဟစ်ဆိုးတွေကို အညံ့ခံလိုက်ကြရတယ်။

ဒီဟစ်ဆိုးတွေဟာ လူရိုင်းတွေဖြစ်တယ်။ ရှေ့၊ ငွေပစ္စည်းတွေကို လုယူတယ်။ ဝတ်ကျောင်းတွေ၊ နန်းတော်တွေကို ဖျက်ဆီးကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် အီဂျစ်လူမျိုးတွေဟာ မခံမရပ်နိုင်အောင် ဖြစ်ပြီး တတ်နိုင်တဲ့ နည်းနဲ့ ဒီဟစ်ဆိုးတွေကို ပုန်ကန်ထကြွကြတယ်။ ဒီဟစ်ဆိုးရှင်ဘုရင်တွေ ဟာ သိုးကျောင်းသားရှင်ဘုရင်တွေလို အမည်ခံပြီး အီဂျစ်မှာ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀-နီးပါးလောက် အုပ်စိုးသွားတယ်။ ဘီ.စီ ၁၆၀၀ လောက်ဆိုကျ တော့ မော့ဆိုတဲ့ အီဂျစ် ခေါင်းဆောင်တဦး ပေါ်ပေါက်လာပြီး၊

၁။ ဟစ်ဆိုး = (သိုးကျောင်းသား ရှင်ဘုရင်များ) = The Hyksos (The Shepherd Kings) = (ဘီ.စီ. ၁၇၀၀—၁၆၀၀)

၂။ မော့ = Amos

ဒီဟစ်ဆိုး သိုးကျောင်းသား ရှင်ဘုရင်တွေကို အိဂျစ်က မောင်းထုတ် ပစ်လိုက်ကြတယ်။

နယ်ချဲ့ခေတ် (ဘီ.စီ ၁၆၀၀-၁၂၀၀)

နယ်ချဲ့ခေတ်ထွန်းကားရာဒေသဟာ၊ နယ်စားခေတ်ထွန်းကားရာ ဒေသထက် နိုင်းမြစ်ရဲ့တောင်ဘက်ကိုပိုပြီးကျသေးတယ်။ ကိုင်ရိုမြို့နဲ့ ဆို ယင်း၊ မိုင်ပေါင်း ၄၀၀-လောက်ကွာဝေးတယ်။ နယ်ချဲ့ခေတ်က ဖေးရီး တွေရဲ့ မြို့တော်ဟာ သီးဗီး^၁ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီနယ်ချဲ့ခေတ်ကတည်ဆောက် သွားခဲ့တဲ့ ပျက်စီးယိုယွင်းနေတဲ့ ဝတ်ကျောင်းကြီးတွေ၊ ဂူကြီးတွေကို မြို့တော်ဟောင်းရဲ့ နယ်နိမိတ်အတွင်း၊ နိုင်းမြစ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်အနောက် ဘက် နှစ်ဘက်စလုံးမှာအခုထက်ထိ တွေ့နိုင်ကြသေးတယ်။ ပျက်စီးနေတဲ့ အခြေအနေမှာတောင် ဒီ အဆောက် အ ဦ ကြီး တွေဟာ အင်မတန် ကြီးကျယ် ခမ်းနားနေသေးယင်၊ တည်ဆောက်ပြီးစက ဘယ်လောက်အထိ များ ကြီးကျယ်ခမ်းနားမယ်ဆိုတာ မှန်းဆကြည့်နိုင်တယ်။

ဒီဝတ်ကျောင်းတွေထဲမှာ ကာနက်^၂ အရပ်က ကျောင်းတိုက် ကြီး (ပုံ-၆၁)ဟာ၊ အကြီးကျယ်ဆုံး အခမ်းအနားဆုံးပါပဲ။ ဒီကျောင်း တိုက်ကြီးဟာ နိုင်းမြစ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်မှာ ရှိတယ်။ ဒီကျောင်းတိုက်ထဲက ဝတ် ကျောင်း တွေ ဟာ၊ သူတို့ ကိုးကွယ်တဲ့ 'အမွန်-ရေး'^၃ အမည်ရှိတဲ့ နေနတ်အတွက် ရည်မှန်းပြီး တည် ဆောက် သွား ကြ တာ ဖြစ် တယ်။ ဒီကျောင်းတိုက်ကြီးတွေထဲက ရှေးအကျဆုံး ဝတ်ကျောင်းတွေကို၊ နယ် စားခေတ်က ဖေးရီးတွေကစပြီး ဆောက်သွားခဲ့ကြတယ်။ နယ်ချဲ့ခေတ်ကို ရောက်တဲ့အခါ၊ ဖေးရီးတွေဟာ ဟစ်ဆိုးတွေဖျက်သွားတဲ့ဝတ်ကျောင်း တွေကိုလဲ ပြုပြင်တယ်။ ပိုပြီး ကြီးကျယ်ခမ်းနားတဲ့ဝတ်ကျောင်း သစ်ကြီး တွေ ကိုလဲဆောက်ကြတယ်။

နယ်ချဲ့ခေတ်ပြီးတဲ့နောက် အနှစ် ၉၀၀-လောက် ကြာတဲ့အခါ ဂရိနယ်ချဲ့သမားတွေ ရောက်လာကြပြန်ပြီး ဒီကျောင်းတိုက်ကြီးထဲမှာ ဝတ်ကျောင်းတွေကို ထပ်ဆောက်ကြသေးတယ်။ အဲဒါကြောင့်ဒီကျောင်း

၁။ သီးဗီး = Thebes
၂။ ကာနက် = Karnak
၃။ အမွန်-ရေး = Amon Re

တိုက်ကြီးထဲမှာ ပထမဝတ်ကျောင်းတွေကို စပြီး ဆောက်တဲ့အချိန်က နောက်ဆုံးဝတ်ကျောင်းတွေ ဆောက်ပြီးတဲ့ အချိန်အထိ နှစ်ပေါင်း

၂,၀၀၀- လောက် ရှည်လျား တယ်လို့ ခန့်မှန်း နိုင်တယ်။ ဒီကျောင်းတိုက်ကြီးရဲ့ အရှေ့အ နောက်ဟာ နှစ်ဖာလုံလောက်ရှိ တယ်။ ဒီ ကျောင်းတိုက်ထဲမှာ၊ အခမ်းနားဆုံး အဆောက်အ ဦးက တော့၊ ကာ နက်ခန်းမ ဆောင်ကြီး ဖြစ်တယ်။ ဒီခန်းမ ဆောင် ကြီး ဟာ၊ ပေ ပေါင်း ၃၃၀-ပေကျယ်တယ်။ အဝင်ဝ က အ ဆုံး အထိ၊ ပေပေါင်း ၁၇၀-ရှိတယ်။ ခန်းမဆောင်ရဲ့ အလယ်မှာ ၇၉-ပေ မြင့်တဲ့ ကျောက် တိုင် ကြီး ၁၂- လုံး (ပုံ-၆၂)ဟာ၊ တဘက်ခြောက် လုံးစီ၊ နှစ်တန်းတန်းနေတယ်။ ဒီကျောက်တိုင်ကြီးတွေရဲ့ ထိပ် ကို ပန်း ပွင့် ပုံ သ ဣာန် ရှိ တဲ့ ကျောက်ပြားကြီးတွေနဲ့အုပ်ယားတယ်။ ဒီကျောက်ပြားကြီးတွေပေါ်မှာ လူတရာမတ်တပ်ရပ်လို့ရတယ်။ ဒီကျောက်တိုင်တန်းကြီးရဲ့ လက်ဝဲလက်ျာ မှာမှ၊ သူတို့ထက် နဲနဲငယ်တဲ့ ကျောက်တိုင်တွေရှိတယ်။ ဒီကျောက်တိုင် တွေဟာ ၁၆-တန်းရှိပြီး၊ အားလုံးပေါင်း ၁၃၄-တိုင်ရှိတယ်။

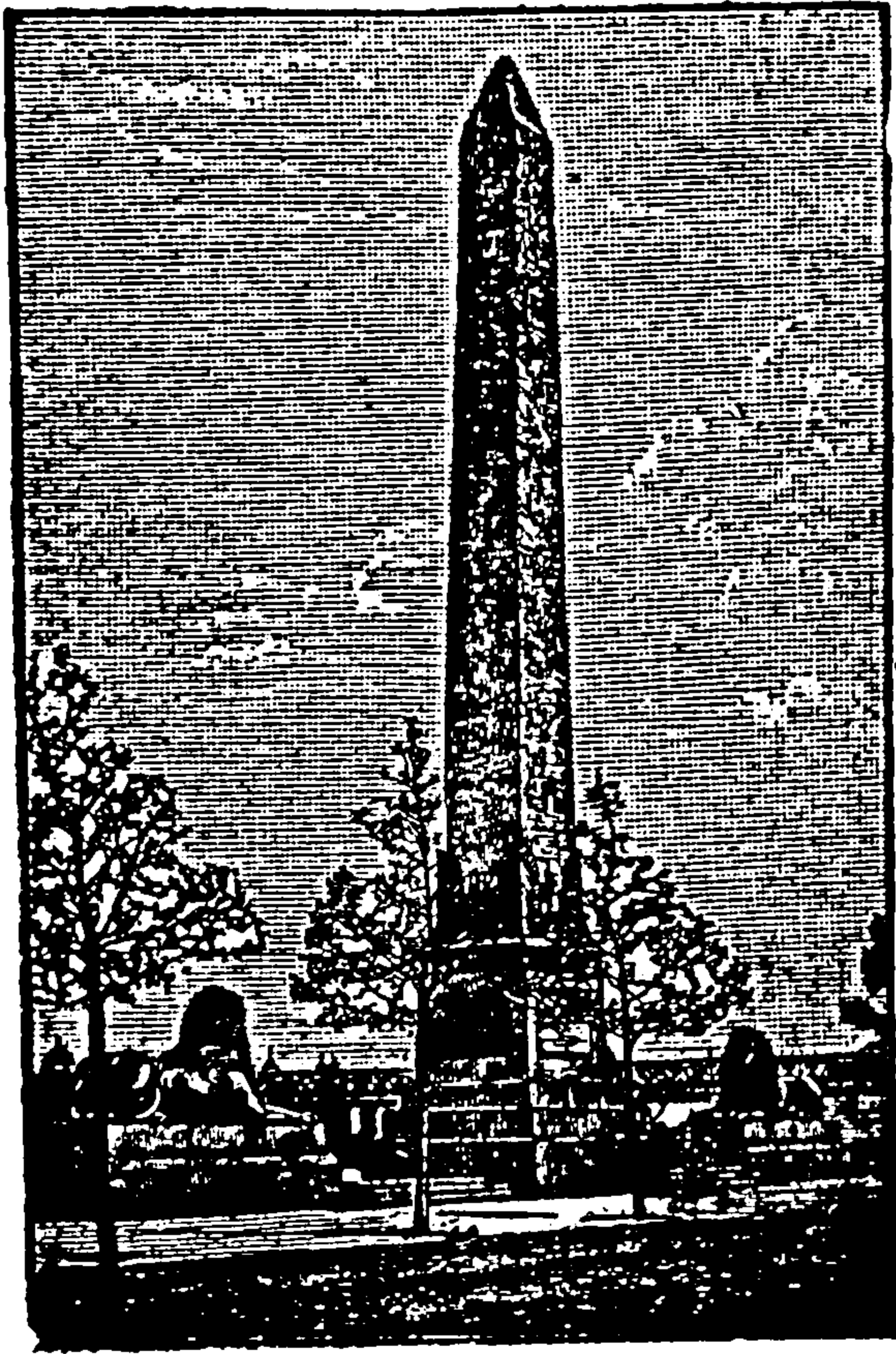

(ပုံ - ၆၆) နိုင်းမြစ် ပထမ ရေတံခွန်အနီး၊ နှမ်းဖတ်ကျောက်တွင်းမှာရှိတဲ့အပြီးမသတ် ရသေးတဲ့ မော်ကွန်းကျောက်တိုင်

ဒီ ကျောင်းတိုက်ကြီးထဲက ဝတ်ကျောင်းတွေရဲ့ နံရံတွေမှာ ထွင်းသားတဲ့ စစ်တိုက်ခန်းတွေဟာ လက်ရာ အင်မတန်ကောင်းတယ်။ သမိုင်းဆရာတွေအတွက် အင်မတန်တန်ဖိုးရှိတယ်။ ဒီစစ်တိုက်ခန်းတွေ ကိုကြည့်ပြီး အဲဒီခေတ်တုန်းက ဘယ်လိုစစ်တိုက်ကြတယ်၊ ဘယ်လက် နက်မျိုးတွေကို သုံးတယ် အစရှိသဖြင့်ခန့်မှန်းနိုင်ကြတယ်။

ဝတ်ကျောင်းကြီးတွေရှေ့မှာ၊ တည်ဆောက် ထား တဲ့ ဖေးရီး

တွေရဲ့ ကျောက်ရုပ်ကြီး (ပုံ-၅၀) တွေဟာ သိပ်ပြီးကြီးကျယ်တာပဲ။ ဒီကျောက်ရုပ်ကြီးတွေဟာ ကျောက်တုံးကြီးတုံးထဲက ထွင်းထားတာ။

တချို့ ကျောက်ရုပ်ကြီးတွေရဲ့ အမြင့်ဟာ ပေပေါင်း ၈၀-၉၀-လောက်အထိရှိပြီး ဝတ်ကျောင်းတွေထက်တောင်ပိုပြီး မြင့်သေးတယ်။ တချို့ရဲ့ အလေးချိန်ဟာတန်ချိန် ၁၀၀၀ လောက်အထိတောင် ရှိတယ်။

နိုင်းမြစ်ရဲ့ အနောက်ဘက်မှာ၊ ဖေးရီးတွေ၊ မင်းညီမင်းသားတွေ၊ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေ၊ ဗိသုကာကြီးတွေ၊ အနုပညာသည်ကြီးတွေ အစရှိတဲ့ နယ် ချဲ့ ခေတ် က ထင်ရှားကျော်ဇောတဲ့ လူကြီးတွေရဲ့ ဂူတွေ ရှိ တယ်။ ဒီဂူတွေဟာ ပစ်ရမစ်တွေလို မြေကြီးပေါ်မှာ တည်ဆောက် ထားတာ မဟုတ်ဘူး။ ကျောက်ကန္တာရကြီးတွေထဲမှာ ထွင်းထားတဲ့ ဂူတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီဂူတွေဟာ အစက အဘိုးတန်ပစ္စည်းတွေနဲ့ ပြည့်နေတဲ့ ဂူတွေပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ဂူသူခိုးတွေဝင်ပြီး ခိုးကုန်ကြတဲ့အတွက် ဖေးရီးတူးတင်ခမ္ဗန်^၁ရဲ့ ဂူတခုကလွဲယင် တခြားဂူတွေထဲမှာ ဘာမှ မရှိ

(ပုံ-၆၆ က) စိုက်ထူပြီးတဲ့ ကလီယိုပါးထရား ကျောက်တိုင်†

လေးမြောင့် လုံးချင်း နှမ်းဖတ်ကျောက်တိုင်ကြီးဖြစ်တယ်။ ထိပ်မှာချွန်နေတယ် (ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံမှာ စိုက်ထူထားတဲ့ လွတ်လပ်ရေးမော်ကွန်းကျောက်တိုင်မျိုးပဲ။) အလျား ၆၀၂ ပေ၊ အလေးချိန် ၁၀၆ တန် ရှိတယ်။ 'အမ္ဗန်-ရေး' နေနတ်သားကို ပူဇော်ရန် နဲ့ တတိယမြောက် တုမို့ဟာ သူရဲ့ဘုန်းတံခိုးကြီးမားကြောင့်၊ ထင်ရှားစေဘို့ စိုက်ထူထားတဲ့ ကျောက်တိုင်ဖြစ်တယ်။

အခုအခါ လန်ဒန်မြို့ ဝိတိုရိယတာပေါ်မှာ စိုက်ထူထားပြီး အောက်ခံ တဘက် တချက်မှာ ကြေးညို 'စဖင့်' ရုပ်တရုပ်စီ ခြံရံထားတယ်။

၁။ တူးတင်ခမ္ဗန် = Tutenkhamon
† ကလီယိုပါးထရားကျောက်တိုင် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၁၊ နှာ ၁၀၉)

တော့ ဘူး။ ဂူအားလုံးထဲမှာ တူးတင်ခမ္ဘန်ရဲ့ဂူတခုပဲ ကွက်ပြီး ကျန်ရစ် ထာကာဒီလို။

နောက်ဖေးရိုးတပေါ် နတ်ရွာစံတော့ ကျောက်ဂူတခုတူးတဲ့အခါ မြေကြီးတွေ၊ ကျောက်စတွေ၊ ကျောက်တုံးတွေဟာ တူးတင်ခမ္ဘန်ရဲ့ ဂူပေါ် ကျပြီး ဖုံးထားသလို ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဂူကို ဂူသူခိုးတွေ တွေ မသွားကြဘူး။ ၁၉၂၂-ခုနှစ်ကို ရောက်တဲ့အခါကျတော့မှာ ရှေးဟောင်း သုတေသန ပညာရှင်တွေဟာ ဒီဂူကိုတွေ့ရတယ်။ ဖွင့် ကြည့်တဲ့ အခါ နှစ်ပေါင်း ၃၂၇၀-ကျော်တုန်းက ထားပစ်ခဲ့တဲ့အတိုင်း တူးတင်ခမ္ဘန်ရဲ့ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းတွေဟာ မပျက်မစီးပဲ တည်ရှိနေတာကို တွေ့ကြ ရတယ်။ (ပုံ-၆၃)

အခုပြောခဲ့တဲ့ ဝတ်ကျောင်းကြီးတွေ၊ ဂူတွေဟာ သမိုင်းဆရာတွေ အတွက် အင်မတန် အဘိုးတန်တယ်။ ဒါတွေကို လေ့လာပြီး သမိုင်း ဆရာတွေဟာ နှစ်ပေါင်း ၄၀၀-လောက် ရှည်လျားတဲ့ နယ်ချဲ့ခေတ်ရဲ့ သမိုင်းကို ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားနိုင်ကြတယ်။

ဖေးရိုး-မေဟာ ဟစ်ဆိုးတွေကို မောင်းထုတ်ပြီး၊ သူနဲ့အပြိုင် အဆိုင်ဖြစ်တဲ့ မင်းညီမင်းသားတွေနဲ့ တိုက်ရသေးတယ်။ သူပဲ အနိုင် ရတယ်။ အဲဒီလို ပြည်တွင်းပြည်ပ ရန်တွေကို နှိမ်ပြီးတာနဲ့ တပြိုင်နက် ရန်သူဟစ်ဆိုးတွေ အီဂျစ်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူသွားတာကို မမေ့နိုင်တဲ့ ‘မေော’ ဟာ၊ တပ်မတော်တခုကို အထူးဂရုစိုက်ပြီး ထူထောင်တယ်။ ရှေးအခါက တိုက်ရေးခိုက်ရေးမှာ ပေါ့ပေါ့ဆဆ သဘောထားခဲ့ကြတဲ့ မင်းညီမင်းသားတွေနဲ့ ပြည်သူလူထုကလဲ ဟစ်ဆိုးတွေကို အညံ့ခံလိုက် ရတဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေက သင်ခန်းစာတွေရလိုက်ပြီး၊ တပ်မတော်မှာ အများကြီး စိတ်ဝင်စားလာကြတယ်။ မေောဟာ အာရှတိုက်က မြင် နဲ့ စစ်ရထား (ပုံ-၆၄) တွေကိုမှာပြီး သူ့တပ်မတော်မှာ သုံးတယ်။ သူ့မှာ အင်မတန်အားကိုးရတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်တွေရှိတယ်။ ဒီဗိုလ်ချုပ်တွေဟာ အီဂျစ် ကို ထိပါးလားတဲ့ လစ်ဘီယားနိုင်ငံက ရန်သူတွေကို တွန်းလှန်ပစ်လိုက် ပုံတွေ၊ သူတို့ကိုယ်တိုင် အာရှတိုက်ကိုချီတက်ပြီး ဘယ်လိုအောင်ပွဲတွေ ခံခဲ့တယ်ဆိုတာတွေကို ကျကျနန မှတ်တမ်းတင်ထားတယ်။

မေောရဲ့ သားဟာ ပထမမြောက်-အမင်ဟိုးတက်^၁ ဖြစ် တယ်။

၁။ ပထမမြောက်-အမင်ဟိုးတက် = Amenhotep I (B.C. 1557-1541)

သူလဲ သူ့အဖေလို ဘုန်းလက်ရုံးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ဖေးရီးပဲ။ သူ့လက်ထက် မှာလဲ အောင်ပွဲအဆင့်ဆင့်ရပြီး အိဂျစ်အင်ပိုင်ယာဟာ နိုင်း မြစ် ရဲ့ တောင်ဘက် ချူးဘီးယားဒေသကနေပြီး၊ အရှေ့ဘက်ကို ယူဖရေးတီး မြစ်ဝှမ်းအထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့တယ်။

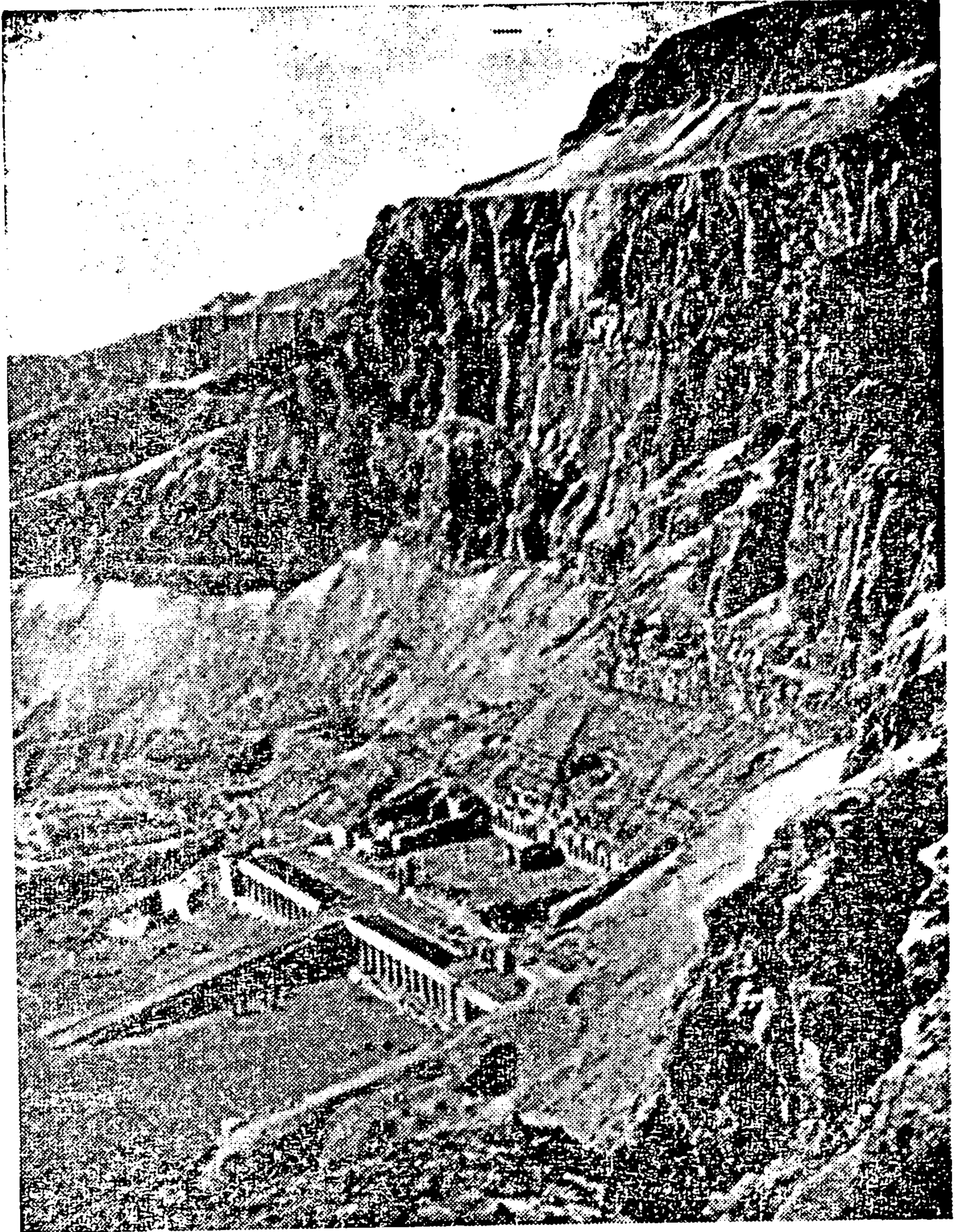
ပထမမြောက်-အမင်ဟိုးတက်နတ်ရွာစံပြီးနောက်၊ ပထမမြောက်-တုမို့ ဟာ ဖေးရီးဖြစ်လာတယ်။ သူ့လက်ထက်မှာ နိုင်ငံတော် ချမ်းသာယာတဲ့ အတွက်၊ ဟစ်ဆိုးတွေဖျက်ဆီးသွားတဲ့ ဝတ်ကျောင်း ကြီးတွေကို ပြန်လည် တည်ဆောက်ပေးနိုင်ခဲ့တယ်။ သူ့မိဖုရားကြီးမှာ သားတော်မထွန်းကားဘူး။ အဲဒါကြောင့် မိဖုရားငယ်တွေနဲ့ရတဲ့ သားတော် တပါးဟာ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်လာမှာ မလိုလားတဲ့ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်း သားတွေဝိုင်းပြီးလျှောက်ထားကြတဲ့အတွက်၊ ပထမမြောက်-တုမို့ ဖေးရီးဟာ သူ နတ်ရွာမစံမီကထဲက သူ့အရိုက်အရာကို သူ့သမီးတော်ကြီး ဟက်ရှက်စု^၁ကို လွှဲပေးပစ်ခဲ့တယ်။

ဖေးရီး တုမို့ (ပထမမြောက်) နတ်ရွာစံပြီးတဲ့နောက်၊ သမီးတော်ကြီး ဟက်ရှက်စုဟာ (ပုံ-၆၅) ဖေးရီး ဖြစ်လာတယ်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ဟက်ရှက်စုဟာ အရည်အခြင်းနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ပထမဆုံး ဘုရင်မကြီး ဖြစ်တယ်။ သူ့ရဲ့ဖအေတူမအေကွဲ မောင်တယောက်ဟာ အရည်အခြင်းနဲ့ ပြည့်စုံတယ်။ သူဟာ ဖေးရီး သိတ်ဖြစ်ချင်တယ်။ ဟက်ရှက်စုကိုယူယင် သူ့ဖေးရီးဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ထင်ပြီး ယူလိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဟက်ရှက်စုရဲ့ ဘက်တော်သားတွေ ဝိုင်းပြီး ကန့်ကွက်ကြတဲ့အတွက်၊ သူ ဟာ ဖေးရီး မဖြစ်ရတော့ပဲ၊ ဘုရင်မရဲ့ ကြင်ရာတော်သာ ဖြစ်ရတယ်။

ဘုရင်မ ဟက်ရှက်စုဟာ သူ့ခမည်းတော်လိုပဲ၊ အဆောက်အဦ တွေဆောက်တာမှာ အတော်ဝါသနာပါတယ်။ ရှေးတုန်းက တခါဘူးမှ မပေါ်ဘူးတဲ့ အင်မတန်ကြီးကျယ်ခမ်းနားတဲ့ ဝတ်ကျောင်းကြီးတွေကို သူ့လက်ထက်မှာ အများကြီး ဆောက် သွား တယ်။ သူနန်းတက်တာ ၁၅-နှစ်မြောက်တဲ့ အထိမ်း အမှတ် အဖြစ် နဲ့ တန်ပေါင်း ၃၅၀-စီ လောက်လေးတဲ့ ကျောက်တိုင်ကြီးနှစ်တိုင်ကို ကာနက်ကျောင်းတိုက် ထဲက သူ့အဖေစခဲ့ပြီး သူ့လက်ထက်မှာ တည်ဆောက်ပြီးသွားတဲ့ ဝတ်

၁။ ပထမမြောက်-တုမို့ = Tumose I (B.C. 1540-1501)

၂။ ဟက်ရှက်စု = Hatshepsut

(ပုံ-၆၇) ပထမဆုံး ဘုရင်မကြီး ဟက်ရှင်ရဲ့ သုံးဆင့်ကျောက်ဂူ
(အထက် နှစ်ဆင့်ကို ပုံမှာရှု)

ကျောင်းကြီးရဲ့ နောက်မှာ သူစိုက်ထူထားတယ်။ ဒီကျောက်တိုင်ကြီးတွေကို ကျောက်တောင်ကြီးတွေမှာ ထွင်းယူရတယ် (ပုံ-၆၆)။ အဲဒီလို ထွင်းပြီးတဲ့နောက်မှာ ဒီကျောက်တိုင်ကြီးတွေကို နိုင်းမြစ်ထဲမှာ ဖေါင်တွေနဲ့ ဆွဲယူလာကြတယ်။ ဒီကျောက်တောင်ကြီးတွေကို ထွင်းတာက စပြီး စိုက်ပြီးတဲ့အထိ ခြောက်လအတွင်းပြီးရတယ်။ ဒီကျောက်တိုင်တွေပေါ်မှာမှ သူ့လက်ထက်မှာ ရရှိခဲ့တဲ့ အောင်မြင်မှုတွေကို ထွင်းထားတယ်။ သူပြင်ပေးသွားတဲ့ ရှေးဟောင်း ဝတ်ကျောင်းကြီးတွေအကြောင်းကို အထူးဂုဏ်ဖော်ပြီး ထွင်းထားတာကို တွေ့ရတယ်။

ဘုရင်မကြီး နတ်ရွာစံတဲ့အခါ (ပုံ-၆၇) သူ့ကြင်ရာတော်ဟာ တတိယမြောက်-တုမို (ပုံ-၆၈) အမည်နဲ့ ဖေးရိုးဖြစ်လာတယ်။ သူဟာ ဘုရင်မရဲ့ ကြင်ရာတော် အဖြစ်နဲ့ နေခဲ့ရတာကို တော်တော် စိတ်နာနေတယ်။ ဒါကြောင့် သူဖေးရိုးဖြစ်တာနဲ့ တပြိုင်နက်၊ ဘုရင်မဟက်ရှက်စုရဲ့ အောင်မြင်မှုတွေကို နောင်လာနောက်သားတွေ မမြင်ရမကြားရအောင် ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့၊ ဘုရင်မကြီးရဲ့ အောင်မြင်မှုတွေ ထွင်းထားတဲ့ ကျောက်တိုင်ကြီးတွေကို အောက်ခြေကစပြီး တိုင်ထိပ်အထိ ကျောက်အင်္ဂါတေနဲ့ ဖုံးပစ်လိုက်တယ်။ ဘုရင်မကြီး တည်ဆောက်သွားတဲ့ ဝတ်ကျောင်းကြီးထဲက၊ ဘုရင်မကြီးရဲ့ ကျောက်ရုပ်ပေါင်း တရာကျော်ကိုလဲ ရိုက်ချိုးပစ်လိုက်တယ်။ နေရာတကာတိုင်းမှာပဲ ဘုရင်မကြီးရဲ့ နံမယ်နဲ့ ဘုရင်မကြီးကို ပိုင်းပြီး ကူညီ သွားခဲ့ကြတဲ့ သူတွေရဲ့ နံမယ်တွေကို တတ်နိုင်သလောက် ဖျောက်ဖျက်ပစ်လိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျောက်တိုင်ကြီးတွေကို ဖုံးထားတဲ့ ကျောက် အင်္ဂါ တေ တွေဟာ၊ နှစ်ပေါင်း အတော်ကြာတဲ့အခါ ကွာကျကုန်တဲ့အတွက်၊ ဘုရင်မကြီးရဲ့ အောင်မြင်မှုတွေကို နောင်လာနောက်သားတွေ ထင်ထင်ရှားရှားဖတ်နိုင်ကြတယ်။

ဒီတတိယမြောက်-တုမိုဟာ လက်ရုံးရည်နဲ့ အတော် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်တယ်။ ရှေးခေတ်က ပေါ်သွားခဲ့ကြတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေထဲမှာ၊ သူဟာ စွမ်းရည်သတ္တိအရှိဆုံးဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းရဲ့ ထင်ရှားတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေထဲမှာ၊ သူဟာ ပထမဗိုလ်ချုပ်ကြီးဖြစ်တယ်လို့၊ သမိုင်းဆရာတွေက မှတ်တမ်းတင်ကြတယ်။ တချို့ သမိုင်းဆရာတွေက သူ့ကို 'အိဂျစ်နိုင်ငံရဲ့ နပိုလီယံ' လို့ ခေါ်ကြတယ်။

သူဖေးရိုးဖြစ်လို့ မကြာခင်ပဲ၊ ပယ်လက်စတိုင်နိုင်ငံက ပုန်ကန်ခြားနား တဲ့ အတွက် နှိမ်နင်း ရအောင် စစ်သည် တပ်သားပေါင်း ၂၀,၀၀၀ လောက်ရှိတဲ့ တပ်မကြီးကို သူကိုယ်တိုင်ခေါင်းဆောင်ပြီး ချီတက်သွားတယ်။ ရန်သူတွေဟာ သူ့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်ဘို့ မယ်ဂစ်ဒိုး^၁ မြို့ရဲ့ ရှေ့မှာ အသင့်ရှိနေကြတယ်ဆိုတဲ့ သတင်းကို သူကြားရတဲ့အခါ၊ သူ့ ဗိုလ်ချုပ်တွေနဲ့ အစည်းအဝေးတခုလုပ်တယ်။ မယ်ဂစ်ဒိုးကို သွားတဲ့ လမ်း သုံးလမ်းရှိတဲ့အနက်က၊ တိုက်ရိုက်ရောက်တဲ့လမ်းဟာ ကျဉ်းတဲ့အတွက် ရန်သူဘက်က တပန်းသာနေတယ်။ ဒါကြောင့် တခြားလမ်းက ချီတက်ဘို့ ဗိုလ်ချုပ်တွေက အကြံပေးကြတယ်။ သူက ဒီအကြံတွေကို အကုန်လုံးပယ်ပစ်တယ်။ သတ္တိမရှိတဲ့လူတွေ နေရစ်ခဲ့ကြ။ မယ်ဂစ်ဒိုးကို အမြန်ဆုံးရောက်နိုင်တဲ့ တိုက်ရိုက်လမ်းက သူကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်မယ်ဆိုပြီး၊ တိုက်ရိုက်လမ်းက မယ်ဂစ်ဒိုးကို အတင်း ချီတက်တယ်။ ဒီတိုက်ပွဲမှာ သူအကြီးအကျယ် အောင်ပွဲရတယ်။

တတိယမြောက်-တုမို ဟာ၊ ဘီစီ ၁၄၇၉ - က စပြီး အနှစ် ၃၀-ကျော်လောက် ဖေးရိုး အဖြစ်နဲ့ အုပ်စိုးသွားခဲ့တယ်။ နှစ်ပေါင်း ၂၀-လောက်အတွင်း အနောက်အာရှနိုင်ငံတွေကို ဘယ်လိုတိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့တယ်၊ ဒီနိုင်ငံတွေကို စုပေါင်းပြီး၊ ခိုင်မာတောင့်တင်းတဲ့ အင်ပိုင်ယာကြီး ဖြစ်လာအောင် သူဘယ်လို စည်းရုံး ပေးခဲ့တယ် ဆိုတဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိတွေကို ကာနက်ဝတ်ကျောင်းကြီးရဲ့ နံရံတွေမှာ ထွင်းထားတယ်။ သူ့လက်ထက်မှာ ရေတပ်ကို စတင်တည်ဆောက် သွားတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ ဒီရေတပ်ကြောင့် သူရဲ့ သြဇာဟာ အီဂျစ်အန်ပင်လယ်အထိ ပျံ့နှံ့ခဲ့တယ်။

တတိယမြောက်-တုမို ဟာ လက်ရုံးရည်နဲ့ သာပြည့်စုံတာမဟုတ်ဘူး။ နှလုံးရည်နဲ့ လဲပြည့်စုံတယ်။ သူနိုင်တဲ့နိုင်ငံတွေမှာ စိတ်ချယုံကြည်ရတဲ့ သူတွေကို ဘုရင်ခံတွေအဖြစ်နဲ့ ခန့်ထားတယ်။ ဒီဘုရင်ခံရဲ့ သားတွေကို အီဂျစ်ခေါ်လာပြီး ပညာသင်ကြားပေးတယ်။ ဆွေမျိုးသားချင်းလို ဖြစ်နေအောင် သူ့သားသမီးတွေနဲ့ အတူတူ တခမ်းတနား ပြုစုစောင့်ရှောက် ထားတယ်။ သူတို့အဖေ ဘုရင်ခံတွေ အနိစ္စ ရောက်ကြတဲ့

၁။ မယ်ဂစ်ဒိုး = Megiddo (Armageddon) (ပုံ-၁၀၀ ရှု)

တတိလ-တုမိုး

(ပုံ-၆၈)

အခါ၊ ဒီသားတွေကို ဘုရင်ခံတွေအဖြစ်နဲ့ ဆက်ပြီးခန့်ထားတယ်။ ဒီလို နည်းနဲ့ လက်အောက်ခံ နိုင်ငံတွေဟာ အိဂျစ်နိုင်ငံနဲ့ စည်းလုံးနေအောင် သူစီစဉ်ခဲ့တယ်။ သူဟာ အသက် ၇၀-ကျော်ကျော်အထိ သူ့တပ်တွေကို ကိုယ်တိုင်ခေါင်းဆောင်ပြီး ချီတက်တိုက်ခိုက်နိုင်သေးတယ်။

ပြည်ထောင်စုခေတ်တို့၊ နယ်စားခေတ်တို့တုန်းက၊ အိဂျစ်လူမျိုး တွေရဲ့ မြင်ကွင်းဟာ မကျယ်လှဘူး။ အိဂျစ်နိုင်ငံရဲ့ နယ်နိမိတ်အတွင်း မှာသာ ရှိတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ နတ်တွေဟာ အိဂျစ်

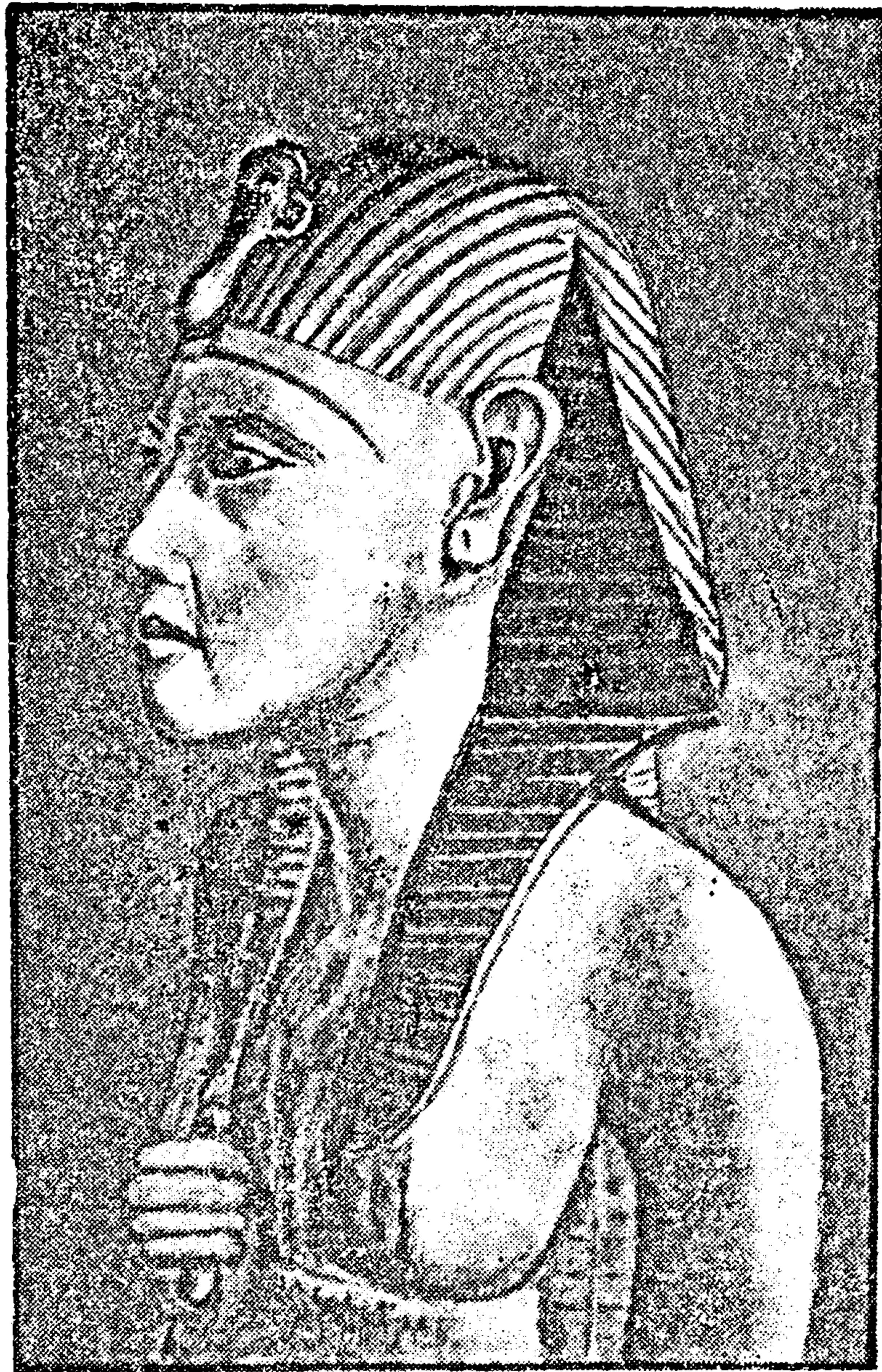
လောက်နဲ့ သာဆိုင်တဲ့ နတ်တွေလို့ ယူဆကြတယ်။ တကမ္ဘာလုံးကို အုပ်စိုးတဲ့ တဦးတည်းသော နတ်မင်းကြီးဆိုတဲ့ သဘောကို သူတို့မတွေး မိခဲ့ကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာ ဖြစ်လာတဲ့အခါ သူတို့ မြင် ကွင်းဟာ ကျယ်လာတယ်။ အီဂျစ်ဖေးရီးတဦးတည်းက အီဂျစ်နိုင်ငံ အပြင် တခြားနိုင်ငံတွေကိုပါ အုပ်စိုးနိုင်ယင်၊ တကမ္ဘာလုံးကို အုပ်စိုးတဲ့ တဦးတည်းသော နတ်မင်းကြီးဆိုတာလဲရှိရမယ်။ အဲဒီလို သူတို့တွေး လာကြတယ်။

အင်ပိုင်ယာဟာ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ လောက်ရှိလာတဲ့အခါ၊ ဒီလို အတွေးအခေါ်တွေဟာ အတော်ကလေးရင့်သန်လာတယ်။ အဲဒီအချိန် မှာ တတိယမြောက်-အမင်ဟိုးတက်ရဲ့ သားတော် စတုတ္ထမြောက် အမင်ဟိုးတက်က၊ နေနတ်ဟာ တကမ္ဘာလုံးကို အုပ်စိုးတဲ့ တဦးတည်း သော နတ်မင်းကြီး ဖြစ်တယ်လို့ ယုံကြည်တယ်။ အီဂျစ်ရဲ့ ပေါရာဏ စကားနဲ့ ဆိုယင်၊ နေကို 'အတွန်' လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် စတုတ္ထ မြောက်-အမင်ဟိုးတက်ဟာ သူရဲ့ နေနတ်မင်းကြီးကို 'အတွန်' လို့ ခေါ် ပြီး၊ ဘာသာသစ်ကို တီထွင်လိုက်တယ်။ သူ့အင်ပိုင်ယာ တခုလုံးမှာလဲ၊ 'အတွန်' တပါးတည်းကိုသာ ကိုးကွယ်ရမယ်။ တခြားနတ်တွေကို မေ့ ပစ်ရမယ်လို့ အမိန့်ထုတ်ပြန်တယ်။

ဒီအမိန့်ကို မလိုက်နာပဲ မနေနိုင်အောင်၊ ဝတ်ကျောင်း အားလုံး ကို ပိတ်ပြီး ကျောင်းတိုက်တွေထဲက ဘုန်းကြီးတွေအားလုံးကို နှင်ထုတ် ပစ်တယ်။ ဘာသာဟောင်းရဲ့ နတ်တွေမှန်သမျှ နံမယ်တွေကို၊ တွေ့တဲ့ နေရာတွေက အကုန်လုံးဖျက်ပစ်တယ်။ အထူးသဖြင့် ဝတ်ကျောင်း တွေရဲ့ နံရံတွေပေါ်က ဖျက်ပစ်တယ်။ ဘာသာဟောင်းက နေနတ်ရဲ့ နံမယ်ဟာ 'အမွန်-ရေး' ဖြစ်တယ်။ 'အမင်-ရေး' လို့လဲ ခေါ်တယ်။

စတုတ္ထမြောက်-အမင်ဟိုးတက်ဟာ အထူးသဖြင့် အမွန်-ရေး၊ သို့မဟုတ် အမင်-ရေးဆိုတဲ့ နေနတ်ကို သဘောမကျဘူး။ အမင်ဟိုးတက်

၁။ (အတွန်) နေနတ်မင်းကြီး = Aton
 ၂။ အမွန်-ရေး = Ammon Ra
 အမင်-ရေး = Amen Re
 အမန်-ရေး = Amun Re } သတ်ပုံကွဲ

(ပုံ-၆၉) စတုတ္ထမြောက်-အမင်ဟိုးတက် (အစ်ခနတွန်)

ဆိုတဲ့ သူ့နာမည်ဟာ 'အမင်-ရေး' ရဲ့ နံမည်ကို ယူပြီး ခွဲထားတာ။ 'အမင်-ကျေနပ်တယ်' လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူ့ နံမည် ကို အမင်ဟိုးတက် ကနေ ပြီး 'အစ်ခနတွန်'^၁ လို့ ပြောင်း လိုက် တယ်။ (ပုံ-၆၉) 'အတွန်နတ်မင်းကြီးကို အကျိုးဖြစ်စေသော' လို့ အဓိပ္ပာယ် ရတယ်။

၁။ အစ်ခနတွန် (အတွန်နတ်မင်းကြီးကို အကျိုးဖြစ်စေတဲ့)
= Ikhnaton (Profitable to Aton)

အစ်ခနတွန်ဟာ၊ ဘာသာသစ်ကို ဒီလို တည်ထောင်လိုက်တဲ့ အတွက် ဘာသာဟောင်းကို ကိုးကွယ်တဲ့ သူတွေ၊ အထူးသဖြင့် ဘုန်းကြီးတွေဟာ၊ ဘယ်လောက်အထိ မခံမရပ်နိုင်အောင် ဖြစ်ကြမယ်ဆိုတာ တွေးကြည့်နိုင်တယ်။ ဘာသာဟောင်းကို အခုလို စွန့်ပစ်လိုက်ပြီး၊ ဘာသာသစ်တရပ် တီထွင်တာ၊ အကြောင်းရှိတယ်။

သူ့မယ်တော်ဟာ၊ ဆီးရီးယားက 'တီယီ'^၁ ဆိုတဲ့ ဆင်းရဲသူအမျိုးသမီးချောကလေး ဖြစ်တယ်။ သူ့ခမည်းတော်ဟာ သူ့မယ်တော်ကို ကောက်ယူတော်မူတဲ့အခါ၊ နန်းတော်သူ နန်းတော်သားတွေ၊ အထူးသဖြင့် ဘုန်းကြီးတွေက ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ကြတယ်။ သူ့မယ်တော်ဟာ အဲဒီကထဲက ဘုန်းကြီးတွေကို စိတ်နာခဲ့တဲ့အတွက်၊ သူ့သားတော် လူလားမြောက်တဲ့ အရွယ်ကစပြီး ဘုန်းကြီးတွေ မကောင်းကြောင်းကို နားသွင်းခဲ့တယ်။ အဲဒါကြောင့် သူ ဖေးရီးဖြစ်တာနဲ့ တပြိုင်နက် ဘာသာသစ်ကို အခုလိုတီထွင်တယ်လို့၊ အချို့သမိုင်းဆရာတွေက မှတ်တမ်းတင်ထားကြတယ်။

အစ်ခနတွန်ဟာ၊ ဘာသာဟောင်းက ဝတ်ကျောင်းတွေနဲ့ ပြည့်နေတဲ့ သီးဗီးမြို့တော်ဟောင်းကို မကြာခင် စွန့်ပစ်လိုက်ပြီး၊ နိုင်းမြစ်ရဲ့ အောက်နားဆီမှာ မြို့တော်သစ်တခုကို အတွန်နေနတ်မင်းကြီးအတွက် ရည်မှန်းပြီး တည်ဆောက်တယ်။ ဒီမြို့တော်ကို အခုအခါ 'အမားနား'^၂ လို့ ခေါ်တယ်။ (မြေပုံ-၂ ရှု)

အစ်ခနတွန်မှာ သားတော်တပါးမှ မထွန်းကားဘူး။ သူ့သမီးတော် နှစ်ပါးကို မင်းညီမင်းသားထဲက မင်းသား နှစ်ပါးနဲ့ ပေးစားတယ်။ သမက်တော်အကြီးဟာ ဆုံးသွားတဲ့အတွက်၊ တူးတင်ခွင့် ဆိုတဲ့ သားမက်တော်အငယ်ကိုပဲ တွဲဘက် ဘုရင်အဖြစ် သူနဲ့အတူ တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်စေတယ်။ တူးတင်ခွင့်ဆိုတာ (ပုံ-၇၀) 'အတွန်နှင့် တူသော' လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ တွဲဘက်ဘုရင် လုပ်ရတဲ့ အချိန်မှာ

၁။ တီယီ = Tii, (Tiyi)
၂။ အမားနား = Amarna
၃။ တူးတင်ခွင့် = (အတွန်နဲ့ ရုပ်ရည်အလွန်တူတဲ့) (Tutenkhaton)(Living Image of Aton)
= Tutenkhamon တူးတင်ခွင့်

(ပုံ-၇၀) (တူးတင်ခဲတွန်)၊ တူးတင်ခဲမွန်

တူးတင်ခဲတွန်ဟာ အသက် ၁၁-နှစ်လောက်ပဲ ရှိအုံးမယ်။ နောက် တနှစ်လောက်ကြာတဲ့အခါ အစ်ခဲနဲတွန် နတ်ရွာစံတယ်။ အဲဒါကြောင့် တူးတင်ခဲတွန်ဟာ ၁၂- နှစ်သားလောက်မှာ ဖေးရိုးဖြစ်လာတယ်။

တူးတင်ခဲတွန် အရွယ်မရောက်သေးတာကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး ဘာသာဟောင်းက ဘုန်းကြီးတွေဟာ တန်ခိုးပြန် ကြီးလာကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ဖေးရိုးကလေးဟာ အမားနားမြို့တော်ကို စွန့်ပစ်ပြီး၊ သီးဗီးမြို့တော်ဟောင်းကို ပြန်လာရတယ်။ သူ့နာမည်ကိုလဲ 'တူးတင်ခဲတွန်' က နေပြီး 'တူးတင်ခဲမွန်' လို့ (ပုံ-၇၁) ပြောင်းရ တယ်။ ဘာသာသစ်ကနတ်မင်းကြီး 'အဲတွန်' ရဲ့ နံမည်ကို ဖြုတ်ပစ်

လိုက်ပြီး၊ ဘာသာဟောင်းက နတ်မင်းကြီး ‘အမွန်’ရဲ့ နံမယ်ကို အစား ထိုးလိုက်တာပါပဲ။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး ‘အစ်ခနတွန်’ တီထွင်သွားတဲ့ ဘာသာသစ်ဟာ တခါထဲ ကွယ်ပျောက်သွားတယ်။

တူးတင်ခမွန်ဟာ ဘီစီ ၁၃၅၃-မှာ နတ်ရွာစံတယ်။ သူနတ်ရွာ စံတဲ့အခါ အသက် ၁၈-နှစ်လောက်ပဲ ရှိသေးတယ်။ သူ့အရွယ် ရောက် လာယင် ဘာသာသစ်ကို ပြန်ပြီးထူထောင်မှာစိုးတာနဲ့ ဘုန်းကြီးတွေ တိတ်တဆိတ် သတ်ပစ်တယ်လို့ ယူဆစရာရှိတယ်။ တူးတင်ခမွန် နတ်ရွာ စံတဲ့အချိန်ကစပြီး အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာကို စတင် တည်ထောင် သွားတဲ့ မင်းဆက်ဟာ ပြတ်သွားတယ်။ ဒီမင်းဆက်ဟာ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာကို နှစ်ပေါင်း ၂၃၀-လောက် အုပ်စိုးသွားကြတယ်လို့ ခန့်မှန်းရတယ်။

အင်ပိုင်ယာ ယိမ်းယိုင်စပြုခြင်း

နောက်မင်းဆက် လက်ထက်ကျတော့ အင်ပိုင်ယာဟာ အတော် ကလေး ဖရိုဖရဲဖြစ်လာပြီ။ ဒီလိုဖြစ်လာရတဲ့ အကြောင်းတွေကို အထင် အရှား တွေ့နိုင်ကြတယ်။ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာဖြစ်လာပြီး တခြားနိုင်ငံက လူယူခဲ့တဲ့ ပစ္စည်းတွေနဲ့ အီဂျစ်လူမျိုးတွေဟာ စည်းစိမ်ယစ်လာကြတဲ့ အတွက် စစ်တိုက်ဘို့ကို စိတ်မပါကြတော့ဘူး။ အီဂျစ် တပ်တွေထဲမှာ နိုင်ငံခြားသားတွေကိုငှားပြီး သူတို့အစား တိုက်ခိုင်းတယ်။ အဲဒါဟာ အင်ပိုင်ယာ ဖရိုဖရဲ ဖြစ်ရတဲ့ အကြောင်းတွေ ထဲမှာ၊ အရေးကြီးတဲ့ အကြောင်းကြီးတကြောင်း ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် မြေထဲပင်လယ် ဘက်ကရန်သူတွေ အင်ပိုင်ယာထဲကို ဝင်တိုက်တဲ့အခါ အီဂျစ် လူမျိုး တွေဟာအင်ပိုင်ယာကို မကာကွယ်နိုင်တော့ပဲ၊ ဘီစီ ၁၁- ရာစု အတွင်း လောက်မှာ အင်ပိုင်ယာဟာ ပြိုပျက်သွားခဲ့ရတယ်။

ဒီမင်းဆက်ထဲမှ အထင်ရှားဆုံး မင်းနှစ်ပါးဟာ၊ ပထမမြောက်-စီတီ^၁ နဲ့ သူရဲ့ သား ဒုတိယမြောက်-ရမ်ဆီး^၂ တို့ပဲ ဖြစ်တယ်။ သူတို့လက် ထက်မှာ ဖရိုဖရဲဖြစ်နေတဲ့အင်ပိုင်ယာကို အသင့်အတင့် စည်းရုံးသွား နိုင်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အင်ပိုင်ယာရဲ့ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်တဲ့ ဆီးရီးယား

၁။ ပထမမြောက်-စီတီ = Seti I
၂။ ဒုတိယမြောက်-ရမ်ဆီး = Ramses II

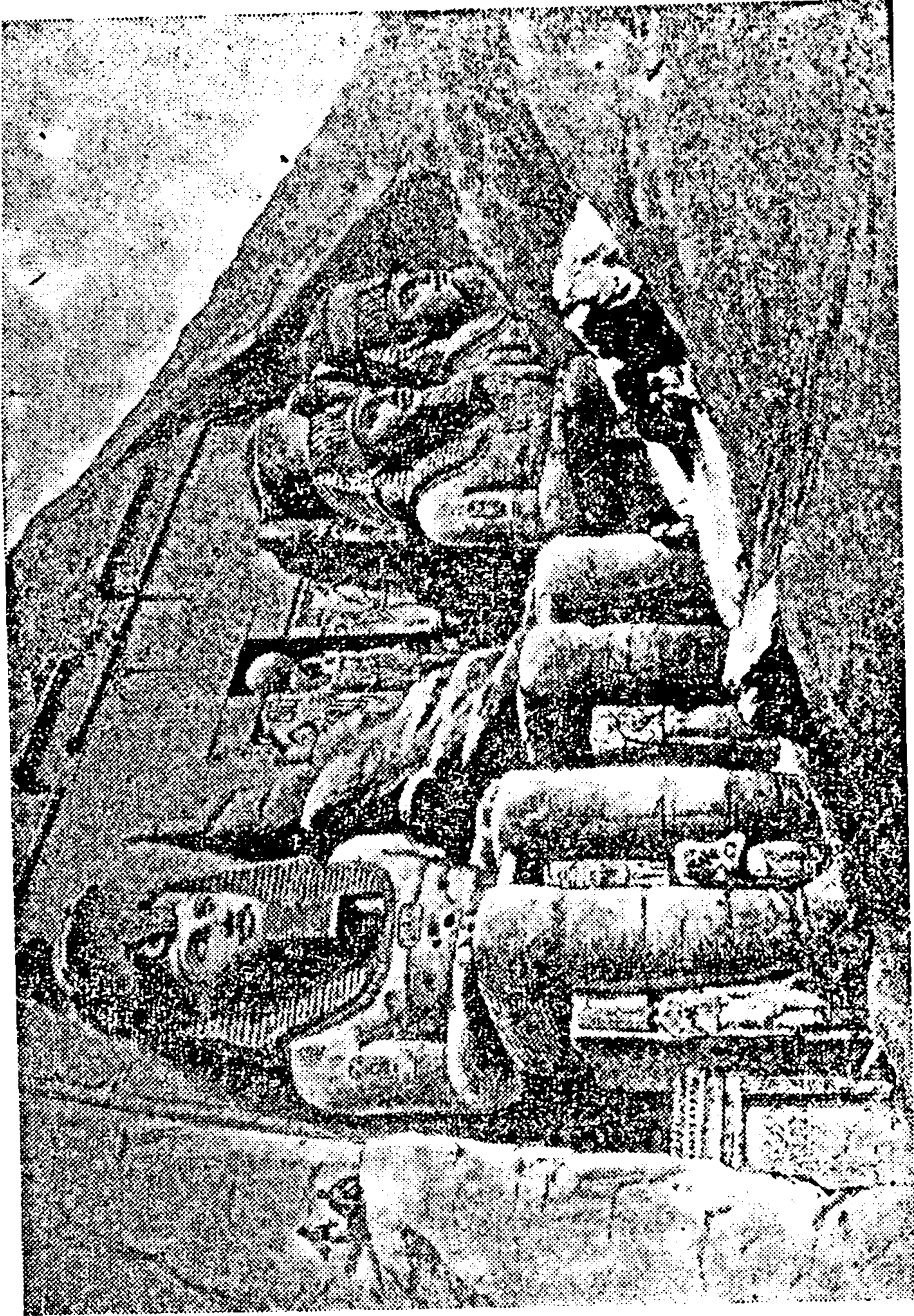
(ပုံ-၇၁) တူးတင်ခမ္ဗန် နဲ့ မိဖုရား

နိုင်ငံထဲကိုဝင်လာတဲ့ ဟစ်တိုက်^၁ ဆိုတဲ့ ရန်သူတွေကိုတော့ သူတို့မောင်းထုတ် မသွားနိုင်ခဲ့ကြဘူး။

ချူးဘီးယားနယ်၊ အဘူဆင်းဘယ်^၂ အရပ်မှာ၊ ဒုတိယမြောက်-ရမ်ဆီး တည်ဆောက်ပစ်ခဲ့တဲ့ ဝတ်ကျောင်းကြီးဟာ အတော်ကြီးကျယ်ခမ်းနားတယ်။ ဒီဝတ်ကျောင်းကြီးကို ကျောက်ကမ္ဘားအတွင်းမှာ ထွင်းထားတယ်။ ဒီဝတ်ကျောင်းကြီးရဲ့ အဝမှာ ကျောက်ကမ္ဘားကြီးတွေကို ထွင်းထားတဲ့ ဒုတိယမြောက်-ရမ်ဆီးရဲ့ ရုပ်ပုံကြီးလေးပုံရှိတယ် (ပုံ-၇၂)။ ဒီရုပ်ပုံကြီးတွေဟာ ၇၅-ပေစီ မြင့်တယ်။ ဒီ ကျောက်ရုပ် ကြီးတွေရဲ့ မျက်နှာတွေဟာ၊ ဆေးစိမ်ထားတဲ့ သူ့အလောင်းကမ္ဗန်နဲ့ အတော်တူတယ်။

၁။ ဟစ်တိုက်လူမျိုး = The Hittites

၂။ အဘူဆင်းဘယ် = Abu Simbel

(ပုံ-၇၂) ချီးသွီးယားနယ် အဘူဆင်းသလ်အရပ်ကုန်ယမြေ-ရင်းစိုးဘုရင်ရှင်တုေ

ဒီမင်းဆက်က မင်းတွေရဲ့ အလောင်းတွေကိုလဲ၊ ရှေးမင်းများ နည်းတူ၊ သီးဗီးရဲ့ အနောက်ဘက်ကမ်းက ကျောက်ကမ္ဘာကြီးတွေထဲ မှာ ထွင်းပြီးမြုပ်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဂူသူခိုးတွေထလွန်းလို့၊ ဒီအလောင်း တွေကို သူတို့ရဲ့ နောင်လာ နောက်သားတွေက အကြိမ်ပေါင်းများစွာ တနေရာကတနေရာကိုရှေ့ပြီး ဝှက်ထားကြရတယ်။ နောက်ဆုံးထားတဲ့ နေရာကိုတော့ ဂူသူခိုးတွေ တွေ့မသွားကြဘူး။ ဒီနေရာဟာ နှစ်ပေါင်း များစွာ တိမ်မြုပ်နေပြီး၊ အေ၊ ဒီ ၁၀၀၁-ခုကို ရောက်တော့မှ ရှေး ဟောင်း သုတေသန ပညာရှင်တွေ သွားပြီး တွေ့ကြတယ်။ အခုအခါ ဒီအလောင်းတွေ မပျက်စီးရအောင် အိဂျစ်အစိုးရက ကိုင်ရိုမြို့မှာ ရှိတဲ့ ခေတ်မှီပြုတိုက်ကြီးထဲမှာ စနစ်တကျသိမ်းထားတယ်။

အခဏ်း ၃။

အိဂျစ်

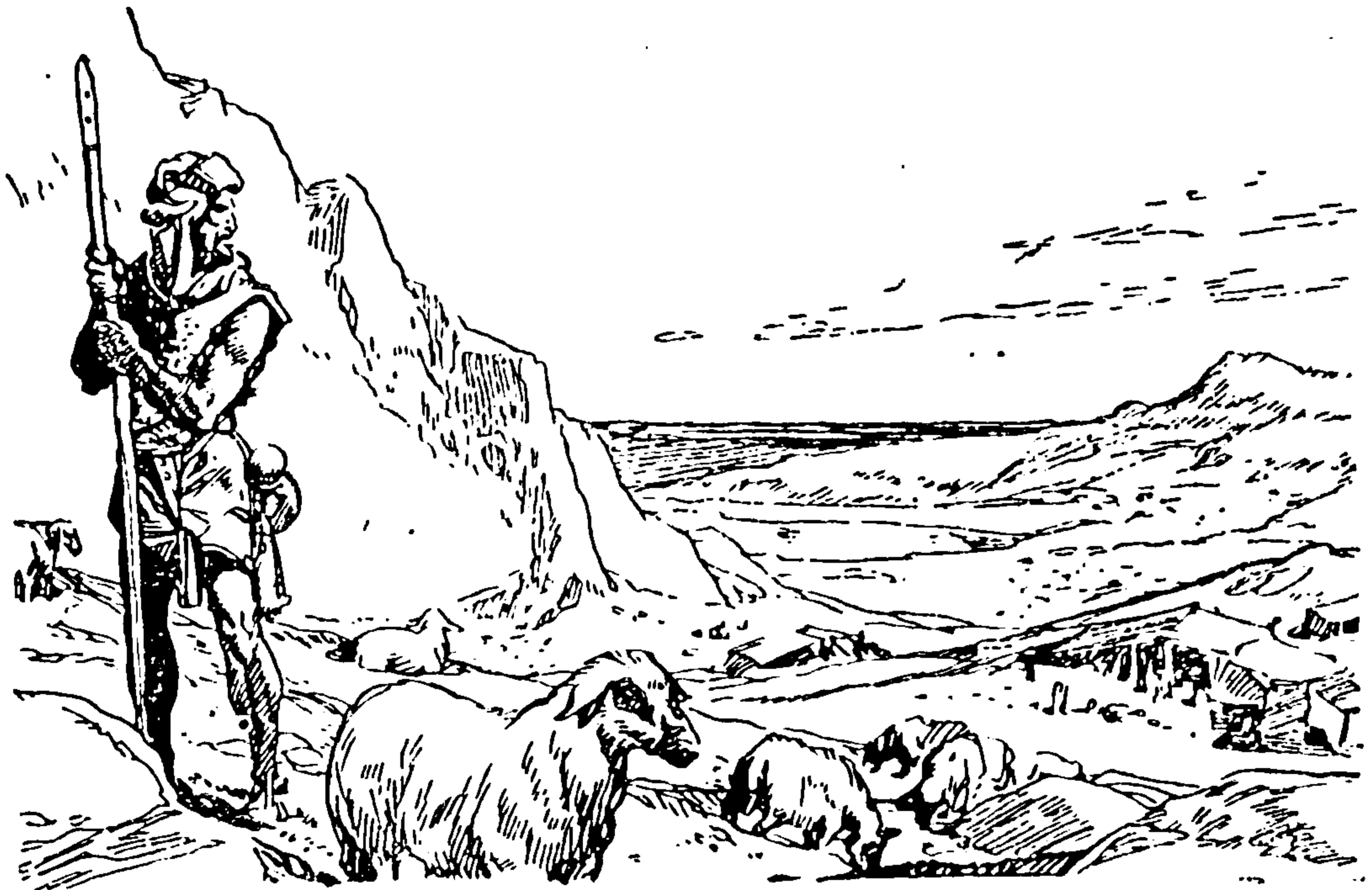
မှတ်စရာငါးခု၊ ဝရပြု

- ၁။ ပထမပြည်ထောင်စုခေတ် (ဘီ.စီ ၄၃၀၀-၃၅၀၀) လောက် ကထဲက အိဂျစ်မှာ စိုက်ပျိုးရေးဟာ၊ လူကိုယ်တိုင်ထယ်ထိုးရတဲ့ဘဝက၊ နွားနှစ်ကောင်ကို ထွန်တုံးတပ်ပြီး ထွန်တဲ့စနစ်ထိ တိုးတက်လာတယ်။
- ၂။ အဲဒီခေတ်မှာပဲ၊ စာပေအရေးအသားကို၊ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ဦးစွာ သူတို့တီထွင်နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့စာကို အရုပ်စာ၊ သို့မဟုတ် 'ဟီရာ ရိုဂလစ်' လို့ ခေါ်တယ်။ စာပေအရေးအသား တီထွင်လိုက်တာဟာ၊ လူ့ပညာရေးအတွက် အမတန်အဘိုးတန်တယ်။
- ၃။ ဘီ.စီ ၄၂၄၁-တွင်၊ တနှစ်မှာ ၃၆၅-ရက်ရှိတယ်ဆိုတဲ့ပြက္ခဒိန် ကို ရှေးခေတ် အိဂျစ် လူမျိုးတွေဟာ တီထွင် နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ (ဘီ.စီ၊ ၄၂၄၁-ခုနှစ်ဟာ၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ တတ်အပ်သေချာတဲ့ ဦးဆုံးနှစ်ပဲလို့

သမိုင်းဆရာအချို့က ဆိုကြတယ်။) နောင်အခါ ပြက္ခဒိန်ဟာ၊ အနဲ
ငယ်လောက်၊ ဒါကိုထပ်မံပြုပြင်ပြီး၊ ကမ္ဘာသုံးဖြစ်လာတယ်။

၄။ ကြေးနီကို အမြောက်အမြား တူးဖော်နိုင်ကြတဲ့အတွက်၊ ရှေး
အီဂျစ်လူမျိုးတွေကို ‘သတ္တုခေတ်’ အစပျိုးခဲ့တဲ့ လူတွေရယ်လို့ ဆိုရပေ
မယ်။ ဟိုစဉ်အခါက သတ္တုခေတ်ကို သူတို့စတင်ခဲ့ကြလို့၊ အခုအခါ
စက်မှုပညာဟာ၊ ဒီလောက်ထိ တိုးတက်နေတာဖြစ်တယ်။

၅။ ကြေးနီ ကရိယာ တန်ဆာ နဲ့၊ ကျောက် ကို လိုချင် သလို
ခုတ်ဖြတ်နိုင်တဲ့အတွက်၊ ကျောက်ဖိသုကာအတတ်ဟာ၊ အီဂျစ်ပြည်မှာ
သိသိသာသာကြီး တိုးတက်လာခဲ့တယ်။

(ပုံ-၇၃)

အခဏ်း ၄။

အနောက်အာရှသမိုင်း (ပထမခေတ်)

အနောက်အာရှသမိုင်းဆိုတာ၊ ယူဖရေးတီး^၁နဲ့တိုက်ဂရစ်မြစ်^၂ နှစ်မြစ်ကြားမှာ ဖြစ်ပေါ်သွားခဲ့တဲ့ သမိုင်းကို ဆိုလိုတယ်။ ဒီအနောက် အာရှသမိုင်းကို-

၁) လက်ဦး ဘက်ဘီလိုးနီးယား^၃ခေတ်၊

၂) အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာ^၄ခေတ်၊

၃) ကယ်ဒီးယန် အင်ပိုင်ယာ^၅ခေတ် ဆိုပြီး

အခဏ်းကြီး သုံးခဏ်း ခွဲထားတယ်။

လက်ဦး ဘက်ဘီလိုးနီးယားခေတ်ဟာ၊ ဘီစီ ၂၉၀၀ လောက်က ဘီစီ ၁၇၅၀ လောက်အထိ ရှည်လျားတယ်။ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာ

(ပုံ-၇၃) ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုနေကြတဲ့ ဆိတ်ကျောင်းသား သိုးကျောင်းသား ဆွဲကုန်လူမျိုး။

၁။ ယူဖရေးတီးမြစ် = R. Euphrates

၂။ တိုက်ဂရစ်မြစ် = R. Tigris

(မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၅၊ နှာ ၁၁၇)

၃။ လက်ဦး ဘက်ဘီလိုးနီးယား = The First Babylonia

၄။ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာ = The Assyrian Empire

၅။ ကယ်ဒီးယန် အင်ပိုင်ယာ = The Chaldean Empire

ခေတ်ဟာ၊ ဘီစီ ၇၅၀ လောက်က၊ ဘီစီ ၆၀၂ လောက်အထိ ရှည်လျား
တယ်။ ကယ်ဒီးယန် အင်ပိုင်ယာခေတ်ဟာ၊ ဘီစီ ၆၀၂ လောက်က
ဘီစီ ၅၃၀ လောက်အထိ ရှည်လျားတယ်။ ကယ်ဒီးယန် အင်ပိုင်ယာ
ခေတ်ဟာ၊ ဘက်ဘီလိုးနီးယား လွင်ပြင်ပေါ်မှာ ဖြစ်ပွားသွားတဲ့ ခေတ်
ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ဒီခေတ်ကို 'ဒုတိယ-ဘက်ဘီလိုးနီးယား ခေတ်' လို့လဲ
ခေါ်နိုင်ပါတယ်။

ဒီသုံးခေတ်စလုံးကို ထူထောင်သွားတဲ့ သူတွေဟာ ဆမ္မိုက်လူမျိုး
တွေက ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာတဲ့ လူတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီ သုံးခေတ်ရှိ
တဲ့အထဲက၊ ပထမ ခေတ်ဖြစ်တဲ့ လက်ဦး ဘက်ဘီလိုးနီးယား ခေတ်ကို
စပြီးပြောမယ်။

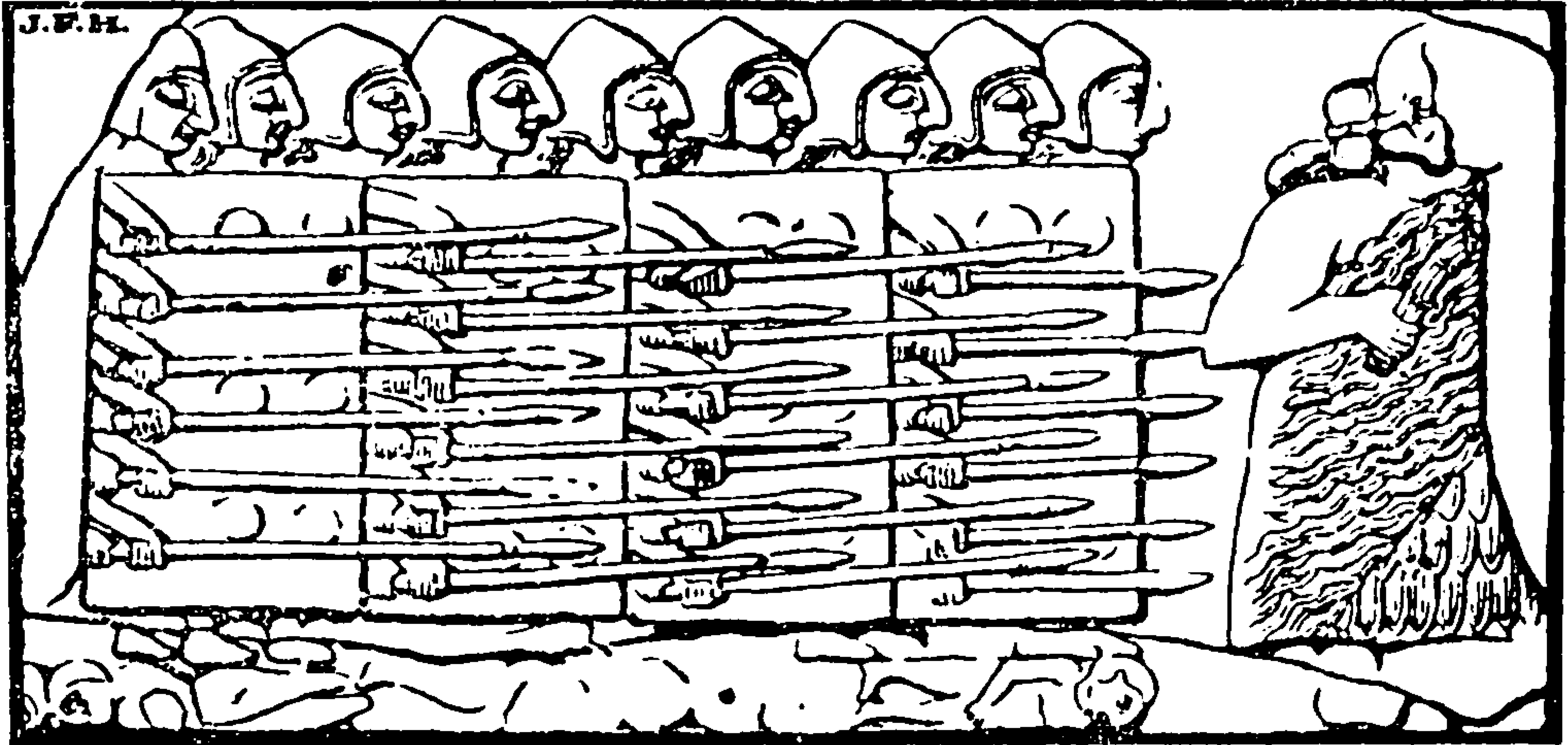
(၁) လက်ဦး ဘက်ဘီလိုးနီးယားခေတ်

မြေဩဇာကောင်းတဲ့ လခြမ်းဒေသ

အနောက်အာရှမှာ၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းအရ ထင်ရှားတဲ့ ဒေသတခု
ရှိတယ်။ ဒီဒေသဟာ၊ တောင်ဘက်ကို လွှဲနေတဲ့ လခြမ်းပုံသဏ္ဍာန် ရှိ
တယ်။ ဒီဒေသရဲ့ အနောက်ဘက် အစွန်ဟာ၊ မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ အရှေ့
တောင်ဘက်က စတယ်။ အလယ်ပိုင်းဟာ အာရေဗျနိုင်ငံရဲ့ မြောက်ဘက်
မှာ ရှိတယ်။ အရှေ့ဘက် အစွန်ဟာ၊ ပါရှန်ပင်လယ်ကွေ့ရဲ့ မြောက်
ဘက်အဆုံးအထိ ရောက်တယ်။ အနောက်ဘက်အစွန်ဟာ၊ ပယ်လက်
စတိုင်နိုင်ငံဖြစ်တယ်။ အလယ်ပိုင်းရဲ့ အတော်ခပ်များများဟာ၊ အဆီး
ရီးယားနိုင်ငံတွင်းမှာ ရှိတယ်။ အရှေ့ဘက်အစွန်ဟာ၊ ယူဖရေတီးနဲ့
တိုက်ဂရစ်ဆိုတဲ့ မြစ်နှစ်မြစ်ကြားမှာရှိတဲ့ ရှိုင်းနားလွင်ပြင်^၁ ဖြစ်တယ်။
ဒီဒေသရဲ့ မြောက်ဘက်မှာ တောင်တွေရှိတယ်။ တောင်ဘက်မှာ မိုင်
ပေါင်း ၅၀၀-လောက်အထိရှည်လျားတဲ့ သဲကန္တာရကြီးရှိတယ်။

ဒီသဲကန္တာရရဲ့ မြောက်ပိုင်းမှာ၊ ဆောင်းတွင်းဆိုယင် မိုးအနဲငယ်
ရွာချလေ့ ရှိ တယ်။ ဒီမိုးကလေးကြောင့် သဲကန္တာရရဲ့ မြောက်ပိုင်း
တလျှောက်မှာ၊ မြက်ပင်တွေပေါက်ပြီး တနှစ်မှာ အချိန်အနဲငယ်လောက်
စိမ်းစိမ်းစိုစိုဖြစ်နေတာကိုတွေ့ရတယ်။ သူတို့ရဲ့ ဆိတ်တွေသိုးတွေအတွက်၊

၁။ ရှိုင်းနားလွင်ပြင် = Plain of Shinar

(ပုံ-၇၄) 'ပါတေးစီ' ဦးစီးလာတဲ့ 'ဖယ်လန့်' လို့ခေါ်တဲ့ ခြေလျင်တပ်ဖွဲ့ သဲကန္တာရကြီး တလျှောက်မှာ ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ အရပ်တွေကို လိုက်လံရှာဖွေနေကြတဲ့၊ ခြေသလုံးအိမ်တိုင် ပြုနေကြတဲ့ ဆိတ်ကျောင်း သား၊ သိုးကျောင်းသားတွေဟာ၊ ဒီမြက်ခင်းပြင်ကိုလဲ တခါတလေ ရောက်လာကြတယ်။

လခြမ်းပုံသဏ္ဍာန်ရှိတဲ့ အခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့ ဒေသဟာ၊ မြေဩဇာ ကောင်းပြီး၊ သစ်ပင်ဝါးပင်တွေနဲ့ စိုစိုပြေပြေဖြစ်နေတဲ့အတွက်၊ ဆိတ် ကျောင်းသား သိုးကျောင်းသားတွေဟာ၊ ဒီဒေသကို အမတန် မျက်စိ ကျတယ်။ သူတို့မျက်စိကျသလို မြောက်ဘက်က တောင်ပေါ်သားတွေ ကလဲ ဒီဒေသကို အမတန်မျက်စိကျတယ်။

အနောက်အာရှသမိုင်းဆိုတာ၊ အမှန် စင်စစ်တွေ၊ ဒီတောင် ပေါ်သားတွေနဲ့ ဒီသဲကန္တာရထဲက ခြေသလုံး အိမ်တိုင် သမားတွေ၊ ဒီလခြမ်းဒေသကို သူ့ထက်ငါရအောင် လုယက် တိုက်ခိုက် နေကြတာ တွေကို ဖော်ပြရေးသားထားတဲ့စာတန်းကြီးပဲ ဖြစ်တယ်။ (မြေပုံ-၃)။

ဆမ္မိုက် လူမျိုး

သဲကန္တာရထဲက ခြေ သ လုံး အိမ် တိုင် သမားတွေဆိုတာ၊ အာ ရေဗျနိုင်ငံက လာတဲ့လူတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီသူတွေဟာ လူမျိုးအားဖြင့် ဆမ္မိုက်လူမျိုး တွေ ဖြစ်တယ်။ (ထိပ်စည်းပုံ-၇၃)။ ဒီဆမ္မိုက်လူမျိုး

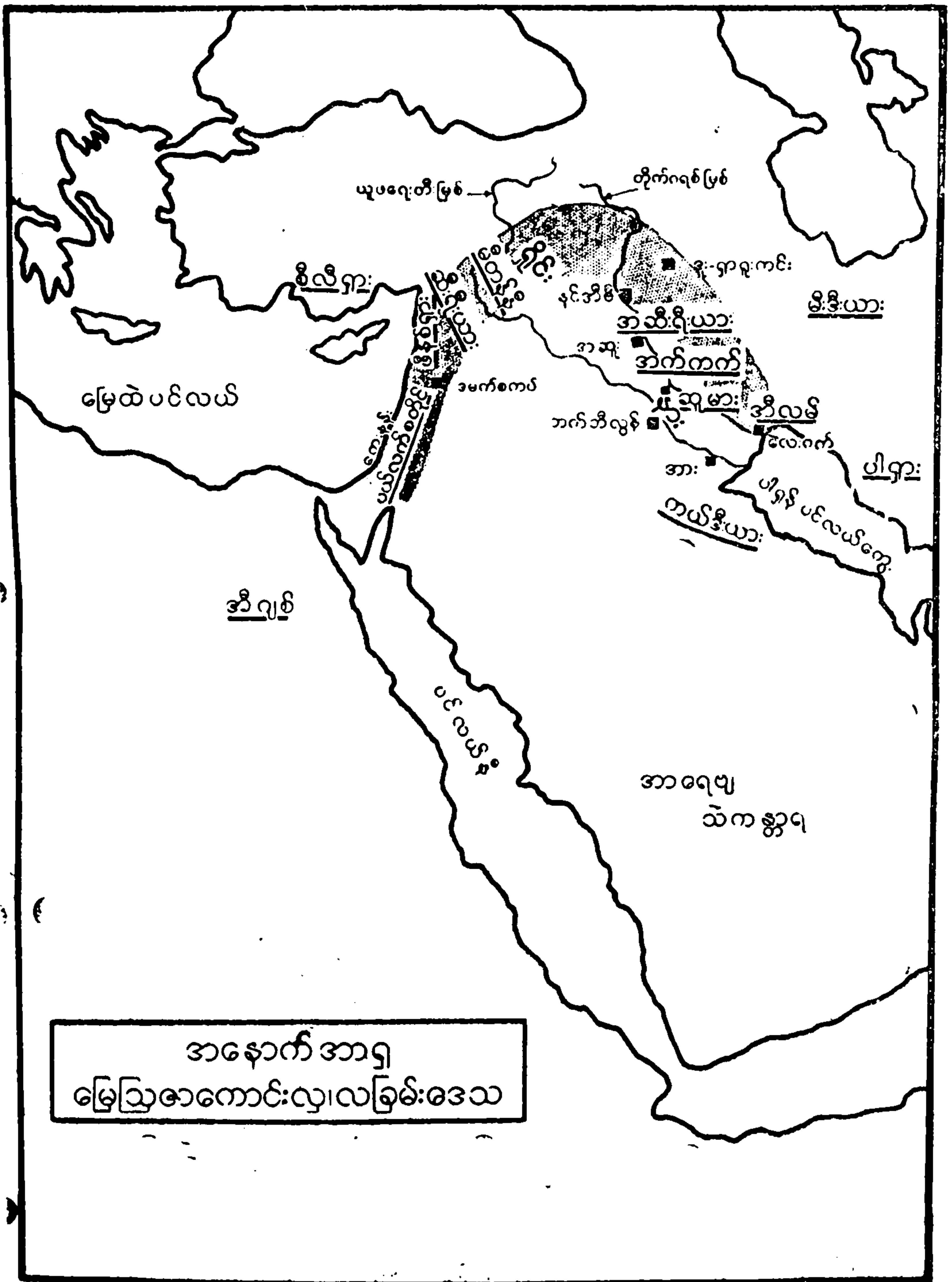
၁။ ဆမ္မိုက်လူမျိုး = The Semites (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၁၅၄)

ကမ္ဘာ၊ အာရပ်လူမျိုး^၁၊ ဟီးဘရူးလူမျိုး^၂၊ ကေးနန်းနိုက်လူမျိုး^၃၊ အမ္မိရိုက်လူမျိုး^၄၊ ဖီနစ်ရှန်လူမျိုး^၅၊ အစရှိသဖြင့် လူမျိုးတွေ အတော် ခပ်များများ ထပ်ပြီးကွဲဆင်းသွားကြတယ်။

ဒီဆမ္မိက်တွေရဲ့ မူလနိုင်ငံဖြစ်တဲ့ အာရေဗျ^၆နိုင်ငံဟာ၊ များသောအားဖြင့် သဲကန္တာရဖြစ်ပြီး၊ လူနေနိုင်တဲ့အပိုင်းက၊ နဲနဲလောက်သာ ရှိတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံမှာ မြစ်ဆိုလို့ အသျှင်းမရှိဘူး။ ဆောင်းအလယ်လောက်မှာပဲ မိုးနဲနဲလောက်ရွာတယ်။

အဲဒါကြောင့်၊ ဆမ္မိက်လူမျိုးတွေဟာ၊ သဲကန္တာရကြီးကိုစွန့်ပြီး၊ ရေကြည်ရာမျက်နှာကိုရှာကြရင်း၊ နှစ်ပေါင်းတစ်စီ ၃၀၀၀-လောက်မှာ ပထမအသုတ်ဟာ၊ လခြမ်းဒေသရဲ့ အနောက်ဘက်အစွန်ဖြစ်တဲ့ ပယ်လက်စတိုင်းကို ရောက်သွားကြတယ်။ ဒီအသုတ်ကလူတွေကို၊ ကေးနန်းနိုက်တွေလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီလူတွေဟာ ပယ်လက်စတိုင်းကို ဟီးဘရူးတွေထက် အရင်ရောက်တယ်။ ပယ်လက်စတိုင်းရဲ့မြောက်ပိုင်းကို ရောက်သွားကြတဲ့သူတွေကို၊ အမ္မိရိုက်တွေလို့ခေါ်တယ်။ ဖီနစ်ရှန်တွေကတော့၊ ဆီးရီးယား မြောက်ပိုင်းကို ရောက်သွားကြတယ်။ ဒီလူတွေလိုပဲ ရေကြည်ရာမြက်နှာကို လိုက်ရှာကြတဲ့ ဆမ္မိက်လူတစ်စုဟာ၊ လခြမ်းဒေသရဲ့ အရှေ့ဘက်က ရှိုင်းနားလွင်ပြင်ကို ရောက်လာကြတယ်။ ဒီလူတွေဟာ ရှိုင်းနား လွင်ပြင်ရဲ့ မြောက်ပိုင်းမှာ ခြေကုပ်ရပြီး၊ မြို့ရွာတွေကို ထူထောင်ကြတယ်။ သူတို့ ခြေကုပ်ရတဲ့ဒေသကို အက်ကက်^၇လို့ အမည်ပေးတယ်။ သူတို့လဲ နောင်တော့ အက်ကက်ဒီးယန်^၈လူမျိုးလို့ အမည်တွင်လာကြတယ်။

၁။ အာရပ်လူမျိုး = The Arabs
၂။ ဟီးဘရူးလူမျိုး = The Hebrews
၃။ ကေးနန်းနိုက်လူမျိုး = The Canaanites
၄။ အမ္မိရိုက်လူမျိုး = The Amorites
၅။ ဖီနစ်ရှန်လူမျိုး = The Phoenicians
၆။ အာရေဗျ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၁၃၃)
၇။ အက်ကက် = Akkad
၈။ အက်ကက်ဒီးယန်လူမျိုး = The Akkadians

အနောက်အာရှ
မြေဩဇာကောင်းလှလခြမ်းဒေသ

(မြေပုံ-၃)

ဒီ အက်ကက်ဒီးယန်တွေဟာ စစ်အတတ်ကိုလဲ မလေ့လာကြဘူး။ စစ်တိုက်တဲ့အခါမှာလဲ စည်းကမ်းမရှိဘူး။ သူတို့ရဲ့ လေးနဲ့မြားကို အားကိုးပြီး၊စစ်ဖြစ်ယင် အဝေးကြီးက လှမ်းပြီး လေးနဲ့ပစ်ထာပဲ။ မလွဲသာလို့ အနီးကပ်ပြီး တိုက်ရတဲ့အခါမှာလဲ၊ စနစ်မရှိဘူး။ စစ်သားတိုင်းဟာ တိုက်ချင်သလိုတိုက်ကြတာပဲ။

ဆမ္မိုက်လူမျိုးတွေဟာလခြမ်းဒေသထဲကိုတောင်ဘက်ကနေပြီး ဝင်လာသလို၊ မြောက်ပိုင်းကုန်းမြင့်ဒေသက တောင်ပေါ်သားတချို့လဲ၊ မြောက်ဘက်ကနေပြီး ဝင်လာကြတယ်။ ဒီတောင် ပေါ်သားတွေက ဆမ္မိုက်လူမျိုးတွေ မဟုတ်ဘူး။ ဒီလို ဝင်လာတဲ့ တောင်ပေါ်သားတွေထဲမှာ၊ အရေးပါ အရာရောက်တဲ့လူတွေဟာ မြောက်ဘက်က ကုန်းမြင့်ရဲ့ အနောက်ပိုင်းမှာ နေကြတဲ့ဟစ်တိုက်လူမျိုး^၁တွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီဟစ်တိုက်နဲ့အခြားတောင်ပေါ်သားတွေဟာ လခြမ်းဒေသထဲက မြေကို ရရှိရေးအတွက် ဆမ္မိုက်လူမျိုးတွေနဲ့ နှစ်ပေါင်း ရာပေါင်းများစွာ အကြိမ်ကြိမ်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရတယ်။

ဆူမားရီးယန် ယဉ်ကျေးမှု

အဲဒီရှိုင်းနားလွင်ပြင်ရဲ့တောင်ပိုင်းမှာ နှစ်ပေါင်း ဘီစီ ၄၀၀၀ လောက်ကထဲက၊ မြောက်ဘက် ကုန်းပြင်မြင့်တွေက ဆင်းလာကြတဲ့ လူတမျိုးဟာ အခြေစိုက်နေတယ်။ ဒီလူတွေဟာ၊ဆမ္မိုက်အမျိုး မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်အမျိုးက ဆင်းသက်လာကြတယ် ဆိုတာကိုလဲ သမိုင်းဆရာတွေ အခုထက်ထိ စုံစမ်းလို့ မရသေးဘူး။ ဒီလူတွေဟာ၊သူတို့အခြေစိုက်တဲ့နေရာကို ဆူမား^၂ လို့ အမည်ပေးကြတယ်။ အဲဒီ ဒေသကို စွဲပြီးသူတို့လဲ ဆူမားရီးယန်^၃ လူမျိုးလို့ အမည်တွင်လာကြတယ်။

သူတို့ဟာ ဘာလီနဲ့ဂျုံကို စိုက်တယ်။ သူတို့ရဲ့ ယာတွေကို နွားနဲ့ ထွန်တယ်။ သူတို့ဟာ နွား၊သိုး၊ဆိတ်ကိုလဲ မွေးကြတယ်။ ဒီတိရစ္ဆာန်တွေဟာ သူတို့ရဲ့အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက်၊အတော်အရေးကြီးပုံ

၁။ ဟစ်တိုက်လူမျိုး = The Hittites
၂။ ဆူမား = Sumer
၃။ ဆူမားရီးယန် လူမျိုး = The Sumerians

(ပုံ-၇၅) ဘဂ္ဂဒက်မြို့နဲ့ ၁၅ မိုင်အကွာ အရှေ့မြောက်ဘက်မှာ အက်ရှနူးနာ^၁ မြို့နေရာဟောင်းကို တူးဖော်နေတုန်း ရိုက်ကူးထားတဲ့ပုံ။
(မတူးဖော်ရသေးခင်က၊ မြို့နေရာဟောင်းဟာ တောင်ပူစာ ဖြစ်နေတယ်)

လက္ခဏာရှိတယ်။ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့အထဲက သူတို့ အမတန် လေးစားတဲ့ နတ်သမီးတပါးမှာ နွားမရွဲကိုယ်ရှိနေတယ်။ ဒီနတ်သမီးဟာ သူတို့ရဲ့ နွား^၂တွေ၊ သိုးတွေ၊ ဆိတ်တွေကိုစောင့်ရှောက်နေတယ်လို့သူတို့ ယုံကြည်ကြတယ်။

ဘီစီ ၃၀၀၀-ကို ရောက်ပြီး မကြာခင်ပဲ၊ အရှေ့မြောက်ဘက်မှာ ရှိတဲ့ တောင်ကုန်းက မြင်းတွေကို ဆူမားရီးယန်တွေ ရလာကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်နှစ်ပေါင်း တထောင်လောက်အထိ၊ ဒီအရပ်တွေမှာ မြင်းတွေဟာ မပေါ်သေးဘူး။ ခပ်ရှားရှားပဲ ရှိသေးတယ်။ ဒီမြင်းတွေနဲ့ မြည်းတွေကို လှည်းနဲ့ ရထားအဆွဲခိုင်းကြတယ်။

ဒီအချိန်မှာ ဆူမားရီးယန်တွေဟာ၊ ကြေးနီကို စပြီး သုံးလာကြပြီ။ အဲဒီခေတ်က ကြေးနီနဲ့လုပ်ထားတဲ့ အိုးခွက်တွေကို တွေ့ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျောက်ကရိယာ တန်ဆာပလာတွေကိုလဲ၊ လက်မလွှတ်နိုင်ကြ

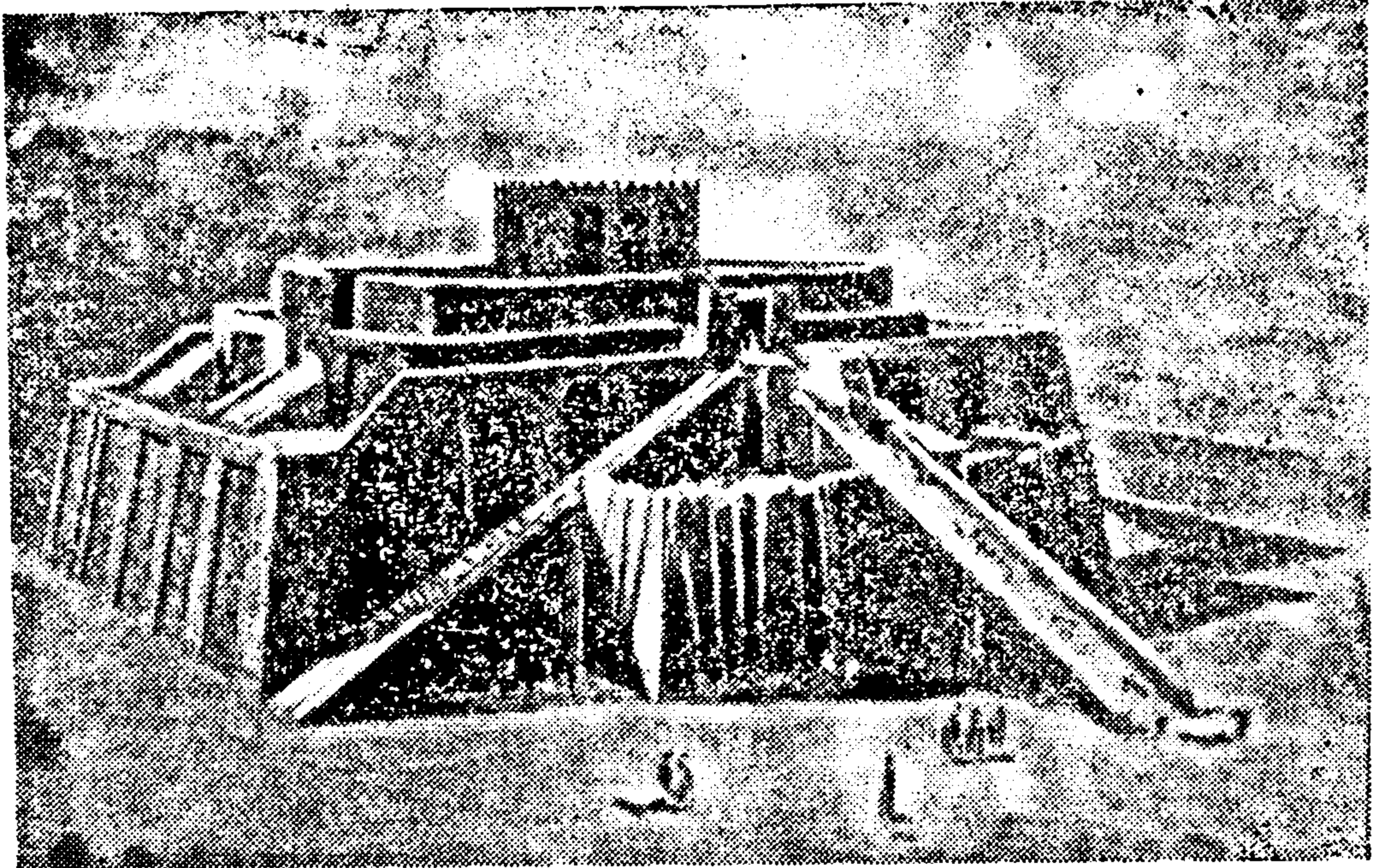
၁။ အက်ရှနူးနာ = (Eshnunna)
၂။ နွား = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၁၆၂)

သေးဘူး။ ဆက်ပြီးသုံးနေကြရတုန်းပဲ ရှိသေးတယ်။ သူတို့နေတဲ့အိမ်တွေ ဟာ ပထမတုန်းကတော့ ရွှံ့နဲ့ သစ်ခက်သစ်ကိုင်းတွေနဲ့နယ်ပြီး ဆောက် ထားတဲ့ အိမ်မျိုးပါပဲ။ နောက်တော့၊ နေပူလှန်းထားတဲ့ ရွှံ့အုတ်တွေနဲ့ အိမ်တွေဖြစ်လာတာကို တွေ့ရတယ်။

ဆူမားရီးယန်တွေရဲ့ စီးပွားရေးဟာ၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနဲ့ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးပေါ်မှာ အများကြီး အခြေတည်နေတယ်။ ဒါပေမဲ့ အတော် ကလေး ကြောလား တော့၊ သိုးမွေးနဲ့ သိုးမွေးအထည်အလိပ် တွေကို ရက်တဲ့အတတ်ကို တတ်လာကြတဲ့အတွက်၊ သိုးမွေးရက္ကန်းဟာ သူတို့စီးပွားရေးအတွက် မှီခိုအားထားရတဲ့ လုပ်ငန်းတခုဖြစ်လာတယ်။ ကြေးနီအသုံးအဆောင် ပစ္စည်းတွေကို လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းဟာလဲ၊ သူတို့ အတွက် မှီခိုအားထားရာ လုပ်ငန်းတခုဖြစ်တယ်။ ဒီသိုးမွေးပစ္စည်းတွေ၊ ကြေးနီပစ္စည်းတွေ၊ စွန်ပလွံသီးတွေ၊ ဂျုံဘာလီမျိုးစေ့တွေကို နိုင်ငံခြား မှာ သွားရောင်းတယ်။

အဲဒီအခါတုန်းက သူတို့ရဲ့ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဟာ၊ အရှေ့ ဘက်မှာဆိုယင်၊ အိန္ဒိယက ဣန္ဒြမြစ်ဝှမ်းအထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့ဘူးတယ်။ အနောက်ဘက်မှာဆိုယင်၊ မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်ကမ်းခြေမှာ ရှိတဲ့ အရပ်ဒေသတွေအထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့ဘူးတယ်။ ဒီကူးသန်းရောင်းဝယ် ရေးကို အကြောင်းပြုပြီး ကမ္ဘာ့အနီးအရှေ့ပိုင်းမှာရှိကြတဲ့ နိုင်ငံအသီး သီးဟာ၊ တနိုင်ငံနဲ့တနိုင်ငံ ဆက်သွယ်မိကြရုံသာမကသေးဘူး၊ ကမ္ဘာ့ အရှေ့ဖျားဖြစ်တဲ့ အာရှနိုင်ငံတွေနဲ့ မြေထဲပင်လယ်တဝိုက်မှာရှိတဲ့ နိုင်ငံ တွေလဲ၊ တဦးနဲ့တဦး ဆက်သွယ်မိကြတယ်။ အီဂျစ်နိုင်ငံက ကုန်သွယ် တွေ့နဲ့ ဆူမားက ကုန်သွယ်တွေဟာ မြေထဲပင်လယ်အရှေ့ပိုင်း နိုင်ငံ တွေမှာ တွေ့ဆုံ ကြရင်းက၊ သူတို့နိုင်ငံ အသီးသီးရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အတတ်ပညာတွေကို လဲလှယ်နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီနှစ်နိုင်ငံမှာ တူတာတွေ အတော်များများတွေ့ရတယ်။

ဆူမားရီးယန်တွေဟာ၊ နှစ်ပေါင်း ဘီ.စီ.၅၀၀ လောက်ကစပြီး၊ စာရေးအသားကို တီထွင်ခဲ့ကြပုံ ပေါ်တယ်။ သူတို့လဲ အီဂျစ်လူမျိုး တွေရဲ့ အရေးအသားလိုပဲ၊ အရုပ်တွေကို လျှောက်ရေးရတာပဲ။ ရေးတဲ့ အတံကို အရိုးနဲ့ လဲလှုပ်တယ်။ ဝါးနဲ့လဲလှုပ်တယ်။ ဒီအတံရဲ့ အဖျားဟာ

(ပုံ-၇၆) လေနတ်သား 'အင်လီ' အတွက် ရည်စူးပြီးဆောက်ထားတဲ့ ဆူမားရီးယန် တွေရဲ့ ဝတ်ကျောင်း

သုံးမြောင့် ပုံသဏ္ဍာန်ရှိတယ်။ အဲဒီ အတံ ကို စတိုင်လပ်^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီစတိုင်လပ်နဲ့ ရွှံ့ပြားပျော့ပျော့ပေါ်မှာ ရေးတာပဲ၊ ပြီးတော့မှ နေပူလှန်းတယ်။ ပိုပြီးကြာကြာခံစေချင်ယင်၊ ဒီရွှံ့ပြားကို မီးဖုတ်တယ်။ သူတို့ရေးတဲ့ပုံတွေဟာ၊ သပ်ကလေးတွေနဲ့တူတယ်။ သပ်ဆိုတာ ကြားဘူးတယ် မဟုတ်လား။ တခုခု ချောင်နေယင် ကြပ်သွားအောင် သပ်ရိုက်သွင်းရတယ်။ အဲဒီသပ်ကို ပြောတာ။ ဥပမာ-ပေါးနွံတခု ဆိုယင်၊ သူတို့ ဒီလိုရေးကြတယ်။ ဒီလိုရေးယင် ခြေထောက် လို့လဲ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ရပ်နေပါ။ သွားပါလို့လဲ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ သူတို့ရေးသမျှ အရုပ်ကလေးတွေဟာ၊ သပ်ကလေးတွေနဲ့ တူတဲ့အတွက်၊ ဒီရေးပုံ ရေးနည်းကို၊ ကူနီအီဖောင်^၂ ရေးနည်းလို့ သမိုင်းဆရာတွေက ခေါ်ကြတယ်။ သပ်ကို လက်တင်ဘာသာလို 'ကူနီအပ်'^၃ လို့ခေါ်တယ်။

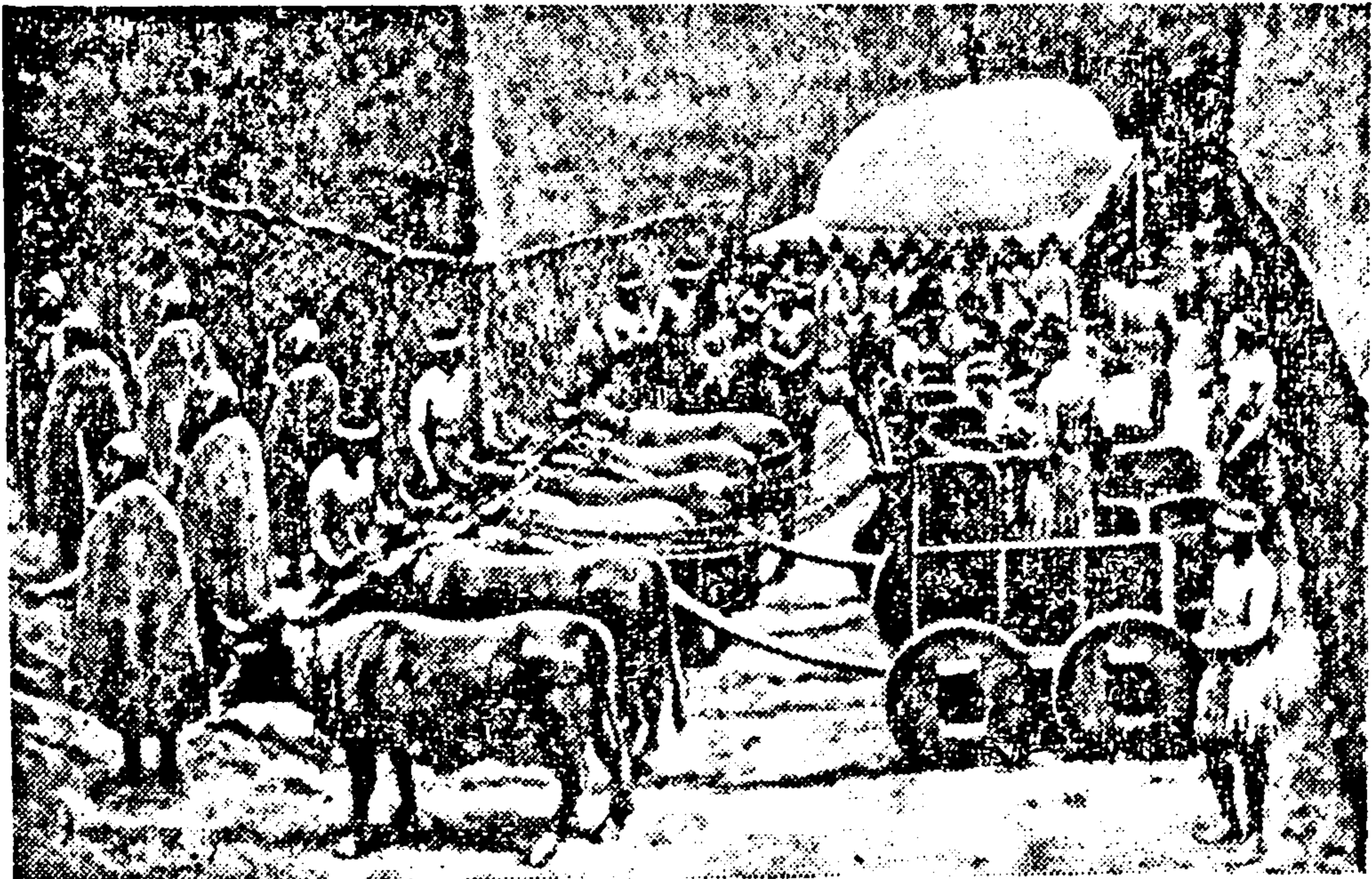
၁။ စတိုင်လပ် = Stylus (ကညစ်)
၂။ ကူနီအီဖောင် = Cuneiform (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းတွဲ ၂၊ နှာ ၁၁)
၃။ ကူနီအပ် = Cuneus

ဒီဆူမားရီးယန်တွေရဲ့ ပြက္ခဒိန်ဟာ၊ ဗမာတွေရဲ့ ပြက္ခဒိန်လိုပဲ၊ ကောင်းကင်မှာ လအသစ်ထွက်တိုင်း သူတို့လကို စပြီးတွက်တယ်။ အဲဒီလို လပေါင်း ၁၂ လကို၊ တနှစ်လို့ခေါ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ တခါတရံ၊ ၁၂ လ ပြည့်သွားပေမဲ့၊ တနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်ရမဲ့ ရာ သီ ဥ တု က မပြောင်းလဲသေးယင်၊ ၁၂ လထဲကို နောက်ထပ် တလ ဖြည့်ထဲ ကြတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဗမာတွေမှာ ဝါထပ်တယ်ဆိုပြီး တလ နောက်ထပ် ဖြည့်သလိုပဲ။ ဒီပြက္ခဒိန်ကို ရေဝတီလူမျိုးတွေနဲ့ ပါရီရန်လူမျိုးတွေလဲ လိုက်ပြီးသုံးကြတယ်။ ယခုထက်တိုင်လဲ၊ အရှေ့နိုင်ငံရောက် ရေဝတီတွေရော၊ မွတ်စလင်တွေရော၊ အသုံးပြုကြတုန်းပဲ ရှိသေးတယ်။

သူတို့ရေတွက်ပုံကလဲ တခြားလူတွေနဲ့ မတူဘူး။ အခုအခါတကမ္ဘာလုံးမှာ အများအားဖြင့် ရေတွက်နေကြတာဟာ၊ တဆယ်ကို အခြေထားပြီး ရေတွက်တယ်။ ဥပမာ-တရာအထိ ရေတွက်ကြည့်စမ်းပါလား။ တဆယ်ပြည့်တိုင်း ပြည့်တိုင်း၊ တစ်က ပြန်စရတယ်။ အဲဒီ တဆယ်ဟာ တကြိမ်ဆိုယင်၊ တဆယ်။ နှစ်ကြိမ်ဆိုယင်၊ နှစ်ဆယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ တဆယ် ဆယ်ကြိမ်ကို တရာလို့ခေါ်တယ်။ တရာဆယ်ကြိမ်ကို တထောင်လို့ ခေါ်တယ်။ တထောင်ဆယ်ကြိမ်ကို တသောင်းလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီအတိုင်း တိုးသွားတာပဲ။ ဆူမားရီးယန်တွေကတော့၊ ၆၀-ကို အခြေခံထားပြီး ရေတွက်တယ်။ အခုခေတ် နာရီတွေမှာ စက္ကန့် ၆၀-တမိနစ်၊ မိနစ် ၆၀-တနာရီဆိုပြီး ရေတွက်တာဟာ၊ ဒီ ဆူမားရီးယန်တွေရဲ့ အခြေခံ ၆၀-က ဆင်းသက်လာတာပဲ ဖြစ်တယ်။

တမြို့တနိုင်ငံခေတ်

အဲဒီခေတ်က မြို့တမြို့ဟာ တနိုင် ငံ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီခေတ်ကို တမြို့တနိုင်ငံခေတ် လို့ သမိုင်းဆရာတွေက ခေါ်ကြတယ်။ နှစ်ပေါင်း ဘီ.စီ ၂၉၀၀-၂၅၀၀ အတွင်းလောက်မှာ ဒီခေတ် ထွန်းကားခဲ့တယ်။ ဆူမားရီးယန်လူစုထဲမှာ ဒီလိုတမြို့တနိုင်ငံဆိုတဲ့ နိုင်ငံတွေ အများကြီးရှိတယ်။ အခုခေတ်စကားနဲ့ပြောမယ်ဆိုယင်၊ နိုင်ငံတွေကလဲ မှီတွေလို ပေါ်နေတယ်။ ရှင်ဘုရင်တွေကလဲ မှီတွေလို ပေါ်နေတယ်လို့ ပြောရမယ်။

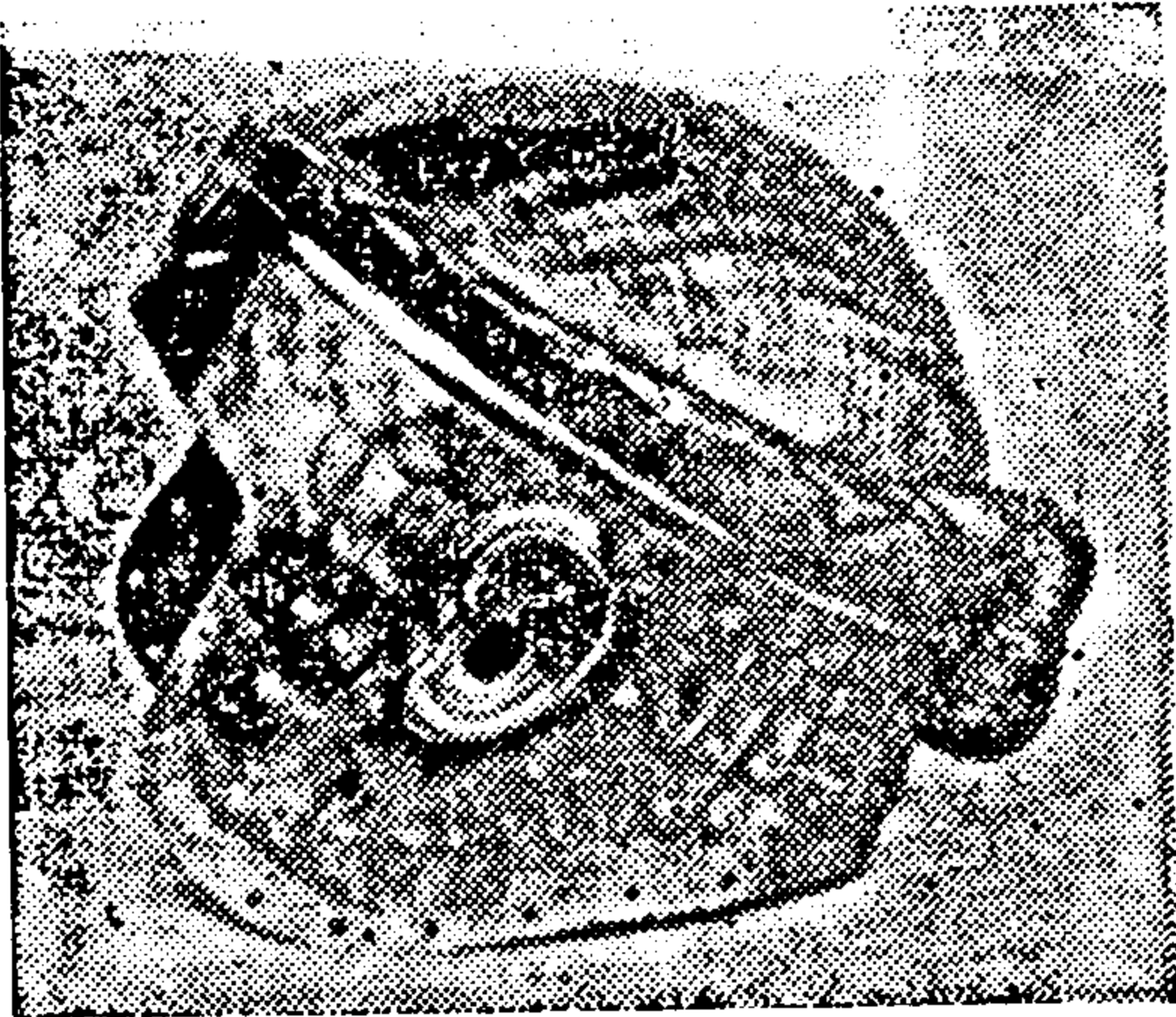
(ပုံ-၇၇) သက်တော်စောင့်တွေ၊ အစေခံယောက်ျား၊ အစေခံ မိန်းမတွေ၊ လှည်းတွေမှာ တပ်ထား ရက်သား ရှိနေသေးတဲ့ နွားတွေရဲ့ အလောင်းတွေကိုပါ ထဲမြှုပ်ထားတဲ့ မင်းသားတပ်မီးရဲ့ဂူ။

ဒီနိုင်ငံတနိုင်ငံရဲ့ အကြီးအကဲ၊ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်သူ၊ သို့မဟုတ် ရှင်ဘုရင်ကို ဆူ မား ရိုးယန် ဘာ သာ လို ‘ပါတေးစီ’^၁ လို့ ခေါ် တယ်။ ဒီ ‘ပါတေးစီ’ဟာ အခွန်ကောက်တဲ့ အခါမှာတော့ သူ့ တိုင်းသူပြည်သား တွေကို မညှာဘူး။ ရက်ရက်စက်စက်ကောက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံတော် ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်လာတဲ့အခါ ခေါင်းရှောင်မနေဘူး။ တိုင်းသူပြည်သား တွေရဲ့ ရှေ့က ထွက်ပြီး တိုက်တယ်။ ဥပမာ-သူ့ နိုင်ငံသားတဦးဦး၊ ဒါမှ မဟုတ်ယင်လဲ တစုစုရဲ့ လယ်တွေကို အနီး အနား နိုင်ငံက လာပြီး လုတယ်ဆိုယင်၊ ‘ပါတေးစီ’ကိုယ်တိုင် အလုံးအရင်းနဲ့ ရှေ့ကထွက်ပြီး တိုက်တယ်။

‘ပါတေးစီ’ တွေဟာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ရှေးဦးစွာပေါ်တဲ့ မြင်း လေးကောင်ဆွဲတဲ့၊ ဘီးနှစ်ဘီး၊ သို့မဟုတ် လေးဘီးရှိတဲ့ စစ်ရထားတွေကို စီးပြီး၊ ရန်သူတွေကို လိုက်တိုက် တဲ့ အကြောင်းတွေ၊ စစ်သားတွေကို

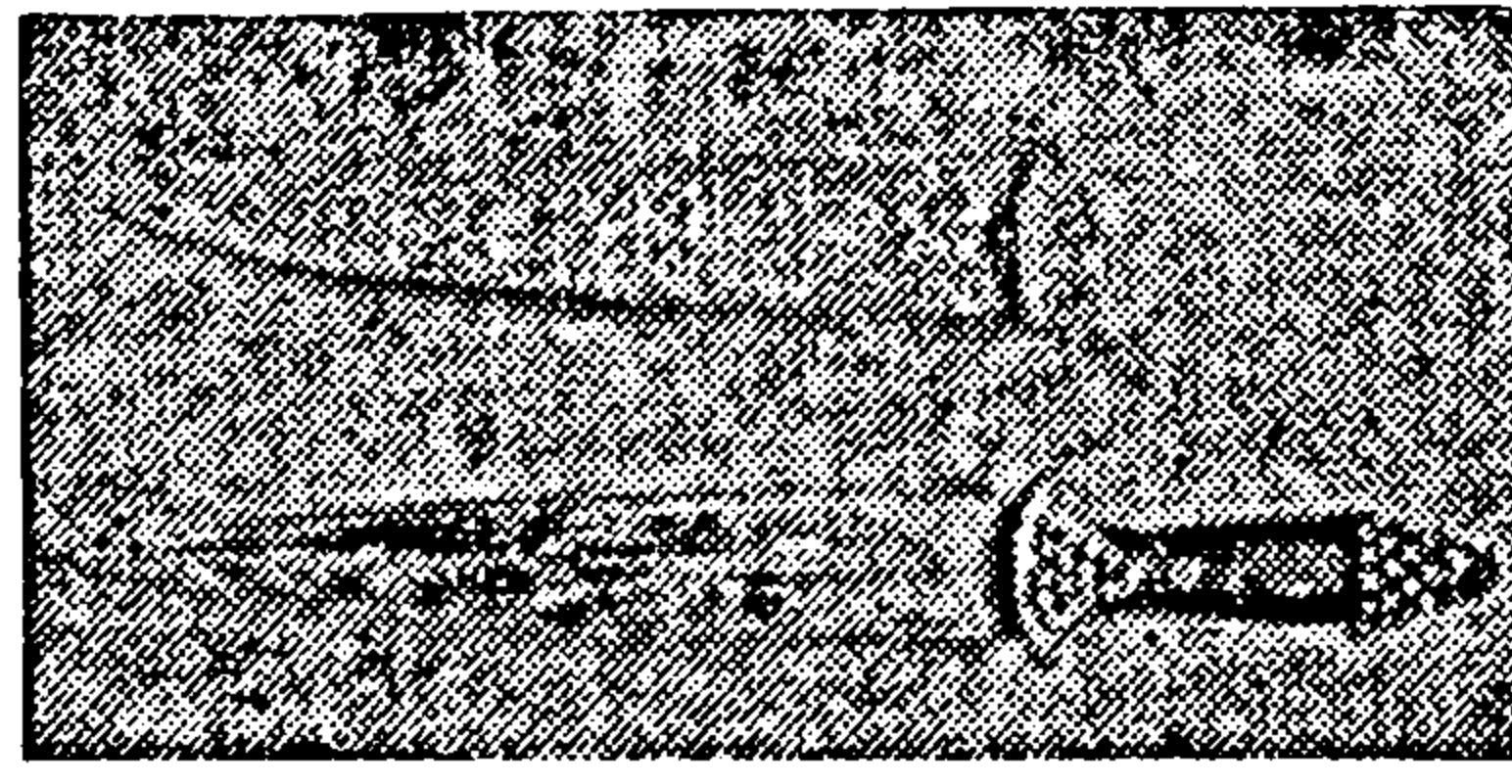
၁။ ပါတေးစီ = Patesi

တက္ကတပြားမနေစေပဲ၊ တနေရာထဲမှာ စုပြီးထားတဲ့ 'ဖယ်လန့်' လို့ ခေါ်တဲ့ ခြေလျင်တပ် တွေကို (ပုံ-၇၄) 'ပါတေးစီ' တွေ ကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်ပြီး တိုက်တဲ့ အကြောင်းတွေကို ဆူမားရီးယန် တွေဟာ မှတ်တမ်းတွေထဲမှာလဲ ရေးထားပစ်ခဲ့တယ်။ ကျောက် တွေမှာလဲ ထွင်း ထား ပစ် ခဲ့ ကြတယ်။

ပုံ - (၇၀) ရွှေပန်းတိမ်ဆရာလက်ရာ (ရွှေစစ်ခမောက်)

ဒီလို ကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်း အပြင် 'ပါတေးစီ' တွေ လုပ်ပေး တဲ့ အရေးကြီးတဲ့ တခြား လုပ် ငန်းတခုရှိသေးတယ်။ ဒီလုပ်ငန်း ကတော့ ဆည်မြောင်းလုပ်ငန်း ဖြစ်တယ်။ 'ပါတေးစီ' ဟာ သူတို့ နိုင်ငံတွင်းက လယ်တွေရေမှန်မှန် ရအောင် ရေကာတာတွေ၊ တူး မြောင်းတွေ ကို အ စဉ် ထာ ဝရ ဝရစိုက်ပြီးကြည့်ကြပ်နေရတယ်။ ဒီ 'ပါတေးစီ' ဟာ ဘာသာရေး မှာဆိုယင်လဲ ရိုဏ်း ချုပ် ဘုန်း ကြီး ဖြစ်သေးတယ်။

'(ပုံ-၇၉) ရွှေပန်းတိမ်ဆရာလက်ရာ (ရွှေခေးမြောင်နဲ့ ရွှေခေးအိမ်)

သူ့အောက်မှာ အစိုးရအမှုထမ်း အရာထမ်းတွေနဲ့ ဘုန်းကြီး တွေ ရှိတယ်။ သူတို့ဟာ နိုင်ငံအတွင်းမှာ 'ပါတေးစီ' ပြီးယင် အကြီးဆုံး ဖြစ်တယ်။ သူတို့အောက်မှာ လယ်ပိုင်ရှင်တွေ ရှိတယ်။ မြို့ရဲ့ ပတ်လည် မိုင်လေးငါးဆယ်အတွင်းမှာရှိတဲ့ လယ်တွေကို သူတို့ပိုင်တယ်။ ဒီလယ် ပိုင်ရှင်တွေရဲ့ အောက်မှာ ကျွန်တွေ၊ လယ်ကူလီတွေ၊ အစေခံတွေရှိတယ်။

ဒီ ဆူမားရီးယန်တွေထဲမှာ တ ချို့ ဟာ၊ ဆံပင်နဲ့ မုတ်ဆိတ်ကို ပြောင်နေအောင် ရိတ်ထားတာ တွေရတယ်။ တချို့ကျတော့လဲ ဆံပင်နဲ့

၁။ ဖယ်လန့် = Phalanx

(ပုံ-၈၀) ဆတ်ရုပ် နှစ်ရုပ်ပေါ် လွှမ်းနေတဲ့ အလယ်ကအရုပ်ဟာ၊ ခြင်္သေ့ခေါင်းနဲ့ လင်းယုန်ငှက်ရုပ်ဖြစ်တယ်။ တိရစ္ဆာန်ရုပ်တွေကို အဲဒီလို ဘက်ညီအောင် တဘက်တချက် ရေးဆွဲတဲ့ အနုပညာ အတတ်ကို ဆူမားရီးယန်တွေက တီထွင်လိုက်ခြင်းဖြစ်တယ်။ လင်းယုန်ကို ငှက်မြတ် လို့ ယူဆပြီး၊ မကောင်းဆိုးရွားတွေ နှင်ထုတ်ဖို့ရယ်၊ ဝတ်ကျောင်းကို စောင့်ရှောက်ဖို့ရယ်၊ နွားနတ်သမီးအတွက် ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ ဝတ်ကျောင်းတံခါးဝမှာ တပ်ဆင်တားဟန် တူတယ်။ ဒီ ကြေးနီရုပ်တုကြီးဟာ၊ ၇ ပေ၊ ၉ လက်မရှည်တယ်။

အဲဒီလိုဘက်ညီအောင် တိရစ္ဆာန်တဘက်တချက် ရေးဆွဲတဲ့အတတ်ဟာ၊ ဆင်ပြင်မှုပန်းချီအဖြစ် ဥရောပတိုက်ကိုပျံ့နှံ့သွားပြီး အခုထက်တိုင် မင်းခမ်း မင်းနား အဆောင်ယောင်တွေမှာ အသုံးပြုတုန်းပဲဖြစ်ကြတယ်။

ဩစတြီးယား၊ ပရပ်ရှားနဲ့ အခြားဥရောပလူမျိုးတွေရဲ့ ချပ်ဝတ်တန်ဆာပေါ်မှာ လင်းယုန်ငှက်ရုပ်ဟာရှိတုန်းပဲ။ အမေရိကန် လင်းယုန်ငှက်ဆိုတာလဲ တခြားမဟုတ်ဘူး။ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀၀- ကျော်က ဆူမားရီးယန် လူမျိုးတွေ အသုံးပြုခဲ့တဲ့ လင်းယုန်ငှက်ကို အတုယူတာပဲဖြစ်တယ်။

မှတ် ဆိတ် ထားတာကိုတွေ့ရပြန်တယ်။ သူတို့ရဲ့ ဦးခေါင်းဟာ ပိုင်းတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ရှိတယ်။

သူတို့ရဲ့ အိမ်တွေကို နေပူလှန်းထားတဲ့ ရှုံအုတ်တွေနဲ့ ဆောက်ထားကြတယ်။ ဒီရှုံအုတ်တွေဟာ၊ မိုးဒဏ်မခံနိုင်လို့ ပြိုကျတဲ့အခါ၊ ဒီအုတ်တွေကို ဖယ်မပစ်ကြဘူး။ ညီသွားအောင် ညှိလိုက်ပြီး၊ အဲဒီအပေါ်မှာပဲ၊ အိမ်သစ် ထပ်ဆောက်ပြန်တယ်။ အဲဒီလိုနည်းနဲ့ ဆောက်လာကြတာ၊ နှစ်ပေါင်းထောင်ပေါင်းများစွာ ကြာလာတော့၊ မြို့နေရာဟာ ပတ်ဝန်း

ကျင်မှာရှိတဲ့လယ်ယာထက် မြင့်တက်လာပြီး၊ တောင်ကုန်းမြင့်ကလေးလို ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီဒေသမှာ အခုထက်ထိ ရှိကြသေးတဲ့ မြို့ အတော် များများဟာ ဒီလိုတောင်ပူစာတွေပေါ်မှာ တည်ဆောက်ထားတာကို တွေ့နိုင်ကြသေးတယ်။ တချို့ဒေသတွေကျပြန်တော့လဲ၊ ဒီမြို့ဟောင်းတွေ ကိုစွန့်ပြီး မြို့သစ်တွေ တည်ကြတဲ့အတွက် မြို့နေရာဟောင်း (ပုံ-၇၅) (ပုံ-၁၀၀) တွေမှာ၊ တောင်ပူစာတွေ ဖြစ်ကျန်ရစ်နေတာ အတော် ခပ်များများ တွေ့နိုင်သေးတယ်။

မြို့မှာ အရေးအကြီးဆုံး အပိုင်းဟာ ဝတ် ကျောင်း (ပုံ-၇၆) ရှိတဲ့အပိုင်း ဖြစ်တယ်။ ဒီဝတ်ကျောင်းကို အုတ်တံတိုင်းကြီး ခတ်ထား တယ်။ ဒီအုတ်တံတိုင်းကြီးထဲမှာ အမြင့်ဆုံး အဆောက် အ ဦ ကတော့၊ မျှော်စင်ကြီး ဖြစ်တယ်။ ဒီ မျှော် စင် ကြီး ရဲ့ ရှေ့ ဘက်မှာ၊ ပေပေါင်း ၁၅၀-လောက်အထိ၊ လှေကားကြီး သုံးခုရှိတယ်။ အဲဒီလှေကားတွေ ဆုံးတဲ့နေရာမှာ၊ တံခါးပေါက် တခုရှိတယ်။ ဒီတံခါးပေါက်က ဝင်သွား ယင်၊ မျှော်စင်ရဲ့ အပေါ်ပိုင်းမှာ ဆောက်ထားတဲ့ ဝတ် ကျောင်း ကို ရောက်တယ်။ ဒီဝတ်ကျောင်းမှာ အမိုးမရှိဘူး။ ဒီမျှော်စင်ဟာ လေနတ် သား ‘အင်လီ’^၁ အ တွက် ရည် စူး ပြီး ဆောက် တဲ့ ဝတ် ကျောင်း ဖြစ်တယ်။

ဒီမျှော်စင်ရဲ့ ဘေးမှာမှာ လူအများလာပြီး ဝတ်ပြုကြတဲ့ ဝတ် ကျောင်း ရှိတယ်။ ဒီ ဝတ်ကျောင်းကတော့ ခပ်နိမ့်နိမ့်ပါပဲ။ ဒီဝတ် ကျောင်းကို မြို့သူမြို့သားတွေလာပြီး ဝတ်ပြုကြတဲ့အခါ၊ ယစ်ပူဇော်ဘို့ ဆိတ်ဖြစ်ဖြစ်၊ သိုးဖြစ်ဖြစ်ပါလာမယ်။ နောက်ပြီးတော့၊ စွန်ပလွံ အရွက် စိမ်းတွေ စိုက်ထားတဲ့ ရေတအိုးပါလာမယ်။ ဒီစွန်ပလွံ အရွက်စိမ်းတွေ လို၊ တနိုင်ငံလုံးမှာရှိတဲ့ ကောက်ပင်သစ်ပင်၊ ဝါးပင်တွေဟာ စိမ်းလန်း စိုပြေဘို့အတွက်၊ မြစ်ရေတိုးအောင် ကူညီစောင့်မပါ။ ကောက်ပဲသီးနှံ တွေ ဆထက်ထမ်းပိုး တိုးပြီးထွက်အောင် ကူညီစောင့်မပါ။ ရေလွှမ်း မိုးတဲ့ဘေးက လွတ်ကင်းအောင် ကူညီ စောင့်မပါဆိုပြီး၊ မြို့သူမြို့သား တွေဟာ၊ မြေစောင့်နတ်၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်၊ လေစောင့်နတ်၊ ကောင်း ကင်စောင့်နတ်၊ ပင်လယ်စောင့်နတ်တွေကို ပူဇော်ပသကြတာပဲ။ ယစ်

၁။ အင်လီ = Enlil

(ပုံ - ၈၁) (ညာဘက်) 'အား' မြို့နိုင်ငံ နောက်ဆုံးဘုရင် 'အိုင်ဘီဆင်' က (ဘယ်ဘက်) 'အင်လီ' နတ်မင်းရဲ့ နတ်မှူးအား၊ အဘိုးတန်ဆီ ထည့် ထားတဲ့ ခရားငယ်ပေးအပ်နေပုံကို၊ စာချုပ်ပါ ရွံချပ်ပေါ်မှာ တံဆိပ်တုံး နှိပ်ထားတယ်။

ပူဇော်တဲ့ပစ္စည်းတွေကို ရှင်ဘုရင်လဲဖြစ်၊ ဂိုဏ်းချုပ် ဘုန်းတော်ကြီးလဲ ဖြစ်တဲ့ ပါတေးစီ အကုန်ရတယ်။

ဘာသာရေးမှာ၊ အီဂျစ်လူမျိုးတွေနဲ့ ဆူမားရီးယန်တွေ ကွဲပြား ခြားနားတဲ့ အချက်ကြီးတချက်ရှိတယ်။ အီဂျစ်လူမျိုးတွေက၊ လူသေကို မြို့ပြင်မှာမြှုပ်တယ်။ ဆူမားရီးယန်တွေလဲ မြို့ပြင်မှာ မြှုပ်တာ တွေရှိ ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ များသောအားဖြင့် သူတို့ရဲ့ အိမ်အောက်မှာ ဖြစ်ဖြစ်၊ အိမ်တိုင်းရဲ့ မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ အုတ်တံတိုင်း ခတ်ထားတဲ့ မြေကွက် လပ်ထဲမှာ ဖြစ်ဖြစ် မြှုပ်ကြတယ်။ လူတွေသေယင်၊ ဘယ်ကိုရောက်မယ် ဆိုတာ၊ သူတို့ဘာသာထဲမှာ အတိအကျဖော်ပြထားတာမရှိဘူး။ အဲဒါ ကြောင့်၊ လူတွေသေယင်၊ လူကောင်းဖြစ်ဖြစ်၊ လူဆိုးဖြစ်ဖြစ်၊ ကမ္ဘာကြီး

အောက်ထပ်မှာ ရှိတဲ့ မှောင်မဲမဲနေရာကြီး တခုကို ဆင်းသွားရမှာပဲလို့ သာ၊ ဆူမားရီးယန်တွေဟာ ခပ်ပေါ့ပေါ့ မှတ်ထားကြတယ်။

ဒါပေမဲ့၊ သေတဲ့လူတွေဟာ၊ ဘယ်နေရာကိုပဲရောက်ရောက် သူတို့ ရောက်တဲ့နေရာမှာတော့ အသက်ရှင်စဉ် တုန်းကလို၊ အိမ်နဲ့ လယ်နဲ့ ယာနဲ့၊ သိုးနဲ့ နွားနဲ့၊ အခိုင်းအစေတွေနဲ့ နေရမှာပဲဆိုတာကို သူတို့ အားလုံး တညီတညွတ်ထဲ ယုံကြည်ကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် နောင် ဘဝမှာ ချိုချိုတဲ့တဲ့ ဖြစ်မနေကြရလေအောင်၊ လူတွေ သေတဲ့အခါ၊ သူတို့ဂူတွေထဲမှာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းတွေ၊ နွားတွေ၊ အစေခံတွေ ကိုပါ မြှုပ်တတ်ကြတယ်။ ‘အား’ မြို့မှာ အင်မတန်ရှေးကျတဲ့ ဂူတခုကို တွေ့ရတယ်။ ဒီဂူဟာ မင်းညီမင်းသားတပါးရဲ့ ဂူဖြစ်တယ်။ တူးဖော် ကြည့်တဲ့အခါ၊ ဒီမင်းသားရဲ့ သက်တော်စောင့်တွေ၊ အစေခံယောက်ျား၊ အစေခံမိန်းမတွေ၊ လှည်းတွေမှာ တပ်ထားရက်သား ရှိနေသေးတဲ့ နွား တွေရဲ့ အလောင်းတွေကိုပါ တွေ့ရတယ်။ (ပုံ-၇၇)

‘အား’ မြို့ နိုင်ငံ

တမြို့ နိုင်ငံဖြစ်နေတဲ့ ဆူမားရီးယန်မြို့တွေထဲမှာ၊ ‘အား’ မြို့ ဟာ (မြေပုံ-၃ ရှု) ခေါင်းဆောင်မြို့ ဖြစ်တယ်။ ဒီမြို့ဟာ ယူဖရေတီး မြစ် ကမ်းပေါ်မှာ တည်ရှိတယ်။ သူ့နေရာဟာ မြစ်ဝနဲ့ တယ်မဝေးလှဘူး။ အနောက်အာရှမှာ ရှေးဟောင်းသုတေသန ပညာရှင်တွေ ရှာဖွေလို့ တွေ့ရတဲ့မင်းတွေထဲက၊ ရှေးအကျဆုံး မင်းဟာ၊ မက်-အင်နီ-ပက်ဒါး^၁ ဖြစ်တယ်။ သူဟာ ဘီ.စီ ၂၉၀၀ လောက်က၊ ‘အား’ နိုင်ငံကို အုပ်စိုး သွားခဲ့တယ်။ ဒီမင်းပြီးတဲ့နောက်၊ ဒီမင်းရဲ့ အဆက်အနွယ်ထဲက မင်းလေး ပါး၊ ‘အား’ နိုင်ငံမှာ အုပ်စိုးသွားခဲ့တယ်။ ဒီမင်းငါးပါးကို၊ ‘အား’ နိုင်ငံရဲ့ ပထမ မင်းဆက်တွေလို့ သမိုင်းဆရာတွေက ခေါ်ကြတယ်။

အဲဒီရှေးမြို့ဟောင်း ‘အား’ မှာ၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနပညာရှင် တွေ တူးဖော်ကြည့်တဲ့အခါ၊ အဆက်ဆက် ပြိုကျနေတဲ့ အိမ်ပြိုတွေရဲ့ အောက်၊ အတော်နက်နက် နေရာမှာ၊ မင်းညီ မင်းသားတွေ၊ မှူးကြီး မတ်ကြီးတွေရဲ့ ဂူတွေကို သွားတွေ့ကြတယ်။ ဒီဂူတွေထဲမှာတွေ့ရတဲ့ ရှေး ဟောင်းပစ္စည်းတွေဟာ၊ သမိုင်းအရ အင်မတန် အဘိုးတန်တယ်။ ခမ်း

၁။ ‘အား’ မြို့ = City of Ur
၂။ ဘုရင် မက်-အင်နီ-ပက်ဒါး = King Mes-anni-padda

နားကြီးကျယ်တဲ့နေရာမှာ၊ ဒီပစ္စည်းတွေဟာ၊ သူတို့နဲ့ တခေတ်ထဲပေါ်ခဲ့ကြတဲ့ အီဂျစ်နိုင်ငံရဲ့ ဂူတွေထဲမှာ တွေ့ရတဲ့ ပစ္စည်းတွေနဲ့ နင်လား ငါလား ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ကြတယ်။

ဒီးရှားဟောင်း ပစ္စည်းတွေမှာ တွေ့ရတဲ့ ရွှေပန်းတိမ်ဆရာရဲ့ လက်ရာဟာ (ပုံ-၇၀၊ ၇၉) သိပ်ပြီး သိမ်မွေ့တယ်။ ဒီလက်ရာကို တွေ့ရတဲ့အတွက်၊ အနောက် အာရှဟာ၊ ကျောက်ခေတ်ဆိုတဲ့ အရိုင်းအစိုင်းခေတ်က၊ ဘယ်လောက် တိုးတက်နေပြီဆိုတာ ထင်ထင်ရှားရှား သိရတယ်။ ကြေးနီကိုလဲ ဆူမားရီးယန်တွေက အတော်နိုင်တယ်။ နွားနတ်သမီးအတွက် ဆောက်ထားတဲ့ ဝတ်ကျောင်းမှာ တွေ့ရတဲ့ ကြေးနီရုပ်တွေဟာ၊ အတော်အံ့ဩစရာကောင်းတယ်။ (ပုံ-၈၀)

ကြေးနီကိုသာမကသေးဘူး၊ ကျောက်ကိုလဲ ဆူမားရီးယန်တွေ အတော်နိုင်တယ်။ ဒီခေတ်တွေတုန်းက၊ ချိပ်တံဆိပ်တွေဟာ (ပုံ-၈၁)၊ အတော်ခေတ်စားနေပြီ။ ဒီတံဆိပ်တွေမှာ ပုံအမျိုးမျိုးရှိတယ်။ ဒီပုံအမျိုးမျိုးကို ကျောက်ထုဆရာတွေက ကျောက်တွေပေါ်မှာ ထုပေးနိုင်တယ်။ စခါစတုန်းကတော့၊ သူတို့ လက်ရာတွေဟာ ဒီလောက် မဟုတ်ပါဘူး။ နောက်တော့ တဖြည်းဖြည်းလုပ်ရည်ဝလာကြပြီး၊ အဲဒီခေတ်က ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းမှာ ဆူမားရီးယန်တွေရဲ့ လက်ရာဟာ အကောင်းဆုံးဖြစ်တဲ့အထိ တိုးတက်လာတယ်။

ဆူမားဒေသမှာ တမြို့တနိုင်ငံဖြစ်နေတဲ့ မြို့တွေအများကြီးရှိတယ်ဆိုတာကို ရှေးနားတုန်းက ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ ဒီမြို့တွေဟာ၊ ထီးပြိုင် နန်းပြိုင် တွေဖြစ်နေကြပြီး၊ မကြာခဏ စစ်ဖြစ်နေကြတာပဲ။ ‘အား’မြို့ရဲ့အကြီးဆုံး ရန်ဘက်ကတော့၊ လေးဂက်မြို့^၁ ဖြစ်တယ် (မြေပုံ-၃၅)။ သူတို့ နှစ်ဦးဟာ၊ သူတပြန် ငါတပြန်တိုက်နေကြရင်း၊ နောက်ဆုံးတော့၊ လေးဂက်က ‘အား’ကို အနိုင်ရလိုက်တယ်။ အဲဒီ အချိန်ကစပြီး၊ ‘အား’ဟာ နလံမထူနိုင်တော့ပါဘူး။

ဆာဂွန် ဘုရင်ခေတ်

ဆူမားရီးယန်လူမျိုးတွေဟာ၊ အခုလို အချင်းချင်းတိုက်ခိုက်နေကြရင်းက၊ ဆူမားဒေသရဲ့ မြောက်ပိုင်းမှာ ခြေကုပ်ရနေတဲ့ အက်ကက်

၁။ လေးဂက်မြို့ = City of Lagash

ဒီးယန်လူမျိုးတွေနဲ့ စစ်ဖြစ်ကြရသေးတယ်။ ဆူမားရီးယန်တွေက၊ စစ်အတတ်မှာလဲသာတယ်။ စည်းကမ်းလဲ ရှိတယ်ဆိုတော့၊ အက်ကက်ဒီးယန်တွေနဲ့တိုက်တဲ့နေရာမှာ သူတို့က အရေးသာတာများတယ်။

ဒါပေမဲ့၊ နှစ်ပေါင်းဘီစီ ၂၇၅၀ လောက်ဆီကိုရောက်လာတဲ့အခါ၊ အက်ကက်ဒီးယန်တွေမှာ၊ ဘုန်းလက်ရုံးနဲ့ပြည့်စုံတဲ့ခေါင်းဆောင်ကောင်း တယောက်ပေါ်လာတယ်။ ဒီခေါင်းဆောင်ကို ဆာဂွန်^၁ လို့ခေါ်တယ်။ ဒီခေါင်းဆောင် ဆာဂွန်ရဲ့ လက်ထက်မှာ၊ ဆူမားရီးယန်အားလုံးကို အနိုင်ရတယ်။ သူ့နိုင်ငံတော်ဟာ၊ ပါရှန် ပင်လယ်ကွေ့ရဲ့ မြောက်ပိုင်းမှာရှိတဲ့ အီလမ်မြို့^၂ ကနေပြီး (မြေပုံ-၃-၅)၊ မြေထဲပင်လယ်အထိ ကျယ်ပြန့်တယ်။ မြောက်ဘက်မှာဆိုယင်လဲ၊ ယူဖရေးတီးနဲ့တိုက် ဝရစ်မြစ်ရဲ့ အထက်ပိုင်း အတော်ကျကျဒေသတွေအထိ ကျယ်ပြန့်တယ်။

ဒီလို နိုင်ငံထူထောင်ပြီးတဲ့အခါ၊ အက်ကက်ဒီးယန်တွေဟာ၊ ရှေးတုန်းကလို ခြေသလုံးအိမ်တိုင် လုပ်ပြီး နေလို့ မဖြစ်ကြတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် သူတို့ရဲ့ ယာယီဖျင်တဲ့တွေကို စွန့်ပစ်ပြီး၊ ဆူမားရီးယန်တွေလို နေပူလှန်းထားတဲ့ ရွံအုတ်တွေနဲ့အိမ်တွေကို ဆောက်လာကြတယ်။

သူတို့ဟာ စာမတတ်ဘူး။ အဲဒါကြောင့် ဆူမားရီးယန်တွေရဲ့ ကူနီအီဖောင်ရေးနည်းကို သင်ပြီး၊ သူတို့ရဲ့ ဆမ္မိုက်ဘာသာစကားကို ရေးကြတယ်။ ဆမ္မိုက်ဘာသာစကားကို အဲဒီအချိန်မှာမှ၊ စာအဖြစ်နဲ့ စပြီးရေးနိုင်လာကြတယ်။ သူတို့ဟာ အုပ်ချုပ်ရေးကိုလဲ နားမလည်ကြသေးဘူး။ ဒါကြောင့် အုပ်ချုပ်ရေးကိုလဲ ဆူမားရီးယန်တွေဆီကပဲ သင်ကြရတယ်။ ပြက္ခဒိန်၊ အလေးချိန်၊ အတိုင်းအတာ၊ အတွက်အချက်တွေကိုပါ အက်ကက်ဒီးယန်တွေဟာ ဆူမားရီးယန်တွေဆီက သင်ရတယ်။ သူတို့ဟာ ကျောက်ရုပ်ထုတဲ့အတတ်၊ ကျောက်ချိပ်တံဆိပ်ထုတဲ့အတတ်တွေကိုလဲ ဆူမားရီးယန်တွေဆီက သင်ယူကြသေးတယ်။

ဒါတွေဒင်မကသေးဘူး၊ စစ်အတတ်ဘက်မှာလဲ သူတို့ လိုချင်တဲ့အတတ်ကို ဆူမားရီးယန်တွေဆီက သင်ယူကြသေးတယ်။ ဥပမာ၊ စစ်တိုက်တဲ့အခါ၊ ခေါင်းကို အကာအကွယ်ရအောင်၊ သားရေနဲ့ ကြေးနီနဲ့

၁။ ဆာဂွန် = Sargon (B.C. 2750—2695)
၂။ အီလမ် = Elam

လုပ်ထားတဲ့ စစ်ခမောက်တွေကို(ပုံ-၇၀) ဆူမားရီးယန်တွေ သုံးကြတယ်။ အဲဒါဟာ၊ ကာကွယ်ရေးအတွက် သတ္တုကိုသုံးတာတွေထဲမှာ၊ ရှေးအကျဆုံးပဲ။ ဒီစစ်ခမောက် လုပ်တဲ့အတတ်ကို အက်ကက်ဒီးယန်တွေက ဆူမားရီးယန်တွေဆီက သင်ယူကြတယ်။

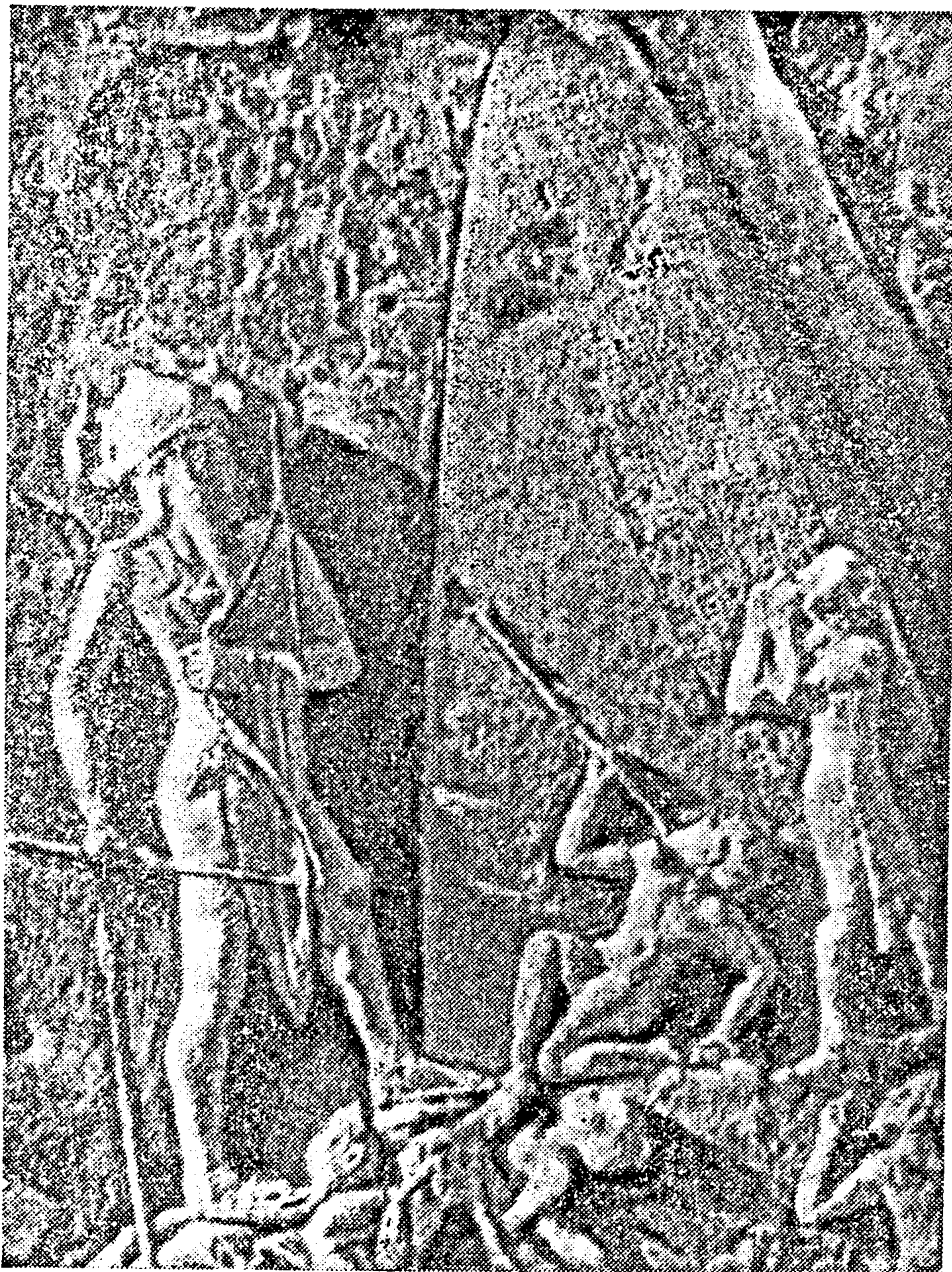
အက်ကက်ဒီးယန်တွေဟာ၊ အခုလိုအနိုင်ရပြီး (ပုံ-၀၂)၊ မြို့ရည် ဝလာတာကြာတော့၊ ခြေသလုံး အိမ်တိုင်သမားတွေ ဘဝတုန်းကလို၊ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း၊ သန်သန်စွမ်းစွမ်း မဟုတ်ကြတော့ဘူး။ ချိနဲ့ ချူချာလာကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဆူမားရီးယန်တွေကို အနိုင်ရပြီး၊ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀-လောက် ကြာတဲ့အခါ၊ နိုင်ငံရဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုဟာ ဆူမားရီးယန်တွေရဲ့လက်ထဲကို ကူးပြောင်းသွားတယ်။

ဆူမားနဲ့ အက်ကက်

အဲဒီအချိန်မှာ ရှေးတုန်းကလို တမြို့တနိုင်ငံ စနစ်မျိုးမရှိတော့ဘူး။ ဆူမားရီးယန်တွေနဲ့ အက်ကက်ဒီးယန်တွေ စု ပေါင်း ပြီး ဆူမားနဲ့ အက်ကက်ဆိုတဲ့ အမည်နဲ့ နိုင်ငံသစ်တနိုင်ငံ ထူထောင် လိုက် ကြ တယ်။ ဒီနိုင်ငံသစ်မှာ ဆူမားရီးယန်တွေ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်တဲ့အခါဖြစ်တယ်။ အက်ကက်ဒီးယန်တွေ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်တဲ့အခါ ဖြစ်တယ်။

ဒီရှင်ဘုရင်တွေလက်ထက်မှာ၊ ယူဖရေးတီးမြစ်ရဲ့ မြောက်ဘက် မှာရှိတဲ့ အဆီးရီးယားနိုင်ငံ အပါအဝင်ဖြစ်တဲ့ ဒေသတွေကို သိမ်းယူ နိုင်ခဲ့တယ်။ အရှေ့ဘက် မှာ ဆိုယင် ပါရှန်ပင်လယ်ကွေ့ရဲ့ ထိပ်က အီလမ်ဒေသအထိ၊ အနောက်ဘက်မှာဆိုယင် ပယ်လက်စတိုင်မြောက် ပိုင်း၊ အမ္ဘီရိုက်တွေရှိတဲ့ နယ်စပ်အထိ၊ သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံတော်သစ်ဟာ ကျယ်ပြန့်ခဲ့တယ်။ (မြေပုံ-၃ ရှု)

အဲဒီလိုကျယ်ပြန့်လာတဲ့အတွက်၊ အနောက်အာရှမှာရှိတဲ့ ဒေသ အတော်ခပ်များများမှာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဟာ ရှေးတုန်းကလို လျော့ရဲရဲ မဟုတ်တော့ပဲ၊ တိုးပြီးစနစ်တကျဖြစ်လာတယ်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဟာလဲ၊ ရှေးကထက် အဆပေါင်းများစွာ တိုးတက် ကောင်း မွန် လာ တယ်။ ဒီမင်းတွေရဲ့ လက်ထက်မှာ၊ ဆူမားနဲ့ အက်ကက်ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ဟာ ထိပ်ဆုံးတန်းကို ရောက်ခဲ့တယ်။

(ပုံ-၈၂) ဆာဂွန်ဘုရင်ရဲ့ မြေးတော် အက်ကက် မင်းသားတပါးဟာ၊ အီလမ်နိုင်ငံတွင်းက တောင်ထဲမှာ အခိုင်အမာ ဆောက် လုပ်ထားတဲ့ ခံတပ်ရောက်အောင် လိုက်လံတိုက်ခိုက်တဲ့ အခါ၊ ရန်သူတွေက အသက် ချမ်းသာ ပေးပါမဲ့ အကြောင်း လျှောက်ထား တောင်းပန်နေပုံ ဖြစ်တယ်။ အသက်ချမ်းသာပေးကြောင်း၊ မင်းသားကသူကိုင်စွဲထားတဲ့ လက်နက်ကို အောက်ကိုနှိမ့်ချပြလိုက်တယ်။ ရဲစွမ်းသတ္တိနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ မင်း သားပုံကို သူ့ရန်သူတွေထက်ပိုပြီး ကြီးကြီးထုထားတယ်။

ဆဋ္ဌိကလူမျိုးရဲ့ ရှေး အနုပညာလက်စွမ်း။ ဘီ.စီ ၂၅- ရာစု
(တိုးတက်လာပုံသိရအောင် ပုံ-၇၄ နဲ့ ယှဉ်ကြည့်ပါ)

အီလမ်မိုက်နဲ့ အမ္မိရိုက်

နှစ်ပေါင်း ဘီစီ ၂၃၂၀-လောက်ဆီကို ရောက်တဲ့အခါ၊ **အီလမ်** ဒေသက (မြေပုံ ၃-ရှု) **အီလမ်မိုက်လူမျိုး** တွေဟာ၊ ဆူမားနဲ့ အက်ကက်နိုင်ငံတော်တွင်းကို ထိပါးလာကြတယ်။ သူတို့ဟာ ‘အား’ နေပြည်တော် ကို သိမ်းပြီး၊ ရှင်ဘုရင်ကိုတောင် သုံးပန်းအဖြစ် ဘမ်းဆီးနိုင်ကြတယ်။

အဲဒီ တချိန်ထဲလိုလိုမှာပဲ၊ **အမ္မိရိုက်လူမျိုး**တွေကလဲ မြောက်ဘက်ကနေပြီး ဆူမားနဲ့ အက်ကက်နိုင်ငံတော်ထဲကို ဝင်လာ ကြပြန်တယ်။ သူတို့ဟာ ယူဖရေတီးမြစ်ပေါ်က၊ **ဘက်ဘီလွန်**^၂ ဆိုတဲ့ ရွာကလေးတရွာမှာ အခြေစိုက်ကြတယ်။ ဒီရွာကလေးဟာ၊ တစတစ ကြီးပွားလာပြီး၊ အမ္မိရိုက်တွေအတွက် မြို့တော်ဖြစ်လာတယ်။

ဒီအချိန်ကစပြီး၊ ဆူမားနဲ့ အက်ကက်နိုင်ငံမှာ၊ နိုင်ငံရင်းက လူတွေရဲ့အခမ်းဟာ မြုပ်သွားပြီး၊ **အီလမ်မိုက်တွေနဲ့ အမ္မိရိုက်တွေ** ဟာ၊ ဆူမားနဲ့အက်ကက်နိုင်ငံကို ရဘို့အတွက်၊ သူတပြန်ငါတပြန် တိုက်နေကြတာကိုသာ တွေ့ကြရတော့တယ်။ ဘယ်ဘက်ကမှ အပြတ်အသတ် အနိုင်မရပဲ သူတပြန်ငါတပြန် တိုက်နေတဲ့ တိုက်ပွဲကြီးဟာ၊ မင်းဆက်အားဖြင့်ဆိုယင် မင်းခြောက်ဆက်လောက် ကြာတယ်။ နှစ်အားဖြင့်ဆိုယင် နှစ် ၁၀၀-လောက်ကြာတယ်။နှစ်ပေါင်း ဘီစီ ၂၁၂၃-လောက် ရောက်တော့ **ဟမ်မူရာဗီ**^၃ ဟာ အမ္မိရိုက်တွေရဲ့ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်လာတယ်။ ဟမ်မူရာဗီဟာ အီလမ်မိုက်တွေနဲ့ နှစ်ပေါင်း ၃၀-ကျော်လောက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ရတယ်။နောက်ဆုံးမှာ၊ သူဟာ ဒီအီလမ်မိုက်တွေကို ဆူမားနှင့်အက်ကက်နိုင်ငံတော်တွင်းက နှင်ထုတ်ပစ်နိုင်တဲ့အထိ အောင်မြင်သွားတယ်။

ဟမ်မူရာဗီခေတ်

ဟမ်မူရာဗီဟာ စစ်တိုက်ရေးမှာစွမ်းရည်သတ္တိရှိသလို၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှာလဲ စွမ်းရည်သတ္တိရှိတယ်။ ဆမ္မိရိုက် လူမျိုးထဲမှာ၊ ဆာဂွန်ဟာပထမ၊

၁။ အီလမ်မိုက်လူမျိုး = The Elamites
၂။ ဘက်ဘီလွန် = Babylon
၃။ ဟမ်မူရာဗီ = Hammurapi

ဟမ်မုရာပီဟာ ဒုတိယ၊ လက်ရုံးရည်နှလုံးရည်နဲ့ပြည့်စုံတဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေ ဖြစ်တယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေက အသိအမှတ်ပြုကြတယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ရပြီးတဲ့နောက်၊ နိုင်ငံတော် ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်း တွေ ကို လုပ် ဘို့ အတွက်၊ ဟမ်မုရာပီဟာ ၁၂-နှစ်ကျော်ကျော်လောက် အချိန်ရသွား တယ်။ အဲဒီအချိန်အတွင်းမှာ ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်^၁ကို တနိုင်ငံလုံးမှာ အထင်ရှားဆုံး မြို့တော်ဖြစ်လာအောင်၊ သူ့အစွမ်းကုန် ကြိုးစားတယ်။ အစက ရွာကလေးတရွာသာဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဘက်ဘီလွန်ဟာ၊ ဟမ်မုရာပီလက် ထက်မှာ နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးနဲ့ယဉ်ကျေးမှုတို့ရဲ့ ဗဟိုဌာနဖြစ်လာတဲ့ အတွက်၊ နိုင်ငံတော် တည်ရှိရာဖြစ်တဲ့ ရှိုင်းနား လွင်ပြင်ဟာ အမည် ဟောင်း ပျောက်ပြီး၊ ဘက်ဘီလိုးနီးယား လွင်ပြင်လို့ အမည်တွင်လာ တယ်။ အဲဒီခေတ်က ထွန်းကားခဲ့တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဟာလဲ၊ ဘက်ဘီလိုး နီးယန် ယဉ်ကျေးမှုလို့ အမည်တွင်လာတယ်။

ဟမ်မုရာပီဘုရင်ကြီးဟာ၊ စာ တွေ အများကြီး ရေးပစ်ခဲ့တယ်။ နောက်ပြီးတော့လဲ သူပြုသွားတဲ့ ဥပဒေ တွေ ကို၊ (ပုံ-၈၃) ရှစ် ပေ လောက်မြင့်တဲ့ ကျောက်တုံးကြီးတုံးမှာ ထွင်းထားတယ်။ စာကြောင်း ရေပေါင်း ၃၆၀၀-ကျော်ရှိတယ်။ ဒီကျောက်တုံးကြီးကို၊ ဘက်ဘီလွန် မြို့တော်က မာဒပ်နတ်မင်းကြီး^၂အတွက် ဆောက်ထားတဲ့ဝတ်ကျောင်း ထဲမှာ စိုက်ထားတယ်။ ဒီစာတွေနဲ့ ဒီဥပဒေတွေဟာ၊ အခုခေတ်အထိ မပျက်မစီးပဲ ကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့အတွက် ဟမ်မုရာပီဘုရင်ရဲ့ စိတ်နေစိတ်ထား၊ စွမ်းရည်သတ္တိတွေကို သမိုင်းဆရာတွေ ကောင်းကောင်း အ ကဲ ခတ် နိုင် တယ်။

ဟမ်မုရာပီဘုရင်ဟာ၊ အင်မတန် လုံ့လဝီရိယ ရှိတယ်။ စည်း ကမ်းကြီးတယ်။ ကျောသားရင်သားမခွဲခြားပဲ၊ တရားစီရင်တယ်။ လာဘ် ပေး လာဘ်ယူ ကိစ္စကိုလဲ အမတန်စက်ဆုတ်တယ်။ ဘာသာရေးမှာလဲ ကိုင်းရှိုင်းတယ်ဆိုတာဟာ သူ့ စာတွေထဲမှာ အထင်းသားပေါ်နေတယ်။

သူ့ဥပဒေမှာ မုဆိုးမ၊ မိဘမဲ့ခလေး၊ လူဆင်းရဲတွေကို တရား ဥပဒေအရ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ဘို့ ဆိုတာ ကို အ ထူး ဖော် ပြ

၁။ ဘက်ဘီလွန်မြို့ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၈၊ နှာ ၁၀၀)
 ၂။ မာဒပ်နတ်မင်းကြီး = Marduk

(ပုံ-၈၃) ဘက်ဘိလွန်မြို့တော်၊ မာဒပ် နတ်မင်းကြီး (ညာဘက်ကပုံ)
 ဝတ်ကျောင်းထဲမှာ၊ ဟမ်မူရာဖီဘုရင် (ဘယ်ဘက်ကပုံ) မြို့စု သွားတဲ့
 ဥပဒေတွေကို ရေးထွင်းထားတဲ့ ကျောက်စာတိုင်ရဲ့ အထက်ပိုင်း။

ထားတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ဥပဒေတွေ ထဲမှာ အခုခေတ်နဲ့ မလျော်တာတွေ ကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ ဥပမာ၊ မောင်ဘဟာ မောင်ခရဲ့ သွားတချောင်းကို ချိုးယင်၊ မောင်ဘဟာ သူ့သွားတချောင်းကိုလဲ ပြန်ပြီး အချိုးခံရမယ်။ မျက်လုံးတလုံးကိုဖောက်ယင်၊ သူ့မျက်လုံးတလုံးကိုလဲ ပြန်ပြီးအဖောက် ခံရမယ်။ ပန်းရံဆရာရဲ့ လက်ထဲက လွတ်ကျသွားတဲ့ အုတ်တချပ်ဟာ အိမ် ရှင်ရဲ့ ခလေးခေါင်းပေါ်ကျပြီး ခလေးသေသွားယင်၊ ပန်းရံဆရာရဲ့ ခလေးဟာလဲ၊ သူ့ခေါင်းပေါ်ကို အုတ်တချပ်အချခံပြီး၊ သေစားသေရ မယ်။ တရားတာကို အင်မတန်လိုချင်လို့ ဒီဥပဒေမျိုးကို လုပ်တာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ တရားရာမခရောက်ပဲ၊ မဆိုင်သူတွေ ဒုက္ခရောက်တာမျိုးတွေကိုလဲ တခါတရံတွေ့ရတယ်။

အဲဒီရှေးခေတ်တုန်းက၊ မိန်းမတွေရဲ့ အတန်းအစားဟာ မနိမ့် ကျဘူး။ မိန်းမတွေဟာ ကိုယ်တိုင်စီးပွား ရှာ နိုင် တယ်။ စာရေးစာချီ အလုပ်ကိုတောင် ဝင်လုပ်နိုင်တယ်။

ဟမ်မုရာပီလက်ထက်မှာ၊ တိုင်းသူပြည်သားတွေရဲ့ စီးပွားရေး ဟာ အထူးတိုးတက်တယ်။ သူတို့ရဲ့ အဓိကထုတ်ကုန်ကတော့ ကောက်ပဲ သီးနှံနဲ့ စွန်ပလွံသီးပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ရဲ့ သိုးတွေဆီက သိုးမွေးနဲ့ သားရေကိုလဲ ရသေးတယ်။ သိုးမွေးရကုန်လုပ်ငန်းဟာ အတော်ကြီးတဲ့ လုပ်ငန်းတခုဖြစ်တယ်။ အဲဒီခေတ်မှာကြေးနီအစား ကြေးညို^၁ ကိုသုံးလာ ကြတာကို တွေ့ရတယ်။ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အမြဲတမ်းတပ်မတော်ကြီးကလဲ နယ်ခြားဒေသတွေကို စောင့်ရှောက် ပေးကြ တဲ့ အ တွက်၊ နိုင်ငံတော် တဝှမ်းမှာ ချမ်းသာယာဝပြောတယ်။

ဘာသာရေးမှာ ဆိုယင်၊ တိုင်းသူပြည် သား တွေ ဟာ ဆူမား ရိုးယန်နတ်တွေကိုပဲ ဆက်ပြီး ကိုးကွယ်ကြတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အမ္မိရိုက် တွေဟာ၊ နိုင်ငံတော်ကို အုပ်စိုးသူတွေ ဖြစ်နေကြတဲ့အတွက်၊ နိုင်ငံတော် နတ်တွေမှန်သမျှထဲမှာ၊ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ မာဒပ်နတ်မင်းကြီးကို အကြီး ဆုံးအဖြစ်နဲ့ ပြဋ္ဌာန်းထားတယ်။ နတ်သမီးထဲမှာဆိုယင်လဲ၊ အစ်ရှတာ^၂ ဆိုတဲ့ ပီယနတ်သမီးကို အကြီးဆုံးအဖြစ်နဲ့ ပြဋ္ဌာန်းတယ်။

၁။ ကြေးညို = Bronze (ကြေးနီနဲ့ သံဖြူရောထားတဲ့ သတ္တုရော)
 ၂။ အစ်ရှတာ = Ishtar

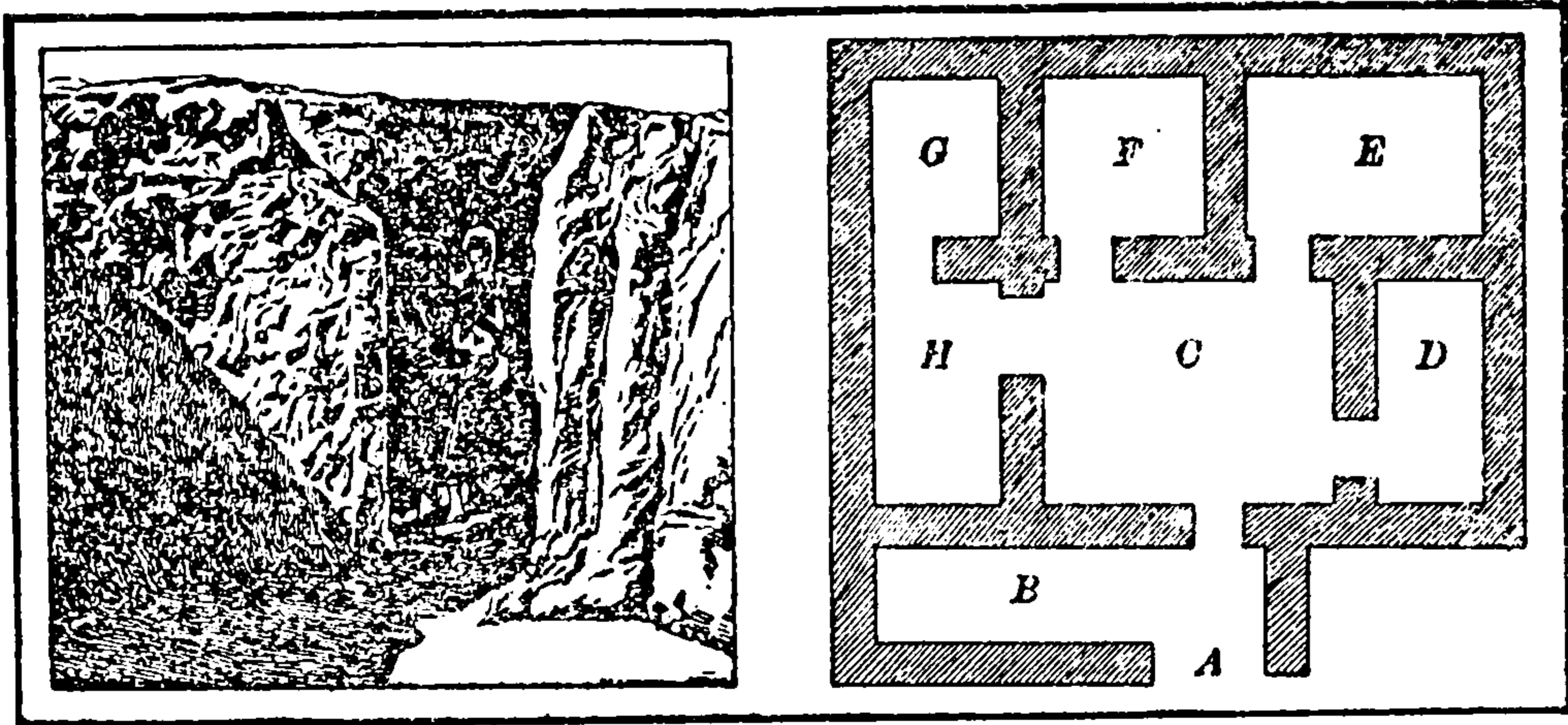
ဆူမားနဲ့ အက်ကက်မင်းတွေ လက်ထက် လောက်ကထဲက ဆူမားရီးယန် ဘုန်းကြီးတွေဟာ၊ လူတွေရဲ့ ရှေ့ဖြစ်ကို ဟောကြတယ်။
ဗေဒင်^၁ မေးချင်တဲ့လူတွေဟာ သိုးတွေကို ယူလာရတယ်။ ဒီသိုးကို နတ်စင်ရှေ့မှာပူဇော်ပြီး သတ်တယ်။ ပြီးတော့မှ သိုးရဲ့ အသဲမှာ ပေါ်နေတဲ့ အမှတ်အသားတွေကို ကြည့်ပြီး ဘုန်းကြီးက ရှေ့ဖြစ်ဟောတယ်။ ဗမာနိုင်ငံအတွင်း တချို့အရပ်တွေမှာလဲ၊ ကြက်ရိုးထိုးတယ်^၂ဆိုတာ နှိတ်တယ်။ အဲဒါဟာ သိုးရဲ့ အသဲက အမှတ်အသားကိုကြည့်ပြီး ဟောတာမျိုးနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင်တူတယ်။ တချို့ ဘုန်းကြီးတွေကတော့လဲ၊ ကြယ်တွေ ငြိမ်တွေရဲ့ အသွားအလာကိုကြည့်ပြီး ဟောတယ်။ အဲဒါဟာ ကမ္ဘာမှာ ပေါ်ထွန်းနေတဲ့ **နက္ခတ္တဗေဒရဲ့ အစပဲ** ဖြစ်တယ်။

ဒီရှေးခေတ်က၊ စာရေးတတ် သားတတ်တဲ့လူတွေဟာ၊ အင်မတန် ရှားတယ်။ ဒါကြောင့် စာရေးစာချီရဲ့ အလုပ်ဟာ အထက်တန်းကျတဲ့ အလုပ်ဖြစ်တယ်။ စာရေးစာချီအလုပ်ကို ဒီခေတ်ကလူတွေဟာ ဘယ်လို သဘောထားတယ်ဆိုတာ၊ ‘အရေးအသားမှာ ကျွမ်းကျင်တဲ့ သူဟာ နေလို ထွန်းလင်းတောက်ပပါလိမ့်မယ်’ ဆိုတဲ့ သူတို့ရဲ့ စကားပုံတခုကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သိနိုင်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ခလေးတွေကို အရေးအသား သင်ပေးဖို့ ကျောင်းတွေကို ဖွင့်ပေးထားတယ်။ ဒီလို ရှေးခေတ်မျိုးမှာ **စာသင်ကျောင်း** ဆိုတာ အတော်ထူးတာပဲ။ (ပုံ-၈၄)။

ဘက်ဘီလွန် ပြိုကွဲပျက်စီးခြင်း

ဟမ်မူရာပီဘုရင်ကြီး နတ်ရွာစံပြီးတဲ့နောက်၊ မကြာခင်ပဲ ဘက်ဘီလိုးနီးယားလွင်ပြင်ရဲ့ အရှေ့ဘက်နဲ့ မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ ကုန်းပြင် မြင့်တွေပေါ်မှာနေကြတဲ့ ကက်ဆိုက်လူမျိုး^၃ တွေဟာ၊ သူတို့နေရာဟောင်း တွေကို စွန့်ပြီး၊ ဘက်ဘီလိုးနီးယား လွင်ပြင်ထဲမှာ အခြေလာစိုက်ကြ တယ်။ ဟမ်မူရာပီဘုရင်ကြီးရဲ့ ထီးနန်းကို ဆက်ခံတဲ့ နောက်မင်းတွေဟာ ဒီကက်ဆိုက်တွေကို ဘယ်လိုမှ မလုပ်နိုင်ဘူး။ လက်ပိုက် ကြည့်နေခဲ့ကြ ရတယ်။

၁။ ဗေဒင် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၈၊ နှာ ၂၂)
 ၂။ ကြက်ရိုးထိုးခြင်း = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၁၇၀)
 ၃။ ကက်ဆိုက်လူမျိုး = The Kassites

(ပုံ-၈၄) ဟမ်မူရာဒီဘုရင် လက်ထက်က ရှေး ဘက်ဘီလိုးနီယန် ကျောင်းအဆောက်အဦ

ညာဘက်ကစနစ်ပုံဟာ၊ ၅၅ပေ စတုရန်းပုံရှိတဲ့ ကျောင်းအဆောက်အဦ မြေရဲ့ စနစ်ပုံဖြစ်တယ်။

ကျောင်းသားများဟာ A တံခါးကဝင်ကြပြီး၊ အခန်းရှည် B ကိုဖြတ်ကျော်ရတဲ့အခါ၊ တံခါးစောင့်က ဒီနေရာမှာ နောက်ကျတဲ့ ကျောင်းသားတွေရဲ့စာရင်းကို ရွံတုံးပေါ်မှာ ရေးမှတ်နေပေလိမ့်မယ်။ ကျောင်းသားတွေဟာ ကစားကွင်း C ကိုရောက်တဲ့အခါ၊ ကျား၊မ၊ကလေးလို့ ခွဲခြားပြီး၊ သတ်မှတ်ပေးထားတဲ့ အခန်းအသီးသီးကို ဝင်သွားကြဟန်တူတယ်။

ကျောင်းအဆောက်အဦတနေရာရာမှာ၊ ခုဒင်ကပြောတဲ့ကစားကွင်းမှာ ရွံစေးတသေတ္တာကို ထားရှိကောင်း ထားရှိပေလိမ့်မယ်။ ဒီတော့မှသာ ကျောင်းသားဟာ သပ်-ပုံသဏ္ဍာန်ရှိတဲ့အရေးအသားတွေနဲ့ သူ့ရွံသင်ပုန်း ပြည့်သွားတဲ့အခါ၊ ရွံတုံးအသစ်တချပ်ကို ထပ်လုပ်နိုင်ပေမယ်။ ဘယ်ဘက်ကပုံကိုကြည့်ယင်၊ ကမ္ဘာမှာ ရှေးအကျဆုံးဖြစ်တဲ့ ကျောင်းအဆောက်အဦရဲ့ တံခါးတခုအတွင်းကို ကြည့်လျက်သားဖြစ်နေမယ်။ တံခါးဝမှာရပ်နေတဲ့ လူနှစ်ယောက်ဟာ ဒီကျောင်းအဆောက်အဦကို တူးဖော်ပေးတဲ့ လုပ်သားအာရပ်နှစ်ဦးရဲ့ပုံဖြစ်တယ်။ နေလှန်းအုတ်နဲ့ ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ ကျောင်းနံရံတံတိုင်းတွေဟာ အခုထက်တိုင် ၈-ပေ ၉-ပေ အမြင့် ရှိသေးတယ်။

လက်ဦးဘက်ဘီလိုးနီးယားခေတ်

ဟမ်မုရာပီဘုရင်ကြီး နတ်ရွာစံပြီးလို့ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀-ကျော် လောက်ကြာတဲ့အခါ၊ ဘက်ဘီလိုးနီးယားလွင်ပြင်ရဲ့ အနောက်မြောက် ပိုင်းမှာနေကြတဲ့ ဟမ်တိုက်လူမျိုးတွေဟာ၊ ယူဖရေတီးနဲ့ တိုက်ဂရစ် မြစ်နှစ်သွယ်ကြားက ဆင်းလာပြီး၊ ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်ကို သိမ်း ကြ တယ်။ သူတို့ဟာ ဘက်ဘီလွန်မှာကြာရှည်မနေဘူး။ ရသမျှ ပစ္စည်း ကို လုယက်ပြီးတာနဲ့၊ သူတို့နိုင်ငံကို ပြန်သွားကြတယ်။ သူ တို့ ထွက် သွားတဲ့အခါ၊ ဟမ်မုရာပီ ထားပစ်ခဲ့တဲ့ မင်းဆက်ဟာ တခါထဲ ပြတ် သွားပြီး၊ နိုင်ငံကို ခေါင်းဆောင်နိုင်တဲ့သူ မရှိတဲ့အထိ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီအချိန်ဟာ ဘီစီ ၁၇၄၆ လောက်ရှိပြီ။ အဲဒါကြောင့် ကက်ဆိုက် လူမျိုးတွေဟာ ဘက်ဘီလိုးနီးယားနိုင်ငံရဲ့ အချုပ်အခြာ အာဏာကို အခက်အခဲမရှိပဲ သိမ်းယူနိုင်ခဲ့ကြတယ်။ အမတန် တိုးတက် လာတဲ့ ဘက်ဘီလွန် ယဉ်ကျေးမှုဟာ၊ အဲဒီအချိန်ကစပြီး နှစ်ပေါင်းတထောင် ကျော်လောက် တခါထဲ ကိမ်မြုပ်သွားတယ်။

အခန်း ၄။

လက်ဦး ဘက်ဘီလိုးနီးယားခေတ်

မှတ်စရာခြောက်ခု၊ ဂရုပြု

- ၁။ ဘီစီ ၃၅၀၀ လောက်မှာ၊ ဆူမားရီးယန်တွေဟာ ‘ ကူနီအိ ဖောင်’ခေါ် စာအရေးအသားကို၊ အသုံးပြုလာကြတယ်။ ရွှံ့ပြားပျော့ ပျော့ပေါ့မှာ၊ သုံးမြောင့်ပုံရှိတဲ့ ‘စတိုင်လပ်’ ခေါ်တဲ့ ကညစ်နဲ့ရေးကြ တယ်။
- ၂။ ဆူမားရီးယန် ပြက္ခဒိန်ဟာ၊ ဗမာပြက္ခဒိန်နဲ့ တယေရာထဲပဲ။ လဆန်း တရက်နေ့က လကွယ်နေ့ထိ တလ၊ ၁၂-လ တနှစ်၊ ဗမာ ဝါ ထပ်သလို သူတို့လဲ နောက်ထပ် တလ ထပ်ဖြည့်ကြတယ်။ အခုထက်တိုင်

အရှေ့နိုင်ငံရောက် ရေဝတီတွေရော၊ မွတ်စလင်တွေပါ၊ အ သုံး ပြုကြ တုန်းပဲ ရှိသေးတယ်။

၃။ ဆူမားရီးယန်တွေဟာ၊ ၆၀-ကို အခြေခံထားပြီး၊ ရေတွက် ကြတယ်။ စက္ကန့် ၆၀-တမိနစ်၊ မိနစ် ၆၀-တနာရီ၊ ရေတွက်တာဟာ ဆူမားရီးယန်တွေဆီက ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

၄။ တံဆိပ်တုံးတွေကို၊ ဆူမားရီးယန်ခေတ်မှာ စတင်အသုံးပြုလာ ကြတယ်။

၅။ အမ္မိရိုက်တွေရဲ့ဘုရင်- ဟမ်မူရာပီဟာ၊ ရာဇသတ်၊ ဓမ္မသတ်၊ ကျင့်ထုံးဥပဒေတွေကို ပြုပြီးတဲ့နောက်၊ ဘီစီ ၂၀၉၀ မှာ ကျောက် ထက် အက္ခရာတင်ခဲ့တယ်။

၆။ ဘက် ဘီ လိုး နိုး ယား မြို့တော်မှာ၊ ရှေးအကျဆုံး ကျောင်း အဆောက်အဦ တခုကို၊ ရှေးဟောင်းသုတေသန ပညာရှင်တွေ တူး ဖော်တွေ့ရှိကြတယ်။

(ပုံ-၀၅)

အခဏ်း ၅။

အနောက်အာရှသမိုင်း (ဒုတိယခေတ်)

(၂) အဆီးရီးယန်အင်ပိုင်ယာခေတ်

အဆီးရီးယား

ဘက်ဘီလိုးနီးယားလွင်ပြင်ရဲ့ အထက်ကို တက်သွားတဲ့အခါ လခြမ်းဒေသရဲ့ တောင်ဘက်မှာ ရှိနေတဲ့ သဲကန္တာရရဲ့ အရှေ့မြောက် ဒေါင့်မှာ အဆူး^၁ ဆိုတဲ့ ဒေသရှိတယ် (မြေပုံ-၃၅)။ 'အဆူး' ဆိုတဲ့နာမည် ဟာ ဒီဒေသမှာ ကိုးကွယ်တဲ့နတ်ရဲ့ နံမည်ကို အစွဲပြုပြီး ခေါ်ထားတာ ဖြစ်တယ်။ ဒီဒေသကို နောင်တော့ အဆီးရီးယား^၂ လို့ ခေါ် တယ်။

(ပုံ-၀၅) အဆီးရီးယန်စစ်သား

၁။ အဆူး = Assur

၂။ အဆီးရီးယား = Assyria

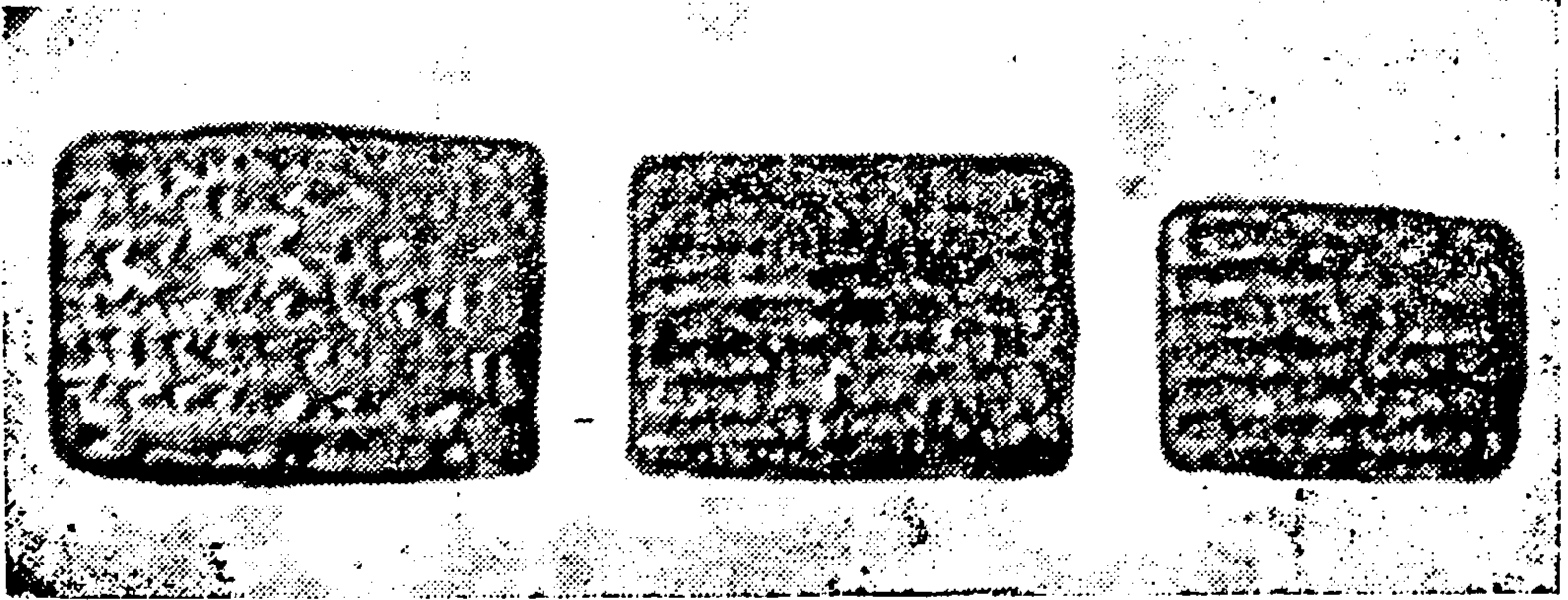
ဒီဒေသက လူတွေကိုလဲ အဆီးရီးယန်လူမျိုးတွေလို ခေါ်တယ်။ အဆီးရီးယန်လူမျိုးတွေ ပြောတဲ့ ဘာသာစကားဟာ အက်ကက်ဒီးယန်လူမျိုးတွေ ပြောတဲ့ ဘာသာစကားနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင်တူတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ဟာ အက်ကက်ဒီးယန် တွေလို ဆွီဒင်လူမျိုးက ဆင်းသက် လာတယ်လို့ အတိအကျ မပြောနိုင်ဘူး။ နောက်ပြီးတော့ ဒီအဆီးရီးယန်တွေဟာ ဒီဒေသကို ဘယ်အချိန်လောက်က ရောက်နေတယ် ဆိုတာကိုလဲ အတိအကျ မပြောနိုင်ဘူး။

ဘီ.စီ ၂၉၀၀ လောက်မှာ အဆီးရီးယန်တွေဟာ တမ္ဘာတဝှမ်း နိုင်ငံအသေးစားကလေး တခုကို ထူထောင် တယ်။ အဲဒီ အချိန်က ဒီနိုင်ငံမှာ အဆီးရီးယန်တွေ အပြင် ဆူမားရီးယန် တွေ နဲ့ တခြားလူမျိုးတွေလဲ ရှိနေကြတယ်။ ဒီနိုင်ငံကလေးဟာ အင်အားချိနဲ့ နေတဲ့ အတွက် အင်အားကြီးမားတဲ့ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေ မြောက်ဘက်က ဆင်းလာယင်လဲ အညံ့ ခံလိုက် ရ တာပဲ။ ဘုန်းလက်ရုံးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ ဆာဂွန်၊ ဟမ်မုရာပီ အစရှိတဲ့ တောင်ဘက်က မင်းတွေ ချီတက်လာပြန် ယင်လဲ။ အညံ့ခံလိုက်ရတာပဲ။

ဒီ သင်္ခန်းစာတွေကို ရပြီး၊ မြောက်ဘက်နဲ့ တောင်ဘက်က လူမျိုးကြီးတွေရဲ့ရန်ကို ခုခံနိုင်အောင်၊ အားအင်တောင့်တင်းဖို့အတွက် အားကိုးရတဲ့ စစ်တပ် ကိုလဲ (ပုံ-၈၅) အဆီးရီးယန်မင်း အဆက်ဆက် ဟာ ဂရုစိုက်ပြီး ထူထောင်သွားကြတယ်။

အင်အားကြီးမားတဲ့ ဘက်ဘီလိုးနီးယား အင်ပိုင်ယာကြီးကို အမြစ်ကပါ ဖြိုခွင်းပစ်ခဲ့တဲ့ ပြည်တွင်း ထီးပြိုင် နန်းပြိုင်စနစ်ဟာ၊ အဆီးရီးယားမှာ လာပြီး အမြစ်မတွယ်နိုင်အောင်လဲ ဒီမင်းအဆက်ဆက်ဟာ အထူးကြိုးပမ်းသွားခဲ့တယ်။

ဒီနိုင်ငံရဲ့ စစ်မက်အင်အားနဲ့ စည်းလုံးရေးကို တောင့်တင်းအောင်၊ ဒီလိုတဘက်ကကြိုးပမ်းရင်း၊ နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေး တောင့်တင်းလာအောင်လဲ၊ တခြားတဘက်က ကြိုးပမ်းကြသေးတယ်။ အဆီးရီးယန် ကုန်သွယ်တွေဟာ၊ အာရှမိုင်းနားရဲ့ အရှေ့တောင်ပိုင်းက၊ စီလီရှားဒေသမှာ ရှိတဲ့ ငွေတွင်းတွေကိုတောင် ရောက်ခဲ့ဘူးတယ်ဆိုတဲ့ သက်သေအထောက်အထားတွေကို တွေ့ရတယ်။

(ပုံ-၈၆) ချက်လက်မှတ် အာမခံ စနစ် သဘောပေါက်၊ အရောင်းအဝယ် လောကမှာအသုံးပြုတဲ့ ရွံချပ်မျိုး။

ငွေတွေကို ရလွယ်တဲ့အတွက် သူတို့အရောင်းအဝယ်ဟာ ရှေးက ထက် ဖွံ့ဖြိုးလာတယ်။ ရှေးက အရောင်းအဝယ်လုပ်ချင်ယင်၊ ကောက်ပဲ သီးနှံကို ရွှေငွေအဖြစ်နဲ့ အသုံးပြုရတယ်။ ဥပမာ၊ လှေ တစင်းကို ၁၀၀ဝိဆိုယင်၊ ဝယ်သူက ၇၀ဝိ တန် ကောက်ပဲသီးနှံနဲ့၊ ၃၀ဝိ တန် သိုးတွေကို ပေးရတယ်။ ဒီပစ္စည်းတွေကို တနေရာက တနေရာကိုသယ် ရတာ သိတ်ဝန်လေးတယ်။ ငွေ ပေါ်လာပြီးတဲ့နောက်၊ ဒီစနစ်ဟောင်း ပျောက်သွားတယ်။

ငွေတုံးအရှည်ကလေးတွေမှာဖြစ်စေ၊ အပိုင်းကလေးတွေမှာဖြစ် စေ၊ ငွေတုံးရဲ့ အလေးချိန် အမှတ်အသားနဲ့ ဒီငွေတုံးကို ထုတ်ပေးတဲ့ ဝတ်ကျောင်းရဲ့ နံမယ်ကို နှိပ်ထားတယ်။ အရောင်းအဝယ် လုပ်တဲ့ နေရာမှာ အဲဒီငွေကို သုံးကြဲတယ်။

ဒါဒင်မကသေးဘူး၊ ဒီငွေကို သုံးတဲ့စနစ်နဲ့ အတူတူ၊ အခုခေတ် အရောင်းအဝယ် လောကမှာ အသုံးပြုနေကြတဲ့ ချက်လက်မှတ်တို့၊ ငွေ အာမခံစနစ်တို့ရဲ့ သဘောမျိုးပါနေတဲ့ စနစ် တ မျိုး လဲ ပေါ်လာ သေးတယ်။ နိုင်ငံခြားမှာ ကုန်မှာချင်ယင်၊ အမှာစာနှင့်အတူတူ၊ ဒီရွံ ချပ်ဟာ (ပုံ-၈၆) ငွေအလေးချိန် ဘယ်လောက်အတွက် အာမခံတယ် လို့ ရေးထားတဲ့ ရွံချပ်ကို ပို့လိုက်တာပဲ။ နောက်ကို ကုန်သည်ချင်းတွေ ကြံတော့မှ၊ ဒီရွံချပ်နဲ့ ငွေတုံးနဲ့ လဲယူကြတယ်။ အရောင်းအဝယ်မှာ ဒီ လို ငွေတုံးနဲ့ အာမခံ ရွံချပ်ကို သုံးတဲ့စနစ်ဟာ၊ ဂရိနိုင်ငံကို ရှေးဦးစွာ

၁။ ငွေအသပြာ = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၂၅၅)

ရောက်သွားတယ်။ ဂရိနိုင်ငံကမှ ဒီစနစ်ဟာ ဥရောပတိုက်လုံးကို ပျံ့နှံ့သွားတယ်။

အနောက်ဘက်က အပြိုင်ဖြူနိုင်ငံများ

အဆီးရီးယားနိုင်ငံကလေးဟာ၊ အစတုန်းကတော့ မြောက်ဘက်နဲ့ တောင်ဘက်က နိုင်ငံကြီးတွေ အမျိုးခံရမှာကို ကြောက်ပြီး တောင့်တင်းအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ အားအင် တောင့်တင်းလာတော့၊ သူကိုယ်တိုင်နယ်ချဲ့ချင်လာပြန်တယ်။

သူဟာ ကုန်းရဲ့ အတွင်းဘက်ကို ရောက်နေတယ်။ အဲဒါကြောင့် အနောက်နိုင်ငံတွေနဲ့ အဆက်အသွယ် လုပ်ဖို့အတွက်၊ အထူးသဖြင့် အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ ထွက်တဲ့ သတ္တုတွေကို သူလိုချင်သလောက် ရနိုင်ဖို့ အတွက်၊ မြေထဲပင်လယ် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှာ သင်္ဘောဆိပ်ကောင်းကောင်းတွေကို သူလိုချင်တယ်။ နောက်ပြီးတော့လဲ၊ မြေထဲပင်လယ်မှာ သင်္ဘောဆိပ်ကောင်းကောင်း မရှိပဲ၊ အနောက်အာရှမှာ သူနယ်ချဲ့ဖို့ ခက်မယ်ဆိုတာကိုလဲ သူမြင်လာတယ်။

ဒါပေမဲ့ မြေထဲပင်လယ်မှာ သင်္ဘောဆိပ်ကောင်းကောင်း ရဖို့ဟာ သူ့အတွက် မလွယ်လှဘူး။ သူ့အကြံအောင်ဖို့အတွက် ရှေးဦးစွာ မီတန်းနီနိုင်ငံ^၁ ကို သူနိုင်အောင် တိုက်ရမယ်။ မီတန်းနီနိုင်ငံဟာ ယူဖရေတီးမြစ်ရဲ့ မြောက်ဘက် အကွေ့ထဲမှာ ရှိပြီး၊ အဆီးရီးယားက မြေထဲပင်လယ်ကို သွားချင်ယင်၊ မီတန်းနီက ဖြတ်သွားရမယ်။ မီတန်းနီနိုင်ငံကို အုပ်စိုးနေတဲ့လူတွေဟာ အင်ဒို-ဥရောပတိုက်သား^၂တွေ ဖြစ်တယ်။ သူတို့ဟာ အနောက်အာရှရဲ့ မြောက်ပိုင်းတလျှောက်မှာ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်လုပ်ပြီး ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ လိုက်ရှာနေကြရင်း မီတန်းနီဒေသကို ရောက်လာကြတဲ့ လူတွေဖြစ်တယ်။ သူတို့ဟာ မြင်းဆွဲစစ်ရထားတွေကို စပြီးသုံးကြသူတွေ ဖြစ်တဲ့အတိုင်း၊ ဒီစစ်အတတ်မှာ သူတို့အမတ်ကျင်လည်ကြတယ်။ တခါတုန်းကဆို ဝိမီတန်းနီယန် လူမျိုးတွေဟာ၊ အင်အားကြီးမားတဲ့ ဟစ်တိုက်နိုင်ငံကိုတောင် အနိုင်ရခဲ့ဘူးတယ်။ အဆီးရီးယား နိုင်ငံကိုယ်တိုင်လဲ၊ တခါတုန်းက မီတန်းနီကို

၁။ မီတန်းနီနိုင်ငံ = Mitanni Kingdom
၂။ အင်ဒို-ဥရောပတိုက်သား = The Indo-Europeans

အညံ့ခံလိုက်ရပြီး၊ လက်အောက်ခံ နိုင်ငံအဖြစ်နဲ့ မိတန်းနီရဲ့ လက်အောက်မှာ အတော်ကြာကြာနေခဲ့ရဘူးသေးတယ်။

ဒီမိတန်းနီနိုင်ငံ အပြင်၊ နယ်ချဲ့ချင်နေတဲ့ အဆီးရီးယားဟာ၊ မြေထဲပင်လယ်ကမ်းခြေမှာရှိကြတဲ့ ဖီနစ်ရှန်နိုင်ငံကလေးတွေရဲ့အင်အားကိုလဲ ထဲတွက်ရသေးတယ်။ သူနယ်ချဲ့လာယင်၊ ဒီနိုင်ငံကလေးတွေကလဲ၊ ခေါင်းငုံ့ခံမှာ မဟုတ်ဘူး။ ခံချမှာပဲ။

နယ်ချဲ့ချင်နေတဲ့ အဆီးရီးယား ထဲတွက်စရာ နိုင်ငံ သုံးနိုင်ငံ ကျန်နေသေးတယ်။ ဒီသုံးနိုင်ငံဟာ၊ ပယ်လက်စတိုင်း၊ ဆီးရီးယားနဲ့ အီဂျစ်နိုင်ငံတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီသုံးနိုင်ငံစလုံး မြေထဲပင်လယ်ပေါ်မှာရှိတယ်။ ပယ်လက်စတိုင်းမှာ ဟီးဘရူးလူမျိုးတွေရှိတယ်။ ဒီဟီးဘရူးတွေဟာ လခြမ်းဒေသရဲ့ အနောက်တခြမ်းလုံးကို သိမ်းပိုက်ထားနိုင်အောင် အင်အားတောင့်တင်းတဲ့ လူမျိုးတွေဖြစ်တယ်။ ဆီးရီးယားမှာ အာရမီးယန်^၁ လူမျိုးတွေရှိတယ်။ ဒီအာရမီးယန်လူမျိုးတွေဟာ ဆီးရီးယားမှာ တမြို့တနိုင်ငံ နိုင်ငံကလေးတွေ ထူထောင်ထားကြတယ်။ အဲဒီ နိုင်ငံကလေးတွေထဲမှာ အား အတောင့်ဆုံးဟာ ဒမက်စကပ်^၂ ဖြစ်တယ်။ (မြေပုံ-၄ ရှု)။ ဆီးရီးယားနဲ့ အဆီးရီးယားဟာ တခြားစီ ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို မှတ်ထားပါ။ ဆီးရီးယားက ပယ်လက်စတိုင်း မြောက်ဘက်က မြေထဲပင်လယ်ကမ်းပေါ်မှာရှိတယ်။ အဆီးရီးယားက၊ ကုန်းတွင်းပိုင်းမှာ ရှိတယ်။

နယ်ချဲ့ချင်တဲ့ အဆီးရီးယား ထဲတွက်ရမဲ့ နောက်ဆုံး နိုင်ငံကတော့၊ အီဂျစ်ဖြစ်တယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတွေကို ကြည့်ပြီး၊ တော်ရုံတန်ရုံ နယ်ချဲ့ချင်တဲ့နိုင်ငံဟာ ကြောက်ဒူးတွေတုန်နေမှာ အမှန်ပဲ။ ဒါပေမဲ့ အဆီးရီးယား နိုင်ငံဟာ နယ်ချဲ့ဘို့ အခွင့်ကောင်းရချင်တော့၊ သူ့ရန်ဘက် နိုင်ငံတွေဟာ ပျက်ပေးရတယ်။ ဘယ်လိုပျက်ပေးရတယ်ဆိုတာ အခု ပြောပြမယ်။

ဘီ.စီ ၁၄၀၀ လောက် မှာ ဟစ်တိုက် အင်ပိုင် ယာ ဟာ (မြေပုံ-၆ ရှု) အီဂျစ်နဲ့ ပခုံးချင်း ယှဉ်နိုင် လောက် အောင်၊ အားအင်

၁။ အာရမီးယန်လူမျိုး = The Arameans
၂။ ဒမက်စကပ် = Damascus

(ပုံ-၈၇) အဆီးရီးယန်တွေ ရက်စက်ပုံ
အညံ့ ခံလိုက်ရတဲ့ မြို့တွေကို၊ တခါထဲ ဖြိုချဖျက်ဆီးပစ်ပြီး၊ ရရာ
အဘိုးတန်ပစ္စည်းတွေကိုလဲ ထုပ်ပိုး သယ်ယူသွားကြသေးတယ်။

ဒါပေမဲ့၊ ပယ်လက်စတိုင်၊ ဆီးရီးယား၊ ဖိနစ်ရှားနိုင်ငံသုံးနိုင်ငံက
အားအင်တောင့်တင်းနေသေးတဲ့အတွက်၊ နောက် နှစ်ပေါင်း ၄၀၀
လောက်အထိ အဆီးရီးယားဟာ မြေထဲပင်လယ် ကမ်းခြေဘက်ကို
နယ်မချွဲနိုင်သေးပဲ လက်ပိုက် ကြည့်နေခဲ့ရတယ်။ အဲဒီ အတောအတွင်း
တောင်ဘက်၊ အရှေ့ဘက်၊ မြောက်ဘက်က အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံတွေရဲ့ ရန်
တွေကို ကောင်းကောင်း နှိမ်နင်းခဲ့တယ်။ ဒီနိုင်ငံတွေထဲမှာ အဆီးရီး
ယားကို တခါတုန်းက အုပ်စိုးခဲ့ဘူးတဲ့ ဆက်ဘီလွန်နိုင်ငံဟာ သိပ်နာ
တာပဲ၊ ကြေမ့သွားတယ်။ (ပုံ-၈၇)

အဲဒီ ရန်တွေ အေးသွားတာနဲ့၊ အဆီးရီးယားဟာ၊ ဘီ၊ စီ
၇၅၀ လောက်က စပြီး မြေထဲပင်လယ်ဘက်ကို ခြေဦးလှဲတာပဲ။

ဒမက်စကပ်ကို ခေါင်းဆောင်တင်ပြီး မြေထဲပင်လယ် ကမ်းခြေကနိုင်ငံ တွေဟာ၊ အဆီးရီးယားကိုပြင်းပြင်းထန်ထန် ခံချပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့

(ပုံ-၈၈) မြင်းရထား စီးနင်းလိုက်ပါလာတဲ့ ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန်ဘုရင်။

ဘီ၊ စီ ၇၃၂-
လောက် ကျတော့
ဒမက်စကပ် အ
ရေး နိမ့် ပြီး တဲ့
နောက်၊ တခြားနိုင်
ငံကလေး တွေလဲ
အဆီးရီးယား ကို
အညံ့ ခံလိုက်ကြရ
တယ်။

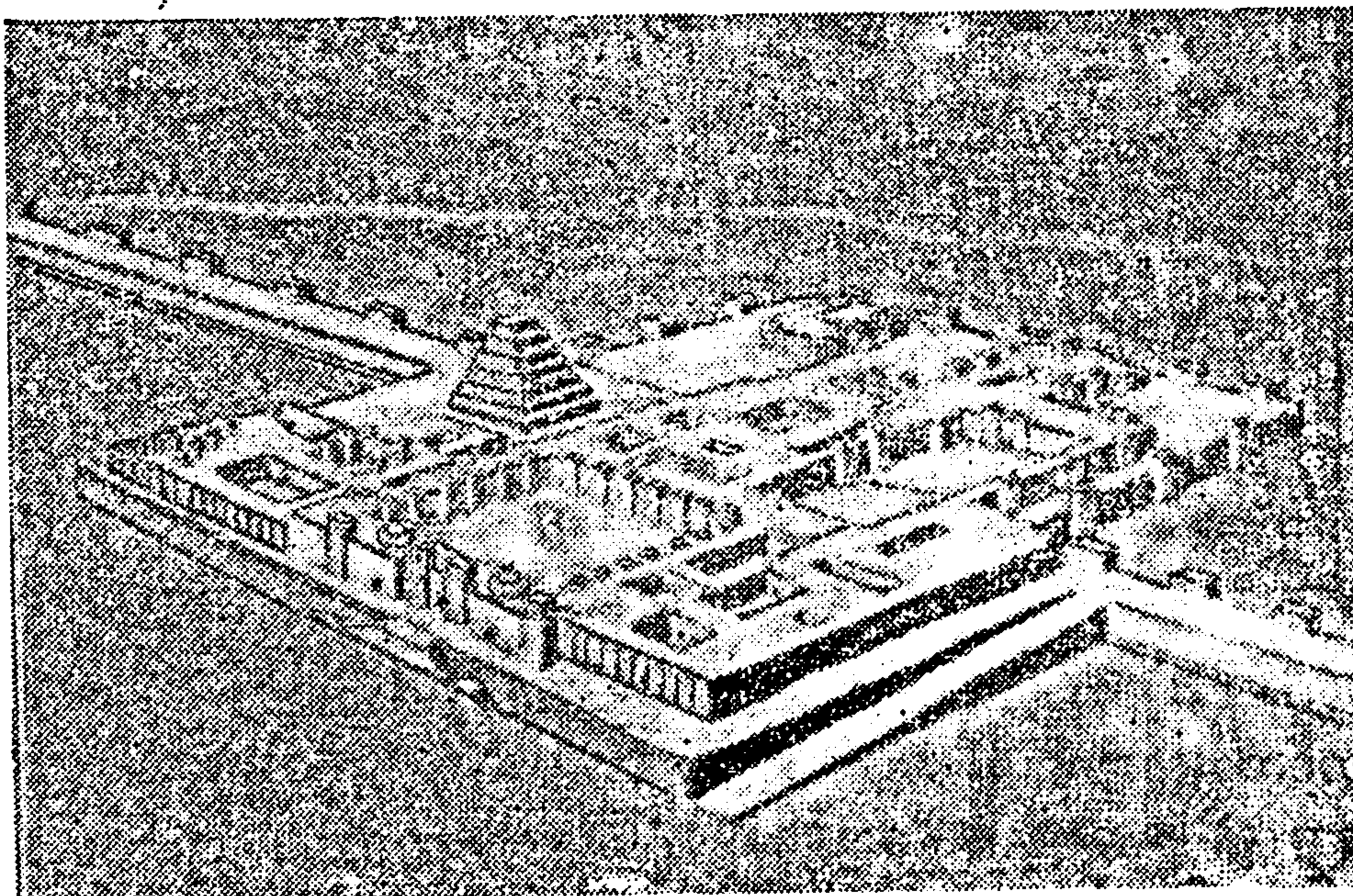
ဒီအချိန် က စပြီး
မထင် မရှား တဲ့
အဆူးမြို့ ကလေး
နဲ့ စခဲ့ရတဲ့ အဆီး

ရီးယားနိုင်ငံဟာ၊ အနောက်အာရှ အင်ပိုင်ယာကြီးရဲ့ အထွဋ်အထိပ်
နိုင်ငံဖြစ်လာတယ်။ (မြေပုံ-၄)

ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန်

အနောက်ဘက်မှာ ဒီလိုစစ်ကြောင်းတွေချီနေရတုန်း၊ အဆီးရီးယား
ရှင်ဘုရင်ဟာ ဘီ၊ စီ ၇၂၂-လောက်မှာ နတ်ရွာစံသွားတယ်။ သူ့
သားတော်ဟာ ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန် အမည်နဲ့ (ပုံ-၈၈) နန်းတက်
လာတယ်။ အဲဒီမင်းလက်ထက်မှာ၊ အဆီးရီးယန်အင်ပိုင်ယာနဲ့ ဘုန်း
တန်ခိုးကို အထွဋ်အထိပ်ရောက်အောင် မြှင့်တင်ပေးနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒုတိယ
မြောက်-ဆာဂွန်ဟာ နင်းအီဗီမြို့ရဲ့ အရှေ့မြောက်ဘက်မှာ၊ နေပြည်
တော် အသစ်တခုကို ဆောက် ပြီး၊ (ပုံ- ၈၉၊ ၉၀) နူး-ရှာရူကင်း^၁
လို့ အမည်ပေးတယ် (မြေပုံ-၃၊ ရှု)။ 'ဆာဂွန်-နေပြည်တော်' လို့ အဓိပ္ပာယ်

၁။ အဆူးမြို့ = Assur
၂။ နင်းအီဗီမြို့ = Nineveh (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၈၇)
၃။ နူး-ရှာရူကင်း = Dur-Sharrukin

(ပုံ-၈၉) ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန်ရဲ၊ နေပြည်တော်၊ နူး-၅၁ ရူးကင်းမြို့ရတယ်။ နေပြည်တော်သစ်ဟာ၊ အဲဒီအချိန်အထိ အာရှတတိုက်လုံးမှာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဘူးတဲ့ နေပြည်တော်မှန်သမျှထက်၊ ကြီးကျယ်တဲ့ ခမ်းနားတဲ့နေရာမှာ၊ မပြောနိုင်လောက်အောင် ထူးကဲသာလွန်တယ်။

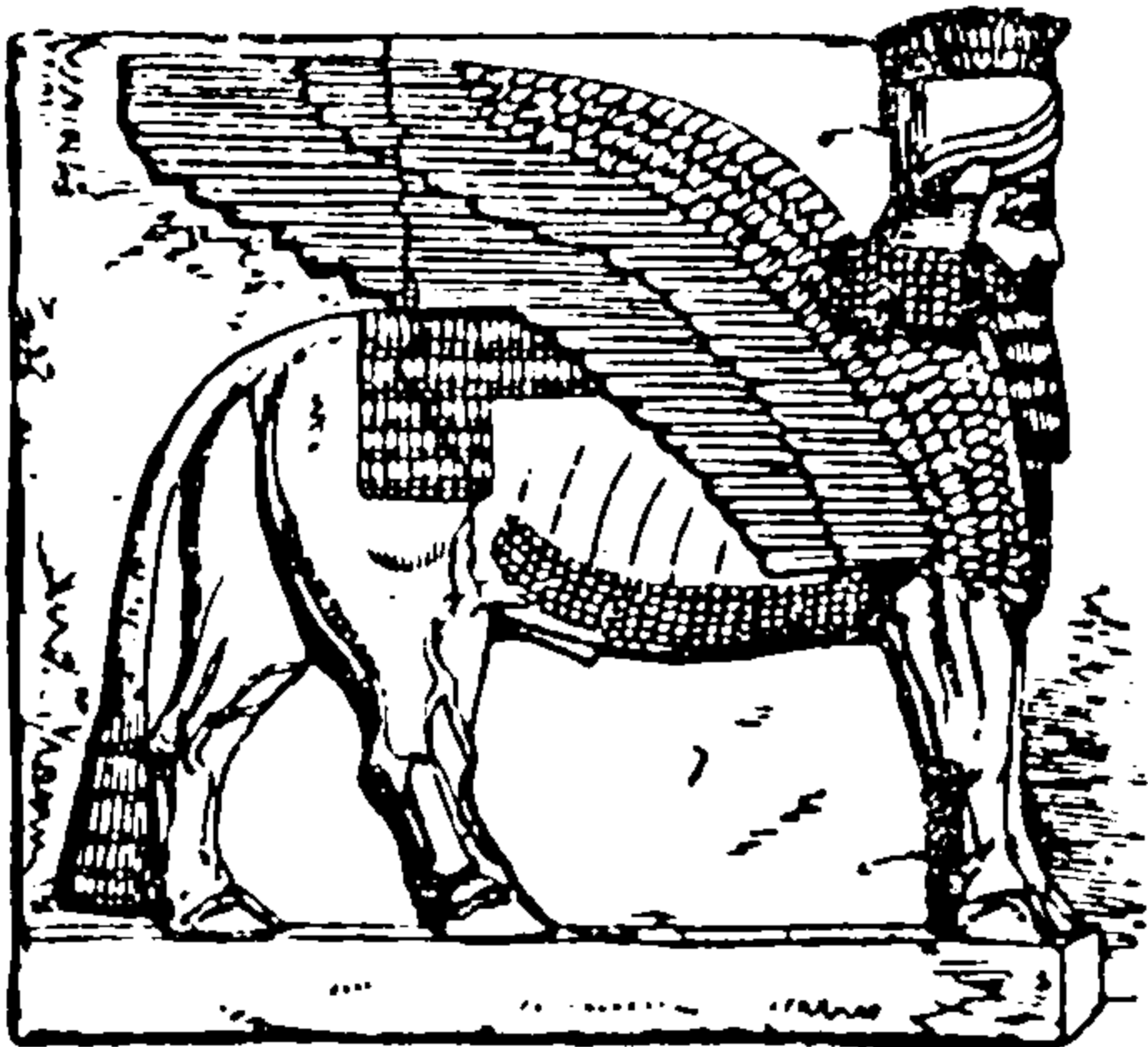
ဘုရင် ဆနက် အာရစ်

ဘီ.စီ ၇၀၅-မှာ သူ့သားတော် ဆနက်အာရစ်^၁ နန်းတက်တယ်(ပုံ-၉၁)။ ဒီမင်းလဲ ဘုန်းလက်ရုံးနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ မင်းတပါးဖြစ်တယ်။ သူနန်းတက်ပြီးလို့ ငါးနှစ်လောက်ကြာတဲ့အခါ၊ လခြမ်းဒေသကြီး တခုလုံးကို အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာထဲ သိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့တယ်(မြေပုံ-၄)။ များမကြာခင်ပဲ၊ အီဂျစ်နယ်စပ်အထိ၊ မြေထဲပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းက နိုင်ငံတွေကို သိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့တယ်။

အီဂျစ်နိုင်ငံထဲကို ဝင်တော့မယ် လုပ်နေတုန်း၊ သူ့စစ်သားတွေဟာ ကူးစက်တတ်တဲ့ရောဂါတမျိုးနဲ့ အတော်များများ သေကြေပျက်စီးကြတယ်။ ဒါကြောင့် တပ်ခေါက်ပြီး နေပြည်တော်ကို ပြန်လာခဲ့ရတယ်။

မကြာခင် တောင်ဘက်မှာ ဘက်ဘီလွန်က ခေါင်းဆောင် ပြီး သူပုန်ထပြန်တဲ့ အတွက်၊ ချီတက်ပြီး နှိမ်နင်းရတယ်။ အနိုင်ရတဲ့အခါ

၁။ ဆနက်အာရစ် = Sennacherib

(ပုံ - ၉၀) လူဦးခေါင်းနဲ့ တောပိတ်ထားတဲ့ အဆီးရီးယန်ကျောက်နွား ရုပ်တွေကို ဒု-ဆာဂွန်ရဲ့ နန်းတော် လမ်း တလျှောက်မှာ တွေ့ရတယ်။

ရေတွေကို သယ်ယူလာတဲ့ တူးမြောင်းကြီးတခုကိုလဲ အမှိုက်ပုံကြီး ဖြစ်နေတဲ့ ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်ပေါ်ကို ဖောက်ချလိုက်သေးတယ်။ ဒီမင်းဟာ အမတန် ရက်စက်တယ်။ သူ့နာမည်ကို ကြားရရုံနဲ့ သူ့ရန်သူတွေဟာ ဖိန့်ဖိန့်တုန်နေတယ်။

ဘုရင်ဆနက်အာရစ်ဟာ သူ့ခမည်းတော်ဘိုးတော်များ တည်ဆောက်သွားတဲ့ နန်းတော်အဆောက်အဦတွေကို ထပ်မံပြီး တိုးချဲ့တယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဆူးမြို့တော်ရဲ့ မြောက်ဘက်က နင်းအီဗီမြို့ကို အဆီးရီးယန်အင်ပိုင်ယာရဲ့ မြို့တော်ကြီး ဖြစ်လာအောင် မွမ်းမံပြုပြင်တယ် (ပုံ-၉၄)။

ဒီမြို့တော်သစ်ရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ရှိတဲ့ လယ်တွေအတွက် ရေရအောင် မိုင်ပေါင်း ၃၀-လောက်ဝေးတဲ့ တောင်တွေက ရေကို တူးမြောင်းနဲ့ သယ်ယူလာတယ်။ ရေတွေဟာ တနေရာမှာပေ ၁၀၀၀-လောက်ကျယ်တဲ့ မြစ်ဝှမ်းတခုကို ဖြတ်ရမယ်။ ဒီမြစ်ဝှမ်းရဲ့ အလယ်မှာ

သူပုန်ထချင်တဲ့ လူတွေ နောက်ထပ် ခေါင်းထောင် မထဝံ့အောင် ဆိုပြီး လူတွေကိုလဲ အတော်ရက်ရက် စက်စက် သတ်ပစ်တယ်။ (ပုံ-၉၂၊ ၉၃) မြို့တော်သူ မြို့တော်သား နှစ်သိန်းလောက်ကိုလဲ စစ်သုံးပန်းတွေအဖြစ်နဲ့ ဘမ်းသွားတယ်။ (ပုံ-၁၂၄)။ ရှင်ဘုရင်ကြီး ဟမ်မုရာဝီ တည်ဆောက်သွားတဲ့ မြို့တော်ဟောင်း ဘက်ဘီလွန် တခုလုံးကိုလဲ အမှိုက်ပုံကြီးဖြစ်နေအောင် ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်တယ်။ (ပုံ-၈၇)။ ဒါတွေဒင်မကသေးဘူး၊ ယူဖရေးတီး မြစ်က

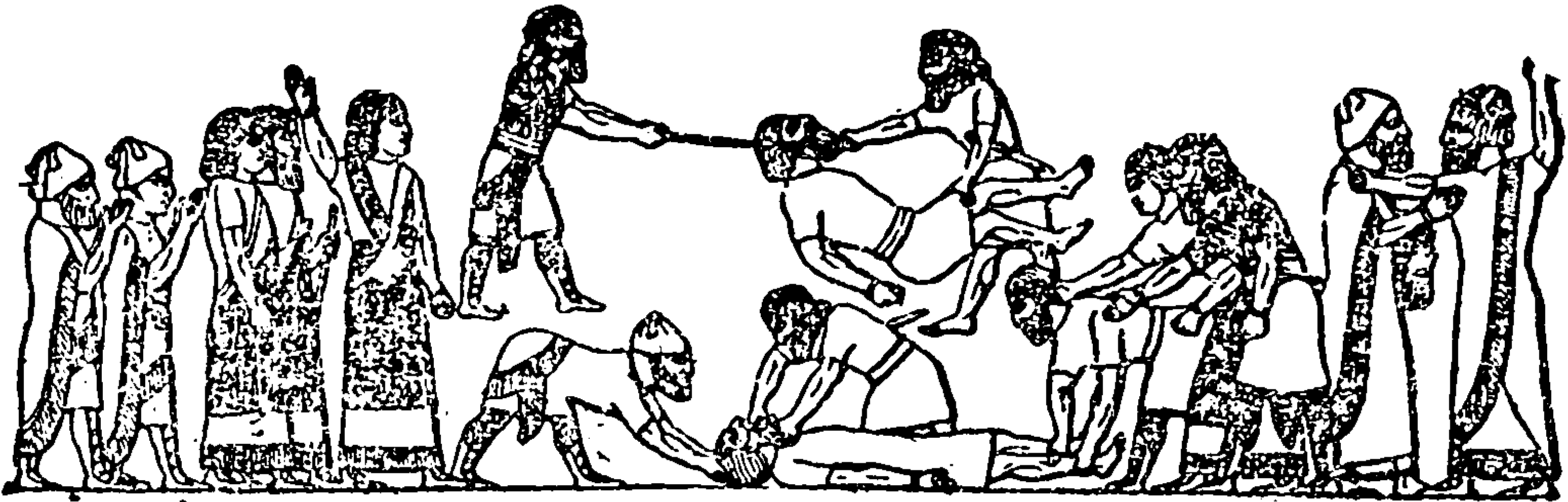
(ပုံ-၉၁) ရာဇပလ္လင်ပေါ်မှ ဆနက်အာရစ်ဘုရင်

(ပုံ-၉၂) အဆီးရီးယန်တွေရက်စက်ပုံ။ သတ်ခဲ့တဲ့ ဦးခေါင်း အရေအတွက်ကိုစာရင်းကောက်ယူနေတယ်။
(ရုပ်ကြံ နံရံမှ)

မြစ်ကလေးတခုရှိတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီမြစ်ဝှမ်းနဲ့ မြစ်ပေါ်ကိုဖြတ်ပြီး၊ အရှည်ပေ ၉၀၀၊ အကျယ်ပေ ၈၀-လောက်ရှိတဲ့ ကျောက်တူးမြောင်း တခုကို တည်ဆောက်တယ် (ပုံ-၉၅)။ ကျောက်တူးမြောင်းရဲ့ ဟိုဘက် ဒီဘက် ကျောက်တံတိုင်းဟာ ကိုးပေစီထူတယ်။ အဲဒီကျောက်တူးမြောင်း ထဲကမှ၊ မြစ်ဝှမ်းလွတ်နေတဲ့ နေရာအထိ ရေကိုသယ်ပေးတယ်။ ရေ သယ်တဲ့နေရာမှာ မြစ်နဲ့ မြစ်ဝှမ်းခံနေတဲ့အတွက်၊ တံတားတခုကို မြစ်နဲ့ မြစ်ဝှမ်းပေါ်မှာ တည်ဆောက်ပြီး၊ ရေသယ်တဲ့ သဘောမျိုးပါပဲ။ အခု အချိန်အထိတွေ့ရတဲ့ ကျောက်တူးမြောင်းတွေထဲမှာ၊ ဒီတူးမြောင်းဟာ ရှေးအကျဆုံးပဲ။

နင်းအိဗီမြို့တော်မှာ၊ အတွင်း မြို့ရိုးက တထပ်၊ အဲဒီမြို့ရိုးကိုမှ အပြင်ကတားထားတဲ့ မြို့ရိုးကြီးကတထပ်၊ အဲဒီလို မြို့ရိုးနှစ်ထပ်ရှိတယ်။ အပြင် မြို့ရိုးကြီးဟာ၊ တိုက်ဂရစ် မြစ်ကမ်းပေါ်မှာချည်းပဲ နှစ် မိုင် ခွဲ လောက်ရှည်တယ်။ မြို့တွင်းဘက်မှာ ရှစ်မိုင်လောက် ရှည်တယ်။ အဲဒီ မြို့ရိုးနှစ်ထပ် အတွင်းမှာရှိတဲ့ နန်းတော်ကြီးထဲမှာစံတော်မူပြီး ဆနက် အာရစ်ဘုရင်ကြီးဟာ၊ သူ့အင်ပိုင်ယာကြီးကို တင်းတင်း ကြပ်ကြပ် အုပ်စိုးတာပဲ။

(ပုံ-၉၄) အဆီးရီးယန်တွေရက်စက်ပုံ။ စစ်သုံ့ပန်းတွေကို အမျိုးမျိုး နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း နေကြတယ်။ (ရုပ်ကြွန်ရံမှ)

ဒီရှင်ဘုရင်ရဲ့ ခမည်းတော် ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန် လက်ထက် အထိ၊ အာရှမှာ လမ်းတွေကို အခုခေတ်လမ်းတွေလို စနစ်တကျ ဖောက်ပေးတဲ့ အလေ့အထ မရှိသေးဘူး။ ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန် လက်ထက်မှာ လမ်းတွေကို စနစ်တကျ စပြီးဖောက်တယ်။ ဒီလမ်းတွေထဲက အခုအထိ ကျန်ရစ်တဲ့ ရှေးအကျဆုံး လမ်းဟာ၊ ဒုတိယ-ဆာဂွန်လက်ထက်က၊ နင်းအီဗီမြို့တော်ကနေပြီး၊ သူ့ နေပြည်တော်သစ်ဖြစ်တဲ့ 'ဆာဂွန်-နေပြည်တော်' အထိ ဖောက်ထားတဲ့ လမ်းဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို လမ်းဖောက်ပြီးတော့မှ ဒီလမ်းမကြီးရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ နေရာတွေမှာ၊ အရာထမ်းတယောက်စီ ခန့်ထားတယ်။ သူတို့ရဲ့ တာဝန်ဟာ တခြားမဟုတ်ဘူး။ နင်းအီဗီမြို့တော်က၊ နေပြည်တော်သစ်ကို ပို့သမျှ စာတွေ၊ ပစ္စည်းတွေကို အဖိတ်အစင်မရှိရအောင်၊ ကြပ်မပြီး တဆင့်စီ ပို့ပေးဖို့ တာဝန်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီအစီအစဉ်ဟာ၊ ရှေးခေတ် ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းမှာ နှစ်ပေါင်း ရာပေါင်းများစွာ အသုံးပြုခဲ့ဖူးတဲ့ စာတိုက်^၁ စနစ်ရဲ့ အစဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို သူ့ခမည်းတော် ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန် တီထွင်ပေးသွားတဲ့ လမ်းဖောက်လုပ်ငန်းနဲ့ စာပို့ လုပ်ငန်းကို၊ ဆနက် အာရစ်ဘုရင်ဟာ အများကြီး တိုးချဲ့တယ်။ ငြိမ်းချမ်းနေတဲ့အချိန်မှာ လမ်းတွေဟာ၊ တနိုင်ငံနဲ့ တနိုင်ငံ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ဖို့ အတွက် အသုံးပြုနိုင်တယ်။ စာပေးစာယူ လွယ်လွယ်ကူကူ လုပ်နိုင်ဖို့အတွက် အသုံးပြု

၁။ စာတိုက် = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၃၀၀)။

နိုင်တယ်။ စစ်ဖြစ်တဲ့အခါ၊ စစ်တပ်တွေကို တနေရာကတနေရာကိုလျင်လျင် မြန်မြန် သယ်ယူနိုင်ဖို့အတွက် အသုံးပြုနိုင်တယ်။ ဒီလမ်းတွေကို အသုံးပြုပြီး အင်ပိုင်ယာအတွင်းမှာရှိတဲ့ ဘုရင်ခံပေါင်း ၆၀-ကျော်နဲ့၊ သူ့လက်အောက်ခံရှင်ဘုရင်တွေက၊ ဆနက်အာရစ်ဘုရင်ကြီးဆီကို အစီရင်ခံစာတွေ၊ ဆက်သနေကျ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတွေကို အချိန်မှန်မှန် ဆက်သကြရတယ်။

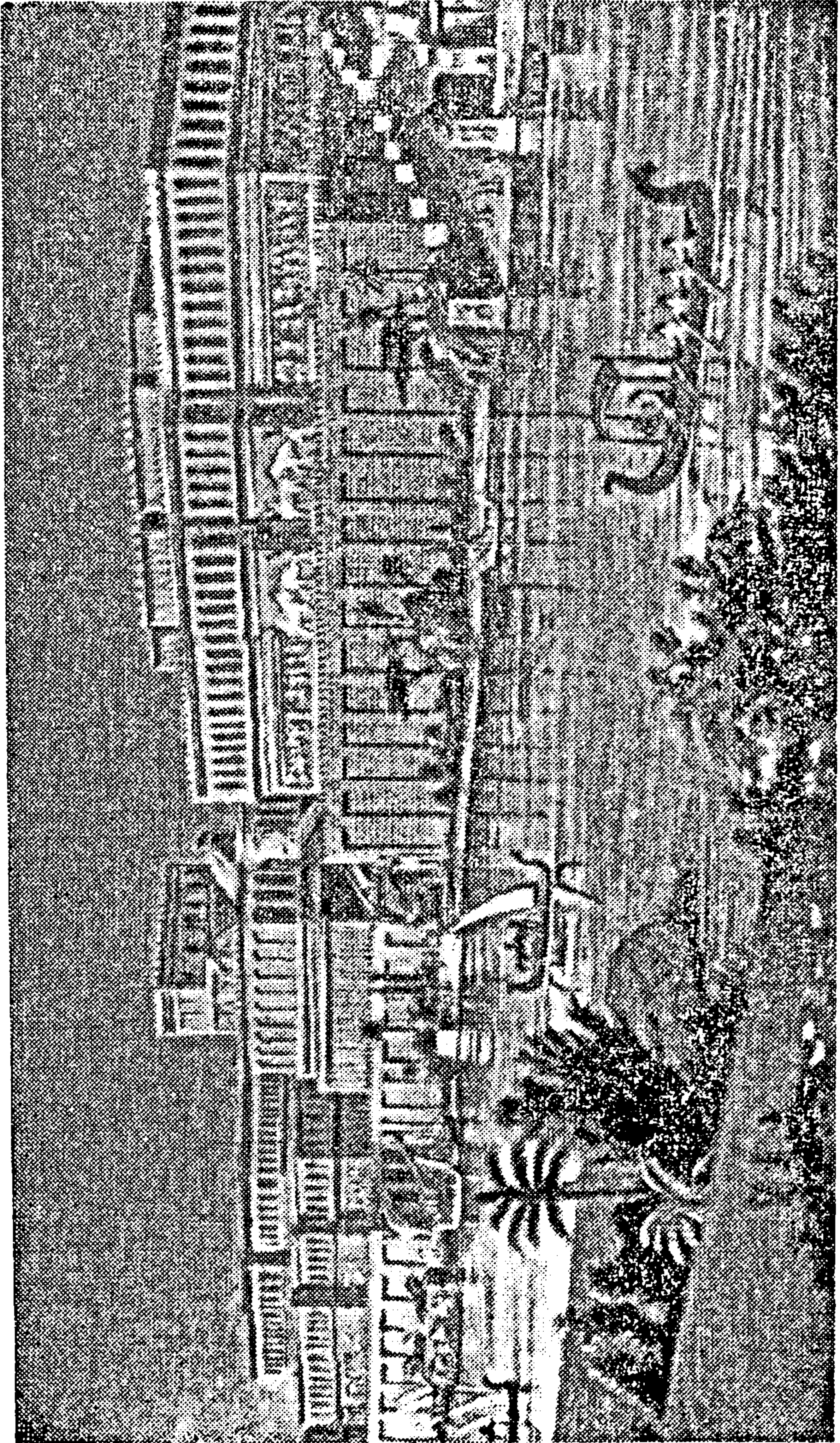
ဆနက်အာရစ်ဘုရင်ကြီးဟာ၊ ဥ ယျာဉ် စိုက် ပျိုး ရေး ကို လဲဝါသနာပါတယ်။ နင်းအီဗီမြို့တော်ရဲ့ အထက်နဲ့ အောက်၊ တိုက်ဝရစ်မြစ်ကမ်းတလျှောက်မှာ အမတန်လှပတဲ့ ဥယျာဉ်တွေကို ပြုပြင်ထားတယ်။ ဒီဥယျာဉ်တွေထဲမှာ သူ့အင်ပိုင်ယာအတွင်းမှာရှိတဲ့ ထူးဆန်းတဲ့ သစ်ပင်ပန်းပင်တွေကိုယူပြီး စိုက်ထားတယ်။ ဒီသစ်ပင်တွေထဲမှာ ဝါဂွမ်းပင်တွေလဲပါတယ်။ ဒီဝါဂွမ်းပင်တွေဟာ၊ အိန္ဒိယကယူလာတာ ဖြစ်တယ်။ ဝါဂွမ်းကို အဲဒီခေတ်ကစပြီး ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းက လူတွေဟာ အသုံးပြုတတ်လာကြတယ်။

ဆနက်အာရစ်ဘုရင်ကြီးရဲ့ သားတော် **အီဆာဟက်ဒွန်**^၁ ဟာ၊ (ပုံ-၉၆)ခမည်းတော်နတ်ရွာစံတဲ့နှစ် ဘီ.စီ ၆၀၁-မှာ နန်းတက်တယ်။ သူ့လက်ထက်မှာ၊ အီဂျစ်နိုင်ငံဟာ၊ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာထဲက လက်အောက်ခံ နိုင်ငံတွေကို သူပုန်ထအောင် မြှောက်ပင့် ပေးနေတဲ့အတွက်၊ အီဂျစ်ကိုဆုံးမဖို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်တယ်။ အီဂျစ်ရဲ့အောက်ပိုင်းဖြစ်တဲ့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသကို တိုက်လို့ အောင်ခါနီးမှာ၊ အီဆာဟက်ဒွန်ဘုရင် နတ်ရွာစံတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူ့ သားတော် **အဆူဘားနီပေါ**^၂ နန်းတက်ပြီး(ပုံ-၉၇)၊ သူ့ခမည်းတော်ကိုယ်စား အီဂျစ်ကို ချီတက်တိုက်ခိုက်ရတယ်။ အီဂျစ်လဲ မခုခံနိုင်တဲ့အတွက် အညံ့ခံလိုက်ရတယ်။

အဆီးရီးယန် တပ်မတော်

ဒုတိယမြောက် - ဆာဂွန်လက်ထက်က တည်ဆောက်ပေးခဲ့တဲ့ **အဆီးရီးယန် တပ်မတော်** ကြီး ဟာ၊ သူ့ မြေး အီဆာဟက် ဒွန်

၁။ အီဆာဟက်ဒွန် = Esarhaddon
၂။ အဆူဘားနီပေါ = Assurbanipal
K-14

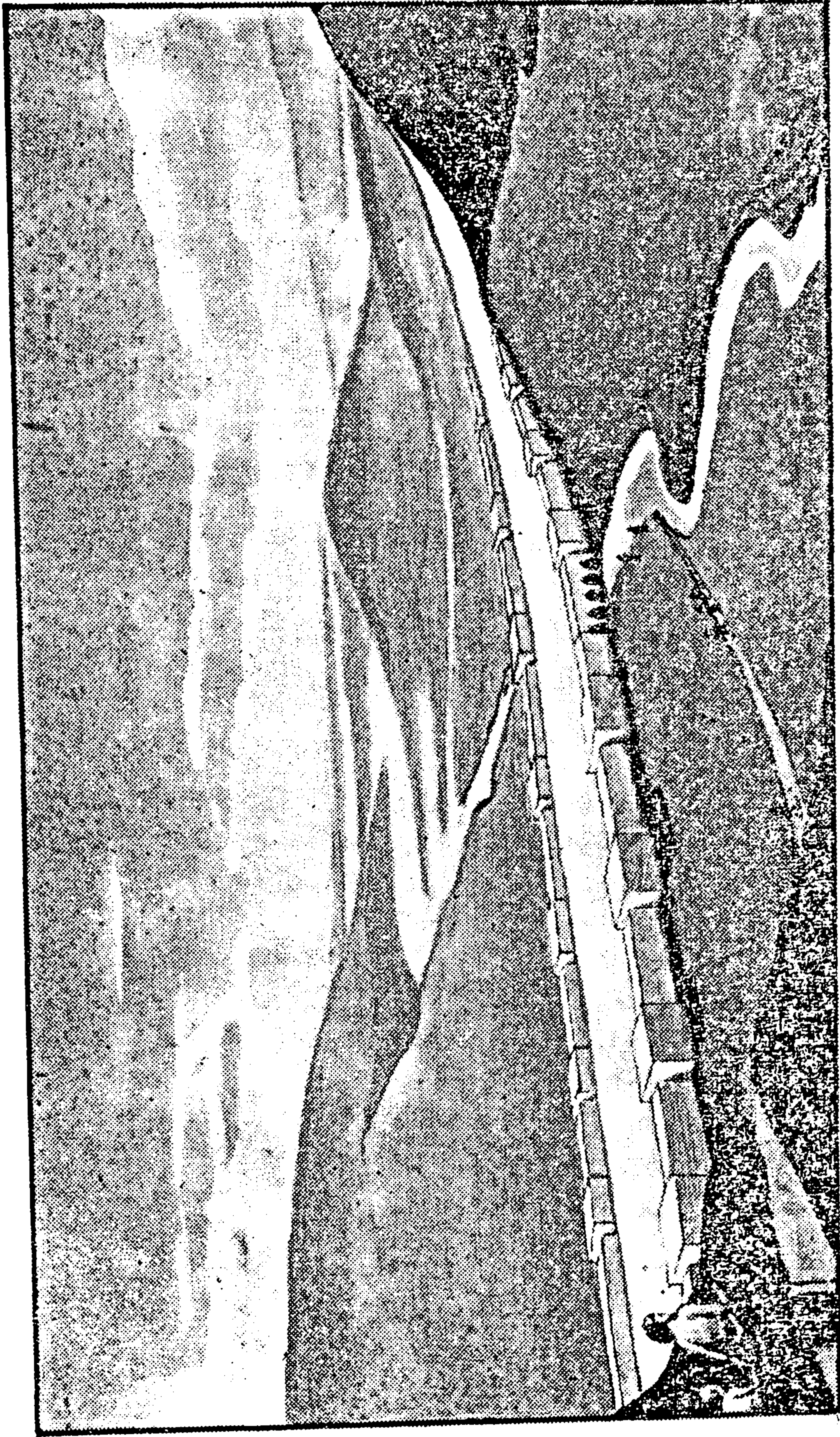
၊ဓိဇ္ဇာဒုဗ္ဗံ၊ နိဗ္ဗာန်ဝေဇ္ဇာ နှစ်ထောင်နှစ်ထောင် (၁၅-၇)

လက်ထက်မှာအတော် တောင့်တင်းတဲ့ အဆီးရီးယန် တပ်မတော်ကြီး ဖြစ်နေပြီ။ ဒီတပ်မတော်ကြီးဟာ၊ သံလက်နက် တပ်ဆင် ပေးထားတဲ့ တပ်မတော်ကြီးဖြစ်တယ်။

တပ်မတော်ရဲ့ အများစုကတော့၊ လေးသမားတွေ ဖြစ်တယ်။ (ပုံ-၉၀)။ ဒီလေးသမားတွေရဲ့ ကျောထောက် နောက်ခံတွေ အဖြစ်နဲ့၊ လှံရှည်ကြီးနဲ့ ဒိုင်းကို ကိုင်တဲ့ခြေလျင်တပ်သား တွေရှိတယ် (ပုံ-၉၉)။ ဒီခြေလျင်စစ်သားတွေအပြင်၊ မြင်းတပ်နဲ့ မြင်းဆွဲစစ်ရထားတပ်လဲ ရှိ သေးတယ်။ ဒီမြင်းတပ်နဲ့စစ်ရထားတပ်သားတွေဟာ အင်မတန် ရက် စက်တဲ့အတွက်၊ သူတို့ကို အရှေ့ဘက်တလွှားမှာ ရောဂါဆိုးတွေအနေနဲ့ လူတွေက အသိအမှတ်ပြုထားတယ်။

ဒီတပ်တွေအပြင်၊ မြို့ရိုးဖျက် သံချပ်ကာရထားတွေ လဲ ရှိ သေး တယ်(ပုံ-၁၀၀)။ ဒီသံချပ်ကာ ရထားတွေဟာ၊ အခုခေတ်တင့်ကားမျိုး နဲ့တူတယ်။ သူတို့မှာ များသောအားဖြင့် ဘီး ခြောက်ဘီး ပါတယ်။ မြို့ရိုးပေါ်က လေးနဲ့ပစ်တာတွေ၊ ရေခွေးပူနဲ့ လောင်းချ တာ တွေ၊ မီးတုတ်နဲ့ ပစ်တာတွေ အစရှိတဲ့ ရန်သူအသုံးပြုသမျှ အန္တရာယ်တွေကို ခုခံနိုင်အောင်၊ ရထားဘီးတွေရဲ့ အပေါ်ပိုင်းအထိ ဒီရထားကို သံချပ်နဲ့ ကာထားတယ်။ ရထားရှေ့မှာမှ မြို့ရိုးကို ဆောင့်ဖျက်ဖို့ သံပြားနဲ့ အုပ်ထားတဲ့ ယက်မကြီးတခုကို တပ်ထားတယ်။ ဒီရထားမှာ မျှော်စင် နှစ်ခုပါတယ်။ တခုက ခပ်နိမ့်နိမ့်ပါပဲ။ နောက် တခုကတော့ မြို့ရိုး လောက်မြင့်တယ်။ မျှော်စင်နှစ်ခုစလုံးကိုလဲ သံချပ်နဲ့ ကာထားတယ်။ ခပ်နိမ့်နိမ့်မျှော်စင်ထဲမှာ အုပ်ချုပ်သူအရာရှိပါတယ်။ သူအမိန့်ပေးတဲ့ အတိုင်း ရထားထဲက တပ်သားတွေက ရထားကို ရှေ့ပေးရတယ်။ မျှော်စင်အမြင့်ထဲမှာ၊ လေးသမားတွေပါတယ်။ သူတို့က သူတို့ရဲ့လေး တွေနဲ့ မြို့ရိုးပေါ်က လူတွေကို ပစ်တယ်။ ဒီသံချပ်ကာရထားနဲ့ဆောင့် ဖျက်လိုက်ယင်၊ နေပူလှန်းထားတဲ့ ရွံ့အုတ်တွေနဲ့ လုပ်ထားတဲ့ မြို့ရိုးမှန် သမျှ ကြာရှည်မခံနိုင်ဘူး၊ ပြိုကျရတာပဲ။

ဒီလို စစ်လက်နက်တွေ၊ခြေလျင်တပ်တွေ၊မြင်းတပ်တွေ၊စစ်ရထား တပ်တွေ၊ မြို့ဖျက်သံချပ်ကာ ရထားတပ်တွေအပြင်၊ အရှေ့ဘက်တလွှား မှာ ဖိန့်ဖိန့်တုန်အောင် ကြောက်တဲ့ အချက်တချက်လဲ၊ အဆီးရီးယန်

(ပုံ-၉၅) နင်းဒိဗိဗ္ဗိတောင်အနီးမှာရှိတဲ့ ကျောက်တူးမြောင်းပုံ (အရှည် ၈၀၊ အကျယ် ၈၀)

တပ်မတော်မှာ ရှိသေးတယ်။ ဒီ အချက်ဟာ တခြား မ ဟုတ်ဘူး။ တပ်မတော်သားတွေရဲ့ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုပဲ ဖြစ်တယ် (ပုံ-၁၀၀)။

သူတို့တတွေ ဘယ် ဒေသ ကိုပဲ ဖြတ်သွားသွား၊ သူတို့ရဲ့ နောက်မှာ လောင်စာနဲ့ ပြာပုံပဲ ကျန်ရစ်ထားပဲ။ မြို့တွေကိုဖြိုချပြီးရုံနဲ့လဲ ကိစ္စ မတုံးသေးဘူး။ သူတို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်တဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေကို၊ မျောသား အရှည်တွေမှာ အရှင်လတ်လတ် တံစို့ထိုးပြီး၊ ဒီတံစို့ တံတွေကို လောင်စာနဲ့ ပြာပုံတွေဘေးမှာ စီတန်းစိုက်ထားလိုက်သေးတယ်(ပုံ-၁၀၂)။ ဒါနဲ့လဲ ကိစ္စမတုံးသေးဘူး။ သတ်ထားတဲ့ မြို့သူ မြို့သားတွေကိုလဲ၊ အစုလိုက်အစုလိုက် အပုံကြီးတွေပုံထားလိုက်သေးတယ်။ အဲဒီလို ရက်ရက် စက်စက် သတ်ဖြတ်ပြီးတော့မှာ အညံ့ခံလိုက်ရတဲ့ နိုင်ငံတွေက၊ နွားတွေ၊ မြင်းတွေ၊ ဆိတ်တွေ၊ သိုးတွေကိုလဲ၊ အုပ်လိုက်အုပ်လိုက်မ သွားတယ်(ပုံ-၁၂၄)။

(ပုံ-၉၆) အိဆာဟက်ဒွန်

လုယက်လို့ရသမျှ ရှေ့ငွေ အစရှိတဲ့ အဘိုးတန် ပစ္စည်း မှန် သ မျှ ကိုလဲ ကုလားအုပ် ကြီးငယ်တွေပေါ်မှာ အကုန်တင်ပြီး၊ မျက်ရည်ပေါက် ကြီးငယ်ကျနေရှာတဲ့ တိုင်းသူပြည်သားတွေရဲ့ ရှေ့မှာပဲ၊ အဆီးရီးယန်စစ်သားတွေ သယ်ယူသွားလိုက်ကြသေးတယ်။ ဒါနဲ့လဲ ကိစ္စမတုံးသေးဘူး။ အဲဒီလို သယ်ယူသွားတဲ့ တပ်မတော်ရဲ့ ရှေ့မှာမှာ အညံ့ခံလိုက်ရတဲ့ နိုင်ငံတွေက ဝန်ကြီးတွေဟာ၊ ဖြတ်ထားတဲ့ သူတို့ရှင်ဘုရင်တွေရဲ့ ခေါင်းတွေကို၊ လည်ပင်းမှာဆွဲပြီး ခြေလျင် လျှောက်လိုက်ရသေးတယ်။

အင်ပိုင်ယာ ယိမ်းယိုင်လာအောင် ဖန်တီးမှုများ

ဒီလို နိုင်ငံတကာကို လျှောက်တိုက်လို့ အနိုင်ရပြီး၊ အဆီးရီးယန်

အင်ပိုင်ယာကြီးကျယ်ပြန့်လာတာနဲ့ အမျှ၊ အဆီးရီးယန်တပ်မတော်ကြီးကိုလဲ တိုးချဲ့လာရတယ်။ ရှေးတုန်းက ဆိုယင်၊ အဆီးရီးယန် နိုင်ငံကလေး တခုထဲကိုပဲ ကာကွယ်ဘို့၊ အရေး ကြိုလာယင် အဆီးရီးယန်တောင်သူလယ်သမားတွေကို စစ်ထဲ သွင်းလိုက်တာပဲ။ အရေး ကိစ္စပြီး သွားတဲ့အခါ သူတို့ကိုစစ်တပ်ထဲက ထုတ်ပြီး၊ လယ်တွေယာတွေဆီကိုပြန် ပို့လိုက်တာပဲ။

(ပုံ-၉၇) အဆူဘားနီပေ

အင်ပိုင်ယာကြီးကျယ်ပြန့်လာတဲ့ အခါ၊ တပ်မတော်ကို ဒီလို ယာယီ သဘောမျိုးလုပ်လို့ မရတော့ဘူး။ အဲဒါကြောင့်၊ တောင်သူ လယ်သမားတွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ လယ်ယာတွေကို တခါထဲ စွန့်ပစ်ထားခဲ့ရပြီး၊ တပ်မတော်ထဲကို ဝင်ကြရတယ်။ လက်အောက်ခံ နိုင်ငံတွေမှာလဲ ဒီလိုပဲ။ တောင်သူလယ်သမားတွေ၊ အလုပ်သမားတွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ လယ်တွေယာတွေ၊ လုပ်ငန်းတွေကို စွန့်ပစ်ထားခဲ့ကြပြီး၊ တပ်မတော်ထဲကိုဝင်ကြရတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ အဆီးရီးယားမှာရော၊ လက်အောက်ခံ နိုင်ငံတွေမှာပါ၊ လယ်တွေ ယာတွေ လုပ်ငန်းတွေဟာ၊ ထွန်မဲ့ ယက်မဲ့ လုပ်မဲ့ကိုင်မဲ့ သူတွေမရှိပဲ၊ အလဟဿ ဖြစ်နေကြရတယ်။

အဲဒါကြောင့် အင်ပိုင်ယာရဲ့ စီးပွားရေးဟာ၊ ဆုတ်ယုတ်လာတာကို မြင်ရတယ်။ နောက်ပြီးတော့လဲ၊ စီးပွားရေးမှာ အမတန်အမြင်ကျယ်တဲ့ အာရမီးယန်လူမျိုးတွေဟာ၊ တစတစ စီးပွားရေး နယ်ချဲ့

၁။ အာရမီးယန်လူမျိုး = The Arameans
 ဆီးရီးယန်လူမျိုး = The Syrians

လာလိုက်ကြတာ၊ အတော်ကလေးကြာတဲ့အခါ၊ အင်ပိုင်ယာရဲ့ကူးသန်း
 ရောင်းဝယ်ရေးကို သူတို့ လက်ဝါးကြီး အုပ်နိုင်တဲ့ အခြေအနေအထိ
 ရောက် လာ ကြ တယ်။
 အင် ပိုင် ယာ ထဲ က
 မြို့တော် တွေ မှာ လဲ၊
 အာရမီးယန် ဘာ သာ
 စကားကို၊ အဆီးရီးယန်
 ဘာ သာ စ ကား ထက်
 ပိုပြီးအပြောအဆို များ
 လာတယ်။ နင်းအီဗီ မြို့
 တော်လို နေရာမျိုးမှာ
 တောင်၊ ပိုပြီး အပြော
 များ လာတယ်။ ဒီ အ
 ချက် တွေကို ထောက်ပြီး
 အဆီးရီးယန်အမျိုးသား
 တွေရဲ့ ပင်ကိုယ် အင်
 အား ကတိမ်း ကပါး
 ဖြစ်လာပြီ ဆိုတာ၊ အကဲ
 ခတ်နိုင်တယ်။

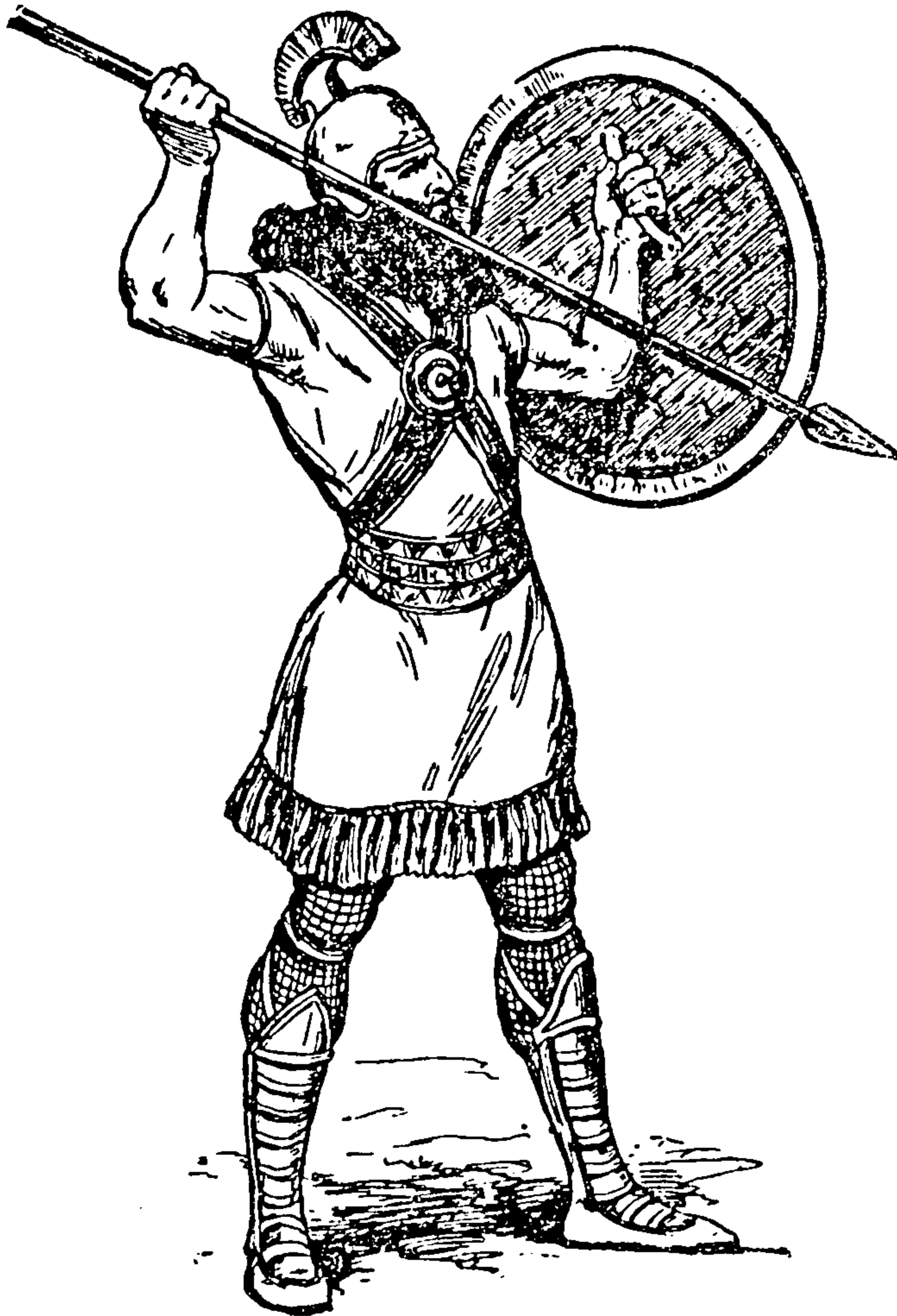
(ပုံ-၉၀) အဆီးရီးယန်လေးသမား

ဒီအချက်တွေအပြင်၊

အင်ပိုင်ယာကြီး ပြိုပျက်သွားအောင် လုပ်ပေးတဲ့ တခြားအချက်တွေလဲ
 ရှိသေးတယ်။ ဒီအချက်တွေကိုလဲ နဲ့နဲ့ပြောပြအုံးမယ်။ လခြမ်းဒေသရဲ့
 တောင်ဘက်မှာရှိတဲ့ သဲကန္တာရကြီးထဲက၊ အာရမီးယန် လူအုပ်ကြီး
 တွေဟာ၊ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာထဲကို လှိမ့်ဝင်လာပြီး၊ အခြေစိုက်
 ကြတယ်။ သူတို့နဲ့ တချိန်ထဲမှာလိုလိုပဲ၊ သဲကန္တာရထဲက၊ ကယ်ဒီးယန်
 လူမျိုးတွေ^၁ ဖြစ်ကြတဲ့ လူအုပ်ကြီးတွေကလဲ၊ ပါရှန် ပင်လယ်ကွေ့
 ဘက်ကဝင်လာကြပြီး ပါရှန်ပင်လယ်ကွေ့ကမ်းရိုးတန်းရဲ့ အရှေ့ဘက်
 မှာရှိတဲ့ တောင်ခြေတွေမှာ ဦးစွာ အခြေစိုက်ကြတယ်။ ဒီခြေသလုံး

၁။ ကယ်ဒီးယန်လူမျိုး = The Chaldeans

အိမ်တိုင်သမားတွေဟာ၊ အက်ကက်ဒီးယန်တွေက အက်ကက်ဒေသထဲကို ဝင်လာသလို၊ အမ္မိရိုက်တွေက ဘေဘီလွန်ဒေသထဲကို ဝင်လာ

သလို၊ ဝင်လာကြတာ မျိုးပါပဲ။ (ရှေးအခက်တွေကို ပြန်ကြည့်ပါ။)

မြောက်ဘက်မှာ ရှိတဲ့ တောင်ကုန်းမြင့်တွေပေါ်ကလဲ၊ အင်ဒိုဥရောပ တိုက်သား^၁ တွေဟာ၊ အင်ပိုင်ယာထဲကို လှိမ့်ဝင်လာကြပြန်တယ်။ ဒီလူအုပ်တွေကို၊ မီးဒီးလူမျိုး^၂ တွေနဲ့ ပါရှန်လူမျိုးတွေ^၃ ကခေါင်းဆောင်တယ်။ အင်ပိုင်ယာရဲ့တောင်ဘက်နဲ့မြောက်ဘက်ကခြေသလုံး အိမ်တိုင်သွားလူအုပ်ကြီးတွေ အခုလို လှိမ့်ဝင်လာလိုက်

(ပုံ-၉၉) လှံရှည်ကြီးနဲ့ ခိုင်းကိုကိုင်တဲ့ အဆီးရီးယန်ခြေလျင်တပ်သား။

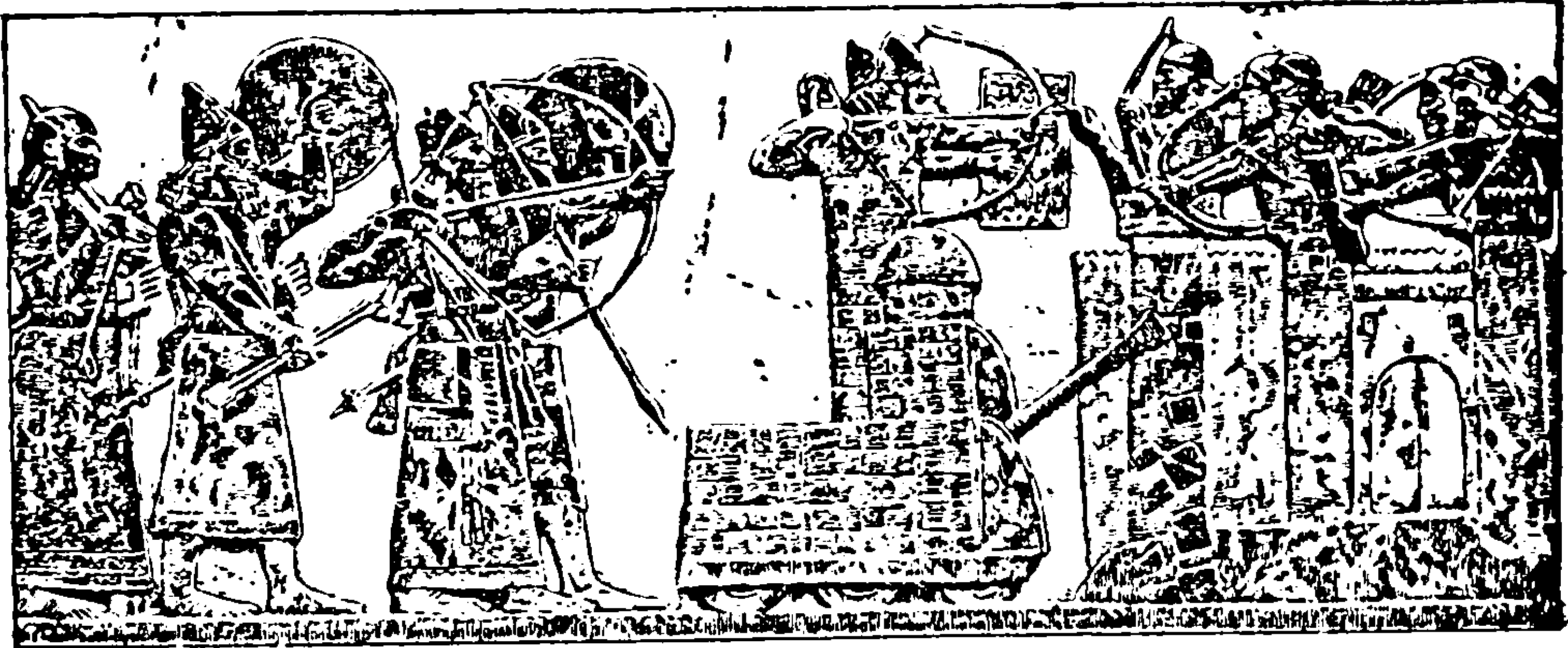
တာဟာ အင်ပိုင်ယာကြီးကိုအောက်ခြေကကိုင်လှုပ်သလို ဖြစ်သွားတယ်။

အင်ပိုင်ယာပြိုပျက်အောင်လုပ်ပေးတဲ့ နောက်တချက်က၊ တခြားမဟုတ်ပါဘူး။ အဆီးရီးယန် တပ်မတော်ကြီးထဲမှာ၊ နိုင်ငံခြားသားတွေဟာ ဘေးအန္တရာယ် ဖြစ်လောက်အောင် များပြားလာတာပဲ ဖြစ်တယ်။

၁။ အင်ဒို-ဥရောပတိုက်သား = The Indo-Europeans

၂။ မီးဒီးလူမျိုး = The Medes

၃။ ပါရှန်လူမျိုး = The Persians

(ပုံ-၁၀၀) အဆီးရီးယန်တပ်မတော်ဟာ အခိုင်အလုံလုပ်ထားတဲ့ မြို့ကိုတိုက်ခိုက်နေပုံ။ (ရှေ့ဆုံးက သံချပ်ကာရထားဟာ မြို့ရိုးကို ဆောင့်ဖျက်နေတာ မြင်နိုင်တယ်)

အခုပြောခဲ့တဲ့ အချက်တွေထဲမှာ၊ အရေးအကြီးဆုံး အချက် ရှိတယ်။ အဲဒီအချက်ကိုလဲ နဲနဲပြောအုံးမယ်။ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာ ကြီး ကို ဒုတိယ မြောက် - ဆာ ဝွန် ဟာ ဘီ.စီ ၇၂၂-၇၀၅ အထိ အုပ်စိုးသွားတယ်။ သူ့သားတော် ဆနက်အာရစ်က ဘီ.စီ ၇၀၅-၆၈၁ အထိ အုပ်စိုးသွားခဲ့တယ်။ သူ့သားတော် အိဆာဟက်ဒွန်က ဘီ.စီ ၆၈၁-၆၆၉ အထိ အုပ်စိုးသွားခဲ့တယ်။ သူ့သားတော် အဆူဘား နီပေါက ဘီ.စီ ၆၆၉-၆၂၆ အထိ အုပ်စိုးသွားခဲ့တယ်။ ဒီ မင်းလေး ပါးပဲ၊ လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်နဲ့ ပြည့်စုံတယ်။ နောက်မင်းတွေကျတော့၊ အင်ပိုင်ယာကြီးကို ထိန်းထား နိုင်လောက်အောင် လက်ရုံးရည် နှလုံး ရည်မရှိကြတော့ဘူး။

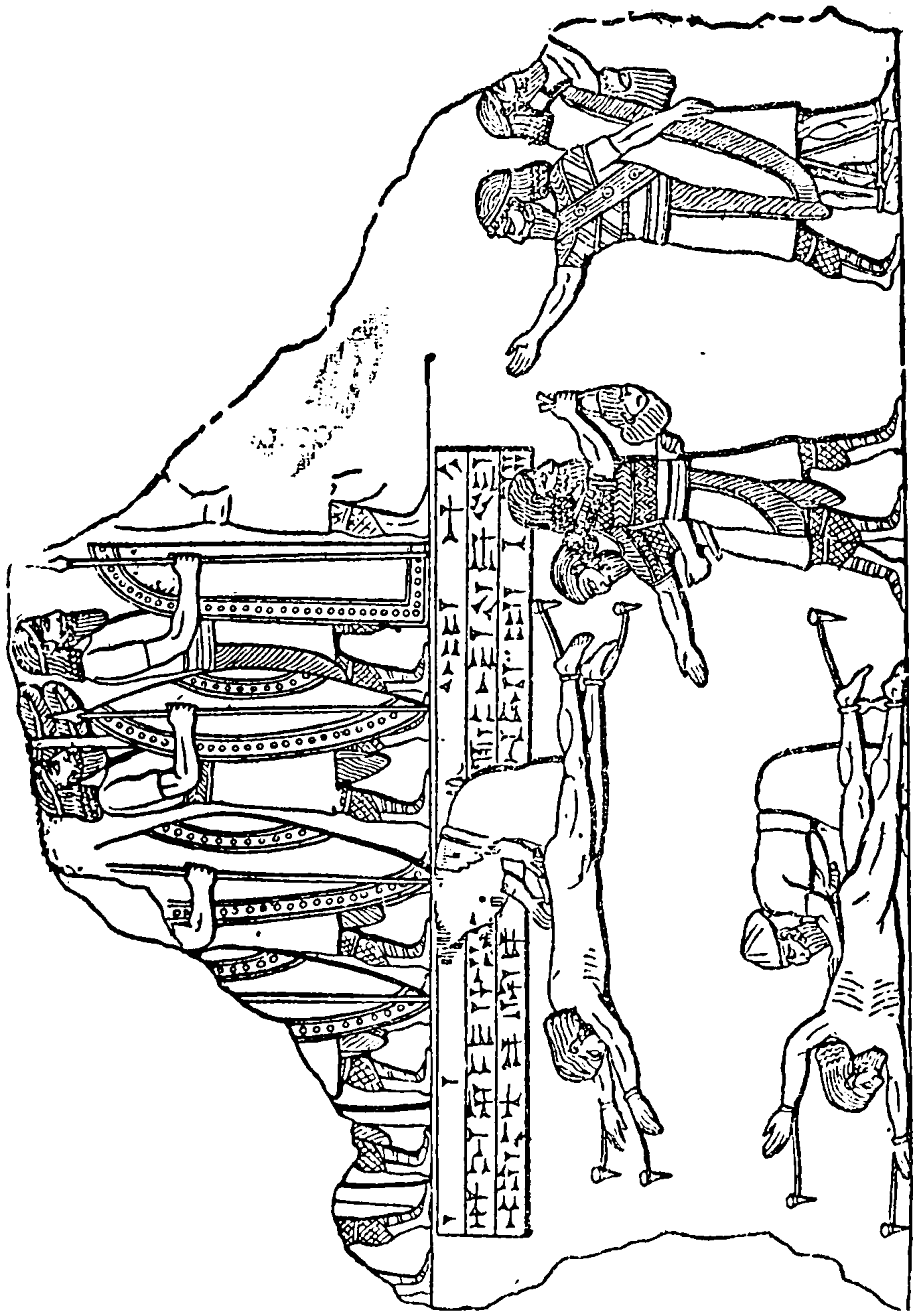
အင်ပိုင် ဟာ မြို့ကွဲပျက်စီးခြင်း

အဲဒါကြောင့်၊ တောင်ဘက်က လှိမ့်ဝင်လာတဲ့ ကယ်ဒီးယန်လူမျိုး တွေထတိုက်တဲ့ အခါ၊ အဆီးရီးယန်ရှင်ဘုရင်တွေ မနိုင်နင်းနိုင်တော့ဘူး။ ဘီ.စီ ၆၁၆-မှာ၊ ကယ်ဒီးယန်တွေက ဘက်ဘီလွန် မြို့တော်ဟောင်း အထိ သိမ်းပိုက်နိုင်တယ်။ ကယ်ဒီးယန်တွေရဲ့ ခေါင်းဆောင် ဖြစ် တဲ့ နဘိုပေါလက်ဆာ^၁ဟာ၊ ‘အက်ကက်ရှင်ဘုရင်’^၂ ဆိုတဲ့ အမည်ကိုခံယူပြီး ဘက်ဘီလွန်မှာပဲ နန်းစိုက်နေတယ်။

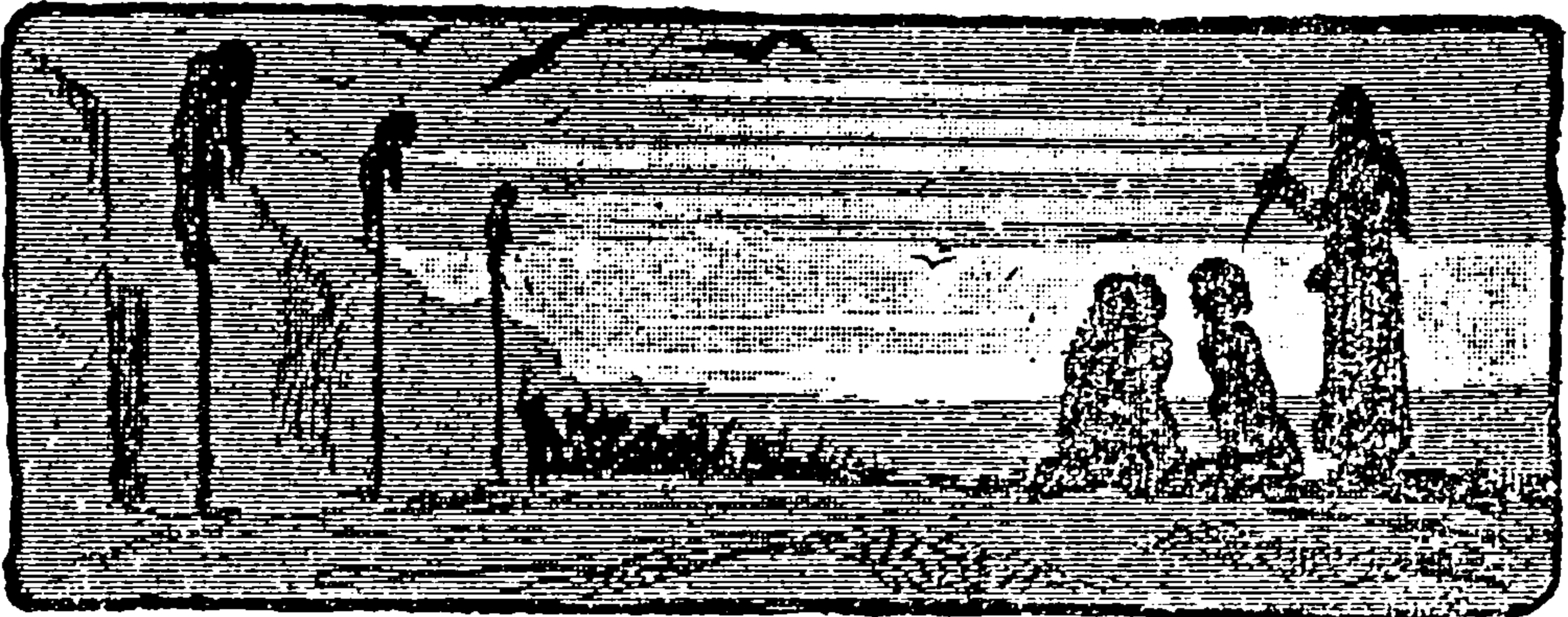
၁။ နဘိုပေါလက်ဆာ = Nabopolassar

၂။ အက်ကက်ဘုရင် = King of Akkad

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

(ပုံ-၁၀၁) အဆီးရီးယန်တွေ ရက်စက်ပုံ။
 စစ်သုံ့ပန်းတွေကို အရှင်လတ်လတ် အရေခွာနေတယ်။ (အဆီးရီးယန်နန်းတော် ရုပ်ကြွန်ရံမှ)။

(ပုံ-၁၀၂) အဆီးရီးယန်တွေရက်စက်ပုံ။
သူတို့ကို ခုခံ တိုက်ခိုက်တဲ့ရှင်ဘုရင်တွေကို မျောသားအရှည်တွေမှာ
အရှင်လတ်လတ် တံစို့ထိုးပြီး စိတန်းစိုက်ထားတယ်။

နောက်နှစ် ရောက်တဲ့အခါ၊ အဆူးမြို့တော်ဟောင်းအထိ တက်
တိုက်ကြပြန်တယ်။ မြို့တော်ကိုမသိမ်းနိုင်ပေတဲ့ နဘိုပေါ်လက်ဆာဟာ
အဆီးရီးယန် တပ်မတော်ကို နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် အနိုင် ရလိုက်တယ်။
ဘီ၊ စီ ၆၁၄-ကို ရောက်တော့၊ မီးဒီးတွေ ခေါင်းဆောင် တဲ့ အင်ဒို-
ဥရောပတိုက်သားတွေဟာ၊ တိုက်ဝရစ်မြစ်ရဲ့ အောက်ပိုင်းကို ဆင်းလာ
ပြီး၊ အဆူး မြို့တော်ဟောင်းကို သိမ်း လိုက် တယ်။ ကယ် ဒီး ယန်
ရှင်ဘုရင် နဘိုပေါ် လက် ဆာဟာ၊ မီးဒီးရှင်ဘုရင် စီအက်ဆီရီး^၁နဲ့
မဟာမိတ်ဖွဲ့ပြီး၊ နင်းအီဗီမြို့တော်ကို ပိုင်းတိုက်ကြတယ်။

တခါတုန်းက၊ တိုက်ပွဲတိုင်းမှာ အနိုင်ရခဲ့တဲ့ အဆီးရီးယန် တပ်
မတော်လဲ၊ နှစ်နှစ် တိုင်တိုင် ရွပ်ရွပ်ခွံခွံ ခုခံ ပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့
နှစ်နှစ်သာ ခံနိုင်တယ်။ ဘီ၊ စီ ၆၁၂-မှာ နင်းအီဗီမြို့တော်ဟာ၊ ရန်သူ
တွေကို အညံ့ ခံလိုက်ရတယ်။ ‘ကာလဝိပါက်၊ နောက်ပိုးတက်’ ဆိုတဲ့
စကားလို၊ နန်းတော်ကြီးတွေ၊ ဝတ်ကျောင်းကြီးတွေ အဆောက်အဦ
ကြီးတွေနဲ့ ဖိန့်ဖိန့်တောက်နေတဲ့ နင်းအီဗီမြို့တော်ကြီးလဲ၊ အညံ့ ခံလိုက်
ရပြီးမကြာခင် လောင်စာနဲ့ ပြာပုံကြီး ဖြစ်သွားတာပါပဲ။ ရောဂါဆိုး
ကြီးလို ကြောက်နေကြရတဲ့ အင်ပိုင်ယာကြီး ပြုပျက်ထာနဲ့ တပြိုင်နက်၊

၁။ စီအက်ဆီရီး = Cyaxares

အနှိပ်စက်ခံထားရတဲ့ နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတွေရဲ့ ဝမ်းသာအားရဖြစ်တဲ့ အသံကြီးဟာ၊ ကက်စပီယန် ပင်လယ်ကနေပြီးနိုင်းမြစ်ဝှမ်းအထိ၊ တစ်နက်ပေါ်ထွက်လာတယ်လို့ သမိုင်းတချို့မှာ မှတ်တမ်း တင် ထားတာတွေရတယ်။

အခန်း ၅။

အဆီးရီးယန် အင်ဒိုယာခေတ်

မှတ်စရာခုနစ်ခု၊ ဂရုပြု

၁။ အဆီးရီးယန်တွေဟာ၊ အားကိုးရမဲ့ တပ်မတော်ကြီးကို ထူထောင်ပြီးတဲ့နောက်၊ နယ်ချဲ့ချင်လာကြတယ်။ မြို့ရိုး ဖျက် သံ ချပ် ကာရထားကိုလဲ၊ တီထွင်ကြတယ်။ ကြမ်းကြုတ် ရက်စက်လှတဲ့ အတွက်၊ သူတို့ရဲ့ နံမယ်ကြားရုံနဲ့၊ ရန်သူတွေဟာ ဖိန့်ဖိန့်တုန်နေတယ်။

၂။ ငွေအသပြာကို၊ အရောင်းအဝယ်မှာ အဆီးရီးယန်တွေဟာ စတင် အသုံးပြုတယ်။

၃။ အရောင်းအဝယ်လောကမှာ အခုခေတ် ချက်လက်မှတ် ငွေအာမခံသဘောမျိုးနဲ့ ချွံချပ်ကိုလဲ၊ အဆီးရီးယန်တွေဟာ အသုံးပြုခဲ့ကြသေးတယ်။

၄။ ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန်ဘုရင်လက်ထက် (ဘီ.စီ ၇၂၂-၇၀၅)မှာ၊ လမ်းတွေကို စနစ်တကျဖောက်လုပ်ပြီး၊ စာတိုက်စနစ်ကို ဦးစွာ အသုံးပြုခဲ့တယ်။

၅။ နင်းအိပီမြို့တော်အနီး၊ ရှေးအကျဆုံး ရေသွယ်ကျောက်တူးမြောင်းကို၊ အဆီးရီးယန်တွေဟာ လုပ်နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ ဘုရင်-ဆနက် အာရစ်လက်ထက် (ဘီ.စီ ၇၀၅-၆၈၀)မှာ ဖြစ်တယ်။

အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာခေတ်

၆။ အိန္ဒိယပြည်က ဝါဂွမ်းကိုယူလာပြီး၊ အဲဒီခေတ်ကစပြီး ကမ္ဘာ့
အနီး အရှေ့ပိုင်းကလူတွေဟာ၊ ဝါဂွမ်းကို အသုံးပြုတတ်လာကြတယ်။

၇။ ဘီစီ ၆၀၂-မှာ၊ နင်းအီမီ မြို့တော်ကျဆုံးတဲ့အခါ၊ ညှဉ်းပန်း
နှိပ်စက်ခံထားရတဲ့လူတွေရဲ့ ဝမ်းသာအားရတဲ့ အသံကြီးဟာ၊ ပဲ့တင်
ထပ်မျှရှိတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။

(ပုံ-၁၀၃)

အခန်း ၆။

အနောက်အာရှသမိုင်း (တတိယခေတ်)

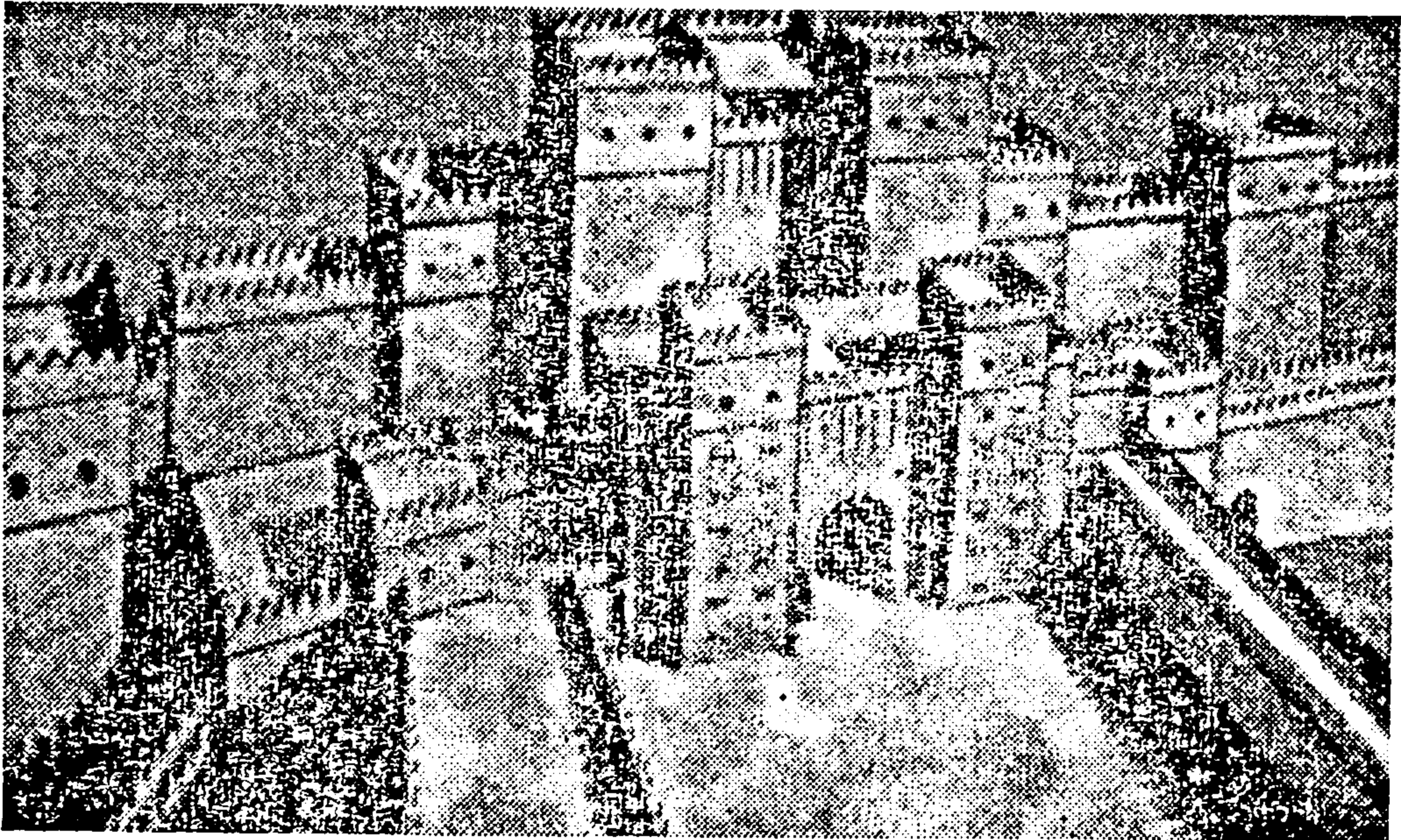
(၃) ကယ်ဒီးယန်အင်ပိုင်ယာခေတ်

ကယ်ဒီးယန်တွေနဲ့ မီးဒီးတွေဟာ၊ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာ ကြီးကို ဖြိုဖျက်ပြီးတဲ့နောက်၊ ကယ်ဒီးယန်တွေက လခြမ်းဒေသကို ယူတယ်။ မီးဒီးတွေက မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ ကုန်းမြင့်ဒေသကိုယူတယ်။

ကယ်ဒီးယန်တွေဟာ၊ ဘက်ဘီလွန်မှာ နန်းစိုက်ပြီး၊ ပျက်စီးနေတဲ့မြို့တော်ကို ပြန်လည်ထူထောင်တယ်။ ဒီကယ်ဒီးယန်မင်းတွေထဲမှာ၊ နက်ဘူကက်နက်ဇာ^၁ ဆိုတဲ့ မင်းဟာ၊ အထင်ရှားဆုံး မင်း

(ပုံ-၁၀၃) ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်က လမ်းတလမ်းပေါ်မှာ။

၁။ နက်ဘူကက်နက်ဇာ = Nebuchadnezzar

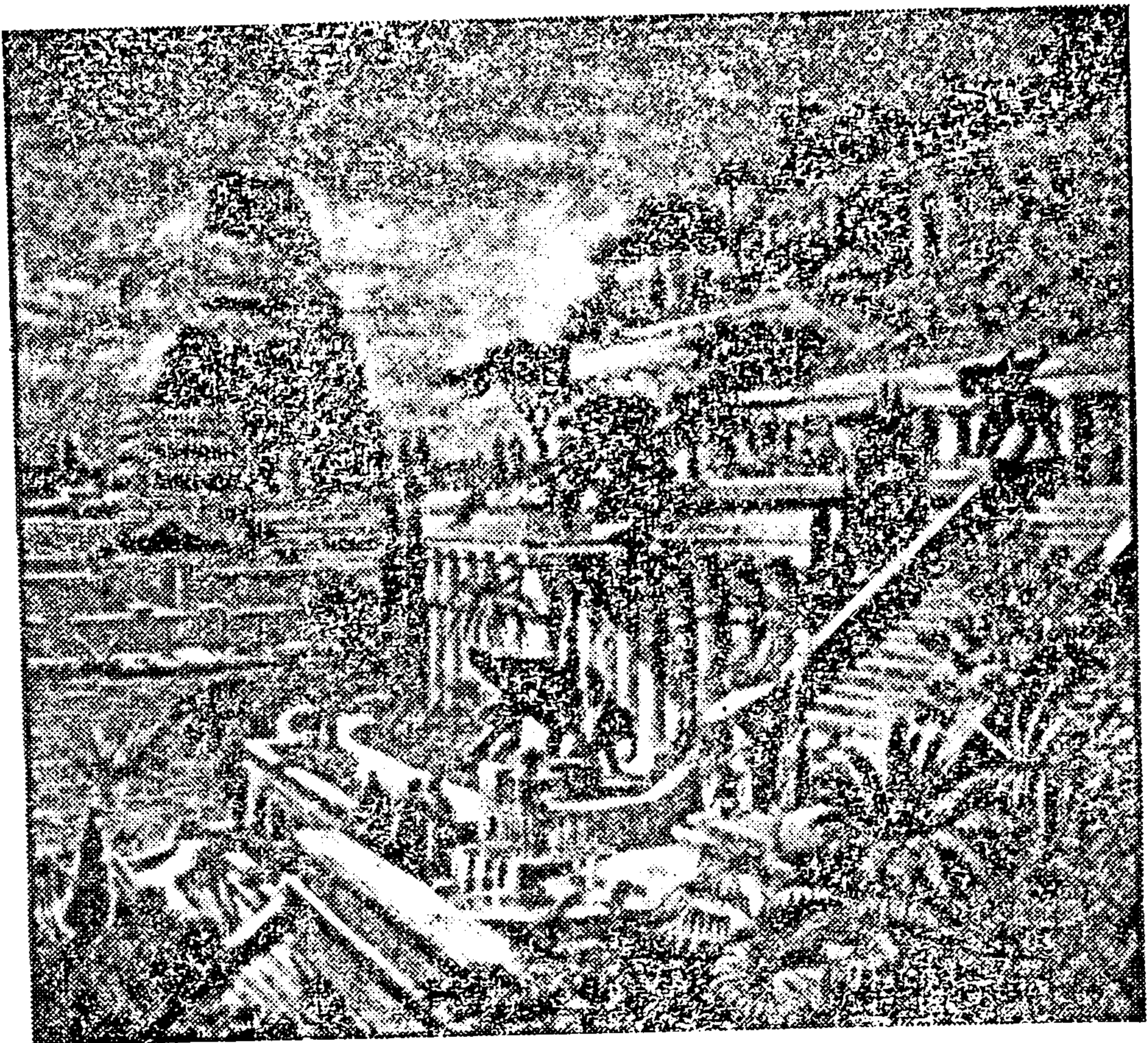

'(ပုံ-၁၀၄) ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်မှာ ဝိယနတ်သမီးကြီး 'အစ်ရှတာ'အတွက် ဆောက်လုပ်ထားတဲ့၊ ဝတ်ကျောင်းရပ်ကွက်မှ နန်းတော်အထိ ဖောက်ထားတဲ့၊ ဝှဲတော်လမ်းက 'အစ်ရှတာ'မုခ်ဝကြီး။

ဖြစ်တယ်။ ဒီမင်းဟာ၊ ဘီ၊စီ ၆၀၄-မှာ နန်းတက်ပြီး ဘီ၊စီ ၅၆၁-မှာ နတ်ရွာစံတယ်။ သူ့လက်ထက်မှာ ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်ဟာ(ပုံ-၁၀၃)၊ ရှေးမင်းများ လက် ထက် မှာ တုန်း က ထက် တောင်၊ အများကြီး ပိုပြီး ကြီးကျယ်ခမ်းနားလာတယ်။

မြို့တော်ရဲ့တောင်ဘက်မှာ၊ တံတိုင်းခတ်ထားတဲ့ ဝတ်ကျောင်း ရပ်ကွက်ကြီးရှိတယ်။ အဲဒီတံတိုင်းကြီးအတွင်းမှာ၊ တိုင်းသူပြည်သားတွေ ကိုးကွယ်တဲ့ နတ်တွေအတွက် ဝတ်ကျောင်းတွေကို နက်ဘူကန်နက်ဇာ ဘုရင်ကြီးဟာ၊ အသစ်ထပ်ဆောက်ပေးတယ်။ ဒီဝတ်ကျောင်းရပ်ကွက် ကြီးကမှ နန်းတော်အထိ၊ လမ်းမကြီးတခု ဖောက် ပေး ထား တယ်။ ဒီလမ်းမကြီးကို 'ဝှဲတော်လမ်း' လို့ ခေါ် တယ်။ ဒီ လမ်းမကြီး ဟာ ဝိယနတ်သမီးကြီး အစ်ရှတာ^၁အတွက် ဆောက်ထားတဲ့၊ အစ်ရှတာ တံခါးပေါက်ကြီး အောက် က ဖြတ်သွား တယ် (ပုံ-၁၀၄၊ ၁၀၆)။ ဒီတံခါးပေါက်ကြီးရဲ့ နောက်ဘက်မှာ၊ အမတန် ကြီးကျယ်ခမ်းနားတဲ့ နန်းတော်နဲ့ အစိုးရအဆောက်အဦတွေ ရှိတယ်။

၁။ အစ်ရှတာ = Ishtar

(ပုံ-၁၀၅) ပါရှန်ပြည်သူ မိဖုရားဟာ၊ သူ့ပြည်က တောင်တန်း တောင်ကုန်းတွေကို မကြာခဏ အောက်မေ့လွမ်းဆွတ်တဲ့အတွက်၊ တောင်ကုန်းမဲ့ဘက်ဘီလွန် မြို့တော်ကြီးမှာ ဘုရင်ကြီး နက်ဘူကန်နက်ဇာက ဆောက်ထားပေးတယ်ဆိုတဲ့ ‘မိုးပျံဥယျာဉ်’ ။

တောင်ကမ္ဘားတွေမှာ၊ မြေတန်းတွေကို အဆင့်ဆင့် လုပ်ပြီး ယာစိုက်သလို၊ နန်းတော်ကြီးရဲ့ ခေါင်မိုးပေါ်မှာ ကမ္ဘာ့ အပူပိုင်းက လှပဆန်းကြယ်တဲ့ သစ်ပင်တွေကို၊ အမတန်မြင့်မားတဲ့ ဥယျာဉ်ကြီး တခုလို ဖြစ်နေအောင် အဆင့်ဆင့်စိုက်ထားတယ်။ ဒီဥယျာဉ်ကို ‘မိုးပျံဥယျာဉ်’^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ မြေကြီးက ပေါက်တာမဟုတ်ပဲ၊ ‘ကောင်းကင်က တွဲလွဲကျနေတယ်’ လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ဒီဥယျာဉ်ကို ကမ္ဘာရဲ့ အံ့ဘွယ်ရာကြီး ခုနစ်ခုထဲမှာ တခု အဖြစ်နဲ့ အသိအမှတ်ပြုထားတယ်။

(ပုံ-၁၀၅)

ဒီ ကယ်ဒီးယန်ခေတ်မှာ၊ နက္ခတ်ပညာဟာ အတော် တိုးတက်

၁။ မိုးပျံဥယျာဉ် = The Hanging Gardens

(ပုံ-၁၀၆) ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်က 'အစ်ရှတာ မုခ်ဝကြီး'ကို အခုအခါ တွေ့မြင်ရပုံ။

လာတယ်။ အဲဒီခေတ်မှာ ဂြိုဟ်ကြီးငါးလုံးကိုပဲ တွေ့ရသေးတယ်။ ဒီဂြိုဟ်ကြီး ငါးလုံးကို သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ နတ်သမီးနတ်သား ငါးပါးရဲ့ နံမယ်တွေ ပေးထားတယ်။

ရောမလူမျိုးတွေရဲ့ခေတ်ကို ရောက်တဲ့အခါ၊ ရောမလူမျိုးတွေက ဒီနံမယ်တွေကို ဖျောက်လိုက်ပြီး၊ ဂြိုဟ်ကြီးငါးလုံးကို သူတို့ရောမနံမယ်တွေ ပေးလိုက်တယ်။ ဥပမာ - ကယ်ဒီးယန်တွေ ခေတ်က၊ ပီယနတ်သမီး အစ်ရှတာကို အစွဲပြုပြီး၊ အစ်ရှတာလို့ခေါ်တဲ့ဂြိုဟ်ကို၊ ရောမလူမျိုးတွေ လက်ထက်မှာ မီးနတ်^၁လို့ ပြောင်းခေါ်လိုက်တယ်။ မာဒပ်စ်နတ်သား^၂ ကို အစွဲပြုပြီး မာဒပ်စ်လို့ ခေါ်တဲ့ ဂြိုဟ်ကို၊ ဂျူပီတာ^၃လို့ ပြောင်း ခေါ် လိုက်တယ်။

ဒီနတ်သမီးနတ်သားငါးပါးနဲ့ နေနတ် လနတ်နှစ်ပါးကို ပေါင်း လိုက်ယင်၊ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ နတ်သမီး နတ်သား ခုနစ်ပါးရတယ်။ ဒီ နတ်သမီး နတ်သား ခုနစ်ပါးကို နေ့စဉ် တပါးစီ ပူဇော်ပသပွဲလုပ်တယ်။

၁။ မီးနတ် = Venus

၂။ မာဒပ်စ်နတ်သား = Marduk

၃။ ဂျူပီတာ = Jupiter

အဲဒီလို လုပ်တဲ့အခါ၊ နတ်တပါး တပါးဟာ ခုနစ်ရက်မှာ တရက်စီ အလွဲကျတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ရက်သတ္တ တပတ်မှာ၊ ခုနစ်ရက်ရယ်လို့ ဖြစ်လာတယ်။ သူတို့အလွဲကျတဲ့ နေ့တွေကိုလဲ သူတို့ရဲ့နံမယ်တွေ ပေး ထားလိုက်ကြတယ်။ဥပမာ-နေနတ်သားအလွဲကျတဲ့နေ့ကို ကယ်ဒီးယန် ဘာသာစကားနဲ့ နေနတ်သားနေ့၊ လနတ်သား အလွဲ ကျတဲ့ နေ့ကို လနတ်သားနေ့လို့ ခေါ်ကြတယ်။

ကာလရွေ့လျောလာတဲ့အခါ၊ ဒီကယ်ဒီးယန်နံမယ်တွေ ပျောက် ပြီး၊ ‘ဆန်းဒေး’၊ ‘မန်းဒေး’အစရှိတဲ့ အခုခေတ်သုံးစွဲ ခေါ်ဝေါ်နေတဲ့ နေ့အမည်တွေဖြစ်လာကြတယ်။‘ဆန်းဒေး’ဆိုတာ၊ နေနတ်သားကို အစွဲ ပြုပြီး ခေါ်ထားတဲ့နေ့ပဲ။ ‘မန်းဒေး’ ဆိုတာ၊လနတ်သားကို အစွဲပြုပြီး ခေါ်ထားတဲ့နေ့ပဲ။

အစတုန်းကတော့၊ ပြိုဟ်တွေကို လူတွေရဲ့ ရှေ့ ဖြစ်ဟောရုံ အတွက် သက်သက်လေ့လာကြတာပါပဲ။ နောက်တော့ နက္ခတ် ပညာ ဟာ တဖြေးဖြေး တိုးတက်လာပြီး ရှေ့ဖြစ် ဟောရုံအတွက် သက်သက် မဟုတ်တော့ပဲ၊ နေ လ ကြယ်တွေရဲ့အသွား အလာတွေကို လေ့လာတဲ့ အထိ တိုးတက်လာတယ်။

ကယ်ဒီးယန် လူမျိုးတွေထဲမှာ အထင်ရှားဆုံး နက္ခတ်ပညာရှင် နှစ်ဦးပေါ်ပေါက်ခဲ့ဘူးတယ်။ ပထမ တဦးက၊ နဘူးရီးမန်းနု^၁ဖြစ်တယ်။ သူက ဘီစီ ၅၀၀လောက်မှာ ပေါ်ခဲ့တယ်။ ဒုတိယ တဦးက ကီဒင်းနု^၂ ဖြစ်တယ်။ သူက ဘီစီ ၄၀၀ လောက်မှာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တယ်။ သူတို့ နှစ်ဦးဟာ၊ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံး နက္ခတ္တဗေဒ ပညာရှင်ကြီးများရဲ့ စာရင်းထဲမှာ ပါထိုက်သူတွေဖြစ်တယ်လို့၊ အခုခေတ် နက္ခတ္တဗေဒ ပညာ ရှင်ကြီး တဦးက ထုတ်ဖော် ပြောဆိုဘူးတယ်။ ရှေးဟောင်း ကမ္ဘာ့ သမိုင်းထဲမှာ ထင်ရှားခဲ့တဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေကို ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတွေ မေ့သွားသည့်တိုင်အောင်၊နက္ခတ်ပညာကို အခုလို စတင်ထူထောင်ပေး ပစ်ခဲ့တဲ့နက္ခတ်ပညာရှင်ကြီးတွေကို ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတွေဟာအစဉ်

၁။ နဘူးရီးမန်းနု = Naburimannu
၂။ ကီဒင်းနု = Kidinnu

ကယ်ဒီးယန်အင်ပိုင်ယာခေတ်

ထာဝရ အမြတ်တနိုး သတိရနေဘို့ ကောင်းတယ်လို့၊ သမိုင်းဆရာကြီးတွေက အမိန့်ရှိဘူးတယ်။ ဒီနက္ခတ်ပညာဟာ၊ ကယ်ဒီးယန်တွေဆီကမှ ဂရိလူမျိုးတွေဆီကို ရောက်သွားတယ်။

အခန်း ၆။

ကယ်ဒီးယန် အင်ပိုင်ယာခေတ်

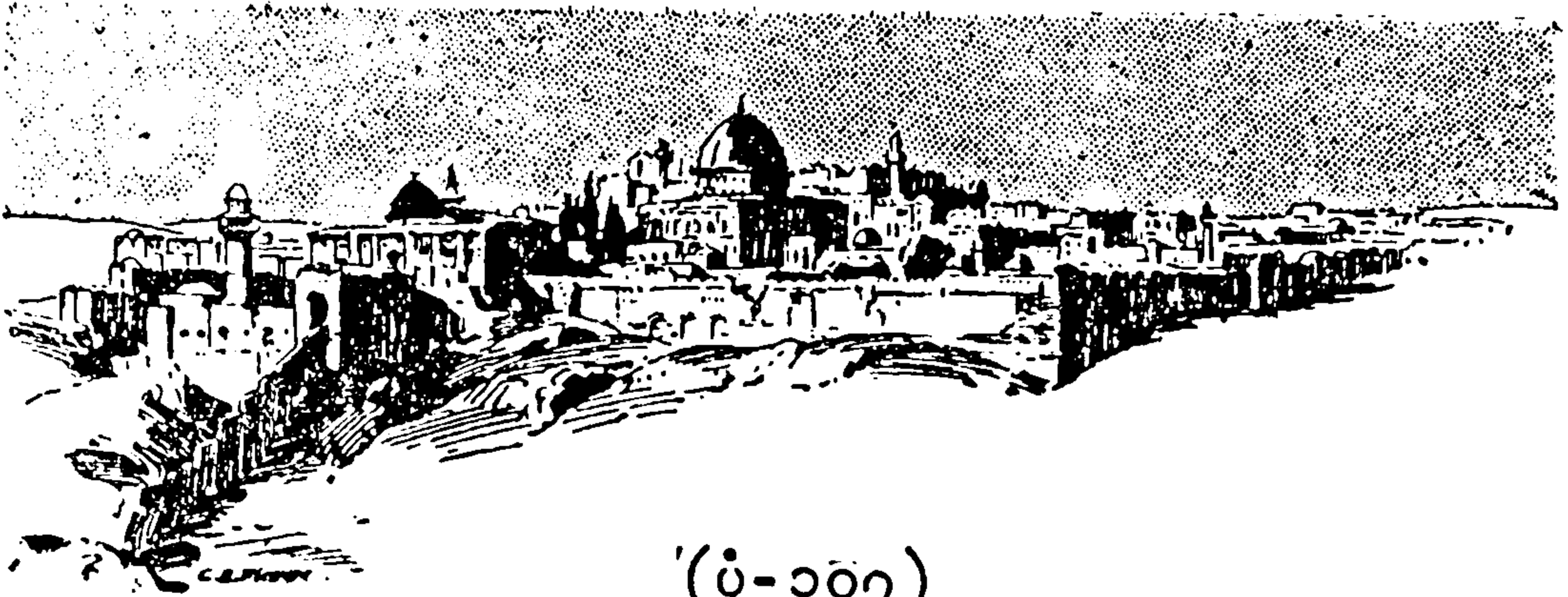
မှတ်စရာလေးခု၊ ဂရုပြု

၁။ ကယ်ဒီးယန် ဘုရင်-နက်ဘူကက်နက်ဇာဟာ၊ ဘက်ဘီလွန် မြို့တော်မှာ နန်းစိုက်ပြီး၊ မြို့တော်ကြီးကို တခမ်းတနား ပြန်လည်မွမ်းမံတယ်။ ဝီယနတ်သမီး-အစ်ရှတာကို ရည်မှန်းပြီး၊ ပွဲတော်လမ်းမကြီးမှာ ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ 'အစ်ရှတာ' မုခ်ဝကြီးဟာ၊ ခမ်းနားလှပါပေတယ်။

၂။ ဘက်ဘီလွန် မြို့တော်မှာ၊ ချစ်လှတဲ့ တောင်တန်းပြည် မိဖုရားအတွက် သူတည်ဆောက်ခဲ့တဲ့၊ အဆင့်ဆင့်အထပ်ထပ်နဲ့ 'မိုးပျံ့ဥယျာဉ်' ဟာ၊ အံ့မခန်းဘွယ် ကမ္ဘာ့အံ့ဘွယ် ခုနစ်ရပ်ထဲ ပါဝင်တယ်။

၃။ ဘီစီ ၅၀၀ နက္ခတ္တ ပေဒဆရာကြီး-နဘူးရီးမန်းနု။ ဘီစီ ၄၀၀ နက္ခတ္တ ပေဒ ဆရာကြီး- ကီဒင်းနု။ ကယ်ဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ ခေတ်မှာ နက္ခတ်ပညာဟာ၊ သိသိသာသာ တိုးတက်လာတယ်။

၄။ ဘက်ဘီလိုးနီးယား ခေတ်က၊ ဂြိုဟ်ကြီး ငါးလုံးကိုပဲ တွေ့ကြသေးတယ်။ ဒီဂြိုဟ် ငါးလုံးရော၊ နေ၊ လ ရော၊ စုစုပေါင်းခုနစ်ခုကို အစွဲပြုပြီး၊ ရက်သတ္တတပတ်မှာ ခုနစ်ရက် ရှိတယ်လို့ ဖြစ်လာတယ်။

(ပုံ-၁၀၇)

အခဏ်း ၇။

အနောက်အာရှသမိုင်း

(၄) ဟီးဘရူးလူမျိုး*

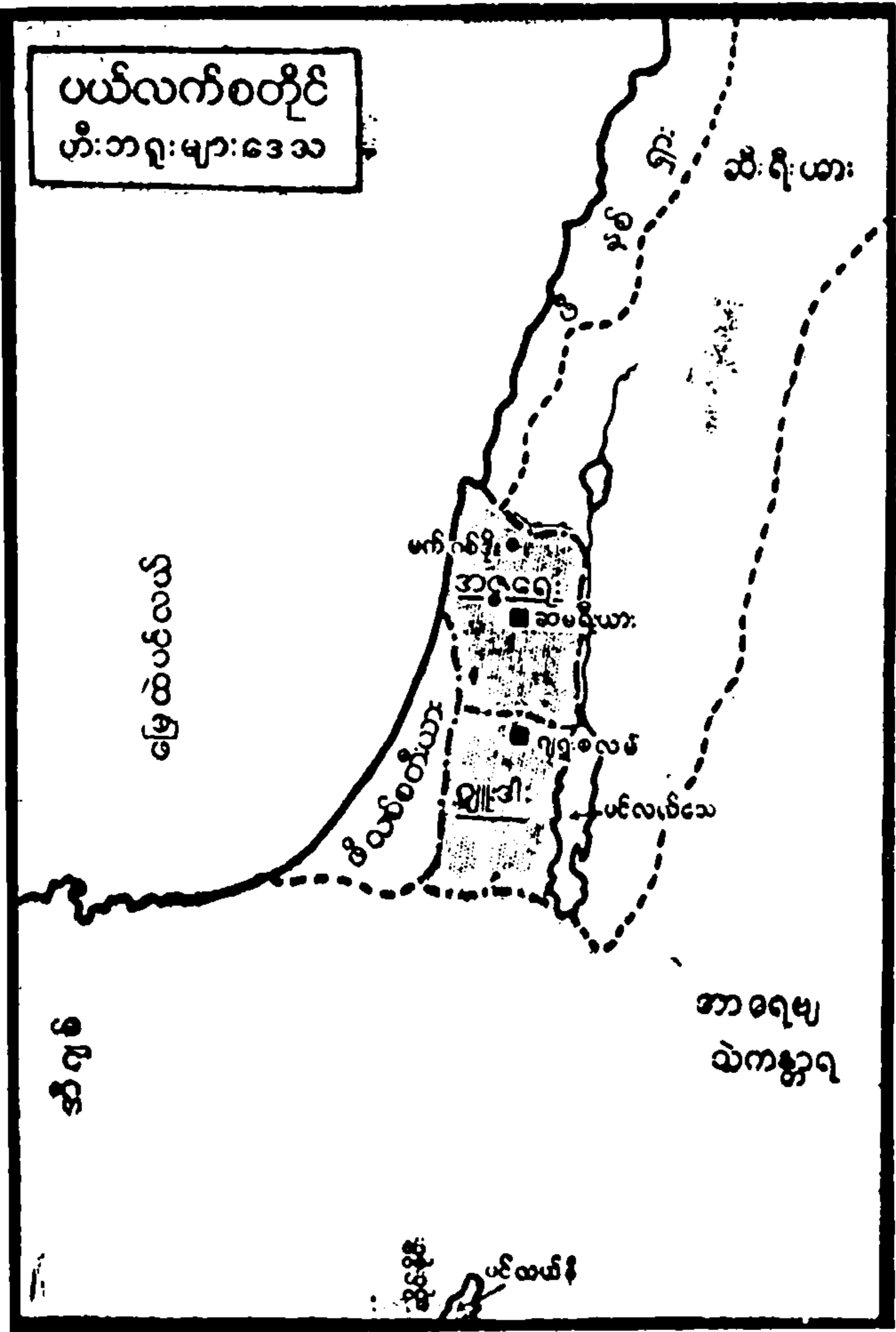
မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ အရှေ့တောင်ဒေသကမ်းရိုးတန်းပေါ်မှာ အလျားမိုင် ၁၅၀ လောက်၊ အကျယ်အဝန်း စတုရန်း မိုင် ပေါင်း ၁၀,၀၀၀ နီးနီးလောက် ရှိတဲ့၊ ပယ်လက်စတိုင်း နိုင်ငံကလေးရှိတယ်။ ဒီနိုင်ငံကလေးဟာ၊ အနောက်ဘက်က မြေထဲပင်လယ်ခံနေသလို၊ အရှေ့ဘက်ကလဲ အာရေဗျ သဲကန္တာရကြီး ခံနေတယ်။ ရှေးအခဏ်းတွေမှာ တုန်းက ပြောခဲ့တဲ့ လခြမ်းဒေသဆိုတာကို မှတ်မိကြလိမ့်အုံးမယ်လို့ ထင်တယ်။ ပယ်လက်စတိုင်းဟာ၊ အဲဒီလခြမ်းဒေသရဲ့ အနောက်ဘက်စွန်း ဖြစ်တယ်။ (မြေပုံ-၅)

ပယ်လက်စတိုင်းမှာ၊ တောင်ပိုင်းနဲ့ မြောက်ပိုင်းဆိုပြီး၊ နှစ်ပိုင်းရှိတယ်။ တောင်ပိုင်းဟာ သဲကန္တာရနီးနီးဖြစ်နေတဲ့အတွက် စိုက်ပျိုးလို့ မကောင်းဘူး။ မြောက်ပိုင်းမှာတော့ စိမ်းလန်းစိုပြေတဲ့ တောင်ကြား ဒေသတွေ ရှိတဲ့အတွက် စိုက်ပျိုးလို့ ကောင်းသလောက် ကောင်းတယ်။ အဲဒါကြောင့် တောင်ပိုင်းက လူတွေဟာ ဆင်းရဲကြပြီး၊ မြောက်ပိုင်းက လူတွေက စားနိုင်သောက်နိုင်ရှိကြတယ်။

ပယ်လက်စတိုင်းမှာ အရင်ကျတဲ့ လူမျိုးတွေ
အဲဒီလို ဆင်းရဲရတဲ့ အထဲမှာ၊ မြောက်ပိုင်း ကမ်းရိုးတန်းကို ဖီနစ်ရှန်လူမျိုးတွေက သိမ်းထားပြီး၊ တောင်ပိုင်းကမ်းရိုးတန်းကို မြေထဲ

(ပုံ-၁၀၇) ဂျူးဆလမ်မြို့။
*ဟီးဘရူးလူမျိုး = The Hebrews
၁။ ပယ်လက်စတိုင်း = Palestine (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၆၊ နှာ ၃၅၀)

ပင်လယ်မှာရှိတဲ့ ကရိကျွန်းက ပြောင်းရွှေ့လာကြတဲ့ ဖိလစ်စတင်း^၁ ဆိုတဲ့ မြေထဲပင်လယ်သားတွေက သိမ်းထားပြန်တဲ့အတွက်၊ 'ရှင်နဲရာအဂ္ဂလူထွက်'ဆိုသလို၊ အလိုလိုမှ ဆင်းရဲ နေရတဲ့ ပယ်လက်စတိုင် နိုင်ငံကလေးဟာ၊ ပင်လယ်နဲ့ အဆက် ပြတ် နေ ပြန်တယ်။ ဒါတွေတင်မက သေးဘူး၊ ဒီ ဆင်းရဲ တဲ့ ပယ်လက် စ တိုင် နိုင်ငံကလေးဟာ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာ၊ ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ၊ အဆီးရီးယန်အင်ပိုင်ယာ၊ ဘက်ဘီလိုးနီးယန် အင်ပိုင် ယာ ကြီးတွေရဲ့ စစ်လမ်းကြောင်းပေါ်မှာလဲ တည်ရှိနေတဲ့အတွက်၊ ဒီအင်ပိုင်ယာကြီးတွေရဲ့ စစ်တပ်ကြီးတွေ၊ ဒီဆင်းရဲတဲ့ ပယ်လက်စတိုင်နိုင်ငံထဲမှာ ဖြတ်သန်း သွားကြတာကိုလဲ မကြာခဏ ခံလိုက်ရသေးတယ်။ (ပုံ-၁၀၀)

(မြေပုံ-၅)

နိုင်ငံရေးဘက်က ကြည့်လိုက်ပြန်ရင်လဲ၊ ဟီးဘရူးတွေဟာ အီဂျစ်လူမျိုးတွေ၊ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေ၊ အဆီးရီးယန်လူမျိုးတွေ၊ ကယ်ဒီးယန်လူမျိုးတွေလို၊ အထက်တန်းကို မြင့်မြင့်မားမားမရောက်ခဲ့ ရှာပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ သက်တမ်းတခုလုံးမှာမှ၊ ပတ်ဝန်းကျင်နိုင်ငံတွေ အလယ်မှာ နှစ်ပေါင်း ၅၀-လောက်ပဲ နိုင်ငံရေးတောင့်တင်းမှုကို ပြနိုင်ခဲ့တာတယ်။

၁။ ဖိလစ်စတင်းလူမျိုး = The Phillistines

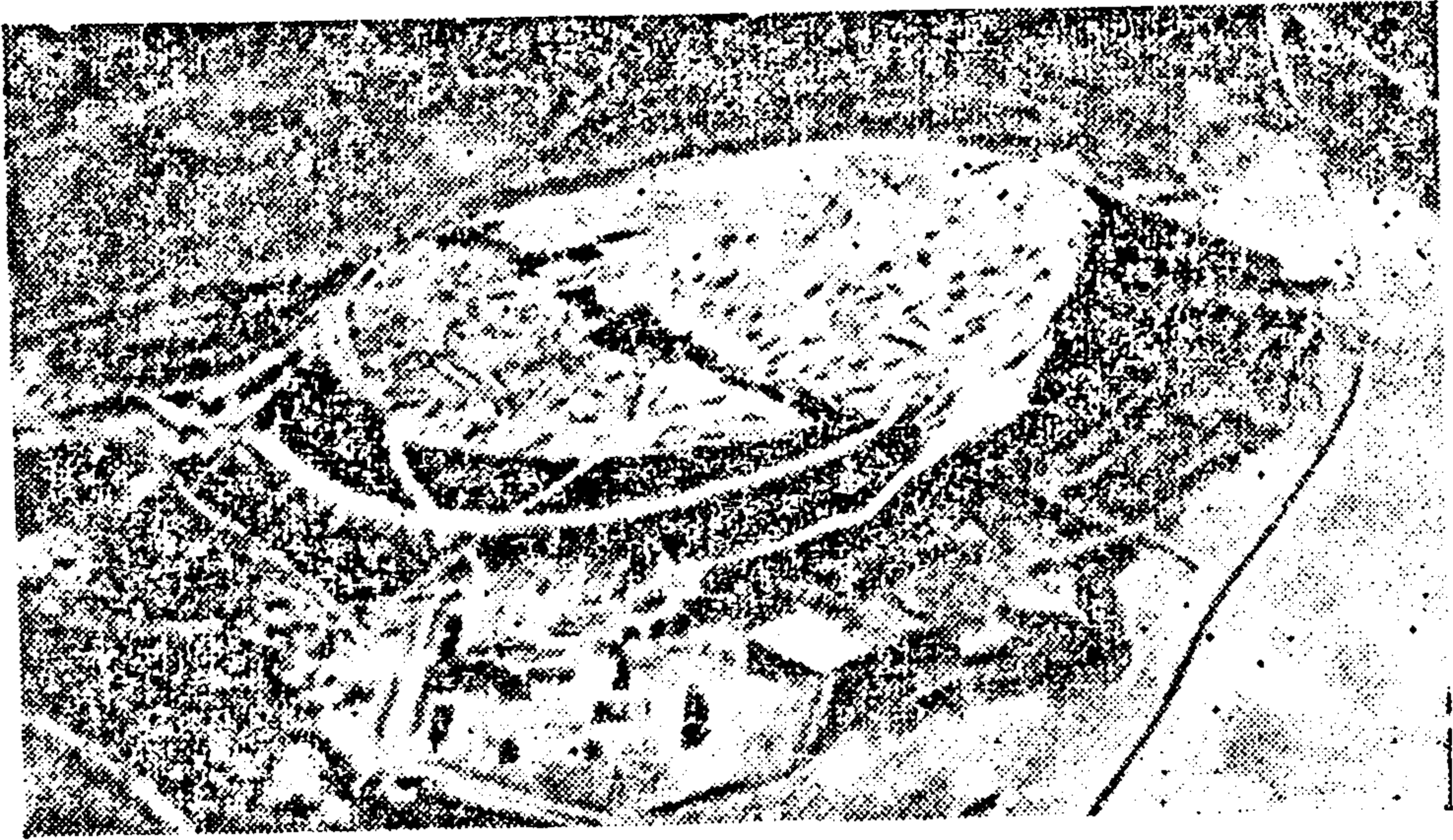
ဒါပေမဲ့ ဒီဟီးဘရူးတွေဟာ၊ ဘာသာရေးမှာ အထက်တန်းကို ရောက်ခဲ့ဘူးတဲ့ လူတွေဖြစ်တယ်။ သူတို့တတွေ ဘာသာရေးမှာ ဘယ်လို အထက်တန်း ရောက်ခဲ့ဘူးကြတယ်ဆိုတာကို နားလည်ဖို့အတွက် သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံရေးသမိုင်းကို အနဲအကျဉ်းသိထားဖို့ လိုတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူတို့ရဲ့ ဘာသာရေးသမိုင်းကို မပြောခင်၊ နောက်ခံကားအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံရေးသမိုင်းကို အကျဉ်းချုံးပြီး ပြောပြမယ်။

ဘီ.စီ ၃၀၀၀ - လောက် က စပြီး၊ ဒီ ပယ်လက်စတိုင်နိုင်ငံကို ဆမြိုက် အန္တယ်တွေ ဖြစ်တဲ့ အာရေဗျ သဲကန္တာရထဲမှာ ခြေသလုံး အိမ်တိုင်ပြုနေကြတဲ့ ကေးနန်းနိုက်လူစုတွေ ရောက်လာကြတယ်။ ဘီ.စီ ၂၅၀၀-လောက်ဆီရောက်တော့၊ ဒီကေးနန်းနိုက်တွေဟာ၊ ပယ်လက်စတိုင်မှာ မြို့ရိုးကာ မြို့တွေနဲ့ နေထိုင်ကြတဲ့အထိ၊ တိုးတက်လာတာကို တွေ့ကြရတယ်။

ဘီ.စီ ၁၄၀၀-နဲ့ ၁၂၀၀-အတွင်းမှာ ကေးနန်းနိုက်တွေ လိုပဲ၊ အာရေဗျ သဲကန္တာရထဲမှာ ခြေသလုံးအိမ်တိုင် ပြုနေကြတဲ့ ဆမြိုက်အန္တယ်ဖြစ်တဲ့ ဟီးဘရူးလူစုတွေ၊ ပယ်လက်စတိုင်ကို ရောက်လာကြပြန်တယ်။ နောက်တစုကတော့၊ ဟစ်ဆိုးလူမျိုး တွေ အီဂျစ်မှာ ကြီးစိုးနေတဲ့ အချိန်လောက်က၊ အီဂျစ်ကို ရောက်သွားတယ်။ ဟစ်ဆိုးလူမျိုးတွေလဲ၊ သူတို့လိုပဲ ဆမြိုက်အန္တယ်တွေ ဖြစ်နေတဲ့အတွက်၊ အဲဒီအချိန်အခါမှာ သူတို့ဟာ အတော်ကောင်းစားခဲ့တယ်။ သူတို့အထဲက ဂျိုးဇက်^၁ ဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဟာ (ပုံ-၁၀၉)၊ အီဂျစ်ဘုရင်ခံအထိတောင် တက်ဖြစ်သေးတယ်။ ဘုရင်ခံဟာ၊ ဖေးရိုးပြီးတဲ့နောက် အီဂျစ်နိုင်ငံမှာ အကြီးဆုံးပဲ။

ဒါပေမဲ့၊ ဟစ်ဆိုးတွေ အရေးနိမ့်ပြီး၊ အီဂျစ်ပြည်က ဆုတ်ခွာ သွားကြရတဲ့အခါ၊ အီဂျစ်ပြည်တွင်းမှာ ကျန်ရစ်တဲ့ ဟီးဘရူးတွေဟာ အီဂျစ်လူမျိုး ဖေးရိုးတွေ လက်အောက်မှာ သိပ်ပြီး အနှိပ်စက်ခံကြရတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ ဒုတိယမြောက်-ရမ်ဆီးဖေးရိုး လက်ထက်ကို ရောက်တဲ့အခါ၊ ဟီးဘရူးခေါင်းဆောင်ကြီး မိုးဇက်^၂ဟာ (ပုံ-၁၁၀)

၁။ ဂျိုးဇက် = Joseph
၂။ မိုးဇက် = Moses (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၁၅၃)

(ပုံ-၁၀၀) မက်ဂစ်ဒိုခံတပ်မြို့ (အာမဂက်ဒွန်) ၊ တည်ရာ
တောင်ပိုက်ကို လေယာဉ်ပေါ်ကမြင်ရပုံ။

ဒိမြို့ဟာ ပယ်လက်စတိုင်းမှာ ရှိတယ်။ အီဂျစ်၊ ဘက်ဘီလိုနီးယား၊ အဆီးရီးယားနိုင်ငံတွေဆီကိုသွားတဲ့ တောင်ကြားလမ်းရဲ့ မြောက်ဘက်မှာ ရှိတယ်။ အဲဒါကြောင့် အာဖရိက နဲ့ အာရှတိုက်ကိုသွားတဲ့ ရှေးလမ်းမကြီး ပေါ်မှာ ခံတပ်မြို့သဘော အလိုအလျောက် ဖြစ်နေတယ်။

နှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာကထဲက အာရှနဲ့ အာဖရိကစစ်တပ် တွေဟာ၊ မယ်ဂစ်ဒိုလွင်ပြင်ပေါ်မှာ မကြာခဏတိုက်ခဲ့ကြတယ်။ တတိယ တုမို့ ဘုရင်ကစပြီး (ပ) ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း လော့-အယ်လင်ဘီ^၂ အထိပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် စစ်တလင်း မကြာခဏဖြစ်တဲ့ နေရာကို ‘အာမဂက်ဒွန်’လို့ တင်စားပြီး၊ အခုအခါ ခေါ်ကြတယ်။

အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင်ပြီး၊ သူ့လူမျိုးတွေကို အီဂျစ်နိုင်ငံတွင်းက ထုတ်ယူလာခဲ့တယ်။ သူတို့လဲ သဲကန္တာရထဲမှာ ရေကြည်ရာမြက်နုရာကို ရှာကြရင်း၊ တခြားခြားနဲ့ ပယ်လက်စတိုင်းကို ရောက်လာကြပြန်တယ်။

ဟီးဘရူးတွေဟာ ပယ်လက်စတိုင်းကို ရောက်လာတဲ့အခါ၊ ကေး နန်းနိုက်တွေကို တွေ့တဲ့နေရာမှာ အတင်းဝင်တိုက်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကေး နန်းနိုက်တွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဟာ၊ ဘီ.စီ ၂၅၀၀-လောက်ကထဲက စလာ တယ်ဆိုတော့၊ အတော်တိုးတက်နေပြီ။ နောက်ပြီးတော့လဲ ကေးနန်း နိုက်တွေရဲ့ မြို့တိုင်းမှာ မြို့ရိုးတွေ ရှိနေတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ ခြေသလုံး

၁။ အာမဂက်ဒွန် = Armageddon
၂။ လော့-အယ်လင်ဘီ = Lord Allenby

(ပုံ-၁၀၉) ဂျိုးဇက် နဲ့ ဘင်ဂျမင်

ဂျိုးဇက်ဟာ၊ အိဂျစ်ဘုရင်ခံအဖြစ်နဲ့ ကောင်းစားနေပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ဟိုတုန်းက အိဂျစ်လူမျိုးတွေ ဝတ်လေ့ရှိတဲ့၊ ခါးပတ်ပတ်ထားရတဲ့ ခါးဝတ်အထည်ကို သူဝတ်ထားပြီး၊ ဆံပင်တုကိုလဲ သူ့ဦးခေါင်းမှာ ဆောင်း ထား တာကို ပုံထဲမြင်ရမယ်။

မတ်တတ်ရပ်နေတဲ့ကလေးဟာ သူ့ညီထွေးဘင်ဂျမင်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုင်နေတဲ့ လူတွေကတော့ ပယ်လက် စတိုင် ပြည်မှာ အငတ်ဘေး နဲ့ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ အတွက်၊ ဘင်ဂျမင်နဲ့ အတူဆန်ဝယ်တွက်လာကြတဲ့ သူ့အစ်ကို ၁၀ ဦးပဲ ဖြစ်ကြတယ်။ သူ့အရှိန်အငှါနဲ့ သူ့မိသားအားလုံးကို ဂျိုးဇက်ဟာ အိဂျစ်နိုင်ငံမှာ နေရာချထား ပေးနိုင်ခဲ့တယ်။

အိမ်တိုင် ပြုနေကြတဲ့ အခြေအနေမှာ ရှိနေကြသေးတဲ့ ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ ကေးနန်းနိုက်တွေကို နိုင်အောင် မတိုက်နိုင်ကြဘူး။

နောက်ပြီးတော့လဲ ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ နိုင်အောင် မတိုက်နိုင်တဲ့ အကြောင်းကြီး တကြောင်းရှိသေးတယ်။ သူတို့ဟာ တစုံထဲတဝေးထဲ ကေးနန်းနိုက်တွေကို တိုက်ထာမဟုတ်ဘူး။ လူစုတွေ အစိပ်စိပ် အမွှာမွှာ ကွဲပြီး၊ အဲဒီကွဲနေတဲ့ အတိုင်း ဖြစ်သလို ထတိုက်ကြတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ ကေးနန်းနိုက်တွေ၊ အမတန် အားပျော့တဲ့ နေရာအနဲ အကျဉ်းလောက်မှာသာ၊ ဟီးဘရူးတွေက အနိုင်ရပြီး၊ နေရာခပ်များများမှာ ဟီးဘရူးတွေ ရှုံးကြတာပဲ။

ဟီးဘရူးတွေဟာ ကေးနန်းနိုက်တွေရဲ့ လက်ထဲကမြို့တွေကို နိုင်အောင် မလုနိုင်တဲ့အခါ၊ မြို့ရိုးတွေ

(ပုံ-၁၁၀) မိုးဇက်

အပြင်ဘက်က ကွက်လပ်တွေမှာ ဖြစ်သလိုပဲ နေရာယူကြတယ်။ ဒီဟီးဘရူးတွေထဲက၊ မြောက်ပိုင်းကို ရောက်သွားကြတဲ့သူတွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့

(ပုံ-၁၁၁) နှာခေါင်းမြင့်မြင့်ကြီးတွေနဲ့ ဟစ်တိုက်နဲ့ ဟီးဘရူး။

ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုတဲ့ အလေ့အထတွေကို စွန့်ပစ်လိုက်ကြပြီး၊ ကေးနန်းနိုက်တွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကို လက်ခံကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူတို့ နေရာမှာ တဲတွေ ပျောက်ကုန်ကြပြီး၊ အိမ်ကောင်း ယာကောင်းတွေ ပေါ်လာကြတယ်။

အဘတ်ဝတ်တဲ့နေရာမှာဆိုယင်လဲ၊ သိုးအရေခွံ အဝတ်အစားကြမ်းကြီးတွေပျောက်ကုန်ကြပြီး၊ သိုးမွေးနဲ့ ရက်ထားတဲ့တောက်ပြောင်လှပတဲ့ အဝတ်အစားတွေ ပေါ်လာတယ်။ အတော်ကလေးကြာလာတဲ့အခါ၊ ဒီမြောက်ပိုင်းက ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ အသွင်အပြင်အနေအထိုင် အပြောအဆို အသွားအလာမှစပြီး၊ အစစအရာရာမှာ ကေးနန်းနိုက်တွေနဲ့ တထေရာထဲ ဖြစ်လာတယ်။ ခွဲခြားလို့မရတော့ဘူး။

ဒါပေမဲ့ တောင်ပိုင်းမှာ ရှိနေတဲ့ ဟီးဘရူးတွေကတော့၊ ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ ဒေသကိုယ်တိုင်က သဲကန္တာရလိုလို ဖြစ်နေတဲ့ အတွက်၊ ဒီတောင်ပိုင်းက ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုတဲ့ အလေ့အထကို စွန့်မပစ်ကြသေးဘူး။ အဲဒါကြောင့် ပယ်လက်စတိုင်း နိုင်ငံကလေးထဲမှာပဲ၊ ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ နှစ်မျိုးနှစ်စား ကွဲပြားနေကြပြီး၊ နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာအောင် ဒီနှစ်မျိုးဟာ ပဋိပက္ခဖြစ်နေတာကို တွေ့ရတယ်။

နှာခေါင်း မြင့်မြင့်ကြီးတွေ

ဒီဟီးဘရူးတွေလိုပဲ ပယ်လက်စတိုင်း နိုင်ငံထဲမှာ၊ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေ အများအပြား ရောက်နေကြတယ်။ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေဟာ နှာတံသိပ်မြင့်တဲ့ လူမျိုးတွေဖြစ်တယ်။ အဲဒီလူမျိုးတွေနဲ့ ဟီးဘရူးတွေ

အိမ်ထောင်ကျပြီး၊ သူတို့က ဆင်းသက် ပေါက်ဖွားလာကြတဲ့ ဟီးဘရူး
တွေမှာ၊ နှာတံမြင့်မြင့်ကြီးတွေ ပါလာကြတယ်။ (ပုံ-၁၁၁)

ဟီးဘရူးစည်းရုံးရေး
ဘီ၊ စီ ၁၁၀၀ ကို
ရောက်ခါနီးလောက် မှာ၊
ဟီးဘရူးတွေ စည်းလုံး ညီ
ညွတ် ဘို့ အ ကြောင်း တခု
ပေါ်လာတယ်။ ပယ်လက်
စတိုင်ရဲ့ တောင်ဘက် ပင်
လယ်ကမ်းရိုးတန်းကိုသိမ်း
ပိုက်ထားတဲ့ ဖိလစ်စတင်း
တွေဟာ၊ ဟီးဘရူးတွေ
ဘက်ကို ဖိပြီး ဝင်လာကြ
တယ်။ အစမှာတော့၊ ဟီး
ဘရူးအုပ်စု ခေါင်းဆောင်
တွေဟာ၊ အချင်းချင်းစည်း
ရုံးလို့ မရသေးဘူး။ အုပ်စု
တွေဟာ တကွ တပြားစီ
ဖြစ်နေကြ သေးတာပဲ။ ဒါ
ပေမဲ့ ‘ဆော’^၁ ဆိုတဲ့
ခေါင်းဆောင် ပေါ်လာတဲ့
အခါ၊ ဖိလစ်စတင်းတွေ
ကို တစုတဝေးထဲ တိုက်
အောင်၊ အစိပ်စိပ် ကွဲနေ
တဲ့ ဟီးဘရူးတွေကို စည်းရုံးနိုင်လာတယ်။

(ပုံ-၁၁၂) ဒေးဗစ်ဘုရင်။

‘ဆော’ဟာ အောင်မြင်မှု အတော် ရလာတဲ့အခါ၊ ရှင်ဘုရင်
အမည်ခံပြီး၊ အစိပ်စိပ်ကွဲနေတဲ့ ဟီးဘရူးတွေကို အဇ္ဇရေး^၂ တမျိုးသား

၁။ ဆော = Saul
၂။ အဇ္ဇရေး = Israel

ထဲ ဖြစ်လာအောင် သူကြိုးစားတယ်။ သူ့မှာ ဒေးဗစ်^၁ဆိုတဲ့ သမက်ရှိ တယ်။ ဒီသမက်ဟာ အတိုက်အခိုက် အမတန် ကောင်းတယ်။ အဲ ဒါကြောင့် သူ့နန်းကို လူမှာ၊ သောက္ခမ ရှင်ဘုရင်ကြီးက စိုးရိမ်တယ် ထင်ပါရဲ့။ သမက်ဒေးဗစ်ကို ရာဇဝတ်သားလို့ ကျေညာပြီး၊ သူ့တိုင်း ပြည်က နှင်ထုတ်ထားတယ်။

ဒေးဗစ်နောက်ကို၊ သတ္တိရှိတဲ့ လူတွေ တော်တော်များများ ပါ သွားတဲ့အတွက်၊ သူတို့ဟာ အဖွဲ့အစည်းကြီးတခုလို ဖြစ်နေတယ်။ သူတို့ တိုက်မှာရှိတဲ့ လူတွေက သူတို့ကို ဆက်ကြေးပေးရတယ်။ ဒီလူတွေကို ဘေးဥပါဒ်မရှိအောင် သူတို့က ကာကွယ်ပေးတယ်။ ဖိလစ်စတင်းတွေ နဲ့ တိုက်ပွဲတခုမှာ၊ ရှင်ဘုရင် 'ဆော' ရဲ့ စစ်တပ်တွေဟာ မရှုမလှ ရှုံးတဲ့ အပြင်၊ သူ့သားတော် ချန်နာသန်လဲ တိုက်ပွဲမှာ ကျသွားတဲ့အတွက်၊ ရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ပြီး၊ သူ့ကိုယ်သူ သတ်သေလိုက် တယ်။

ရှင်ဘုရင် ဆော နတ်ရွာစံပြီးတဲ့နောက်၊ ဒေးဗစ်နဲ့ (ပုံ-၁၁၂) သူ့ လူစုတွေဟာ၊ ဖိလစ်စတင်းတွေကို ပြန်တိုက်တဲ့အခါ၊ ဖိလစ်စတင်း တွေရဲ့ လက်ထဲက တမြို့ပြီး တမြို့ ပြန်ရလာတယ်။ ဒီစွမ်းရည်သတ္တိကို မြင်တဲ့အတွက် တောင်ပိုင်း ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ ဒေးဗစ် လက်အောက်ကို ဝင်လာကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ အကူအညီနဲ့ ဂျရူးဆလမ်မြို့^၂ကို တိုက်တဲ့ အခါ၊ ကေးနန်းနိုက်တွေရဲ့လက်ထဲက ဂျရူးဆလမ်ကို (ထိပ်စည်းပုံ- ၁၀၇) သူတို့ အနိုင်ရတယ်။ ဒီမြို့ဟာ တောင်ကုန်းပေါ်မှာလဲ တည်ရှိ တယ်။ မြို့ရိုးလဲရှိတယ်။ ခံတပ်ကလဲ ကောင်းတယ်ဆိုတော့၊ အဲဒီခေတ်က စစ်မျက်စိနဲ့ ကြည့်မယ်ဆိုရင်၊ ဒီမြို့ကို ဒေးဗစ် အနိုင်ရလိုက်တာဟာ အမတန် ကြီးကျယ်တဲ့ အောင်ပွဲဖြစ်တယ်။

ဒီ အောင်ပွဲကို မြင်ရပြီး၊ မြောက်ပိုင်း ဟီးဘရူးတွေ ကလဲ ဒေးဗစ်ရဲ့ လက်အောက်ကို ဝင်လာကြပြန်တယ်။ ဒေးဗစ် ဟာ ဂျရူး ဆလမ် ကိုပဲ အဇ္ဈရေးနိုင်ငံသစ်ရဲ့ မြို့တော် လုပ်လိုက်တယ်။ အဲဒီလို လုပ်လိုက်တာလဲ၊ သူရဲ့ နှလုံးရည်ကို ပြလိုက်တာပဲ။ ဂျရူးဆလမ်ဟာ

၁။ ဒေးဗစ် = David

၂။ ဂျရူးဆလမ် = Jerusalem (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၃၊ နှာ ၁၁၃)

မြောက်ဘက်လဲမကျ၊ တောင်ဘက်လဲမကျ၊ ကြားဒေသမှာ တည်ရှိနေ
တယ်။ ဒီလိုကြားဒေသကို ရှေးလိုက်တဲ့အတွက် သူဟာ တောင်နဲ့မြောက်
ရှိတဲ့ အနက်
ကျောသားရင်သား
မခွဲခြားဘူး ဆိုတာ
ကို လက်တွေ့ ပြ
ပြီးသား ဖြစ်သွား
တယ်။

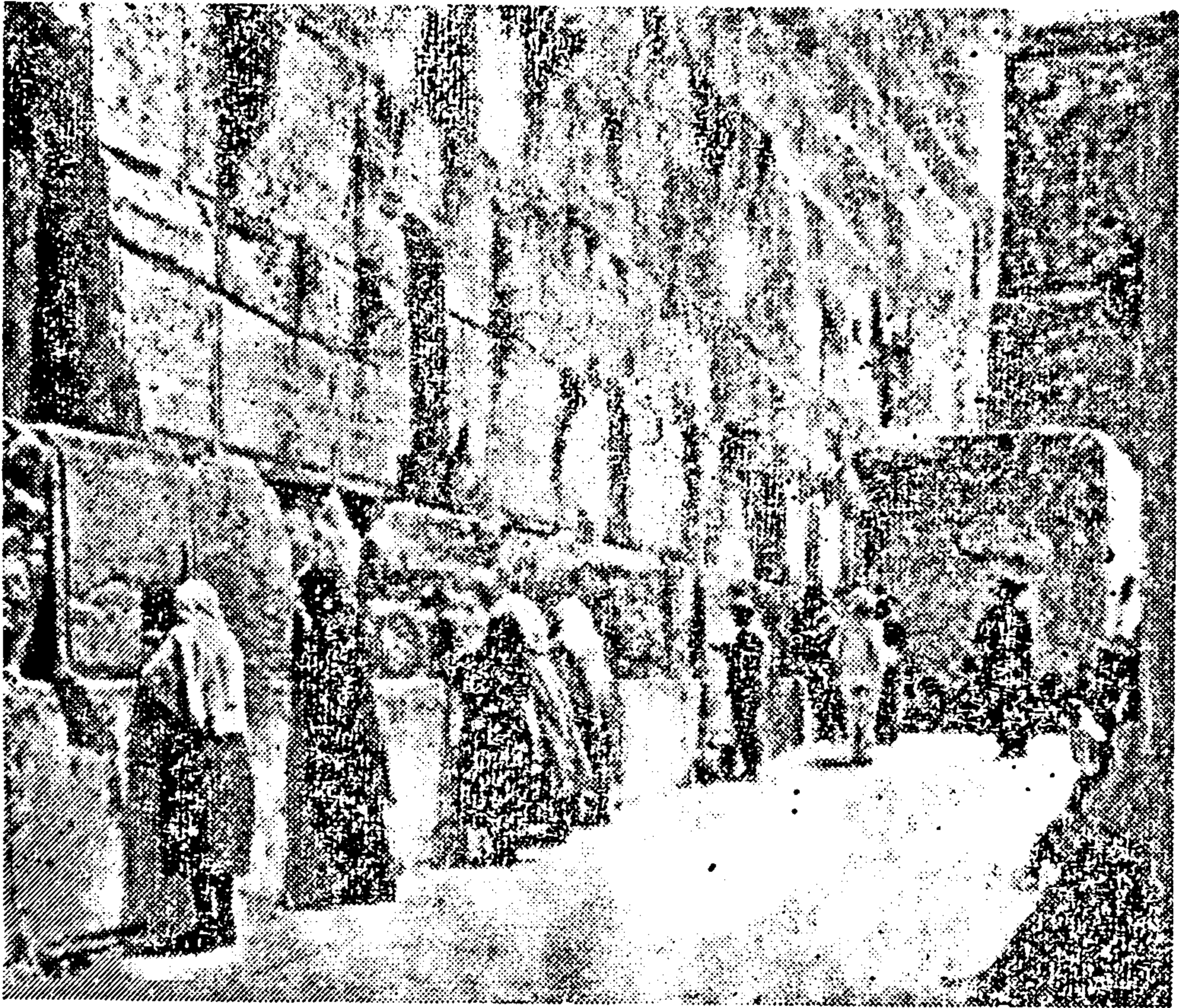

ဒေးဗစ်ဟာ ရှင်
ဘုရင် ဖြစ်လာ တဲ့
အခါ၊ သူ့ယာဝေး
နတ်^၁ကို မမေ့ဘူး။
ရှေးကလို ဟိုရှေ့ ဒီ
ရှေ့ရှေ့ လို့ရတဲ့နတ်
စင် အရှင် ကလေး
ကို သူ မကြိုက်ဘူး။
အဲဒါကြောင့် ယာ
ဝေးအတွက်၊ ဝတ်
ကျောင်းတကျောင်း
ကို ဂျူး ဆလမ်
တောင် ကုန်း ပေါ်
မှာ တည်ဆောက်ရ
အောင် အစီအစဉ်
တွေ လုပ် တယ်။
ဘီ၊ စီ ၁၀၅၆ က

(ပုံ-၁၁၃) ဆော်လမွန်ဘုရင် သားတရားစီရင်ခန်း
(မဟောသမ သားတရားစီရင်ခန်းနဲ့ တထေရာထဲပဲ
ဖြစ်တယ်။)

ဘီ၊ စီ ၁၀၁၅ အထိ၊ အနှစ်-၄၀ လောက် ရှင်ဘုရင်အဖြစ်နဲ့ အုပ်စိုး
သွားတယ်။ ဟီးဘရူး လူစွမ်းကောင်းတွေထဲမှာ၊ ဟီးဘရူး တမျိုးသား
လုံးရဲ့ အများဆုံး အကြည်ညိုခံရတဲ့ သူဟာ ဒေးဗစ်ပဲ ဖြစ် တယ်။

၁။ ယာဝေးနတ် = Yahveh (Jehovah)

(ပုံ-၁၁၄) ဘုရင်ဆော်လမွန် တည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ခမ်းနားကြီးကျယ်လှတဲ့ ဘုရားဝတ်ကျောင်းဟာ၊ အခုအခါ နံရံဟောင်းတခုသာ ကျန်နေရစ်တော့ တယ်။ ဂျူးဆလမ်မြို့ကို ရောက်လာကြတဲ့ ရေဝတီ (ယဟူဒီ) ဘုရားဖူးတွေ ဟာ၊ သောကြာနေ့တိုင်း ဒီနံရံကို နဖူးနဲ့ ကပ်ပြီး ‘ရှေးခေတ်ဟောင်း အောက်မေ့ဘွယ်’ သဘောမျိုးနဲ့ လွမ်းဆွတ်တသ ငိုကြွေး မြည်တမ်းလေ့ ရှိတဲ့အတွက်၊ ငိုကြွေးရာနံရံလို့ အခုအခါ ခေါ်နေကြတယ်။

စစ်သားအဖြစ်နဲ့ သူပြခဲ့တဲ့ နှလုံးရည်တွေကို ဟီးဘရူးအမျိုးသားတွေ ဟာ ဒီနေ့တိုင်အောင် မခမ့နိုင်သေးဘူး။

အဇ္ဈေးရှင်ဘုရင်တွေလဲ၊ မြန်မာရှင်ဘုရင်တွေလို၊ မိဖုရား တွေ မောင်းမမိသံတွေ အများကြီး ထားတဲ့အတွက်၊ သူတို့မှာ သားတော် သမီးတော်တွေ သိပ်များတယ်။ အဲဒီသားတော် သမီးတော်တွေဟာ ခမည်းတော် နတ်ရွာစံတဲ့အခါ၊ နန်းလုဘက်တွေ ဖြစ်လာကြတာပဲ။

အဲဒါကြောင့် ဒေးဗစ်ဘုရင်ကြီး နတ်ရွာစံတဲ့အခါ၊ နန်းလုဘက် တွေ သိပ်များတယ်။ သားဘော်ဆော်လမွန်^၁ဟာ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်တာနဲ့

၁။ ဆော်လမွန် = Solomon (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၂၁၂)

တပြိုင်နက်၊ နန်းလူဘက်တွေကို အတော်သုတ်သင်ပစ်လိုက်ရတယ်။ ဒီ ဆော်လမွန်ရှင်ဘုရင်လဲ၊ မိဖုရား မောင်းမမိသင်္တေ့ များတဲ့နေရာမှာ နံမယ်ကြီးပဲ။ နိုင်ငံခြားတွေနဲ့ ချစ်ကြည်ရေးဟာ ခိုင်မာတောင့်တင်း အောင်ဆိုတဲ့ အကြောင်းပြချက်နဲ့၊ နိုင်ငံခြားသူတွေကို သူ့အများကြီး ယူထားတယ်။ သူ့မယားတွေထဲမှာ၊ အီဂျစ်ဘုရင်ရဲ့ သမီးတော်တပါး တောင် ပါလိုက်သေးတယ်။ သူ့မယားတွေရဲ့ အရေအတွက် များတာ ဟာ၊ ဥဒါန်းတွင်ပြီး ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။

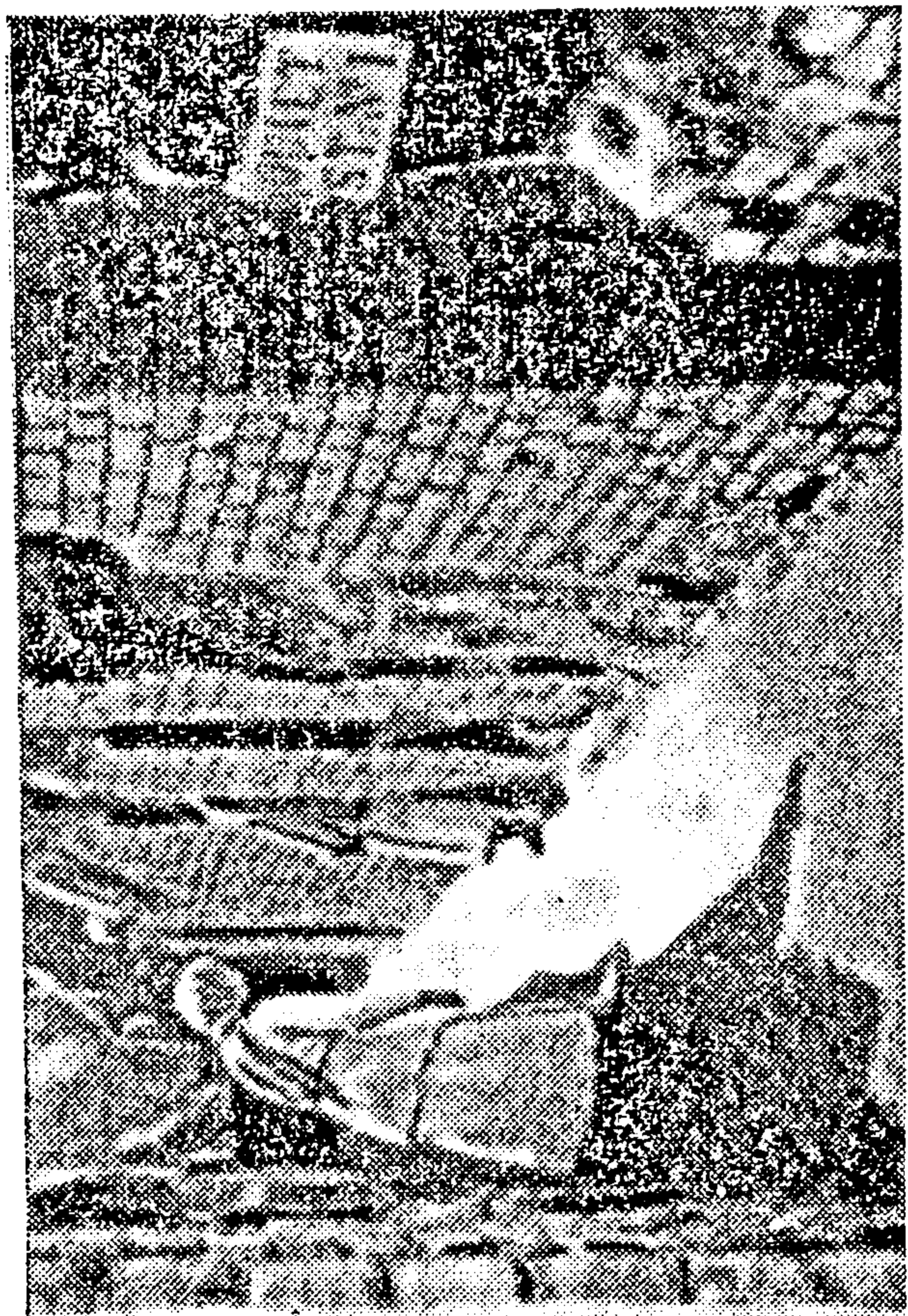
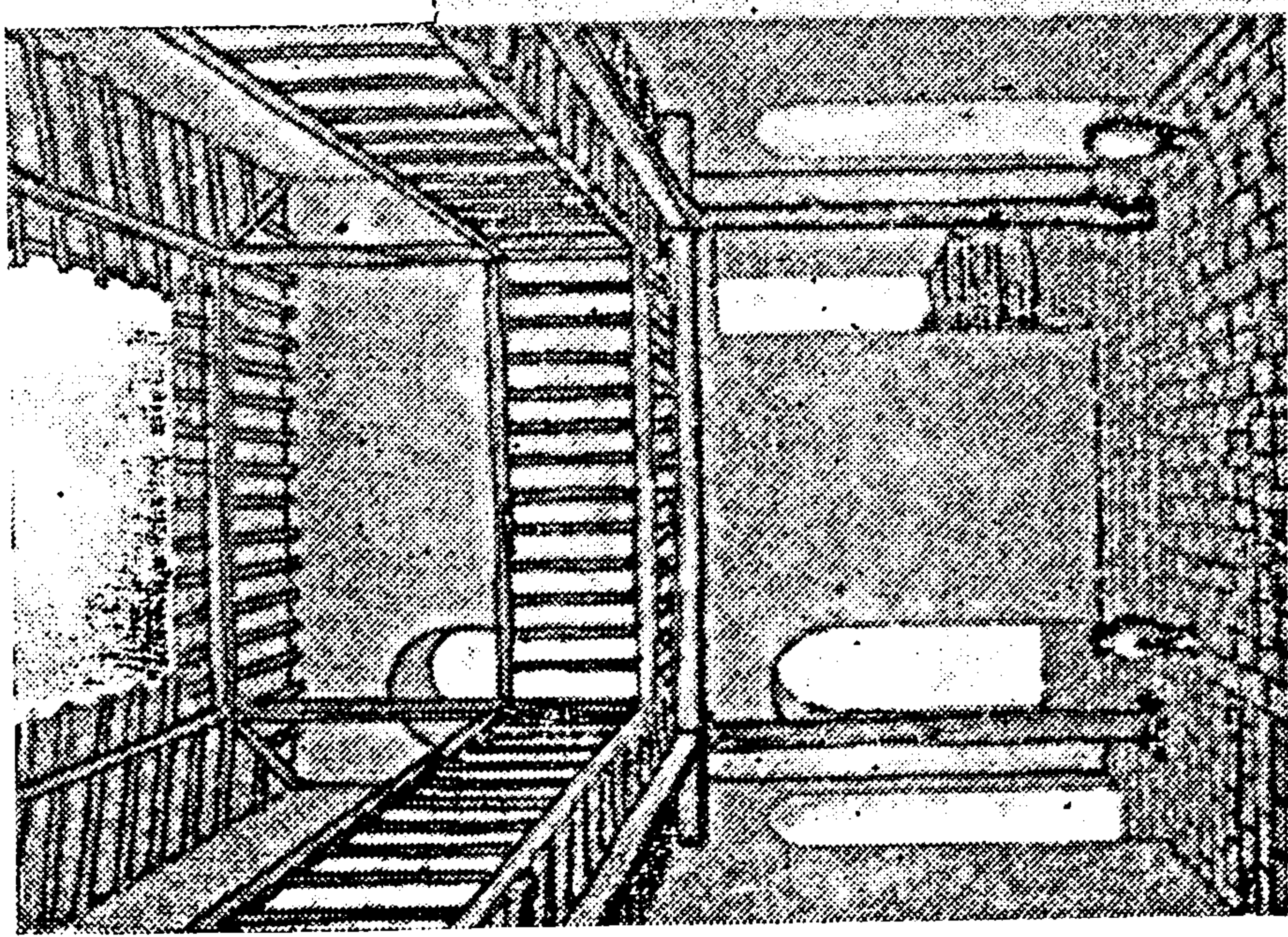
ဆော်လမွန်ဟာ၊ ဥာဏ်ပညာကြီးကျယ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးအဖြစ်နဲ့ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ထင်ရှားတယ်။ (ပုံ-၁၁၃)။ သူ့ကြောင့် အဇ္ဈေးရေ နိုင်ငံဟာ၊ ရှေးခေတ်ဟောင်း ကမ္ဘာ့အလယ်မှာ၊ အထူး မြင့်မားတဲ့ နေရာအထိ တက်ရောက်ခဲ့ရတယ်။ ဒါပေမဲ့၊ သူရဲ့ ချိုယွင်းချက် တချို့ ကြောင့် အဇ္ဈေးရေနိုင်ငံမှာ နှစ်ခြမ်းကွဲအတွက်၊ အက်ကြောင်းကြီးဖြစ် ပေါ်လာခဲ့ရတယ်။ ဘယ်လို ပေါ်လာတယ်ဆိုတာကလေးကို နဲ့နဲ့ပြော ပြလိုက်အုံးမယ်။

ဘုရင် ဆော်လမွန်ဟာ၊ ခမ်းနားကြီးကျယ်တာကို ကြိုက်တယ်။ အထူးသဖြင့် အဆောက်အဦဘက်မှာ ဝါသနာပါတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ နိုင်ငံတော်တွင်းမှာရှိတဲ့ မြို့ကြီး ပြကြီးတွေကို၊ ခံတပ်မြို့တွေ ဖြစ်အောင် တည်ဆောက်ပေးတယ်။ ဂျရူးဆလမ်မြို့တော်ကိုလဲ၊ တခြားနိုင်ငံတွေရဲ့ မြို့တော်တွေလို ခမ်းနားကြီးကျယ်အောင် ပြုပြင်တယ်။ သူ့အဖေစပစ် ခဲ့တဲ့ ယာဝေးဝတ်ကျောင်း (ပုံ-၁၁၄)ကိုလဲ ပြီးအောင် ဆောက်ပေး တယ်။ ဒီလုပ်ငန်းတွေကြောင့်၊ ဘုရင်ဆော်လမွန်ဟာ တိုင်းသူပြည်သား တွေဆီက အခွန်အတုပ်တွေ အများကြီးကောက်ရတယ်။ လူတွေကိုလဲ ချွေးတပ်သားတွေအဖြစ်နဲ့ အများကြီးဆွဲရတယ်။ အဲဒါကြောင့် တိုင်းသူ ပြည်သားတွေ မကျေနပ်ဖြစ်လာကြတယ်။

ဘုရင် ဆော်လမွန် နတ်ရွာစံပြီး၊ သူ့သားတော်ရီးဟိုးဘိုးအမ်^၁ လက်ထက်၊ ဘီစီ ၉၇၅ လောက်မှာ မြောက်ပိုင်းဟာ တောင်ပိုင်းက ခွဲထွက်သွားတယ်။ အဲဒီလို ကွဲသွားကြပြီးတဲ့နောက်၊ မြောက်ပိုင်းက အဇ္ဈေးရေအမည်ခံတယ်။ တောင်ပိုင်းက ဂျူးဒါး^၂ အမည်ခံတယ်။

၁။ ရီးဟိုးဘိုးအမ် = Rehoboam
၂။ ဂျူးဒါး = Judah ယဟူဒီလူမျိုး = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၁၀၊ နှာ ၄၄၀)

(ပုံ-၁၁၅) အေဘရာဟမ်ရဲ့ မွေးရာဇာတိဟာ၊ ကယ်ဒီးယားနိုင်ငံ 'အား' မြို့တော်ဖြစ်တယ်။ ဘယ်ဘက်ကပုံဟာ အေဘရာဟမ်ရဲ့ နေအိမ် ကို၊ ရှေးဟောင်း သုတေသန ပညာရှင်တွေက ပြန်လည်ဆောက်လုပ်ပြထားတယ်။ ညာဘက်ကပုံကတော့၊ အေဘရာဟမ် နေအိမ်ရဲ့ တည်ရာ အမှတ် ၁ - ဆိတ်ငြိမ်လမ်း ဖြစ်တယ်။

အဆီးရီးယန် ရှင်ဘုရင် ဒုကိယမြောက်-ဆာဂွန်လက်ထက်မှာ၊ အဇ္ဈေးနိုင်ငံဟာ အဆီးရီးယား လက်အောက်ကို ရောက်သွားတယ်။

အဆီးရီးယား ဘုရင် ဆနက်အာရစ် လက်ထက်ကို ရောက်တဲ့ အခါ၊ ဆနက်အာရစ်ဟာ၊ ဂျူးဒါးရဲ့မြို့တော် ဂျရူးဆလမ် အနားကို ရောက်ပြီးမှ၊ တပ်သားတွေမှာ ကူးစက်တတ်တဲ့ရောဂါ ဖြစ်လာတာနဲ့ တပ်ခေါက်ပြီး ပြန်သွားရတယ်။

ဒါပေမဲ့၊ ဂျူးဒါးနိုင်ငံရဲ့ ဒုက္ခကတော့ မအေးသေးပါဘူး။ ဘီ.စီ ၅၉၇လောက်မှာ၊ နက်ဘူကန်နက်ဇာဘုရင်ဟာ၊ ဂျူးဒါးနိုင်ငံကို သိမ်းလိုက်ပြီး၊ ရှင်ဘုရင်ရော၊ သူ့မိဖုရားတွေ မောင်းမခိသံတွေကိုရော၊ ပိုက်ဆံရှိတဲ့ လူတွေရော၊ လက်မှုပညာ သယ် တွေ ရော အကုန်လုံး သိမ်းကြီး ဘမ်းပြီး၊ စစ်သုံ့ပန်း^၁ အဖြစ်နဲ့ ဘေ ဘီ လွန် မြို့ တော် ကို ခေါ်သွားတယ်။

ဂျူးဒါးမှာတော့ ဟီးဘရူးလူမျိုးထဲက၊ ဇယ်ဒီကီးယား^၂ ဆိုတဲ့ သူကို သစ္စာတော်ရေ တိုက် ပြီး၊ ရှင်ဘုရင် တင် မြောက် ပစ် ခဲ့ တယ်။ ဒီ ဇယ်ဒီကီးယားဟာ အီဂျစ်နိုင်ငံနဲ့ ပေါင်းပြီး၊ သစ္စာဖောက် တာ နဲ့ နက်ဘူကန်နက်ဇာဟာ၊ ဘီ.စီ ၅၈၆-လောက်မှာ ဂျူးဒါးကို ပြန် သိမ်းရတယ်။

ရှင်ဘုရင် ဇယ်ဒီကီးယားကိုလဲနန်းချ၊ သူ့သားတွေကိုလဲ သူ့ရှေ့ မှာ သတ်ပြ၊ ပြီးတော့မှ သူ့မျက်လုံးတွေကိုဖောက်ပြီး၊ အင်မတန်ဝေးတဲ့ ဘက်ဘီလွန် မြို့တော်ကို ကုန်းကြောင်း ဆွဲ ခေါ် သွား တယ်။ ဟီးဘရူး လူမျိုးတွေ အတော်များများကိုလဲ၊ စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ်နဲ့ ထပ်ခေါ်သွား တယ်။ ဂျရူးဆလမ်မြို့တော်ကိုရော၊ ယာဝေနတ်စင်ကိုရော၊ ကြေမှုသွား အောင် ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့တယ်။

ဘီ.စီ ၅၃၈-မှာ ပါရှန်တွေက ဘက်ဘီလွန်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့တဲ့ အခါမှာ၊ ဟီးဘရူးစစ်သုံ့ပန်းတွေဟာ၊ ဂျူးဒါးနိုင်ငံကို ပြန်ခွင့်ရကြတယ်။

၁။ စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ်နဲ့ ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်ကို ခေါ်သွားတယ် = Babylonian captivity.
၂။ ဇယ်ဒီကီးယား = Zedekiah

သူတို့အထဲကတစ်ဦးက ဘက်ဘီလွန်မှာ ကြီးပွားပြီး နေရစ်ခဲ့ကြတယ်။
တစ်ဦးက ဂျူးဒါးကိုပြန်ကြတယ်။

ဘာသာရေး

ဟီးဘရူးတွေက သူတို့ဟာ 'အား' မြို့တော်သား တဦး ဖြစ်တဲ့
အေဘရာဟမ်^၁ က ဆင်းသက်လာသူတွေဖြစ်တယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်
(ပုံ-၁၁၅)။ အဲဒီနေရာမှာ ဟီးဘရူးတွေဟာ အာရပ်တွေနဲ့ တူတယ်။
အာရပ်တွေကလဲ သူတို့ဟာ အေဘရာဟမ်ကဆင်းသက်လာတယ်လို့ပဲ
ယုံကြည်ကြတယ်။ ('အား' မြို့ဟာ ဆူမားရီးယန်နိုင်ငံရဲ့ မြို့တော်ဆိုတာ၊
ရှေးအခက်တွေမှာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ၊ ပြန်ကြည့်ပါ။)

ဒီ အေဘရာဟမ်ဆိုသူမှာ ယုံကြည် ကိုးကွယ်နေတဲ့ နတ်တပါး
ရှိတယ်။ ဒီနတ်ရဲ့ အမည်က ယာဝေးတဲ့ ဂျီဟိုဗား^၂ လို့လဲ တစ်ဦးက
ခေါ်တယ်။ အေဘရာဟမ် ဟာ 'အား' မြို့မှာ နေတုန်းကတော့ တခြား
နတ်တွေကိုလဲ ကိုးကွယ်သေးတယ်။ အဲဒီအခါက ဒီယာဝေးနတ်ဟာ
သူ ကိုးကွယ်တဲ့နတ်တွေထဲမှာ တတိယတန်းစား အောက်ဆုံးက နတ်
သာဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ 'အား' မြို့က ထွက်ခွာလာတဲ့အခါ ဒီ အေဘရာ
ဟမ် ဟာ တခြားနတ်တွေကို စွန့်ပစ်ပြီး ယာဝေးကို သူ့ရဲ့ တဦးတည်း
သောအသက်သခင် ကျေးဇူးရှင် နတ်အဖြစ်နဲ့ ကိုးကွယ်ခဲ့တယ်။

ဒီ ယာဝေးနတ်ကို ကိုးကွယ်မှုဟာ ဟီးဘရူးတွေကို အီဂျစ် က
ကယ်ထုတ်လာခဲ့တဲ့ ခေါင်းဆောင်ကြီး မိုးဇက်လက်ထက်မှာ အတော်
ထင်ရှားလာတယ်။ မိုးဇက်ဟာ အီဂျစ်နိုင်ငံမှာ အတော်ကြာကြာနေခဲ့
ဘူးတဲ့အတွက် အစ်ခနတွန် ဖေးရီး တီထွင်သွားတဲ့ 'အတွန်' ဘာသာ
အကြောင်းကို ကောင်းကောင်း သိခဲ့ဟန် ရှိ တယ်။ 'အတွန်' ဘာသာ
မှာ 'အတွန်' နတ်မင်းကြီး တပါးသာ ရှိ တယ်။ တခြား နတ်တွေကို
အားလုံးပယ်တယ်။ ဒီ 'အတွန်' နတ်မင်းကြီးဟာ တကမ္ဘာလုံးကို
အုပ်စိုးသူဖြစ်တယ်လို့ အစ်ခနတွန်ကယုံကြည်တယ်။

မိုးဇက် လက်ထက်မှာ ဟီးဘရူးလူမျိုးတွေ လိုက်နာဘို့အတွက်၊

၁။ အေဘရာဟမ် = Abraham
၂။ ဂျီဟိုဗား = Jehovah

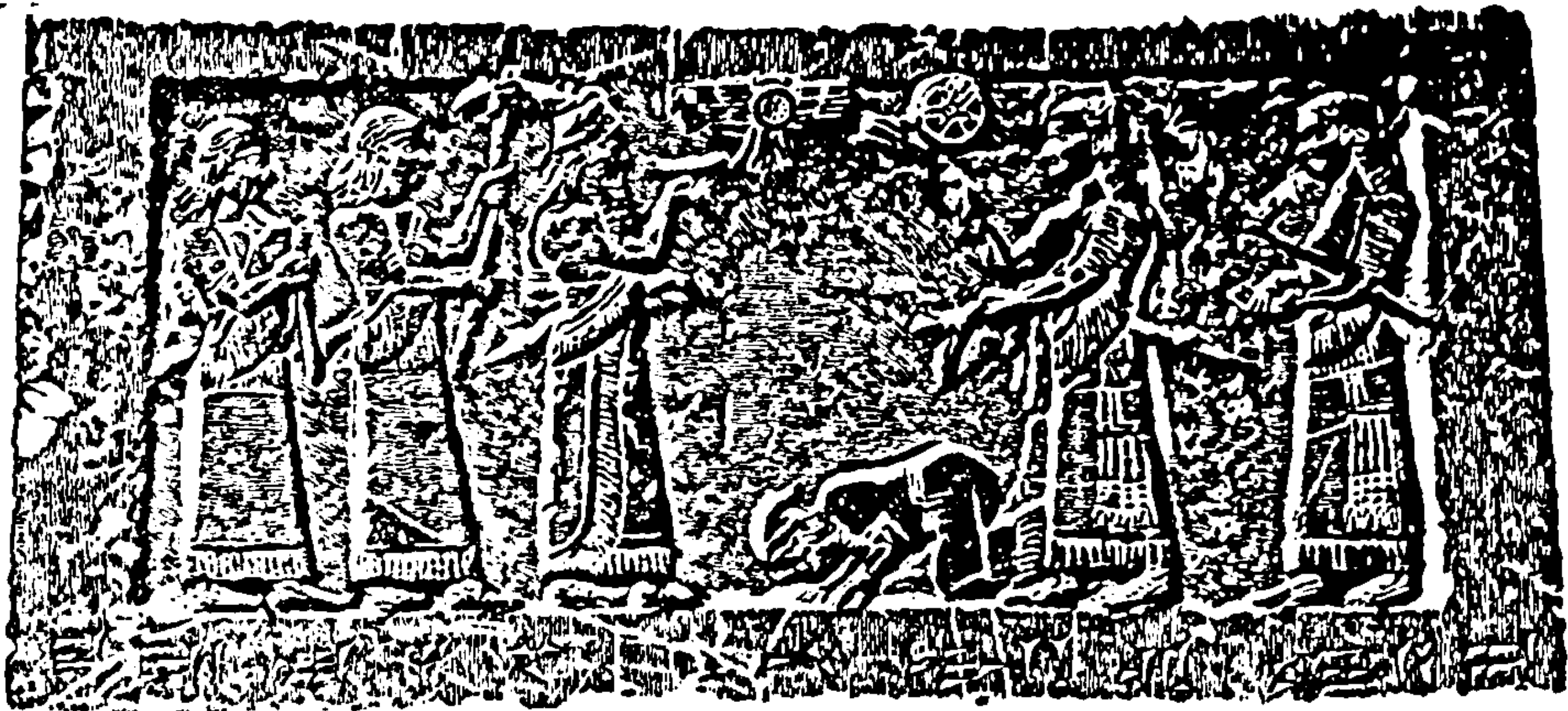
ပုံ-၁၁၆) ဝဿဒေဝီ ဝေဿဒေဝီ ဝေဿဒေဝီ ဝေဿဒေဝီ ဝေဿဒေဝီ
ပုံ-၁၁၆) ဝဿဒေဝီ ဝေဿဒေဝီ ဝေဿဒေဝီ ဝေဿဒေဝီ ဝေဿဒေဝီ

ပညတ်တော်ဆယ်ပါး^၁ ဆိုတာပေါ်လာတယ်(ပုံ-၁၁၆)။ ဒီပညတ်တော် ဆယ်ပါးကို ယာဝေးနတ်က မိုးဇက်ကိုပြောပြတယ်လို့ အဆို ရှိ တယ်။ ဒီဆယ်ပါးဟာ တခြားမဟုတ်ပါဘူး။ ဟီးဘရူးတွေ လိုက်နာကျင့်သုံးဘို့ အတွက်၊ ဆယ်ပါးသီလတမျိုးပါပဲ။ ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ ဒီပညတ်တော် ဆယ်ပါးကို ကျောက်ပြားတွေမှာ ထွင်းထားပြီး၊ သူတို့ရဲ့ နတ်စင်ထဲမှာ အမြဲထဲ ထားလေ့ရှိတယ်။

ခေါင်းဆောင်ကြီး မိုးဇက်က၊ ယာဝေးဟာ တဦးတည်း နတ် ဖြစ်တယ်လို့ ညွှန်ကြားပေတဲ့လဲ၊ သူ့နောက်လိုက် ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ တဦးတည်းနတ် ဆိုတဲ့သဘောကို၊ အဲဒီအခါတုန်းက ကောင်း ကောင်း နားလည်ကြဟန် မပေါ်သေးဘူး။ သူတို့ရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ယာဝေး ဟာ စစ်နတ်ဖြစ်တယ်။ သဲကန္တာရထဲမှာ သူတို့တတွေ ခြေသလုံးအိမ်တိုင် ပြုပြီး၊ လှဲ့လည်သွားလာနေကြရင်း၊ လူတစုနဲ့တစုတိုက်ခိုက်နေကြတုန်း ကသာ၊ သူတို့ကိုကူညီစောင့်မနိုင်တယ်။ သူတို့တတွေ မြို့တွေရွာတွေမှာ အခြေစိုက်ပြီး တောင်သူလယ်သမားတွေ ဖြစ်လာကြတဲ့အခါ၊ ဒီယာဝေး ဆိုတဲ့နတ်ဟာ၊ မြေဩဇာ နတ်လောက် သူတို့ကို ကူညီစောင့်မ နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။

နောက်ပြီးတော့လဲ၊ နောင်ဘဝဆိုတဲ့သဘောကို ဒီဟီးဘရူးတွေ ကောင်းကောင်း သဘော မပေါက်ကြသေးဘူး။ လူတွေ သေ ပြီး ယင်၊ မြေကြီးအောက်က မှောင်မဲမဲနေရာကြီးကို ရောက်သွားတာပဲ။ ယာဝေး နတ်ဟာ၊ အဲဒီလိုမှောင်မဲမဲနေရာကြီးကို ရောက်တဲ့လူတွေကို၊ တခြား နတ်တွေထက် ထူးထူးခြားခြား ပိုပြီး ကယ်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူးလို့ ယူဆ ကြတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ ပယ်လက်စတိုင်မှာ အခြေစိုက်ပြီး လာကြတဲ့ အခါ၊ ဟီးဘရူးတွေခပ်များများဟာ၊ သူတို့ရဲ့ မူလနတ်ဖြစ်တဲ့ ယာဝေး ကိုလဲ ကိုးကွယ်တယ်။ တိုင်းရင်းသားတွေ ဖြစ်တဲ့ ကေးနန်းနိုက်တွေ ကိုးကွယ်တဲ့ ‘ဘေးအယ်’^၂ဆိုတဲ့ မြေဩဇာနတ်ကိုလဲ သူတို့ကိုးကွယ် ကြတယ်။

၁။ ပညတ်တော်ဆယ်ပါး = The Ten Commandments
 ၂။ ဘေးအယ် = Baal

(ပုံ-၁၁၇) ဟီးဘရူးသံတမန်က၊ အဆီးရီးယန် ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတွေကို ရှိခိုးဆက်သနေပုံ။

(ဘယ်ဘက်မှာ) အဆီးရီးယန်ဘုရင်ဟာ၊ နောက်လိုက်နောက်ပါနှစ်ဦးနဲ့ အတူ ရပ်နေတယ်။ ဘုရင်မင်းမြတ်ရဲ့ရှေ့မှာ- တောင်ပံတပ်ထားတဲ့ နေကြာ တံဆိပ်ပြားဝိုင်း၊ အထက်က လွှမ်းနေတာကို မြင်နိုင်တယ်။

ဘီ၊ စီ ၉-ရာစုအတွင်း၊ အဆီးရီးယန်ဘုရင်ဟာ ဒမတ်စကပ်မြို့ကို တိုက်ခိုက် နေတဲ့အခါ၊ မြောက်ပိုင်းက ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ ထိတ်လန့်လိာတဲ့အတွက်၊ သံအဖွဲ့ လွှတ်ပြီး၊ ရှေ့ငွေအစရှိတဲ့ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတွေကို ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ ခြေ တော်ဦးတိုက် ဆက်သစေတယ်။

ရုပ်ပုံတွင် ဟီးဘရူးသံနောက်မှာ ရပ်နေတဲ့လူနှစ်ဦးဟာ အဆီးရီးယန်နှစ်ဦး ဖြစ်တယ်။ (ဟီးဘရူး သံအဖွဲ့ ကျန်လူတွေဟာ၊ ဒီရုပ်ပုံထဲ မပါဘူး။) ဒီရုပ်ပုံကို အဆီးရီးယန် နန်းဟော်အတွင်း၊ ကျောက်မဲတခုပေါ်မှာ ထွင်းထုထားတာကို တွေ့ရတယ်။

တဦးတည်းသောနတ်ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့သဘောတွေကို ဟီးဘရူးတွေ နားလည်လာအောင် ကြိုးပမ်းပေးခဲ့တဲ့ သူတွေဟာ၊ ဟီးဘရူး တမန် တော်တွေ ဖြစ် တယ်။ ဒီ တမန်တော်တွေရဲ့ သင်ကြားမှုအရဆိုယင်၊ ယာဝေးနတ်ဟာ၊ တကမ္ဘာလုံးမှာရှိတဲ့ လူမျိုးပေါင်းစုံထဲကမှ၊ ဟီးဘရူး လူမျိုးတမျိုးထဲကိုသာ၊ သူ့လူတွေအဖြစ်နဲ့ရွေးချယ်ပြီး၊ အထူးစောင့် ရှောက်နေတယ်။ ဒီဟီးဘရူးတွေရဲ့ ဖခင်ကြီးဖြစ်တဲ့ အဘရာဟမ်နဲ့ ယာဝေးနတ်တို့ဟာ၊ ဒီလိုကတိစာချုပ်^၁တခု လုပ်ထားတယ်။ ယာဝေး နတ် အလိုတော်ရှိတဲ့ အတိုင်း၊ သူ့နောက်လိုက် ဟီးဘရူးတွေဟာ၊

၁။ ယာဝေးက ရွေးချယ်ထားတဲ့လူမျိုး = The Chosen People
၂။ ကတိစာချုပ် = Covenant

ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့ပြည့်စုံရမယ်။အဲဒီလို လူတွေဘက်က ကတိဟည်ယင်၊ ယာဝေးနတ်ကလဲ သူ့ကတိအတိုင်း သူ့နောက်လိုက် ဟီးဘရူးတွေကို

(ပုံ-၁၁၀) ဟီးဘရူးတမန်တော်
မော

ကမ္ဘာမှာ အထွဋ် အထိပ် ရောက်အောင် ကုညီစောင်မမယ်။ တမန်တော် အဆက်ဆက် ဟောပြောချက်အရ၊ ဟီးဘရူးတွေကလဲ ဒီအတိုင်းပဲယုံကြည်နေကြတယ်။

တမန်တော်တွေထဲမှာ အတော်များများဟာ၊ ယာဝေးနတ်ပြောတာကို ကြားနိုင်တဲ့ (အကြား) နဲ့၊ ယာဝေးနတ်ကို မြင်နိုင်တဲ့ (အမြင်) ရှိတယ်လို့ဆိုကြတယ်။ ဒီတမန်တော်တွေခပ်များများဟာ၊ နတ်ဝင်ပူးသလို မကြာခဏဖြစ်တယ်။ တချို့ဗမာတွေဟာ နတ်ဆိုင်း ကြားယင်၊ နတ်ဝင်ပူးသလို၊ ဒီတမန်တော်တွေလဲ၊ အတီးအမှုတ်တမျိုးကို ကြားရယင်၊ နတ်ဝင်ပူးသလို ဖြစ်လာတယ်။ နတ်ပွဲတွေမှာ၊ နတ်ကတော်ကို နတ်ဝင်ပူးရာက၊ တဖြည်းဖြည်း ကူးစက်ပြီး၊ နတ်ပွဲကြည့်နေတဲ့လူတွေကိုပါ နတ်ဝင်ပူးကြသလို၊ တမန်တော်ဟာ နတ်ပူးသလို ဖြစ်လာရင်းကနေပြီး၊ ဘေးကကြည့်နေတဲ့ ဟီးဘရူးလူအုပ်ကြီး တအုပ်လုံးပါ၊ ရံဖန်ရံခါ နတ်ဝင်ပူးသလို ဖြစ်လာတတ်တယ်။ တမန်တော်တွေဟာ

အဲဒီလိုနတ်ဝင်ပူးသလိုဖြစ်ပြီး၊ ရှေ့ဖြစ်တွေကို လျှောက်ပြောလေ့ရှိတယ်။

ဒီလိုပြောတာဟာ၊ ယာဝေးနတ်ကသူတို့ကိုပြောတာကို၊ သူတို့က တဆင့် ပြန်ပြောတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။

ဟီးဘရူး တမန်တော်တွေ

ဟီးဘရူးတမန်တော်တွေဟာ အများကြီးရှိတယ်။ ဒီတမန်တော် တွေထဲမှာ၊ အယ်လိုင်ဂျာ^၁ ဆိုတဲ့ တမန်တော်ကြီးဟာ အတော်ထင်ရှား တယ်။ မြောက်ဘက်က အဇ္ဇရေးနဲ့ တောင်ဘက်က ဂျူးဒါးဆိုပြီး နှစ်နိုင်ငံကွဲပြီးတဲ့နောက်၊ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀-လောက်မရှိခင်၊ အယ်လိုင်ဂျာ တမန်တော်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာတယ်။ တနေ့ကျတော့ မြောက်ဘက် အဇ္ဇရေးနိုင်ငံရဲ့ ရှင်ဘုရင် အေးဟက်^၂ဟာ၊ ‘နဘော့’^၃ဆိုတဲ့ စပြစ်ခြံ ပိုင်ရှင်တစ်ဦးကို သတ်ပြီး၊ စပြစ်ခြံကို သိမ်းလိုက်တယ်။ တမန်တော်ကြီး အယ်လိုင်ဂျာဟာ၊ ဒီသတင်းကို ကြားတဲ့အခါ၊ စိတ်ထဲမှာ အတော် ထိခိုက်ပြီး၊ ရှင်ဘုရင်အေးဟက်ကို သူကိုယ်တိုင်လာပြီး အပြစ်တင်တယ်။ တမန်တော်ရဲ့ လူစုတွေဟာ နန်းတော်ထဲ အတင်းဝင်ပြီး၊ ရှင်ဘုရင်နဲ့ သူ့တဆွဲလုံးတမျိုးလုံးကို သတ်ပစ်လိုက်ကြတယ်။

နောက်နှစ်ပေါင်း တရာ လောက် ကြာ တဲ့ အခါ၊ ဘီစီ ၇၅၀- လောက်မှာ၊ ဧမော့^၄ ဆိုတဲ့ တမန်တော် တဦး ပေါ်လာ ပြန် တယ် (ပုံ-၁၁၀)။ ဒီတမန်တော်လဲ၊ တမန်တော်အယ်လိုင်ဂျာလိုပဲ။ မတရားမှု ကိုမနှစ်သက်သူဖြစ်တယ်။ ဆင်းရဲသားတွေအပေါ်မှာ၊ ငွေရှိသူ၊ အာဏာ ရှိသူတွေက၊ လူညွန့် ခူးစားနေတာကို အထူးစက်ဆုပ်သူဖြစ်တယ်။

သူဟာ တောင်ပိုင်းသားဖြစ်ပေတဲ့၊ မတရားမှုတွေ များပြားနေတဲ့ မြောက်ပိုင်းကိုသွားပြီး၊ ‘မတရားလုပ်နေတဲ့လူတွေ ကောင်းကောင်း သတိထား၊ တရားတာကိုသာ လိုလားတော်မူတဲ့ ယာဝေး နတ် ဟာ၊ မတရားတဲ့ မြောက် ပိုင်း သားတွေ နဲ့ သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံကို ဖျက်ဆီးပစ်ဖို့ အဆီးရီးယန် စစ်တပ်တွေကို မကြာခင် လွှတ်လိုက်လိမ့်မယ်။ မသေပဲ

၁။ အယ်လိုင်ဂျာ = Elijah
၂။ အေးဟက် = Ahab
၃။ နဘော့ = Naboth
၄။ ဧမော့ = Amos

ကျန်နေတဲ့လူတွေကိုလဲ စစ်သုံ့ပန်းတွေအဖြစ်နဲ့ ခေါ်သွားလိမ့်မယ်' လို့ သတိပေးခဲ့တယ်။ သူဟောနေတဲ့တရားတွေ ပျောက်ပျက်သွားမှာစိုးတဲ့ အတွက်၊ တမန်တော်ကြီးမောဟာ သူ့တရားတွေကို ရေးသားပစ်ခဲ့တဲ့

အတွက်၊ ယနေ့ အထိ ဒီ တရား စာတွေကို ဖတ် နိုင်တယ်။

နောက် မကြာခင် ဟိုဇီးအား^၁ ဆိုတဲ့ တမန် တော် တဦး ပေါ်လာ ပြန်တယ်။ သူလဲမတရား မှုကို မကြိုက်သူ တဦးပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူက တော့ မတရားမှု ပပျောက်ရေး အတွက်၊ ဒီလောက် မဟောဘူး။ ဟီးဘရူးတွေ ဟာ ယာဝေး အပေါ်မှာ တဦးတည်း သော နတ် အဖြစ်နဲ့၊ လေးလေးစား စားမရှိ၊ ပေါ့ ပေါ့ဆဆ ဖြစ်နေကြတာကိုပဲ အပြစ် ပြုပြီး ဆုံးမတယ်။ လူတွေ တိရစ္ဆာန်တွေကိုသတ်ပြီး ယဇ်နတ်ပူဇော်တာကိုလဲ အားကြီး တားမြစ်တယ်။ ယာဝေးကို တဦးတည်း သော နတ်အဖြစ်နဲ့ ကိုး ကွယ် ဆည်း ကပ် ကြည့် အထူး တိုက်တွန်းတယ်။

(ပုံ-၁၁၉) ဟီးဘရူး တမန်တော်- အိဇေးယ။ ပညတ်တော် ဆယ်ပါးကို ကိုင်ယူ ပြုပြီး၊ အဆီးရီးယန်စစ်အင်အားကို ဆန့်ကျင်တဲ့ သဘောနဲ့ “တရား မှန်ကန်တဲ့ ဘက်က အောင်နိုင်ရမယ်” လို့ ဟောပြောနေတယ်။

၁။ ဟိုဇီးအား = Hosea

ဘီ.စီ ၈ - ရာစု ကုန်ခါနီးလောက် ရောက်တော့၊ အိဇေးယ^၁ ဆိုတဲ့ တမန်တော်တဦးပေါ်လာပြန်တယ် (ပုံ-၁၁၉)။ သူ့လက်ထက် ကျတော့၊ တခြားတမန်တော်တွေနဲ့ မတူတော့ဘူး။ သူ့ရဲ့ ယုံကြည်ချက် အရ၊ ယာဝေးဟာတလောကလုံးကိုအုပ်စိုးတဲ့ ယာဝရသခင်ဖြစ်တယ်။ တကမ္ဘာလုံးမှာရှိတဲ့နိုင်ငံတွေ အားလုံးဟာ၊ သူ့လက်ထဲမှာ ကိုင်ထားတဲ့ လက်နက်တွေလိုဖြစ်နေတယ်။ ဆိုးတဲ့နိုင်ငံတွေကို ဖျက်ဆီးပစ်ဘို့၊ ဒီနိုင်ငံ တွေကို လွှဲသုံးသွားတယ်လို့ သူယုံကြည်တယ်။

အဲဒါကြောင့်၊ နိုင်ငံကြီးတွေရဲ့ ကျူးကျော် စော်ကားမှုတွေက လွတ်ကင်းအောင်၊ တခြားနိုင်ငံတွေနဲ့ မဟာမိတ်စာချုပ်တွေ ချုပ်ဆို ဘို့ မလိုဘူး။ ယာဝေး ထာဝရသခင်ကိုသာ မမှိတ်မသုံယုံကြည်ဘို့ လို တယ်လို့ သူဟောပြောတယ်။ ဂျူးလူမျိုးတွေကို ကယ်တင်မဲ့ 'မက် ဆိုင်းယား'^၂ လို့ ခေါ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တဦး ပေါ်ပေါက်ရမယ်လို့ ဒီတမန် တော် စတင်ဟောပြောခဲ့တယ်။

နောက် တမန်တော်တဦးက၊ ဂျာရီမီးယ^၃ ဖြစ်တယ်။ ယာဝေး ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်တဲ့ နေရာမှာ၊ အပြင်ပန်းက ပူဇော်ပသမှုတွေ ထက် စိတ်တွင်းယုံကြည်မှုက ပိုပြီး အရေးကြီးတယ်လို့ တမန်တော် ဂျာရီမီးယက အမြဲတမ်း ဟောလေ့ရှိတယ်။ ဂျူးဆလမ် မြို့တော်ဟာ အဖျက်ဆီးခံရမယ်။ မြို့တော်နဲ့အတူ ယာဝေးရဲ့ နတ်ကွန်းဟာလဲ အဖျက်ဆီးခံရမယ်ဆိုတာ ဂျာရီမီးယ တမန်တော် ကြိုပြီးမြင်တယ်။ အဲ ဒါကြောင့်၊ ဟိးဘရူးတိုင်းဟာ၊ ယာဝေးကို မိမိတို့ရဲ့ နှလုံးအိမ်ဆိုတဲ့ နတ်ကွန်းထဲမှာ အစဉ်ထားပြီး ကိုးကွယ်ရမယ်။ ဒီနှလုံးအိမ် ဆိုတဲ့ နတ်ကွန်းဟာ ဂျူးဆလမ်မှာ တည်ဆောက်ပေးထားတဲ့ နတ်ကွန်းထက် ပိုပြီး ကြာရှည်ခံမယ်လို့လဲ ဂျာရီမီးယ တမန်တော်ကြီးက မကြာခဏ ဟောလေ့ရှိတယ်။

တမန်တော်ကြီး အီဇိကီးအယ်^၄ ကလဲ (ပုံ-၁၂၀)၊ ဂျူးဆလမ် မြို့တော် အဖျက်ခံရမယ်ဆိုတာကို ကြိုပြီး မြင်တယ်။ တခြား တမန်တော်

၁။ အိဇေးယ = Isaiah
 ၂။ မက်ဆိုင်းယား = Messiah
 ၃။ ဂျာရီမီးယ = Jeremiah
 ၄။ အီဇိကီးအယ် = Ezekiel

တွေထက်၊ အိဇိကီးအယ်တမန်တော်က အကြားအမြင်တန်ခိုးပိုရှိတယ်။ မကြာခဏ နတ်ပူး သလိုဖြစ်တတ်တယ်။ ရှင်ဘုရင်ဒေဗစ်ကဆင်းသက်

လာသူ တဦးဟာ၊ တနေ့ သောအခါ၊ သိုးကျောင်း သားအဖြစ်နဲ့ ပေါ်လာရ အုံးမယ်။ အဲဒီသိုးကျောင်း သားဟာ၊ ဂျူးလူမျိုးတွေ ရဲ့ ရှင်ဘုရင် ဖြစ်ရ မယ် ဆိုတာကိုလဲ သူ မကြာ ခဏ ဟောလေ့ ရှိ တယ်။ ဂျူး လူ မျိုး တွေ ဟာ၊ ယာဝေးရဲ့ ကူညီစောင့်မ ချက်အရ၊ နောင်အခါမှာ ကြီးကျယ်တဲ့ လူမျိုးတမျိုး ဖြစ်လာရမယ် ဆိုတာကို လဲ၊ ဒီ တမန်တော် ကြီး ဟာ အ ထူး ယုံ ကြည် တယ်။

အဲဒီလို တမန်တော် ကြီးတွေရဲ့ ကြီးပမ်းချက် ကြောင့်၊ ယာ ဝေး ကို သဲ က နွာ ရ တ ဝိုက် လောက်မှာသာ တန်ခိုး ရှိတဲ့ စစ်နတ် အနေ နဲ့ စပြီး ယုံကြည် ကိုးကွယ် နေရာက၊ ယာဝေး နတ် ဟာ တလောက လုံး ကို အုပ်စိုးတဲ့ တ ဦး တည်း

(ပုံ-၁၂၀) ဟီးဘရူးတမန်တော်- အိဇိကီးအယ် သော ထာဝရ သခင်အဖြစ်နဲ့ ဟီးဘရူးတွေဟာ တဖြေးဖြေးတစတစ ယုံကြည်လာကြတယ်။

ရှေးအခဏ်းတွေမှာ ပြောခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း၊ ပါရှန်လူမျိုးတွေက ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်ကို သိမ်းပြီးတဲ့နောက်၊ စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ်နဲ့ ဘက်ဘီလွန်မှာနေကြရတဲ့ ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ ဂျူးဒါးကို ပြန်ခွင့်ရတယ်။ အဲဒီအခါ တချို့ပြန်ကြတယ်။ တချို့ကတော့လဲ ဘက်ဘီလွန်မှာ ကြီးပွားနေတဲ့အတွက်၊ အဲဒီမှာပဲ နေရစ်ကြတယ်။

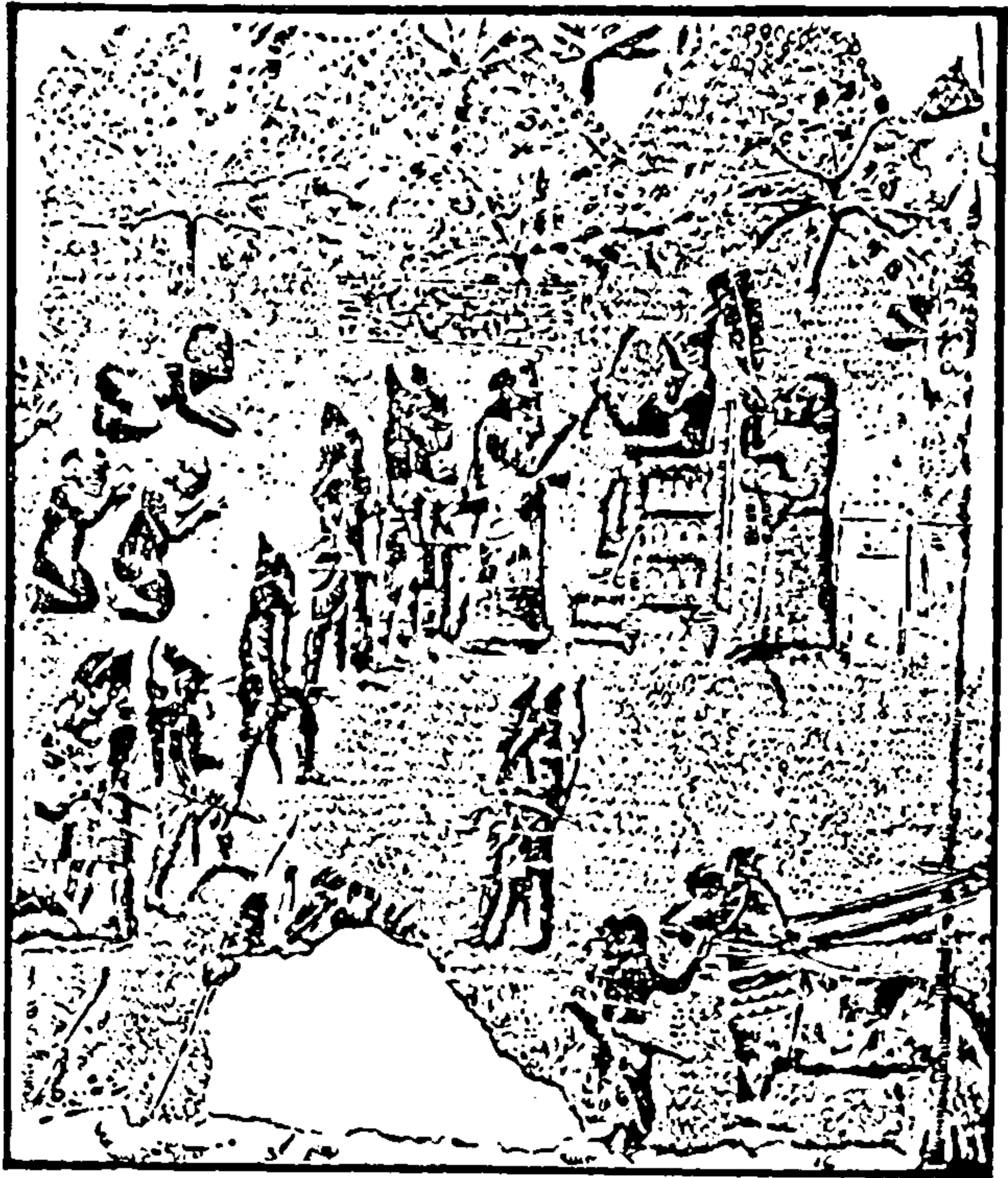
ဂျူးဒါးကို ပြန်ရောက်တဲ့အချိန်ကစပြီး၊ ဟီးဘရူးလူမျိုးတွေမှာ အမည်ဟောင်း တိမ်မြုပ်သွားပြီး ဂျူးလူမျိုးလို့ အမည်တွင်လာတယ်။ ဂျူးဒါးကိုပြန်ရောက်ပြီး၊ ဂျူးခေါင်းဆောင်တွေဟာ၊ ဂျူးတွေ လိုက်နာကျင့်သုံးရမဲ့ ဘာသာရေးဥပဒေတွေကို ပြဋ္ဌာန်းကြတယ်။ အဲဒီဥပဒေတွေကို ပြဋ္ဌာန်းပြီးတဲ့ အချိန်ကစပြီး၊ ဂျူးတွေကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာကိုလဲ ဟီးဘရူးဘာသာလို့ မခေါ်ကြတော့ပဲ၊ ‘ဂျူးဒါးအဇွင်း’^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီဘာသာအရ ပြန်လည်ထူထောင်တဲ့ ဂျူးဒါး နိုင်ငံသစ်မှာ ရှေးကလို ရှင်ဘုရင်မရှိတော့ဘူး။ ဘာသာရေးဂိုဏ်းချုပ်က ရှင်ဘုရင်အဖြစ်နဲ့ နိုင်ငံကို အုပ်စိုးရတယ်။

ဒီဂျူးခေါင်းဆောင် တွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့လက်ထဲမှာ ကျန်ရစ်တဲ့ ဟီးဘရူး ရှေးဟောင်းစာပေတွေကို အထူးလေ့လာကြတယ်။ နောက်ပြီးတော့၊ ရှေးခေတ်အဆက်ဆက်က ဟီးဘရူး တမန်တော်ကြီးတွေရဲ့ ဟောပြောချက်တွေ၊ အရေးအသားတွေကို ရသမျှရှာဖွေစုဆောင်းပြီး၊ အသစ် ကူးရေး ထားကြ တယ်။ နောက်အတော်ကြာတဲ့အခါ၊ ရှေးဟီးဘရူးပညာရှိ အဆက်ဆက် ရေးသားထားခဲ့တဲ့ ရှေးဟောင်းသီချင်းပေါင်း ၁၅၀-လောက်ကို၊ ဒီဂျူးခေါင်းဆောင်တွေ စုမိကြပြန်တယ်။ ဒီသီချင်းတွေထဲမှာ၊ တချို့ဟာ၊ ဝတ်ကျောင်းထဲမှာ ဝတ်ပြုရင်းဆိုကြတဲ့ ဘာသာရေးသီချင်းတွေ ဖြစ်တယ်။ တချို့တော့လဲ၊ ‘မိုးပေါ်က နှိုးဆော်လို့ ကြုံလိုက်မယ်၊ ပွဲနောက်ပိတ်ဆုံး’ ဆိုတဲ့ ဦးကျော်လှသံချိုလို၊ တနေ့သောအခါ ဖြစ်လာရမဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေကို သိကုံးထားတဲ့ သီချင်းတွေဖြစ်တယ်။ ဒီသီချင်းတွေကို ‘ဆမ်း’^၂ လို့ ခေါ်တယ်။

ခရစ်ယန်ဘာသာ ပေါ်လာပြီး၊ အတော်ကလေး ကြာတဲ့အခါ၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ (၁) ဘာသာရေးဥပဒေတွေ၊ (၂) တမန်တော် ရဲ့

၁။ ဂျူးဒါးအဇွင်း = Judaism
၂။ ဆမ်း = Psalms

(ပုံ-၁၂၁) ဖမ်းမိခဲ့တဲ့ ဟီးဘရူးတွေကို အဆီးရီးယန် ဘုရင် ဆနက်အာရစ် တံ ဆက်သနေပုံ။

ပယ်လက်စတိုင် တောင်ပိုင်းဟာ တောင် ထူ ထပ်ကြောင်းပြလိုတဲ့ အတွက်၊ ရုပ်ပုံမှာ ငါးကြေးကွက် နဲ့ ပြထားတယ်။ ဘုရင် ဆနက်အာရစ် ဟာ၊ ငလွင် ပေါ်ထိုင်နေတယ်။ မင်းမြတ်ထိုင်နေရာ တောင်ကုန်း ဆီ ကို အဆီးရီးယန် စစ်သား တစုဟာ တက်လာကြပြီး၊ ဖမ်းမိခဲ့တဲ့ ဟီးဘရူးတွေ ပါလာတဲ့ အကြောင်း ဖတ်ပြသံတော်ဦးတင်နေတယ်။

စစ်သားတွေရဲ့ နောက်မှာ၊ အဖမ်းခံသုံးဦးဟာ မြေပေါ် ဒူးထောက်ပြီး လက်မြောက်ကာ အသနားခံနေကြတာကို မြင်နိုင်တယ်။ ဘုရင် ဆနက်အာရစ်ဟာ ဟီးဘရူးမြို့တချို့ကို သိမ်းပိုက်နိုင်တဲ့အတွက်၊ ဟီးဘရူးနှစ်သိန်း လောက်ကို ဖမ်းမိခဲ့တယ်။ ဂျူးဆလမ် မြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်နိုင်တယ်လို့ တော့သူ့ မှတ်တမ်းမှာတောင် မပါဘူး။

ဘုရင် ဆနက်အာရစ်ရဲ့ တန်ခိုးအာဏာဟာ၊ ဘယ်လောက်ပျံ့နှံ့ခဲ့တယ်ဆိုတာကို ပြလိုတဲ့ အတွက်၊ နင်းဒီဗီ မြို့တော် နန်းတော် အတွင်း ဒီပုံကို ကျောက်ဖြူနဲ့ အပြားကြီး တချပ်ပေါ်မှာ ထုတွင်းထားတယ်။

ဟောပြောချက်တွေ၊ ရေးသားချက်တွေ၊ (၃) ‘ဆမ်း’ဆိုတဲ့ ရှေးသီချင်းဟောင်းတွေကို စုပေါင်းပြီး၊ စာတအုပ်ထဲအဖြစ် ပုံနှိပ်ကြတယ်။ အဲဒီစာအုပ်ဟာ၊ ဂျူးတွေအတွက် ‘ဘိုင်ဘယ်’^၁ လို့ ခေါ်တဲ့ သမ္မာကျမ်းဖြစ်လာတယ်။

ရှေးနားဆီမှာ ပြောခဲ့တဲ့ ဟီးဘရူးတွေရဲ့ နိုင်ရေး သမိုင်းကို ပြန်ကြည့်ရင်၊ ဟီးဘရူးလူမျိုးတွေဟာ အမတန် ဆင်းရဲ တာကို ရော၊

၁။ ဘိုင်ဘယ် = Bible

မကြာခဏ အနှိပ်စက်ခံကြရ တာကိုရော၊ တွေ့ရလိမ့်မယ်။ သူတို့လဲ တော်တော်သတ္တိကောင်းတဲ့ လူတွေပါပဲ။

ရောမသမိုင်းကို ပြောတဲ့အခါ၊ ကြားရပါလိမ့်မယ်။ ရောမ အင် ပိုင်ယာ အတွင်းမှာရှိတဲ့ လူတွေဟာ၊ ဒီရောမ ကေရာဇ် ဘုရင်တွေကို နတ်တွေအဖြစ်နဲ့ ကိုးကွယ်ရတယ်။ ဂျူးတွေကတော့ ရှင်းရှင်းပဲ။ လုပ် ချင်တာလုပ်။ သူတို့ရဲ့ ယာဝေးကလွဲယင် ဘယ်သူ့ကိုမှ နတ်အဖြစ်နဲ့ မကိုးကွယ်ဘူး။ သတ္တိကောင်းတဲ့နေရာမှာ ဒီလိုကောင်းတယ်။ ဒါပေမဲ့၊ သူတို့ရင်ဆိုင်ရတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ၊ ရင်ဆိုင်ရတဲ့ရန်သူတွေဟာ၊ သူတို့နဲ့ အဆမတန်အောင် များပြားလှတဲ့အတွက်၊ သူတို့ဟာ အားကိုး ရမဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးကိုမြှော်ကြမှာဟာ၊ ဓမ္မတာပါပဲ။ ဟီးဘရူးဘာသာ ကို လေ့လာကြည့်ယင်၊ ဒီဘာသာဟာ၊ အနှိပ်စက်ခံနေရတဲ့ အားကိုး ရာမဲ့ ဖြစ်နေတဲ့ ဟီးဘရူးတွေရဲ့ စိတ်နှလုံးကို အတော်ကြီး ချမ်းမြေ့ စေတဲ့ ဘာသာဆိုတာကို တွေ့ရတယ်။

ဂျူးလို့လဲခေါ်တဲ့ ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ ၁၉၄၉-ခုနှစ်လောက်ကမှ အဇ္ဈရေးဆိုတဲ့ နိုင်ငံကလေးကိုရခဲ့တယ်။ ဒါ့အယင်ကဆိုယင်၊ ကိုယ်ပိုင် နိုင်ငံမရှိပဲ၊ တကမ္ဘာလုံးမှာ အတော်ကြီး ပျံ့ နေခဲ့တယ်။ အဲဒီလို၊ မိမိတို့ရဲ့ နိုင်ငံကိုလဲ အကြိမ်ကြိမ် အဖျက်ခံရတယ်။ သူတို့ရောက်လေရာ နိုင်ငံတွေမှာလဲ၊ အနှိပ်စက် ခံလိုက်ရသေးတယ်။ အတော်ကြာကြာကြီး ကိုယ်ပိုင်နိုင်ငံ မရှိပဲလဲ နေခဲ့ကြရသေးတယ်။ အဲဒါနဲ့တောင်၊ ဒီဂျူး လူမျိုးဟာ၊ ကမ္ဘာမှာ ပျောက် မ သွား တဲ့ အကြောင်းတွေ ထဲမှာ၊ အကြောင်းကြီး တကြောင်းဟာ တခြားမဟုတ်ဘူး။ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ ဘာသာက၊ သူတို့အားလုံးကို တပေါင်းတစည်းထဲဖြစ်နေအောင် ထိန်း ပေးထားတဲ့ အကြောင်းကြီးပဲ ဖြစ်တယ်။

ဂျူးတွေ ထဲမှာ၊ အကြမ်းအားဖြင့် လူနှစ်မျိုးနှစ်စားရှိတယ်။ တစားက၊ ဘာသာရေးမှာ အယူသိပ်သီးတဲ့ သူတို့အမျိုးမှအမျိုးလို့ထင်တဲ့ အယူအဆကျဉ်းမြောင်းတဲ့ ဂျူးတွေ ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ-သူတို့ဘာသာ ထဲမှာ၊ စနေနေ့ကို ဥပုသ်နေ့လို့ ပြဋ္ဌာန်းထားတယ်။ အဲဒီနေ့မှာ ဘာ အလုပ်ကိုမှ မလုပ်ရဘူး။

(ပုံ-၁၂၂) 'နက်ဖြန်ခါ စနေဥပုသ်နေ့ ဖြစ် တယ်၊ သူတော် ကောင်း အပေါင်းတို့ သိတင်းသီလ ဆောက်တည်ကြကုန်လော့' ဟု သတိ ပေး နှိုးဆော်တဲ့ အနေမျိုးနဲ့ 'ရှိဟာ'ခေါ် သိုးထီးချိုကို နိဗ္ဗာန်ဆော်က သောကြာနေ့ ညနေတိုင်း မှတ်နေပုံ။

စတုတ္ထမြောက်-အန်တီးအိုခပ်^၁ဟာ၊ ဂျ ရူး ဆ လမ် မြို့ တော် ကို ပိုင်းထားတဲ့ အခါတုန်းက၊ စနေနေ့မှာ ဂျူးတွေဟာ သူတို့မြို့တော်ကို

၁။ စတုတ္ထမြောက်-အန်တီးအိုခပ် = Antiochus IV

မကာကွယ်ဘူး။ ဥပုသ်နေ့ဆိုပြီး အနား ယူကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် မြို့တော်ဟာ ရန်သူလက်ထဲကို ကျသွားခဲ့ရဘူးတယ်။

ရောမ ခေါင်းဆောင်ကြီး ပွမ်ပီ^၁ဟာ ဂျူးဆလမ်ကို ဝိုင်းထား တုန်းကလဲ၊ ဂျူးတွေဟာ ပွမ်ပီရဲ့မြို့ရိုးဖျက်ရထားကို ဖျက်ဆီးပစ်ဘို့ အခွင့် ရလျက်သားနဲ့ စနေနေ့ဟာ ဥပုသ်နေ့ဆိုပြီး၊ အနားယူနေတဲ့အတွက်၊ ဂျူးဆလမ်ဟာ ပွမ်ပီရဲ့ လက်ထဲကို ကျသွားခဲ့ရပြန်တယ်။

အခုလဲ အဇ္ဈရေးနိုင်ငံသစ်မှာ ဆိုယင်၊ ဂျူးတွေဟာ စနေနေ့မှာ ဘာမှ မလုပ်ဘူး။ စနေနေ့စားဘို့ အစားအသောက်တွေကို သောကြာနေ့ ကထဲက စီစဉ်ထားကြတယ်။ စနေနေ့မှာ ဂျူးတယောက်လောက် ကားမောင်းလာတာကို တွေ့ရယ်။ ဂျူးအရပ်သားတွေက ခဲနဲ့ဝိုင်း ပေါက်ကြတယ်။

ဒီလို အယူသီးတဲ့ ဂျူးတွေနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ ဂျူးတွေလဲ ရှိပါသေးတယ်။ ဒီဂျူးတွေကျတော့၊ ထာဝရတည်မြဲတဲ့ ဘဝ ရှိတယ် ဆိုတာကို မယုံကြဘူး။ ဒီလူတွေဟာ၊ ထာဝရသခင်က လူတမျိုးထဲကို ရွေးပြီး ကုညီစောင်မမယ်ဆိုတဲ့ အယူကို ကျဉ်းမြောင်းတယ်လို့ ယူဆ တယ်။ သူတို့အယူအဆအရ၊ ဘယ်လူမျိုးမဆို သူတို့ဘာသာကို ယုံကြည် ယင်၊ သူတို့ဘာသာထဲကို ဝင်လာပြီး ထာဝရသခင် ယာဝေးရဲ့ ကုညီ စောင်မတာကို ခံယူနိုင်ရမယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်။

ဒီလူတွေကျပြန်တော့လဲ၊ သဘောထားကြီးသလောက်၊ မျိုးချစ် စိတ်ဓာတ်တို့၊ ဘာသာရေးကိုင်းရှိုင်းမှုတို့မှာ၊ ပေါ့ပေါ့ဆဆ ဖြစ်နေကြ ပြန်တယ်။ ဒီလူတွေဟာ ဂျူးတွေဖြစ်ပြီး၊ ဟီးဘရူးစာကို မတတ်ဘူး။ တချို့ အင်္ဂလိပ်စာတတ် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဗမာ တချို့ဟာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ အကြောင်းကို သိချင်ယင်၊ ဗမာလို ရေးထားတဲ့ ကျမ်းစာအုပ်တွေကို မဖတ်နိုင်ကြပဲ၊ အင်္ဂလိပ်လို ရေးထားတဲ့ စာအုပ်တွေကိုဖတ်ကြရသလို၊ အခု ပြောခဲ့တဲ့သဘောထားကြီးတဲ့ ဂျူးတွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ ‘ဘိုင်ဘယ်’ကို ဖတ်ချင်ယင်၊ အင်္ဂလိပ်လို ဖြစ်ဖြစ်၊ ဂရိလို ဖြစ်ဖြစ် ဘာသာပြန်ထားတဲ့ ‘ဘိုင်ဘယ်’ကို ဖတ်ကြရတယ်။

၁။ ပွမ်ပီ = Pompey

ယာဝေးဟာ တဦးတည်းသော ထာဝရသခင် ဖြစ်တယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတဲ့အတွက်၊ ဟီးဘရူးဘာသာ၊ သို့မဟုတ် ‘ဂျူးဒီးအဇွင်း’ ကို ‘မိုနိုသီအဇွင်း’^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ ခရစ်ယန်ဘာသာမှာလဲ ‘ဂေ့’^၂ ကို တဦးတည်းသော ထာဝရသခင်အဖြစ်နဲ့ ကိုးကွယ်တယ်။ မွတ်စလင် ဘာသာမှာလဲ ‘ခိုဒါ’ ကို တဦးတည်းသော ထာဝရသခင် အဖြစ်နဲ့ ကိုးကွယ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီဘာသာကြီး နှစ်ခုကိုလဲ၊ ‘မိုနိုသီအဇွင်း’ လို့ပဲခေါ်ရတယ်။

ဂျူးဒီးအဇွင်း၊ ခရစ်ယန် ဘာသာ၊ မွတ်စလင် ဘာသာဆိုပြီး၊ မိုနိုသီအဇွင်း ဘာသာကြီး သုံးရပ်ရှိတဲ့အထဲက၊ ဂျူးဒီးအဇွင်းဟာ ရှေးအကျဆုံး ဖြစ်တယ်။ ဂျူးဒီးအဇွင်းထဲက၊ အချက်ခပ်များများကို ခရစ်ယန်ဘာသာနဲ့ မွတ်စလင်ဘာသာတွေက လက်ခံထားကြတယ်။

ခရစ်ယန် ‘ဘိုင်ဘယ်’ ထဲမှာဆိုလျှင်၊ ဓမ္မဟောင်းကျမ်း^၃ နဲ့ ဓမ္မသစ် ကျမ်း^၄ ဆိုပြီး၊ အပိုင်းကြီး နှစ်ပိုင်းရှိတယ်။

ဓမ္မဟောင်း ဆိုတာ၊ ခရစ်တော် မပေါ်မီ၊ ဟီးဘရူး ခေါင်းဆောင်ကြီး မိုးဇက်နှင့်ဆိုင်တဲ့ရှေးဟောင်း ဘာသာရေးအပိုင်းလို့ဆိုလို တယ်။ အဲဒီအပိုင်းဟာ တခြားမဟုတ်၊ ဂျူးတွေရဲ့ ဘိုင်ဘယ် တခုလုံး ကို ဘာသာပြန်ထားတဲ့အပိုင်းပဲ ဖြစ်တယ်။

ဓမ္မသစ်ကျမ်းကတော့၊ ခရစ်တော်နဲ့ ဆိုင်တဲ့အပိုင်း ဖြစ်တယ်။ ခရစ်တော်ပေါ်ပြီးတဲ့နောက်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဘာသာရေးအပိုင်းသစ် လို့ ဆိုလိုတယ်။

၁။ မိုနိုသီအဇွင်း = Monotheism
 ၂။ ဂေ့ = God
 ၃။ ဓမ္မဟောင်းကျမ်း = The Old Testament
 ၄။ ဓမ္မသစ်ကျမ်း = The New Testament

အခဏ်း ၇။

ဟီးဘရူးလူမျိုး
မှတ်စရာ ငါးခု၊ ဂရုပြု

၁။ ဟီးဘရူးလူမျိုးဟာ၊ ဆူမားရီးယန်လူမျိုး၊ အဆီးရီးယန်လူမျိုး၊ ကယ်ဒီးယန်လူမျိုး၊ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေလို တိမ်ကောပပျောက်မသွားပဲ၊ အခုထက်တိုင် ကမ္ဘာအနှံ့အပြားမှာ ထင်ထင်ရှားရှား ရှိကြသေးတယ်။

၂။ သူတို့ကိုးကွယ်တဲ့ဘာသာက၊ သူတို့လူမျိုးအားလုံးကို တပေါင်းတည်းထဲ ဖြစ်နေအောင် ထိန်းသိမ်း ပေးတယ်။ ‘ဂျူးဒါးအဇွင်း’ ဆိုတာဟာ၊ ဂျူးလူမျိုးတွေ လိုက်နာကျင့်သုံးကြတဲ့ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ဘာသာရေး ဥပဒေတွေ ဖြစ်တယ်။ မိုးဇက်ရဲ့ ပညတ်တော် ၁၀-ပါး ဆိုတာဟာလဲ၊ သူတို့လိုက်နာကျင့်သုံးရမဲ့ ၁၀-ပါးသီလပဲ ဖြစ်တယ်။

၃။ ယာဝေး(ဂျီဟိုဗာ)ဟာ၊ တလောကလုံးကိုအုပ်စိုးတဲ့ ထာဝရသခင်ဖြစ်တယ်။ သူတို့လူမျိုး တဦးတည်းကိုသာ၊ သူ့လူတွေ အဖြစ်နဲ့ ယာဝေးက ရွေးချယ်ထားတယ်လို့လဲ သူတို့ယုံကြည်ကြတယ်။

၄။ သူတို့လူမျိုးဟာ၊ စနေဥပုသ်နေ့မှာ ဘာမှ မလုပ်ရဘူးရယ်လို့၊ အမတန် အယူသီးကြတယ်။

၅။ ဟီးဘရူးတွေဟာ၊ အောဘရာဟမ်က ဆင်းသက်လာတယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်။ အာရပ်တွေကလဲ၊ သူတို့လိုပဲ၊ အောဘရာဟမ်က ဆင်းသက်လာကြတယ်လို့ ယုံကြည်ကြတယ်။

(ပုံ-၁၂၃)

အခဏ်း ၈။

အ နောက် အာရှ သ မိုင်း

ဆီးရီးယား^၁ နှင့် ဖိနစ်ရှား^၂

၁။ ဆီးရီးယား

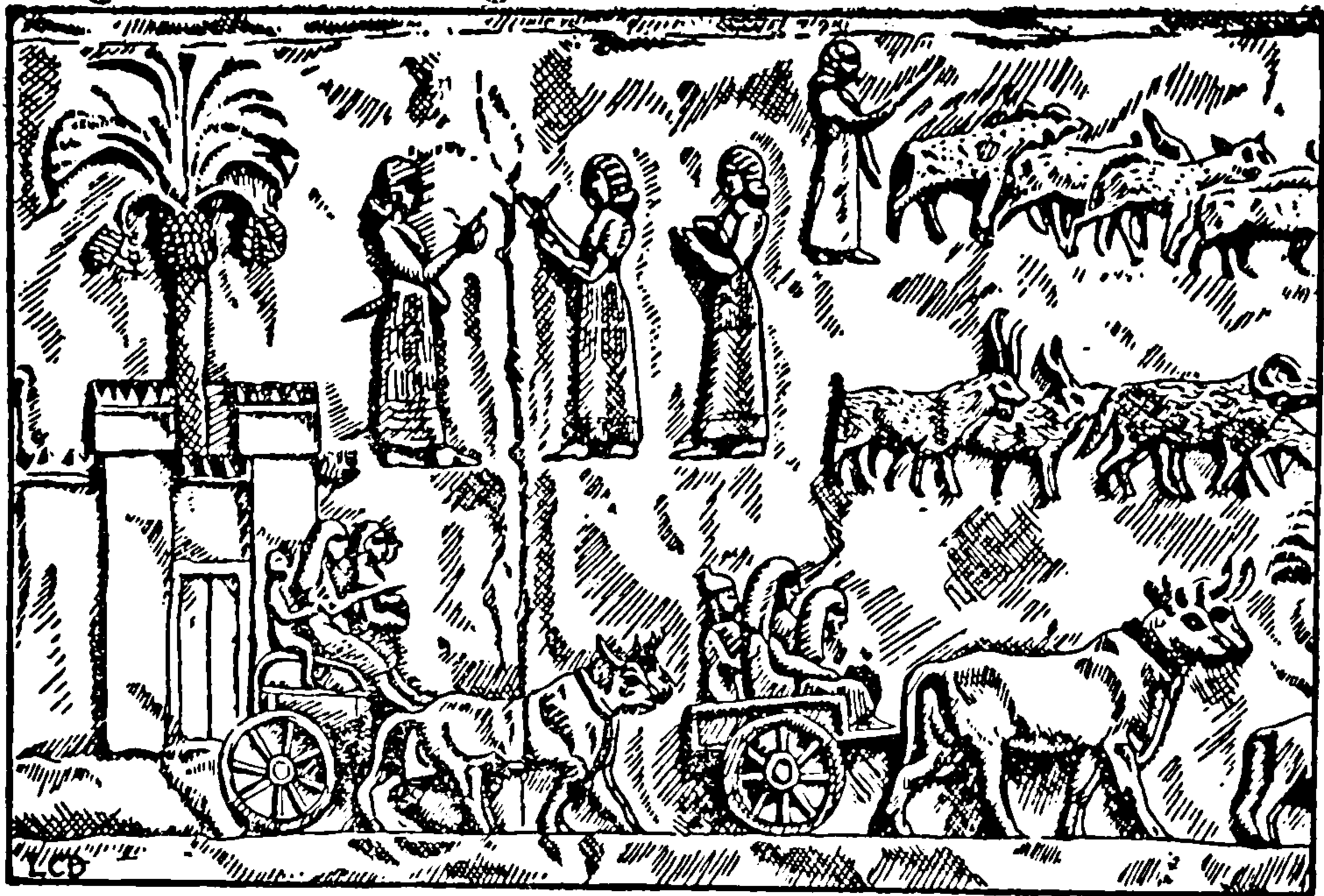
ရှေးခေတ်တုန်းက၊ ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ၊ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာ၊ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာဆိုပြီး၊ အင်ပိုင်ယာ သုံးခု ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ အနက်၊ အဆီးရီးယန်နဲ့ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာတွေရဲ့ အကြောင်းကို ရှေးအခဏ်းတွေမှာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ အဲဒီအကြောင်းတွေကို ပြောတုန်းက၊ ဆီးရီးယားနဲ့ ဖိနစ်ရှားနိုင်ငံကလေးတွေရဲ့ အကြောင်းတွေကိုလဲ၊ သက်ဆိုင်တဲ့နေရာမှာ အနဲအကျဉ်း ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ ဟစ် တိုက် အင် ပိုင် ယာ အကြောင်းကို နောက်အခဏ်းကျတော့မှပဲ ပြောတော့မယ်။

ဆီး ရီး ယား ဟာ၊ ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ ရဲ့ တောင်ဘက်၊ အဆီးရီးယား အင်ပိုင်ယာရဲ့ အနောက်ဘက်၊ အီဂျစ် အင်ပိုင်ယာရဲ့ အရှေ့မြောက်ဘက်မှာ တည်ရှိတယ်။ ဆီးရီးယားဟာ၊ မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်ကမ်းရိုးတန်းပေါ်မှာ၊ မိုင်ပေါင်း ၄၀၀ ခန့် ရှည်ပြီး၊ မိုင် ၁၀၀ ခန့် ကျယ်ဝန်းတဲ့နိုင်ငံကလေး ဖြစ်တယ်။ ဒီနိုင်ငံဟာ တောင်ထူထပ်တယ်။

(ပုံ-၁၂၃) ရှေးခေတ် ဒမက်စကပ်မြို့။ (စိတ်ကူးပန်းချီ)

၁။ ဆီးရီးယား = Syria (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၁၅၄)

၂။ ဖိနစ်ရှား = Phoenicia

(ပုံ-၁၂၄) အာရမီးယန် နဲ့ အဆီးရီးယန် စာရေး နှစ်ယောက်ဟာ၊ အညံ့ခံလိုက်ရတဲ့ မြို့နိုင်ငံတခုက တိုက်ရာပါ ပစ္စည်းတွေကို စာရင်းတင်ပြနေတယ်။

အဖမ်းခံရတဲ့ မိန်းမတွေနဲ့ ကလေးတွေဟာ၊ နွားလှည်းပေါ်လိုက်ပါလာကြပြီး အဆီးရီးယား ရောက်တဲ့အခါ ခမြာတွေဟာ၊ ကျေးကျွန် အဖြစ် အရောင်းခံကြရမှာဖြစ်တယ်။ သိုးအုပ်ဆိတ်အုပ်တွေကိုလဲ သိုးကျောင်းသား တယောက်က မောင်းနှင်သွားတာကို ပုံထဲမှာ မြင်နိုင်တယ်။

ဘယ်ဘက်ကရပ်နေတဲ့ အဆီးရီးယန်အရာရှိတဦးက ရွှံ့ပြားချပ်ပေါ်မှာ သူမှတ်စုလုပ်ခဲ့တာတွေကို ဖတ်ပြနေပြီး၊ စာရေးနှစ်ယောက်က စာရင်းတင်နေကြတယ်။

အဆီးရီးယန်လူမျိုး ပထမစာရေးက၊ သူ့ဘယ်ဘက်လက်မှာ ရွှံ့ပြားချပ်ကို ကိုင်ထားပြီး၊ သူ့ညာဘက်လက်က ကညစ်ကိုကိုင်ထားတယ်။ အာရမီးယန်လူမျိုး၊ ဒုတိယစာရေးက၊ သူ့ဘယ်ဘက်လက်မှာ ပပိုင်းရပ်အလိပ်ကို ကိုင်ထားပြီး၊ သူ့ညာဘက်လက်က ကလောင်တံနဲ့ အာရမီးအစ်ဘာသာ စကားနဲ့ စာရင်းတင်နေတယ်။ ဟိုတုန်းက ရေးနည်းနှစ်မျိုးကို အနောက်အာရှမှာ အသုံးပြုနေကြတယ် ဆိုတာကိုပြတယ်။ တနည်းက ခေတ်တိမ်လာတဲ့ ရွှံ့ပြားချပ်ပေါ်မှာရေးနည်းနဲ့၊ အခြား တနည်းကတော့၊ ခေတ်စားလာတဲ့ စက္ကူပေါ် မင်နဲ့ ကလောင်တံနဲ့ ရေးနည်းဖြစ်တယ်။

ပယ်လက်စတိုင်က၊ ဆီးရီးယားရဲ့ တောင်ဘက်မှာရှိပြီး၊ ဖိနစ်ရှားက မြောက်ဘက်မှာရှိတယ် (မြေပုံ-၄ ရှု)။

စစ်တပ်တွေဖြစ်ဖြစ်၊ ကုန်သည်တွေ ဖြစ်ဖြစ်၊ ခရီးသည်တွေ ဖြစ် ဖြစ်၊ အင်ပိုင်ယာတခုက၊ တခြားအင်ပိုင်ယာတွေကို သွားချင်ယင်၊ ဒီ နိုင်ငံကလေး သုံးခုကို ဖြတ်သွားရတယ်။ အဲဒါကြောင့် အင်ပိုင်ယာကြီး သုံးခု စစ်မဖြစ်တဲ့အခါ၊ ဒီနိုင်ငံကလေး သုံးနိုင်ငံဟာ၊ အင်ပိုင်ယာကြီး သုံးခုရဲ့ ကုန်ပစ္စည်းတွေ လဲလှယ်ရာ၊ ရောင်းဝယ်ရာဌာနတွေ ဖြစ်တယ်။ အင်ပိုင်ယာကြီးသုံးခုရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုသုံးခု တွေဆုံရာဌာနတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့၊ ဒီအင်ပိုင်ယာကြီးသုံးခုစစ်ဖြစ်တဲ့အခါ၊ ဒီနိုင်ငံကလေး သုံး နိုင်ငံဟာ စစ်တလင်းတွေ ဖြစ်တယ်။

ရှေးအကျဆုံး ခေတ်ကစပြီးတော့ပဲ၊ ဆီးရီးယားမှာ လူတွေနေ ထိုင်ခဲ့ကြဘူးတယ်ဆိုတဲ့ အထောက်အထားတွေကို တွေ့ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူတွေဟာ အတည်တကျ မနေကြဘူး။ လူတမျိုး ထွက်သွားလိုက်၊ နောက်တမျိုးဝင်လာလိုက်။ အဲဒီလို ထွက်ချီ ဝင်ချီဖြစ်နေတယ်။ မိုးခေါင် ရေရှားတဲ့အခါ၊ အာရေဗျ သဲကန္တာရကြီးထဲက ဆမ္မိုက် ခြေသလုံး အိမ် တိုင် ပြု သမားတွေ လဲ၊ ဆီးရီးယားရဲ့ မြေဩဇာ ကောင်း တဲ့ တောင်ကြားဒေသတွေထဲကို ဝင်လာပြီး အခြေစိုက်တတ်ကြတယ်။

ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး

အခုပြောခဲ့သလို အင်ပိုင်ယာကြီး သုံးခု ကို သွား တဲ့ လမ်း ကြောင်းပေါ်မှာ ကျနေတဲ့အတွက်၊ စစ်မဖြစ်တဲ့ အချိန်အခါတွေမှာ ဆိုယင်၊ ဒီအင်ပိုင်ယာကြီး သုံးခုက ထွက်တဲ့ ကုန်ပစ္စည်းတွေကို၊ ဆီးရီး ယားမှာ လာပြီး အရောင်းအဝယ် လုပ်ကြတယ်၊ လဲလှယ်ကြတယ်။ ဒီနိုင်ငံကြီး သုံးနိုင်ငံအပြင်၊ မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ အနောက်ဘက်မှာ ရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေက ကုန်ပစ္စည်းတွေကိုလဲ၊ ဆီးရီးယားမှာ လာပြီး ရောင်းကြ တယ်၊ လဲလှယ်ကြတယ်။

ဆီးရီးယားမှာ၊ ဘီ.စီ ၄၀၀၀ လောက်ကထဲက၊ ကြေးနီကို အသုံး ပြုခဲ့ကြတယ်။ ဘီ.စီ ၂၀၀၀လောက် ရောက်တဲ့အခါ၊ ဆီးရီးယားမှာ မြင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီ ခေတ်လောက်မှာပဲ၊ ပင်လယ်နက် အနီးအနားမှာ သံကို တူးဖော်ရတဲ့ရှိ

(ပုံ-၁၂၅) အာရမေးအစ် ဘာသာစကား နဲ့ ရေးသားထားတဲ့ လျှောက်လွှာတစ်စောင်။

စာပါ အကြောင်းရပ် က တော့၊ မလိုမုန်းထားကြတဲ့ အိဂျစ် လူမျိုး ဘုန်းကြီးတစ်ယောက်ဟာ ဟီးဘရူးဝတ်ကျောင်းကို ဝင်ရောက်မီးရှို့ပြီး၊ ရွှေခွက် ငွေခွက်တွေကို လုယက်သွားတဲ့အကြောင်း၊ လွန်ခဲ့တဲ့ သုံးနှစ်လုံးလုံး ဒီ ဝတ် ကျောင်းကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ခွင့် တောင်းဆိုခဲ့တာလဲ အချည်းနှီးဖြစ်ခဲ့ ရကြောင်းပဲဖြစ်တယ်။

အဲဒါကြောင့် ဘီစီ ၄၀၇မှာ ဟီးဘရူး ခေါင်းဆောင်တွေဟာ၊ ပါရှန် လူမျိုးဖြစ်တဲ့ ပယ်လက်စတိုင် ဘုရင်ခံဆီကို လျှောက်လွှာတစ်စောင် ပို့တယ်။ ဒီ လျှောက်လွှာထဲမှာ၊ သူတို့ရဲ့ ဝတ်ကျောင်းကို ပြန်ဆောက်ခွင့် ပြု အောင် ပယ်လက်စတိုင်ဘုရင်ခံက၊ ပါရှန်လူမျိုးပဲဖြစ်တဲ့ အိဂျစ် ဘုရင်ခံဆီမှာ၊ သူတို့ ကိုယ်စား မေတ္တာရပ်ပေးဘို့ အသနားခံထားကြတယ်။

ဒီလျှောက်လွှာကို၊ ပပိုင်းရပ်ပေါ်မှာ မင်ကလောင်တံနဲ့၊ ဟီးဘရူးဘာသာ စကားထက် ပိုမိုခေတ်စားလာတဲ့၊ (ဖိနပ်ရှန် အင်္ကျီရာကို အသုံးပြုတဲ့) အာရ မေးအစ် ဘာသာစကားနဲ့၊ ရေးသားထားတာကို တွေ့ရတယ်။

အတွက်၊ ဆီးရီးယားရဲ့ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဟာ ရှေးကထက် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာပြန်တယ်။

ဘီ.စီ ၁၄၀၀လောက်ဆီ ရောက်တော့၊ အာရေဗျ သဲကန္တာရကြီးထဲက၊ အာရမီးယန်^၁ လို့ ခေါ်တဲ့ မြေသလုံး အိမ်တိုင်သမားတွေဟာ၊ ဆီးရီးယားနိုင်ငံထဲကို လှိမ့်ဝင်လာကြပြီး အခြေစိုက်ကြတယ်။ ဒီလူတွေဟာ၊ အီဂျစ်နဲ့ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေဆီက ဗဟု သုတ တွေ ကို ရကြတဲ့ အတွက်၊ ဆီးရီးယားနိုင်ငံ ထဲ မှာ၊ တမြို့ တနိုင်ငံဆိုတဲ့ နိုင်ငံတွေကို ထူထောင်ကြတယ်။ ဒမက်စကပ်^၂ နိုင်ငံဟာ၊ အဲဒီ နိုင်ငံတွေ ထဲ မှာ အတောင့်တင်းဆုံး၊ တန်ခိုးအရှိဆုံး နိုင်ငံဖြစ်တယ်။

ဒီအာရမီးယန်လူမျိုးတွေ ရောက်လာပြီးတဲ့ နောက်၊ ဆီးရီးယားရဲ့ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဟာ၊ ရှေးကထက် တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးလာတယ်။ ဒီအာရမီးယန်တွေဟာ၊ အဲဒီခေတ်က ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးမှာ ခေါင်းဆောင် တွေ ဖြစ် တယ်။ ဘဏ်တိုက်^၃ တွေဟာ၊ ဒီအာရမီးယန် တွေ လက်ထက်ကစပြီး ပေါ်ပေါက်လာတယ်လို့၊ သမိုင်းဆရာတွေက ယူဆကြတယ်။

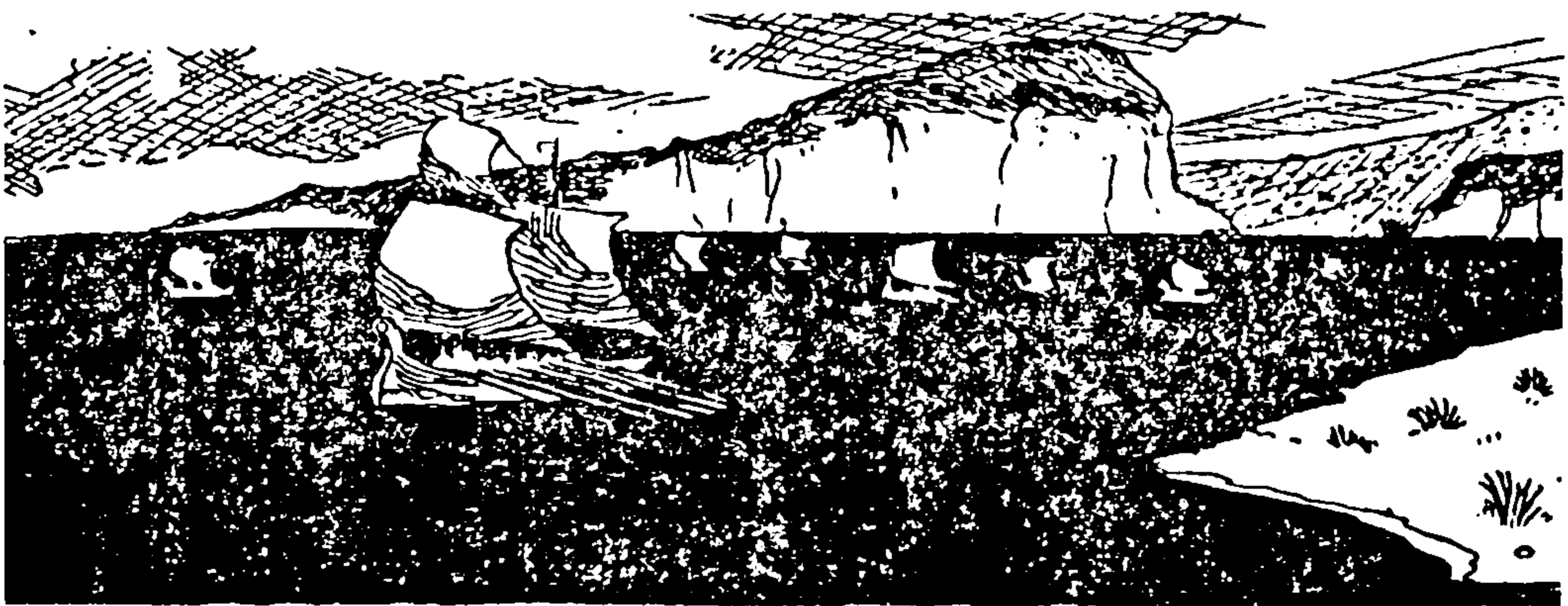
အာရမေးအစ် အရေးအသား

ဘီ.စီ ၁၀၀၀-လောက်မှာ၊ ဒီအာရမီးယန် လူမျိုးတွေဟာ၊ အရေးအသား တမျိုးကိုစပြီး အသုံးပြုတာ တွေရတယ်(ပုံ-၁၂၅)။ ဒီအရေးအသားဟာ၊ သူတို့စပြီး တီထွင်တာတော့ ဟုတ်မယ်မထင်ဘူး။ ကေးနန်းနိုက်လူမျိုးတွေဖြစ်ဖြစ်၊ ဖီနစ်ရှန်လူမျိုးတွေဖြစ်ဖြစ်၊ စပြီး တီထွင် ထားတာကို၊ သူတို့ကထပ်ပြီး ချဲ့လိုက်ပုံပေါ်တယ်။ ဒီအရေးအသားဟာ၊ ‘ဟီအာရိုဂလစ်’ အရုပ်စာ အရေးအသားမျိုး၊ ‘ကူနီအီဖေဂ်’ သင်နဲ့ တူတဲ့ အရေးအသားမျိုးနဲ့ လုံးဝမတူဘူး။ အာရမေးအစ် အရေးအသားမှာ၊ အရုပ်တွေ၊ အမှတ်အသားတွေကို လုံးဝမသုံးကြတော့ပဲ။ က၊ခ၊ဂ တို့လို၊ အေ၊ဘီ၊စီ တို့လို၊ အက္ခရာ သက်သက်တွေကိုသာ သုံးကြတာကို တွေ့ရတယ်။

၁။ အာရမီးယန်လူမျိုး = The Arameans
၂။ ဒမက်စကပ် = Damascus (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၅၊ နှာ ၂၄၆)
၃။ ဘဏ်နှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်း = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၈၊ နှာ ၃၅၄)

ဖိနပ်ရှား

ဒီအရေးအသားဟာ၊ အနောက်အာရှ တခုလုံးကိုလဲ ပျံ့သွားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ပါရှားနိုင်ငံကိုလဲ ရောက်သွားတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ အရှေ့ပိုင်းဒေသကိုတောင် ရောက် သွား တယ်။ အဲဒီအခါက အိန္ဒိယအရှေ့ပိုင်းဒေသမှာနေကြတဲ့ လူတွေအသုံးပြုတဲ့ သင်္သကရိုက် ဘာသာစကားရဲ့ အက္ခရာတွေဟာ၊ အခုပြောခဲ့တဲ့ အ က္ခ ရာ တွေ က ဆင်းသက်လာတယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေ အယူရှိကြတယ်။

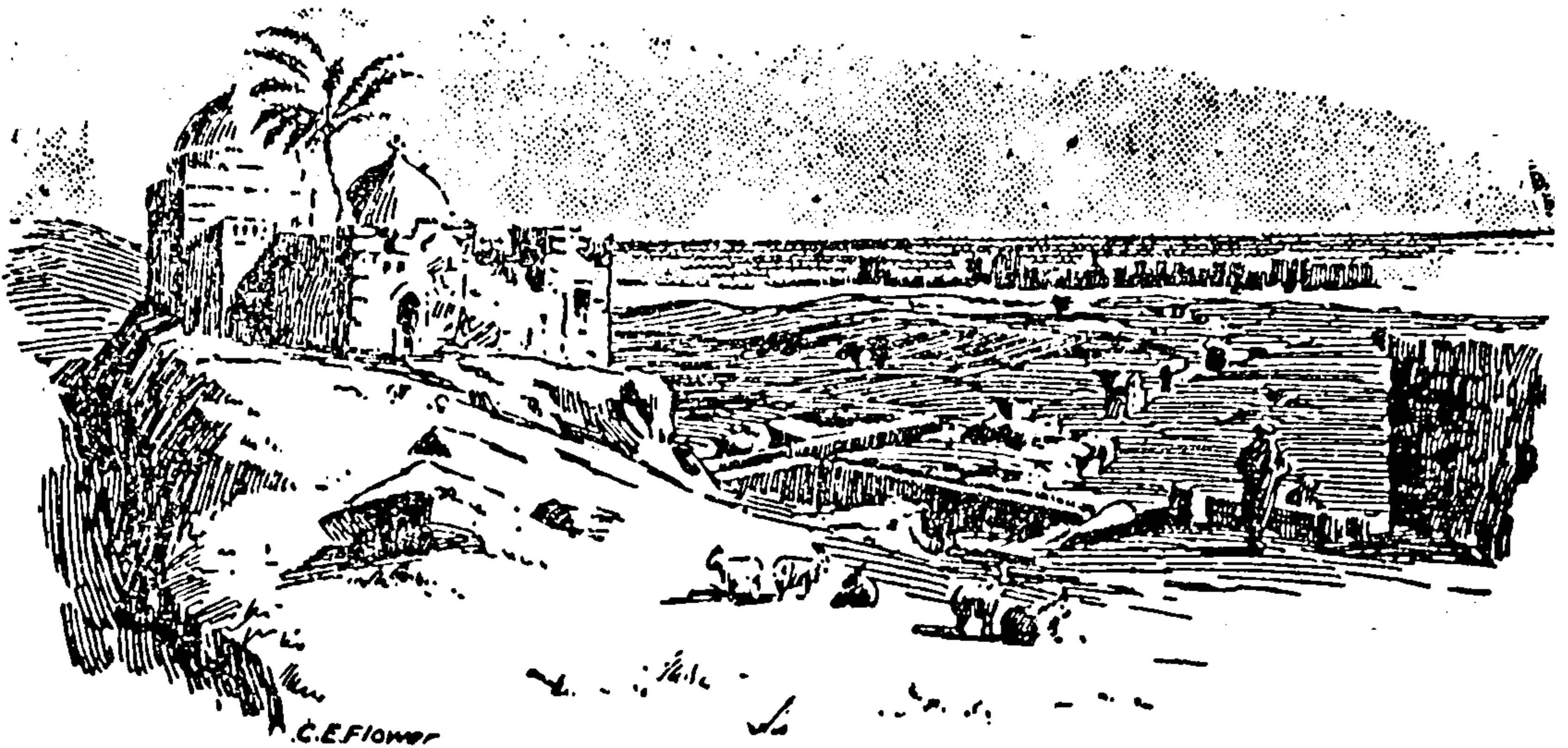
(ပုံ-၁၂၆)

၂။ ဖိနပ်ရှား

ပင်လယ်နိ ကမ်းရိုးတန်း တ လျှောက်မှာ နေကြတဲ့၊ ဆမြိုက် အနွယ်တွေဖြစ်ကြတဲ့၊ ကေးနန်းနိုက် ခြေသလုံးအိမ်တိုင်သမားတွေဟာ၊ ဘီ၊ စီ ၃၀၀၀-လောက်က၊ ဖိနပ်ရှားနိုင်ငံထဲကိုဝင်လာပြီး၊ အခြေစိုက် ကြတယ်။ ဝရီလူမျိုးတွေက၊ ဒီလူတွေကို ‘လူနီ’တွေလို့ ပြောင်ပြီးခေါ်ကြ တယ်။ ဒီဖိနပ်ရှား လူမျိုး’တွေလဲ၊ တမြို့ တ နိုင် ငံ ဆို တဲ့ နိုင်ငံတွေကို ထူထောင်ကြတယ်။

အဲဒီ နိုင်ငံတွေထဲမှာ၊ တိုင်ရာ^၁ (ပုံ-၁၂၇)၊ ဆီဒွန်^၂၊ ဘစ်ဘလော့^၃၊ အာရဒပ်^၄ဆိုတဲ့ နိုင်ငံတွေဟာ (မြေပုံ-၄ ရှု) အထင်ရှား

(ပုံ-၁၂၆) ဖိနပ်ရှားကုန်သည်သင်္ဘောစု။
၁။ ဖိနပ်ရှားလူမျိုး = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၇၊ နှာ ၂၇၀)
၂။ တိုင်ရာ = Tyre
၃။ ဆီဒွန် = Sidon
၄။ ဘစ်ဘလော့ = Byblos
၅။ အာရဒပ် = Aradus

(ပုံ-၁၂၇) တိုင်ရာမြို့ဆိပ်ကမ်းကို ကုန်းဘက်ကနေပြီး မြင်ရပုံ

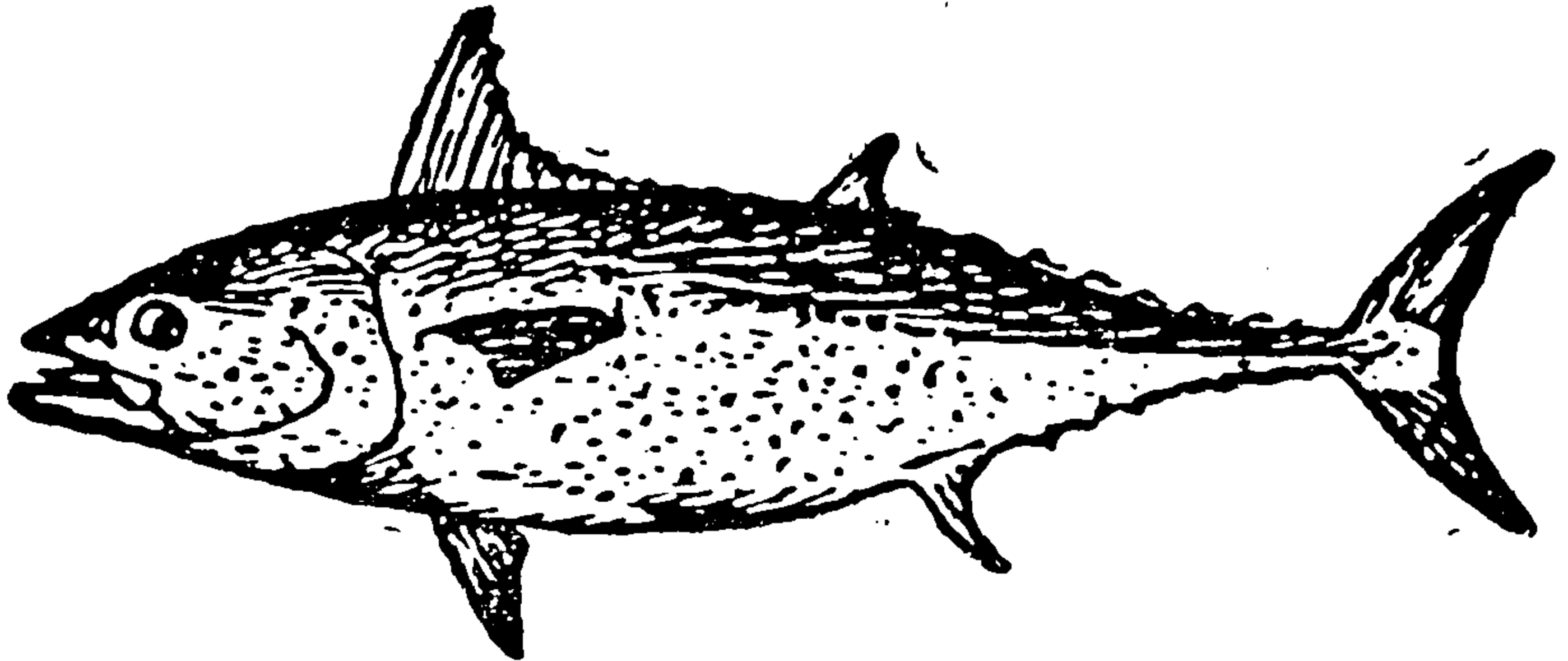
ဆုံးဖြစ်တယ်။ ဒီနိုင်ငံတွေဟာ၊ တနိုင်ငံနဲ့တနိုင်ငံ အကြီးအကျယ် အပြိုင် အဆိုင်တွေဖြစ်ကြပြီး၊ တဦးနဲ့တဦး မသင့်မြတ်ကြဘူး။ ဒီဖီနစ်ရှန်တွေဟာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ၊ ရှေး အကျ ဆုံး ပင်လယ် နဲ့ အ သက် မွေး သူ တွေ ဖြစ်တယ်။

ဖီနစ်ရှန်တွေ ပင်လယ်မှာ ကျက်စားလာခြင်း

အစပထမတုန်းကတော့၊ ကုန်းပေါ်မှာ အစာအောင် မစား ရတဲ့အတွက် ဒီဖီနစ်ရှန်တွေဟာ၊ ပင်လယ်ထဲကို အစာရှာထွက်ကြတာ ပါပဲ။ မြေထဲပင်လယ်ထဲမှာ ငရွေးလို အမတန်ကြီးတဲ့ 'တန်းနီး' လို့ ခေါ်တဲ့ ငါးကြီးတမျိုး ရှိတယ်(ပုံ-၁၂၈)။ ဒီငါးကြီးမျိုး တကောင် လောက်ကိုမိလိုက်ယင်၊ မိသားစုတွေ အများကြီး အတော် ကြာကြာ စားလို့မကုန်နိုင်ဘူး။ ဒီမြေထဲပင်လယ် ကမ်းရိုးတန်းတဝိုက်မှာ နေကြတဲ့ သူတွေဟာ၊ ဒီငါးကိုအစာအဖြစ်နဲ့ နှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာ စားသောက်ခဲ့ကြတယ်။

ဒီဖီနစ်ရှန်တွေဟာ၊ သစ်ပင်ကိုထွင်းထားတဲ့ လုံးထွင်းလှေတွေကို စပြီးအသုံးပြုကြတယ်။ ဖေါင်တွေကို အသုံးပြုကြတယ်။ အစမှာတော့၊ လှေကို လျော်တက်နဲ့ ရိုးရိုးလျော်ကြတာပါပဲ။ နောက်တော့မှာ၊ လျော် တက်တွေကို ခတ်ကွင်းထဲထဲ ပြီး ခတ်တဲ့အတတ်ကို ရလာကြတယ်။

၁။ တန်းနီးငါး = Tunny (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၅၊ နှာ ၁၄၁)

(ပုံ-၁၂၀) အဆီများပြီး အမတန်ကြီးတဲ့ ပင်လယ်ငါးကြီး ‘တန်းနီး’
(ပေါင်ချိန် ၁၅၀၀ ထို့တခါတရံရှိတယ်။)

နောက်တဆင့် တက်ပြီး၊ နွားရေ၊ ပပိုင်းရပ်စက္ကူ၊ အစရှိတာတွေနဲ့လုပ်တဲ့ ရွက်ကို အသုံးပြုလာတတ်ကြပြန်တယ်။ နောက်တဆင့်တက်ကြပြန်ပြီး၊ စပ်လှေကြီးတွေကို တည်ဆောက်ကြပြန်တယ်။ ဒီစပ်လှေတွေမှာ ရွက် ရှိတယ်။ လှေတလှေမှာ၊ ကြီးကြီးသလို၊ ငယ်ငယ်သလို၊ လှေခတ်တဲ့လူတွေ ဟာ သုံးဆယ်အထိရှိတယ်။ (ပုံ-၁၂၉)

ဒီစပ်လှေတွေကို တည် ဆောက် ဘို့ အ တွက်၊ အ ကောင်း ဆုံး သစ်သားကို လယ်ဘနန်တောင်^၁ ရဲ့ ကျောဘက်က တောထဲကရတယ်။ လုံးထွင်းလှေတွေကို သုံးခါစတုန်းက၊ ဒီဖိနပ်ရှန်တွေဟာ၊ ပင်လယ် ကမ်း ရိုး တလျှောက် လောက်ကိုသာ သွား နိုင် တယ်။ သမ္ဗန်တွေ တည်ဆောက်ပြီးတဲ့အခါ၊ ပင်လယ်ခြားမှာရှိတဲ့ အရပ်ဒေသတွေအထိ သူတို့သွားနိုင်ကြတယ်။ သူတို့အခုလိုမသွားမလာနိုင်ခင်တုန်းက၊ ပင်လယ် ခြား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းဟာ ကရိကျွန်း၊ သူကျွန်း၊ သားတွေရဲ့ လက်ထဲမှာ ရှိတယ်။ သူတို့အခုလို သွားလာနိုင်တဲ့အခါ၊ ဒီလုပ်ငန်းဟာ သူတို့ရဲ့ လက်ထဲကို ရောက်လာတယ်။

ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ် လုပ်ခြင်း

အဲဒီအခါတုန်းက၊ သင်္ဘောအိမ်မြောင်^၂လဲ မရှိ၊ မြေပုံလဲမရှိ ဆိုတော့၊ ပင်လယ်ခရီးဟာ အမတန် ကြောက် စ ရာ ကောင်း တယ်။ ဒီဖိနပ်ရှန်တွေကတော့၊ အမြတ်ရဘို့လမ်းမြင်ယင်၊ အသက်ကို ပမာဏ

၁။ လယ်ဘနန်တောင် = Mt. Lebanon
၂။ သင်္ဘောအိမ်မြောင် = Mariner's Compass

မထားဘူး၊ သွားကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် သူတို့ရဲ့ စွမ်းရည်နဲ့သတ္တိဟာ၊ အနီးအဝေးနိုင်ငံတွေမှာ အတော်ပျံ့နှံ့သွားတယ်။ စခါစတုန်းကတော့၊ သူတို့ဟာ နေ့မှာသာ ခရီးသွားလေ့ရှိတယ်။ နောက်တော့၊ ကြယ်တာရာ တွေရဲ့ အသွားအလာကို လေ့လာနိုင်လာကြတဲ့အခါ၊ ညဘက်ပါ ခရီး သွားကြတယ်။

ကိုလိုနီ ဣထောင်ခြင်း

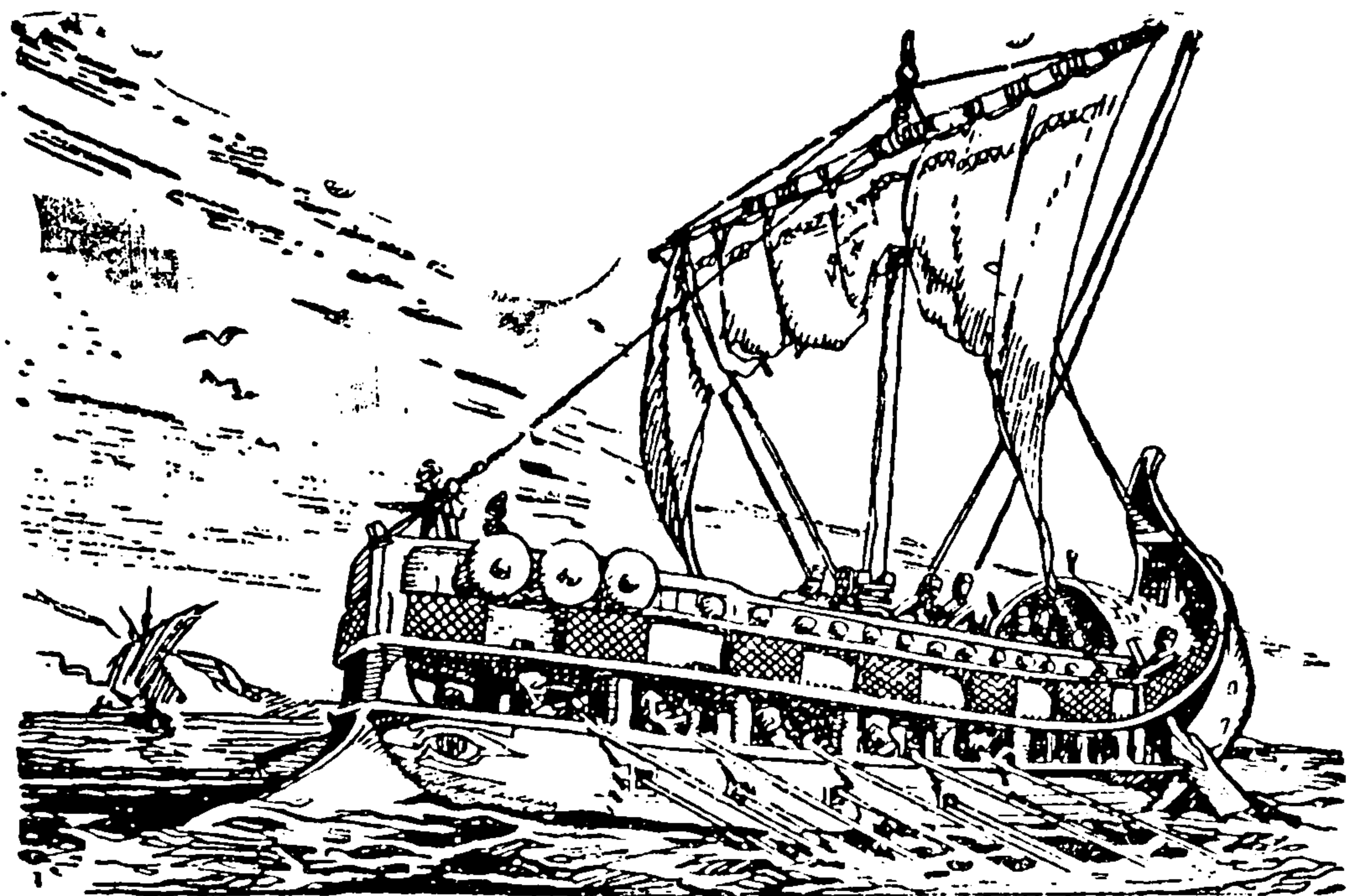
ဒီဖိနပ်ရှန်တွေဟာ၊ မြေထဲပင်လယ်မှာ ခရီးသွားတာ အတော် ကျင်လည်လာတဲ့ အခါ၊ မြေထဲပင်လယ်တခုလုံးရဲ့ ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်မှာ၊ သူတို့လူမျိုးတွေကို ဖြန့်ထွားတယ်။ အစမှာတော့၊ ဒီလို ဖြန့်ထွားတဲ့ လူတွေဟာ၊ လက်တဆုပ်လောက်ပါပဲ။ နောက်တော့ တဖြေးဖြေး များလာတယ်။ ဒီလို သူတို့ လူမျိုးအတွက် ကိုလိုနီတွေ လျှောက်ဖွဲ့ပေးတာဟာ၊ သူတို့မှာ အကျိုးအများကြီးရှိတယ်။

ဒီလို ကိုလိုနီတွေဟာ၊ သူတို့သမ္မန်တွေ ဆိုက်လာတဲ့အခါ၊ လိုတဲ့ ကုန်ပစ္စည်းတွေ ဝယ်ပေးတယ်၊ သတင်းပေးတယ်၊ တခြားလိုတဲ့အကူ အညီတွေကိုလဲ ပေးတယ်။ ဒါ့အပြင်၊ ဒီလို လူပိုတွေကို အပြင်ထုတ်လိုက် ရတဲ့အတွက်၊ အမတန် သေးတဲ့ ဖိနပ်ရှန်နိုင်ငံကလေးမှာလဲ သူတို့ကို စောင့်ရှောက်ဖို့ တာဝန် ပေးသွားတယ်။ ဒီလို ကိုလိုနီအဖွဲ့တွေဟာ၊ အာဖရိက ကမ်းရိုးတလျှောက်မှာ ရှိတယ်။ စစ်စလီကျွန်းမှာ ရှိတယ်။ ပြင်သစ်ရဲ့ အရှေ့တောင် ကမ်းရိုးတန်းမှာ ရှိတယ်။ မြေထဲပင်လယ်ရဲ့ အနောက်ဘက်စွန်းမှာရှိတဲ့ စပိန်လိုနိုင်ငံမှာအထိ ရှိတယ်။

ဖိနပ်ရှန် အက္ခရာ

ဖိနပ်ရှန်တွေဟာ၊ အီဂျစ်လူမျိုးတွေရဲ့ အရုပ်စာ အရေးအသား ကို မှီပြီး၊ အက္ခရာတွေကို တီထွင်ကြတယ်။ အနောက် နိုင်ငံတွေမှာ အခုသုံးနေကြတဲ့ အေ၊ဘီ၊စီ၊ဒီ ဆိုတဲ့ အက္ခရာတွေဟာ၊ ဖိနပ်ရှန်တွေ စတင်တီထွင်သွားတဲ့ အက္ခရာတွေက ဆင်းသက်လာကြတာ ဖြစ်တယ်။ ဖိနပ်ရှန်အက္ခရာတွေဟာ၊ ရှေးဦးစွာ ဂရိနိုင်ငံကို ရောက်သွားတယ်။ ဂရိ နိုင်ငံကမှ၊ ဥရောပကို ပျံ့နှံ့သွားတယ်။ (ပုံ-၁၃၀)

ဒီဖိနပ်ရှန်တွေဟာ၊ နတ်တွေအများကြီးကို ကိုးကွယ်တယ်။ သူတို့ မှာ နေနတ်သား၊ လနတ်သမီး၊ မြေဩဇာနတ်သမီး အစရှိတဲ့ နတ်တွေ

(ပုံ-၁၂၉) လှေခတ်သမား ၃၀ အထိရှိတဲ့ ရွက်လဲ တပ်ဆင်ထားတဲ့ ဖိနပ်ရှပ်လှေကြီး။

အများကြီးရှိတယ်။ အဲဒီနတ်သားတွေ၊ နတ်သမီးတွေ အများကြီးထဲမှာ၊ ဘေးအယ်^၁ ဆိုတာဟာ အကြီးဆုံးဖြစ်တယ်။ ဒီနတ်တွေကို သူတို့ပူဇော် ပသပုံဟာ သိပ်ပြီး ကြမ်းတယ်။ ခလေးတွေကိုတောင် ယစ်နတ် ပူဇော် ကြတယ်ဆိုတဲ့ အထောက်အထားတွေကို တွေ့ရတယ်။

ဒီဖိနပ်ရှပ်တွေဟာ၊ ပင်လယ်ထဲမှာ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်လုပ်ရင်း (ပုံ-၁၃၁)၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရင်း၊ လစ်ယင်လစ်သလို၊ သူများနိုင်ငံတွေ က မိန်းမတွေကို ခိုးယူပြီး၊ ကျွန်တွေအဖြစ်နဲ့ ရောင်းတတ်တယ်။

ဒီအကျင့်ဆိုးကြောင့်၊ အိမ်နီးနားချင်းဖြစ်တဲ့ ဟီးဘရူးတွေဟာ ဖိနပ်ရှပ်တွေဆိုယင် နဲနဲကလေးမှ မယုံကြဘူး။ ဒီဖိနပ်ရှပ်တွေကို မယုံ ကြည်ရာက စပြီး၊ ဟီးဘရူးတွေမှာ ပင်လယ်ကိုအကြောက်ကြီး ကြောက် တဲ့ ကြောက်စိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ရှေးဟောင်းသမိုင်း ကို လေ့လာယင်၊ ဟီးဘရူးတွေမှာ ပင်လယ်ဆိုယင် သိပ်ကြောက်တတ်တဲ့ ကြောက်စိတ်တွေ ရှိတယ်ဆိုတာ တွေ့ရမယ်။

၁။ ဘေးအယ် = Baal

ဒီဖီနစ်ရှန်တွေဟာ၊ ပင်လယ်ကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားချင်တဲ့ အတွက်၊ တခြားနိုင်ငံသားတွေ ပင်လယ်ထဲမှာ ခရီးမသွားဝံ့အောင်၊ ပင်လယ် ရဲ့ ကြောက် စရာ ကောင်းပုံတွေကို ချဲ့ထွင်ပြီး၊ နိုင်ငံခြားသားတွေနဲ့ တွေ့တိုင်း ပြောလေ့ရှိကြတယ်။

ခေါင်းခြောက် လုံး ရှိ တဲ့ ဆီးလား^၁ နဲ့ ကာရစ်ဘဒစ်^၂ ဆို တဲ့ ရေနဂါးကြီး နှစ်ကောင်ဟာ မက်ဆီးနား ရေလက်ကြားရဲ့ ဟို ဘက် ကမ်း ဒီ ဘက် ကမ်းမှာ စောင့်နေတဲ့အတွက်၊ လှေမှန်သမျှ ဟာ ဒီရေလက်ကြားကို ဖြတ်လို့ မရဘူး။ ဒီရေနဂါးကြီးတွေကြောင့်

(ပုံ-၁၃၀) (၁) ရှေးအီဂျစ်စာက အခုအခါ ဥရောပ တိုက် မှာ အသုံးပြုနေတဲ့ အက္ခရာ ဖြစ်ပေ။ လာအောင် (၃) ဖီနစ်ရှန် လူမျိုးတွေက၊ ဘယ်လို အမွေပေးခဲ့ပုံကို ဒီဇယားမှာပြထားတယ်။

အီဂျစ်အရုပ်စာကို မြန်မြန်ရေးတဲ့ အခါ၊ ဇယားကွက် (၂) မှာလို့ဖြစ်လာတယ်။ ရှေးဂရိစာကိုညာဘက်က ဘယ်ဘက်ကိုရေးပြီး၊ နှောင်းဂရိစာကိုဘယ်ဘက်က ညာဘက်ကိုရေးတဲ့ အတွက် ဇယားကွက် (၄) နဲ့ (၅) ခြားနားနေတာ တွေ့ရမယ်။ ဇယားကွက် (၆)က၊ လက်တင် အက္ခရာ၊ ဇယားကွက် (၇)က၊ အခုခေတ် အင်္ဂလိပ် အက္ခရာ ဖြစ်တယ်။

	1	2	3	4	5	6	7
	EGYPTIAN I	EGYPTIAN II	PHOENICIAN	EARLY GREEK	LATER GREEK	LATIN	MODERN ENGLISH
	𐀀	𐀀	𐀀	Α	Α	A	A
	𐀁	𐀁	𐀁	Β	Β	B	B
	𐀂	𐀂	𐀂	Γ	Γ	C	C, G
	𐀃	𐀃	𐀃	Δ	Δ	D	D
	𐀄	𐀄	𐀄	Ε	Ε	E	E
	𐀅	𐀅	𐀅	Υ	Υ, Φ	F, V	F, V, U
	𐀆	𐀆	𐀆	Η	Η	H	H
	𐀇	𐀇	𐀇	Ι	Ι	I, J	I, J
	𐀈	𐀈	𐀈	Κ	Κ	K	K
	𐀉	𐀉	𐀉	Λ	Λ	L	L
	𐀊	𐀊	𐀊	Μ	Μ	M	M
	𐀋	𐀋	𐀋	Ν	Ν	N	N
	𐀌	𐀌	𐀌	Ο	Ο	O	O
	𐀍	𐀍	𐀍	Π	Π	P	P
	𐀎	𐀎	𐀎	Ρ	Ρ	Q	Q
	𐀏	𐀏	𐀏	Σ	Σ	R	R
	𐀐	𐀐	𐀐	Ξ	Ξ	S	S
	𐀑	𐀑	𐀑	Τ	Τ	T	T
	𐀒	𐀒	𐀒	Ξ	Ξ	X	X
	𐀓	𐀓	𐀓	Ζ	Ζ	Z	Z

၁။ ဆီးလား = Scylla ၂။ ကာရစ်ဘဒစ် = Charybdis

(ပုံ-၁၃၁) (ညာဘက်က) ဖိနစ်ရှန်ကုန်သည်တွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ကုန်ပစ္စည်းတွေကို တည်ခင်းပြသရောင်းချနေတယ်။

တဘက်ကမ်းကိုကပ်သွားယင်၊ လှေမှန်သမျှဝဲထဲမှာ မြှုပ်ရမယ်။ တခြားဘက်ကမ်းကိုကပ်သွားပြန်ယင်လဲ၊ ကျောက်ဆောင်ပေပီမှာ ပျက်ရမယ်ဆိုတဲ့ ပုံပြင်တခုဟာ ရှေးဟောင်းပုံပြင်တွေထဲမှာအတော်ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီပုံပြင်ဟာ၊ ဖိနစ်ရှန်တွေ ထွင်သွားတဲ့ ပုံပြင်တွေထဲက ပုံပြင်တခု ဖြစ်တယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေက ယူဆကြတယ်။

ဒီဖီနစ်ရှန်တွေဟာ၊ ဇွဲနဲ့သတ္တိမှာ တော်တော်ကောင်းတဲ့ လူမျိုးတွေပဲ။ ဒါပေမဲ့၊ ပါရှား နဲ့ မက် ဆီ ခိုး နီး ယား နိုင် ငံ တွေရဲ့ စစ်မက်အင်အားတွေဟာ၊ အမတန်ကြီးမားလွန်းတဲ့ အတွက် သူတို့မခံနိုင်ရှာဘူး။ ဒီနိုင်ငံကြီး နှစ်နိုင်ငံရဲ့ လက်အောက်ကို ဖီနစ်ရှား ရောက်သွားရရှာသေးတယ်။

အာဖရိကတိုက်မှာ သူတို့အခြေစိုက်ပစ်ခဲ့တဲ့ သူတို့ရဲ့ ကိုလိုနီတွေကတော့၊ ပျက်မသွားဘူး။ ဒီကိုလိုနီတွေထဲက ကိုလိုနီတခုဟာ၊ နှစ်ပေါင်းအတော် ကြာတဲ့အခါ၊ ကာသေ့^၁ အမည်နဲ့ နိုင်ငံတနိုင်ငံဖြစ်လာပြီး၊ အနောက်ဘက် မြေထဲပင်လယ်ကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ဘို့ ကိစ္စအတွက်၊ အင်အားကြီးမားတဲ့ ရောမနိုင်ငံနဲ့တောင် အားချင်းယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ဘူးတယ်။

အခန်း ၈။

မှတ်စရာခုနစ်ခု၊ ၈ ရှပြု

ဆီး ရီး ယား

၁။ ဘီ၊ စီ ၁၄၀၀-လောက်မှာ၊ အာရမီးယန်တွေဟာ၊ ဆီးရီးယားနိုင်ငံထဲ လှိမ့်ဝင်လာကြပြီး၊ တ မြို့ တ နိုင် ငံ ထူ ထောင် ကြ တယ်။ ဒမက်စကပ်မြို့ဟာ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်တယ်။

၂။ အာရမီးယန်တွေဟာ၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးမှာခေါင်းဆောင်ဖြစ်တယ်။ ဘဏ်တိုက်စနစ်ဟာ၊ သူတို့လက်ထက်ကစပြီး ပေါ်ပေါက်လာတာဖြစ်တယ်။

၃။ အာရမီးယန်အရေးအသားကို၊ အာရမီးယန်တွေဟာ (ဖီနစ်ရှန်ကစပြီး တီထွင်ခဲ့တဲ့ အက္ခရာကို၊ သူတို့က ထပ်ချဲ့လိုက်ပြီး) စတင်

၁။ ကာသေ့ = Carthage

ဖိနပ်ရှား

အသုံးပြုလာကြတယ်။ ဒီအရေးအသားဟာ၊ အတော် ပျံ့နှံ့ သွားတဲ့ အတွက်၊ ဟိုတုန်းက အိန္ဒိယမှာအသုံးပြုတဲ့၊ သင်္သကရိုက် ဘာသာ ဟာ၊ အာရမေးအစ် အရေး အသားက ဆင်း သက် လာ တယ် လို့ ဆိုကြတယ်။

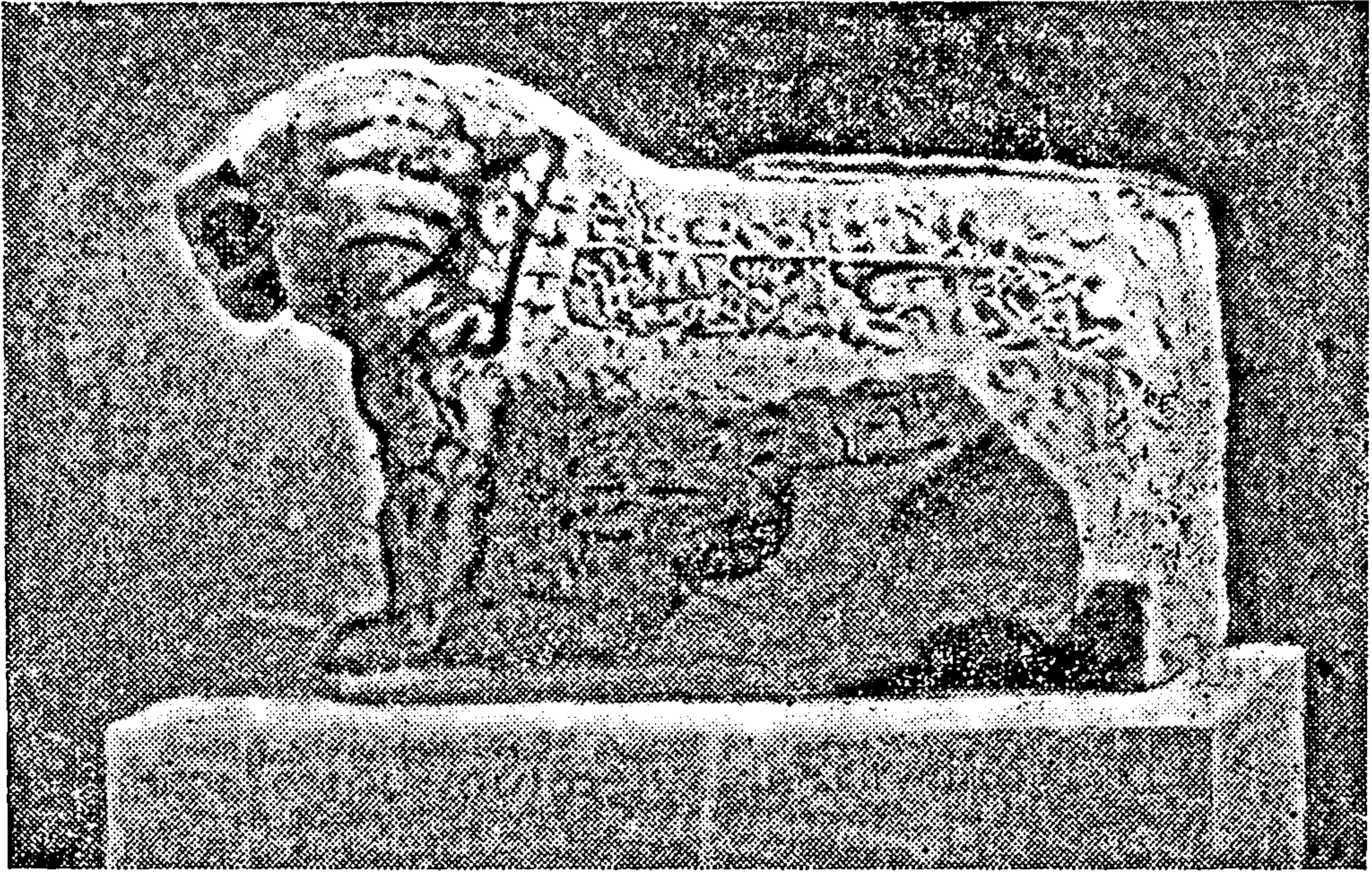
ဖိ န န် ရှား

၁။ ဖိနပ်ရှန်တွေဟာ၊အစာရှာထွက်ရင်းက၊ ပင်လယ်မှာကျက်စား လာကြတယ်။

၂။ သူတို့ရဲ့ ကိုလိုနီတွေကို၊မြေထဲပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက် ထူထောင်ထားကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ကိုလိုနီတွေအထဲမှာ ‘ကာသေ့’ဟာ၊ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်တယ်။

၃။ ဖိနပ်ရှန်တွေဟာ၊ ပင်လယ်ထဲမှာ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်လုပ်ရင်း၊ သူများနိုင်ငံက မိန်းမတွေကိုခိုးယူပြီး၊ ကျေးကျွန်အဖြစ် ရောင်းစားတတ် ကြတယ်။

၄။ ဖိနပ်ရှန်အက္ခရာကို တီထွင်ခဲ့တယ်။ အခုအခါ အနောက်နိုင်ငံ တွေမှာ အသုံးပြုနေကြတဲ့ အ က္ခရာတွေဟာ၊ ဒီအက္ခရာကစပြီး ဆင်း သက်လာတာဖြစ်တယ်။

(ပုံ-၁၃၂)

အခဏ်း ၉။

အနောက်အာရှသမိုင်း
ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ

ရှေးခေတ်ကကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းမှာ၊ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဘူးတဲ့ အင်ပိုင်ယာကြီး သုံးခုရှိတဲ့အနက်၊ အီဂျစ် အင်ပိုင်ယာနဲ့ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာတွေရဲ့ အကြောင်းကို ရှေးအခဏ်းတွေမှာပြောခဲ့ပြီးပြီ။ အခု ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာအကြောင်းကို ပြောမယ်။

အာခရေဗျ သဲကန္တာရကြီးရဲ့ မြောက်ပိုင်းက မြက်ခင်းပြင်တွေ ပေါ်မှာ သိုးကျောင်းရင်း ခြေသလုံးအိမ်တိုင် ပြုနေကြတဲ့၊ ဆမ္မိုက်ဆိုတဲ့

(ပုံ-၁၃၂) ဟစ်တိုက် အနုပညာလက်ရာ။ ခြင်္သေ့ကျောက်ရုပ် ပေါ်မှာ ကျောက်စာ ထုထားတယ်။ ဟစ်တိုက်ဘုရင်တွေ ကျောက် အဆောက် အဦ တည်ဆောက်လာတဲ့အခါကျမှ၊ အီဂျစ်နိုင်ငံမှာလို ကျောက်ထက် အကွရာတင် ထား ချင်တဲ့ အတွက်၊ ဟစ်တိုက် အရုပ်စာ ကို တီထွင် လာ ကြ တယ်။ (ဟစ်တိုက်အရုပ်စာကို အခုတိုင် အဓိပ္ပာယ် မဖော်နိုင်ကြသေးဘူး။ ကျောက်ဆစ် ထု အတတ်မှာ၊ အီဂျစ်ရဲ့ အငွေ့ အသက်မကင်းတဲ့ပြင်၊ ဆန်းသစ် တီထွင်မှုမရှိဘူး ရယ်လို့၊ သမိုင်းဆရာ တချို့က ဝေဘန်ကြံတယ်)။

မိဘလူမျိုးကြီးက (၁) ပယ်လက်စတိုင်မှာ ဟီးဘရူးလူမျိုး၊ (၂) ဆီးရီးယားမှာ အာရမီးယန်လူမျိုး၊ (၃) ဖိနစ်ရှား နဲ့ ဖိနစ်ရှန်ကိုလိုနီတွေမှာ ဖိနစ်ရှန်လူမျိုး၊ (၄) အဆီးရီးယားမှာ အဆီးရီးယန်လူမျိုး၊ (၅) ဘက်ဘီလိုးနီးယားမှာ ဆူမားရီးယန်လူမျိုး နဲ့ အက်ကက်ဒီးယန်လူမျိုးတွေ ဆင်းသက် ပေါက်ဘွားလာကြတာကို ရှေးအခဏ်းတွေမှာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ။

အင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတွေ

အခုအခဏ်းမှာ ‘အင်ဒို-ဥရောပတိုက်သား’^၁ ဆိုတဲ့ မိဘလူမျိုးကြီးက ဆင်းသက် ပေါက်ဘွားလာ တဲ့ လူမျိုးတွေအကြောင်းကို နဲ့နဲ့လောက် ပြောပြချင်တယ်။

အာရေဗျ သဲကန္တာရကြီးရဲ့ မြောက်ဘက်မှာ သိုးဆိတ်တွေရဲ့ စားကျက်တွေဖြစ်တဲ့ မြက်ခင်းပြင်တွေရှိသလို၊ ဒဲချုမြစ်ရဲ့ အောက်ပိုင်းဒေသက၊ ပင်လယ်နက် နဲ့ တောင်ပိုင်းရုရှားကိုဖြတ်ပြီး၊ ကက်စပီယန်ပင်လယ်ရဲ့ မြောက်ဘက် နဲ့ အရှေ့ဘက်မှာရှိတဲ့ အာရှ နယ်မြေ ရဲ့ အတွင်းပိုင်းတွေအထိ ကျယ်ပြန့်တဲ့မြက်ခင်းပြင်တွေရှိကြတယ်။ ဆမ္မိုက်တွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့မြက်ခင်းပြင်တွေကိုစွန့်ပစ်ကြပြီး ရေကြည်ရာမြက်နုရာဖြစ်တဲ့လခြမ်းဒေသထဲမှာအခြေလာစိုက်ကြသလို၊ အခုပြောခဲ့တဲ့မြက်ခင်းတွေမှာ သိုးဆိတ်ကျောင်းရင်း ခြေသလုံးအိမ်တိုင်ပြုနေကြတဲ့ သိုးကျောင်းသား ဆိတ်ကျောင်းသားတွေလဲ၊ သူတို့ရဲ့ မြက်ခင်းပြင်တွေကို စွန့်ပစ်ကြပြီး၊ ဥရောပတိုက် နဲ့ အနောက်ဘက်အာရှမှာ တဖြေးဖြေးအခြေလာစိုက်ကြတယ်။

ဒီသိုးကျောင်းသား နွားကျောင်းသားတွေထဲမှာ၊ လူမျိုးတမျိုးပါလာတယ်။ ဒီလူမျိုးကို ‘အင်ဒို-ဥရောပလူမျိုး’လို့ သမိုင်းဆရာတွေက အမည်ပေးကြတယ်။ ဒီကနေ့ ဥရောပတိုက်မှာ တွေ့ရတဲ့ ဥရောပတိုက်သားတွေ နဲ့၊ အာရှမှာ တွေ့ရတဲ့ အာရီယန် လူမျိုးတွေဟာ၊ ဒီအင်ဒို-ဥရောပလူမျိုးက ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာကြသူတွေဖြစ်တယ်။ ဒီအင်ဒို-ဥရောပလူမျိုးတွေ စတင်ပေါ်ထွန်းရာ မူလဒေသကို၊ သမိုင်းဆရာတွေ အခုထက်ထိ လေ့လာလို့ မရသေးဘူး။ ဒါပေမဲ့၊ အ တော် ခပ်များ

၁။ အင်ဒို-ဥရောပတိုက်သား = The Indo-Europeans

များကတော့၊ ဒီမူလဒေသဟာ၊ ကက်စပီယန်ပင်လယ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်နဲ့ အရှေ့မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ မြက်ခင်းပြင်ဒေသတွေ ဖြစ်တန်ကောင်းတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။

ဒီအင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတွေဟာ၊ လူစုမကွဲပဲ၊ ဒီမူလဒေသမှာ ဘီ.စီ ၃၀၀၀-လောက် အထိ နေခဲ့ကြပုံ ပေါ်တယ်။ အဲဒီလို တစုတဝေးထဲခန့်ကြဲတုန်းကတော့၊ သူတို့အားလုံးဟာ၊ စကားတမျိုးတဲကိုပဲ ပြောခဲ့ကြတယ်။ ဘီ.စီ ၃၀၀၀-လောက်မှာ၊ ရေကြည်ရာမြက်နုရာကို ရှာကြရင်း ဒီအင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတွေဟာ၊ လူစုတွေ အများကြီး ကွဲသွားကြတဲ့အတွက်၊ သူတို့ရဲ့ စကားတွေလဲ အမျိုးမျိုးကွဲကုန်ကြတယ်။

ဒီလူစုတိုင်းမှာ သိုး၊ နွား၊ ဆိတ် အစရှိတဲ့ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်တွေ အများကြီး ပါတယ်။ အဲဒီ တိရစ္ဆာန်တွေထဲမှာ၊ အရေးအပါဆုံး တိရစ္ဆာန်ကတော့ မြင်း^၁ဖြစ်တယ်။ လခြမ်းဒေသမှာ မြင်းကို ရှေးအခါ တုန်းက မမြင်ဘူးကြဘူး။ ဘီ.စီ ၃၀၀၀-လောက်မှာ၊ အင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတချို့ ရောက်လာတော့မှပဲ မြင်ဘူးကြတယ်။ အင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတွေဟာ၊ မြင်းကိုစီးလဲစီးတယ်၊ လှည်းလဲအဆွဲခိုင်းတယ်။ နွားကို တော့ လယ်ထွန်ခိုင်းတယ်။ သူတို့ဟာ အဲဒီအချိန်လောက်က အရေးအသားကို နားမလည်ကြသေးဘူး။ ဒါကြောင့် သူတို့မှာ အဖွဲ့အစည်း ကျကျနနမရှိဘူး၊ အစိုးရကျကျနနမရှိဘူး။

ဒီအင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတွေဟာ၊ တဖြည်းဖြည်း လူစု ကွဲသွား လိုက်ကြတာ အတော်ကြာလာတဲ့အခါ၊ ဒီလူမျိုးတွေဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ အရှေ့ဘက်နယ်စပ်က၊ ဥရောပတတိုက်လုံးကို ဖြတ်ပြီး အတ္တလန္တိတ် ပင်လယ်ကမ်းခြေအထိ၊ အမတန်ကျယ်ပြန့်တဲ့ ဒေသကြီး တခုလုံးမှာ အခြေစိုက်မိပြီးသား ဖြစ်လာကြတယ်။ အဲဒီလိုအိန္ဒိယက၊ ဥရောပတိုက် အထိ၊ ဖြန့်ပြီးအခြေစိုက်နေကြတဲ့အတွက်၊ ဒီလူမျိုးကို ‘အင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုး’ လို့ သမိုင်းဆရာတွေက အမည်ပေးတာဖြစ်တယ်။

ဒီအင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတွေဟာ၊ လူစုကွဲသလောက် စကားတွေ ကွဲသွားကြပေတဲ့၊ တချို့ စကားလုံးတွေကျတော့၊ ဒီကနေ့အထိ ဆင်တူ

၁။ မြင်း = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၄၄၂)

ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ

ရိုးမှားဖြစ်နေကြသေးတာကို တွေ့ရတယ်။ အောက်မှာပြထားတဲ့ ဥပမာ တွေကိုကြည့်ပါ။

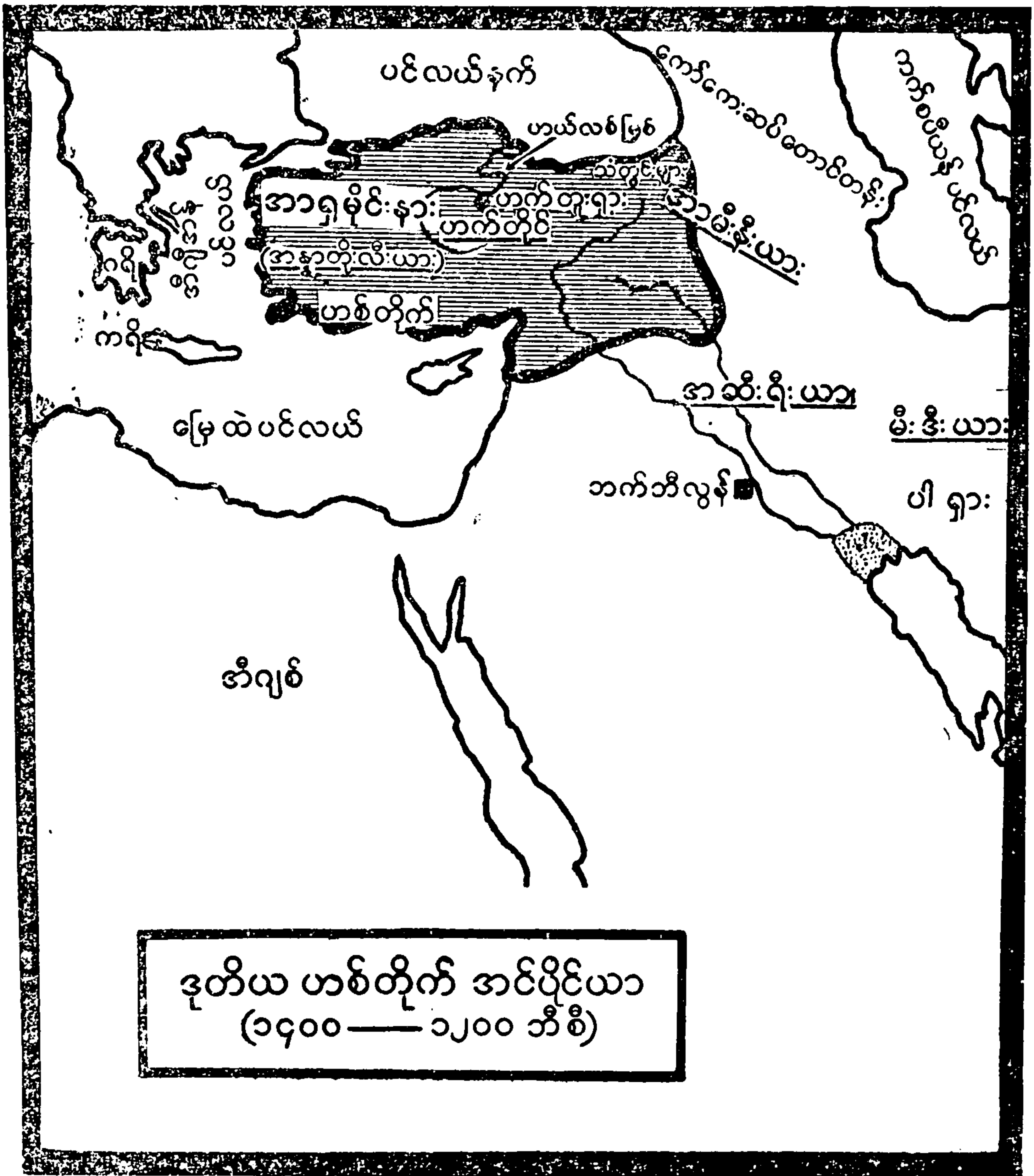
အနောက်			အရှေ့		
အင်္ဂလိပ်	ဂျာမန်	လက်တင်	ဂရိ	ပါရှန်	အရှေ့ အိန္ဒိယ (သင်္သကရိုက်)
ဘရားသား	ဘရူးဒါး	ဖရားတား	ဖရားတား	ဘရားတား	ဘရားတား
မားသား	မတ်တား	မာတား	မေတား	မာတာ	မာတာ
ဖားသား	ဖားတား	ပေတာ	ပေတား	ပီတာ	ပီတာ

ဟစ်တိုက် နဲ့ မီတန်းနီယန်

ဒီအင်ဒို-ဥရောပ လူစုတွေထဲက၊ လူတစ်စုဟာ၊ ဘီ.စီ ၂၅၀၀ လောက်မှာ အာရှ မိုင်းနားထဲကို ရောက် လာ ကြ တယ်။ ဒီလူစုကို ‘ဟစ်တိုက်’ လို့ ခေါ်တယ်။ နောက် လူတစ်စု က တော့၊ တောင် ဘက် ခပ်ကျကျဆင်းသွားပြီး၊ ဆီးရီးယားနိုင်ငံရဲ့ မြောက်ဘက်၊ ယူဖရေတီး မြစ်ရဲ့ အနောက်ဘက် အကွေ့အတွင်းမှာရှိတဲ့ ဒေသမှာ အခြေစိုက် ကြတယ်။ အဲဒီလူတွေရဲ့နိုင်ငံကို မီတန်းနီ^၁ လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီနိုင်ငံကို အစွဲ ပြုပြီး၊ ဒီလူတွေကို မီတန်းနီယန်တွေလို့ ခေါ်ကြတယ်။ တခြားလူစုတွေ ကတော့၊ ဘီ.စီ ၂၀၀၀ လောက်မှာ ဒေသ မြစ်ဝှမ်းကိုဖြတ်ပြီး၊ ဘော် လကန်ကျွန်းဆွယ် နဲ့ အီတလီကျွန်းဆွယ်ထဲကို ဝင်သွားကြတယ်။ ဒီလူစု တွေကနေပြီး၊ ဂရိ နဲ့ ရောမလူမျိုးတွေ ဆင်းသက် ပေါက် ဘွား လာ ကြတယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့လူစုတွေထဲမှာ၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းအရ၊ ရှေးအကျဆုံး သိရတဲ့ လူတွေဟာ၊ ဟစ် တိုက် လူ မျိုး တွေ ဖြစ် တယ်။ ဒီလူမျိုးတွေ အကြောင်းကို မပြောခင်၊ ဒီလူစုတွေဝင်လာတဲ့ ဒေသ အကြောင်းကို နဲ့နဲ့လောက် ဖော်ပြလိုက်ကြအုံးစို့။

၁။ မီတန်းနီ = Mitanni Kingdom

(မြေပုံ-၆)

အနောက်အာရှမှာ ကုန်းမြင့်ဒေသလို့ ခေါ်တဲ့ ဒေသကြီးတခု ရှိတယ် (ပုံ-၁၃၇)။ ဒီကုန်းမြင့် ဒေသကြီးဟာ အီဂျစ်အန် ပင်လယ် ကမ်းခြေက၊ လခြမ်းဒေသရဲ့ မြောက်ပိုင်း ဒေသနဲ့ ကက်စပီယန် ပင်လယ်နဲ့ ပါရှန်ပင်လယ်ကွေ့အတွင်းမှာရှိတဲ့ ဒေသကိုဖြတ်ပြီး၊ အီရန် ကုန်းပြင်မြင့်အထိ ကျယ်ပြန့်တယ်။ ဒီကုန်းမြင့်ဒေသကြီးထဲမှာ အန္နာတိုးလီးယား^၁ သို့မဟုတ် ဟစ်တိုက် အာရှမိုင်းနား၊ အာမီးနီးယား၊ မီးဒီးယား၊ ပါရှားဆိုတဲ့ လေးနိုင်ငံ ပါဝင်နေတယ်။ (မြေပုံ-၆ ရှု)

၁။ အန္နာတိုးလီးယား = Anatolia

ရှေးအန္ဓာတိုးလီယန်

‘အန္ဓာတိုးလီယား’ ဆိုတာ၊ ဝရိ ဘာ သာ စ ကား ဖြစ်တယ်။ (အရှေ့) လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ ဒီအန္ဓာတိုးလီယားဟာ၊ မိုင်ပေါင်း ၆၅၀-က၊ ၇၀၀-ခန့်အထိ ရှည်ပြီး၊ မိုင်ပေါင်း ၃၀၀-က ၄၀၀-ခန့် အထိကျယ်ပြန့်တဲ့ ကျွန်းဆွယ်ကြီး ဖြစ်တယ်။ ဒီကျွန်းဆွယ်ရဲ့ အတွင်းပိုင်းဟာ၊ ကုန်းမြင့်ဖြစ်ပြီး၊ ဒီကုန်းမြင့်ရဲ့ ဗဟိုဒေသဟာ၊ စိုက်ပျိုးရေး အတွက် သဲကန္တာရထက် နဲနဲကလေးပဲ ပိုပြီးကောင်းတယ်။ ဒီကုန်းမြင့် တခုလုံးလိုလိုကို၊ တောင် တွေ ပိုင်း ရံ ထား တယ်။ ဒီတောင်တွေရဲ့ ဟိုဘက်ဒီဘက် နှစ်ဘက်စလုံးမှာ မြေဩဇာကောင်းတဲ့ တောင်ကြားတွေနဲ့ လွင်ပြင်တွေရှိတယ်။ ဒီတောင်တွေက ပင်လယ်ဘက်ကို ဆင်းသွားတဲ့ဒေသတွေမှာ၊ အထူးသဖြင့် ပင်လယ်နက်ရဲ့ ကမ်းရိုးတန်းဘက် ဆီမှာ၊ သစ်တောတွေ ထူထပ်ပေါများတယ်။ အန္ဓာတိုးလီယားရဲ့ မြောက်ဘက်က ဟယ်လစ်မြစ်^၁ ရဲ့ အရှေ့ဘက်မှာ၊ သတ္တုတွင်းတွေ အထူးသဖြင့် သံသတ္တုတွင်းတွေ ရှိတယ်။

ဟစ်တိုက်တွေ ဝင်မလာခင်၊ နှောင်းကျောက် ခေတ် လောက် ကထဲက၊ ဒီအန္ဓာတိုးလီယားမှာ နေခဲ့ကြတဲ့ လူတွေရှိတယ်။ ဒီလူတွေ ဟာ ဘယ်အမျိုး ဘယ်အရွယ်ဆိုတာနဲ့ ဘယ်က ရောက်လာကြတယ် ဆိုတာကို၊ အခုထက်ထိ သမိုင်းဆရာတွေ မသိကြသေးဘူး။ အဲဒါ ကြောင့် ခပ်လွယ်လွယ်ပဲ၊ ဒီလူတွေကို ‘ရှေးအန္ဓာတိုးလီယန်’တွေလို့ ခေါ်ကြရအောင်။ တူးဖော်ရရှိတဲ့ ဒီရှေးအန္ဓာတိုးလီယန်တွေရဲ့ အရိုးတွေကို လေ့လာကြည့်တဲ့အခါ၊ ဒီလူတွေရဲ့ ခေါင်းဟာ လုံးဘာကိုတွေ့ရတယ်။ အင်ဒို ဥရောပလူမျိုးတွေရဲ့ ခေါင်းက မလုံးဘူး၊ ရှည်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီရှေးအန္ဓာတိုးလီယန်တွေဟာ၊ အင်ဒို-ဥရောပလူမျိုးတွေ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာသေချာတယ်။ ဒီရှေးအန္ဓာတိုးလီယန်တွေဟာ၊ အန္ဓာတိုးလီယား (သို့မဟုတ် အာရှမိုင်းနား)ရဲ့ အစွန်းနှစ်ဘက်စလုံးမှာ နေကြတယ်။

အနောက်ဘက်စွန်းမှာနေကြတဲ့လူတချို့ဟာ၊ နှောင်းကျောက် ခေတ်သောက်မှာ ကရိကျွန်းကို ပြောင်းရွှေ့သွားကြတယ်။ တချို့က ဝရိ မြေပေါ်အထိ ပြောင်းရွှေ့သွားကြတယ်။ အရှေ့ဘက်စွန်းမှာ နေကြတဲ့

၁။ ဟယ်လစ်မြစ် = R. Halys

လူ အ တော် များ များ က တော့၊ ပယ်လက် စ တိုင် ကို ပြောင်းရွှေ့ သွားကြတယ်။ အဲဒီပယ်လက်စတိုင်မှာ ဟီးဘရူးတွေနဲ့ အိမ်ထောင် ကျပြီး၊ သူတို့က ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာကြတဲ့ သူတွေမှာ၊ သူတို့ရဲ့ နှာတံမြင့်မြင့်ကြီးတွေ ပါလာကြတယ်(ပုံ-၁၁၁)။ ဒီကနေ့အဘို့ နှာတံ မြင့်မြင့်ကြီးတွေနဲ့ တွေ့ကြရတဲ့ဂျူးတွေဟာ၊ ဒီရှေးအန္ဓာတိုးလီယန်တွေနဲ့ ဟီးဘရူးတွေက ဆင်းသက်ပေါက်ဘွားလာကြတဲ့လူတွေလို့ သမိုင်းဆရာ တွေက ယူဆကြတယ်။

မြင်း

ဘီ၊ စီ ၂၅၀၀ လောက်မှာ၊ မြောက်ဘက် နဲ့ အရှေ့ဘက်က အင်ဒို-ဥရောပလူမျိုး တွေဟာ၊ အန္ဓာတိုးလီယား၊ သို့မဟုတ် အာရှ မိုင်းနားထဲကို ဝင်လာကြတယ်။ ဒီ အင်ဒို - ဥရောပ လူမျိုး တွေဟာ ကော်ကေးဆပ် တောင်တန်းတွေကို ဖြတ်ပြီး လာကြပုံပေါ်တယ်။ ဒီလို ဝင် လာ ကြ တဲ့ အခါ၊ သူ တို့ မှာ မြင်း တွေ ပါလာကြတယ်။ ရှေး အန္ဓာတိုးလီယန်တွေဟာ၊ ဒီ အင်ဒို-ဥရောပလူစုတွေ သူတို့ နိုင်ငံထဲကို ဝင်လာတော့မှပဲ၊ မြင်းကို စပြီး မြင်ဘူးကြတယ်။ အင်ဒို-ဥရောပလူစုတွေ အများကြီးရှိတဲ့ အထဲက၊ ဒီလူစုဟာ သမိုင်းမှာ ရှေးဦးစွာ ထင်ရှား လာတဲ့ လူစုဖြစ်တယ်။ ဒီလူစုတွေဟာ နောင်တော့ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေ လို့ နံမယ်တွင်လာတယ်။

ဟစ်တိုက် ယဉ်ကျေးမှု

ဟစ်တိုက်တွေဟာ၊ အန္ဓာတိုးလီယန် လူမျိုးတွေကို သုတ်သင် မပစ်ကြဘူး။ သူတို့ရဲ့ လက်အောက်ခံလူမျိုးတွေ အဖြစ်နဲ့ပဲ၊ ဆက်ပြီး နေခွင့်ပြုတယ်။ အချိန် အတော်ကြာတဲ့အခါ၊ ဟစ်တိုက်တွေ ပြောတဲ့ စကားတွေထဲမှာ၊ အန္ဓာတိုးလီယန်တွေ ပြောတဲ့ စကားတွေ ရောနှော လာကြတယ်။ အဲဒီလို ရောနှောနေတဲ့ ဟစ်တိုက်စကားဟာ၊ အနောက် အာရှတိုက်မှာ၊ နှစ်ပေါင်း တထောင်ကျော်လောက်၊ အရေးပါ အရာ ရောက်တဲ့ စကားတမျိုးဖြစ်လာတယ်။

အန္ဓာတိုးလီယား ထဲကို ဝင်လာစတုန်းက၊ ဟစ်တိုက်တွေဟာ လူရိုင်းသက်သက်တွေဖြစ်တယ်။ နောက်တော့မှ သူတို့နဲ့ ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ်လုပ်ဘို့ ရောက်လာတဲ့၊ ဘက်ဘီလိုးနီးယန်နဲ့ အဆီးရီးယန်

ကုန်သည်တွေဆီက တဆင့်၊ ယဉ်ကျေးမှုကို ဟစ်တိုက်တွေရလာကြတယ်။ ဒီကုန်သည်တွေနဲ့ အဆက်အသွယ် ဖြစ်ပြီးလို့ မကြာခင်ပဲ၊ ဟစ်တိုက်တွေလဲ ကူနီအီဖောင် အရေးအသားတွေကို ရေးသားတတ်လာကြတယ်။ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ တူးဖော်ရရှိတဲ့ အခါ၊ အဲဒီရှေးခေတ်က အသုံးပြုသွားတဲ့၊ ရွှံ့ပြားတွေပေါ်မှာ ရေးထားတဲ့ အဘိဓာန်တွေရဲ့ အပိုင်းအစတွေကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီအစတွေထဲမှာ အကွက် သုံးကွက်ရှိတယ်။ ပထမအကွက်ထဲမှာ ဆူမားရီးယန်စကားကို တွေ့ရတယ်။ ဒုတိယ အကွက် ထဲမှာ ဘက်ဘီလိုးနီးယန် စကားကို တွေ့ရတယ်။ တတိယ အကွက်ထဲမှာ ဟစ်တိုက်စကားကို တွေ့ရတယ်။ ဥပမာ၊ အင်္ဂလိပ်-ဟိန္ဒူ-ဗမာ အဘိဓာန်ထဲက၊ အကွက်သုံးကွက် ရှိတဲ့ အနက်၊ ပထမ အကွက်မှာ (ဝါးတား)လို့ တွေ့ရမယ်။ ဒုတိယ အကွက်မှာ (ပန်နီ)လို့ တွေ့ရမယ်။ တတိယ အကွက်မှာ (ရေ) လို့ တွေ့ရမယ်။ ဒီသဘောမျိုးပါပဲ။

ဒီဟစ်တိုက်တွေဟာ အစမှာတော့၊ ကူနီအီဖောင်အရေးအသားနဲ့ ဘက်ဘီလိုးနီးယန် ဘာသာစကားကိုသာ ရေးသားတတ်ကြတယ်။ နောက်ကျတော့၊ ကူနီအီဖောင် အရေးအသားနဲ့ သူတို့ရဲ့ ဟစ်တိုက်ဘာသာစကားကိုပါ ရေးတတ်လာကြတယ်။ ဒီလို အရေးအသားကို တတ်လာကြပြီးတဲ့နောက်၊ ဟစ်တိုက်တွေရဲ့ တိုးတက်မှုဟာ သိသိသာသာကြီး ထူးခြားလာတာကို တွေ့ရတယ်။ ဘယ်လောက် ထူးထူးခြားခြား တိုးတက်လာကြသလဲဆိုရင်၊ ဘီ.စီ ၂၀၀၀ လောက်မှာ ဒီ ဟစ်တိုက်တွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှု၊ စစ်မက်အင်အား၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဆိုတာတွေဟာ ထိပ်တန်းကို ရောက်လာပြီး၊ အဲဒီအခါက အမတန် ကြီးကျယ် ခမ်းနားနေတဲ့ အီဂျစ်နဲ့ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာကြီးတွေကို ပခုံးချင်းယှဉ်နိုင်တဲ့အထိ တိုးတက်လာတယ်။

ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ

ဟစ်တိုက်သမိုင်းမှာ၊ ဒီလို တိုးတက်လာတဲ့ခေတ်ကို နှစ်ပိုင်းပိုင်းပြီး၊ ပထမပိုင်းကို ပထမဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာခေတ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီခေတ်ဟာ ဘီ.စီ ၁၉၀၀ လောက်က၊ ဘီ.စီ ၁၆၅၀လောက်အထိ ကြာတယ်။ ဒုတိယ အပိုင်းကို ဒုတိယ ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာခေတ်လို့

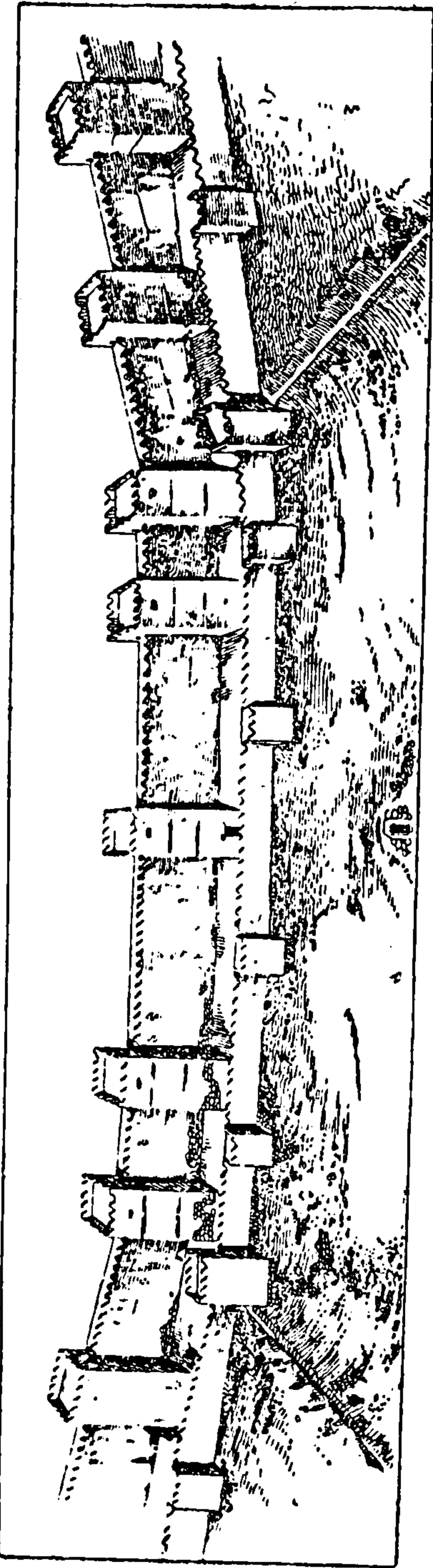
ခေါ်တယ်။ ဒီခေတ်ကတော့၊ ဘီစီ ၁၄၀၀ လောက်က ဘီစီ ၁၂၀၀ လောက်အထိ ကြာတယ်လို့၊ သမိုင်းဆရာတွေခန့်မှန်းကြတယ်။

ဟစ်တိုက်တွေဟာ၊ အန္တာတိုးလီယားထဲကိုဝင်လာကြပြီး ကိုယ် အုပ်စုနဲ့ကိုယ်အခြေစိုက်ကြတယ်။ ဒီအစုတွေဟာ၊ နိုင်ငံတနိုင်ငံစီဖြစ်လာ ကြတယ်။ ဒီနိုင်ငံ တနိုင်ငံမှာ၊ ရှင်ဘုရင်တဦးကျစီ အုပ်စိုးတယ်။ သူတို့လဲ ရှေးအခဏ်းတွေတုန်းက ပြောခဲ့တဲ့၊ တမြို့တနိုင်ငံစနစ်မျိုးပဲ။ ဒီနိုင်ငံကလေး တွေဟာ၊ တဦးနဲ့တဦး ဘယ်တော့မှ မသင့်မြတ်ကြဘူး။ အမြဲလိုလို စစ်ဖြစ်နေကြတာပဲ။ ဒီ နိုင်ငံကလေးတွေထဲမှာ၊ အန္တာတိုးလီယားရဲ့ အလယ်ပိုင်း၊ ဟယ်လစ်မြစ်ကွေ့ အတွင်းမှာ တည်ရှိတဲ့ ဟက်တိုင် နိုင်ငံကလေး^၁က (ပုံ-၁၃၃) ရှင်ဘုရင်တွေဟာ၊ လက်ရုံးရည်နှလုံးရည်နဲ့ ပြည့်စုံသူတွေဖြစ်တယ်။ ဒီရှင်ဘုရင်တွေဟာ၊ ကျန်တဲ့နိုင်ငံကလေးတွေကို လျှောက်တိုက်ပြီး၊ အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာဖြစ်နေတဲ့သူတို့ရဲ့ အမျိုးသားတွေကို တမျိုးတဲ၊ မှီလိုပေါ်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေကိုလဲ တနိုင်ငံတဲ ဖြစ်အောင် စည်းရုံး လိုက်ကြတယ်။

အဲဒီလို ပြည်တွင်းမှာ အင်အားတောင့်တင်းလာပြီးတဲ့ နောက်၊ ဟက်တိုင်ရှင်ဘုရင်တွေ ခေါင်းဆောင်ပြီး၊ ပြင်ပနိုင်ငံတွေကို လိုက်တိုက် ကြပြန်တယ်။ ဝှဲတိုင်းမှာလိုပဲ အနိုင် ရခဲ့ကြတဲ့ အတွက်၊ မကြာခင်ပဲ သူတို့ဟာ အင်ပိုင်ယာတခုကို ထူထောင် နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီဟက်တိုင် ရှင်ဘုရင်တွေ ခေါင်းဆောင်ပြီး တမျိုးတဲ ဖြစ်အောင် စည်းရုံးပေးခဲ့တဲ့ အတွက်၊ ဒီအမျိုးသားတွေကို ဟစ်တိုက်အမျိုးသား၊ ဒီအမျိုးသားတွေ နေတဲ့ နိုင်ငံကို ဟစ်တိုက်နိုင်ငံ၊ ဒီ အမျိုးသားတွေရဲ့ အင်ပိုင်ယာကို ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာလို့ သမိုင်းဆရာတွေက နံမယ်ပေးကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာဟာ၊ ဘယ်လောက်အထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့တယ်ဆို တာကိုတော့၊ သမိုင်းဆရာတွေ ဒီကနေ့အထိ ရှာမတွေ့ကြသေးဘူး။

ရှေးအခဏ်းတွေမှာတုန်းက၊ အဆီးရီးယန်တွေဟာ၊ ရန်သူနိုင်ငံ တနိုင်ငံကို အနိုင်ရပြီးယင်၊ စစ်ရှုံး နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားတွေကို ဘယ်လို ရက်ရက်စက်စက် သတ်တယ်ဆိုတာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ ဟစ်တိုက်တွေလဲ အတော်တော့ ရက်စက်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူတို့က၊ လူတွေကိုတော့

၁။ ဟက်တိုင်နိုင်ငံ = The Kingdom of Hatti

(ပုံ-၁၃၃) အာရှခိုင်းနား အလယ်ပိုင်းရှိ ဟစ်တိုက်နိုင်ငံရဲ့ ရှေးမြို့တော်။
 အောက်ပုံဟာဘီ၊ ဇီ ၁၃ ရာစု ဟစ်တိုက်မင်းတွေလက်ထက် လှူပြီး ဘာတခုမှမကျန်ရစ်တော့။ ဟက်တူးရှားအနီးအနားမှာ
 ဟက်တူးရှားမြို့တော်ရဲ့ မြို့ရိုးတံတိုင်း ဖြစ်တယ်။ အထက်ပုံ ရှိတဲ့* 'ဘိုဂက်ကုအီ' ရွာကလေးကို အစွဲပြုပြီး 'ဘိုဂက်ကုအီ'
 ကတော့၊ တောင်ပုစာတွေပေါ် တည်ဆောက်ထားတဲ့ ဟက် လို့ပဲ ခြံနေရာကို အခုအခါ ခေါ်နေကြတော့တယ်။
 တူးရှားမြို့တော်ဟာ၊ ပျက်စီးယိုယွင်းနေတဲ့ မြို့ရိုးအကာအရံက * (Boghaz-Koi) (Boghaz Keui)

ရက်ရက်စက်စက် မသတ်ဘူး။ စစ်ရှုံး နိုင်ငံက လူတွေကို အကုန်လုံး သိမ်းကြီးခေါ်သွားပြီး၊ ကျန်တွေအဖြစ်နဲ့ သူတို့နိုင်ငံမှာ ခိုင်းတယ်။

ဒါ့အပြင် အဲဒီစစ်ရှုံးတဲ့နိုင်ငံရဲ့ သိုး နွား တိရစ္ဆာန်တွေ၊ ရွှေ ပြောင်းနိုင်တဲ့ ပစ္စည်းတွေ မှန်သမျှကိုလဲ သိမ်းယူသွားတယ်။ ဒီနိုင်ငံရဲ့ မြို့တော်ကတော့ မသက်သာဘူး။ အဆောက်အဦမှန်သမျှ၊ တခုမှမကျန် အောင်၊ ဒီဟစ်တိုက်တွေဟာ အကုန်လုံး ဖျက်ဆီးပစ်တာပဲ။ ဒီလို ဖျက်ဆီးပစ်ပြီးတော့မှ၊ ဟစ်တိုက် ရှင်ဘုရင်က၊ ဒီမြို့ကို ပြန်လည် ထူထောင်တဲ့ လူမှန်သမျှ သေကြေပျက်စီးကြပါစေဆိုတဲ့ ကျိန်စာမျိုးကို အခမ်းအနားနဲ့ ကျိန်ဆဲပြီး ထားပစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီပျက်စီးနေတဲ့မြို့ထဲမှာမှ ဆူးရှိပြီး အပွားမြန်တဲ့ အပင်တမျိုးကို စိုက်ပစ်ခဲ့ကြသေးတယ်။

အုပ်ချုပ်ရေး

ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာကို နယ်စား စနစ်မျိုးနဲ့ အုပ်ချုပ်တယ်။ အင်ပိုင်ယာရဲ့ထိပ်မှာ ရှင်ဘုရင်ကြီးက အုပ်ချုပ်တယ်။ သူ့အောက်မှာမှ အင်ပိုင်ယာထဲက နယ်အသီးသီးကို အုပ်ချုပ်ဘို့၊ ရှင်ဘုရင်ကလေးတွေ ရှိတယ်။ မြန်မာရှင်ဘုရင်တွေရဲ့ လက်ထက်တုန်းက၊ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်မျိုး လိုပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာ ရှင်ဘုရင်တွေရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးမှာ တော့၊ ရှင်ဘုရင်ကလေးတွေလို့ မခေါ်ဘူး၊ မြို့စားနယ်စားတွေလို့ ခေါ်တယ်။ ဒါပဲ ခြားနားတယ်။ ဒီရှင်ဘုရင်ကလေးတွေဟာ၊ များသောအားဖြင့် ရှင်ဘုရင်ကြီးရဲ့ ညီတွေ အစ်ကိုတွေ သားတွေပဲဖြစ်တယ်။ ဒီရှင်ဘုရင် ကလေးတွေဟာ(ပုံ-၁၃၄) ရှင်ဘုရင်ကြီးရဲ့ သစ္စာတော်ကို စောင့်သိ ရိုသေပါ့မယ်လို့ ကျမ်းသစ္စာ ကျိန်ဆိုထားကြရတယ်။

ရှင်ဘုရင်ကြီးရဲ့ တာဝန်ဟာ မသေးလှဘူး။ စွမ်းရည် သတ္တိနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ သူမှသာ၊ ရှင်ဘုရင်ကြီးဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒီရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ၊ သူ့ အင်ပိုင်ယာအတွင်းမှာ သာယာဝပြောအောင်၊ စားရမဲ့ သောက်ရမဲ့ ဖြစ်နေတဲ့အခြေအနေမျိုး မရှိအောင်၊ ကျောသား ရင်သား မခွဲခြားပဲ၊ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ မရွေးပဲ၊ အားလုံး ညီတူညီမျှ တရားသဖြင့် အအုပ် အချုပ်ခံရအောင်၊ လုံးဝတာဝန် ယူရတယ်။ သူဟာ တပ်မတော်ရဲ့ သေနာပတိချုပ်ဖြစ်ပြီး၊ စစ်ဖြစ်တဲ့အခါ ကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်တယ်။ ဘာသာရေးမှာလဲ ဒီရှင်ဘုရင်ကြီးပဲ ခေါင်းဆောင်တယ်။

(ပုံ-၁၃၄) ဟစ်တိုက်မင်းသားတပါး သမင်လိုက်နေပုံ
 ရထားမောင်းနဲ့ အတူ စီးနင်း လိုက်ပါလာတဲ့ မင်းသားဟာ၊ ပြေးလွှား
 သွားတဲ့သမင်ကို ရထားပေါ်ကနေပြီး၊ လိုက်လံပစ်ခတ်နေတယ်။ မြင်းရဲ့ ဘေး
 မှာလဲ သမင်လိုက်ခွေးပါတယ်။ ဒီပုံရဲ့ အထက်ပိုင်းမှာ ဟစ်တိုက်ကျောက်စာကိုလဲ
 ထွင်းထားတယ်။ အတော် ကြမ်းသေးတဲ့ ဟစ်တိုက် အနုပညာလက်ရာတရပ်
 ဖြစ်တယ်။

ဆိုင်ရာ ပိုင်ရာ အရှင်သခင်နတ်တွေဟာ၊ တိုင်းသူ ပြည်သား
 လူအများကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်အောင် သူပဲတာဝန်ယူရတယ်။
 အဲဒါကြောင့်၊ ဒီရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ၊ တခါတလေ ကိုယ်တိုင် စစ်ချီ
 ထွက်စရာ ရှိတာတောင် မထွက်နိုင်ဘူး။ သူ့ စစ်ဗိုလ်ချုပ်တွေနဲ့ စစ်
 ထွက်ရေးကိစ္စကို လွှဲလိုက်ပြီး၊ ဘာသာရေး အခမ်းအနား တချို့ကို
 သူကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်ရတယ်။ သူများနဲ့လွှဲလို့ဖြစ်တဲ့ ဘာသာရေး
 အခမ်းအနားတချို့ ကျတော့၊ ဒီရှင်ဘုရင်ကြီး ကိုယ်တိုင် မတက်ပဲ၊
 သူကိုယ်တိုင် ပွတ်သပ်မန်းမှုတ်လုပ်ပေးလိုက်တဲ့ပေါင်မုံ့တလုံးက၊ သူကို
 ကိုယ်စားပြုရတယ်။

တရားစီရင်ရေး မှာလဲ၊ ဒီရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ အကြီးအကဲပဲ။
 အင်ပိုင်ယာအတွင်းမှာရှိတဲ့ တရားရုံးတော်တွေ အားလုံးရဲ့ အကြီးဆုံး
 တရားသူကြီး ဖြစ်တယ်။ ဥပဒေပြုတဲ့ နေရာမှာလဲ၊ ဒီရှင်ဘုရင်ကြီးပဲ
 ကြီးစိုးတယ်။ အင်ပိုင်ယာ အတွင်းမှာရှိတဲ့ဥပဒေတွေကို ဒီရှင်ဘုရင်ကြီး
 ကိုယ်တိုင် ရေးဆွဲပြီး၊ အင်ပိုင်ယာအတွင်းမှာကျေညာတယ်။

ဒီရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ၊ အသက်ရှင်စဉ်မှာတော့၊ လူစင်စစ်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူသေတာနဲ့တပြိုင်နက် သူဟာ နတ်ဖြစ်သွားတယ်လို့ သူ့တိုင်းသူပြည်သားတွေက ယူဆကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် ‘ရှင်ဘုရင်ကြီး သေတဲ့အခါတုန်းက’ လို့ ပြောချင်ယင်၊ သူ့တိုင်းသူ ပြည်သားတွေဟာ ‘ရှင်ဘုရင်ကြီး နတ်ဖြစ်သွားတုန်းက’ လို့ ပြောကြတယ်။ မြန်မာရှင်ဘုရင်တွေသေတဲ့အခါ၊ ‘မင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံတယ်’ လို့ တိုင်းသူပြည်သားတွေ ပြောကြသလိုပါပဲ။

ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာမှာ မိန်းမတွေဟာ ဘုရင်မတွေ အဖြစ်နဲ့ မအုပ်စိုးနိုင်ဘူး။ ရှင်ဘုရင်ကြီးမှာ ထီးမွေ နန်းမွေ ဆက်ခံမဲ့ သားယောက်ျားမရှိယင်၊ သမက်တော်တဦးဦးကိုပဲ၊ ထီးမွေနန်းမွေ ဆက်ခံမည့်သူအဖြစ်နဲ့ ရှင်ဘုရင်ကြီးက ကျေညာ တယ်။ မြန်မာ ရှင်ဘုရင်တွေမှာ၊ မိဖုရား၊ ကိုယ်လုပ်တော်၊ မောင်းမတော် အစရှိသဖြင့် မိန်းမအမျိုးမျိုးရှိသလို၊ ဒီရှင်ဘုရင်ကြီးတွေမှာလဲ မိန်းမ လေးမျိုးလေး စားရှိတယ်။ ပထမအမျိုးကတော့ မိဖုရားကြီး ဖြစ်တယ်။ မိဖုရားကြီး ပြီးတဲ့နောက်၊ ပထမတန်းစား မိဖုရားတွေ၊ ဒုတိယ တန်း စား မိဖုရားတွေ၊ တတိယတန်းစား မိဖုရားတွေ ဆို ပြီး၊ မ ယား တွေ သုံး မျိုး သုံး စား ရှိသေးတယ်။

မိဖုရားကြီးမှာ သားတော် မထွန်းကားယင်၊ ပထမတန်းစား မိဖုရားတွေရဲ့ သားတော် တပါးပါးကို ထီးမွေနန်းမွေ ဆက်ခံမည့်သူအဖြစ်နဲ့ ကျေညာတယ်။ တခြား အတန်းအစားထဲက သားတော်တွေဟာ၊ ထီးမွေနန်းမွေကို မဆက်ခံနိုင်ဘူး။ ဟစ်တိုက်တွေဟာ အီဂျစ်လူမျိုးတွေလို၊ မောင်နှမအချင်းချင်း၊ ဆွေမျိုး အချင်းချင်း၊ ပြန်မယူရဘူး။ ဒီအချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး၊ ဟစ်တိုက်တွေအတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ဥပဒေဟာ အမတန်ပြင်းထန်တယ်။

ဟစ်တိုက် တပ်မတော်

ဟစ်တိုက်ရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ၊ တပ်မတော်ရဲ့ စစ်သေနာပတိချုပ် ဖြစ်တဲ့ အကြောင်းကို ရှေးနားဆီတုန်းက ပြောခဲ့ပြီးပြီ (ပုံ-၁၃၅)။ သူ့အောက်မှာ ရှင်ဘုရင်ကလေးတွေဆိုတဲ့ နယ်စားတွေက ဗိုလ်ချုပ်တွေ အနေနဲ့ စစ်မှုထမ်းရတယ်။ ဒီနယ်စား ဗိုလ်ချုပ်တွေအောက်မှာ

ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ

စစ်ရထားတွေရှိတယ်။ စစ်ရထားတိုင်းမှာ၊ ရထားထိန်းတဦး၊ ဒိုင်းကိုင် တဦး၊ လှံနဲ့လေးကိုင်စစ်သား တဦးစီပါတယ်။ ဒီစစ်ရထားတွေအပြင်၊ ခြေလျင်တပ်သားတွေလဲ ရှိသေးတယ်။

စစ်တိုက်ပြီးလို့ နိုင်တဲ့အခါ၊ စစ်ရှုံးနိုင်ခံက ရသမျှပစ္စည်းတွေကို နယ်စားတွေလဲ သူတို့နဲ့ ထိုက် သ လောက် ဝေ စု ရ တယ်။ စစ် သား တိုင်းလဲ ဝေစုရတယ်။

တပ်မတော်ထဲမှာ တိုင်းရင်းသားတွေသာ မက၊ နိုင်ငံခြားက အထူးသဖြင့် ခြေသလုံးအိမ်တိုင် ပြုနေသူတွေထဲက၊ ကြေး တမ်း စား စစ်သားတွေလဲ အမြောက်အမြား ပါရှိ ကြ သေး တယ်။ ဟစ် တိုက် တပ်မတော်မှာ၊ အရည်အခြင်းနဲ့ပြည့်စုံတဲ့ အင်ဂျင်နီယာတွေ ရှိတယ်။

နောက်ပြီးတော့လဲ သူတို့လက်နက်တွေဟာ၊ သံနဲ့လုပ်ထားတဲ့ လက်နက်တွေ ဖြစ်တယ်။ သံလက်နက်ကရိယာတွေကို ကမ္ဘာပေါ်မှာ ဦးစွာအသုံးပြုတဲ့ သူတွေဟာ ဟစ်တိုက်တွေဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ ဟစ်တိုက်တွေဟာ ရန်သူတွေအပေါ်မှာ အမြဲလိုလို တပန်း သာ နေ တယ်။ ဟစ်တိုက်တွေဟာ၊ နွေရာသီတွေမှာသာ စစ်တိုက်လေ့ရှိတယ်။ ဆောင်းရာသီဆိုယင်၊ ရန်သူတွေရဲ့ နယ်နိမိတ်အတွင်းမှာပဲ၊ စခန်းချနေ တတ်ကြတယ်။ နိုင်ငံတကာနဲ့ ချုပ်ဆိုတဲ့ စာချုပ်တွေကို၊ ဟစ် တိုက် တွေဟာ သိပ်ဂရုစိုက်ကြတယ်။ ဒီစာချုပ်တွေကို ရှေ့ ပြား ငွေ ပြား သို့မဟုတ် သံပြားတွေပေါ်မှာ၊ သေသေချာချာထွင်းထားလေ့ရှိကြတယ်။

လူ မှု ရေး ရာ

ဟစ် တိုက် တွေ ဟာ၊ ခေါင်း ဝတ် တန် ဆာ မြင့်မြင့်ကြီးတွေကို ဝတ်တတ်ကြတယ်။ သူတို့ဟာ တဦးကိုတဦး နှုတ်ဆက်တဲ့အခါ၊ လက်သီး ကိုဆုပ်၊ လက်ကိုတန်းပြီး နှုတ်ဆက်ကြတယ်။ အလုပ်သမား၊ လယ် သမား၊ လက်မှု ပညာသည်တွေကို၊ ဆူ မား ရိုး ယန် စ ကား နဲ့ ပဲ၊ ‘မရှုကင်းနူး’ လို့ ခေါ်တယ်။ စစ်ရှုံးနိုင်ခံတွေက စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ်နဲ့ ခေါ်လာတဲ့ ကျွန်တွေလဲ အများကြီးရှိတယ်။

အိမ်ထောင်ပြုတဲ့အခါ၊ လူဘန်းစားပြဿနာမရှိဘူး။ သတို့သမီး တဦးကို သုတ်ပြေးတဲ့အခါ၊ သတို့သားဟာ သတို့သမီးရဲ့ ဘခင်ဆီကို ထုံးစံရှိတဲ့အတိုင်း မင်္ဂလာလက်ဆောင် ပို့ ရ တယ်။ ဒီသတို့သမီးဟာ

(ပုံ-၁၃၅)၊ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်မိသားစု ရွှင်ပျော်နေပုံ*

ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ

တခြားလူတဦးဦးနဲ့ ကြောင်းလမ်းစေ့စပ်ထားတာဆိုယင်၊ ဒီစေ့စပ်
ကြောင်းလမ်း ထား တဲ့သူ ဆီ ကို၊ သတို့သားက မင်္ဂလာ လက် ဆောင်
ပို့ရတယ်။ အိမ်ထောင်ကျပြီးတဲ့အခါ၊ အမျိုးသမီးဟာ၊ သူ့ယောက်ျား
အိမ်မှာဖြစ်ဖြစ်၊ သူ့မိဘအိမ်မှာပဲဖြစ်ဖြစ် နေနိုင်တယ်။ လင်ငယ်နေယင်၊
သေဒဏ် အပြစ်ပေး ခံရတယ်။ လင်မယား မသင့်မြတ်လို့ ကွာချင်ယင်၊
ကွာနိုင်တယ်။ ဒီလို လင်ကွာမယားကွာတွေ သိပ်ပေါ်တယ်။ မုဆိုးမတဦး
ဟာ သူ့ယောက်ျားရဲ့ ဘခင်နဲ့ သော်၎င်း၊ ညီအစ်ကိုတဦးဦးနဲ့ သော်၎င်း၊
ပြန်ပြီး အိမ်ထောင်ပြုရတယ်။

လူသတ်မှုဖြစ်ယင်၊ အသတ်ခံရတဲ့သူရဲ့ ဆွေမျိုးတွေကို၊ သတ်တဲ့
သူက လူစားတဦး ပြန်ပေးရတယ်။ လူသတ်မှုဟာ ဒေါသအလျောက်
တနေ့တဲမှာ သတ်လိုက်တာမျိုး မဟုတ်ပဲ၊ ကြိုတင်ကြံစည်ပြီး သတ်တဲ့
လူသတ်မှုမျိုးဆိုယင်၊ လူစားလေးဦးပြန်ပေးရတယ်။ တရားခံမပေါ်ယင်၊
တမြို့လုံးမှာရှိတဲ့ လူတွေအားလုံးက၊ ပြန်ပေးရမဲ့ လူစားတွေအတွက်၊
တာဝန်ယူရတယ်။ တောမှာ အသတ်ခံရတဲ့လူသတ်မှုမျိုးကျတော့၊ ဘာ
လျော်ကြေးမှ မရဘူး။ ဒဏ်ရာ ရအောင်လုပ်တဲ့ အမှုမျိုးမှာ ဆိုယင်၊
တရားခံဟာ၊ တရားလို အလုပ်သမားရဲ့ နေရာမှာ အလုပ်ဝင် လုပ်ပေး
ရတယ်။ လျော်ကြေးလဲ ပေးရတယ်။ ဆေးဘိုးဝါးခဲလဲ ပေးရတယ်။
လျော်ကြေးဟာ ဒဏ်ရာရတဲ့ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းကို လိုက်ပြီး၊ အရေးကြီး
ကြီးသလို ပိုပေးရတယ်။ သွေးထွက်သံယို ဖြစ်စေတဲ့ အကြမ်းဖက်မှုတွေမှာ
ဆိုယင်၊ တရားခံတွေကို နယ်နှင်ပစ်တာ များတယ်။

ဟစ်တိုက်တွေကိုးကွယ်တဲ့ နတ်တွေဟာ အများကြီးပဲ (ပုံ-၁၃၆)၊
ဒီနတ်တွေထဲမှာ၊ သူတို့ရဲ့ မူလ နတ်တွေလဲ ပါတယ်။ အိမ်နီးနား

* အောင်ပွဲရခဲ့တဲ့ဟစ်တိုက်တပ်မတော်ကြီးကို ကြိုဆိုတဲ့ဘုရင်နဲ့ သားတော်
တချို့ဟာ ထွက်လာ ကြတယ်။ မှန်ကူကွက်ရဲ့ အထက်ပိုင်းကို ကြည့် ယင်၊
ဘုရင့်သားတော်တွေဟာ အိန္ဒြေရရဘုရင့်နောက်က စိတန်း လိုက်ပါလာကြတာ
ရယ်။ မှန်ကူကွက်ရဲ့ အောက်ပိုင်းကို ကြည့်ယင်၊ ဘုရင့်သားတော် သမီးတော်
ကလေးတွေဟာ၊ ကလေးတို့ဘာဝ၊ မြူးတူးကစားနေကြတာရယ် တွေ့နိုင်တယ်။
နောက်ဆုံးမှာ အထိန်းတော်ဟာ၊ ကလေးငယ်ကိုချီပြီး အချစ်တော် သိုးကို ဆွဲလာ
တာကို မြင်ရမယ်။ သိုးရုပ်ရဲ့ အထက်မှာ ကမည်းထိုးထားတာကတော့ သိုးရဲ့
နံမယ်လို့ ဆိုတယ်။

(ပုံ-၁၃၆) ကျောက်ဆစ်ထုထားတဲ့ ဟစ်တိုက်နတ်ရုပ်

နိုင်ငံတွေမှာ ကိုးကွယ်တဲ့ နတ်တွေလဲ ပါတယ်။ သူတို့ အနိုင်ရခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတွေက နတ်တွေလဲပါတယ်။ အဲဒီနတ်တွေထဲမှာ အကြီးဆုံးကတော့၊ လေမုန်တိုင်းနတ်ရဲ့ မိန်းမဖြစ်တဲ့ နေနတ်သမီးဖြစ်တယ်။ ဒီနေနတ်သမီး အပြင်၊ နေနတ်သားတွေလဲ အများကြီးရှိသေးတယ်။

နောက်ပြီးတော့လဲ၊ ဟစ်တိုက်တွေအားလုံးဟာ၊ လေမုန်တိုင်း နတ်ကို ကိုးကွယ်ကြတယ်ဆိုပေမဲ့၊ မြို့တမြို့မှာ လေမုန်တိုင်းနတ်တမျိုးစီကို ကိုးကွယ်ကြတယ်။ တမြို့က လေမုန်တိုင်းနတ်နဲ့ တခြားမြို့က လေမုန်တိုင်း

ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ

နတ်ဟာ မတူကြဘူး။ အဲဒါကြောင့် ဟစ်တိုက်တွေ ကိုးကွယ်ကြတဲ့ နတ်တွေဟာ၊ အမှန်အတိုင်း ပြောရယ်။ ရာပေါင်းများစွာရှိတယ်။ ဟစ်တိုက်တွေဟာ၊ နွားသိုးကိုလဲ မြင့်မြတ်တဲ့တိရစ္ဆာန်အဖြစ်နဲ့ ကိုးကွယ် ကြသေးတယ်။

သူတို့ရဲ့ နတ်တွေဟာ နေထိုင်စားသောက်တဲ့နေရာမှာ လူတွေ လိုပဲလို့ ယုံကြည်တဲ့အတွက်၊ ဟစ်တိုက်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ နတ်ရုပ်တွေကို နေ့တိုင်းရေချိုးပေးတယ်။ အဝတ်အစား လဲပေးတယ်။ ဆွမ်းတင်တယ်။ ဒီနတ်ရုပ်တွေ ရှေ့မှာ၊ ကိုးကွယ်ကြတဲ့ သူတွေဟာ လိုရာ ဆုတွေကိုလဲ တောင်းကြတယ်။ သူတို့ လွန်ကျူးခဲ့တဲ့အပြစ်တွေ၊ အမှားအယွင်းတွေ ကိုလဲ ပွေမယူအောင် ချမ်းသာပေးအောင် တောင်းပန်တိုးလှှိုးကြတယ်။

ဒီနတ်တွေက အတိတ်နိမိတ်တွေကို ပြတယ်။ ဒီအတိတ်နိမိတ်တွေ ကိုလေ့လာပြီး၊ ရှေ့ဘယ်လိုဖြစ်မယ်ဆိုတာ သိနိုင်တယ်လို့ ဟစ်တိုက်တွေ ယုံကြည်ကြတယ်။ နောက်ပြီးတော့ လဲ၊ ဆူမားရီး ယန် တွေ လိုပဲ၊ ဟစ်တိုက်တွေဟာ နတ်ပူဇော်တဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေကို သတ်ပြီး၊ ဒီ တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့ အသေတွေမှာ ပေါ်နေတဲ့ အမှတ်အသားတွေ အရ၊ ရှေ့ဘာဖြစ်မယ်ဆိုတာ နိမိတ်ဖတ်ကြတယ်။ ဒါတွေ အပြင်၊ ဝတ် ကျောင်းတွေ ထဲမှာ၊ သူတို့ မြင့်မြတ်တယ်လို့ ယူဆပြီး ကိုးကွယ် ထား ကြတဲ့ ငှက်တွေရှိသေးတယ်။ ဒီငှက်တွေရဲ့အသွားအလာတွေကိုကြည့်ပြီး၊ ဘုန်းကြီးတွေက ရှေ့ဖြစ်ကိုဟောကြသေးတယ်။

ပထမ ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ

ဟစ်တိုက် ရှင်ဘုရင်တွေအကြောင်းကို ကောင်းကောင်း မသိ ရဘူး။ တူးဖော်လို့ရတဲ့ သက်သေခံ ပစ္စည်းတွေအရ သိရတဲ့ ပထမဆုံး ရှင်ဘုရင်ဟာ ‘အနစ်တာ’^၁ ဖြစ်တယ်။ ဒီရှင်ဘုရင်ဟာ၊ ကပ်ဆာ^၂ နိုင်ငံရဲ့ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်တယ်။ ဒီရှင်ဘုရင် အုပ်စိုးတဲ့ အချိန်အခါဟာ၊ ဟစ်တိုက်အမျိုးသားတွေ အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာကွဲပြီး၊ သူတို့ဗိုလ်ငါတမင်း လုပ်နေကြတဲ့ အချိန်အခါပဲ။

၁။ အနစ်တာ = Anitta
၂။ ကပ်ဆာ = Kussar
K-19

နောက်ထပ်သိရတဲ့ ရှင်ဘုရင်ကတော့၊ ပထမမြောက်-မာဆီ^၁ ဖြစ်တယ်။ ဒီရှင်ဘုရင်ဟာ၊ ဘီ.စီ ၁၈-ရာစုရဲ့ အစလောက်က၊ အုပ်စိုး သွားခဲ့ဘူးတယ်။ ဒီရှင်ဘုရင်ရဲ့လက်ထက်မှာ၊ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေဟာ အတော် စည်းစည်းလုံးလုံး ဖြစ်နေကြပြီ။ သူတို့ရဲ့ အင်ပိုင်ယာဟာလဲ အတော် အရှိန်ရလာပြီ။ အဲဒါကြောင့် ပထမမြောက်-မာဆီဟာ၊ ဘက်ဘီလွန်မြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်ပြီး၊ ဟမ်မုရာပီမင်းဆက်ရဲ့ နောက်ဆုံး မင်းကိုနန်းချနိုင်တဲ့အထိ အင်အားကြီးမားခဲ့တယ်။

အဲဒီလောက်အထိ အင်အားတောင့်တင်းခဲ့တဲ့ ဟစ်တိုက် အင် ပိုင်ယာဟာ၊ ပထမမြောက်-မာဆီ နတ်ရွာစံပြီးတဲ့နောက်၊ နောင်လာ နောက် သားတွေ လက်ထက်မှာ၊ အတော်အားအင် ချိနဲ့ လာတယ်။ နောက်ပြီးတော့လဲ၊ ဘီ.စီ ၁၇-ရာစု ထဲမှာ၊ ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာဟာ ဟစ်ဆိုးလူမျိုးတွေ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်တာကို မကြာခဏ ခံကြရတယ်။ အဲဒီအကြောင်းကြီး နှစ်ကြောင်းကြောင့်၊ ဟစ်တိုက် ပထမအင်ပိုင်ယာ ဟာ၊ ဘီ.စီ ၁၇-ရာစု ထဲမှာပဲ ပြိုကျသွားခဲ့ရတယ်။

ဒုတိယ ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ

ဟစ်ဆိုးတွေ ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာထဲက ထွက်ခွာသွားကြပြီးတဲ့ နောက်၊ ဘီ.စီ ၁၄၀၀-ကုန်ပြီးတဲ့ အချိန်အခါလောက်မှာ၊ ဟစ်တိုက် တွေဟာ ဒုတိယ ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာကို ထူထောင် နိုင်ကြပြန်တယ်။ (မြေပုံ-၆) ဒီဒုတိယ အင် ပိုင် ယာ ဟာ နှစ် ပေါင်း ၂၀၀-လောက်၊ အနောက် အာရှမှာ၊ အ ကြီးဆုံး အင် အား စုံ ကြီး ဖြစ်ခဲ့ရဘူးတယ်။ ဒီ ဒုတိယဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာရဲ့ ရှင်ဘုရင်ကြီးတွေ အမြောက်အမြား ရှိကြတဲ့အထဲက၊ အထင်အရှားဆုံး ရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ၊ ‘စွပ်ပီးလူးယူ မား’^၂ ဖြစ်တယ်။

ဘုရင်-စွပ်ပီးလူးယူမား

ဟစ်တိုက်နိုင်ငံ နဲ့ အီဂျစ်နိုင်ငံတို့ဟာ၊ ရှင်ဘုရင်ကြီး စွပ်ပီးလူး ယူမား နဲ့ အစ်ခနတွန်တို့ လက်ထက်မှာ၊ အတော် ရင်းနှီး ကြ တယ်။

၁။ ပထမမြောက်-မာဆီ = Mursil I
 ၂။ စွပ်ပီးလူးယူမား = Suppilulyuma

အီဂျစ်မှာ အစ်ခနတွန်နန်းတက်စက၊ စွပ်ပီလူးယူမားက ချစ်ကြည်ရေး သဝဏ်လွှာနဲ့ လက်ဆောင်တွေကို ပို့ခဲ့ဘူးတယ်။

အီဂျစ်မှာ အစ်ခနတွန် နတ်ရွာစံပြီး၊ သူ့သမက်တော် တူးတင် ခမွန်နန်းတက်တယ်။ တူးတင်ခမွန်ဟာ မကြာမီနတ်ရွာစံတဲ့အခါ၊ ထီးမွေ နန်းမွေ ဆက်ခံဘို့ သားသမီး မကျန်ရစ်ခဲ့ဘူး။ အစ်ခနတွန်ဟာ သူတို့ ဘာသာကိုဖျက်ပြီး ဘာသာ အသစ် ထူထောင် တဲ့ အတွက်၊ အီဂျစ် ဘုန်းကြီးတွေက အစ်ခနတွန်ကိုရော၊ သူနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သူတွေကိုရော၊ မကြိုက်ဘူး။ တူးတင်ခမွန်ကိုတောင် သူတို့ တိတ်တိတ်သတ်ပစ်တယ်လို့ ထင်စရာ အကြောင်းရှိတယ်။

ကျန်ရစ်သူ မိဖုရားဟာ အားကိုးရာမဲ့ ဖြစ်ပြီး၊ အားကိုးရာ ကို ကြည့်တဲ့အခါ၊ ရှင်ဘုရင်ကြီး စွပ်ပီလူးယူမားကို သွားပြီး မြင် တယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ သားတော်တပါးအမြန်လွှတ်ပေးပါ။ သူနဲ့ လက်ထပ်ပြီး၊ အီဂျစ်နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ရအောင်လို့၊ ရှင်ဘုရင်ကြီးဆီကို တူးတင်ခမွန်ရဲ့ ကျန်ရစ်သူ မိဖုရားက စာတစောင်ရေးပြီး အကူအညီ တောင်းတယ်။

ရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ စာကိုရတဲ့အခါ၊ ယုံရမှာအခက်ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါကြောင့် သားတော်ကို မလွှတ်လိုက်သေးပဲ၊ အခြေအနေ စုံစမ်း ရအောင်၊ သူ့သံတမန်တွေကို အရင်လွှတ်လိုက်တယ်။ အခြေအနေ မှန်ကိုသိရပြီး၊ သံတမန်တွေပြန်မယ်လို့လုပ်တဲ့အခါ၊ ဒီလောက် အရေး ကြီးနေတဲ့အထဲ၊ ဒီလိုနှေးနှေးကွေးကွေးလုပ်နေတာကို မြင်ရတဲ့အတွက်၊ ဝမ်းနဲကြောင်းနဲ့ သားတော်တပါးကို အမြန်ဆုံးပို့လိုက်ဘို့အကြောင်း၊ အမတန် အရင်စလိုဖြစ်နေတဲ့ တူးတင်ခမွန်ရဲ့ ကျန်ရစ်သူ မိဖုရားက နောက်ထပ်စာတစောင် ရေးပေးလိုက်ပြန်တယ်။

ဒီစာကို ရတော့မှာ၊ ရှင်ဘုရင်ကြီးလဲ ဝမ်းသာ အားရ ဖြစ်ပြီး၊ သူ့ သားတော်တပါးကို ပို့လိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီသားတော်မှာ၊ တူးတင် ခမွန်ရဲ့ ကျန်ရစ်သူဇနီးနဲ့ လက်ဆက်ဖို့ဖူးစာမပါဘူးထင်ပါရဲ့။ အီဂျစ်ကို ရောက် တာ နဲ့ သူ့ခမြာ နတ်ရွာစံသွားရှာတယ်။ ဒီအကြောင်းကို ရှင်ဘုရင်ကြီးကြားရတဲ့အခါ၊ သူ့ သားတော်ကို အီဂျစ်ကလူတွေ သတ်ပစ် တယ်လို့ မယုံသင်္ကာဖြစ်ပြီး၊ သိပ်ဒေါသထွက်တယ်။ အီဂျစ်ကလူတွေ

၁။ Tutankhamen (C. Desroches-Noblecourt) P.275

(ပုံ-၁၃၇) ကုန်းမြင့်ဒေသဆီက ရှေးခေတ် အိုးခွက် နဲ့ တံဆိပ်တုံးပုံ (ဘယ်ဘက်က) A B C အစုဟာ၊ အနွာတိုးလီယား နိုင်ငံက ဖြစ်ပြီး၊ ကုန်းမြင့်ရဲ့ အနောက်ပိုင်းမှာနေကြတဲ့ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေရဲ့ လက်ရာဖြစ်တယ်။ ညာဘက် D E F အစု ကတော့၊ ပါရှား နိုင်ငံက လက် ရာ ဖြစ် တယ်။ ဒီနှစ်စုရဲ့ လက်ရာကို ယှဉ်ကြည့်ရင်၊ အနွာတိုးလီယား နိုင်ငံမှ ပါရှားနိုင်ငံထိ ကုန်းမြင့်ဒေသယဉ်ကျေးမှုဟာ တူနေပုံကိုမြင်ရမယ်။

ကလဲ၊ သားတော်ဟာ သူ့ဟာသူ ရိုးရိုးနတ် ရွာ စံ တာ ပါ လို့ ရှင်းပြ ပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ မရဘူး။ ရှင်ဘုရင်ကြီးဟာ အီဂျစ်နိုင်ငံကို စစ်ကျေညာပြီး၊ အီဂျစ်နိုင်ငံရဲ့မြောက်ပိုင်း၊ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသအထိ ချီတက်တယ်။ ရောက်တဲ့နေရာတိုင်းမှာ၊ အီဂျစ်လူမျိုးတွေဟာ၊ သူ့ကို နိုင် အောင် မ တိုက် နိုင် ဘူး။ အခုလို အားရအောင် တိုက်ပြီးတော့မှ၊

ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ

သယ်နိုင်သမျှပစ္စည်းတွေကို သိမ်းယူပြီးပြန်လာတယ်။ နောက်ပြီးတော့၊ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာရဲ့ မြောက်ဘက် အစွန်းဒေသဖြစ်တဲ့ ဆီးရီးယားကို သိမ်းယူလိုက်တယ်။

ဒီ ဒုတိယ ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာဟာ၊ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀လောက် ကြာတဲ့အခါ၊ ယိမ်းယိုင်စပြုလာတယ်။ ပင်လယ်ဘက်ကလဲ လူတမျိုးက အင်ပိုင်ယာထဲကို ဝင်တိုက်တယ်။ ကုန်းဘက်ကလဲ၊ ခြေသလုံး အိမ်တိုင် ပြုသမားတွေက ဝင်တိုက်တယ်။ အဲဒီအထဲမှာ၊ အဆီးရီးယားနိုင်ငံဟာ အင်အား တောင့်တင်းလာပြီး၊ ဒုတိယမြောက်-ဆာဂွန် လက်ထက်ကို ရောက်တဲ့အခါ၊ အလုံးအရင်းနဲ့ ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာကို ချီတက်တိုက် ခိုက်ပြန်တယ်။ အဲဒီအချိန်ကထဲက၊ ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာကြီးဟာ ပြိုကျ သွားပြီး၊ ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေ အကြောင်းကိုလဲ၊ နောက်ထပ် မကြားရ တော့ဘူး။

အခန်း ၉။

ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ

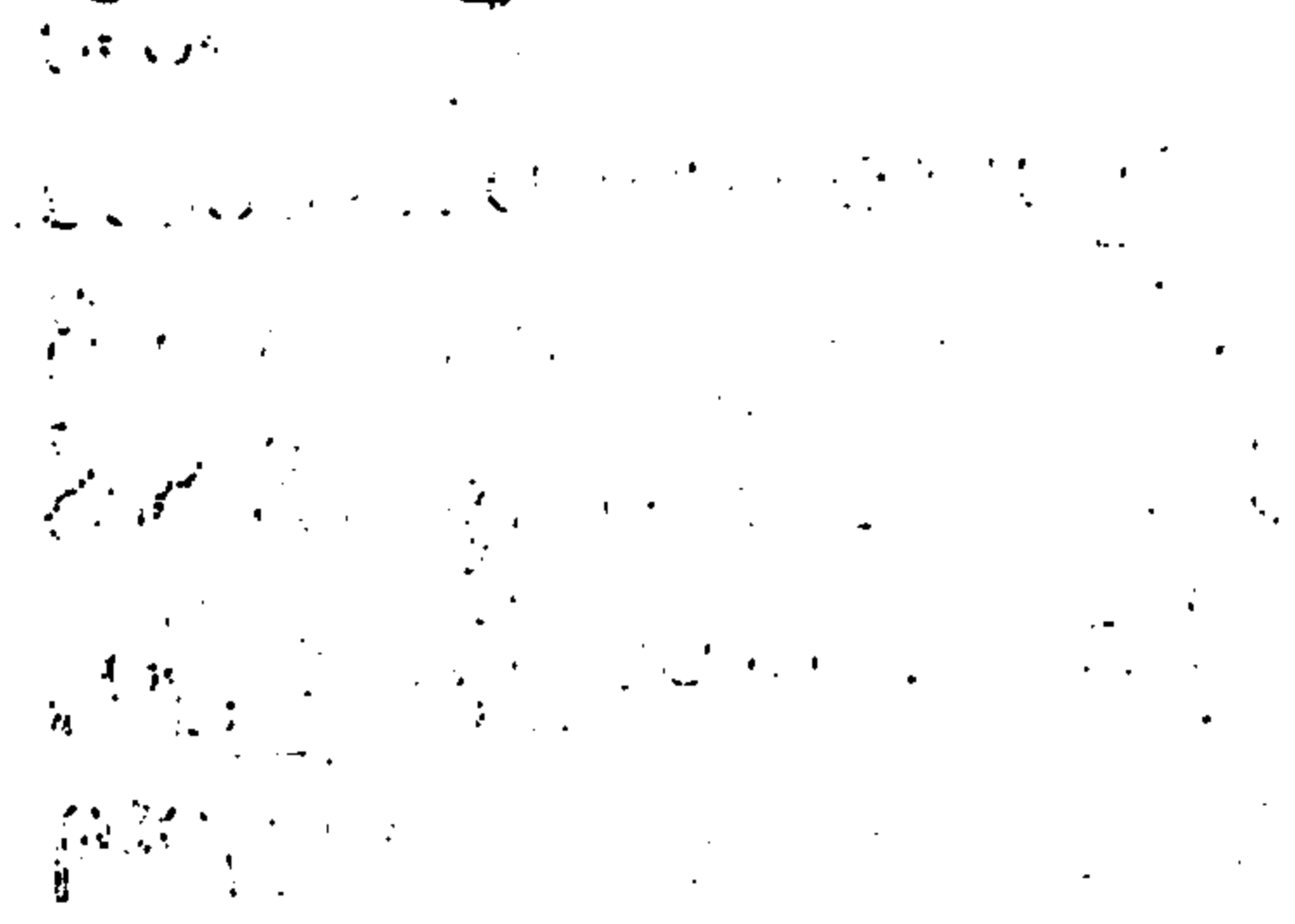
မှတ်စရာလေးခု၊ ဂရုပြု

၁။ ဘီစီ ၂၅၀၀ လောက်တွင်၊ အင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးစုံ ထဲက ဟစ်တိုက်တွေဟာ အာရှမိုင်းနားကို ဝင်ရောက်လာကြတယ်။ သူတို့နဲ့ အတူ မြင်းတွေလဲပါလာတယ်။

၂။ အာရှမိုင်းနား မြောက်ဘက်၊ ပင်လယ်နက် ကမ်းခြေမှာ၊ သံ သတ္တုတွင်းကို တွေ့ရှိပြီး၊ ဟစ်တိုက်တွေဟာ သံလက်နက် ကရိယာ တန်ဆာကို ကမ္ဘာမှာ ဦးစွာ အသုံးပြုခဲ့ကြတယ်။

၃။ ဟစ်တိုက်တွေရဲ့ တရားဥပဒေဟာ၊ ဟိုစဉ်အခါက အခြား လူမျိုးတွေရဲ့၊ ဥပဒေနဲ့ နှိုင်းစာကြည့်ယင်၊ ပိုမိုကြင်နာတဲ့ သဘော ရှိတယ်။

၄။ ဟစ်တိုက် ယဉ်ကျေးမှုကို၊ အီဂျီအန်လူမျိုးတွေက အမွေခံပြီး၊ အီဂျီအန်တွေဆီက ဥရောပလူမျိုးတွေက အမွေခံကြတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာဟာ အာရှ နဲ့ ဥရောပ ယဉ်ကျေးမှု အတွက် ကွင်းဆက်ဖြစ်တယ်။

* သူတို့တတွေဟာ၊ သူတို့ရဲ့ နွားအုပ်တွေအတွက် ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ဒေသတွေကိုရှာကြရင်း၊ တစတစပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ မိသားစုကို လဲ တပါဘဲကုန်တင် နွားလှည်း တွေပေါ်မှာ ခေါ်ဆောင်လာကြတယ်။ သစ်လုံး ကြီးတွေကိုခုတ်ဖြတ်ပြီး လှည်းဘီးလုပ်ထားကြတယ်။

စားကျက်ဟောင်းတခုခုကို ရောက်တဲ့အခါ သစ်ခက်တွေကိုရက်၊ ရွှံ့ နဲ့ မံပြီး၊ ယာယီတဲတွေကို ဆောက်လုပ်စခန်းချကြတယ်။ မြက်တွေ ကုန်သွားတဲ့အခါ ကျတော့မှ၊ ဒီယာယီတဲတွေကို စွန့်ပစ်ခဲ့ကြပြီး ရေကြည်ရာ မြက်နုရာအခြားတနေ ရာဆီကို ပြောင်းရွှေ့သွားကြပြန်တယ်။

အာရိယန်တစုဟာ၊ အရှေ့တောင်ဘက် အိန္ဒိယထဲကို ဝင်သွားကြတယ်။ ကျန် တစု ကတော့၊ အနောက်တောင်ဘက် ပါရှန်းပင်လယ်ကွေ့ဘက်ကို ဆင်း လာကြပြီး၊ တသိုက်က မီးဒီးလူမျိုး၊ နောက် တသိုက် က ပါရှန်း လူမျိုး ရယ်လို့ နောင်အခါ နံမယ်ရလာကြတယ်။

(ပုံ-၁၃၈-က)

အခဏ်း ၁၀။

အနောက်အာရှသမိုင်း

အာရိယန်လူမျိုး

ဟစ်တိုက်လူမျိုးတွေဟာ၊ အင်ဒို-ဥရောပလူမျိုးကြီးက ဆင်းသက်လာတယ်ဆိုတာ၊ ရှေးအခဏ်းတုန်းက သိခဲ့ကြရပြီးပြီ။ ဒီဟစ်တိုက်တွေလိုပဲ၊ အင်ဒို-ဥရောပလူမျိုးကြီးက ဆင်းသက်လာတဲ့ လူမျိုးတမျိုးရှိသေးတယ်။ ဒီလူမျိုးဟာ မိဘ သို့မဟုတ် မူလလူမျိုးကြီးက ခွဲထွက်စတုန်းကတော့ လူစုတစုလောက်ပဲ ရှိသေးတယ်။ ဘီစီ ၂၀၀၀ လောက်မှာ ဒီလူစုဟာ ကက်စပီယန်ပင်လယ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်မှာရှိတဲ့ မြက်ခင်းပြင်

(ပုံ-၁၃၈-က) ခြေသလုံး အိမ်တိုင်ပြုနေကြတဲ့ အာရိယန်တွေ။*
၁။ အာရိယန်လူမျိုး = The Aryans

တွေပေါ်မှာ အခြေစိုက်မိကြတယ်။ အဲဒီနေရာမှာပဲ၊ ဒီလူစုဟာ တဖြည်းဖြည်း ကြီးပွားလာပြီး၊ ‘အာရိယန်လူမျိုး’လို့ အမည်တွင်လာ ကြတယ်။

ဒီ အာရိယန် လူမျိုးတွေက ဆင်းသက်လာကြတဲ့ လူမျိုးတွေ ကိုးကွယ်ကြတဲ့ ဘာသာတွေကို လေ့လာ ကြည့်ရခြင်းအားဖြင့်၊ ဒီ အာရိယန်တွေမှာ၊ အထက်တန်းကျတဲ့ ဘာသာတရပ် ရှိခဲ့တယ်ဆိုတာ ခန့်မှန်းနိုင်တယ်။ သူတို့ဘာသာရဲ့ အဓိကအချက် နှစ်ချက်ဟာ၊ ‘ကောင်း သောအကြံအစည် နဲ့ ကောင်းသောအလုပ်’ပဲဖြစ်တယ်။ သူတို့ ပူဇော် ပသကြတဲ့ နေရာမှာ၊ မီးဟာ အမတန် အရေးပါ အရာရောက်တယ်။ သူတို့မှာ ဘုန်းကြီးတွေရှိတယ်။ ဒီဘုန်းကြီးတွေကို ‘မီးကိုပူဇော်သူတွေ’^၁ လို့ သူတို့ ခေါ်ကြတယ်။

ဘီစီ ၁၀၀၀ လောက်မှာ၊ ဒီအာရိယန်လူမျိုးတွေဟာ နှစ်စုကွဲ သွားကြပြန်တယ်။ တစုဟာ တောင်ဘက်ကို ဆင်းသွားပြီး၊ နောက် ဆုံးမှာ အိန္ဒိယကို ရောက်ကြတယ်။ ဒီလူစုရဲ့ ဘာသာရေးကျမ်း စာအုပ်တွေကို ဗေဒ-ကျမ်းစာအုပ်တွေလို့ခေါ်တယ်။ ဒီဗေဒကျမ်းတွေ ကို သင်္သကရိုက်ဘာသာနဲ့ ရေးထားကြတယ်။

နောက်တစုကလဲ သူတို့ကိုယ်သူတို့ အာရိယန်လို့ ခေါ်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့၊ အသံထွက်တဲ့ အခါတော့၊ အီရန်^၂လို့ ထွက်တယ်။ ဥပမာ မြန်မာလူမျိုးတွေကို တိုင်းရင်းသားတွေက (ဗမာ)လို့ ခေါ်တယ်။ ဂျပန်တွေက (ဘီးရူးမာ)လို့ ခေါ်တယ်။ တရုတ်တွေက (မြန်)လို့ ခေါ်တယ်။ မြန်မာ၊ ဗမာ၊ ဘီးရူးမာ၊ မြန် ဆိုတဲ့ စကားလေးမျိုးဟာ အတူတူပဲ။ မြန်မာလူမျိုးကို ခေါ်တာချည်းပဲ။ အဲဒါကြောင့် အီရန် ဆိုတာလဲ အာရိယန်လူမျိုးပဲလို့ မှတ်ထားကြစေချင်တယ်။ ဒီ ဒုတိယ အစုကို၊ သမိုင်းဆရာတွေက အီရေးနီးယန်^၃လို့ ခေါ်ကြတယ်။

၁။ မီးကိုပူဇော်သူတွေ = Fire-Kindlers
၂။ ဗေဒ = The Vedas
(ဒီအကြောင်းကို၊ အိန္ဒိယသမိုင်း ရောက်တော့မှ ကျယ်ကျယ် ဝန်းဝန်း ပြောပြမယ်။)
၃။ အီရန် = Iran
၄။ အီရေးနီးယန် = The Iranians

အာရိယန်လူမျိုး

အဲဒီ အစုံဟာ အနောက်ဘက်နဲ့ အနောက် တောင်ဘက်ကို ထွက်သွားကြပြီး၊ လခြမ်းဒေသကို ဝိုင်းထားတဲ့တောင်တွေမှာ ရှေးဦးစွာ အခြေစိုက်ကြတယ်။ ဒီလူစုတွေထဲကမှ၊ လူသုံးစုခွဲပြီး ထွက်ကြပြန်တယ်။

ပထမ အစုံဟာ မိတန်းနီနိုင်ငံ ထူထောင်ပြီး၊ မိတန်းနီယန် လူမျိုးတွေဖြစ်လာကြတယ်။ ဒီမိတန်းနီယန်တွေရဲ့ အကြောင်းကို ရှေး အခဏ်းတွေမှာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ ကျန်နှစ်စုထဲက၊ တစုက မီးဒီးလူမျိုး^၁နဲ့ အခြားတစုက ပါရှန်လူမျိုးတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။

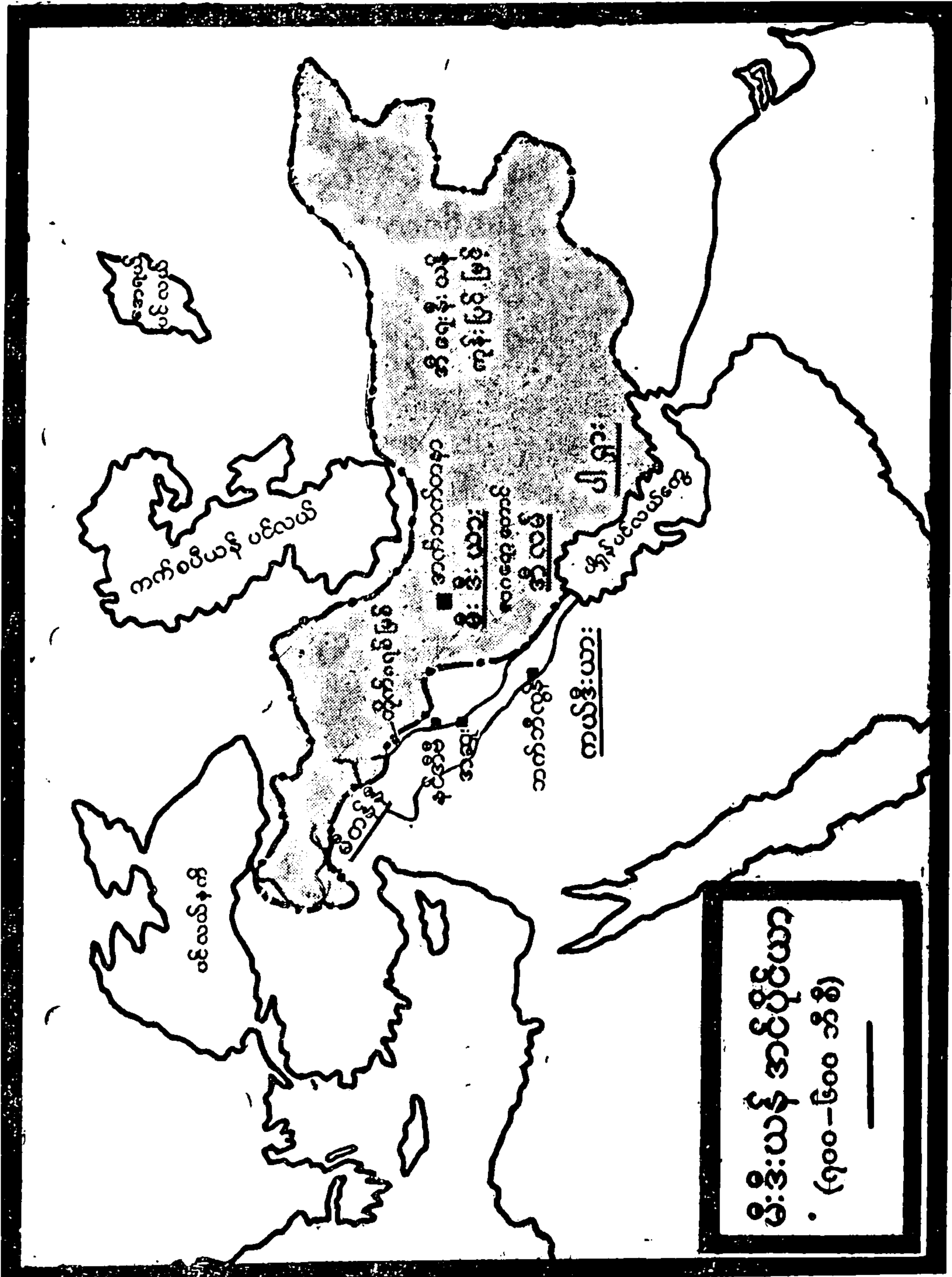
မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ

ဒီလူမျိုးနှစ်စုမှာမီးဒီးက ပိုပြီးအားကောင်းတဲ့အတွက်၊ ပါရှန်တွေ ဟာ မီးဒီးတွေရဲ့ လက်အောက်ခံတွေ ဖြစ်လာတယ်။ ဘီ.စီ ၇၀၀လောက် မှာ ဒီမီးဒီးတွေဟာ၊ တိုက်ဝရစ်မြစ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်မှာရှိတဲ့ တောင်ကြား တွေမှာ၊ အားအင်တောင့်တင်းခိုင်မာတဲ့ အင်ပိုင်ယာတခုကို ထူထောင် မိကြတယ်။ ဒီအင်ပိုင်ယာရဲ့ မြို့တော်က အက်ဘက်တနာ^၂ ဖြစ်တယ် (မြေပုံ-၇)။

ဒီ မြို့တော်ဟာ ဘက်ဘီလွန် မြို့တော်ကို တိုက်ရိုက် ရောက်တဲ့ ဇာဂရော့^၃ တောင်ကြားလမ်းရဲ့ ရှေ့တွဲတွဲမှာ တည်ရှိတယ်။ ဒီနေရာက နေပြီး၊ ဒီမီးဒီးတွေဟာ တဖြည်းဖြည်းနယ်ချဲ့လာလိုက်တာ၊ နောက်ဆုံးမှာ သူတို့ရဲ့ အင်ပိုင်ယာဟာ၊ ပါရှန်ပင်လယ်ကွေ့က၊ မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ တောင်တန်းတွေကို ဖြတ်ပြီး၊ ပင်လယ်နက်ဒေသအထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့တယ်။

အဲဒီ အင်ပိုင်ယာရဲ့ တောင်ဘက်စွန်းက၊ ပါရှန်ပင်လယ်ကွေ့ရဲ့ မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ အီလမ်နိုင်ငံ^၄ကို၊ (မီးဒီးတွေရဲ့ လက်အောက်ခံ အဖြစ်နဲ့) ပါရှန်တွေက အုပ်စိုးတယ်။ (ဒီမီးဒီးတွေ နဲ့ ကယ်ဒီးယန်တွေ ပေါင်းပြီး၊ အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာကို ဘယ်လို ဖြိုခွင်းတယ်ဆိုတာ ရှေးအခဏ်းတွေမှာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ)။

၁။ မီးဒီးလူမျိုး = The Medes (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၃၁)
၂။ အက်ဘက်တနာ = Ecbatana
၃။ ဇာဂရော့ = The Zagros Mountains
၄။ အီလမ် = Elam

(၇-၆၅)

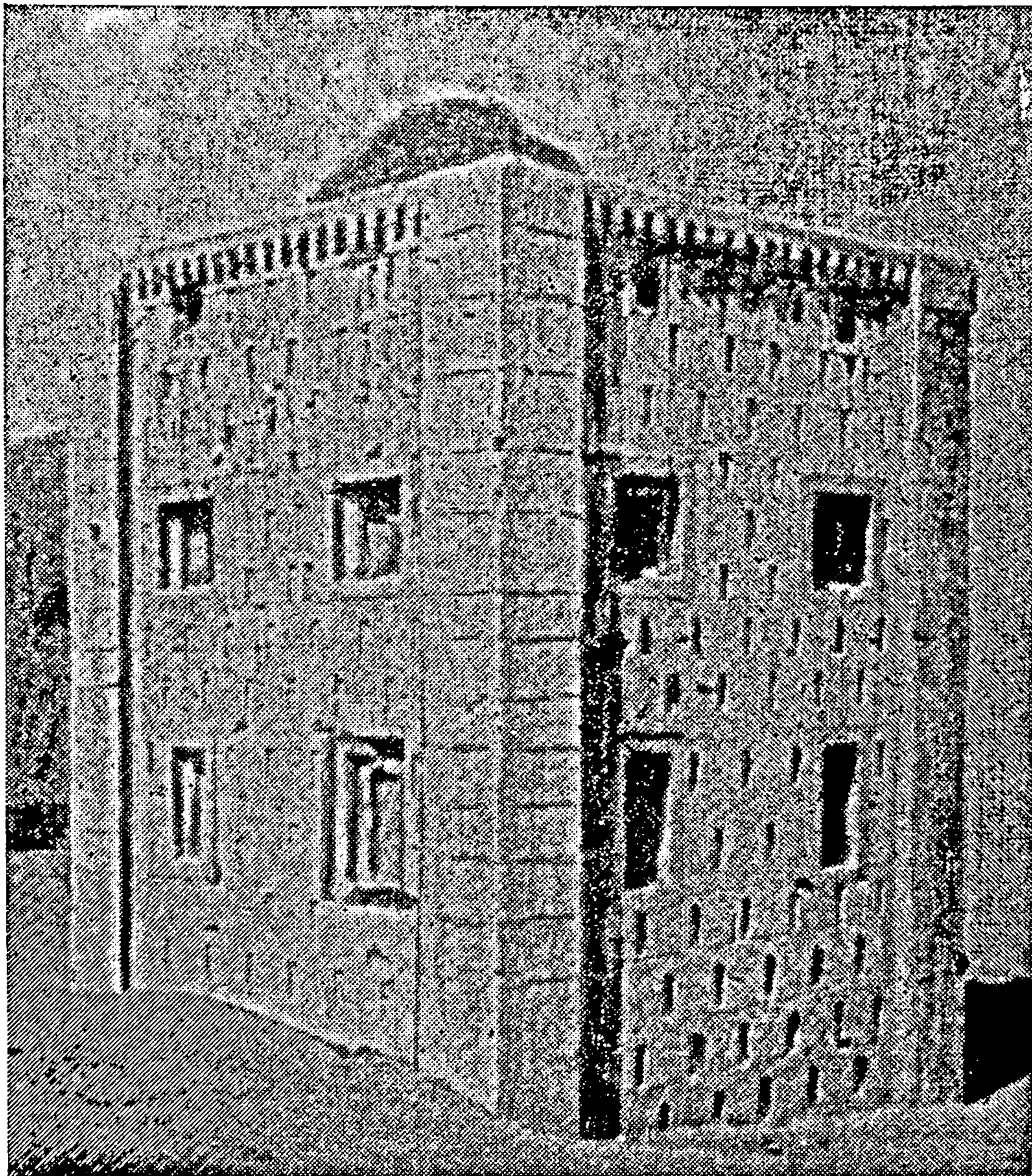
ဇိုရိုအက်စတာ^၁

မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ၊ ဇိုရိုအက်စတာဆိုတဲ့ပညာရှိကြီးတစ်ဦး ထွန်းကားပေါ်ပေါက်လာခဲ့ ဘူးတယ် (ပုံ-၁၃၉)။ ဒီပညာရှိကြီးဟာ၊ ဘီစီ ၅၇၀ လောက်မှာ မွေးဖွားတယ်လို့ သမိုင်းဆရာတွေက ယူဆကြတယ်။ သူ့ယုံကြည်ချက်အရဆိုရင်၊ တလောကလုံးမှာ အကောင်းနဲ့ အဆိုးဟာ၊ အစဉ်ထာဝရ ပဋိပက္ခဖြစ်နေတယ်။ ဒီအကောင်းဆိုတာ ကလဲ တခြားမဟုတ်ဘူး။ ထာဝရသခင်ပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီထာဝရသခင်ကို ဇိုရို အက် စ တာ က၊ မတ်ဇဒါ^၂ သို့မဟုတ် အဟူးရာ-မတ်ဇဒါ^၃ လို့ ခေါ်တယ်။ ‘အသိဉာဏ်ပိုင်ရှင်’ လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။

အဟူးရာ-မတ်ဇဒါဆိုတဲ့ ထာဝရသခင်မှာ၊ နတ်သမီးနတ်သားတွေလို အခြွေအရံတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဒီ အခြွေအရံတွေထဲမှာ အကြီးဆုံးဟာ မစ်ထရား^၄ လို့ ခေါ်တဲ့ အလင်းရောင်နတ်သားဖြစ်တယ်။ ဒီထာဝရသခင် အဟူးရာ- မတ်ဇဒါ နဲ့ သူ့အခြွေအရံတွေကို အတိုက်အခံလုပ်နေတဲ့ နတ်ဆိုးတွေလို ပုဂ္ဂိုလ်တစုရှိတယ်။ ဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်က၊ မာရ်နတ်လို နတ်တပါး ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ နတ်ကို အာရီးမန်^၅ လို့ ခေါ်တယ်။ ဂျူး နဲ့ ခရစ်ယန်တွေရဲ့ ဘာသာတွေထဲမှာ ဆေတန်^၆ ဆိုတဲ့ နတ်ဆိုးဆိုတာ၊ ဒီအာရီးမန် ကို ခေါ်တာပဲဖြစ်တယ်။

ဒီဘာသာအရ၊ အကောင်းနဲ့ အဆိုး နှစ်မျိုးရှိတဲ့အထဲက၊ မည်သူမဆို ကြိုက်ရာဘက်ကို ပါနိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ လူမှန်သမျှ သေပြီးလို့ နောင်ဘဝကျယ်၊ ထာဝရသခင်ရဲ့ အစစ်ဆေးကိုခံရမယ်။ ကောင်းတဲ့ဘက်ကို ပါခဲ့ရင်လဲ၊ ကောင်းတဲ့အတိုင်း ခံရမယ်။ ဆိုးတဲ့ ဘက်ကို ပါခဲ့ရင်လဲ၊ ဆိုးတဲ့အတိုင်း ခံရမယ်။ ဒီအချက်ကို လူတိုင်းသိထားဖို့

၁။ ဇိုရိုအက်စတာ = Zoroaster (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၃၄၄)
 ၂။ မတ်ဇဒါ = Mazda
 ၃။ အဟူးရာ- မတ်ဇဒါ = Ahura-Mazda
 ၄။ မစ်ထရား = Mithras
 ၅။ အာရီးမန် = Ahriman
 ၆။ ဆေတန် = Satan

(၃-၁၃၉) ပါဆက်ပိုလစ်မြို့တော်အနီး၊ ဘိလပ်မြေမသုံးပါ၊ ကျောက်ဖြူတွေနဲ့ ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ ဇိုရိုအက်စတာရဲ့ ကျောက်ဂူ။

(၁၇ပေ စတုရန်း၊ အမြင့် ၂၇ပေ၊ ကျောက်ထရံအထူမှာ ၄ ပေခွဲ ရှိတယ်။)

ဇိုရိုအက်စတာရဲ့ ဘာသာထဲမှာ သတိပေးထားတယ်။ နောင်တမလွန် ဘဝမှာ လူတိုင်းအစစ်ဆေးခံရမယ်ဆိုတဲ့ ဒီသဘောတရားဟာ၊ ကမ္ဘာ့ သမိုင်းအရ၊ ဇိုရိုအက်စတာက စတင်ပြီး ဟောကြားခဲ့တာ ဖြစ်တယ်။

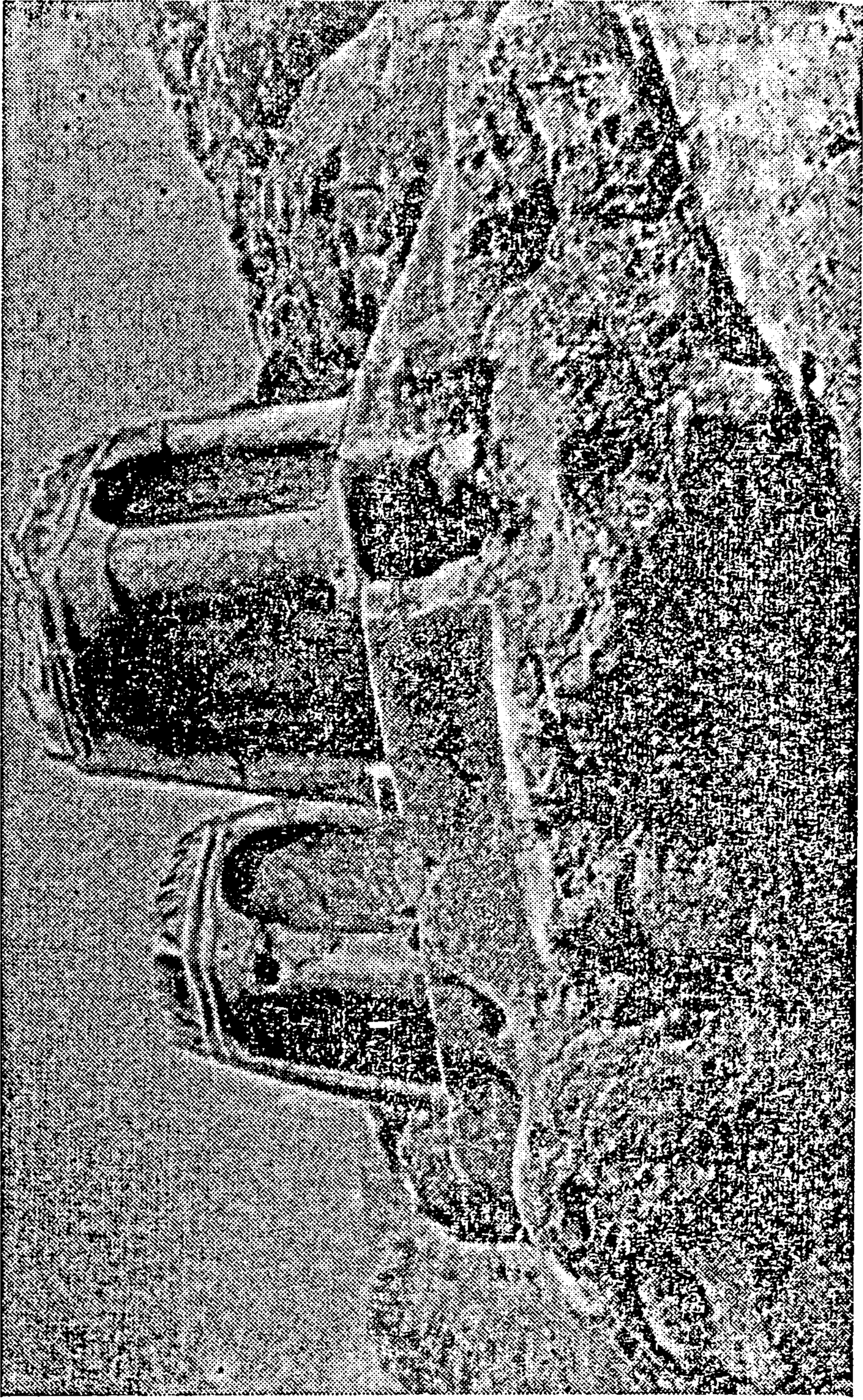
ဇိုရိုအက်စတာရဲ့ ဘာသာဟာ၊ သူ့လူမျိုးတွေ ယုံကြည်ခဲ့ကြတဲ့ အယူတွေနဲ့ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြတဲ့နတ်တွေကို၊ သူ့စိတ်ကူးနဲ့ ကိုက်ညီအောင် အသစ်ပြင်ထားတဲ့ ဘာသာဖြစ်တဲ့အတိုင်း၊ ရှေးမူဟောင်းတချို့ကို သုံး

မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ

ဘာသာသစ်ထဲမှာ၊ ဇိုရို အက် စ တာ က လက်ခံထားတယ်။ သူတို့ လူမျိုးတွေဟာ မီးကိုပူဇော်ကြတယ်။ သူ့ဘာသာသစ်ထဲမှာလဲ၊ မီးကို ပူဇော်တာကို လက်ခံထားတယ်(ပုံ-၁၄၀)။ မီးကို ပူဇော်တဲ့ ‘မဲဂျိုင်’^၁ ဆိုတဲ့ ဘုန်းကြီးတွေကိုလဲ အသိအမှတ်ပြုထားတယ်။ သူ့ဘာသာအရ ရုပ်တုဆိုယင် ဘယ်ရုပ်တုကိုမှ မကိုးကွယ်ရဘူး၊ နောက်ပြီးတော့လဲ ဒီဘာသာအရ၊ လူသေယင် မမြှုပ်ရဘူး။ စင်မြင့်ကြီးတွေ ပေါ်မှာတင် ထားကြရတယ်။

ဒီဘာသာကို မီးဒီးတွေဟာ လေးလေး စားစား မရှိတာနဲ့၊ ဇိုရိုအက်စတာဟာ ပါရှန်တွေဆီကို ပြောင်းလာတယ်။ ပါရှန်တွေက ဒီဘာသာကို အထူးယုံကြည်ကိုးကွယ်ကြတယ်။

၁။ မဲဂျိုင် = Magi

“ဒုဗ္ဗိဒ္ဓိယောယော ဟိဒ္ဓုစသံဇ”

ပုံနှိပ်ရေးမှူး ဦးမြတ်နိုးကန်ကန်၊ နေပြည်တော်-သံဃာရေး၊ ဒီဂျစ်တယ်မီဒီယာ (၀၅၀-၇၅)

(ပုံ-၁၃၈)

ပါရှန် သမိုင်း

အီစီ ၆-ရာစု ဟာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ အမတန် အရေးကြီးတဲ့ အချိန်ကာလတခု ဖြစ်တယ်။ ယူဖရေးတီး နဲ့ တိုက်ဂရစ်မြစ် နှစ်မြစ် ကြားမှာရှိတဲ့ မက်ဆိုပိုတေးမီးယား^၁ ဒေသကြီးတခုလုံးမှာ နှစ်ပေါင်း ရာပေါင်းများစွာ ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်ထွန်းကားလာခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတွေဟာ၊ ဒီ-၆-ရာစု အတွင်းမှာ ကြက်ပျောက် ငှက်ပျောက် ပျောက်ပျက်ကုန် ကြတယ်။ ဒီ-၆-ရာစု အတွင်းမှာ၊ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာကြီးဟာ တဟုန်တဲ တိုးတက်ကြီးပွားလာတယ်။ ဒီ-၆-ရာစု အတွင်းမှာ၊ ပါရှန်တွေ နဲ့ ဂရိ လူမျိုးတွေ၊ ပထမဆုံးအကြိမ် တွေ့ဆုံမိကြတယ်။ ဒီ ၆-ရာစု အတွင်းမှာ ရောမသမတနိုင်ငံစနစ် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့တယ်။

ပါရှန်အင်ပိုင်ယာရဲ့ ပထမ ရှင်ဘုရင် သုံးပါး လက်ထက်မှာ၊

(ပုံ-၁၃၈) ပါဆက်ဒိုလစ်မြို့တော် ခမ်းနားလှတဲ့ ကျောက်လှေခါး ကြီးရဲ့ နံရံပေါ် ရှစ်ကြွထူထားတဲ့ ပုံတပုံ။ လက်အောက်ခံ အရှေ့ပြည်နယ် ၂၈ နယ်က သံတမန်တွေကို ဝင်ခွင့်ပြုပြီမို့၊ စီလီရှားပြည်နယ်က သံဟာ၊ ကြီးမားလှတဲ့ သိုးထီး ၂ ကောင်ကိုပါ လက်ဆောင်အဖြစ်ယူ လာခဲ့တယ်။
၁။ မက်ဆိုပိုတေးမီးယား = Mesopotamia
(မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၉၊ နှာ ၁၉၃)

တနိုင်ငံနဲ့တနိုင်ငံ ကူးသန်းသွားလာရေးဟာ အထူးတိုးတက်ကောင်းမွန်
လာတဲ့အတွက်၊ ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးဟာ အထူးထွန်းကား
လာတယ်။ အဲဒီ တိုးတက်လာတဲ့ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကြောင့်၊ အဲဒီ
၆-ရာစုအတွင်းမှာ၊ တနိုင်ငံရဲ့ အတွေး အခေါ် အယူအဆတွေဟာ၊
တခြားနိုင်ငံတွေကို ရှေးကထက်ပိုပြီး လွယ်လွယ်ကူကူ ကူးစက်ပြန့်ပွား
လာတယ်။

ဒီ-၆-ရာစုထဲမှာ၊ ကွန်ဖြူးဇီယပ်^၁ (ကွန်ဖြူးဇီ)နဲ့ လအိုဇီ^၂ဆိုတဲ့
တရုပ်ပညာရှိကြီးနှစ်ဦး တရုပ်ပြည်မှာ ပေါ်ပေါက်လာတယ်။ အိန္ဒိယမှာ
ဆိုယင်လဲ ဒီ-၆-ရာစုထဲမှာပဲ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူတယ်။
အဲဒီအချိန်မှာပဲ ဂျိန်း အယူဝါဒလဲ^၃ အိန္ဒိယမှာ ထွန်းကားခဲ့တယ်။
ဒီ-၆-ရာစုထဲမှာပဲ၊ ပါရှားမှာ ဇိုရိုအက်စတာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တယ်။

ဒီ-၆-ရာစုအတွင်းမှာ၊ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာဟာ ဘယ်လို စတင်
ပေါ်ပေါက်လာတယ်ဆိုတာ အခုအချိန်ကစပြီး ပြောပြမယ်။ မီးဒီးတွေရဲ့
လက်အောက်ခံတွေ အဖြစ်နဲ့ ပါရှန်တွေ အုပ်ချုပ်နေတဲ့ အီလမ်နိုင်ငံရဲ့
ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းဟာ သဲကန္တာရသာသာကလေးရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့
ဒီနိုင်ငံရဲ့ အတွင်းပိုင်းက တောင်ကြား မြေတွေကတော့၊ မြေဩဇာ
ကောင်းတယ်။ ဒီတောင်ကြားဒေသတွေထဲက၊ မိုင်ပေါင်း ၄၀၀လောက်
ရှည်တဲ့ ဒေသတခုမှာ၊ ပါရှန်တွေဟာ အခြေစိုက်ကြတယ်။

အဲဒီ အချိန်က ပါရှန်တွေဟာ၊ သိုး နွား မွေးမြူ လယ်ယာ
စိုက်ပျိုးပြီး နေကြတဲ့ တောင်သူ လယ်သမား ရိုးရိုးတွေပါပဲ။ သူတို့မှာ
အရေးအသား မရှိ။ စာပေမရှိ။ လက်မှုပညာ မရှိ။ ဒါပေမဲ့၊ သူတို့မှာ
အတိတ်သမိုင်းအရာ၊ ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်တွေတက်ကြွနေတဲ့ လူမျိုးတွေ
ဖြစ်တယ်။

ဆိုင်းရပ်-ဘုရင်ခေတ်

ဒီပါရှန်တွေဟာ၊ သူတို့ကိုယ်သူတို့ မီးဒီးတွေရဲ့ လက်အောက်ခံ
တွေ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အသိအမှတ် ပြုတယ်။ အဲဒီ ပါရှန်တွေထဲက၊

၁။ ကွန်ဖြူးဇီယပ် (ကွန်ဖြူးဇီ) = Confucius (Kung Fu Tze=The Philosopher Kung)

၂။ လအိုဇီ = Laotse

၃။ ဂျိန်းအယူဝါဒ (ဂျိုင်းလို့လဲ တချို့ဘတ်ကြတယ်) = Jainism

လူတစ်စုဟာ သူတို့အချင်းချင်း စည်းလုံးမိကြပြီး၊ အန်ရှန်^၁ အမည်နဲ့ နိုင်ငံကလေးတစ်ခုထူထောင်ကြတယ်။ နင်းအီဗီမြို့တော်ပျက်ပြီး၊ နှစ်ပေါင်း

၆၀-လောက် ရှိတဲ့ အခါ၊ ဒီ အန်ရှန် နိုင်ငံမှာ ဆိုင်းရပ်^၂ ဆိုတဲ့ ရှင်ဘုရင် တပါး ပေါ်လာတယ် (ပုံ-၁၄၁)။ ဆိုင်းရပ်ဟာ 'အက်ကီးမင်းနီ'^၃ ဆိုတဲ့ ရှင်ဘုရင် ရဲ့ သားတော်ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် မြန်မာရာဇဝင်မှာ အလောင်းဘုရားရဲ့ သားတော်မြေးတော်တွေကို အလောင်းဘုရားဆက်လို့ ခေါ်ကြသလို ဆိုင်းရပ်နဲ့ တကွ သူ့ရဲ့ သားတော်မြေးတော်တွေကို 'အက်ကီးမင်းနစ်'^၄ တွေလို့ ခေါ်တယ်။

(ပုံ-၁၄၁) ဆိုင်းရပ်-ဘုရင်

ဆိုင်းရပ်ရှင်ဘုရင်ဟာ၊ လက်ရုံးရည် နှလုံးရည် ရှိတဲ့ အတွက်၊ အစိပ်စိပ်ကွဲနေတဲ့ သူ့နိုင်ငံရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ရှိကြတဲ့ ပါရှန်လူတွေကို၊ တမျိုးတစည်းလုံးတဲဖြစ်အောင် စည်းရုံးနိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီလို စည်းရုံးပြီး၊ အင်အားတောင့်တင်းတာနဲ့ တပြိုင်နက် ဆိုင်းရပ် ရှင်ဘုရင်ဟာ၊ မီးဒီးတွေကိုပုန်ကန်တယ်။ သုံးနှစ်အတွင်းမှာ၊ မီးဒီးတွေကို အနိုင်ရပြီး ဆိုင်းရပ်ဟာ မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာရဲ့ အထွဋ်အထိပ်ဖြစ်လာတယ်။

၁။ အန်ရှန် = Anshan
၂။ ဆိုင်းရပ် = Cyrus (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၄၊ နှာ ၂၅၆)
၃။ အက်ကီး မင်းနီ = Achaemenes
၄။ အက်ကီးမင်းနစ် = Achaemenids

သူရဲ့ တိုက်ပုံတိုက်နည်းဟာ အမှန်စင်စစ်တော့၊ အရှေ့ဘက် တလွှားမှာ၊ အကောင်းဆုံးစစ်သားတွေလို့ အခေါ်ခံရတဲ့ အဆီးရီးယန် လူမျိုးတွေ အသုံးပြုတဲ့ နည်းပါပဲ။ ဒါပေမဲ့၊ ပါရှန် စစ် သား တွေ က၊ လေးပစ်တဲ့ နေရာမှာ သိတ်ပြီးစွမ်း တယ်။ ဒီစစ်သားတွေဟာ၊ အဝေးက နေပြီး၊ ရန်သူအုပ်ထဲကိုမြှားတွေတခဲ နက် ပစ်သွင်းတာပဲ။ ရန်သူတွေဟာ မြှားဒဏ်ကြောင့် ဖရိုဖရဲဖြစ်နေတုန်း၊ ဘေးနှစ်ဘက်က အသင့်စောင့်နေတဲ့ မြင်းတပ်က ရန်သူတွေကို အတင်း လိုက်တိုက်တယ်။ အဲဒီနည်းနဲ့ တိုက် ပွဲမှန်သမျှမှာ ဆိုင်းရပ်အနိုင်ရတာပဲ။ (ပါရှန် စစ်သည်တော် ပုံ-၁၄၂)

(ပုံ-၁၄၂) ပါရှန် စစ်သည်တော်

ဆိုင်းရပ်ရဲ့ အောင်မြင်မှုတွေ ဟာ၊ အမတန်ထူးခြားလှတဲ့အတွက် အနောက်ဘက်မှာ ရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေ အားလုံးဟာ၊ သူ့ကို မအံ့ဩပဲမနေ နိုင်ကြဘူး။ သူတို့နိုင်ငံတွေရဲ့ နောင် ရေးအတွက်၊ မစိုးရိမ်ပဲ မထိတ် လန့်ပဲ မနေနိုင်ကြတော့ဘူး။ အဲဒါ ကြောင့်၊ ဆိုင်းရပ်ရဲ့ ရန်ကိုတွန်းလှန် ဖြိုဖျက်ဖို့အတွက်၊ ကယ်ဒီးယားနိုင်ငံ၊ အီဂျစ်နိုင်ငံ၊ အာရှမိုင်းနားရဲ့ အနောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ ‘လစ်ဒီးယား’^၁ နိုင်ငံဆိုတဲ့ နိုင်ငံ သုံးနိုင်ငံဟာ၊ မဟာမိတ် ဖွဲ့ကြတယ်။

ဒီမဟာမိတ် အဖွဲ့ထဲမှာ၊ ဂရိတွေထဲက စပါတားကတောင်၊ အဆစ် ပါလိုက် သေး တယ်။ ဒီလို မဟာမိတ်ဖွဲ့ဖြစ်အောင် လှုံ့ဆော်

၁။ လစ်ဒီးယား = Lydia

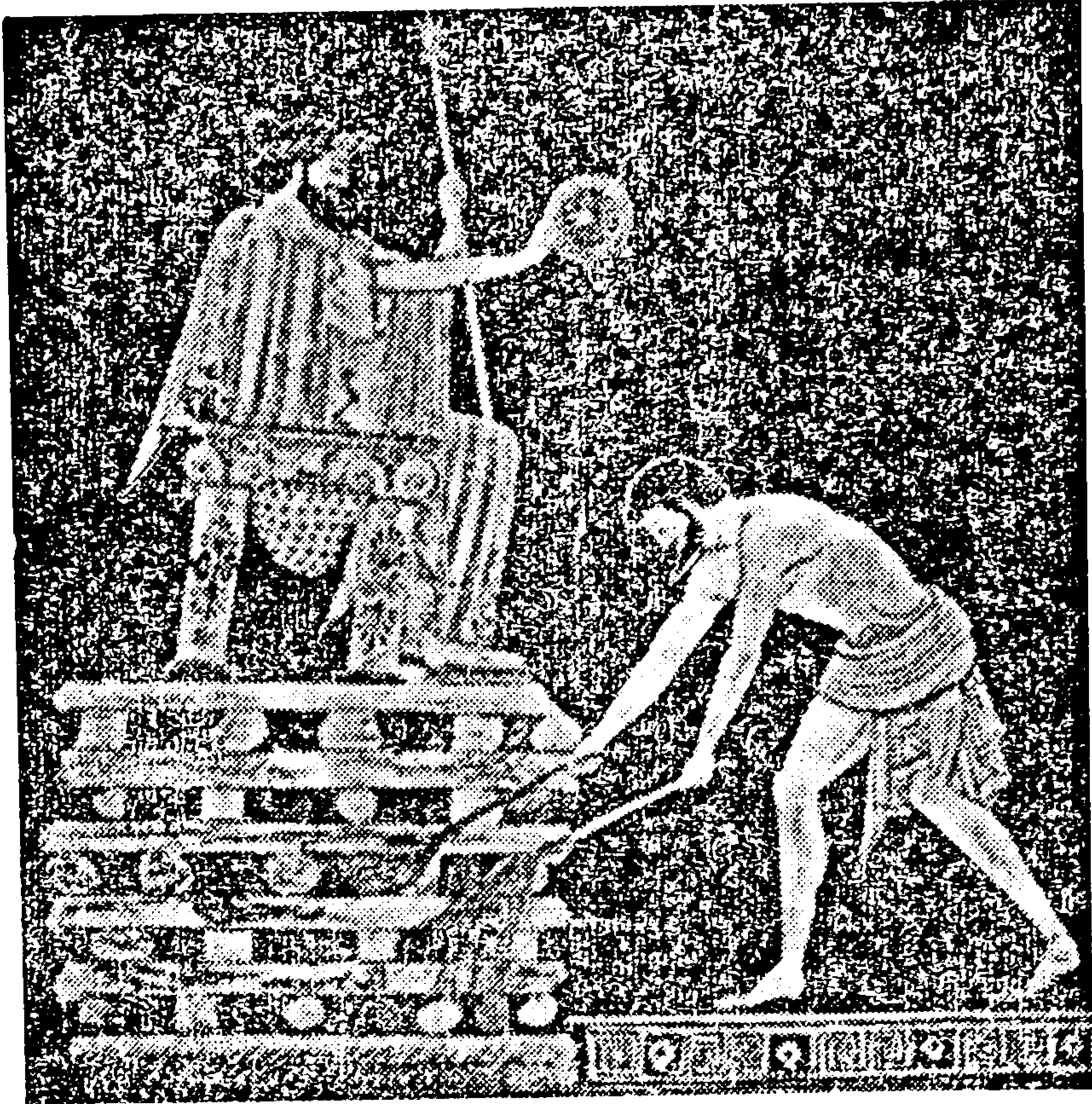
ပေး တဲ့ သူက တော့ တခြားမဟုတ် ပါဘူး။ လစ်ဒီးယား ဂြင်ဘုရင် ကရီးဆပ်^၁ ဝဲ ဖြစ်တယ်။

ကရီးဆပ်ဟာ ပါရှားကို သွားပြီး တိုက် ချင် တယ်။ အဲဒီလို သွားတိုက်ယင်၊ နိုင်-မနိုင်ဆိုတာကို သူ အမတန် သိချင်တယ်။ အဲဒါ ကြောင့်၊ သူ့အမတ်တွေကို ဒယ်လဖီကနတ်ကွန်းနဲ့ တခြားနံမယ်ကြီး နတ်ကွန်းတွေဆီလွှတ်ပြီး နတ်အမေးခိုင်းတယ်။ နတ်တွေကိုပူဇော်ပသဘို့ အဘိုးတန်ပစ္စည်းတွေလဲ အများကြီးပေးလိုက်တယ်။ နတ်တွေအားလုံးက သူနိုင်မယ်လို့ ဟောကြတယ်။

နတ်တွေဟောတာကိုယုံပြီး၊ ကရီးဆပ်ဟာဆိုင်းရင်ကိုတိုက်တယ်။ တားရီးယား^၂ အနီးမှာ၊ ပထမဆုံးတိုက်တဲ့ တိုက်ပွဲဟာ၊ သရေဖြစ်သွား တယ်။ ဆိုင်းရင်က ဒီတိုက်ပွဲအပြီး၊ အတင်းဖိလိုက်တာနဲ့၊ ကရီးဆပ် နောက်ဆုတ်ပေးပြီး၊ သူ့မြို့တော် ဆာဒစ်^၃ အပြင်ကခံတယ်။ ကရီးဆပ် ဟာ သူ့မြင်းတပ်ကိုအားကိုးတယ်။ ဆိုင်းရင်ဟာ၊ ကရီးဆပ်ရဲ့ မြင်းတပ် အကြောင်း ကြားဘူးတဲ့အတွက်၊ နဲ့နဲ့ရွံ့တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဟာပဂေါ့^၄ ဆိုတဲ့ မီးဒီးက ပညာရှိတဦးနဲ့ တိုင်ပင်တယ်။ ပညာရှိရဲ့ အကြံပေးချက် အရ၊ ဆိုင်းရင်ဟာ သူ့တပ်ထဲမှာ ရိက္ခာသယ်ရအောင် ခေါ်လာတဲ့ ကုလားအုပ်တွေပေါ်က၊ ရိက္ခာ တွေ အကုန် ချ တယ်။ ပြီး တော့မှ ဒီကုလားတွေပေါ်မှာ လက်နက်ကိုင် တပ်သားတွေ တင် ပြီး၊ တပ်ရဲ့ ရှေ့ဆုံးက ချီရတယ်။

ဒီကုလားအုပ်တွေ နောက်ကမှ၊ ခြေလျင်တပ်၊ ခြေလျင်တပ်နောက် ကမှ သူ့မြင်းတပ်ကို ချီစေတယ်။ တပ်သားတွေကိုလဲ၊ ကရီးဆပ်ရဲ့ တပ်သားတွေမှန်သမျှ၊ တယောက်ကိုမှ ချမ်းသာမပေးနဲ့၊ ကရီးဆပ် တယောက်ကိုတော့၊ ‘ခုခံသည့်တိုင်အောင်၊ အရှင်ဘမ်းခွဲ’ လို့ဆိုင်းရင်က မှာလိုက်တယ်။ မြင်းတွေဟာ ကုလားအုပ်ကို ကြည့်လဲ မကြည့်ရဲဘူး။ ကုလားအုပ်ရဲ့ အနံ့ကိုလဲ မခံနိုင်ဘူး။ အဲဒါကြောင့် ကုလားအုပ်တပ် အနားကို ရောက်လာတာနဲ့ တပြိုင်နက်၊ ကရီးဆပ် အားကိုး ထားတဲ့

၁။ ကရီးဆပ် = Croesus
၂။ တားရီးယား = Pteria
၃။ ဆာဒစ် = Sardis (Sardes)
၄။ ဟာပဂေါ့ = Harpagos

(ပုံ-၁၄၃) စစ်ရှုံးသွားတဲ့ လစ်ဒီးယားပြည်ဘုရင်
ကရီးဆပ်ကို ထင်းပုံကြီးပေါ်မှာ မီးတင်ရှို့နေပုံ။

မြင်းတပ်ဟာ၊ တခါတလန့်ပြီးပြေးတာပဲ။ အဲဒီတိုက်ပွဲမှာ ကရီးဆပ် မရှုမလှရှုံးသွားပြီး၊ စစ်သုံးပန်းအဖြစ်နဲ့ အဘမ်းခံရတယ်။ မြို့တော်လဲ ပြာကျသွားတယ်။

ရှင်ဘုရင်ဆိုင်းရပ်ဟာ၊ ကရီးဆပ်ကို ထင်းပုံကြီးပေါ် တင်ပြီး မီးရှို့သတ်ပစ်ဘို့ အမိန့်ချလိုက်တယ် (ပုံ-၁၄၃)။ ဒီလိုလုပ်တာဟာ၊ စစ်ပွဲနိုင်တဲ့အတွက် ယဇ်နတ်ပူဇော်တာလဲဖြစ်နိုင်တယ်။နောက်ပြီးတော့၊ ကရီးဆပ်ဟာ နတ်ကိုယုံကြည်တဲ့သူလို့ သတင်းကြားရတဲ့အတိုင်း၊ ဒီလို မီးရှို့တဲ့အခါ၊ သူ့နတ်တွေက သူ့ကို ကယ်မလား၊ မကယ်ဘူးလား ဆိုတာ၊ သိချင်လို့လဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။

အဲဒီအခါ ထင်းပုံကြီးပေါ်ကနေပြီး၊ ကရီးဆပ်က 'ဆိုလွန်'^၁ လို့ သုံးကြိမ်အော်တယ်။ ဆိုင်းရပ်က၊ ဒီလိုအော်တာ ဘာအဓိပ္ပာယ်လဲလို့

၁။ ဆိုလွန် = Solon

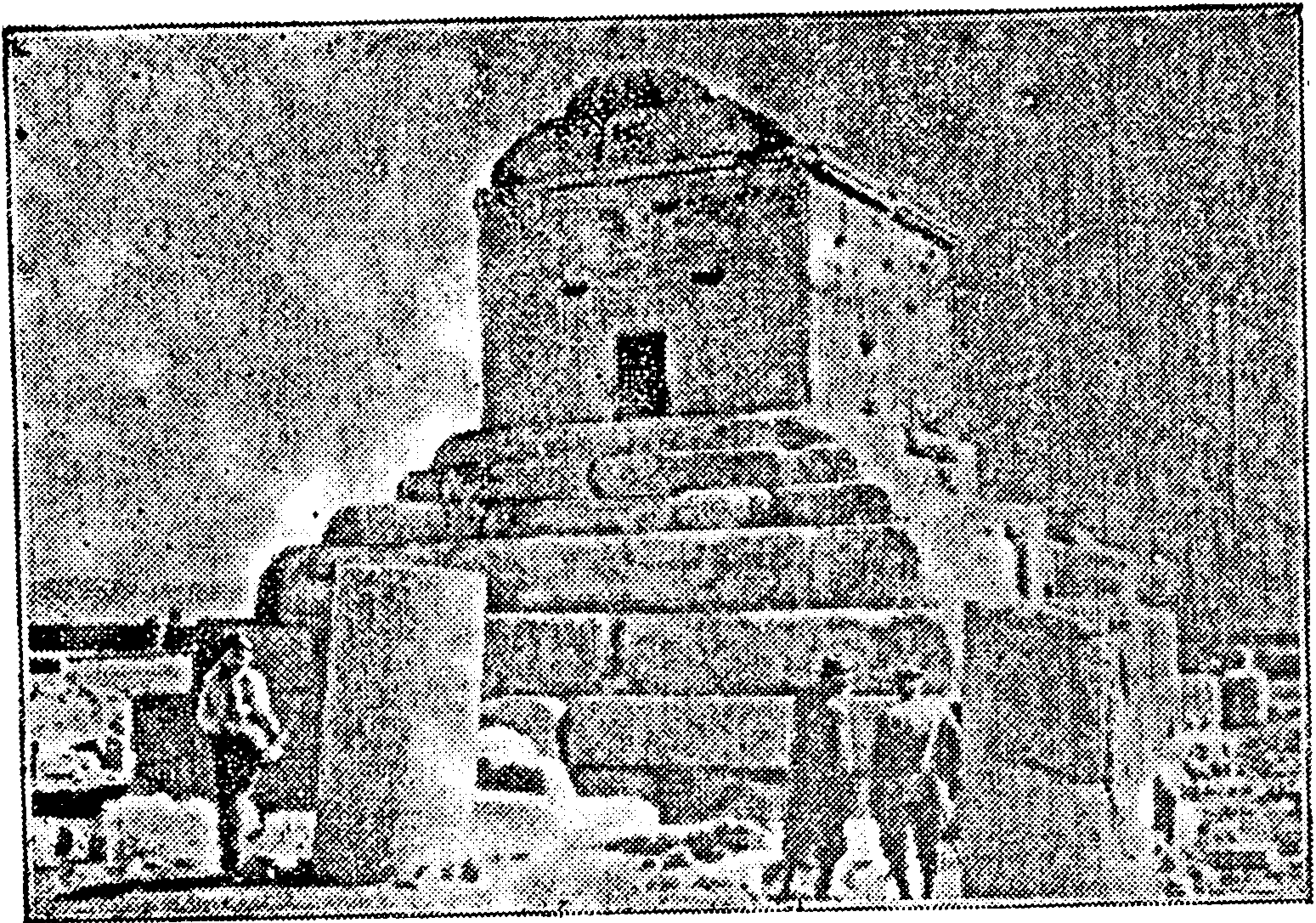
စုံစမ်းတယ်။ ‘ဆိုလွန်’ ဟာပညာရှိဖြစ်တယ်။ သူ့နန်းတော်ကိုတခါတုန်းက အလည်လာပြီး၊ ထီးတွေ၊ နန်းတွေ၊ စည်းစိမ်တွေဆိုတာ ဘယ်ဟာမှ မမြဲပါဘူး။ လူတွေလဲ မမြဲပါဘူး။ တနေ့ကျယ်၊ ဒီထီးတွေ၊ နန်းတွေ စည်းစိမ်တွေကို ပစ်ပြီးသွားရမှာပဲလို့၊ ဒီပညာရှိကြီး ‘ဆိုလွန်’ ပြောခဲ့ဘူးတာ၊ ပြေးသတိရပြီး၊ ‘ဆိုလွန်’ ပြောတဲ့ အတိုင်း သူဖြစ်နေရတာကို တွေ့ရတဲ့အတွက်၊ ‘ဆိုလွန်’ ရဲ့ နံမယ်ကို အခုလို သုံးကြိမ်အော်လိုက်မိတယ်လို့ ကရီးဆပ်က ဖြေတယ်။

ဒီစကားကို ကြားရတဲ့အခါ၊ ရှင်ဘုရင်ဆိုင်းရပ်ဟာ အများကြီး သံဝေဂရသွားတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကရီးဆပ်ကို လွှတ်စေလို့ အမိန့်ပေးလိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအချိန်မှာ၊ ကရီးဆပ်အောက်က ထင်းပုံကြီးကို မီးအတော် လောင်နေပြီ။ လူတွေပိုင်းငြိမ်းလို့ မရဘူး။ ကရီးဆပ်လဲ ထင်းပုံပေါ်ကနေပြီး၊ “အပေါ်လို” အရှင်ကြီး၊ ကျွန်တော်ဟာ အရှင်ကြီးကိုပူဇော်ပသခဲ့ဘူးပါတယ်။ ဒီလို ပူဇော်ပသတာကို အရှင်ကြီးကျေနပ်တော်မူပါယင်၊ ကျွန်တော်ကိုမီးဘေးက လွတ်အောင်ကယ်တော်မူပါ” လို့ အသံကုန် ဟစ်ပြီး လျှောက်တယ်။ အဲဒီ ခဏ အတွင်းမှာပဲ၊ ကောင်းကင်ကလဲ ကြည်လင်၊ လေလဲ ငြိမ်နေရာက လေပြင်းမုန်တိုင်း ကျလာပြီး၊ မိုးအကြီးအကျယ် ရွာချတယ်။ မီးလဲငြိမ်းသွားတယ်။

ဒီစစ်ပွဲပြီးတဲ့နောက်၊ ဆိုင်းရပ်ဟာ အာရှမိုင်းနားရဲ့တောင်ပိုင်းပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း တခုလုံးကိုလဲ သိမ်းယူနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှာရှိတဲ့ တမြို့တနိုင်ငံ သဘောမျိုး ယူထောင်ထားတဲ့ ဂရိနိုင်ငံကလေးတွေထဲက၊ တချို့ကိုလဲ လက်အောက်ခံနိုင်ငံအဖြစ်၊ တချို့ကိုလဲ မဟာမိတ်အဖြစ်၊ သိမ်းယူနိုင်သေးတယ်။ အီလမ်တောင်ကြားတွေထဲမှာ နိုင်ငံငယ်ကလေးအဖြစ်နဲ့ စခဲ့တဲ့ ပါရုန်အင်ပိုင်ယာဟာ၊ ဆိုင်းရပ်ရဲ့ နှလုံးရည် လက်ရုံးရည်ကြောင့်၊ ငါးနှစ်အတွင်းမှာ အာရှမိုင်းနားကို ဖြတ်ပြီး၊ မြေထဲပင်လယ်အထိ ကျယ်ပြန့်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ အချိန်က တကမ္ဘာလုံးရဲ့ ခေါင်းဆောင် အင်ပိုင်ယာကြီးလဲ ဖြစ်ခဲ့ရသေးတယ်။
(မြေပုံ-၈)

ဘီစီ ၅၃၈ မှာ၊ ဆိုင်းရပ်ဟာ ကယ်ဒီးယန်နိုင်ငံကို သိမ်းယူ

၁။ အပေါ်လို = Apollo

(ပုံ-၁၄၄) ပဆားဂဒီးမြို့ ဆိုင်းရပ်ဘုရင်ရဲ့ ကျောက်ဂူ ဆိုင်းရပ်ဘုရင်ရဲ့ နန်းတော် နဲ့ ဝတ်ကျောင်း ပရဇုဏ်အနီးမှာ ရှိတယ်။

နိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး၊ ယူဖရေးတီး နဲ့ တိုက်ဂရစ်မြစ် နှစ်မြစ် ကြားမှာ နှစ်ပေါင်း ရာပေါင်းများစွာ အရှိန်အဟုန် ကြီးမားလာခဲ့ကြတဲ့ ဆမ္မိုက်တွေရဲ့ တန်ခိုးဩဇာဟာ၊ နလံမထူနိုင်အောင် တခါတဲ ပြိုကျ သွားခဲ့တယ်။

ဒီနိုင်ငံကို သိမ်းယူပြီး၊ ကိုးနှစ်လောက်အကြာ၊ အီရန်ရဲ့ အရှေ့ မြောက်ဘက်က ခြေသလုံး အိမ်တိုင်ပြုသမားတွေနဲ့ တိုက်နေတုန်း၊ တိုက်ပွဲ တခုမှာ ဆိုင်းရပ် ကျဆုံး သွား တယ်။ သူရဲ့ အလောင်းကို ပဆားဂဒီး^၁ မြို့တော်အနီးမှာပဲ၊ တရို တ သေ မြှုပ် နှံ့ ထား တယ်။

(ပုံ-၁၄၄)

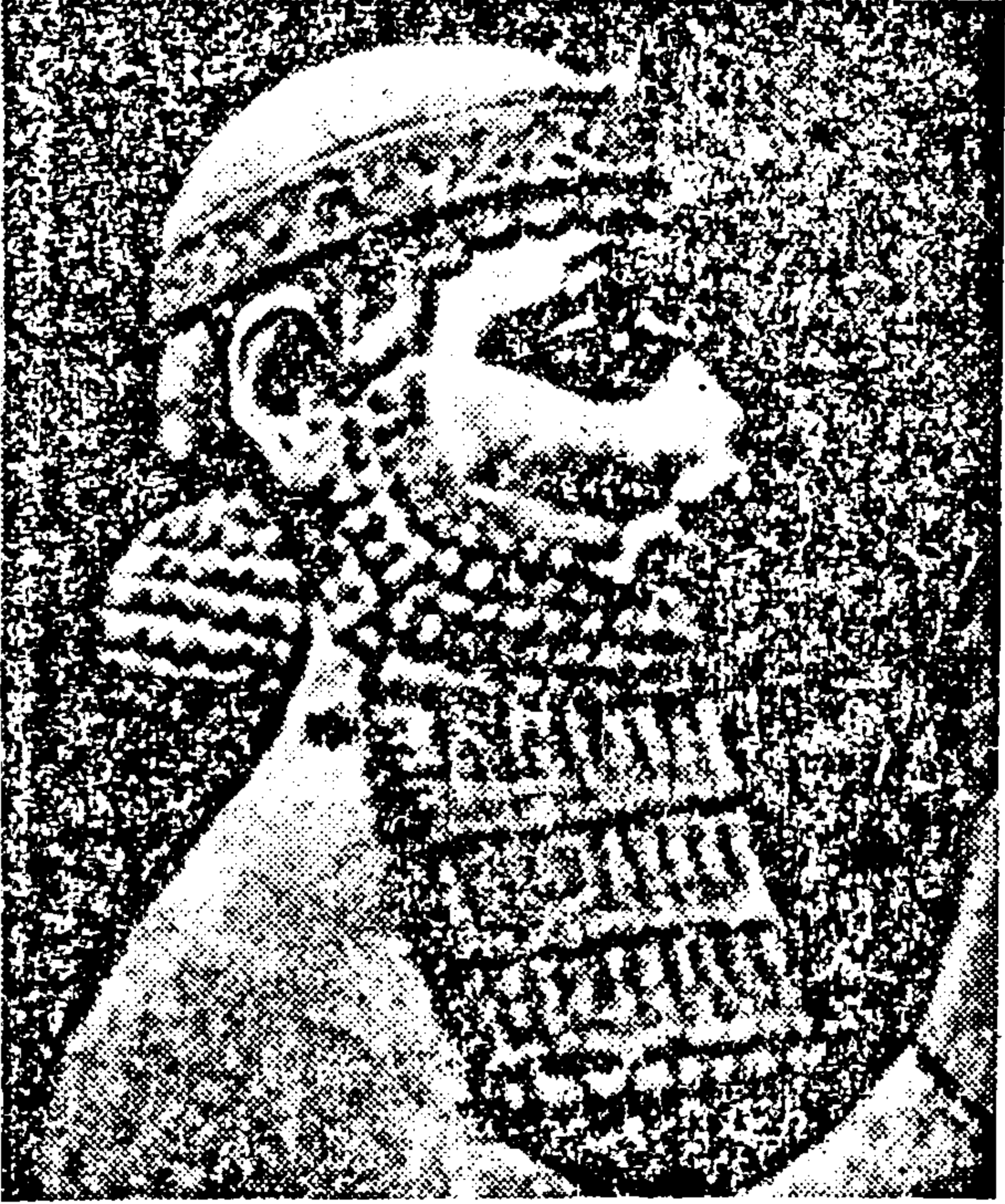
ပါရှန်အင်ပိုင်ယာနဲ့ ဒရိုင်းယပ်ဘုရင်

ဆိုင်းရပ်နတ်ရွာစံပြီး လေးနှစ် အကြာမှာ၊ သူ့ သားတော် ကမ်ဘိုင်ဆီး^၂ဟာ အီဂျစ်နိုင်ငံကို သိမ်းယူနိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး၊ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာကြီးဟာ၊ အနောက်တောင်ဘက်မှာ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းအထိ

၁။ ပဆားဂဒီး = Pasargadae
၂။ ကမ်ဘိုင်ဆီး = Cambyses

ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ

ကျယ်ပြန့်တယ်။ အနောက် မြောက်ဘက်မှာမြေထဲပင်လယ်ရဲ့အရှေ့ဘက် ကမ်းမှာရှိတဲ့ ဒေသတွေအားလုံးကို ဖြတ်ပြီး၊ အီဂျီအန် ပင်လယ်အထိ ကျယ်ပြန့်တယ်။ အဲဒီ အနောက်ဘက် ဒေသတွေက နေပြီး၊ အရှေ့ဘက်ကို ဆို ယင် အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းက ဣန္ဒြမြစ်ဝှမ်းအထိ ကျယ် ပြန့်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ပါရှန်အင်ပိုင်ယာဟာ၊ သူ့ ရှေ့က ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီးတဲ့ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာ၊ မီးဒီး ယန်အင်ပိုင်ယာ၊ ကယ်ဒီး ယန် အင်ပိုင်ယာတို့ ထက် ပိုပြီးကျယ်ဝန်းတယ်။ ဆိုင်း ရပ်ဟာ မီးဒီးတွေကို တွန်း လှန် ဖြိုဖျက်ပြီးတဲ့ အချိန်က စပြီး၊ ၂၅-နှစ် အတွင်းမှာ ပါရှန်တွေဟာဒီအင်ပိုင်ယာကြီးကိုထူထောင်လာနိုင်ခဲ့တယ်(မြေပုံ-၈)။

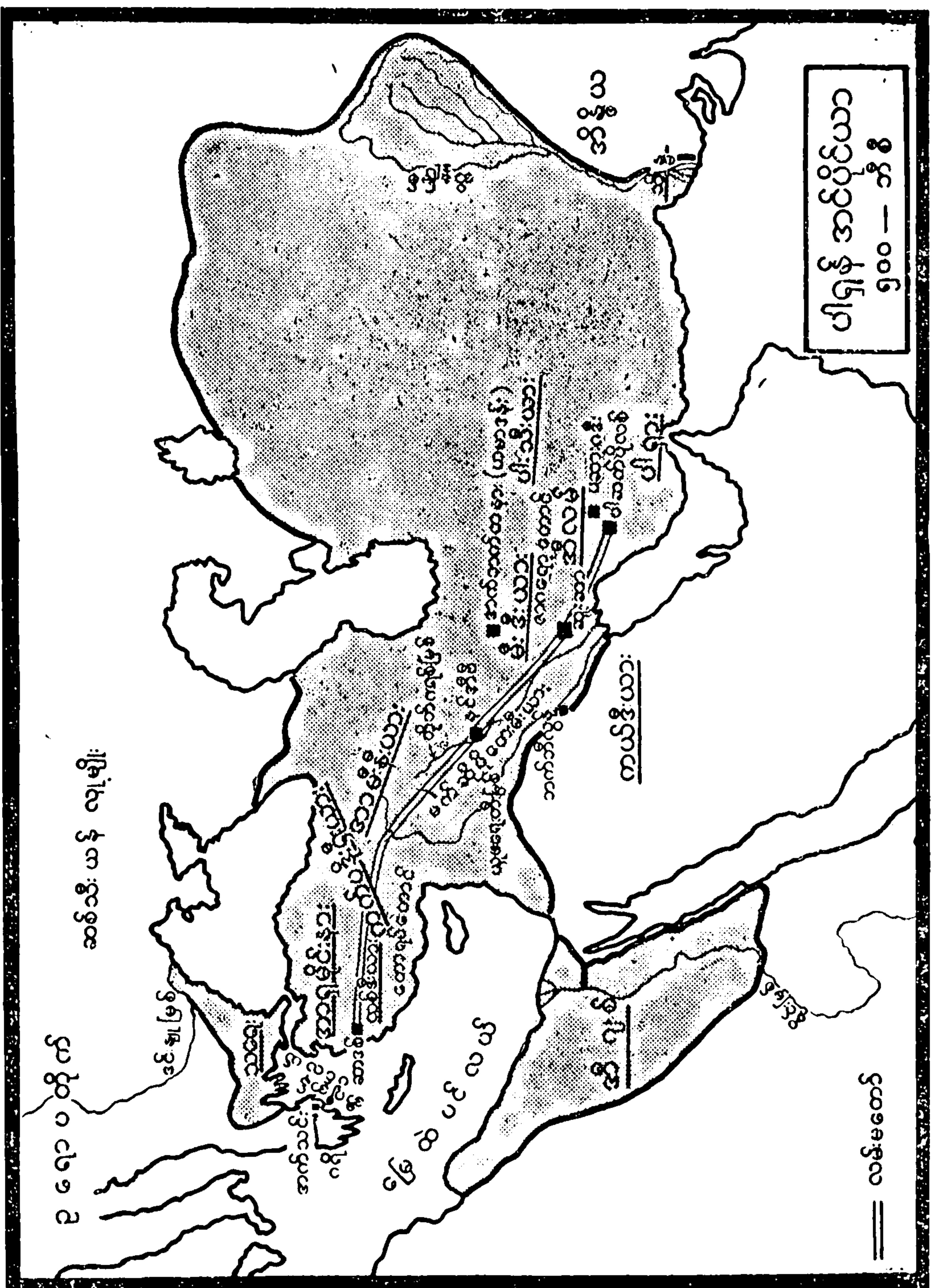

(ပုံ-၁၄၅) ပါရှန်ဘုရင် ဒရိုင်းယပ်

ဒီလောက်ကျယ်ပြန့်တဲ့ အင်ပိုင်ယာကြီးဟာ၊ ကမ်ဘိုင်ဆီးနတ်ရွာ စံတဲ့အခါ၊ ပြည်တွင်းပုန်ကန်ထကြွသောင်းကျန်းမှုကြောင့် ပြိုကျလုမတတ် ဖြစ်သွားလိုက်သေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၊ ကံအားလျော်စွာ၊ ကမ်ဘိုင်ဆီး နတ် ရွာစံပြီး နန်းတက်လာတဲ့ ဆိုင်းရပ်ရဲ့ ဒုတိယ သားတော်ရှင်ဘုရင်ဒရိုင်း ယပ်^၁ (ပုံ-၁၄၅)ရဲ့ လက်ရုံးရည်နှလုံးရည်တို့ကြောင့်၊ ပြည်တွင်းပုန်ကန် ထကြွသောင်းကျန်းမှုကြီးကို အချိန်မှီ သုတ်သင်ရှင်းလင်းပစ်နိုင်ခဲ့တယ်။

သူပုန်ရန် ငြိမ်းသွားတဲ့အခါ (ပုံ-၁၅၁)၊ ဒရိုင်းယပ်ဟာ ပါရှန် အင်ပိုင်ယာရဲ့ မြောက်ပိုင်းကို မကြာခဏ လာရောက်နှောက်ရှက်နေတဲ့ ဆစ်သီယန်^၂ လူမျိုးတွေကို တိုက်ဘို့ ပြင်ဆင်ရပြန်တယ်။ ဒီဆစ်သီယန်

၁။ ဒရိုင်းယပ် = Darius
 ၂။ ဆစ်သီယန် = The Scythians

(0-100) (Map)

ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ

လူမျိုးတွေဟာ၊ ဥရောပတိုက်က၊ ဒဲဗျူမြစ်ဝှမ်းတလျှောက်မှာ ခြေသလုံး အိမ်တိုင် ပြုနေကြတဲ့ လူမျိုးတွေဖြစ်တယ်။ သူတို့ရဲ့ ရန်ကို တခါတဲ ခြေမှန်းပစ်ချင်ယင်၊ သူတို့အခြေစိုက်နေတဲ့ ဒဲဗျူမြစ်ဝှမ်းဒေသကိုသွားပြီး တိုက်ရမယ်လို့ ဒရိုင်းယပ်ယူဆတယ်။

ဒါကြောင့် ပါရှန်တပ်တွေကို သူကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်ပြီး၊ ဒဲဗျူမြစ်ဝှမ်းဆီကို ချီတက်တယ်။ ဒီတိုက်ပွဲတွေမှာ ဒရိုင်းယပ်ဟာ အောင်မြင်မှု ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် မရခဲ့ဘူး။ သရေး^၁ ဆိုတဲ့ ဂရိပြည်နယ် တနယ်ကိုသာ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာထဲ သွပ်သွင်းနိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအကြိမ် ဟာ ပါရှန်တပ်တွေ ဥရောပမြေကြီးပေါ်ကို ပထမဆုံးခြေချမိတဲ့အကြိမ် ဖြစ်တယ်။ အင်ပိုင်ယာရဲ့ အရှေ့ဘက်မှာတော့၊ ဒရိုင်းယပ်ဟာ၊ မြောက် ဘက်မှာထက် ပိုပြီးအောင်မြင်တယ်။ ဣန္ဒြာမြစ်ဝှမ်းတဝိုက်က၊ သိန္ဒု^၂နဲ့ ပန်ဂျပ်ဒေသတွေရဲ့ အပုံတော်တော်များများကို၊ အင်ပိုင်ယာထဲ သွပ် သွင်းနိုင်ခဲ့တယ်။

ဘီ၊ စီ ၄၉၉-မှာ၊ အာရှမိုင်းနား ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်က၊ လက်အောက်ခံ ဂရိလူမျိုးတွေ ထ ကြွ ပုန် ကန် ကြ တယ်။ ဒီဂရိလူမျိုး တွေကို၊ သူတို့ရဲ့ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေဖြစ်တဲ့ အက်သင်းနိုင်ငံက ဂရိ တွေက အကူအညီပေးတယ်။ အဲဒါကြောင့် လက်အောက်ဂရိတွေကို နှိမ်နင်းပြီးတဲ့အခါ၊ အက်သင်းက ဂရိတွေကို ဆုံးမရအောင်၊ ဥရောပ တိုက်ကို ဒုတိယအကြိမ် ချီတက်တိုက်ခိုက်ဘို့၊ ဒရိုင်းယပ်ဆုံးဖြတ်တယ်။

ပြင်ဆင်မှုအားလုံး ပြီးတဲ့အခါ၊ ပါရှန်တပ်တွေကို သူ့ညီတော် အာတာဖားနီး^၃ က ခေါင်းဆောင်တယ်။ အဲဒီအခါ ပင်လယ်တဝိုက်မှာ ဂရိတွေကို ပါရှန်တွေက အနိုင်ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ မာရသွန်တိုက်ပွဲ ကျတော့ ပါရှန်တွေဟာ ရှေ့တိုးလို့မရတော့ဘူး။ အဲဒါကြောင့် ညီတော် အာတာဖားနီးဟာ၊ တိုက်လို့ရသမျှပစ္စည်းတွေနဲ့ ဂရိစစ်သုံ့ပန်းတွေကို သိမ်းယူပြီး၊ နေပြည်တော်ကို ပြန်သွားခဲ့ရတယ်။

ဒီလိုအရေးမလှပဲ ပြန်လာရတဲ့အတွက်၊ သူ့ရဲ့ တန်ခိုးဩဇာဟာ အတော် မှေးမှိန် သွား တယ် လို့ ယူဆပြီး၊ နောက်တကြိမ် ထပ်တိုက်

၁။ သရေး = Thrace
၂။ သိန္ဒု (သိန္ဒ) = Sindh
၃။ အာတာဖားနီး = Artaphernes

ရအောင်၊ အမတန်ကြီးမားတဲ့ အလုံးအရင်းကို၊ ဒရိုင်းယပ်ကိုယ်တိုင် ပြင်ဆင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အက်သင်းဟာ ကံကောင်းချင်တော့၊ အဲဒီ အချိန်မှာ အီဂျစ်က ပုန်ကန်ပေးရတယ်။ အဲဒါကြောင့်၊ အက်သင်းကို တိုက်ဖို့အတွက် အလုံးအရင်းကို၊ အီဂျစ်နိုင်ငံဘက် ဦးလှည့်လိုက်ရ တယ်။ ဘီ.စီ ၄၈၆-မှာ ဒရိုင်းယပ် နတ် ရွာ စံတယ်။ အဲ ဒါ ကြောင့် မာရသွန်တိုက်ပွဲမှာ ပါရှန်တွေ အရေးမလှဖြစ်ခဲ့ရတာကို ပြန်ပြီးအနိုင် ရအောင် လုပ်ဖို့တာဝန်ဟာ သားတော် ဇပ်ဆီး^၁ အပေါ် ကျရောက် သွားတယ်။

ဆိုင်းရပ်ဟာ တိုက်တဲ့ခိုက်နေရာမှာ ဒရိုင်းယပ်ထက် သာတယ်။ ဒရိုင်းယပ်က အုပ်ချုပ်တဲ့နေရာမှာ ဆိုင်းရပ်ထက်သာတယ်။ ဒရိုင်းယပ် လက်ထက်မှာ၊ ပါရှန် အင်ပိုင်ယာဟာ အကျယ်အပြန့်ဆုံး ဖြစ်လာ တယ်။ သူတို့တည်ထောင်ပစ်ခဲ့တဲ့ အင်ပိုင်ယာဟာ၊ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀- ကျော်ကြာအောင် ခံတယ်ဆိုတာ၊ တခြားကြောင့်မဟုတ်ဘူး၊ ဆိုင်းရပ်က စတင်တီထွင်ပြီး၊ ဒရိုင်းယပ်က တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင် ပေးနိုင်တဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကြောင့်ပဲ ဖြစ်တယ်။ သူတို့ရဲ့အုပ်ချုပ်ရေး ဟာ ဘယ်လိုလဲဆိုတာ ကြည့်ကြရအောင်။

အုပ်ချုပ်ပုံ စနစ်

ပါရှန်အင်ပိုင်ယာကို၊ ပြည်နယ်ပေါင်း ၂၀-အထိ ခွဲထားတယ်။ အင်ပိုင်ယာတခုလုံးမှာ၊ မြို့တော်ကြီးလေးခုရှိတယ်။ ဒီမြို့တော်ကြီးတွေ ဟာ၊ ဘက်ဘီလွန်၊ ဆူးဆာ^၂၊ ပဆားဂဒီး^၃ နဲ့ ဟမာဒန်^၄ တို့ဖြစ်တယ်။ ဒီပြည်နယ်တွေထဲမှာ၊ ပထမတန်းစား ပြည်နယ် သုံးနယ်ဟာ၊ ပါရှား၊ မီးဒီးယားနဲ့ အီလမ်တို့ဖြစ်တယ်။ ဒီနယ်သုံးနယ်နဲ့ ပါးသီးယား^၅၊ အာမီးနီးယား^၆၊ ကက်ပဒိုရှီးယား^၇ ဆိုတဲ့ ပြည်နယ် သုံး နယ် က

၁။ ဇပ်ဆီး = Xerxes
 ၂။ ဆူးဆာ = Susa
 ၃။ ပဆားဂဒီး = Pasargadae
 ၄။ ဟမာဒန် = Hamadan (Ecbatana)
 ၅။ ပါးသီးယား = Parthia
 ၆။ အာမီးနီးယား = Armenia
 ၇။ ကက်ပဒိုရှီးယား = Cappadocia

အကောင်းဆုံး စစ်သားတွေ ရတယ်။ အချမ်းသာဆုံး ပြည်နယ် သုံးခု ကတော့၊ ဘက်ဘီလွန်၊ အီဂျစ်နဲ့ အိန္ဒိယတို့ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒီပြည်နယ် ၂၀-ကို အုပ်ချုပ်ရတဲ့ဘုရင်ခံတွေကို ဆက်ထရက်^၁တွေလို့ ခေါ်တယ်။

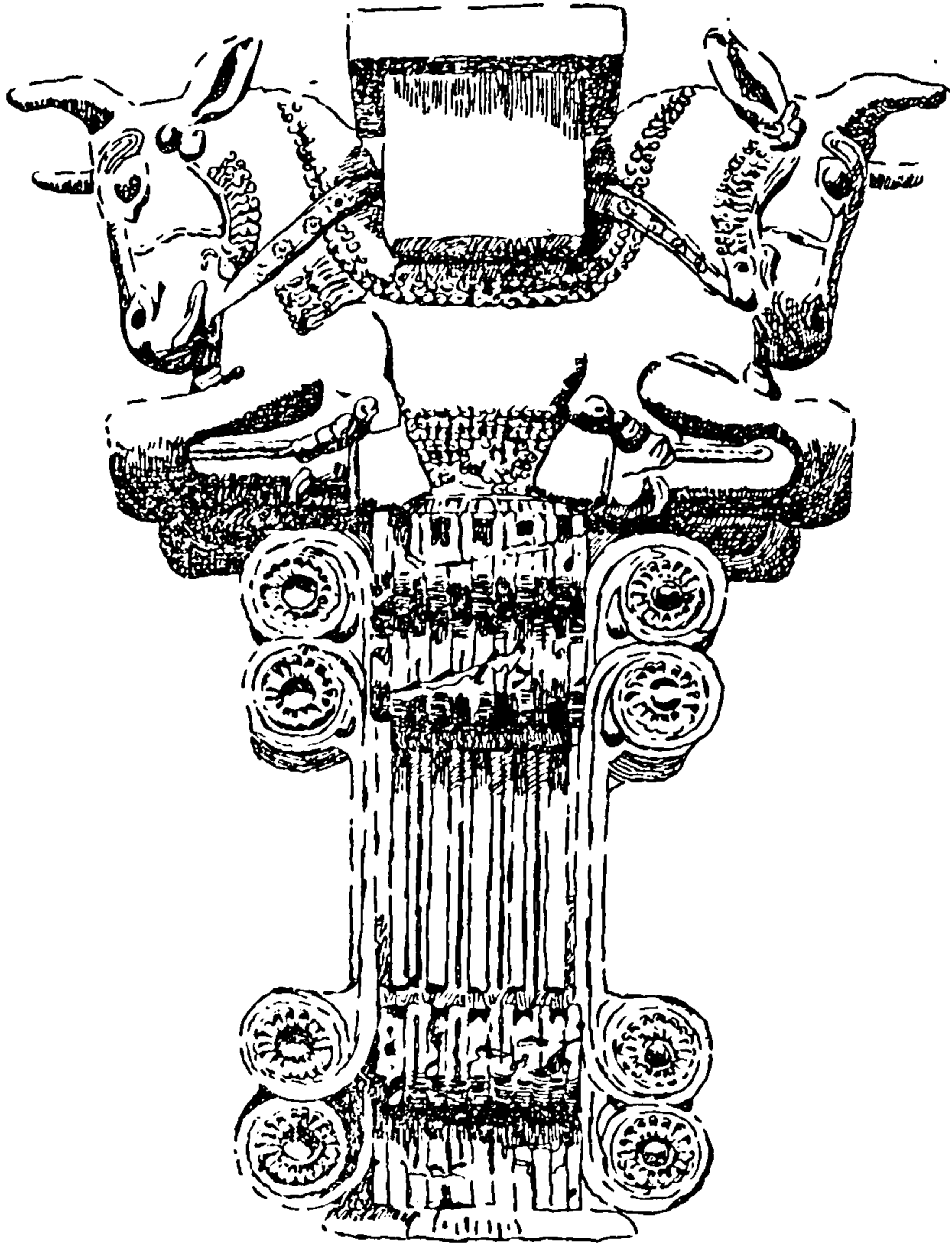
ဒီဘုရင်ခံတွေဟာ၊ ပါရှန် သို့မဟုတ် မီးဒီးလူမျိုးတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒီဘုရင်ခံတွေဟာ ပြည်နယ်တွေနဲ့ စစ်တပ်ကို အုပ်ချုပ်ပြီး၊ ပြည်နယ် တွေရဲ့ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို တာဝန် ယူရတယ်။ ဒီဘုရင်ခံတွေဟာ၊ ပြည်နယ်သူ ပြည်နယ်သားတွေကို မနှိပ်စက် မညှဉ်းပန်းရဘူး။ တရား သဖြင့် အုပ်ချုပ်ရတယ်။ ဒီဆက်ထရက်ဆိုတဲ့ဘုရင်ခံတွေဟာ၊ ပြည်နယ်သူ ပြည်နယ်သားတွေဆီက၊ အခွန်ကောက်ရတယ်။

ဒီဘုရင်ခံတွေရဲ့ အလုပ်တွေကို ဘုရင်ရဲ့ ‘မျက်စိ’လို့ ဘွဲ့တံဆိပ် ရတဲ့ အရာရှိကြီးတွေက၊ အခါအားလျော်စွာ စစ်ဆေးတယ်။ ဒီနည်းနဲ့ ဘုရင်ခံတွေ သစ္စာမဖောက်နိုင်အောင်၊ မဟုတ်တာတွေ မလုပ်နိုင်အောင်၊ အထက်က ထိန်းထားတယ်။

ဒါတွေအပြင်၊ အင် ပိုင် ယာ တခုလုံးမှာ၊ လမ်း ကောင်း တွေ အများကြီး ဖောက်ထားတယ်။ ဒီလိုဖောက်ထားတဲ့ အတွက်၊ ပြည်နယ် တခုဟာ ဘယ်လောက်ဝေးဝေး၊ အရေးအကြောင်းရှိယင်၊ ဗဟိုက ချက် ခြင်းရောက် နိုင် တယ်။ ပြည်နယ်တွေက သတင်းတွေလဲ ဗဟိုကို ချက်ခြင်းရောက်နိုင်တယ်။ ဒီလမ်းတွေထဲမှာ အကောင်းဆုံးလမ်းဟာ၊ လမ်းမတော် ဖြစ်တယ် (မြေပုံ ၀-၅၅)။ ဒီလမ်းမတော်ဟာ ဆူးဆာ မြို့တော်ကစတယ် (ပုံ-၁၄၆)။ ဇာဂရော့နဲ့ တောရပ်တောင်^၂ကြား တွေကိုဖြတ်ပြီး၊ အာရှမိုင်းနားရဲ့ မြို့တော် ဆာဒစ်ကိုရောက်တယ်။ ဒီမြို့ တော်ကမှ ပင်လယ်ကမ်းခြေအထိ ဆက်သွားပြန်တယ်။ ဒီလမ်းမတော် ဟာ၊ မိုင်ပေါင်း ၁၇၀၀-ရှိသည်။ လမ်းတလျှောက်မှာလဲ ခရီးသည် တွေ အရာရှိတွေ နားစရာ ရိပ်သာတွေ၊ ထမင်းဆိုင်တွေ အပြည့်အစုံ ရှိတယ်။

အခုလို ကုန်းလမ်း ဆက်သွယ်ရေးဟာ တိုးတက်ကောင်းမွန် လာတဲ့အတွက်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်မှာရော၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ် ရေး

၁။ ဆက်ထရက် = Satrap
၂။ တောရပ်တောင် = The Taurus Mountains

(ပုံ-၁၄၆) ဆူးဆာမြို့တော်က ကျောက်တိုင်ထိပ်ဖူး

ဘက်မှာရော၊ အကျိုးတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဒီအကျိုးတွေ အပြင်၊ တခြား အကျိုးတွေလဲ ရှိသေးတဲ့အကြောင်းကို၊ ဒီနေရာမှာ အလျဉ်း သင့်လို့ ပြောရအုံးမယ်။

အစတုန်းက၊ မြေထဲပင်လယ်တစ်ခုမှာ ကြက်^၁ဆိုတာ မကြား ဘူးဘူး။ ဒီကြက်ဟာ မူလက တောထဲမှာနေတဲ့ ကြက်ရိုင်းတမျိုးပဲ။ အိန္ဒိယအရှေ့ပိုင်းကလူတွေဟာ၊ ဒီကြက်ကိုဘမ်းပြီး အိမ်မှာ ယဉ်အောင် မွေးထားကြတယ်။ ပါရှန်လမ်းတွေရဲ့ကျေးဇူးကြောင့် အရှေ့နဲ့အနောက် အဆက်အသွယ် များလာပြီး၊ ကူးသန်း သွားလာနေကြတဲ့ လူတွေနဲ့

၁။ ကြက်ငှက်မွေးမြူခြင်း = (မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ တွဲ ၂၊ နှာ ၁၅၀)

အတူတူ၊ ဒီကြက်တွေဟာ မြေထဲပင်လယ်ဒေသကို တစတစ ရောက်ရှိ လာကြတယ်။

ပါရဂူ အင်ပိုင်ယာထဲက လက်အောက်ခံပြည်နယ်တွေ ကို သူတို့ ပြည်နယ်တွေနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ကိစ္စတွေမှာ သူတို့သဘောရှိသလို လွတ်လွတ်လပ် လပ် ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် ပေးထား တယ်။ ပြည်နယ်တိုင်းက ဗဟိုအစိုးရ ကို ဝေပုံကျအတိုင်း ပေးရတဲ့ ဆက် ကြေးကို မှန်မှန်ပေးပြီး၊ အင်ပိုင်ယာ တပ်မတော် အတွက် စစ်သားတွေ ကို စုဆောင်းပေးနေသရွေ့ ကာလ ပတ်လုံး၊ ဗဟိုကပြည်နယ်တွေရဲ့ ကိစ္စ ထဲမှာ ဝင်ပြီးမနှောက်ရှက်ဘူး။

(ပုံ-၁၄၇) ဒရိုင်းယပ်ဘုရင်ခေတ် သွန်းလုပ်တဲ့ ရွှေဒင်္ဂါး

အင်ပိုင်ယာအတွင်းက လယ် ယာတွေကို၊ တန်ခိုး ဩဇာ ကြီး မားတဲ့ မင်းညီမင်းသားတွေနဲ့ လယ် ပိုင်ကြီးတွေကို၊ ရှင်ဘုရင်က ခွဲဝေ ပေးထားတယ်။ အင်ပိုင်ယာထဲမှာ လယ်ပိုင်ရှင်က လေးတွေဆိုတာ၊ မရှိသလောက်ပဲ။ ပြည်နယ်တွေက ဝေပုံကျ ဆက်ရတဲ့ ဆက်ကြေးတွေကို ပြည်နယ် သူပြည်နယ် သားတွေဆီက ရသမျှ ကောက်ခံပြီး ယင်၊ လိုသမျှကို ဒီလယ်ပိုင်ရှင်ကြီးတွေက ဖြည့်ပေးရတယ်။

အင်ပိုင်ယာရဲ့ အရှေ့ပိုင်းမှာ ကုန်ပစ္စည်းတွေကို တန်ဖိုးဖြတ်ပြီး၊ ဆက်ကြေးအဖြစ် ပေးကြတယ်။ အနောက်ဘက်မှာ၊ အထူးသဖြင့် လစ်ဒီးယားနဲ့ အာရှမိုင်းနားက ဂရိရပ်ကွက်တွေမှာ၊ ဆက်ကြေးကို ငွေဒင်္ဂါး၊ ရွှေဒင်္ဂါးတွေနဲ့ ပေးကြတယ်။ ဒီဒေသတွေမှာ၊ ဘီ၊ စီ ၆၀၀- လောက်ကထဲက၊ ငွေဒင်္ဂါး၊ ရွှေဒင်္ဂါးတွေကို အတော်များများ အသုံး ပြုနေကြပြီ။ ဒရိုင်းယပ်လက်ထက်မှာ၊ ဗဟိုအစိုးရက ရွှေဒင်္ဂါးလုပ်တယ်။ (ပုံ-၁၄၇)။ ပြည်နယ် ဘုရင်ခံတွေကို ငွေဒင်္ဂါးလုပ်ဖို့ ခွင့် ပြု တယ်။ ငွေဒင်္ဂါး ၁၃-ပြားဟာ၊ ရွှေဒင်္ဂါးတပြားနဲ့ ညီမျှတယ်။ အဲဒီနည်းနဲ့ ကမ္ဘာ့အနီးအရှေ့ပိုင်း ဒေသကြီးတခုလုံးမှာ၊ ငွေဒင်္ဂါးရွှေဒင်္ဂါးတွေကို သုံးတဲ့စနစ်ဟာ ပြန့်ပွားလာတယ်။

ဒရိုင်းယပ်မှာ အမတန်ကောင်းတဲ့ ဝါသနာတခုရှိတယ်။ သူ့ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ရှိတဲ့ နိုင်ငံအသီးသီး လူမျိုးအသီးသီးတွေရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေထဲက၊ ကောင်းတာမှန်သမျှ အားလုံးအတုယူတယ်။ အင်ပိုင်ယာအတွင်း၊ အစိုးရကိစ္စနဲ့ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး အတွက်၊ ပါရှန်ဘာသာကို အသုံးပြုတယ်။ နောက်ပြီးတော့၊ အဲဒီအချိန်အခါက၊ ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းမှာ အတော်အသုံးများနေတဲ့ အာရမေးအစ်ဘာသာလိုလဲ အသုံးပြုတယ်။ အာရမေးအစ် အရေး အသား ဟာ အတော် တိုးတက်နေတဲ့အတွက်၊ ပါရှန်ဘာသာကို ရေးနေတဲ့နေရာမှာ၊ ပါရှန်တွေဟာ အာရမေးအစ်အက္ခရာတွေကို အသုံးပြုကြတယ်။ ဥပမာ-အေ၊ဘီ၊စီ ဆိုတဲ့ အက္ခရာတွေဟာ၊ ရောမလူမျိုးတွေရဲ့ အက္ခရာဖြစ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာကိုရေးတဲ့အခါ၊ ဒီရောမအက္ခရာကို အသုံးပြုကြတယ်။

နောက်ပြီးတော့၊ ရက်ပေါင်း ၃၀-ကိုတလ၊ ၁၂-လကို တနှစ်လို့ ခေါ်တဲ့ အီဂျစ်ပြက္ခဒိန်ရဲ့ အသုံးဝင်ပုံကိုလဲ ဒရိုင်းယပ် သဘောပေါက်တယ်။ ဒါကြောင့် အရင်ကအသုံးပြုခဲ့တဲ့ ဆူမားရီးယန်ပြက္ခဒိန်အစား၊ ဒီအီဂျစ်ပြက္ခဒိန်ကို၊ ပါရှန်အစိုးရပြက္ခဒိန်အဖြစ်နဲ့ ပြဋ္ဌာန်းတယ်။

ဒါဒင်မကသေးဘူး။ အီဂျစ်လူမျိုးတွေရဲ့ ဆေးပညာ ကိုလဲ ဒရိုင်းယပ်ဟာ သိပ် သဘော ကျ တယ်။ အဲဒါကြောင့် ပျက်စီးနေတဲ့ ဆေးကျောင်းကို ပြန်လည်ထူထောင်ပေးတယ်။ ဒီဆေးကျောင်းမှာလိုတဲ့ ကရိယာတန်ဆာပလာတွေကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံထားပေးတယ်။

ကယ်ဒီးယန်လူမျိုးတွေရဲ့ နက္ခတ်ပညာဟာ၊ အမတန်တိုးတက်နေတာကို တွေ့ရတဲ့အတွက် နက္ခတ်ပညာရှိကြီးတွေ ဖြစ်ကြတဲ့ နဘူးရီမန်းနဲ့ ကီဒင်းနုတို့ စပစ်ခဲ့တဲ့ နက္ခတ်ပညာကို တိုးတက်ကြီးပွားအောင် ဆောင်ရွက်ဖို့အတွက်၊ လိုအပ်တဲ့အကူအညီကို အစိုးရက ပေးတယ်။

အင်ပိုင်ယာဟာ အမတန်ကြီးမားလာပြီဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ကုန်းတပ်နဲ့ မလုံလောက်တော့ဘူး။ ရေတပ်ပါရှိဖို့လိုလာပြီဆိုတာ ဒရိုင်းယပ် သဘောပေါက်တယ်။ ဒါပေမဲ့၊ ပါရှန်တွေဟာ ကုန်းတွင်းသားတွေ ဖြစ်ပြီး ပင်လယ်အကြောင်းကောင်းကောင်းမသိတဲ့အတွက်၊ ဒရိုင်းယပ်ဟာ ပင်လယ်အကြောင်း ကောင်းကောင်းသိတဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေကို ငှား ပြီး၊ ပါရှန် ရေ တပ် မ တော် ကို ထူထောင်ရတယ်။ နိုင်းမြစ် နဲ့

ပင်လယ်နီနဲ့ ဆက်ထားတဲ့ တူးမြောင်းကြီး တိမ်ကော ပျက်စီးနေတာ ကိုလဲ ပြန်လည်ပြုပြင်ပေးတယ်။

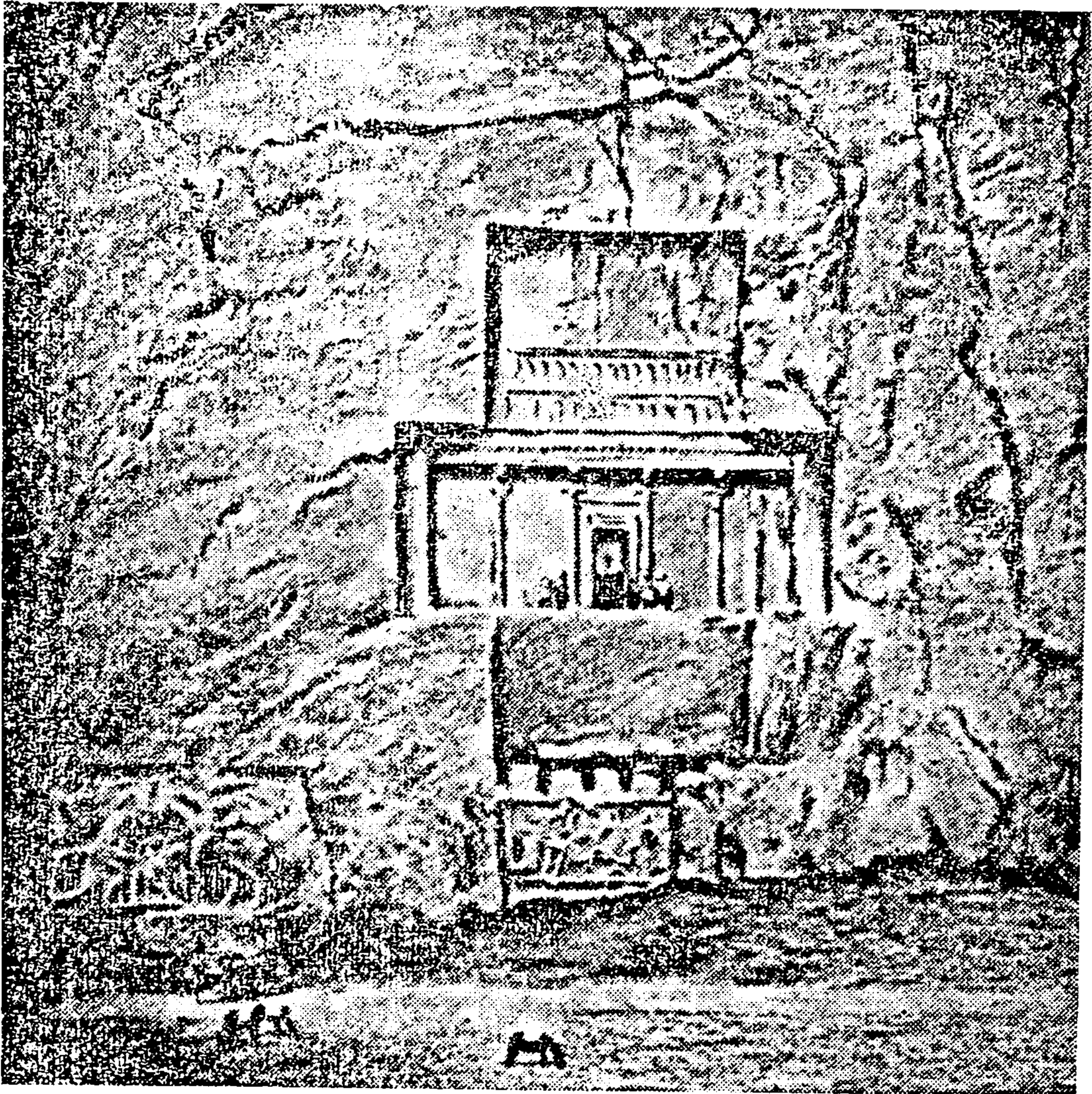
ဖီနစ်ရှန်တွေဟာ အဲဒီအချိန်က ပင်လယ် ရေ ကြောင်း ခရီး မှာ အမတန် ကျမ်းကျင်တဲ့ လူမျိုးတွေ ဖြစ်နေ တယ်။ အဲဒီလူမျိုးတွေဟာ အဆီးရီးယန် ရှင်ဘုရင်တွေလက်အောက်မှာတုန်းက၊ အညှဉ်းခံရတယ်။ ဒါပေမဲ့ ရေတပ်မတော် ကောင်းကောင်းတခုကို လိုချင်နေတဲ့ ဒရိုင်း ယပ်ဟာ၊ သူကိုယ်တိုင် ဖီနစ်ရှန်တွေကို မြှောက်စားတယ်။ ဖီနစ်ရှန်တွေ ကလဲ အလိုက်သိစွာနဲ့ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ကူညီကြတဲ့အတွက်၊ ဒရိုင်းယပ် ဟာ၊ သူလိုချင်တဲ့ ရေတပ်မတော်ကြီး တခုကို စိတ်တိုင်းကျ ရသွားတယ်။

ရေတပ်မတော်ကြီးတခုကို အခုလို စိတ်တိုင်းကျ တည်ဆောက် ထားနိုင်တဲ့အတွက်၊ ဒရိုင်းယပ်ရဲ့ သား ဇင်ဆီးလက်ထက်မှာ၊ ဂရိ နိုင်ငံကို ချီတက်တိုက်ခိုက်တဲ့အခါ၊ မြေထဲပင်လယ်အရှေ့ပိုင်းမှာ အသုံး ပြုဘို့အတွက် တိုက်လှေတွေနဲ့ သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေး လှေတွေဟာ ရာပေါင်းများစွာ အသင့်ဖြစ်နေတယ်။ ဒရိုင်းယပ်ဟာ အဲဒီလို အမြင် ကျယ်တဲ့အတွက်၊ ရှေး အင်ပိုင်ယာတွေထဲမှာ တခါမှ မဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဘူး သေးတဲ့၊ အဲဒီအချိန်အထိ အာရှတတိုက်လုံးမှာ အကြီးဆုံးဖြစ်တဲ့ ရေ တပ်မတော်ကြီးဟာ၊ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာထဲမှာ ပေါ်ပေါက်လာတယ်။

ဆူးဆာဟာ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာရဲ့ မြို့တော်ဖြစ်တယ်။ ဒီမြို့တော်ကို ဇာဂရော့တောင်ကြားတွေထဲမှာ တည်ဆောက်ထားတယ်။ ရှင်ဘုရင် ဆိုင်းရပ်ဟာ၊ မီးဒီးတွေကို အနိုင်ရခဲ့တဲ့ စစ်တလင်းအနီးက ပဆားဂဒီး မြို့တော် အနီးမှာ နန်းတော် တည်ဆောက်ခဲ့ဘူးတယ်။ ဒရိုင်းယပ် လက်ထက်ကျတော့၊ ပဆားဂဒီးရဲ့တောင်ဘက် မိုင် ၄၀-လောက် ဝေး ကွာတဲ့ ပါဆက်ပိုလစ်မြို့တော်^၁မှာ အမတန် ခမ်း နားကြီး ကျယ် တဲ့ နန်းတော်တခုကို ထပ်မံတည်ဆောက်ပြန်တယ် (ပုံ-၁၄၉)။

ဘီစီ ၄၀၆ မှာ ဒရိုင်းယပ် နတ်ရွာစံတယ်။ သူ့အလောင်းကို ပါဆက်ပိုလစ် မြို့တော် အနီးက ကျောက် ကမ္ဘားကြီးကို ထွင်း ပြီး တရိုတသေ မြှုပ်နှံထားကြတယ် (ပုံ-၁၄၈)။ မျိုးချစ် စိတ်ဓာတ်တွေ ပြင်းထန်နေတဲ့ ဒရိုင်းယပ်ဟာ၊ နတ်ရွာမစံမီကထဲက၊ သူ့ကို မြှုပ်နှံရမဲ့

၁။ ပါဆက်ပိုလစ် = Persepolis

(ပုံ-၁၄၈) ပါဆက်ပိုလစ်မြို့၊ နန်းတော် နောက်ဘက်၊ တောင်ကျောက် ကမ္ဘားမှာ ထွင်းလုပ်ထားတဲ့ ဘုရင်ဒရိုင်းယပ်ရဲ့ ကျောက်ဂူ။

(ဒရိုင်းယပ်ရဲ့ အမည်ကို ကမ္ဘည်းထိုးထားတယ်။) တိုင်လုံးတွေထုထားတဲ့မျက်နှာ ပြင်ရဲ့ အလယ်ဟာ ဂူဝတ်တယ်။ တိုင်လုံးတွေ အထက်က စတုရန်းကွက်မှာ ‘အဟူးရာ-မတ်ဇဒါ’ ကို ရည်စူးပြီး မီးကိုပူဇော်နေတဲ့ ဘုရင်ရဲ့ ရုပ်ပုံ ကိုလဲ ထွင်းထားသေးတယ်။

ကျောက်ဂူကြီး ပေါ်မှာ သူဟာ “ပါရှန် မိဘက ပေါက်ဘွား လာတဲ့ ပါရှန်တဦးဖြစ်တယ်။ အာရိယန် လူမျိုးက ဆင်းသက်လာတဲ့ အာရိယန်တဦး ဖြစ်တယ်” ဆိုတဲ့ ကျောက်စာကို ကမ္ဘည်း ထိုး ခိုင်း ထားတယ်။

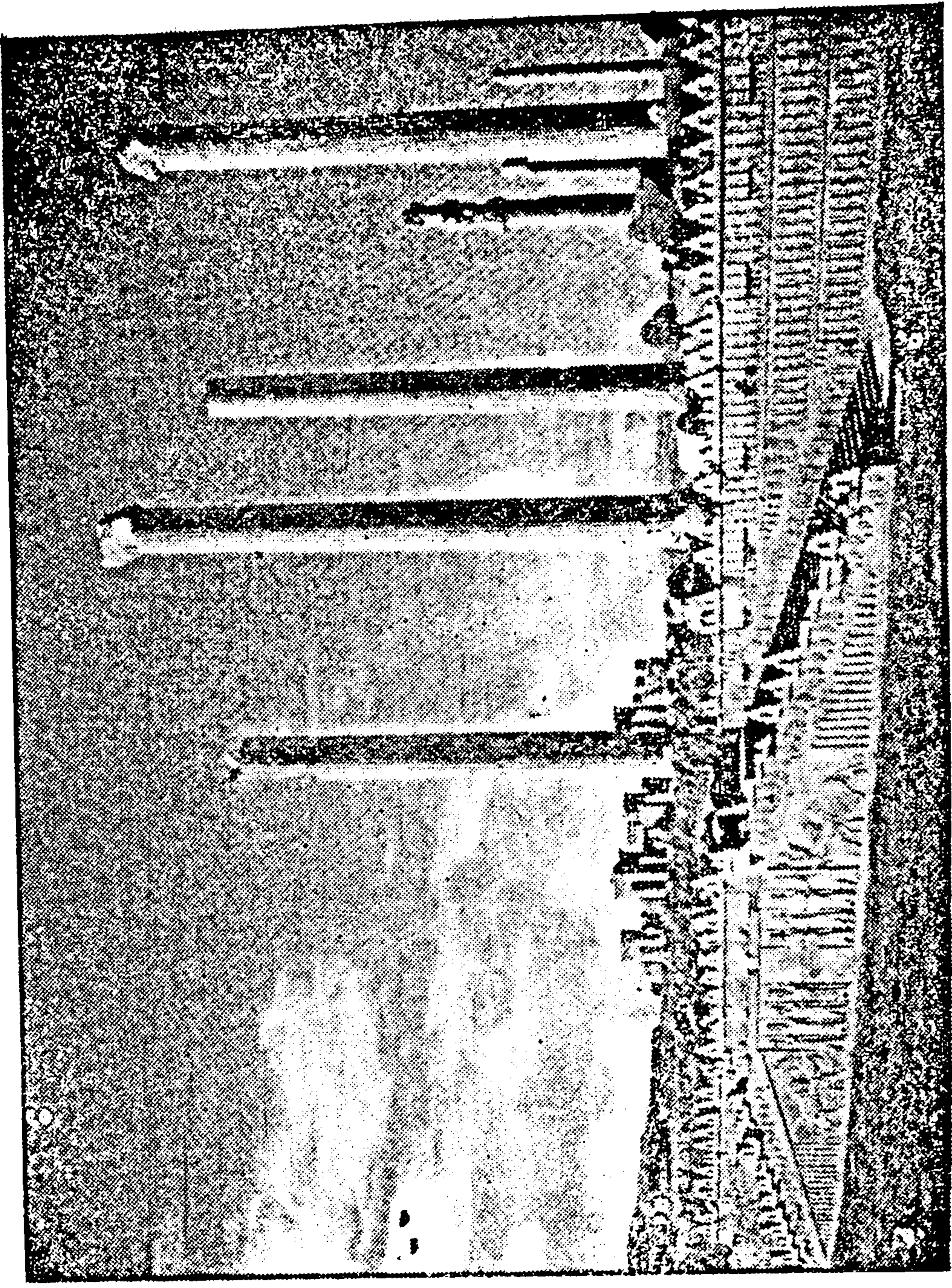
ဇပ်ဆီးဘုရင်နဲ့ ဆက်ခံသူတွေ

ဒရိုင်းယပ်နတ်ရွာစံပြီးတဲ့နောက် သားတော် ဇပ်ဆီး နန်းတက် တယ်။ ဇပ်ဆီးဟာ အီဂျစ်သူပုန်တွေကို နှိမ်နင်းပြီးတာ နဲ့ တပြိုင်နက်၊ သူ့အပေါ်မှာ သူ့အဖေထားပစ်ခဲ့တဲ့ တာဝန်ကို ထမ်းရွက်တဲ့အနေနဲ့၊ ဂရိတွေကို ခြေမှန်းဘို့ လုပ်ငန်း ကို၊ စနစ်တကျ ပြင်ဆင် ရ တယ်။ ဟီရော့ဒိုတပ်^၁ဆိုတဲ့ ရှေးခေတ်တုန်းက ဂရိသမိုင်းဆရာကြီး နဲ့ တခြား ဂရိလူမျိုးတွေရဲ့ ခန့်မှန်းခြေအရဆိုရင်၊ ဇပ်ဆီးရဲ့ စစ်သည် တော် တွေဟာ၊ ငါးသန်းနှစ်သိန်း ငါးသောင်းရှိတယ်။

အခုခေတ် သမိုင်းဆရာတွေက၊ ပါရှန် အင်ပိုင်ယာတခုလုံးမှာ စစ်သည်တော်ပေါင်းဟာ ငါးသန်း ကျော်ကျော်လောက်ပဲ ရှိ မယ်။ နောက်ပြီးတော့လဲ၊ ဒီငါးသန်းကျော်ကျော်လောက်ရှိတဲ့ စစ်သည်တော် တွေဟာ၊ ဒါဒင်နယ်ရေလက်ကြားကိုဖြတ်ကူးဘို့ဆိုတာ၊ ဟိုခေတ်အခါက အမတန် ခက်မယ်။ ဒီလောက်များတဲ့ ပါရှန်စစ်သားတွေကို၊ ငါဒို့ ဂရိ စစ်သားနဲ့နဲကလေးနဲ့ တွန်းလှန်လိုက်တယ်ဆိုပြီး ဂုဏ်ယူချင်တဲ့အတွက်၊ ဂရိတွေဟာ ပါရှန်စစ်သားတွေရဲ့ အရေအတွက်ကို သိပ်ချွဲပြီး ပြော တယ်လို့၊ အခုခေတ် သမိုင်းဆရာ တချို့က ယူဆကြတယ်။

ဂရိကို သွားတိုက်တုန်းက၊ ဇပ်ဆီး လက်အောက်မှာ ရှိတဲ့ စစ်သည်တော် ဦးရေဟာ နဲတော့မနဲဘူး။ ဂရိတွေနဲ့ စာလိုက်ယင်၊ များတာတော့ အမှန်ပဲ။ စုစုပေါင်း နှစ်သိန်းလောက် ရှိလိမ့်မယ်လို့ ခန့်မှန်းကြတယ်။ ဒီစစ်သည်တော်တွေထဲမှာ၊ ပါရှန် မြင်းတပ်တွေနဲ့ ‘အင်မော်တယ်’^၂ (မြန်မာလို-မသေသော၊ အရှုံးမရှိသောလို့ အဓိပ္ပာယ် ရတယ်) ခေါ်တဲ့ ခြေလျင်တပ်တွေပါတယ်။ ရေတပ်မှာ၊ ဖိနစ်ရှန် တိုက် လှေ တွေ က ဦး ဆောင် တယ်။ အားလုံး တိုက် လှေ ပေါင်း ၇၅၀-လောက် ရှိမယ်။ ပစ္စည်း သယ်ယူရေး လှေကြီး လှေငယ်တွေ ရှိသေးတယ်။

၁။ ဟီရော့ဒိုတပ် = Herodotus
၂။ အင်မော်တယ် = Immortal
K-21

(ပုံ-၁၄၉) ပါဆန်ပိုလ်မြို့တော်က အရှည်ပေ ၃၀၀ ရှိတဲ့ ခမ်းနားလှတဲ့ ဓလေ့ကားကြီးပုံနဲ့

ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ

တိုက်ပွဲစတဲ့အခါ၊ ဟော့ပလိုက်^၁ဆိုတဲ့ ဂရိခြေလျင်တပ်တွေက၊ ‘အင်မော်တယ်’တွေကို အနိုင်ရလိုက်တယ်။ အက်သင်း ရေတပ်ကလဲ ဖိနစ်ရှန်ရေတပ်ကို အနိုင်ရလိုက်တယ်။

အခုလို မရှုမလှ စစ်ရှုံးနေရတဲ့အထဲ၊ ပါရှန်နန်းတော်တွင်းမှာ နန်းလုဘို့အတွက် တိတ်တိတ်ပုန်းကြိစည်မှုတွေ ပေါ်လာတယ်။ ပါရှန် ဘုရင်တွေမှာလဲ မိဖုရားတွေ၊ ကိုယ်လုပ်တော်တွေ၊ မောင်းမမိသံတွေ သိပ်များတယ်။ သူတို့က မွေးတဲ့ သားတော် သမီးတော်တွေဟာ၊ နန်းလုဘက်တွေဖြစ်လာပြီး၊ နန်းလုရအောင် တိတ်တိတ်ပုန်းကြိစည်ကြတာပဲ။ ဒီတိတ်တိတ်ပုန်းကြိစည်မှုတွေထဲက ရန်သူတဦးရဲ့ လက်ချက်နဲ့ ဇင်ဆီးဟာ နတ်ရွာစံရတယ်။ ထီးနန်းကို ဆက်ခံမဲ့ သူ့သားတော်လဲ၊ အသတ်ခံရတယ်။

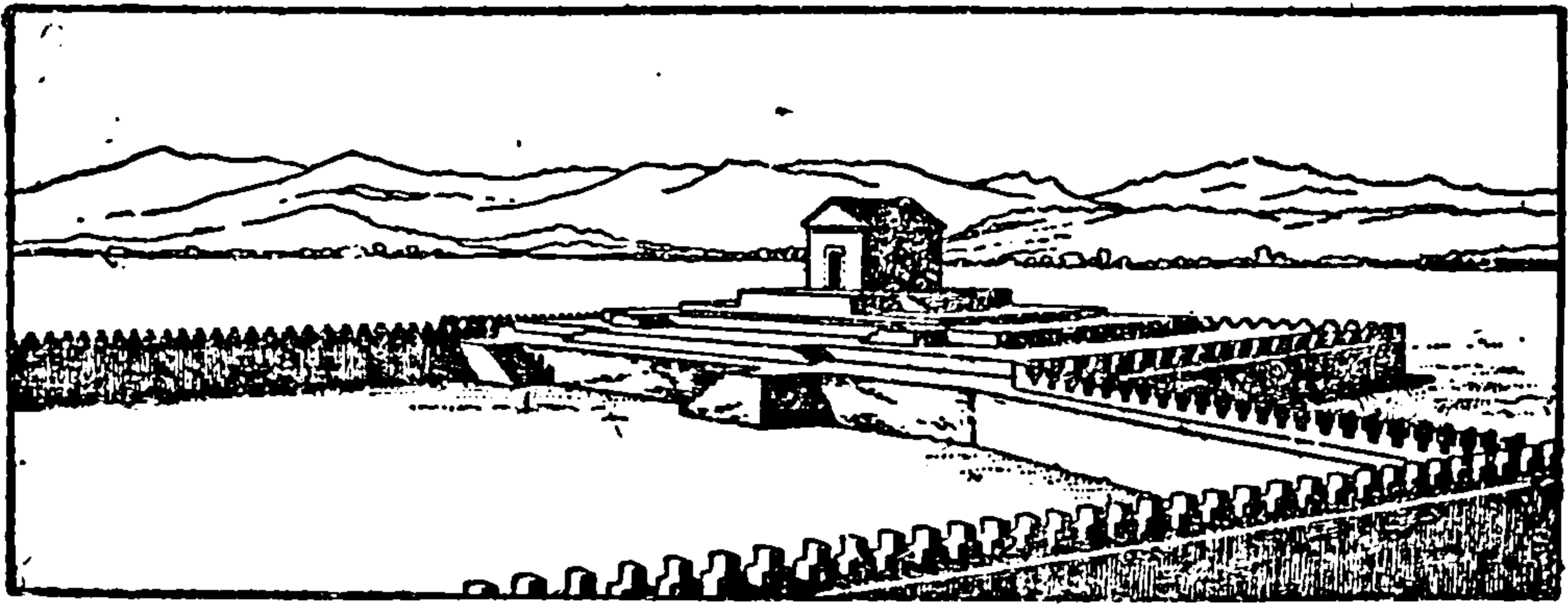
နောက်တက်တဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေလဲ၊ ဆိုင်းရပ်တို့ ဒရိုင်းယပ်တို့လို လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်နဲ့ ပြည့်စုံသူတွေ မဟုတ်ကြဘူး။ အပျော်အပါးများပြီး၊ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးကို မှူးမတ်တွေ ဘုရင်ခံတွေနဲ့ လွှဲထားကြတယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ တခါတုန်းက၊ ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ အပိုင်းမှာ ရန်သူမှန်သမျှ ဖိန့်ဖိန့်တုန်ခွဲရတဲ့ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာကြီးဟာ၊ လျော့ရဲရဲ ပြိုကွဲချင်ချင်ဖြစ်လာတယ်။

နောက် နှစ်ပေါင်း တရာကျော်ကျော် ကြာပြီးတဲ့နောက်၊ ဂရိနိုင်ငံမှာ လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်နဲ့ပြည့်စုံတဲ့ အလက်ဇန္ဒာ ပေါ်ပေါက်လာတဲ့အခါ၊ အလက်ဇန္ဒာကို ရင်ဆိုင်ဘို့ အတွက်၊ ပါရှန်တွေမှာ ဆိုင်းရပ်တို့လို၊ ဒရိုင်းယပ်တို့လို အာဇာနည်ရှင်ဘုရင်တွေ မရှိတော့ပဲ။

၁။ ဟော့ပလိုက် = Hoplite

† ဘုရင်မင်းမြတ်ရှေ့တော်ဝင်ခွင့်ရတဲ့၊ ဧည့်သည်တော်တွေဟာ၊ ကျယ်ဝန်းလှတဲ့ ဧည့်ဆောင်ခန်းမကြီးဆီကို ဒီလှေကားကြီးနဲ့ တက် ခဲ့ ကြရတယ်။ (ဧည့် ဆောင် ခန်းမ ကြီး ဆီ က ကျန်ရစ်တဲ့ တိုင်လုံးတချို့ကို ပုံထဲမှာ မြင်နိုင်သေးတယ်။)

ဒီလှေကားကြီးရဲ့နံရံပေါ်မှာ လှပတဲ့ရုပ်ကြွတွေနဲ့ တန်ဆာဆင်ထားပြီး၊ ဒရိုင်းယပ်ခေတ်က ထွန်းကားတဲ့ ပါရှန် ပန်းတမော့ ပညာ လက်စွမ်းကို ပြသထားတယ်။

(ပုံ-၁၅၀) ပဆားဂဒီးမြို့ ဆိုင်းရပ်ဘုရင်ရဲ့ နန်းတော်နဲ့ ကျောက်ဂူ နားမှာ တွေ့ရှိရတဲ့ ရှေးအကျဆုံး ပါရှန် ဝတ်ကျောင်းပရေဇာဏ်။

နန်းတွင်းနန်းလှမှုတွေကြောင့်၊ ချိနဲ့ချ။ချာတဲ့ရှင်ဘုရင်တပါးသာရှိတော့ တာကို တွေ့ရတယ်။

ဘီ၊ စီ ၃၃၀-မှာ၊ တတိယမြောက် ဒရိုင်းယပ် နတ်ရွာစံတယ်။ အဆီးရီးယန် နဲ့ ဘက်ဘီလိုးနီးယန် အင်ပိုင်ယာတွေ ပြိုကျတုန်းက၊ ဗျူးဗျူးဒိုင်းဒိုင်း နဲ့ အပြိုကျမြန်သလိုပဲ၊ တတိယမြောက် ဒရိုင်းယပ် နတ်ရွာစံပြီးတဲ့နောက်၊ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာကြီးလဲ ဗျူးဗျူးဒိုင်းဒိုင်းနဲ့ ပြိုကျသွားတာ သိပ်မြန်တယ်။ ဒါပေမဲ့၊ ဒီအင်ပိုင်ယာကြီးရဲ့ အောင်မြင် မှုတွေကတော့ အများကြီးကျန်ရစ်တယ်။ ဒီအောင်မြင်မှုတွေထဲက တချို့ ကို နဲနဲဆက်ပြောလိုက်အုံးမယ်။

ပါရှန်အင်ပိုင်ယာက ကျန်ရစ်တဲ့အမွေများ

စာပေနဲ့ ဗိသုကာပညာဘက်မှာတော့၊ ပါရှန်တွေရဲ့ အောင်မြင် မှုဟာ မရှိပါဘူး။ ပါရှန်တွေဟာ ဘက်ဘီလိုးနီးယန် လူမျိုးတွေဆီက ကုန်အိဖေင် အရေးအသားကို ရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကျောက်စာ ထွင်းဘို့အတွက် အာရမေးအစ်ဘာသာကို လက်ခံခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ မြို့တော်ကြီးတွေဖြစ်တဲ့ ပဆားဂဒီး နဲ့ ပါဆက်ပိုလစ်မှာရှိတဲ့ နန်းတော် အစရှိတဲ့ အဆောက်အဦကြီးတွေမှာလဲ ဘက်ဘီလွန်၊ အီဂျစ်၊ ဂရိနိုင်ငံ တွေရဲ့ ဗိသုကာပညာတွေကိုပဲ တွေ့ရတယ်။

ဒါပေမဲ့၊ အင်ပိုင်ယာဟာ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀-ကျော်လောက် တည် တံ့ ခဲ့ တဲ့ အ တွင်း၊ ပါရှန်လူမျိုးတွေရဲ့ ဇာတိမာန်ဟာ အတော် ခိုင်ခံ့တဲ့အခြေအနေကို ရောက်ခဲ့တယ်။ ‘သစ်ငုပ်မြင့်တုံ၊ မြက်မြင့်တုံ’

ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ

ဆိုတဲ့ လောကဓံတရားအတိုင်း၊ အင်ပိုင်ယာကြီးကို ထူထောင်နိုင်ခဲ့တဲ့ ပါရှန်တွေဟာ၊ နောင်အခါမှာ လူများရဲ့ လက်အောက်ကို ကျရောက် ခဲ့ရသေးတယ်။ အဲဒီကျရောက်ရတဲ့အခါမှာ၊ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀-အတွင်း သူတို့ တည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ဇာတိသွေး ဇာတိမာန် တွေဟာ ကျိုး ကျ မသွားဘူး။ ပါရှန်လူမျိုးတွေဟာ ကျွန်ဘဝကို စက်ဆုတ်ရွံရှာအောင် လုပ်ပေးတဲ့နေရာမှာ၊ ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်ဟာ အမတန် အရေးပါ အရာရောက်ခဲ့တယ်။

အင်ပိုင်ယာဟာ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀-ကျော် တည်တံ့ခိုင်မြဲနိုင်ခဲ့တဲ့ အကြောင်းတွေထဲမှာ၊ ပါရှန်မင်းညီမင်းသားတွေရဲ့ လက်ရုံးရည် နှလုံး ရည် ပြည့်ဝမှုလဲ အတော်ပါတယ်။ တနေ့သောအခါ၊ ပြည်နယ်ဘုရင်ခံ တွေ၊ စစ်ဗိုလ်ကြီးတွေ၊ အထက်တန်းအရာရှိကြီးတွေဖြစ်လာရမဲ့ မင်းညီ မင်းသားတွေကို၊ ငယ်စဉ်ကထဲကစပြီး လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်နဲ့ ပြည့် စုံတဲ့သူတွေ ဖြစ်လာအောင်၊ ဗဟိုအစိုးရက သေသေချာချာ လေ့ကျင့် ပေးတယ်။

ဒီ မင်းညီမင်းသား ကလေးတွေဟာ၊ မြင်းစီးသင်ရတယ်။ အမဲ လိုက်သင်ရတယ်။ လေးပစ်သင်ရတယ်။ ‘ရိုးရိုးကျင့်ပြီး၊ မြင့်မြင့်ကြံ၊ မြင့်မြင့်ပြော၊ မြင့်မြင့်လုပ်’အောင်၊ အထူးဂရုစိုက်ပြီး သင်ပေးတယ်။ သူတို့အတွက် ဆောင်ပုဒ် ၃-ပုဒ်ဟာ တခြားမဟုတ်ပါဘူး၊ (၁)ဖြောင့် ဖြောင့်စီး၊ (၂) ဖြောင့်စဖြောင့်ပစ်၊ (၃) ဖြောင့် ဖြောင့် ပြော ဆိုတဲ့ ခပ်ရိုးရိုး ဆောင်ပုဒ် ၃-ပုဒ်ပဲဖြစ်တယ်။

ပြည်နယ်တွေမှာ၊ တန်ခိုးဩဇာရှိတဲ့သူတွေကို ဖျက်ဆီးမဲ့ ရှေ့ငွေ မိန်းမ အရက် ဆိုတာတွေ သိပ်ပေါ်တယ်။ အဲဒီ အဖျက်အဆီးတွေကို ခံနိုင်အောင်၊ ဒီမင်းညီမင်းသားကလေးတွေကို ငယ်ငယ်ကတဲက၊ ဗဟို အစိုးရကြိုက်သလို ပုံသွင်းပေးလိုက်တယ်။ ဒီမင်းညီမင်းသားတွေရဲ့ လက်ရုံးရည်နဲ့ နှလုံးရည်ပြည့်ဝမှုကို၊ ရန်သူတွေဖြစ်တဲ့ ဂရိလူမျိုးတွေ ကတောင် မအံ့ဩပဲ မနေနိုင်ဘူး။ ဒီလိုလက်ရုံးရည် နှလုံးရည်နဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ အင်ပိုင်ယာ အမှုတော်ထမ်းတွေဟာ၊ အင်ပိုင်ယာကပေးပစ်ခဲ့တဲ့ အမွေ ကောင်းတွေ ဖြစ်တယ်။

အခုခေတ် တချို့နေရာတွေမှာ ကစားကြတဲ့ ပိုလိုဆိုတာ၊ ပါရှန်တွေ ထွင်ပစ်ခဲ့တဲ့ ကစားနည်းတမျိုး ဖြစ်တယ်။

အခုအခါမှာ၊ ဇိုရိုအက်စတာ တည်ထောင်ပစ်ခဲ့တဲ့ ဘာသာဟာ၊ ပါရှားမှာ ကွယ်ပျောက်သလောက်ဖြစ်နေပါပြီ။ လက်တဆုပ်စာလောက်ရှိတဲ့ ပါရှန်တွေသာ ကိုးကွယ် ကြတော့တယ် (ပုံ-၁၅၀)။ ဒီဘာသာကို ယနေ့တိုင် ကိုးကွယ်နေတဲ့ လက်တဆုပ်စာလောက်ရှိတဲ့ ပါရှန်တွေကို ပါစီ^၁ လို့ ခေါ်တယ်။

ပါရှားမှာ လူများစုကတော့၊ မွတ်စလင်ဘာသာကို ကိုးကွယ်နေကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဇိုရိုအက်စတာရဲ့ ဘာသာဟာ၊ ပါရှန်တွေရဲ့ စိတ်ထဲမှာ၊ ထာဝရသခင် တဦးတည်းကိုသာ ယုံကြည်မှုနဲ့ ဆင်းတု ရုပ်တုမှန်သမျှကို အမုန်းကြီးမုန်းမှုတွေ စွဲကျန်ရစ်အောင် လုပ်ပေးတဲ့ နေရာမှာ၊ အမတန် အရေးပါအရာရောက်တယ်။

ဂရိလူမျိုး အလက်ဇန္ဒာဟာ အရှေ့တလွှားမှာ အင်ပိုင်ယာ ထူထောင်ပြီးတဲ့ အခါ၊ ပါရှန်တွေရဲ့ အုပ်ချုပ်ပုံစနစ်တွေကို အများကြီး အတုယူတယ်။ ပါရှန် မင်းညီ မင်းသားတွေကို လဲ၊ အမတန် အားရ နှစ်သက်တော် မူတဲ့အတွက် မက်ဆီဒိုးနီးယန်တွေ၊ ဂရိတွေနဲ့ အတူတူ၊ ဗိုလ်ချုပ်တွေ၊ အထက်တန်း အရာရှိကြီးတွေ အဖြစ် ခန့်အပ်တော် မူတယ်။

ပါရှန် နန်းတော်တွင်းမှာ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရ မြဲဖြစ်တဲ့ အဆောင်အယောင် အသုံးအနှုန်းတွေကို၊ အလက်ဇန္ဒာနဲ့ သူရဲ့ ထီးမွေနန်းမွေ ဆက်ခံတဲ့သူတွေဟာ၊ အမတန် နှစ်ခြိုက်တော်မူကြပြီး သူတို့ရဲ့ နန်းတော်တွင်းမှာလဲ၊ ဒါတွေအတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက် စေတယ်။ နောက်အတော်ကြာလို့၊ ရောမကေရာဇ်ဘုရင်တွေ ပေါ်လာတဲ့ အခါမှာလဲ၊ ဒီအဆောင်အယောင် အသုံးအနှုန်းတွေကို ပဲ ဆက်လက်ပြီး လက်ခံကြပြန်တယ်။

ဆိုင်းရပ်နဲ့ ဒရိုင်းယပ်တို့စပြီးတီထွင်သွားခဲ့တဲ့ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေးစနစ်ဟာ၊ အနောက်အာရှကို အနိုင်ရတဲ့ ဥရောပတိုက်သားတွေအတွက်၊ အမတန်အဘိုးတန်တဲ့ သင်္ခါန်းစာတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။

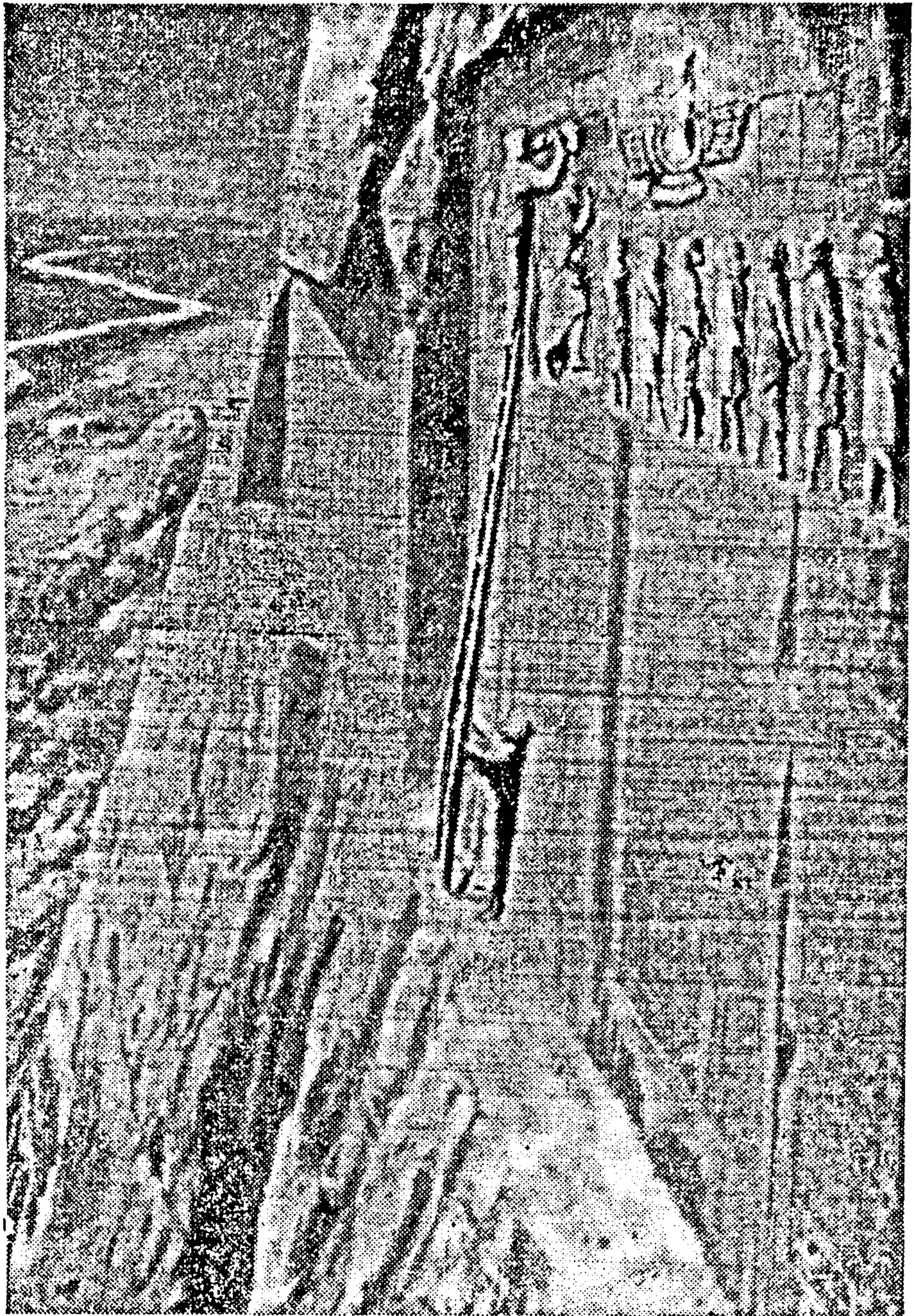
၁။ ပါစီ = Parsi

ပါရဂူအင်ပိုင်ယာ

ရောမလူမျိုးတွေလဲ၊ ဒီပါရဂူ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေး စနစ်ကို အတု ယူပြီး၊ သူတို့ရဲ့ အင်ပိုင်ယာထဲမှာ လမ်းတွေ အများကြီး ဖောက်ပေး သွားခဲ့ကြတယ်။

ရှေးက ပြိုကျသွားခဲ့တဲ့ အင်ပိုင်ယာတွေရဲ့ ရှင် ဘုရင် တွေ နဲ့ စာယင်၊ ပါရဂူရှင်ဘုရင်တွေဟာ၊ အင်ပိုင်ယာအတွင်းမှာရှိတဲ့ တိုင်းသူ ပြည်သားတွေကို တရားဆဖြင့် အုပ်ချုပ်တာကိုတွေ့ရတယ်။ ကြင်ကြင် နာနာအုပ်ချုပ်တာတွေကို တွေ့ရတယ်။

သဘောထားကြီးတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ ပါရဂူ ဘုရင်တွေဟာ ဇိုရိုအက်စတာရဲ့ အယူဝါဒကို ကိုးကွယ်သူတွေ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အင်ပိုင်ယာအတွင်းမှာ တခြားဘာသာတွေကိုလဲ သက်ဆိုင်ရာ ဘာသာ ဝင်တွေက လွတ်လွတ်လပ်လပ် ကိုးကွယ်ဖို့ ခွင့်ပြုထားတယ်။ ရှင်ဘုရင် ကြီး ဆိုင်းရပ်ဆိုယ်၊ တခြား ဘာ သာ တွေ ကို ငွေရေးကြေးရေးနဲ့ ထောက် ပံ့ တာ တောင် တွေ့ရတယ်။ ဘက်ဘီလွန် ရှင်ဘုရင် နက်ဘူ ကက်နက်ဇာလက်ထက်က ဂျူးတွေကိုဘမ်းပြီး၊ ဘက်ဘီလွန်ကိုခေါ်လာ ခဲ့တဲ့အကြောင်း၊ ရှေးအခဏ်းတွေမှာ ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ ဆိုင်း ရပ် ဟာ ဘက်ဘီလွန်ကို အနိုင်ရတဲ့အခါ၊ ဂျူးဆလမ်မြို့တော်ကို ဒီဂျူးတွေ ပြန်လွှတ်ပြီး၊ သူတို့ရဲ့ ယာဝေးဝတ်ကျောင်းကြီးကို ပြန်လည် တည် ဆောက်ခွင့် ပြုခဲ့တယ်။

(ပုံ-၁၅၁) ဒရိုင်းယပ်ဘုရင်ရဲ့ သူပုန်ခိုင် ‘ဘေဟစွတွန်-ကျောက်စာ’

ဘေဟစွတွန်မြို့အနီး၊ ကျောက်ကမ္ဘားပေါ်မှာရှိတဲ့အတွက် ‘ဘေဟစွတွန် ကျောက်စာ’ လို့ ခေါ်ကြတယ်။ ဒီကျောက်စာမှာ လေးပိုင်းရှိတယ်။

ပေးထားတဲ့ပုံဟာ၊ အနီးကပ် ရိုက်ထားတဲ့ ပုံ ဖြစ်တဲ့ အတွက် (က) အပိုင်းဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကြွပုံကိုပဲ ထင်ထင်ရှားရှား မြင်ရတယ်။ ကျန်အပိုင်းတွေက မြင်နေတယ်။

(ခ) အပိုင်းဟာ၊ ဒီရုပ်ကြွပုံရဲ့ အောက်ဘက်မှာရှိတယ်။ ဘုရင်ဒရိုင်းယပ်
နန်းတက်ခါစမှာ အနံ့အပြား ထကြွပုန်ကန်ကြတဲ့အတွက်၊ သူ အောင်အောင်
မြင်မြင် နှိမ်နင်းလိုက်ရတဲ့အကြောင်း၊ ကျောက်ထက် အက္ခရာ တင် ထား တယ်။
ကော်လံအလိုက် ရေးထွင်းထားတယ်။ မီးဒီးလူမျိုးတွေ အားထုတ်ကြစည်သွား
တဲ့၊ ကူနီအီဖောင် အက္ခရာ သစ် ၃၉ လုံး ပါတဲ့ ပါရှန် ဘာသာစကား နဲ့
ဖြစ်တယ်။

(ဂ) (သ) အပိုင်းနှစ်ခုဟာ၊ (က) (ခ) အပိုင်းတို့ရဲ့ ဘယ်ဘက်မှာ
ရှိတယ်။ (ခ) အပိုင်းပါအကြောင်းရပ်ရဲ့ ဘာသာပြန်ပဲ ဖြစ်ကြတယ်။ (ဂ)
အပိုင်းဟာ၊ ရာပေါင်း အများအပြားပါရှိတဲ့ ဘက်ဘီလိုးနီးယန် ကူနီအီဖောင်
အက္ခရာနဲ့ ရေးထားတဲ့ ‘ဘက်ဘီလိုးနီးယန်ဘာသာစကား’ ဖြစ်တယ်။

(သ) အပိုင်းဟာ၊ (ဂ) အပိုင်းရဲ့ အောက်ဘက်မှာရှိတယ်။ အီလမ်ပြည်
မှာအသုံးပြုတဲ့ ကူနီအီဖောင်အက္ခရာပါတဲ့ အီလမ်မိုက် ဘာသာစကား နဲ့
ရေးထွင်းထားတယ်။

ဘုရင်ဒရိုင်းယပ်ဟာ၊ သူ့အောင်နိုင်မှုကို အနောက်အာရှရဲ့ အရှေ့တစ်
မှာ ဟိုတုန်းက ခေတ်စားနေတဲ့ ဘာသာစကားသုံးမျိုးနဲ့ ကျောက်ထက်အက္ခရာ
တင်ထားတယ်။ အီရေးနီးယန် ကုန်းပြင်မြင့်နဲ့ ဘက်ဘီလွန်မြို့ အကြား ကူးသန်း
သွားလာ ရောင်းဝယ်နေကြတဲ့ ခရီးသွားကုန်သည်စုတွေဟာ လှမ်းပြီးကြည့်ယင်
မြင်နိုင်တဲ့ ဘေဟစွတွန်မြို့၊ လမ်းမကြီးကစီးပြီး အမြင့် ပေ ၃၀၀ ရှိ ကျောက်
ကမ္ဘားပေါ်မှာ ရေးထွင်းထားတယ်။ အမြင့် ပေ ၂၅၊ အကျယ် ပေ ၅၀ ရှိ တဲ့
ကျောက်စာဖြစ်တယ်။

ဒီကျောက်စာနေရာကိုရောက်ချင်ယင်၊ အမတန် ခဲယဉ်းယဉ်း တက်ကြရ
တယ်။ ဆာ - ဟင်နရီ - ရောလင်ဆန် ဟာ၊ ဒီ ကူနီအီဖောင် စာသုံးမျိုးစလုံးကို
သက်ဦးဆံဗျား မိတ္တူကူးယူခဲ့ပြီး ရှေးဘက်ဘီလိုးနီးယန် ကူနီအီဖောင်အက္ခရာကို
အဓိပ္ပာယ်ဖော်နိုင်ခဲ့တယ် (၁၈၃၅ - ၁၈၄၇ အေဒီ)။ အဲဒီလို အဓိပ္ပာယ် ဖော်
နိုင်တဲ့အတွက် တိမ်ကောသွားပြီဖြစ်တဲ့ ဘက်ဘီလိုးနီးယန်၊ အဆီးရီးယန်
ဘာသာစကားတွေ နဲ့ ဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ သမိုင်းကို၊ အခုခေတ် သမိုင်းဆရာတွေ
ပြန်လည်လေ့လာနိုင်ကြတယ်။ အီဂျစ်နိုင်ငံသမိုင်းအတွက် ရိုဇက်တာကျောက်စာ
ဟာ အရေးပါသလို၊ အနောက်အာရှသမိုင်းအတွက် ဘေဟစွတွန် ကျောက်စာ
ဟာလဲ အရေးကြီးတယ်။

အခဏ်း ၁၀။

အာရိယန် လူမျိုး

မီးဒီးယန် နဲ့ ပါရုန်အင်ပိုင်ယာ

မှတ်စရာကိုးခု၊ ဂရုပြု

၁။ အကောင်းနဲ့ အဆိုးဟာ အစဉ် ပဋိပက္ခဖြစ်နေတယ်။ ဘယ်သူ မဆို ကြိုက်ရာဘက်ကို လိုက်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သေပြီးတဲ့နောက်၊ အစစ်ဆေးခံကြရမယ်။ ကောင်းယင်၊ ကောင်းတဲ့အတိုင်း စံရမယ်။ ဆိုးယင်၊ ဆိုး တဲ့ အတိုင်း ခံရမယ်လို့၊ ဇိုရိုအက်စတာက ဟောကြားတော်မူတယ် (ဘီ၊စီ-၅၇၀)။

၂။ ဘီ၊ စီ ၅၂၁-မှာ၊ ဒရိုင်းယပ်ဘုရင်လက်ထက် ပါရုန်အင်ပိုင်ယာဟာ၊ ဟိုတုန်းက အကြီးဆုံး ဖြစ်တယ်။

၃။ ကုန်းလမ်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်တာနဲ့အမျှ၊ အရောင်းအဝယ် စည်ကားလာရုံသာမက၊ အုပ်ချုပ်မှုလဲ ထိရောက်လာတယ်။

၄။ ဒရိုင်းယပ် ဘုရင်လက်ထက်မှာ၊ ဗဟိုအစိုးရဟာ ရှေ့ဒင်္ဂါး သွန်းလုပ်ပြီ။

၅။ ဒရိုင်းယပ်ဘုရင်ဟာ၊ နိုင်ငံအသီးသီး လူမျိုးအသီးသီးတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေထဲက၊ ကောင်းတာမှန်သမျှ အားလုံး အတုယူတယ်။

၆။ ပါရုန်အင်ပိုင်ယာ အုပ်ချုပ်မှု အောင်မြင်ရခြင်းဟာ၊ ပါရုန် အမှုထမ်းတွေရဲ့ လက်ရုံးရည် နှလုံးရည်၊ ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်တွေ ကြောင့် ဖြစ်တယ်။

၇။ ပါရုန်ဘုရင်တွေဟာ၊ တိုင်းသူပြည်သားတွေပေါ်မှာ ကြင်ကြင် နာနာ အုပ်ချုပ်ရုံသာမက သဘောထားလဲကြီးတယ်။ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့် ပြုတယ်။ (ဘက်ဘီလွန်ကို နိုင်တဲ့အခါ၊ ဂျူးတွေကို နေရပ် ပြန်လွှတ်ပြီး၊ သူတို့ရဲ့ ယာဝေးဝတ်ကျောင်းကို ပြန်လည်တည်ဆောက် ခွင့် ပြုတယ်။)

၈။ ပါရုန်တွေ ထွင်ပစ်ခဲ့တဲ့ကစားနည်းမျိုးဟာ၊ ပိုလို။

၉။ ပါရုန် မင်းခမ်းမင်းနား အဆောင်အယောင် တွေ ကို၊ ဂရိ တွေက ဆက်လက်အမွေခံကြတယ်။

ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းရဲ့ အမွေများ

ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းရဲ့ သမိုင်းကို အီဂျစ် အင်ပိုင်ယာနဲ့ စခဲ့တယ်။ ပါရှန် အင်ပိုင်ယာဟာ ဒီကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းသမိုင်းရဲ့ အဆုံးဖြစ်တယ်။ ဒီသမိုင်းရဲ့ အချိန်ကာလဟာ နှစ်ပေါင်း ၃၅၀၀-လောက် ကြာခဲ့တယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒီကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းဟာ ကမ္ဘာ့သုကမ္ဘာသားတွေအတွက် နှစ်ပေါင်း ၃၅၀၀-အတွင်း ဘယ်လို အမွေတွေပေးခဲ့တယ်ဆိုတာ ပြန်ကြည့်ရအောင်။

ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းက လူတွေဟာ ဒီနှစ်ပေါင်း ၃၅၀၀-အတွင်း.....

၁။ နွား၊ ဆိတ်၊ သိုးတွေကို အရိုင်းအဖြစ်က အိမ်တွင်းမွေးမြူလို့ ရတဲ့ တိရစ္ဆာန်အယဉ်တွေ ဖြစ်လာအောင် လုပ်ပေးနိုင်ခဲ့တယ်။

၂။ အလေ့ကျပေါက်နေတဲ့ သီးနှံပင်တွေထဲက လူတွေစားလို့ ရတဲ့ ဂျုံ၊ ဘာလီအစရှိတဲ့ ကောက်ပဲသီးနှံပင်တွေကို ရှာ လို့ တွေ့ကြ တယ်။

၃။ လူတွေအစား နွားတွေကို လယ်ယာအထွန်ခိုင်းတဲ့အတတ် ကိုလဲ တတ်လာကြတယ်။

ဒီသုံးခုဟာ အခုခေတ် မျက်စိနဲ့ကြည့်ယင် ဘာမှ အရေးမကြီး ဘူးလို့ ထင်ရမယ်။ ဒီသုံးမျိုးကို မတွေ့သရွေ့ ကာလပတ်လုံး ရှေးခေတ်က လူတွေဟာ အိမ်နဲ့ ယာနဲ့ အတည်တကျနေနိုင်ကြမှာမဟုတ်ဘူး။ ဝမ်းစာ အတွက် အမဲလိုက်ကြရင်း၊ တတောဝင် တတောင်တက်နဲ့သာ အချိန် ကုန်ကြရမှာပဲ။ ဒီလိုအချိန်ကုန်နေသရွေ့ ကာလပတ်လုံး ဒီလူတွေမှာ တိုးတက်မှုတို့၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့ဆိုတာတွေ ဘယ်တော့မှ ရှိမှာမဟုတ်ဘူး။ အခုပြောခဲ့ပြီးတဲ့ ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းသမိုင်းအတွင်းမှာ အင်ပိုင် ယာကြီးတွေကို ထူထောင်နိုင်တဲ့အထိ လူတွေဟာ ဘယ်လို တိုးတက် လာတယ်ဆိုတာ တွေ့ခဲ့ကြရပြီ။ ဒီလို တိုးတက်လာနိုင်တာဟာ အခု ပြောခဲ့တဲ့ အချက် သုံး ချက် ကြောင့်ပဲ ဖြစ် တယ် ဆို တာ မှတ် ထား သင့်တယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့ သုံးမျိုးအပြင်၊ ကမ္ဘာ့အနီး အရှေ့ပိုင်းက လူတွေ
ဟာ.....။

၁။ ရှုံတုံးက အိုးခွက်ဖြစ်အောင် လှဲပေးရတဲ့ ကရိယာတမျိုးနဲ့
ဒီရှုံအိုးခွက်တွေကို မီးဖုတ်တဲ့ မီးဖိုတမျိုးကိုလဲ တီထွင်နိုင်ခဲ့တယ်။

၂။ ရက္ကန်းကိုလဲ တီထွင်နိုင်ခဲ့တယ်။

၃။ သတ္တုကို လူသုံးပစ္စည်းဖြစ်အောင် လုပ်တဲ့ အတတ်ကိုလဲ
တီထွင်နိုင်ခဲ့တယ်။

၄။ ဖလ်လုပ်ငန်း၊ စက္ကူလုပ်ငန်းအစရှိတဲ့ လူသုံးပစ္စည်းလုပ်ငန်း
တွေကိုလဲ တီထွင်နိုင်ခဲ့တယ်။

၅။ ပင်လယ်ကူးရွက်လှေတွေလိုလဲ တီထွင်နိုင်ခဲ့တယ်။

၆။ အခုခေတ်အတွက်တောင်၊ အမတန်ကြီးမားနေတဲ့ ကျောက်ဂူ
ကြီးတွေ၊ ကျောက်ဝတ်ကျောင်းကြီးတွေအစရှိတဲ့ အမတန်ကြီးကျယ်တဲ့
အဆောက်အဦကြီးတွေကို တည်ဆောက်ပေးနိုင်တဲ့ အင်ဂျင်နီယာ
အတတ်ကိုလဲ တီထွင်နိုင်ခဲ့တယ်။

၇။ အမတန်ကြီးကျယ်တဲ့ ကျောက်ရုပ်ကြီးတွေကစပြီး၊ အမတန်
သိမ်မွေ့တဲ့ ဘက်ဘီလွန်ကျောက်တံဆိပ်တုံးတွေအထိ၊ ထုလုပ်ပေးနိုင်တဲ့
ကျောက်ပန်းပုပညာကို တီထွင်နိုင်ခဲ့တယ်။

၈။ အရေးအသား နဲ့ ရှေးအကျဆုံး အက္ခရာစာလုံး တွေကို
တီထွင်နိုင်ခဲ့တယ်။

၉။ စာပေဘက်မှာလဲ၊ ရှေးခေတ်ပုံပြင်တွေကို စကားပြေနဲ့
ရေးထားတဲ့ စာတွေ၊ လင်္ကာနဲ့ ရေးထားတဲ့စာတွေ၊ သမိုင်းစာတွေ၊ လူမှု
ရေးရာ ဆွေးနွေးချက်တွေကို ဖော်ပြထားတဲ့စာတွေကို ရေးသားနိုင်ခဲ့
ကြတယ်။ ပြဇာတ်ကိုတောင် ရေးသားနိုင်ခဲ့တယ်။

၁၀။ အခုခေတ်မှာ အသုံးပြုနေကြတဲ့ ပြက္ခဒိန်ကို တီထွင်
နိုင်ခဲ့တယ်။

ကမ္ဘာ့အနီးအရှေ့ပိုင်းရဲ့အမွေများ

၁၁။ အခုခေတ် သင်္ချာ နဲ့ နက္ခတ်ပညာတို့အတွက်အုတ်မြစ်ကို ချပေးနိုင်ခဲ့တယ်။

၁၂။ ခွဲစိတ်ကုသတဲ့ ပညာ အတွက် ကိုလဲ အုတ် မြစ် ချ ပေး နိုင်ခဲ့တယ်။

၁၃။ သီးခြားနိုင်ငံအတွက်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတွေစုပေါင်းထားတဲ့ အင်ပိုင်ယာအတွက်ဖြစ်စေ၊ အရေးကြီးတဲ့ ဌာနတွေကို ထိထိရောက် ရောက် အုပ်ချုပ် နိုင်တဲ့ အုပ်ချုပ်ရေး စက်ယန္တရားကြီး ကို တီ ထွင် နိုင်ခဲ့တယ်။

၁၄။ ဘာသာရေးဘက်မှာ ဆိုယင်လဲ၊ နတ်တွေ အများကြီးကို ကိုးကွယ်နေရာက၊ ထာဝရ သခင်တဦးတည်းကို ယုံ ကြည် ကိုး ကွယ် လာကြတဲ့အထိ တိုးတက်လာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့တယ်။

အခုပြောခဲ့တဲ့ အချက်တွေအတွက်၊ အနီးအရှေ့ပိုင်း ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတွေရဲ့ ကျေးဇူးဟာ၊ ကျန်ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတွေပေါ်မှာ အမတန် ကြီးကျယ်လှပေတယ်လို့၊ သမိုင်းဆရာကြီး ဘရက်စတက်က မှတ်တမ်းတင်ထားတယ်။

အီဂျစ်၊ အနောက်အာရှနဲ့၊ တချိန်တဲ့လိုလိုပဲ၊ မြေထဲပင်လယ်ရှိ ကရိကျွန်း အီဂျီအန်ဒေသမှာရော၊ အာရှတိုက်ရှိအိန္ဒိယမှာရော၊ ကမ္ဘာ့ အဝေးအရှေ့ပိုင်း (ကမ္ဘာ့အရှေ့တိုင်းဖျား) ထဲမှာပါတဲ့ တရုတ်ပြည် မှာရော၊ ယဉ်ကျေးမှု စတင် ထွန်းကားခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီဒေသတွေမှာ ယဉ်ကျေးမှု ဘယ်လိုစတင်တယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းကို ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း အတွဲ (၂) မှာ ဆက်လက် ဖတ်ရှုကြစေလိုပါတယ်။

မှီငြမ်းစာအုပ်များ

- ၁။ အင်္ဂုတ္တိရ်-ပထမတွဲ (မြန်မာပြန်)
တိကနိပါတ်-အာနန္ဒဝဂ်-စူဠနိကာသုတ်
- ၂။ အင်္ဂုတ္တိရ်-ဒုတိယတွဲ (မြန်မာပြန်)၊ သတ္တသုရိယသုတ်
- ၃။ ဒိဃနိကာယ်-ပါတိကဝဂ်-အဂ္ဂညသုတ် (မြန်မာပြန်)
[အထက်ပါသုတ်တော်များမှ၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ကမ္ဘာနှင့် သတ္တဝါတွေ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ထုတ်နုတ်ပြသည်။]
- ၄။ သဂြိုဟ်ဘာသာဇီကာ (အရှင်ဇနကာ ဘိဝံသ)
- 5. The Outline of History by H.G. Wells
- 6. Ancient Times - A History of the Early World by J.H. Breasted
- 7. A History-of the World edited by W.M. Weech
- 8. The Mysterious Universe (Sir James Jeans)
- 9. The Nature of Universe (Fred Hoyle)
- 10. The Limitations of Science (J.W:N. Sullivan)
- 11. Introduction to Science (Alan Issacs)
- 12. LIFE Nature Library-THE EARTH
(by Arthur Beiser and The Editors of LIFE)
- 13. LIFE Nature Library -THE UNIVERSE
(by David Bergamini and The Editors of LIFE)
- 14. The Readers' Digest Great Wall Atlas (F. Debenthene)
- 15. The Epic of Man (by the Editors of Life)
- 16: The New Pictured Encyclopædia
(edited by Sir John Hammerton.)
- 17: The New Illustrated World History
(edited by J. Hammerton)
- 18: Outlines of the World's History (by E. Sanderson)
- 19. The Universe & Dr: Einstein (by Lincoln Barnett)
- 20. Tutankhamen (C, Desroches Noblecourt)

ပြက္ခဒိန်

၁။ ကမ္ဘာ့ရဲ့ သက်တမ်းဟာ....

(က)	ကမ္ဘာ့အပေါ်ယံမြေလွှာ၊ အစိုင်အခဲမဖြစ်ခင်က နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း	၁,၀၀၀
(ခ)	ကမ္ဘာ့အပေါ်ယံမြေလွှာ၊ အစိုင်အခဲ ဖြစ်ပြီးခါမှ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း	၃,၀၀၀
(ဂ)	ကျောက်လွှာတွေထဲ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း ကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့ကာလက နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း		၆၀၀
		အစုစု နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း	၄,၆၀၀

ရယ်လို့၊ သိပ္ပံပညာရှင်တချို့က တွက်ချက်အဖြေပေးကြတယ်။

၂။ သက်ရှိပေါ်ခဲ့တာဟာ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း ၁,၅၀၀-မှ ၂,၀၀၀-ထိလို့လဲ၊ တချို့က ခန့်မှန်းကြတယ်။ သက်ရှိကို အောက်ပါ အတိုင်း နှစ်ပိုင်းခွဲကြပြန်တယ်။

(က) မထင်ရှားတဲ့ သက်ရှိပေါ်လာတဲ့နှစ်ပရိစ္ဆာဒဟာ၊ ကျောက်လွှာ ဦးဆုံးပေါ်လာကတဲက အစပြုပြီး၊ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း ၆၀၀-ထိလို့ ဆိုတယ်။

(ခ) ထင်ရှားမျက်မြင်ဖြစ်တဲ့ သက်ရှိပေါ်လာတာဟာ၊ နှစ်ပေါင်းသန်းပေါင်း ၆၀၀-လို့ ဆိုတယ်။

၃။ ကျောက်ခေတ်

ရှေးကျောက်ခေတ်	} ကျောက်ခေတ်ဟာ၊ တပြိုင်တဲ တချိန်တဲ နေရာတကာမှာ ထွန်းကားတာ မဟုတ်။ တချို့ဒေသမှာရှေးကျတယ်။ တချို့ဒေသမှာ နှောင်းတယ်။ အဲဒါကြောင့် ခု သက္ကရာဇ် အတိအကျတမျိုးတဲနဲ့ ပြလို့ မဖြစ်ဘူး။
အလယ်ကျောက်ခေတ်	
နှောင်းကျောက်ခေတ်	

၃၃၆

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

ဘိ၊ စီ

၄၃၀၀ အီဂျစ် (ပ) ပြည်ထောင်စုခေတ် စတင်၊ 'ဟီအာရိုဂလစ်' စာအရေးအသား။

၄၂၄၁ အီဂျစ်ပြက္ခဒိန်။

၄၀၀၀ ဆူမားရီးယန်တွေ၊ ရှိုင်းနားလွင်ပြင်မှာ အခြေစိုက်။

၃၅၀၀ ဆူမားရီးယန်တွေရဲ့ 'ကူနီအီဖေဂ်' စာအရေးအသား။

၃၄၀၀ အီဂျစ် (ဒု) ပြည်ထောင်စုခေတ်၊ ဖေးရီး-မီးနီး။

၃၀၀၀ ကေးနန်းနိုက်တွေ ပယ်လက်စတိုင်မှာ အခြေစိုက်။
အင်ဒို-ဥရောပလူမျိုးတွေ၊ ကက် စ ပီ ယန် ပင် လယ် အ နီး
နေထိုင်ကြပြီ။

၂၉၀၀ ဖေးရီး-ဇိုဆာ။

ဘုရင်-မက်-အင်နို-ပက်ဒါး။

ဆူမားရီးယန်တွေ နဲ့ အဆီးရီးယန်တွေ တ မြို့ တ နိုင် င်
တည်ထောင်။

၂၀၉၀ ဖေးရီး-ခုးဖူး။

၂၀၀၅ မဟာ ပစ်ရမစ်။

၂၀၆၇ ဖေးရီး-ခဖရာ (ခဖရင်)။

၂၇၅၀ အက်ကက်ဒီးယန်ဘုရင်-ဆာဂွန်။

၂၅၃၀ ဖေးရီး (ဒု) ပက်ပီ။

၂၅၀၀ ဟစ်တိုက်တွေ အာရှမိုင်းနားထဲမှာ အခြေစိုက်။
မီတန်းနိုနိုင်ငံ ထူထောင်။

၂၄၀၀ အီဂျစ်နိုင်ငံ -နယ်စားခေတ်။

၂၃၂၀ 'အား' မြို့ကို အီလမ်မိုက်တွေ သိမ်းပိုက်။

၂၁၂၃ ဟမ်မူရာပီဘုရင်၊ အီလမ်မိုက်တွေကို နှင်ထုတ်။

၂၀၉၀ ဟမ်မူရာပီဘုရင်ရဲ့ ကိုဓဥပဒေ။

၂၀၀၀ အေဘရာဟမ်။

အင်ဒို-ဥရောပလူမျိုးတသိုက်ဟာ၊ ဘော်လကန် နဲ့ အီတာလျံ
ကျွန်းဆွယ်ထဲဝင်ပြီး၊ ဂရိ နဲ့ ရောမလူမျိုးတို့ ဖြစ်လာကြ။

ပြက္ခဒိန်

ဘီ၊စီ

- ၁၉၀၀ (ပ) ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ။
- ၁၈၈၇ ဖေးရိုး(တ)ဆေနေဆရက်။
- ၁၈၀၀ အာရိယန်ထဲကတစ်ခု၊ အီရေးနီးယန်။ အီရေးနီးယန်ထဲက သုံးစု၊ (၁) မီတန်းနီယန်၊ (၂) မီးဒီးယန်၊ (၃) ပါရှန်။ အီဂျစ်မှာ 'ဟစ်ဆိုး' သိုးကျောင်းသားဘုရင်ခေတ်။
- ၁၇၄၆ ကက်ဆိုက်တွေ ဘက်ဘီလွန်ကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူ။
- ၁၆၅၀ 'ဟစ်ဆိုး'တွေ ဝင်တိုက်၍၊ (ပ) ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာပြိုကျ။
- ၁၅၈၀ ဖေးရိုး-မေမာ 'ဟစ်ဆိုး' တွေ ကို မောင်း ထုတ်၊ အီဂျစ် နယ်ချဲ့ခေတ်။
- ၁၅၀၁ (ပ)အီဂျစ်ဘုရင်မ-ဟက်ရှက်စု။
- ၁၅၀၀ ဖီနစ်ရှန်တွေ ပယ်လက်စတိုင်မှာ အခြေစိုက်။
- ၁၄၉၁ မိုးဇက်ဟာ ဟီးဘရူးတွေကို အီဂျစ်မှ ခေါ်ဆောင်ထုတ်ယူ လာ။
- ၁၄၇၉ ဖေးရိုး(တ)တုမို့၊ မယ်ဂစ်ဒိုးတိုက်ပွဲ။
- ၁၄၀၀ ဟီးဘရူးတွေ ပယ်လက်စတိုင်ထဲ အခြေစိုက်။
အာရမီးယန်တွေ ဆီးရီးယားထဲကို လှိမ့်ဝင်လာ။
(ဒ) ဟစ်တိုက်အင်ပိုင်ယာ။
- ၁၃၉၅ ဟစ်တိုက်ဘုရင်-စွပ်ပီလူးယူမား။
- ၁၃၇၅ ဖေးရိုး(စ)အမင်ဟိုးတက် (အစ်ခနတွန်)
- ၁၃၅၈ ဖေးရိုး-တူးတင်ခမ္မန် (တူးတင်ခတွန်)
- ၁၃၂၀ ဖေးရိုး(ပ)စီတီ။
- ၁၃၀၀ ဖေးရိုး(ဒ)ရမ်ဆီး။
- ၁၂၀၀ ပင်လယ်ဘက်က လူမျိုးတွေ ဝင်တိုက်ပြီး၊ ကုန်းဘက်ကလဲ ခြေသလုံး အိမ်တိုင်သမားတွေ ဝင် တိုက် ကြ တဲ့အတွက် (ဒ)ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာပြိုကျ။

၃၃၈

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

ဘီ၊စီ

- ၁၁၀၀ ဖိလစ်စတင်းတွေ ဟီးဘရူးတွေဆီကို ဖိဝင်လာ။
- ၁၀၉၅ ဘုရင် ဆော-တိုက်ထုတ်၊ ဟီးဘရူးတွေကို စည်းရုံး။
- ၁၀၉၀ အီဂျစ်အင်ပိုင်ယာ ပြိုကွဲစပြု။
- ၁၀၅၆ ဘုရင်-ဒေးဗစ်။
- ၁၀၁၅ ဘုရင်-ဆော်လမွန်။
- ၁၀၀၀ အာရမေးအစ် အရေးအသား ခေတ်စားလာ။
- ၉၇၅ အဇ္ဇရေးမှ ဂျူးဒါးခွဲထွက်။
- ၈၀၀ ကာသေ့မြို့ တည်ထောင်။
- ၇၅၀ ဟီးဘရူး တမန်တော်-မော။
- ၇၃၂ ဒမက်စကပ်မြို့ အဆီးရီးယန်တွေကို အရေးနိမ့်။
- ၇၂၂ ဘုရင် (ဒု)-ဆာဂွန် အဇ္ဇရေးကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်။
- ၇၂၁ တိုင်ရာမြို့က (ဒု)-ဆာဂွန်ဘုရင်ကို အောင်မြင်စွာခုခံ။
- ၇၀၅ ဘုရင်-ဆနက် အာရစ်။
- ၇၀၀ မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ။
- ၆၈၁ ဘုရင်-အီဆာဟက်ဒွန်။
- ၆၆၉ ဘုရင်-အဆူဘာနီပေင်။
- ၆၁၆ ဘုရင်-နဘို ပေင်လက်ဆာ၊ ဘက် ဘီ လွန် ကို သိမ်းပိုက် နန်းစိုက်။
- ၆၁၄ နင်းအီဗီမြို့ကို နဘိုပေင်လက်ဆာ နဲ့ စီအက်ဆီရီးတို့ ပူးတွဲ တိုက်ခိုက်။
- ၆၁၂ နင်းအီဗီမြို့တော်ကျဆုံး။
- ၆၀၄ ဘုရင်-နက်ဘူကက်နက်ဇာ။

ဘိ၊စိ

၅၀၆ နက်ဘူကက်နက်ဇာဟာ၊ ဟီးဘရူးတွေကို စစ်သုံ့ပန်းအဖြစ်
ဘက်ဘိလွန်ဆီကို ခေါ်ဆောင်သွား။

၅၇၀ ဇိုရိုအက်စတာ။

၅၅၀ ဘုရင်-ဆိုင်းရပ်၊ မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာကိုသိမ်းပိုက်။

၅၃၀ ဘုရင်-ဆိုင်းရပ်ဟာ၊ ဘက်ဘိလွန်ကို တိုက်ခိုက် သိမ်းယူ၊
ဟီးဘရူး စစ်သုံ့ပန်းတွေကို ပြန်လွှတ်။

၅၂၅ ဘုရင်-ကမ်ဘိုင်ဆီး အီဂျစ်ကိုသိမ်းပိုက်။

၅၂၂ ဘုရင်-ဒရိုင်းယပ်။

၅၂၁ ဘုရင်-ဒရိုင်းယပ်လက်ထက် ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ။

၅၀၀ နက္ခတ္တပေဒဆရာကြီး၊ နဘူးရီမန်းနဲ့။

၄၀၆ ဘုရင်-ဇပ်ဆီး။

၄၀၀ နက္ခတ္တပေဒဆရာကြီး၊ ကီဒင်းနဲ့။

၃၃၀ (တ) ဒရိုင်းယပ်ဘုရင် နတ်ရွာစံ။

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

အိဂျစ်	ပယ်လက်စတိုင်၊ ဆီးရီးယား၊ အာရှမိုင်းနား
အီ၊စီ ၅၀၀၀	အီ၊စီ ၅၀၀၀
	ရှေးအန္တာတိုင်းလီယန်တွေ၊ အာရှမိုင်းနား မှာနေထိုင်ကြ။
<p>၄၃၀၀-၃၅၀၀ = ပထမပြည်ထောင်စု ခေတ်။ စိုက်ပျိုးရေးမှာ နွားနှစ်ကောင်နဲ့ လယ် ထွန်နေကြပြီ။ 'ဟီအာရိုဂလစ်' စာပေ အရေးအသား။</p>	
<p>၄၂၄၁ = တနှစ်မှာ ၃၆၅ ရက် ရှိတယ် ဆိုတဲ့ ပြက္ခဒိန် မျိုးကို တီထွင်။ (ကမ္ဘာ့ သမိုင်းမှာ တတ်အပ် သေချာ သိရတဲ့ ဦးဆုံး နှစ်)။</p>	

သမိုင်းအချိန်ဇယား

ဘက်ဘီလုံးနိယာမ၊ အဆီးရီးယား	ပရိယာ (အိရန်)
ဘီ.စီ ၅၀၀၀	ဘီ.စီ ၅၀၀၀

သမိုင်းအချိန်ဇယား

ဘက်ဘီလိုးနီးယား၊ အဆီးရီးယား	ပါရှား(အီရန်)
<p>အီ.စီ ၃၀၀၀</p> <p>၂၉၀၀=အဆီးရီးယန်တွေ၊ တမြို့ တနိုင်ငံ တည်ထောင်။ ဘုရင်-မက်အင်နို-ပက်ဒါး 'အား' မြို့နိုင်ငံစိုးစံ။</p> <p>၂၉၀၀ - ၂၅၀၀=ဆူမားရီးယန် တွေရဲ့ တမြို့တနိုင်ငံခေတ်။</p>	<p>အီ.စီ ၃၀၀၀</p> <p>၃၀၀၀အထိ=အင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတွေ ကက် စ ပီ ယန် ပင် လယ် အနီး မြက် ခင်း တွေ မှာ နေကြ။</p>
<p>၂၇၅၀ - ၂၆၉၅=ဘုရင်-ဆာပွန်</p>	
<p>၂၃၂၀=အီလမ်မိုက်တွေ 'အား' မြို့နိုင်ငံ သိမ်းပိုက်။</p>	
<p>၂၁၂၃ - ၂၀၈၀=အတ္တိရိုက်တွေရဲ့ ဘုရင် ဟမ်မူရာပီ-အီလမ်မိုက် တွေကို နှင်ထုတ်ပစ်။</p> <p>၂၀၉၀=ဟမ်မူရာပီရဲ့ 'ကိုဥပဒေ'</p>	

ရှုစုံအခြေခံသမိုင်း

အိဂျစ်	ပယ်လက်စတိုင်၊ ဆီးရီးယား၊ အာရှမိုင်းနား
<p>အီ၊စီ ၂၀၀၀</p> <p>၁၈၈၇ - ၁၈၄၉ = ဘုရင် (တ) ဆေ နု ဆရက်။</p> <p>၁၈၀၀ - ၁၆၀၀ = 'ဟစ်ဆိုး' သိုးကျောင်းသား ဘုရင်ခေတ်။</p> <p>၁၆၀၀ - ၁၂၀၀ = နယ်ချဲ့ခေတ်၊ မြို့တော်သီးဗီး၊ ကာနက်ဝတ်ကျောင်း။</p>	<p>အီ၊စီ ၂၀၀၀</p> <p>အေဘရာဟမ်</p> <p>၁၉၀၀ - ၁၆၅၀ = ပထမ - ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ။</p>
<p>၁၅၈၀ - ၁၅၅၇ = ဘုရင်-မေမာ</p> <p>၁၅၀၁ - ၁၄၇၉ = ဘုရင်မ-ဟက်ရှက်စု</p> <p>၁၄၇၉ - ၁၄၄၇ = ဘုရင် (တ) တုမို</p>	<p>၁၅၀၀ မတိုင်မီ၊ ဖီနစ်ရှန်တွေ၊ ပယ်လက် စတိုင်မှာ အခြေစိုက်။</p> <p>၁၄၉၁ = မိုးဇက်ဟာ၊ ဟီးဘရူးတွေကို အိဂျစ်ကထုတ်ယူလာခဲ့။</p> <p>၁၄၀၀ = အာရမီးယန်တွေ၊ ဆီးရီးယား ထဲလှိမ့်ဝင်။</p>
<p>၁၃၇၅ - ၁၃၅၈ = ဘုရင် (စ) အမင်ဟိုး တက် (အစ်ခနတွန်)။</p> <p>၁၃၅၈ - ၁၃၅၃ = ဘုရင်-တူးတင်ခမ္မန် (တူးတင်ခတွန်)။</p> <p>၁၃၂၀ - ၁၃၀၀ = ဘုရင် (ပ) စိတီ</p> <p>၁၃၀၀ - ၁၂၂၅ = ဘုရင် (ဒု) ရမ်ဆီး</p>	<p>၁၄၀၀ - ၁၂၀၀ = ဟီး ဘ ရူး တွေ ၊ အာရေဗျသဲကန္တာရမှ ပယ်လက် စတိုင် ထဲကိုဝင်။</p> <p>၁၄၀၀ - ၁၂၀၀ = ဒု တီ ယ - ဟစ် တိုက် အင်ပိုင်ယာ။</p> <p>၁၃၉၅ - ၁၃၅၀ = ဟစ်တိုက်ဘုရင်-စွပ်ပီ လူးယူမား။</p>
<p>၁၀၉၀ = အိဂျစ်အင်ပိုင်ယာလိမ်းယိုင်ပြိုကွဲ</p>	<p>၁၁၀၀ = ဖိလစ်စတင်းတွေ ဖိဝင်လာ။</p> <p>၁၀၉၅ - ၁၀၅၆ = ဘု ရင် ဆော၊ တိုင်းပြည်ကိုစည်းရုံး။</p> <p>၁၀၅၆ - ၁၀၁၅ = ဘုရင်ဒေးဗစ်</p> <p>၁၀၀၀ = အာရမေးအစ် အရေးအသား။</p>

သမိုင်းအချိန်ဇယား

ဘက်ဘီလိုးနိုးယား၊ အဆီးရိုးယား	ပါရှား(အီရန်)
အီ၊စီ ၂၀၀၀	<p>အီ၊စီ ၂၀၀၀</p> <p>၂၀၀၀=အာရိယန်တွေဟာ ခွဲထွက်ပြီး၊ ကယ်စပီယန်ပင်လယ်ရဲ့ အရှေ့ဘက်မြက်ခင်းပြင်တွေ ပေါ်မှာ အခြေစိုက်ကြ။</p>
၁၇၄၆=ကက်ဆိုက်တွေ၊ ဘက်ဘီလိုးနိုး ယားကိုသိမ်း။	<p>၁၈၀၀=အာရိယန် တစ်စုဟာ၊ အိန္ဒိယ ရောက်။ အခြားတစ်စုဟာ အီရန် ရောက်။</p>

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

အိဂျစ်	ပယ်လက်စတိုင်၊ ဆီးရီးယား၊ အာရှမိုင်းနား
<p>အီ၊စီ ၁၀၀၀</p>	<p>အီ၊စီ ၁၀၀၀</p> <p>၁၀၁၅ - ၉၇၅ = ဘုရင်ဆော်လမွန် ၉၇၅ = အဇ္ဇရေးမှ ဂျူးဒါးခွဲထွက် ၈၀၀ = ကာသေ့မြို့တည်ထောင် ၇၅၀ = ဟီးဘရူးတမန်တော် — မော ၇၂၂ = (ဒု) - ဆာဂွန်ဟာ၊ အဇ္ဇရေးကို သိမ်းပိုက်။</p> <p>၇၂၁ - ၇၁၇ = တိုင် ရာ မြို့ ဟာ (ဒု) - ဆာဂွန်ကိုခံတိုက်။</p> <p>၇၁၇ = (ဒု) - ဆာဂွန် ဟင်တိုက်အင်ပိုင် ယာ ကို ဝင် ရောက် သိမ်းပိုက်။ ဆ နက် အာ ရစ် ဟာ၊ ဂျူးဒါးကိုတိုက်။</p> <p>၅၈၆ = နက် ဘူ ကက် နက် ဇာ ဟာ၊ ဂျူးဒါးကပုန်ကန်တဲ့ ဇက်ဒီကီး ယားကို နှိမ်နင်းပြီး၊ ဟီးဘရူး တွေကို စစ်သုံးပန်းအဖြစ်၊ဘက် ဘီလွန်ကို ခေါ်ဆောင်သွား။</p>
ခရစ်တော်မွေး	ခရစ်တော်မွေး

သံဃိုင်း အချိန်ဇယား

ဘက်ဘီလိုးနိုးယား၊ အဆီးရိုးယား	ပါရှား(အိရန်)
<p>ဘီ၊စီ ၁၀၀၀</p> <p>၇၂၂ - ၇၀၅ = (ဒု)ဆာဂွန်ဘုရင် ၇၀၅ - ၆၈၁ = ဘုရင်-ဆာနက်အာရစ် ၆၈၁ - ၆၆၉ = ဘုရင်-အိဆာဟက်ဒွန် ၆၆၉ - ၆၂၆ = ဘုရင်-အဆူဘာနီပေါ် ၆၂၅ - ၆၀၅ = ဘုရင်-နဘိုပေါ်လက်ဆာ ၆၀၂ = နင်းအိဗိမြို့တော်ကျဆုံး ၆၀၄ - ၅၆၁ = ဘုရင်နက်ဘူကက်နက်ဇာ</p> <p>၅၀၀ = နက္ခတ္တ ဗေဒ ဆရာကြီး - နဘူ ရိုးမန်းနု။</p> <p>၄၀၀ = နက္ခတ္တဗေဒဆရာကြီး-ကီဒင်းနု။</p> <p>ခရစ်တော်မွေး</p>	<p>ဘီ၊စီ ၁၀၀၀</p> <p>အာရိယန်တွေ နှစ်စုကွဲပြီး၊ တစုဟာ အိရေးနိုးယန်တွေဖြစ်လာ အိရေးနိုးယန် { (က) မိတန်းနီယန် (ခ) မီးဒီး (ဂ) ပါရှန်</p> <p>၇၀၀ = မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ ၅၇၀ = ဇိုရိုအက်စတာ ၅၅၀ - ၅၂၉ = ပါရှန်ဘုရင်ဆိုင်းရပ် ၅၅၀ = ဘုရင် ဆိုင်း ရပ် ပုန် ကန် ပြီး မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ ကိုသိမ်း။ ၅၄၆ = ဘုရင် ဆိုင်းရပ်၊ ဘုရင် ကရီးဆပ် ကိုအောင်နိုင်။</p> <p>၅၃၈ = ဘုရင် ဆိုင်းရပ်၊ ဘက် ဘီ လွန် ကိုသိမ်း။</p> <p>၅၂၉ - ၅၂၂ = ပါရှန်ဘုရင် ကမ်ဘိုင်ဆီး။ ၅၂၅ = ကမ်ဘိုင်ဆီးဘုရင်၊ အိဂျစ်ကိုသိမ်း။ ၅၂၂ - ၄၈၆ = ပါရှန်ဘုရင် ဒရိုင်းယပ် ၅၂၁ = ဟို တုန်း က အ ကြီး ဆုံး ဖြစ် တဲ့ ပါရှန်အင်ပိုင်ယာ ၄၈၆ - ၄၆၅ = ပါရှန်ဘုရင် ဇပ်ဆီး</p> <p>၃၃၆ - ၃၃၀ = (တ) ဒရိုင်းယပ်</p> <p>ခရစ်တော်မွေး</p>

ဖြည့်စွက်ချက်

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်းကို၊ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူ လူထုအားတင် ဆက်တွဲနေရာမှာ၊ တိကျနိုင်သလောက်တိကျရမယ်၊ ပြည့်စုံနိုင်သလောက် ပြည့်စုံရမယ်ရယ်လို့ ရည်မှန်းချက် ထားတဲ့အတိုင်း၊ စာအုပ် စက်ပေါ် မရောက်မီကတဲက သက်ဆိုင်ရာဗဟုသုတအသစ်တွေကို ရနိုင်သလောက် ရှာဖွေပြီး စာအုပ်ရဲ့နေရာ အတော်များများမှာ ဖြည့်စွက်ခဲ့ပါတယ်၊ အသစ်ပြန်လည်ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

အဲဒါနဲ့လဲ ရောင့်ရဲ တင်းတိမ်ခြင်းမရှိသေးပဲ၊ စာအုပ်စက်ပေါ် ရောက်ပြီးတဲ့ နောက်မှာတောင်မှ၊ စာအုပ်နဲ့ သက်ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ အသစ်တွေကို တတ်အားသရွေ့ ဆက်လက်စုံစမ်းခဲ့ပါတယ်။

(က) ‘ဆိုင်း’မဂ္ဂဇင်း^၁၊ စာအုပ်ဝေဘန်ချက်တခုမှာ၊ ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း အတွဲ ၁ စာမျက်နှာ ၇၅ မှာဖော်ပြထားတဲ့ ‘စတယ်ဒီ-စတိတ်-သီအိုရီ’ကို ထူထောင်တဲ့ နက္ခတ်ပညာရှင်၊ ဖရက်-ဟိုဗ် ဟာ၊ သူရဲ့ ‘စတယ်ဒီ-စတိတ်-သီအိုရီ’ကို စွန့်ပစ်လိုက်ပြီရယ်လို့ သိရတယ်။ ဒီအချက်ဟာ၊ သိပ္ပံလောကမှာ အမတန်အရေးကြီးတဲ့ အချက်တချက် ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ ဒုတိယနှိပ်ခြင်းကိုစောင့်ဆိုင်းမနေတော့ပဲ၊ စက်တင်ပုံနှိပ်ရင်း မှီရာ နေရာမှာပဲ ဒီအကြောင်းကို ဖော်ပြ လိုက်ရပါတော့တယ်။ ဒီအချက်ဟာ ‘သိပ္ပံသဘောတရားတွေ၊ မခိုင်လုံသေး’ဆိုတာကိုထောက်ခံနေတဲ့ သာဓကတရပ်လဲဖြစ်ပါတယ်။

(ခ) ဖော်ပြဖို့ နောက်တချက် ရှိသေးတာကတော့၊ ဒီစာအုပ် စာမျက်နှာ ၁၆၀-၁၆၂ မှာ၊ အီဂျစ်ဘုရင် ဖေးရိုးအစ်ခနတွန်(စတုတ္ထမြောက်-အ မင် ဟိုး တက်)ဟာ၊ ဘာသာဟောင်းကို ဖျက်ဆီးပစ်ပြီး၊ ဘာသာသစ်ကို တီထွင်တာဟာ တခြားကြောင့်မဟုတ်၊ သူ့မယ်တော်ရဲ့ သွေးဆောင် ချက် ကြောင့် ဖြစ်တန် ကောင်းတယ် ရယ်လို့ ဖော်ပြ ထားတယ်။

၁။ တိုင်း မဂ္ဂဇင်း = Time Magazine

၂၂-၇-၆၀ ရက်နေ့ထုတ် 'လိုက်'^၁ မဂ္ဂဇင်းမှာ၊ မယ်တော် တီယီဟာ၊ ဘာသာဟောင်းကို ကြည်ညိုသူ ဖြစ်တယ်။ အစ်ခနတွန်ရဲ့ မိဖုရားကြီး နီဖါတီတီ ကသာ ဘာသာသစ်ကို ထောက်ခံတယ်။

မယ်တော် တီယီဟာ၊ သားတော်ရဲ့ နေပြည်တော်သစ်ဖြစ်တဲ့ အမားနားမြို့တော်ကိုလိုက်သွားပြီးတဲ့နောက်၊ များမကြာမီ၊ ချွေးမတော် နီဖါတီတီ နယ်နှင်ခံရရှာတယ်။

အစ်ခနတွန်ဟာ၊ သူ့ရဲ့ သွီးတော်တပါးကိုပဲ၊ တောင်ညာတင်ပြီး ခပ်နေနန်းစံတော်မူတယ်။ အဲဒီ အချိန်ကစပြီး၊ အစ်ခနတွန်ဟာ ဘာသာဟောင်းကို အတိုက်အခံဆက်ပြီး မလုပ်တော့ဘူး။

ဒီအချက်အတွက်၊ တိုက်ရိုက် သက်သေ အထောက် အထား မဟုတ်သော်လဲ၊ သွယ်ဝိုက်တဲ့ အထောက်အထား ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ရှိတယ် ရယ်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ သမိုင်း လောကမှာ၊ ဒီ အချက် ဟာ အရေးကြီးတဲ့ အချက်တချက် ဖြစ်တဲ့အတိုင်း၊ ဒုတိယနှိပ်ခြင်း အထိ ဆိုင်းငံ့ခနေတော့ပဲ၊ စက်တင်ပုံနှိပ်ရင်း မှီရာနေရာမှာပဲ အခုလို ဖော်ပြ လိုက်ရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

‡
၂၄-၉-၆၀

၁။ လိုက် မဂ္ဂဇင်း = Life Magazine - Ancient Egypt, Part IV. (Tom Prideaux)

အမှားပြင်ချက်

စာမျက်နှာ	ကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၁၄	၉	ရှေးခရီးတေးရှင်-ယုဂ်	နှောင်းခရီးတေးရှင်-ယုဂ်
၁၄	၁၀	နှောင်းခရီးတေးရှင်-ယုဂ်	ရှေးခရီးတေးရှင်-ယုဂ်
၂၀	၁၀	သိပ္ပံလော	သိပ္ပံသောက
၃၂	၂	မြောက်ဝံ	မျောက်ဝံ
၄၉	အောက်ခြေမှတ်စု	စွယ်စုံ-နှာ ၂၄	စွယ်စုံ-နှာ ၂၀၄
၅၂	မျက်နှာ ထိပ်စည်း	အခြေခံရုပ်စုံသမိုင်း	ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း
၅၄	။	။	။
၅၀	။	။	။
၆၃	အောက်ခြေမှတ်စု	စွယ်စုံ-နှာ ၂၀၄	စွယ်စုံ-နှာ ၂၁၄
၈၁	မျက်နှာ ထိပ်စည်း	ကမ္ဘာ နဲ့ သတ္တဝါအစ	ကျောက်ခေတ်
၈၅	။	။	။
၈၉	။	။	။
၉၃	။	။	။
၁၁၉	၁၈	မင်းခြောက်ပါးထိ	မင်းခြောက်ပါးထဲ
၁၂၂	ပုံစာ	လက်များ	လက်ဖျားပိုင်း
၁၄၉	ပုံအမှတ်	၆၅	၆၅ (က)
၁၅၃	ပုံစာ	တံခိုး	တန်ခိုး
၁၅၉	ပုံစာ	တ - တုမိုး	တ - တုမို့
၂၀၄	၂၂	အင်ပိုင်ယာနဲ့	အင်ပိုင်ယာရဲ့
၂၀၆	ပုံစာ	တောင်ပံ	တောင်ပံ
၂၂၉	။	မက်ဂစ်ဒိုး	မယ်ဂစ်ဒိုး
၂၃၁	။	။	။
၂၃၈	အောက်ခြေမှတ်စု	စွယ်စုံ-နှာ ၂၁၂	စွယ်စုံ-နှာ ၂၀၂
၂၄၁	၁၁	ဘေဘီလွန်	ဘက်ဘီလွန်
၂၄၇	၁၂	ဘုရင်အာဟက်	ဘုရင် - အေးဟက်
၂၆၀	အောက်ဆုံး	ရတဲ့ရှိ	ရရှိတဲ့
၂၆၂	အောက်ခြေမှတ်စု	စွယ်စုံ-နှာ ၃၅၄	စွယ်စုံ-နှာ ၃၇၄
၂၉၄	။	စားကျက်ဟောင်း	စားကျက်ကောင်း
၃၀၇	၁၈	ဒီကုလား	ဒီကုလားအုပ်
၃၁၀	၇	ဘာသာလိုလဲ	ဘာသာကိုလဲ
၃၂၃	၁၅	အရှေ့အပိုင်း	အရှေ့ပိုင်း
၃၃၄	၁၁	Introduction to Science	Introducing Science

အညွှန်း

(ရှုပ်ပုံ၊ မြေပုံပါရှိတဲ့ စာမျက်နှာကို စာလုံးမဲနဲ့ ဖော်ပြထားပါတယ်။ မျက် = မျက်နှာစာပုံ)

က

ကတိစာချုပ် (အေဘရာဟမ်-ရှု)
 ကမ္ဘာဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ဘုရားဟောအရ
 ၆၃၊ ၆၄
 ကမ္ဘာဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ သိပ္ပံပညာအရ
 မျက်၊ ၂-၅၊ ၆၊ ၇၊ ၈
 ကမ္ဘာ၊ မီး/ ရေ/ လေ ဖျက် ၇၀၊ ၇၁
 ကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့ သက်တမ်း ၆၉၊ ၇၉
 ကမ္ဘာ့အနီးအရှေ့ပိုင်း
 (အီဂျစ်၊ အနောက်အာရှ) ၁၁၁
 ကမ္ဘာ့အဝေးအရှေ့ပိုင်း ၁၁၁
 ကမ္ဘာ့အံ့ဘွယ်၊ ခုနစ်ရပ်
 (မိုးပျံ့ယျာဉ်-ရှု)
 ကရိကျွန်း ၁၀၄၊ ၁၀၅၊ ၂၆၅၊ ၂၇၇
 ကရီးဆပ် ၃၀၇၊ ၃၀၈
 ကရို-မဂ္ဂန္ဒန်၊ ဂူ၊ လူ ၈၇
 ကလောင်တံ၊ ရှေးခေတ်ဟောင်း ၁၂၉
 ကာနက် ကျောင်းတိုက်ကြီး ၁၂၈၊
 ၁၄၂၊ ၁၄၃၊ ၁၅၁
 ကာဗွန်နိုယုတ် (ပဉ္စမ-) သက်ဦး
 ကျောက်လွှာငယ်) ၂၁၂၊ ၁၅
 ကာရစ်ဘဒစ် ၂၆၈-
 ကာသေ ၂၇၀
 ကီဒင်းနု ၂၂၆၊ ၂၂၇၊ ၃၁၈
 ကုလားအုပ် ၃၀၇
 ကူနီအပ် ၁၇၇
 ကူနီအီဖေါင်ရေးနည်း ၁၇၇၊ ၁၈၆၊
 ၁၉၅၊ ၂၇၉
 ကေးနန်း ၁၇၃

ကေးနန်းနိုက်လူမျိုး ၁၇၂၊ ၂၃၀-
 ၂၃၄၊ ၂၄၄၊ ၂၆၃
 ကယ်ဒီးယား (ကယ်ဒီးယန် အင်ပိုင်
 ယာ) (ဒု-ဘက်ဘီလိုးနီးယန်အင်
 ပိုင်ယာ) ၁၆၉၊ ၁၇၀၊ ၁၇၃၊
 ၂၀၂၊ ၂၂၂၊ ၂၂၃၊ ၂၂၄၊ ၂၂၅၊
 ၂၄၀၊ ၃၀၆
 ကယ်ဒီးယန်လူမျိုး ၂၂၆၊ ၂၂၇
 ကိုလိုနို၊ ဖိနစ်ရှန် ၂၆၆
 ကက်ဆိုက် ၁၉၃၊ ၁၉၅
 ကက်ပါဒိုးရှီးယား ၃၁၄
 ကင်နိုဇိုးအစ် (သက်နှောင်း) ကပ်/
 ကျောက်လွှာကြီး ၁၂၊ ၁၄၊ ၂၃-
 ၂၅၊ ၃၇၊ ၃၉၊ ၄၁၊ ၄၂
 ကန်ရှာ၊ နှောင်းကျောက်ခေတ် ၁၀၅
 ကပ် ၁၅
 ကပ်ဆာနိုင်ငံ ၂၈၉
 ကမ်ဗရီယန်ယုတ် } သက်ဦး
 (ပ-ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၃၊ ၁၅
 ကမ်ဘိုင်ဆီးဘုရင် ၃၁၀၊ ၃၁၁
 ကျောရိုးရှိသတ္တဝါ ၁၈
 ကျောက်လွှာ ၁၀
 ကျောက်ခေတ်၊ နှောင်း
 (နိုယိုလစ်သစ်ခေတ်-ရှု)
 ကျောက်ခေတ်၊ ရှေး
 (ပါလေအိုလစ်သစ်ခေတ်-ရှု)
 ကျောက်ခေတ်၊ အလယ်
 (ပါလေအိုလစ်သစ်ခေတ်-ရှု)
 ကျောက်ဂူကြီး (ပစ်ရမစ-ရှု)
 ကျောက်စာ၊ ဘေဟစ္စတွန် ၃၂၈၊ ၃၂၉
 ကျောက်စာ၊ ရိုဇက်တာ ၁၃၆၊ ၁၃၇

ကျောက်တူးမြောင်း ၂၀၇၊ ၂၁၂၊
 ၂၂၀၊
 ကျောက်တိုင်၊ မော်ကွန်း/
 ကလီယိုပါထရား ၁၅၂၊ ၁၅၃၊
 ၁၅၅၊ ၁၅၇
 ကျောက်တုရိုင်း (စတုန်းဟင့်-ရှု)
 ကျောက်နွားရုပ်၊ အဆီးရိုးယန် ၂၀၆
 ကျောက်ပစ္စည်း၊ လက်လုပ် ၄၃၊ ၈၀၊
 ၈၉၊ ၁၇၅
 ကျောက်ပေါက်ဆိန် ၄၀၊ ၈၀၊ ၉၆၊
 ၁၀၄၊ ၁၁၂၊ ၁၁၃
 ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း ၉၊ ၂၉
 ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းပေဒ
 (ပါလီအိုနိုတော်လောဂျီ-ရှု)
 ကျောက်၊ ဗဟန်း
 (အိုင်ယန် - ပီရိုင်တီး - ရှု)
 ကျောက်မိသုကာအတတ် ၁၃၄၊ ၁၃၈-
 ၁၄၂၊ ၁၄၃ - ၁၄၆၊ ၁၆၈
 ကျောက်မီးသွေးဖြစ်ဘို့သစ်တော ၂၀၊
 ၂၄
 ကျောက်လက်နက် ၄၃၊ ၈၉
 ကျောက်လွှာ ၇၊ ၉၊ ၁၀၊ ၄၂၊ ၄၇၊
 ၆၈၊ ၆၉
 ကျောက်လွှာစမ်းသပ်နည်း ၁၁
 ကျောက်သံဒိုက်
 (အိုင်ယန် - ပီရိုင်တီး - ရှု)
 ကျောက်၊ အနည်ကျ ၁၁
 ကြေးညို ၁၉၂
 ကြေးနီ ၁၀၂၊ ၁၀၃၊ ချိတ် ၁၀၁၊
 ၁၃၅၊ ၁၆၈၊ ၁၇၅၊ ၁၈၅
 ကြယ် ၃၊ ၅၊ ၆၊ ၁၆၊ ၁၆၆၊ ၇၄၊ ၂၂၆
 ကြယ်စုံတွဲ ၄၊ ၆
 ကြယ်အုပ်စုကြီး ၆၅၊ ၇၇

ကြက် ၃၁၆
 ကုန်ချင်းလဲလှယ်တဲ့စနစ် ၁၀၉၊ ၁၁၄
 ကုန်းမြင့်ဒေသ ၂၇၇၊
 ယဉ်ကျေးမှု ၂၉၂
 ကွန်ဖြူးဇီယပ် (ကွန်ဖြူးဇီ) ၃၀၄

ခ

ခဖရာ (ခဖရင်) ဘုရင် ၁၃၄
 ခရီးတေးရှပ်-ယုဂါ } သက်လယ်
 နှောင်း } ၁၂၊ ၁၄၊ ၃၅
 (စ-ကျောက်
 လွှာငယ်)
 ခရီးတေးရှပ်-ယုဂါ၊ ရှေး } သက်လယ်
 (တ-ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၂၊ ၁၄
 ခရစ်တော် ၁၀၉၊ ၁၁၁၊ ၁၁၂၊ ၂၅၆
 ခေတ် ၁၅
 ခေတ်၊ သတ္တု ၁၀၂
 ခူးဖူးဘုရင် ၁၄၀၊ ၁၄၄
 ခိုဒါအရှင် ၂၅၆
 ချင်းပန်ဇီး ၂၈
 ချိပ်တံဆိပ်၊ ဆူမားရီးယန်
 ၁၈၃၊ ၁၈၅၊ ၁၉၆
 ခြေသလုံးအိမ်တိုင်သမား
 ၁၀၉၊ ၁၆၉၊ ၁၇၁၊ ၂၉၅

ဂ

ဂရိလူမျိုး ၃၁၃၊ ၃၂၁
 ဂရိမောလဒီဂူ ၈၇၊ ၈၈
 ဂရဲဗီးတေးရှင်း } ၅၊ ၅၂ - ၅၄၊
 (ဒြမ်ဆွဲအား) } ၅၆၊ ၆၁၊ ၆၃
 အာကမုနသတ္တိ }
 ဂီဇ ၁၂၈၊ ၁၃၄၊ ၁၃၈
 ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ၃၀၄

ဂိုဏ်းလ ၂၀၊ ၄၄
 ဂျရူးဆလမ် ၂၂၀၊ ၂၂၉၊ ၂၃၆-
 ၂၃၉၊ ၂၄၁၊ ၂၄၉၊ ၂၅၄၊ ၂၅၅
 ဂျာရီမီးယ ၂၄၉
 ဂျိဩလောဂျီ (ဘူမိဗေဒ) ၉၊ ၂၆၊ ၄၀၊
 ၄၇၊ ၄၉၊ ၆၉
 ဂျီဟိုဗား (ယာဝေး-ရှု)
 ဂျီအင်း၊ ဆာ၊ ဂျိမ်း ၂၊ ၃၊ ၅၀
 ဂျူဗီတာဂြိုဟ် မျက်၊ ၇
 ဂျူဗီတာနတ် ၂၂၅
 ဂျူးဒါး ၂၂၉၊ ၂၃၉၊ ၂၄၁၊ ၂၅၁
 ဂျူးဒါးအဇွင်း ၂၅၁၊ ၂၅၆
 ဂျူးလူမျိုး ၂၅၁၊ ၂၅၃-၂၅၅
 ဂျိုးဇက် ၂၃၀၊ ၂၃၂
 ဂျိန်း (ဂျိုင်း) အယူဝါဒ ၃၀၄
 ဂြိုဟ် မျက်၊ ၃၊ ၆၊ ၆၊ ၇၄၊ ၂၂၆၊ ၂၂၇
 ဂြိုဟ်ကြီး မျက်၊ ၇
 ဂြိုဟ်ငယ် မျက်၊ ၇
 ဂြိုဟ်၊ မူလ ၅၊ ၈
 ဂြိုဟ်သိမ်ဂြိုဟ်မှား မျက်
 ဂြိုဟ်၊ အရံ မျက်၊ ၇
 ဂြိုဟ်အဖွဲ့ မျက်၊ ၆၅
 ဂျန်နာသန် ၂၃၆

- c

ငါး ၁၀၊ ၁၉၊ ၃၀
 ငါးခေတ် ၁၉၊ ၂၃
 ငိုကြွေးရာနံရံ ၂၃၈
 ငွေ ၁၉၉၊ ၂၂၀
 ငွေဒင်္ဂါး (ပါရှန်) ၃၁၇
 ငှက်၊ ရှေး အကျဆုံး ၂၂၊ ၃၃

•

စက္ကူ (ပပိုင်းရပ်-ရှု)
 စကြာဝဠာ မျက်၊ ၇၇၊ အနန္တ၊ ၅၆၊
 ၆၄၊ ၇၄၊ ၇၇
 စတယ်ဒီ-စတိတ်-သီအိုရီ ၇၅၊ ၃၅၀
 စတိုင်လပ် (ကညစ်) ၁၇၇၊ ၁၉၅
 စတုန်းဟင့် (ကျောက်တုရိုင်) ၁၀၇၊
 ၁၀၈
 စနေ ဥပုသ် ၂၅၄
 စဖင့် ၁၃၄၊ ၁၅၃
 စမစ်၊ ဝါသင်တန် ၈၂
 စာကြည့်ခန်း၊ ရှေးခေတ်အီဂျစ် ၁၄၈
 စာတိုက်စနစ် ၂၀၈၊ ၂၂၀
 စာသင်ကျောင်း၊ လက်ဦး ဘက်ဘီလိုး
 နီးယန်ခေတ် ၁၉၃၊ ၁၉၄
 စိတိ၊ ပထမမြောက် ၁၆၄
 စိလီနား ၁၇၃၊ ၁၉၈၊ ၂၀၂
 စီအက်ဆီးရီး ၂၁၉
 စူပါဒင့်-သီအိုရီ ၇၄၊ ၇၅
 စွပ်ပီလူးယူမား ၂၉၀၊ ၂၉၁

ဆ

ဆနက်အာရပ် ၂၀၅၊ ၂၀၆၊ ၂၁၇၊
 ၂၄၁
 ဆမားရီးယား ၂၂၉
 ဆမ္မိုက်လူမျိုး ၁၆၉၊ ၁၇၀၊ ၁၇၁၊
 ၁၇၄၊ ၂၃၀၊ ၂၆၁၊ ၂၆၃၊ ၂၇၂၊
 ၃၁၀၊ ဘာသာစကား ၁၈၆၊
 အနုပညာ ၁၇၁၊ ၁၈၈၊
 ဆာဂွန် ၁၈၅၊ ၁၉၈၊ မြေး ၁၈၈
 ဆာဂွန်၊ ဒုတိယမြောက် ၂၀၄၊ ၂၀၈
 ၂၁၇၊ ၂၄၁၊ ၂၉၃
 ဆာဒ်မို ၃၀၇၊ ၃၁၅

ဆီဒွန်မြို့ ၂၀၂၊ ၂၆၃
ဆီဘက် (မိကျောင်း) နတ် ၁၁၈
ဆီးရီးယား ၁၂၈၊ ၁၃၅၊ ၁၅၀၊ ၁၆၂၊
၁၆၄၊ ၁၇၃၊ ၂၀၁၊ ၂၀၂၊ ၂၀၃၊
၂၂၉၊ ၂၅၈-၂၆၃
ဆီးလား ၂၆၈
ဆူမား ၁၇၃၊ ၁၇၄၊ ၁၈၅၊ ၂၀၂
ဆူမား နဲ့ အက်ကက် ၁၇၃၊ ၁၈၇၊
၁၉၃၊ ၂၀၂
ဆူမာရီးယန်လူမျိုး ၁၇၄၊ ၁၇၅၊
၁၉၈၊ ၂၇၃၊ ဝတ်ကျောင်း ၁၇၇၊
ပြက္ခဒိန် ၁၇၈၊ မင်းသားဂူ ၁၇၉၊
၁၈၄၊ အနုပညာ ၁၈၀၊ ၁၈၁၊ မြို့
နေရာဟောင်း (တောင်ပူစာ) ၁၇၅၊
၁၈၂၊ တံဆိပ်တုံး ၁၈၃၊ ၁၈၅၊ စစ်
ခမောက် ၁၈၀၊ ၁၈၇၊ နတ် ၁၉၂
ဆူးဆာမြို့ ၃၁၄၊ ၃၁၅၊ ကျောက်တိုင်
ထိပ်ဖူး ၃၁၆၊ ၃၁၉
ဆေနုဆရက်၊ တတိယမြောက် ၁၄၁၊
၁၄၇
ဆေးပညာ၊ အီဂျစ် ၃၁၈
ဆော်လမွန် ၂၃၇၊ ဘုရားဝတ်ကျောင်း
၂၃၈၊ ၂၃၉
ဆော်လူးတေး ၉၀
ဆောဘုရင် ၂၃၅၊ ၂၃၆
ဆော့စဘာရီလွင်ပြင် (ကျောက်တုရိုင်း၊
စဟုန်းဟင့် - ရှု)
ဆင့်ကဲဖြစ်လာခြင်း
(အီဗေါလျူရှင်း - ရှု)
ဆည်မြောင်းဌာန ၁၂၅၊ လုပ်ငန်း ၁၈၀
ဆိုလွန် ၃၀၈၊ ၃၀၉
ဆက်တန်ဂြိုဟ် မျက်၊ ၇

ဆက်ထရက် ၃၁၅
ဆစ်လူရီယန်ယုဂ် } သက်ဦး
(တ-ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၃၊ ၁၅
ဆိုင်နိုင်ကျွန်းဆွယ်၊ အီဂျစ် ၁၀၂၊ ၁၂၈
ဆိုင်းရပ်ဘုရင် ၃၀၄၊ ၃၀၅၊ ၃၀၇၊
၃၀၉၊ ၃၁၉၊ ၃၂၃၊ ၃၂၆၊
ကျောက်ဂူ ၃၁၀
ဆစ်သီယန်လူမျိုး ၃၁၁
ဆမ်း၊ ကဗျာ ၂၅၁

ဇ

ဇာဂရော့တောင် ၂၉၇
ဇိုရိုအက်စတာ ၂၉၉၊ ၃၀၄၊ ၃၂၆၊
ကျောက်ဂူ ၃၀၀၊
ဇိုးဆာဘုရင် ၁၃၉၊ ၁၄၃
ဇက်ဒီကီးယားဘုရင် ၂၄၁
ဇပ်ဆီးဘုရင် ၃၁၄၊ ၃၁၉၊ ၃၂၁

တ

တမန်တော်တွေ (ဟီးဘရူး - ရှု)
တမြို့တိုင် ၁၇၈၊ ၁၈၄၊ ၁၉၈၊ ၂၈၀
တာရှရီယုဂ် } သက်နှောင်း
(ပ-ဒု-တ-စ } ၁၄
ကျောက်လွှာငယ်)
တားရီးယားတိုက်ပွဲ ၃၀၇
တီကောင် ၁၆
တီယီဘုရင်မ ၁၆၂၊ ၃၅၁
တုမို၊ ပထမမြောက် ၁၅၅
တုမို၊ တတိယမြောက် ၁၅၇၊ ၁၅၉
တူးတင်ခမ္မန် (တူးတင်ခတွန်) ၁၄၅၊
၁၅၃၊ ၁၅၄၊ ၁၆၂၊ ၁၆၃၊ ၁၆၅၊
၂၉၁
တယ်လီစကုပ် ၄၉
တောရပ်တောင် ၃၁၅

တောလဲမီ - ပဉ္စမမြောက် ၁၃၇
တော်ရစ်ဒိုးနီးယန်ယုဂ် } သက်စ
(ဒု - ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၃၁၅

တိုင်ရာမြို့ ၂၀၂၂၂၆၃၂၂၆၄
တွားသွားကောင် ၁၆၂၁၂၆၂၁၀
၃၁
တန်းနီးငါး ၂၆၄၂၆၅

ထ

ထရီနီ (ဂျာဗာ) ၃၄
ထရိုင်ယဆစ်ယုဂ် } သက်လယ်
(ပ - ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၂၁၁၄
ထရိုင်လိုဘိုက် - ရေသတ္တဝါ ၉၁၀၁၁၉

ဒ

ဒမက်စကပ်မြို့ ၁၇၃၂၀၁၂၀၂၂
၂၀၄၂၅၀၂၆၂
ဒရိုင်းယပ်ဘုရင် ၃၁၁၂၁၉၂၂၀
၃၂၃၂၂၆
ဒရိုင်းယပ်၊ တတိယမြောက် ၃၂၄
ဒရူးအပ်ရသေ့၊ အင်္ဂလန် ၁၀၇
ဒါဒင်နယ်ရေလက်ကြား ၃၂၁
ဒါဝင်၊ ချား ၉၁၀
ဒီဗိုနီယန်ယုဂ် } သက်ဦး
(စ - ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၂၁၅
ဒီရေ ၃
ဒူး - ရှာရူးကင်းမြို့ ၁၇၃၂၀၄၂၀၅
ဒေးဗစ်ဘုရင် ၂၃၅၂၃၆၂၃၀
ဒေါ်ဆင်၊ ချား ၃၆
ဒေါ်ခွန်းယယ်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံ ၀၇
ဒိုင်နိုဆော ၂၂၂၉၂၃၁
ဒပ်ဆယ်ဒေါ့၊ ဂျာမဏီ ၀၁

ဒြမ် ၂၇၂၅၇
ဒြမ်ဆွဲအား (ဂရိဗီတေးရှင်း - ရှု)

စ

ဓါတ်ငွေ့၊ အာကာသ ၅၂၆၀
ဓမ္မသစ်ကျမ်း ၂၅၆
ဓမ္မဟောင်းကျမ်း ၂၅၆

န

နဘိုပေါ်လက်ဆာ ၂၁၉
နဘော့ ၂၄၇
နဘူးရီမန်းနု ၂၂၆၂၂၇၂၃၁၀
နယူတန် ၅၂၂၅၃၂၅၅၅၀၂၅၉
၆၁၆၂
နိုဒီဘက် (ဠင်းတ) နတ်သမီး ၁၁၉
နိုယိုလစ်သစ်ခေတ် (နှောင်း ကျောက်
ခေတ်) ၄၅၊ ၀၀၊ ၉၄၊ ၉၆၊ ၁၁၁၊
၁၁၃၊ လယ်ယာစိုက် ၉၇၊ တံစဉ်
၁၀၀၊ ပစ္စည်း ၁၀၃-၁၀၅၊ ၁၀၆၊
၁၀၇၊ ၁၀၈၊ ၁၀၉
နိုအန်ဒါသယ် - လူ (ဟိုမို - နိုအန်ဒါ -
သယ်လင်စစ် - ရှု)
နေ မျက်၊ ၃၂၅၊ ၆၅၀၊ ၂၂၆၂၂၇
နေကြိတ် ၆၀
နို့တိုက်သတ္တဝါ ၂၂၂၃၂၉၂၃၇
၃၉၂၄၁
နက္ခတ်ညာရှင်
(အက်စထရန်နောမာ - ရှု)
နက္ခတ္တဗေဒ (အက်စထရန်နောမီ - ရှု)
နက်ပက္ခန်း မျက်၊ ၇၂၅၄
နက်ဘူကက်နက်ဇာ
၂၂၂ - ၂၂၄၊ ၂၄၁
နယ်စားခေတ်၊ အီဂျစ် ၁၄၆
နယ်ချဲ့ခေတ်၊ အီဂျစ် ၁၅၁

နင်းအိမ်မြို့ ၁၇၃၊ ၂၀၂၊ ၂၀၄၊ ၂၀၇၊
၂၀၈၊ ၂၀၉၊ ၂၁၅၊ ၂၁၉၊ ၂၂၁၊
၂၅၂
နူးဘီးယား ၁၂၈၊ ၁၅၅၊ ၁၆၅
နွား၊ အောရော့ ၃၀
နှစ်၊ အလင်းရောင် ၄၊ ၆၊ ၄

ပ

ပဆားဂဒီးမြို့ ၃၁၀၊ ၃၁၂၊ ၃၁၄၊
၃၁၉၊ ၃၂၄
ပညတ်တော် ၁၀ ပါး ၂၄၃၊ ၂၄၄
ပပိုင်းရပ် (ပေပါး) (စက္က) ၁၂၉၊
၁၃၂၊ ၁၄၁
ပရိတာအိုဇိုအစ် (သက်စ) ကပ် /
ကျောက်လွှာကြီး ၁၁၊ ၁၃၊ ၁၅၊ ၁၈
ပလိုမာ-မောင့် ၅၉၊ ၆၁၊ ၆၄
ပလိုင်စတိုဆင်းယုဂ် } သက်
(ပ-ကျောက်လွှာငယ်) } နှောင်း
၁၂၊ ၁၄၊ ၂၃၊ ၃၇၊ ၃၉၊ ၄၂
ပလိုင်အိုဆင်းယုဂ် } သက်
(စ-ကျောက်လွှာငယ်) } နှောင်း
၁၂၊ ၁၄၊ ၂၃၊ ၄၁၊ ၄၂
ပါစီလူမျိုး ၃၂၆
ပါဆက်ပိုလစ်မြို့ ၃၁၉၊ ၃၂၀၊ ၃၂၂
ပါတေးစီ ၁၇၁၊ ၁၇၉၊ ၁၈၀
ပါမီယန်ယုဂ် } သက်ဦး
(ဆ-ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၂၊ ၁၅
ပါရှား ၁၇၃၊ ၂၆၃၊ ၂၇၀၊ ၂၇၆၊
ယဉ်ကျေးမှု ၂၉၂၊ အင်ပိုင်ယာ
၃၀၃-၃၃၀၊ ၃၁၂
ပါရှန်လူမျိုး ၁၇၈၊ ၂၁၆၊ ၂၄၁၊
၂၅၁၊ ၂၆၁၊ ၃၀၃၊ စစ်သည်တော်
၃၀၆၊ ဘုရင် ၃၀၅၊ ၃၁၁၊ အုဂ်ချုပ်
ရေး ၃၁၄၊ ၃၂၇၊ ကူးသန်းရောင်း

ဝယ်ရေး ၃၁၅၊ ရေတပ်မတော် ၃၁၈၊
ဝတ်ကျောင်း ၃၂၄၊ ဇာတိ မာန်
၃၂၄၊ ၃၂၅၊ မင်းညီမင်းသား ၃၂၅၊
အမှုထမ်း ၃၂၅၊ ပိုလို ၃၂၆၊ ဘာသာ
ရေး သဘောထား ၃၂၇
ပါလေအိုဇိုတော်လောဂျီ
(ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းဒေဗ)
၇၊ ၃၈၊ ၄၇၊ ၄၉
ပါလေအိုဇိုအစ် (သက်ဦး) ကပ် /
ကျောက်လွှာကြီး ၁၂၊ ၁၅၊ ၁၇၊ ၁၈
ပါလေအိုဇိုလစ်သစ်ခေတ်
(ရှေးကျောက်ခေတ်) ၄၅၊ ကျောက်
ပေါက်ဆိန် ၈၀၊ လူ ၈၁-၈၄၊ ၈၆
(အလယ်ကျောက်ခေတ်) ၄၅၊ ၈၆-
၉၄၊ လူ ၈၇၊ ကျောက် ကရိယာ
တန်ဆာ ၈၉၊ လှံထံ့ ပစ်ကရိယာ ၉၁၊
အမဲလိုက် ၉၂၊ ၉၃၊ ပန်းချီ ၉၁၊
၉၃၊ ၉၄
ပါးသီးယား ၃၁၂၊ ၃၁၄
ပီသီကန်သရိုပတ် - အီရက်တတ်
(လူမကျ မျောက်မကသတ္တဝါ)
၃၄၊ ၄၈၊ ၈၁၊ ၈၂၊ ၈၅၊ ၈၆၊ ၉၄
ပယ်လက်စတိုင် ၁၂၈၊ ၁၅၈၊ ၁၇၂၊
၁၇၃၊ ၂၀၁၊ ၂၀၃၊ ၂၂၈-၂၅၇၊
၂၆၁၊ ၂၇၃
ပက်ပီဒုတိယမြောက် ၁၄၄
ပင်လယ် ၁၀၊ ၁၁
ပင်လယ်ငှက်မွေးကောင် ၁၈၊ ၁၉၊ ၂၁
ပစ်ရစ်ခေတ် ၁၃၈-၁၄၆
ပစ်ရစ်၊ ပထမဆုံး ၁၃၈၊ ၁၄၁
ပစ်ရစ်၊ မဟာ ၁၃၄၊ ၁၃၅၊ ၁၄၄
ပစ်လဒေါင်း၊ အင်္ဂလန် ၃၄
ပန်ဂျပ် ၃၁၃

ပြိက္ခဒိန်၊ ဒီဂျစ် ၁၂၇၊ ၁၂၉၊ ၁၆၇
ပြိက္ခဒိန်၊ ဆူမားရီးယန် ၁၇၀၊ ၁၉၅
ပွမ်ပီ ၂၅၅

၆

ဖယ်လန်ခြေလျင်တပ် ၁၇၁၊ ၁၈၀
ဖိနပ်ရှား ၁၇၃၊ ၂၀၁၊ ၂၀၃၊
၂၆၃-၂၇၁
ဖိနပ်ရှက်လူမျိုး ၁၇၂၊ ၂၂၈၊ ၂၆၂၊
၂၇၃၊ ၃၁၉၊ ကုန်သည်သင်္ဘောတစ်စု
၂၆၃၊ ကိုလိုနီ ၂၆၆၊ အက္ခရာ ၂၆၆၊
၂၆၈၊ စပ်လေ့ကြီး ၂၆၇
ဖိလစ်စတီးယား ၂၂၉
ဖိလစ်စတင်း ၂၂၉၊ ၂၃၅၊ ၂၃၆
ဖေးရိုး ၁၂၁၊ ၁၂၂၊ ၁၂၄၊ ၁၄၆၊
၁၄၇၊ ၁၅၀၊ ၁၅၂၊ ၂၃၀

၇

ဗဟန်းရွှေဝါ (ကျောက်သံဒိုက်)
(အိုင်ယန် - ပီရိုင်တီး - ရှု)
ဗာလကန် ၅၆
ဗီးနပ်ပြိုဟ် မျက်၊ ၇
ဗီးနပ် နတ်သမီး ၂၂၅
ပူးမားရင်း ၁၀၁၊ ၁၀၃

၈

ဘရက်ကီယာပေါ့ရေသတ္တဝါ ၁၈၊ ၂၀
ဘရက်စတက်၊ သမိုင်းဆရာကြီး ၉၈၊
၁၀၂၊ ၁၀၃၊ ၁၃၂
ဘရီးကင်းဟိ၊ ရိုဒီးရှီးယား၊
တောင်အာဖရိက ၈၈
ဘုရင့်မျက်စိ ၃၁၅
ဘူမိဗေဒ (ဂျီသြလောဂျီ - ရှု)

ဘိုဂက်ကုဒီ (ဟက်တူးရှား - ရှု)
ဘေဟစွတွန်ကျောက်စာ ၃၂၈၊ ၂၃၉
ဘေးအယ် (မြေဩဇာ) နတ်မင်းကြီး
၂၄၄၊ ၂၆၇
ဘက် (ကြောင်နက်) နတ် ၁၁၈
ဘက်ဘီလိုးနီးယန်အင်ပိုင်ယာ (လက်
ဦး ဘက်ဘီလိုး နီးယား) ၁၆၉၊
၁၇၀၊ ၁၇၃၊ ၂၃၁၊ မြို့တော်
၁၈၉၊ ၂၀၂၊ ၂၄၁၊ လွင်ပြင် ၁၉၀၊
၁၉၇၊ ကျောင်း အဆောက် အဦ
၁၉၄၊ ပြိုကွဲပျက်စီး ၁၉၃၊ ၁၉၅၊
၁၉၈၊ ၂၀၃၊ သူပုန်ထ ၂၀၅၊
၂၀၆ ဘက် ဘီလိုး နီး ယန်
အင်ပိုင်ယာ - ဒု (ကယ်ဒီးယန်
အင်ပိုင်ယာ - ရှု)

ဘဂ္ဂဒက်မြို့ (အက်ရှန်းနာ - ရှု)
ဘိုင်ဘယ် (သမ္မာကျမ်း) ၂၅၂၊ ၂၅၅၊
၂၅၆
ဘင်ဂျမင် ၂၃၂
ဘစ်ဘလော့မြို့ ၂၀၂၊ ၂၆၃

၉

မနုဿဗေဒ
(အန်သရီပေါ့လောဂျီ - ရှု)
မာကျူရီပြိုဟ် မျက်၊ ၇၊ ၅၅၊ ၅၆၊
၅၈ - ၆၀
မာဆီ၊ ပထမမြောက် ၂၉၀
မာဒပ်နတ်မင်းကြီး ၁၉၀၊ ၁၉၁၊
၁၉၂၊ ၂၂၅
မာရသွန်တိုက်ပွဲ ၃၁၃
မားပြိုဟ် မျက်၊ ၇
မီတန်းနီနိုင်ငံ ၁၇၃၊ ၂၀၀၊ ၂၀၂၊
၂၇၅၊ ၂၉၇

၃၆၀

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

မီးကိုပူဇော်သူတွေ ၂၉၆၊ ၃၀၁၊
 ၃၀၂
 မီးကိုသုံးတတ်လာ ၈၃
 မီးတောင် ၁၁
 မီးဒီးယား ၁၇၃၊ ၂၀၂၊ ၂၇၆
 မီးဒီးယန်အင်ပိုင်ယာ ၂၉၇၊ ၂၉၈ -
 ၃၀၂
 မီးဒီးလူမျိုး ၂၁၆၊ ၂၁၉၊ ၂၂၂၊ ၂၉၇
 မီးနီးဘုရင် ၁၃၃
 မဲဂျိုင် ၃၀၁
 မော်လင်စကသတ္တဝါ ၁၈၊ ၂၀
 မိုနိုသီအဇွင်း ၂၅၆
 မိုဟန်ဂျို - ဒါရို ၄၈
 မိုး၊ ကမ္ဘာအစ ၁၀၊ ၁၁
 မိုးဇက် ၂၃၀၊ ၂၃၃၊ ၂၄၂၊ ၂၅၆
 မိုးပျံဥယျာဉ် ၂၂၄၊ ၂၂၇
 မယ်ဂစ်ဒိုး (အာဂေက်ဒွန်) ၁၂၈၊
 ၁၅၈၊ ၂၂၉၊ ၂၃၁
 မက်စိုဇိုးအစ် (သက်လယ်) ဘင်/
 ကျောက်လွှာကြီး ၁၂၊ ၁၄၊ ၂၁၊ ၂၂၊
 ၂၉၊ ၃၁၊ ၃၃၊ ၃၅၊ ၄၂
 မက်ဆီဒိုးနီးယား ၂၇၀၊ ၃၂၆
 မက်ဆီနာ ရေလက်ကြား ၂၆၈
 မက်ဆိုပိုတေးမီးယား ၃၀၃
 မက်ဆိုင်းယား ၁၄၈၊ ၂၄၉
 မက် - အင်နီ - ပက်ဒါး ၁၈၄
 မင်တုန်းနဲ၊ ဒီဘလီ ၈၇၊ ၈၈
 မင်းဖစ် ၁၂၈၊ ၁၃၈
 မိုင်ကရိုစကုပ် ၄၉
 မိုင်အိုဆင်းယုဂ် (တ- } သက်နှောင်း
 ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၂၊ ၁၄၊ ၄၁
 မယ်ထရားနတ် ၂၉၉
 မော်ဇဒါ၊ အဟူးရာ ၂၉၉

မံမီ ၁၃၇၊ ၁၄၀
 မမ္မတ်ဆင်ကြီး ၄၁၊ ၄၂၊ ၈၀၊ ၈၄၊ ၈၅
 မျောက်ဝံ ၂၇၊ ၂၈၊ ၃၀၊ ၃၂၊ ၃၈၊ ၄၄
 မျောက်ဝံလဲမကာလူလဲမကျ ၂၆၊ ၂၇၊
 ၃၂၊ ၃၈၊ ၃၉၊ ၄၁၊ ၄၃၊ ၁၀၃၊ ၁၁၂
 မြင်း ၈၄၊ ၉၀၊ ၁၇၅၊ ၂၇၄၊ ၂၇၈
 မြင်းတပ် ၂၁၁
 မြင်းဆွဲရထား ၁၄၇၊ ၁၅၀၊ ၁၅၄၊
 ၁၇၉၊ ၂၀၀၊ ၂၀၄၊ ၂၁၁
 မွတ်စလင် ၁၇၈၊ ၂၅၆၊ ၃၂၆
 မွေးမြူရေး၊ တိရစ္ဆာန် ၉၅၊ ၉၆၊ ၉၈၊
 ၉၉၊ ၁၁၀၊ ၁၁၄၊ ၁၇၆
 မြွေဟောက်နတ် ၁၁၉၊ ၁၂၀

ယ

ယဟူဒီ (ရေဝတီ - ရှု)
 ယာဝေးနတ် ၂၃၇၊ ဝတ်ကျောင်း
 ၂၃၈၊ ၂၄၂၊ ၂၄၄၊ ၂၅၀၊ ၂၅၅
 ယုဂ် ၁၄၊ ၁၅
 ယူရဆစ်ယုဂ် (ဒု- } သက်လယ်
 ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၂၊ ၁၄၊ ၂၂
 ယူရာနပ်ဂြိုဟ် မျက်၊ ၇၊ ၅၄
 ယူရေးနီယမ် ၆၈

ရ

ရက္ကန်း (နှောင်းကျောက်ခေတ်) ၉၆၊
 ၁၁၁၊ ၁၁၄
 ရီလေတစ်ပစ်တီ - သဘောတရား ၆၀
 ရိုးဟိုးဘိုးအမ် ၂၃၉
 ရေခဲခေတ် ၂၅၊ ၈၁၊ ၈၅၊ ၈၆၊ ၁၀၄
 ရေတပိုင်း၊ ကုန်းတပိုင်းသတ္တဝါ ၂၀၊
 ၂၆၊ ၃၀၊ ၃၁
 ရေဒီယိုတယ်လီစကုတ်ကြီး ၆၁၊ ၆၅

ရေမှော်တဝက်၊ သတ္တဝါတဝက်
 ၁၈၊ ၂၀၊ ၂၁
 ရေဝတီ (ယဟူဒီ) ၁၇၈၊ ၂၃၈
 ရေးနတ် (အမွန်ဖေး) ၁၂၁၊ ၁၂၂၊
 ၁၅၃၊ ၁၆၀
 ရမ်ဆီး၊ ဒုတိယမြောက် ၁၆၄၊ ၁၆၆၊
 ၂၃၀
 ရှေးဟောင်းသုတေသနဗေဒ (အာကီ
 ယောလောဂျီ - ရှု)
 ရှုပိုလီအွန်၊ ပြင်သစ်ပါမောက္ခ ၁၃၇
 ရှိဟာ (သိုးထီးချို) ၂၅၄
 ရှိုင်းနားလွင်ပြင် ၁၇၀၊ ၁၇၃၊ ၁၉၀၊
 ၂၀၂
 ရွှေဒင်္ဂါး၊ ပါရှန် ၃၁၇
 ရွှံ့ချပ်၊ ချက်လက်မှတ်အာမခံမျိုး ၁၉၉

လ

လ ၃၊ ၇၊ ၁၇၈၊ ၂၂၆၊ ၂၂၇
 လခြမ်းဒေသ ၁၇၀၊ ၁၇၁၊ ၂၀၅၊
 ၂၂၂၊ ၂၂၈
 လအိုဇီ ၃၀၄
 လမ်း ၂၀၈၊ ၂၂၀
 လမ်းမတော် ၃၁၂၊ ၃၁၅၊ ၃၂၆
 လိဗားရီးယား ၅၄၊ ၅၆
 လစ်ဒီးယား ၃၀၆၊ ဘုရင် ၃၀၇၊
 ၃၀၈၊ ၃၁၇
 လစ်ဘီးယား ၁၂၈၊ ၁၅၄
 လူနီ (ဖိနပ်ရှန် - ရှု)
 လူ့ဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ဘုရားဟောအရ
 ၆၄၊ ၆၆၊ ၇၂ - ၇၄၊ ၇၇၊ ၇၉
 လူဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ သိပ္ပံပညာအရ ၇၂၊ ၉၊
 ၂၇၊ ၂၈၊ ၃၀၊ ၃၂၊ ၃၄ - ၃၈၊ ၄၃၊
 ၄၄၊ ၄၇၊ ၇၉
 လူပီကင်း ၈၈

လူမကျ၊ မျောက်မက သတ္တဝါ (ပီသီ
 ကန်သရီပတ် - အီရက်တတ် - ရှု)
 လူစီးစီးယန်ယုဂ် } သက်စ
 (ပ-ကျောက်လွှာငယ်) } ၁၃၊ ၁၅
 လေ ၁၁
 လေးဂက်မြို့ ၁၇၃၊ ၁၈၅
 လှံထဲ၊ ပစ်ကိရိယာ ၉၀၊ ၉၁၊ ၁၁၃
 လယ်ဘန်တောင် ၂၆၅
 လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ ကမ္ဘာဦးလူ
 ၉၄၊ ၉၆၊ ၉၇၊ ၉၉၊ ၁၁၄
 လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊ အီဂျစ် ၁၂၃ -
 ၁၂၇၊ ၁၃၀၊ ၁၃၁၊ ၁၆၇
 လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး၊ ဆူမားရီးယန်
 ၁၇၆
 လင်းယုန်ငှက်၊ ဆူမားရီးယန် ၁၈၁

ဝ

ဝါတွင်း ၂၀၉၊ ၂၂၁
 ဝိလဆင်-မောင့် ၆၄

သ

သမိုင်းသင်္ခန်းစာ ၂
 သရေးနယ် ၃၁၃
 သီးမီး ၁၂၈၊ ၁၅၁၊ ၁၆၂
 သက်ရှိပေါ်လာတဲ့ } လျှို့ဝှက် ၁၃
 ကာလ } မျက်မြင် ၁၃
 သေ့ (သစ်တောက်ငှက်) နတ် ၁၁၇
 သင်္ဘောအိမ်မြှောင် ၂၆၅
 သတ္တဝါဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ ဘုရား ဟော
 အရ ၆၃၊ ၆၄၊ ၆၆၊ ၇၉
 သတ္တဝါဖြစ်ပေါ်လာပုံ၊ သိပ္ပံပညာအရ
 ၇၂၊ ၉၊ ၁၆ - ၂၇၊ ၃၀၊ ၃၁ - ၃၃

၃၆၂

ရုပ်စုံအခြေခံသမိုင်း

- ၃၅ - ၃၇၊ ၃၈၊ ၃၉၊ ၄၀၊ ၄၂ -
 ၄၄၊ ၄၇၊ ၄၈
 သတ္တုခေတ် ၁၀၂၊ ၁၁၄၊ ၁၆၈၊ တွင်း
 ၁၃၃
 သန္တာကောင် ၁၉၊ ၂၂
 သံချပ်ကာရထား၊ အဆီးရီးယန် ၂၁၁
 ၂၁၇
 သံသတ္တုတွင်း ၂၇၇
 သံလက်နက် ၁၅၀၊ ၂၁၁
 သံလိုက်စက်တွင်း ၆၂
 သမ္မာကျမ်း (ဘိုင်ဘယ် - ရှု)
 သိန္ဒြ (သိန္ဒြ) ၃၁၃

ဟ

ဟမာဒန်း ၃၁၄
 ဟာပဂေါ ၃၀၇
 ဟာရပ္ပ ၄၈
 ဟီရော့ဒိုးတပ် ၁၄၄၊ ၃၂၁
 ဟီအာရိုဂလစ် (အရုပ်စာ) ၁၂၉၊
 ၁၃၀၊ ၁၃၂၊ ၁၃၇၊ ၁၆၇၊ ၂၆၂
 ဟီးဘရူးလူမျိုး ၁၇၂၊ ၂၂၀ - ၂၃၄၊
 ၂၃၅ - ၂၃၇၊ ၂၅၃ - ၂၅၇ အဖမ်းခံ
 ၂၄၁၊ ၂၅၁၊ ၂၅၂၊ သံ ၂၄၅၊
 တမန်တော်တွေ ၂၄၅ - ၂၅၁
 ဟယ်လစ်မြစ် ၂၀၂၊ ၂၇၆၊ ၂၇၇
 ဟယ်လီယိုပိုလစ်မြို့ ၁၂၀၊ ၁၂၈
 ဟော့ပလိုက် ၃၂၃
 ဟောရပ် (သိမ်းငှက်) နတ် ၁၁၉
 ဟိုဗီးအား၊ တမန်တော် ၂၄၈
 ဟိုမိုစေးပီးယန်း (ခေတ်လူသား) ၈၇
 ဟိုမို - နီအန်ဒါ - သယ်လင်စစ်
 (နီအန်ဒါသယ် - လူ) ၈၁
 ဟက်တူးရှား (ဘိုဂက်ကုအီ) ၂၈၁
 ဟက်တိုင်နိုင်း ၂၀၂၊ ၂၇၆၊ ၂၈၀

ဟက်ရှက်စုံ ဘုရင်မ ၁၄၈၊ ၁၄၉၊
 ၁၅၅၊ ၁၅၆၊ ၁၅၇
 ဟိုက်ဒယ်လဗတ်၊ ဂျာမဏီ ၃၄
 ဟစ်ဆိုးဘုရင်တွေ ၁၅၀၊ ၁၅၄၊ ၁၅၅၊
 ၂၃၀၊ ၂၉၀
 ဟစ်တိုက်လူမျိုး ၁၆၅၊ ၁၇၄၊ ၁၉၅၊
 ၁၉၈၊ ၂၀၀ - ၂၀၂၊ ၂၂၉၊ ၂၃၄၊
 ၂၆၂၊ ၂၇၅
 ဟစ်တိုက် အင်ပိုင်ယာ ၂၇၂ - ၂၉၄
 ပထမ ၂၈၉၊ ၂၉၀၊ ဒုတိယ
 ၂၇၆၊ ၂၇၉၊ ၂၉၀ - ၂၉၃၊
 အာရှမိုင်းနား ၂၇၆၊ ယဉ်ကျေးမှု
 စကား ၂၇၈၊ ၂၇၉၊ အုပ်ချုပ်ရေး
 ၂၈၂၊ ၂၈၃၊ ဘုရင် ၂၈၄၊ ၂၈၆၊
 ၂၉၀ - ၂၉၃၊ မိန်းမ ၂၈၄၊
 တပ်မတော် ၂၈၄၊ ၂၈၅၊ လူမှုရေး
 ၂၈၅ - ၂၈၇၊ နတ် ၂၈၇ - ၂၈၈၊
 ၂၈၉
 ဟပ်စလီ ၅၁၅၊ ၂၆၃
 ဟမ်မုရာပီ ၁၈၉၊ ၁၉၁၊ ၁၉၃၊ ၁၉၅၊
 ၁၉၆၊ ၁၉၈၊ ၂၉၀
 ဟွိုင်၊ ဖရက် ၄၅၊ ၆၅၊ ၆၈၊ ၇၅၊ ၃၅၀

ဇ

ဇင်းတနတ်သမီး (နီဒါဘက် - ရှု)

အ

အစာထုတ်ခေတ် ၉၉၊ ၁၀၄၊ ၁၁၄
 အစာရှာခေတ် ၉၉၊ ၁၀၄၊ ၁၁၃
 အဆီးရီးယန်လူမျိုး ၁၉၈၊ ၂၀၃၊
 ၂၀၇၊ ၂၀၈၊ ၂၀၉၊ ၂၁၉၊ ၂၇၃၊
 စစ်တပ် ၁၉၇၊ ၁၉၈၊ ၂၁၁၊ ၂၁၅၊
 ၂၁၆၊ ၂၁၇၊ အရောင်းအဝယ်
 ၁၉၉

အညွှန်း

အဆီးရီးယန် အင်ပိုင်ယာ (အဆီးရီးယား) ၁၆၉၊ ၁၇၃၊ ၁၉၇၊ ၂၀၀၊ ၂၀၂၊ ၂၀၄၊ ၂၇၉၊ မြို့တော် ၂၀၅၊ ၂၁၀၊ ၂၁၉၊ ၂၂၁၊ ဘုရင် ၂၀၄၊ ၂၀၆၊ ၂၀၉၊ ၂၁၃၊ ၂၁၄၊ ၂၁၇၊ ကျောက်နွားရုပ် ၂၀၆၊ လမ်း ၂၀၈၊ ကျောက်တူးမြောင်း ၂၀၇၊ ၂၁၂

အဆူးမြို့ ၁၇၃၊ ၁၉၇၊ ၂၀၂၊ ၂၀၄

အဆူဘာနီပေါ် ၂၀၉၊ ၂၁၄၊ ၂၁၇

အတွန်နတ်မင်းကြီး ၁၆၀၊ ၁၆၃၊ ၂၄၂

အနုဘင်(ခွေးအ)နတ် ၁၁၈

အနုမြူ (အက်တမ်-ရှ)

အနစ်တာဘုရင် ၂၀၉

အနောက်အာရှ ၁၆၉၊ ၁၇၁၊ ၁၇၃၊ ၁၉၇၊ ၂၀၂၊ ၂၂၂၊ ၂၂၀၊ ၂၂၉၊ ၂၅၈၊ ၂၇၂၊ ၂၉၅

အပေါ်လို ၃၀၉

အဘူဆင်းဘယ်၊ ချူးဘီးယား ၁၆၅၊ ၁၆၆

အမားနားမြို့ ၁၂၈၊ ၁၆၂၊ ၁၆၃

အမဲလိုက်၊ ကမ္ဘာဦးလူ ၉၂၊ ၉၃၊ ၁၁၃

အမင်ဟိုးတက်၊ ပထမမြောက် ၁၅၄

အမင်ဟိုးတက်၊ စတုတ္ထမြောက် (အစ်ခနတွန်) ၁၆၀၊ ၁၆၁၊ ၁၆၂၊ ၃၅၀၊ ၃၅၁

အမွှိရိုက်လူမျိုး ၁၇၂၊ ၂၀၂

အမွန်ရေး (ရေး-ရှ)

အရေးအသား ၁၂၉၊ ၁၃၀၊ ၁၃၂၊ ၁၆၇၊ ၁၇၆၊ ၁၉၃

အရံပြိုဟ် ၇

အလက်ဇန္ဒာဘုရင် ၃၂၃၊ ၃၂၆

အလင်းရောင် ၅၊ ၆၀၊ ၆၁၊ နှစ် ၄

အာကမုနသတ္တိ (ဂရဲဗိတေးရှင်း-ရှ)

အာကမုနနယ် ၅၇၊ ၅၈

အာကာသ ၃၊ ၅၊ ၆၅၊ ၇၅၊ ၇၇

အာကီယောလောဂျီ (ရှေးဟောင်း သုတေသနဗေဒ) ၄၀၊ ၄၃၊ ၄၉

အာတာဖားနီး ၃၁၃

အာမဂက်ဒွန် (မယ်ဂစ်ဒိုး-ရှ)

အာမီးနီးယား ၂၇၆၊ ၃၁၄

အာရဒပ်မြို့ ၂၀၂၊ ၂၆၃

အာရီးမန် ၂၉၉

အာရေဗျ ၁၇၂၊ ၁၇၃၊ ၂၀၂၊ ၂၂၀၊ ၂၃၀၊ ၂၆၀၊ ၂၇၂၊ ၂၇၃

အာရပ်လူမျိုး ၁၇၂

အာရမီးယန် ၂၁၄၊ ၂၁၅၊ ၂၅၉၊ ၂၆၂၊ ၂၇၃

အာရမေးအစ် ဘာသာစကား ၂၆၁၊ ၂၆၂၊ ၃၁၈

အာရိယန်လူမျိုး ၄၈၊ ၂၇၃၊ ၂၉၅၊ ၂၉၆

အား ၅၇

အားမြို့နိုင်ငံ ၁၈၃၊ ၁၈၄၊ ၁၈၉၊ ၂၄၀

အားသရိပေါ့ သတ္တဝါ ၂၀၊ ၂၃

အီဂျစ်၊ နိုင်းမြစ် ၁၁၆၊ ၁၁၈၊ အထက် အောက် ၁၁၇၊ ၁၂၈၊ နတ် ၁၁၇ - ၁၁၉၊ ၁၂၁၊ ၁၂၂၊ (ပ) ပြည်ထောင်စု ၁၁၉ - ၁၃၂၊ ၁၂၀၊ စိုက်ပျိုးရေး ၁၂၃ - ၁၂၇၊ ၁၃၀၊ ၁၃၁၊ ပြက္ခဒိန် ၁၂၇ - ၁၂၉၊ ၃၁၈၊ အရေးအသား ၁၂၉ - ၁၃၂၊ ၁၃၆၊ (ဒု) ပြည်ထောင်စု ၁၃၃ - ၁၄၆၊ သတ္တုတွင်း လုပ်ငန်း ၁၃၃၊ ၁၃၅၊ အရောင်း အဝယ် ၁၃၅၊ ဗိသုကာ ၁၃၄၊ ၁၃၇၊ ၁၄၂၊ ၁၄၃၊ ပစ်ရမစ်ခေတ် ၁၃၄၊ ၁၃၅၊ ၁၃၈ - ၁၄၆၊ နယ်စား ခေတ် ၁၂၆၊

၁၄၆-၁၅၀၊ ဟစ်ဆိုး ၁၅၀၊ ၁၅၁၊
 နယ်ချဲ့ခေတ် ၁၂၈၊ ၁၅၁-၁၆၇၊
 ၁၈၃၊ ၂၀၁၊ ၂၀၂၊ ၂၀၅၊ ၂၂၉၊
 ၂၃၁၊ ၂၆၁၊ ၂၆၂၊ ၂၇၉၊ ၂၉၁၊
 ၂၉၂၊ ၃၀၆

အီဂျီအန် ပင်လယ် ၁၁၅၊ ၁၂၈၊
 ၁၅၈၊ ၃၁၃

အိဆာဟက်ဒွန်ဘုရင် ၂၀၉၊ ၂၁၃၊
 ၂၁၇

အိဇီကီးအယ်၊ တမန်တော် ၂၄၉၊
 ၂၅၀

အီဇေးယ၊ တမန်တော် ၂၄၈၊ ၂၄၉

အီပေါလျူးရှင်း (ဆင့်ကဲဖြစ်လာခြင်း)၊
 ၉၊ ၄၇၊ ၄၉

အီရန် ၂၉၆

အီရေးနီးယန်လူမျိုး ၂၉၆

အီလမ် ၁၇၃၊ ၁၈၆၊ ၁၈၉၊ ၂၀၂၊
 ၂၉၇၊ ၃၀၄၊ ၃၀၉

အီလမ်မိုက်လူမျိုး ၁၈၉

အီအိုဆင်းယုဂ် (ပ-) သက်နှောင်း
 ကျောက်လွှာငယ်) ၂၁၂၊ ၁၄၊ ၃၇

အေဘရာဟမ် ၂၄၀၊ ၂၄၂၊ ကတိစာ
 ချုပ် ၂၄၅

အေဇိုးအစ် (သက်မဲ့) ကပ်/ကျောက်
 လွှာကြီး ၁၁၊ ၁၃၊ ၁၅၊ ၁၆

အေးဟက်ဘုရင် ၂၄၇

အယ်လိုင်ဂျာ ၂၄၇

အောရော့နွား ၉၀

အိုဆိုင်းရစ်နတ် ၁၂၁

အိုရန်းဦးတန်း ၂၈

အက်ကက် ၁၇၂၊ ၁၇၃၊ ၁၈၇၊ ၁၉၃၊
 ၂၀၂၊ ၂၁၆

အက်ကက်ဒီးယန်လူမျိုး ၁၇၂၊ ၁၈၆၊
 ၁၈၇၊ ၂၁၆၊ ၂၇၃

အက်ကီးမင်းနီ ၃၀၅

အက်ကီးမင်းနစ်မင်းဆက် ၃၀၅

အက်စထရန်နောမီ (နက္ခတ္တဗေဒ)
 ၂၊ ၇၊ ၁၉၃၊ ၂၂၄၊ ၂၂၆

အက်စထရန်နောမာ
 (နက္ခတ်ပညာရှင်) ၂၊ ၄၊ ၇၇

အက်တမ် (အနုမြူ) သီအိုရီ ၂၊ ၇၊ ၅၀၊
 ၇၆

အက်ဘက်တနာ ၂၉၇၊ ၂၉၈

အက်ရှူးနာမြို့၊ ဘဂ္ဂဒက်မြို့အနီး
 ၁၇၅

အင်ဒရာဒေး ၅၁၊ ၆၃

အင်ဒို-ဥရောပ လူမျိုးတွေ ၂၀၀၊
 ၂၁၆၊ ၂၇၃၊ ၂၇၄၊ ၂၇၇၊ ၂၇၈

အင်နားရှား (နေမြို့) ၅၈

အင်မော်တယ် ၃၂၁၊ ၃၂၃

အင်လီ (လေ) နတ်သား
 ဝတ်ကျောင်း ၁၇၇၊ ၁၈၂၊ ၁၈၃

အင်ဟိုးတက်၊ ဗိသုကာကြီး ၁၄၃

အိုင်စတိုင် ၅၆၊ ၅၇၊ ၆၀

အိုင်ယန် - ပီရိုင်တီး (ကျောက်သံဒိုက်)
 (ဗဟန်းကျောက်) ၈၃

အစ်ခနတွန် (အမင်ဟိုးတက်၊ စတုတ္ထ
 မြောက်-ရှု)

အစ်ရှတာ (ပီယ) နတ်သမီး ၁၉၂၊
 မုခ်ဝကြီး ၂၂၃၊ ၂၂၅၊ ၂၂၇

အဇ္ဇရေး ၂၂၉၊ ၂၃၅၊ ၂၃၆၊ ၂၃၈၊
 ၂၃၉၊ ၂၄၁၊ ၂၅၃၊ ၂၅၅

အန်သရီပေါလောဂျီ (မနုဿဗေဒ)
 ၃၈၊ ၄၉

